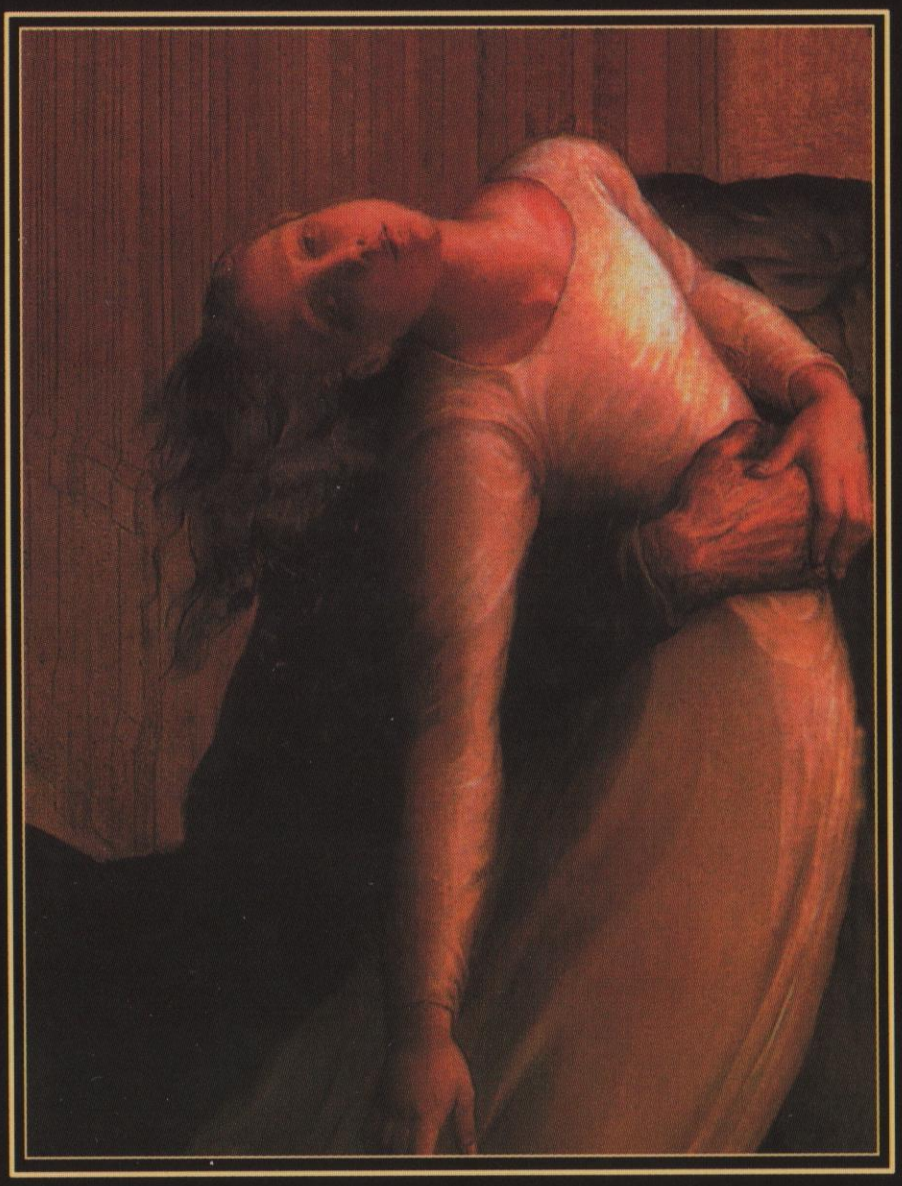
HENNING MANKELL

Polisiye Roman

Beşinci Kadın

ALTIN KİTAPLAR

ALTIN KİTAPLAR
YAYINEVİ

Kitabın Orijinal Adı
The Fifth Woman
Yayın Hakları
© HENNING MANKELL
AKCALI Telif Hakları Ajansı
© Altın Kitaplar Yayınevi
ve Ticaret A.Ş.

Bu kitabın her türlü yayın hakları
Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince
ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ ve
TİCARET
A.Ş.'ye aittir.

BASKI
1. Basım / Ekim 2002
AKDENİZ YAYINCILIK A.Ş.
Matbaacılar Sitesi No: 83
Bağcılar - İSTANBUL

ISBN 975-21-0307-3

ALTIN KİTAPLAR YAYINEVİ
Celâl Ferdi Gökçay Sk.
Nebioğlu İşhanı Cağaloğlu-İST.
Tel: (0212) 513 63 65 - 526 80 12
520 62 46 - 513 65 18
Faks: (0212) 526 80 11
www.altinkitaplar.com.tr
info@altinkitaplar.com.tr

HENNING MANKELL

BEŞİNCİ KADIN

TÜRKÇESİ
FATOŞ DİLBER

Yazarın Yayınevimizden Çıkan Kitapları

ÖLÜMÜN KARANLIK YÜZÜ

BEYAZ ASLAN

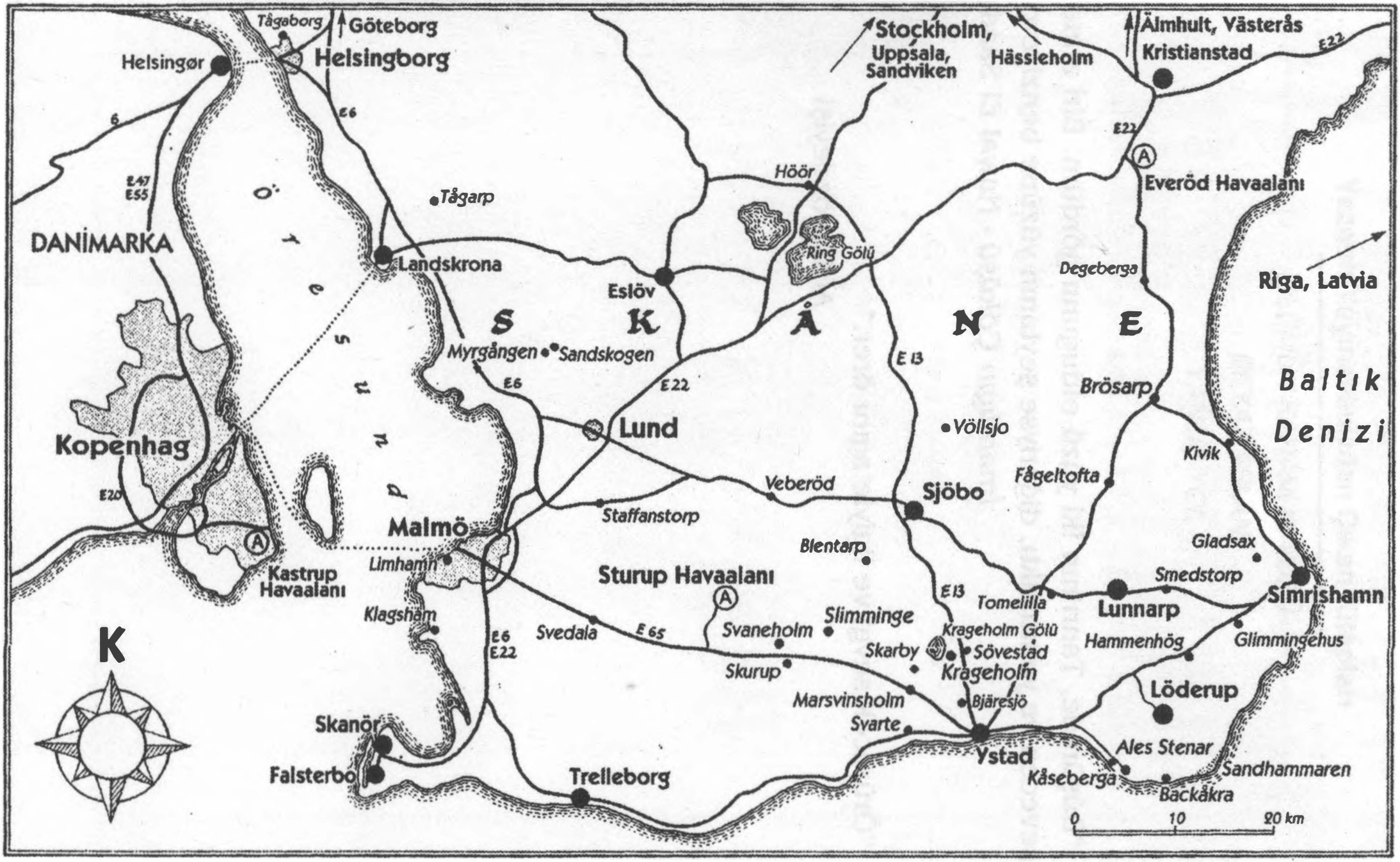
YANLIŞ YOL

"Düşümde, Tanrı'nın iki yüzü olduğunu gördüm. Biri anne gibi sevecen ve yumuşaktı, diğeriyse şeytanın yüzüne benziyordu."

İmamlığın Çöküşü - Nawal El Saadawi

"Örümcek sevgi ve ilgiyle ağını örer."

Afrika özdeyişi

Tågaborg
Göteborg
Helsingborg
Helsingør
Stockholm,
Uppsala,
Sandviken
Hässleholm
Älmhult, Västerås
Kristianstad
E22
E6
6
E47
E55
Öresund
Höör
Tågarp
Everöd Havaalanı
DANİMARKA
Landskrona
Ring Gölü
Degeberga
Riga, Latvia
Eslöv
SKÅNE
Myrgången
Sandskogen
E13
E22
E6
Brösarp
Baltık
Denizi
Lund
Völlsjo
Kopenhag
Kivik
Fågeltofta
Veberöd
Sjöbo
E20
Staffanstorp
Malmö
Blentarp
Gladsax
Limhamn
Sturup Havaalanı
Smedstorp
Simrishamn
Kastrup
Havaalanı
E13
Tomelilla
Lunnarp
Klagshamn
Svedala
E65
Svaneholm
Slimminge
Krageholm Gölü
Hammenhög
Glimmingehus
K
E6
E22
Skarby
Sövestad
Skurup
Krageholm
Löderup
Marsvinsholm
Bjäresjö
Skanör
Svarte
Ystad
Ales Stenar
Falsterbo
Trelleborg
Kåseberga
Sandhammaren
Backåkra
0
10
20 km

Afrika – İsveç

Mayıs – Ağustos 1993

ÖNSÖZ

19 Ağustos 1993 günü Ystad'a bir mektup geldi. Zarfın üstündeki Afrika pulunu görünce mektubun annesinden geldiğini düşünerek hemen açmadı. Sakin bir kafayla okumak istiyordu. Zarfın kalınlığından mektubun bir hayli uzun olduğu anlaşılıyordu. Üç aydan fazla bir zamandır annesinden haber almamıştı. Haberler birikmiş olmalıydı. Annesinin yazdıklarını akşam okumaya karar vererek sehpanın üstüne koydu. Ne var ki, içinde garip bir tedirginlik oluşmuştu. Annesi bu kez neden zarfa adını ve adresini daktiloyla yazmıştı? Bu sorunun yanıtının zarfın içinde olduğu kuşkusuzdu. Saksılarla dolu balkona çıktığında saat gece yarısına yaklaşıyordu. Ilık ve güzel bir ağustos gecesiydi. Sonbahar yaklaşıyordu. Yakında havaların bozacağından kuşku yoktu.

Mektubun sonuna geldiğinde hıçkırıklarla ağlamaya başlamıştı. Artık mektubun bir kadın tarafından yazıldığını anlamıştı. Bunu salt el yazısından değil, mektubu yazan kişinin kullandığı sözcüklerden ve olayı anlatmaya çalışırken kullandığı mümkün olabildiğince ılımlı sözcüklerden çıkarmıştı. Ne var ki, mektupta anlatılanların ılımlılıkla uzaktan yakından bir ilgisi yoktu. Acımasız ve yalın bir gerçek söz konusuydu.

Mektup polis memuru Françoise Bertrand, diye imzalanmıştı. Konumunun tam olarak ne olduğu belli olmuyordu, ama polis memurunun ülkenin merkezi cinayet komisyonunda cinayet soruşturmasını üstlenen bir memur olduğu açıkça ortadaydı. Kuzey Afrika'daki küçük kasabalardan birinde mayıs ayında bir gece olan olayları işte bu şekilde öğrenmişti.

Olay anlaşılması kolay ve tüyler ürperticiydi. Fransız vatandaşı olan dört rahibe kimliği bilinmeyen kişilerce boğazları kesilerek öldürülmüştü. Katiller arkalarında kan gölünün dışında herhangi bir ipucu bırakmamışlardı.

Katillerin bıçaklarla rahibelere saldırdığı akşam, orada beşinci bir kadın daha vardı. Bu, rahibeleri ziyarete giden İsveçli bir turistti. Kadının pasaportunda adının Anna Ander olduğu yazılıydı. 66 yaşındaydı ve Kuzey Afrika'ya turist olarak gitmişti. Dört rahibenin boğazlarının kesilerek öldürülmesi zaten yeterince kötü bir olaydı ve Anna Ander'in bu yolculuğa tek başına çıktığı anlaşıldığından, siyasi baskı altında olan polis, beşinci kadından söz etmemeye karar vermişti. Cinayetin işlendiği o korkunç gece Anna Ander orada değildi. Anna Ander'in trafik kazasında öldüğünü rapor etmişler ve kadını kimsesizler mezarlığına gömmüşlerdi. Anna Ander'le ilgili tüm ipuçları yok edilmişti. Ve işte tam bu noktada da devreye Françoise Bertrand girmişti. Gönderdiği uzun mektupta, *bir sabah patronum beni erkenden aradı ve hiç zaman kaybetmeden arabama atlayıp rahibelerin yaşadığı manastıra gitmemi söyledi,* diye yazmıştı. Bu arada Anna Ander çoktan gömülmüştü. Françoise Bertrand'ın görevi Anna Ander'in pasaportuyla eşyalarını kadıncağız hiç yaşamamışcasına ortadan kaldırmaktı.

Anna Ander ülkeye hiç adımını atmamış gibi değerlendiriliyordu. Tüm yasal belgelerden adı silinmişti. Ne var ki, Françoise Bertrand, dolabın arka tarafında dedektiflerin gözünden kaçan çantayı bulmuştu. Çantanın içinden Anna Ander'in İsveç'in ücra kasabalarından biri olan Ystad'da oturan kızına yazmaya başladığı mektuplar çıkmıştı. Anna Ander zarfların üstünü yazmış, hatta pullarını bile yapıştırmıştı. Françoise Bertrand bu özel mektupları okuduğu için şimdi özür diliyordu. Başkentte yaşayan alkolik bir İsveçli sanatçıdan mektupları çevirmesini rica etmişti. Sanatçının söylediklerini teker teker yazarken kafasında bir resim oluşmaya başlamıştı.

Bu beşinci kadının başına nelerin gelmiş olabileceğini o sırada tahmin etmişti. Françoise'nın çok sevdiği bu kasabada acımasız bir şekilde öldürüldüğü gerçeğinin dışındakileri de. Mektubunda ülkesinde olup bitenleri açıklama-

ya çalışmış, ayrıca biraz da kendisinden söz etmişti. Babası Fransa'da doğmuştu, ama ebeveyniyle birlikte çocukken Kuzey Afrika'ya gelip yerleşmişlerdi. Daha sonra da Kuzey Afrikalı bir kadınla evlenmişti. Çocukların en büyüğü olan Françoise her zaman bir ayağının Fransa'da diğerinin de Kuzey Afrika'da olduğunu hissetmişti. Ama artık köklerine ilişkin herhangi bir kuşkusu kalmamıştı. Françoise kendini gerçek bir Afrikalı gibi görüyordu. Zaten ülkesindeki karışıklıklar onu çok üzüyordu. Bu nedenle de o kadının kayıtlarını silerek kendisine ve ülkesine ters düşmek istemiyordu. Françoise Bertrand uykusuz ve huzursuz geceler geçirmeye başlamıştı. Sonunda öldürülen kadının kızına bir mektup yazıp gerçeği tüm çıplaklığıyla anlatmaya karar vermişti. Polis kuvvetlerine karşı duyduğu bağlılığa rağmen oturmuş bu mektubu yazmıştı, ama adının gizli tutulmasını rica etmişti. Uzun mektubunun sonundaysa, *Size yalın gerçeği anlattım. Belki de bunları anlatmakla hata ettim. Ama aksini nasıl yapabilirdim? Bir kadının kızına yazdığı mektuplarla dolu bir çanta bulmuştum. Bu çantayı nasıl bulduğumu artık öğrendiniz.*

Françoise Bertrand tamamlanmamış mektuplarla Anna Ander'in pasaportunu da göndermişti.

Anna Ander'in kızı annesinin mektuplarını okumadı. Mektupları balkonda yere koyarak hıçkırıklarla ağlamaya başladı. Şafak sökünceye değin de yerinden kalkmadı. Daha sonra da içeri girip mutfağa gitti. Mutfak masasına geçip oturdu. Kıpırdamıyordu. Kafasının içi boşalmış gibiydi. Bir süre sonra her şey birden ona son derece basit geldi. Yıllarca oturup beklemenin dışında hiçbir şey yapmadığını fark etti. Daha önce neyi ve neden beklediğinin farkında değildi. Oysa artık biliyordu. Artık bir misyonu vardı ve bunu gerçekleştirmesi için daha fazla oturup beklemesi gerekmiyordu. Zamanı gelmişti. Annesi ölmüştü. Kapı artık ardına dek açılmıştı.

Ayağa kalkıp yatağının altındaki içi gazetelerden kestiği yazılarla dolu kutuyu almak için yatak odasına gitti. Kutuyu alıp mutfağa geri döndü. Kâğıtları mutfak masasının üstüne serdi. Kırk üç tane olduklarını biliyordu. Kâğıtları teker teker açmaya başladı.

Çarpı işareti yirmi yedinci kâğıttaydı. Kâğıdı açtı ve aradığı ismi bulunca-ya değin isimleri taradı. İsme bakarken ismin sahibinin yüzü de gözlerinin önün-de canlanmaya başlamıştı. Daha sonra da kâğıtları toplayarak kutuya yerleştirdi.

Annesi ölmüştü. Bundan artık kuşkusu yoktu. Ve artık geriye dönüş de söz konusu değildi. Acısını unutmak ve hazırlıklarını tamamlamak için kendi-ne bir yıllık bir süre tanıyacaktı. Yeniden balkona çıkıp bir sigara yakarak uya-nan kente baktı. Denizden gelen yağmur bulutlarını gördü.

Yatağına yattığında saat sabahın yedisi olmuştu. 20 Ağustos 1993 günü-nün sabahı.

Skåne

21 Eylül – 11 Ekim 1994

1.

Akşam saat on civarında şiiri bitirmişti. Son birkaç mısrayı oluşturması uzun sürmüştü ama sonunda olmuştu işte. Şiirin duygulu ve aynı zamanda da çok güzel olmasını istiyordu. İlk birkaç denemeyi çöpe atmıştı. İki kez yazmaktan vazgeçer gibi olmuştu ama şimdi şiiri bitmiş masanın üstünde duruyordu. Hüzünle masanın üstünde duran tahta ağaçkakana baktı. 1980'li yıllardan beri İsveç'te ağaçkakanlara rastlanılmıyordu. Bir kuş türü daha insanlık tarafından yok edilmişti.

Yerinden kalkarak gerindi. Her geçen yıl masa başında çalışmak daha da zorlaşıyordu.

Yaşlı adamlar şiir yazmamalı, diye geçirdi içinden. İnsan 78 yaşına geldiğinde düşüncelerinin zaten kime ne yararı dokunabilir ki? Bunları aklından geçirmesine karşın yine de yanlış düşündüğünün farkındaydı. Yalnızca Batı dünyasında yaşlılara hoşgörü ya da acıma duygusuyla yaklaşırdı insanlar. Oysa diğer kültürlerde yaşlılık bilgelik dönemi gibi saygı duyulması gereken bir dönemdi. Eli kalem tutabildiği ve zihni açık olduğu sürece şiir yazmayı sürdürebilirdi. Bundan başka bir yeteneği de yoktu zaten. Uzun bir süre önce araba alım satım işleriyle uğraşmıştı. O dönemde bölgenin en başarılı galericisiydi. Çok iyi pazarlık yapmasıyla ün salmıştı. Birçok araba satmıştı. İşlerin iyi gittiği dönemlerde Tomelilla ve Sjöbo'da şubeleri de vardı. Yaşam standartını düşürmeden hayatının sonuna dek idare edecek kadar para kazanmıştı. Ama onun için önemli olan tek şey yazdığı şiirlerdi. Masanın üstünde duran mısralar onu çok mutlu ediyordu.

Bulunduğu yerden görünmeyen denize doğru uzanan tarlalara bakan pencerelerin perdelerini çekti. Kitaplarla dolu raflara yaklaştı. Dokuz şiir kitabı yayınlanmıştı. Kitapları rafta, karşısında duruyordu. Kitaplarının satışı beklediği gibi olmamıştı. 300 adetten fazla satılmamıştı. Satılmayanlar bodrum katındaki karton kutularda duruyordu. Bu kitapları bir gün yakmaya yıllarca önce karar vermesine karşın yine de bunlar onun gurur ve neşe kaynaklarıydı. Karton kutuları arka bahçeye taşıyıp bir kibrit yakması yeterli olacaktı. Doktorunun öleceğini söylediği ya da içgüdüsel bir şekilde bunu hissettiği an kimselerin satın almak istemediği ince şiir kitaplarını kendi elleriyle yakacaktı. Ölümünden sonra birinin gelip de kitaplarını çöpe atmasını istemiyordu.

Raftaki kitaplara baktı. Kendini bildi bileli şiir okurdu ve şiirlerin çoğunu da ezbere bilirdi. Yazdıklarının dünyanın en güzel şiirleri olmadığını biliyordu ama en kötüleri de değildi. 1940 yılından beri her beş yılda bir yayımladığı kitaplarının her birinde birkaç tane gerçekten çok iyi mısra vardı. Ne var ki, onun asıl mesleği araba alım satımıydı. Şair değildi. Bu yüzden de şiirleri gazetelerin ya da dergilerin kültür sayfalarında eleştirilmiyordu. Herhangi bir edebiyat ödülü almamıştı. Ayrıca kitaplarını kendi bastırmıştı. İlk şiir kitabını bastırmadan önce Stockholm'deki büyük yayınevlerine göndermişti. Yayınevlerinin tümü de bir iki kibar cümleyle şiirlerini basamayacaklarını bildirmişlerdi. Yalnızca bir editör kişisel görüşlerini açıklama zahmetine katlanmıştı. Salt kuşlardan söz eden şiirleri okumaktan hiç kimse hoşlanmazdı. Editör, *beyaz peygamber kuşlarının ruhsal yaşamlarında ilginç bir şey yoktur*, diye yazmıştı.

Bu olaydan sonra da artık bir daha yayınevleriyle zaman harcamamıştı. Kitabını kendi olanaklarıyla bastırtmıştı. Kapağının son derece sade olmasına özen göstermişti. Önemli olan kitabın içindeki mısraların arasına gizlenmiş sözcüklerdi. Her şeye karşın yıllar içinde şiirlerini birçok kişi okumuş ve içlerinden bazıları da beğendiklerini belirtmişlerdi. Az önce bitirdiği şiir ise artık İsveç'te görülmeyen ağaçkakanlarla ilgiliydi.

Kuş şairi, diye geçirdi içinden. Yazdıklarının neredeyse tümü kuşlarla; kuşların kanat çırpışlarıyla, gecenin karanlığına doğru yolculuğa çıkışlarıyla,

uzaklardan gelen bir cıvıltıyla ilgili. Kuşların dünyasında yaşamın en önemli gizemlerinin yansımasını buldum ben.

Masanın üstündeki kâğıtları topladı. Son mısra çok güzel olmuştu. Kâğıtları yeniden masaya koydu. Odadan dışarı çıkarken birden sırtında ani bir sancı hissetti. Hastalanıyor muydu? Her gün bedeninin artık kendisine ihanet edeceğine ilişkin ipuçlarını yakalamak istercesine pür dikkat bedenini incelerdi. Tüm yaşamı boyunca hemen hemen hiç hastalanmamıştı. Hiç sigara içmemişti. Yemeklerde ve içkide kesinlikle aşırıya kaçmamıştı. Bu da sağlığının her zaman iyi olmasına neden olmuştu. Ama yakında 80 yaşına basacaktı. Kendisine ayrılan zamanın sonuna yaklaşıyordu. Mutfağa giderek her zaman açık olan kahve makinesinden kahve doldurdu fincanına.

Az önce bitirdiği şiir hem hüzünlenmesine, hem de neşelenmesine neden olmuştu. Yaşamımın sonbaharı, diye geçirdi içinden. Uygun bir ad. Belki bundan başka bir şey yazamam. Eylüldeyiz. Hem takvimlere, hem de yaşamıma sonbahar geldi.

Fincanını alarak oturma odasına gitti. Kırk yıldan beri kendisine dostluk eden kahverengi deri koltuklardan birine yavaşça oturdu. Bu deri koltukları Güney İsveç'te Volkswagen bayiliğini aldığında satın almıştı. Koltuğun hemen yanındaki küçük sehpanın üstünde en çok sevdiği köpeği Werner'in bir resmi duruyordu. Yaşlanmak yalnızlık demek, diye geçirdi içinden. İnsanın yaşamını dolduran dostları zaman içinde çekip gidiyor. Köpekler bile ölüyor. Aslında bir yere kadar herkes yalnız, dedi kendi kendine. Geçenlerde bu konuyla ilgili bir şiir yazmak istemiş ama bir türlü tamamlayamamıştı. Bir kez daha denemeliyim, dedi kendi kendine. Oysa kuşlar söz konusu olduğunda ne yazacağını çok iyi bilirdi. Kuşları kolayca anlayabiliyordu. İnsanlar anlaşılmaz yaratıklardı. Bırak başkalarını, acaba kendini tam olarak anlayabiliyor muydu? İnsanın bilmediği bir konuda oturup şiir yazması çok saçma olurdu.

Gözlerini kapayınca birden aklına 1950'li ya da 1960'lı yılların sonuna doğru televizyonda çok popüler olan bir yarışma programı geldi. O günlerde televizyonlar siyah beyazdı. Şaşı gözlü, siyah saçlı genç bir yarışmacı "Kuşlar" konusunu seçmişti. Kendisine sorulan tüm soruları yanıtlamış ve o günlerde inanılmaz bir miktar olan 10.000 kronluk çeki almıştı.

O sırada kendisi de şu anda oturduğu deri bir koltuktaydı. Kendisi de tüm soruların yanıtlarını bilmişti ve hiç düşünmesine gerek kalmadan soruları anında yanıtlayabilmişti. Ne var ki, 10.000 kron kazanamamıştı. Kimse onun kuşlar konusunda ne denli derin bilgiye sahip olduğunu bilmiyordu. O yalnızca kuşlarla ilgili şiirler yazmayı sürdürmekle yetiniyordu.

Bir gürültüyle anılarından sıyrıldı. Çevresine kulak verdi. Bahçede biri mi vardı? Bu düşünceyi kafasından uzaklaştırdı. Düşgücünün bir oyunu olmalıydı. Yaşlanmak demek sürekli olarak kaygılanmak demekti. Ön ve arka kapılardaki kilitler sağlamdı. Üst kattaki yatak odasında av tüfeği, mutfaktaysa bir tabancası vardı. Ystad'ın kuzeyindeki bu çiftliğe eğer bir hırsız gelecek olursa kendisini koruyabilecek durumdaydı. Ve bunu yapmak için de bir an bile duraksamayacaktı.

Koltuğundan kalktı. Birden yine aynı sancıyı hissetti sırtında. Sancı belli aralıklarla gelip gidiyordu. Kahve fincanını mutfaktaki tezgâhın üstüne koydu, saatine baktı. On bir olmuştu. Vakit geldi, diye geçirdi içinden. Mutfak penceresinin kenarındaki termometreye baktı. Dışarda hava 7 dereceydi. Isı yükseliyordu. Güneybatıdan gelen rüzgâr Skåne'i yalayıp geçiyordu. Koşullar kusursuz, diye geçirdi içinden. Bu gece güneye doğru uçacaklardı. Binlerce göçmen kuş görünmez kanatlarını çırparak gökyüzünde uzaklaşacaklardı. Onları göremeyecekti ama karanlığın içinden varlıklarını hissedebilecekti. 50 yıldan fazla bir zamandan beri sayısız sonbahar gecesini tarlanın ortasında durup kuşların geçişini hissetmeye çalışarak geçirirdi. Başını kaldırıp baktığındaysa genellikle gökyüzünün kuşlarla birlikte hareket ettiği duygusuna kapılırdı.

Kuşlar daha sıcak iklimlere doğru yol almaya başlamışlardı. İsveç'e kış geliyordu. Sıcak iklimlere doğru gitmek içgüdüseldi. Yıldızların ışıklarıyla yollarını bulurlardı. Uygun rüzgârları yakalandıklarında saatlerce kanat çırpmadan durabilirlerdi. Kanatlarla titreşen karanlık gökyüzünde kuşların Mekke'ye doğru yol alan yıllık hacları başlıyordu.

Gece uçan kuşlarla kıyaslandığında yalnız ve dünyevi bir adamın ne önemi vardı? Bu uçuşun her zaman kutsal bir eylem olduğunu düşünürdü. Onun sonbaharlardaki vazgeçilmez göreviyse bu göçebe kuşların gidişini duyumsa-

maktı. Daha sonra da, ilkbahar geldiğinde yine tarlanın ortasında duracak ve kuşları karşılayacaktı. Kuşların göçü onun için dünyanın en kutsal olayıydı.

Bir eli askıdaki ceketinde holde duruyordu. Birden silkinerek oturma odasına gitti ve masanın hemen yanındaki sandalyenin üstünde duran kazağını üstüne geçirdi. Tüm diğer sinir bozucu şeyler gibi yaşlanınca insan daha da çok üşüyordu.

Bir kez daha masanın üstünde duran az önce tamamladığı şiirine baktı. Belki onuncu ve sonuncu kitabını yayımlayacak denli uzun yaşardı. Kitabın adına şimdiden karar vermişti: *Gecenin İçindeki Kutsal Yolculuk*

Hole giderek ceketini giydi. Şapkasını başına geçirdi. Ön kapıyı açtı. Hava serindi ve toprak kokuyordu. Kapıyı arkasından kapadı ve gözlerinin gecenin karanlığına alışmasını bekledi. Bahçede kimseler yoktu. Uzaklardan Ystad'ın ışıkları görülüyordu. Çevresinde oturan hiç kimse olmadığından Ystad'ın ışıklarından başka ışık yoktu. Gökyüzü pırıl pırıldı. Ufukta yalnızca birkaç bulut vardı. Göçmen kuşlar o gece onun topraklarının üstünden geçeceklerdi.

Yürümeye başladı. Çiftlik evi üç bloktan oluşan eski bir yapıydı. Dördüncü blok yüzyılın başında yanmıştı. Binanın onarımı için çok para harcamıştı ama onarım işi hâlâ bitmemişti. Binayı Lund'daki Kültür Derneği'ne bağışlayacaktı. Hiç evlenmediğinden çocukları yoktu. Araba alım satımıyla uğraşmış ve büyük paralar kazanmıştı. Köpekleri olmuştu. Sonra da kuşları.

Kendi zevki için inşa ettirdiği kuleye doğru giderken, hiç de pişman değilim, dedi kendi kendine. İnsanın yaptıklarından ötürü pişman olması son derece saçma olduğundan hiçbir şeyden ötürü pişman değilim.

Harika bir eylül havası vardı. Buna karşın içinde yine de garip bir tedirginlik duyuyordu. Bir an için durup çevresini dinledi ama rüzgârın yumuşak sesinden başka bir şey duyamadı. Yürümeyi sürdürdü. İçindeki bu tedirginlik sırtındaki ağrıdan kaynaklanıyor olabilir miydi? İçinde yüreğini daraltan bir sıkıntı vardı.

Bir kez daha durup arkasını döndü. Hiç kimse yoktu. Yalnızdı. Yol aşağı doğru iniyor sonra da hafifçe yukarıya doğru uzanıyordu. Yokuşun başına

gelmeden büyükçe bir kuyu vardı. Kuyunun üstüne tahta bir köprü yaptırtmıştı. Yokuş kuleye uzanıyordu. Bu yolda kim bilir kaç kez yürüdüm, diye geçirdi içinden. Attığı her adımı artık ezbere biliyordu. Buna rağmen yine de dikkatle yürüyordu. Düşüp bir yerini kırmak istemiyordu. Yaşlıların kemiklerinin ne denli kolay kırıldığını biliyordu. Kalçasını kırıp hastaneye kaldırılırsa mutlaka orada ölürdü. Yaşamına ilişkin endişelenmeye başladığını hissetti.

Bir baykuş sesi duyuldu. Yakınlarda bir yerde bir dal hafifçe kıpırdadı. Ses kulenin bulunduğu taraftan gelmişti. Kaskatı kesilerek durdu. Baykuş bir kez daha öttü. Sonra ortalığı derin bir sessizlik kapladı. İçinden küfrederek yola devam etti.

Hem yaşlı, hem de korkaksın, diye mırıldandı kendi kendine. Hayaletlerden, karanlıktan korkuyorsun. Artık kuleyi görebiliyordu. Karanlık gökyüzüne doğru uzanan siyah bir gölge gibiydi. 20 metre sonra orada olacaktı. Yürümeyi sürdürdü. Baykuş gitmişti. Koyu kumral bir baykuş, diye geçirdi içinden. Kesinlikle koyu renkli olmalı.

Birden durdu. Köprünün başına gelmişti.

Tepedeki kulede garip bir şey vardı. Farklı bir şey. Karanlıkta ayrıntıları görebilmek için gözlerini kıstı. Ne olduğunu çıkaramamıştı. Ama farklı bir şey olduğu kesindi.

Düş görüyorum, dedi kendi kendine. Her şey eskisi gibi. Değişen bir şey yok. On yıl önce yaptırttığım kule değişmedi. Değişen gözlerim. Artık eskisi kadar iyi göremiyorum. Bir adım daha attı. Bir adım daha. Gözlerini kuleden ayırmıyordu.

Garip bir şey var, diye geçirdi içinden. Dün geceye oranla bu gece bir metre daha yüksek. Ya da tüm bunları düşünmde görüyorum. Kendimi kuleye bakar görüyorum.

Tam o anda aklına bir şey geldi ve düşüncelerinde haklı olduğunu anladı. Kulede biri vardı. Kıpırdamadan duran biri. Bir rüzgâr esintisi gibi korku tüm bedenini sarmıştı. Bunun hemen arkasından öfkelendi. Biri izin almadan arazisine girip kulesine çıkmıştı. Büyük olasılıkla yamacın diğer tarafında yaşayan geyik avcılarından biri olmalıydı bu. Kuşları izleyen biri olması olası değildi.

Kuledeki gölgeye seslendi. Ama gölgeden ne bir yanıt geldi, ne de gölge kıpırdadı. Bir kez daha kendinden kuşku duydu. Gözleri onu yanıltmış olabilirdi. Artık eskisi kadar iyi görmüyordu.

Bir daha seslendi. Karşılık gelmedi. Yoluna devam etti.

Kalasla kaplı köprüde yürürken birden adımını boşa attığını ve kafa üstü kuyuya düştüğünü fark etti. Kuyu iki metreden daha derindi.

Tüm bedeni ağrıyordu. Sanki biri bedenini bıçaklıyormuşcasına ağrı içindeydi. Ağrı o denli yoğundu ki, bağıramıyordu. Ölmeden hemen önce kuyunun dibinde olmadığını fark etti.

Ölmeden önce son kez gökyüzünden az sonra geçecek olan göçmen kuşları düşündü. Gökyüzü güneye doğru hareket ediyordu.

Bir kez daha kendini toparlamaya çalıştı. Sonra her şey bitti.

21 Eylül 1994 gecesi saat 11.20'ydi. O gece kırmızı kanatlı karatavuklarla ardıç kuşları güneye doğru uçmuşlardı.

Kuzeyden gelmişler ve Falsterbo'dan yola koyularak daha sıcak iklimlere doğru kanat çırpmaya başlamışlardı.

Ortalık yeniden eski sessizliğine kavuşunca dikkatle kulenin basamaklarını indi. El feneriyle kuyuya baktı. Holger Eriksson ölmüştü. Feneri kapattı ve karanlığın içinde kıpırdamadan bir süre durdu. Sonra da sessizce oradan uzaklaştı.

2.

26 Eylül Pazartesi sabahı Kurt Wallander Ystad'ın Mariagatan mahallesindeki evinde saat beşte uyandı.

Gözlerini açar açmaz ilk iş olarak ellerine baktı. Güneşten yanmış ellerine bakarak gülümsedi. Bir süre sırtüstü yatarak dışarda yağan yağmurun sesini dinledi. Kopenhag'ın Kastrup Havaalanı'nda iki gün önce biten yolculuğunu

keyifle düşündü. Babasıyla Roma'da tam bir hafta kalmıştı. Orada hava çok güzel ve sıcaktı. Öğleden sonraları genellikle babasının gölgede oturabilmesi ve kendisinin de gömleğini çıkarıp güneşlenebilmesi için Villa Borghese bahçelerine gitmişlerdi. Yolculuklarında anlaşamadıkları tek nokta bu olmuştu. Babası insanın yanmak için güneşin altında kan ter içinde nasıl oturabildiğini anlamakta güçlük çekiyordu.

Wallander yatağında yatarken çok güzel bir yolculuk oldu, diye geçirdi içinden. Babamla birlikte Roma'ya gittik ve her şey yolunda gitti. Hem de düşündüğümden de daha iyiydi.

Saatine baktı. O gün iş başı yapması gerekiyordu. Ama acelesi yoktu. Bir süre daha yatabilirdi. Bir gece önce şöyle bir göz gezdirdiği gazeteleri alarak parlamento seçimlerinin sonuçlarına ilişkin yazıyı okumaya koyuldu. Seçim günü Roma'da olduğundan oyunu elçilikte kullanmıştı. Sosyal Demokratlar oyların yüzde kırk beşini almışlardı. Ama bu acaba bir işe yarayabilecek miydi? Olumlu değişiklikler söz konusu olabilecek miydi?

Gazeteyi yere fırlatarak yeniden Roma'yı düşünmeye koyuldu. Campo dei Fiori civarındaki ucuz bir otelde kalmışlardı. Otelin çatı katındaki terastan kent olağanüstü görünüyordu. Her sabah kahvelerini içerken o gün ne yapacaklarını planlıyorlardı. Wallander'in babası neleri görmek istediğini çok iyi biliyordu. Wallander babasının kendisini aşırı yormasını istemiyordu. Sürekli olarak babasını izliyor ve yorgunluk belirtileri olup olmadığını anlamaya çalışıyordu. Her ikisi adı kadar kendisi de garip olan Alzheimer hastalığının varlığını unutmamışlardı. Ne var ki, bir hafta boyunca bu hastalığın belirtileri hiçbir şekilde babasında ortaya çıkmamıştı. Babası çok mutluydu. Wallander artık bu yolculuğun geçmişin bir parçası, gülümseyerek anımsanacak bir anı olduğunu fark edince buruk bir şekilde kendi kendine gülümsedi. Bir daha asla birlikte Roma'ya gidemeyeceklerdi.

Roma'da neredeyse kırk yıldan beri ilk kez baba oğul birbirlerine yakınlaşmışlardı. Bu yakınlaşmaları sırasında Wallander aslında babasına ne denli benzediğini fark etmişti. İkisi de kesinlikle gündüz insanıydı. Babasına otelde kahvaltının saat yedide başladığını söylediğinde babası anında öfkelenivermiş-

ti. Oğlunu kolundan sürükleyerek resepsiyona gitmiş ve bir iki İngilizce sözcüğün arasına Skåne aksanıyla serpiştirdiği Almanca ve İtalyanca sözcüklerle derdini anlatmayı başarmış ve kahvaltısını *tardi* değil *presto* istediğini belirtmişti. Kesinlikle *tardi* değil. Resepsiyon görevlisine birkaç kez *passaggio a livello* diyerek kahvaltısını saat altıda istediğini belirttikten sonra eğer otel yönetimi bunu kabul etmezse başka bir otele gideceklerini söylemişti. *Passaggio a livello*, demişti babası ve resepsiyon görevlisi ona şaşkınlıkla ama belirgin bir saygıyla bakmıştı.

Ve babasının bu davranışından sonra saat altıda kahvaltılarını yemişlerdi. Wallander daha sonra sözlükten *passaggio a livello*'nun ne anlama geldiğine bakmış ve *hemzemin geçit* olduğunu görmüştü. Babasının bu sözlerle aslında başka bir şeyler söylemeye çalıştığını varsaymış ama sormamaya karar vermişti.

Wallander yağmuru dinlemeyi sürdürdü. Bir haftalık Roma gezisi sonsuz ve şaşırtıcı bir deneyim olmuştu. Sabah kahvaltısını altıda yapmak babasının tek saplantısı değildi. Büyük bir özgüven içerisinde oğluna kenti gezdirmişti. Wallander babasının bu yolculuğa yıllardan beri çıkmak istediğini biliyordu. Bu Wallander'in katılmasına izin verilen kutsal bir yolculuktu. Wallander babasının bu yolculuğunda gerekli olan parçalardan biriydi. Bu yolculukta Wallander'in tam olarak anlayamadığı gizemli bir şey vardı. Babası iç dünyasında daha önce deneyimlediği bir şeyi görmek için Roma'ya gitmiş gibiydi.

Roma'daki üçüncü günlerinde Sistine Kilisesi'ne gitmişlerdi. Wallander'in babası neredeyse bir saat boyunca kilisenin tavanındaki Michelangelo'nun resimlerine bakıp durmuştu. Babası cennette içinden dua ediyor gibiydi. Birkaç dakika sonra Wallander'in boynu ağrımış ve başını indirmişti. Olağanüstü güzel bir şeye baktığının bilincindeydi, ama babasının kendisine oranla o tavanda bambaşka şeyler gördüğü anlaşılıyordu. Wallander bir süre sonra babasının homurdanacağını düşünmüş ama yanılmıştı. Kendisi de ressam olan babası, ustasının yapıtlarını hayranlıkla ve saygıyla izlemeyi sürdürmüştü.

Wallander gözlerini açarak camdan dışarı yağmura baktı.

O akşam babasının bir sırrı olduğunu düşünmüştü. Wallander'e göre oldukça pahalı olan Via Veneto'daki lokantalardan birinde babasının ısrarıyla

yemek yemişlerdi. Ne de olsa bu, onların birlikte yaptığı ilk ve son Roma gezisiydi. Yemekten sonra bir süre dolaşmışlardı. Hava oldukça güzeldi. Sokaklar kalabalıktı ve Wallander'in babası sürekli olarak Sistine Kilisesi'nin tavanından söz edip duruyordu. Otellerine geri dönerken iki kez yollarını yitirmişlerdi. Resepsiyon görevlisi Wallander'in babasının o çıkışından sonra onlara abartılı bir saygıyla davranmaya başlamıştı. Görevli anahtarlarını verdikten sonra onları başıyla selamlamıştı. Yukarı çıkmışlar ve birbirlerine iyi geceler diledikten sonra odalarına girmişlerdi. Wallander bir süre Baiba'yı düşünerek sokaktan gelen sesleri dinlemiş sonra da derin bir uykuya dalmıştı.

Birden bir şey dürtmüşcesine uyanmıştı. İçinde bir tedirginlik vardı. Sabahlığını sırtına geçirerek lobiye inmişti. Etraf sessiz ve sakindi. Gece görevlisi televizyon izliyordu. Wallander bir şişe maden suyu istedi. Gece görevlisi genç bir delikanlıydı. Wallander'e İlahiyat Fakültesi'nde okuduğunu, üniversite masraflarını çıkarmak için geceleri çalıştığını söyledi. Siyah ve dalgalı saçları vardı. Padovalıydı. Adı Mario'ydu ve İngilizcesi kusursuzdu. Wallander elinde maden suyu şişesi lobide durarak Mario'ya babası gece lobiye inecek olursa ya da otelden çıkarsa hiç zaman kaybetmeden kendisini uyandırmasını söyledi. Delikanlı ona baktı. Başını evet dercesine sallayararak eğer yaşlı Sinyor Wallander gece yarısı dışarıya çıkarsa hiç zaman yitirmeden 32 numaralı odanın kapısını vuracağını söyledi.

Wallander'in içgüdüsel bir şekilde olmasını beklediği olay altıncı gece oldu. O gün Forum'a gitmişler sonra da Doria Pamphili Galerisi'ni dolaşmışlardı. Akşamüstü de Villa Borghese'de bir süre dolaştıktan sonra lokantaların birinde yemeklerini yemişlerdi. Wallander hesabı görünce şaşkınlıktan ağzı bir karış açık kalmıştı ama bu ne de olsa son geceleri olduğundan sesini çıkarmamıştı. Mutlulukla dolu yolculukları sona eriyordu. Wallander'in babası yolculuğun başındaki gibi enerji ve neşe doluydu. Otele yürüyerek döndüler. Yolda bir kafeye girerek kahveyle *grappa* içmişlerdi. Otele geldiklerinde anahtarlarını alıp odalarına çıkmışlardı. Wallander yatar yatmaz derin bir uykuya dalmıştı.

Odasının kapısı gecenin bir buçuğunda vuruldu. Önce bir an için nerede olduğunu anımsamakta zorlanmıştı. Gözlerini ovuşturarak yataktan fırlayıp ka-

pıyı açmış ve gece görevlisi Sinyor Wallander'in babasının az önce otelden dışarı çıktığını söylemişti. Wallander telaşla giyinmişti. Babasına kolayca yetişmiş ve onu belli etmeden izlemeye başlamıştı. İçgüdülerinde haklı çıkmıştı. Sokaklar daralmaya başladıklarında Wallander İspanyol Merdivenleri'ne doğru gittiklerini fark etmişti ama yine de babasına yaklaşmamıştı. Babası daha sonra o ılık Roma gecesinde basamakları çıkmış ve iki kulesi olan kiliseye doğru gitmeye başlamıştı. Wallander ağır adımlarla babasını izlemişti. Babası orada yaklaşık bir saat kadar kalmıştı. Sonra da ağır adımlarla basamakları inmişti. Wallander babasını izlemeyi sürdürmüştü. Bir süre sonra Trevi Çeşmesi'ne gelmişlerdi. Babası omzunun üstünden çeşmeye bozuk para atmamış ama dalgın gözlerle büyük ve görkemli çeşmeden akan suya uzun bir süre bakıp durmuştu. Loş ışıkta Wallander babasının gözlerinin parladığını görebiliyordu.

Daha sonra da babası otele geri dönmüştü.

Ertesi gün Alitalia Havayolları'yla Kopenhag'a uçtular. Wallander'in babası İtalya'ya gelirken de yaptığı gibi yine pencere kenarında oturuyordu. Limhamn'a giden feribota bindiklerinde babasına yolculuktan memnun kalıp kalmadığını sormuştu. O da evet dercesine başını sallayıp bir şeyler mırıldanmıştı. Wallander bunun mutluluk homurtuları olduğunun farkındaydı. Limhamn'da Gertrud onları karşılamıştı. Arabayla Wallander'i Ystad'da bırakmışlardı, daha sonra Wallander her şeyin yolunda olup olmadığını öğrenmek için telefon ettiğinde Gertrud babasının stüdyoda çalıştığını ve her zamanki gibi batan bir güneşin resmini yaptığını söylemişti.

Wallander yataktan kalkıp mutfağa giderek kahve yaptı. Babası acaba neden İspanyol Merdivenleri'nde oturmuştu? Çeşmenin başında dururken aklından neler geçiriyordu? Bu soruların yanıtlarını bulması olası değildi. Ama yine de babasının gizemli iç dünyasına az da olsa girebildiğinin bilincindeydi. Ve Roma'da o gece neden tek başına yürüyüşe çıktığını soramayacağını da çok iyi biliyordu.

Kahve pişerken banyoya gitti. Ne denli sağlıklı ve enerjik göründüğünü sevinçle fark etti. Saçları güneşten açılmıştı. Hamur işlerinden belki biraz ki-

lo almıştı ama yine de banyodaki basküle çıkmadı. İşin en önemli yanı kendini iyi ve dinlenmiş hissetmesiydi. Bu yolculuğa çıktığı için mutluydu.

Birkaç saat içerisinde yeniden eski yaşamına döneceği gerçeği bile onu tedirgin etmiyordu. Genellikle tatilden sonra karakoldaki işinin başına dönmek zor gelirdi. Son yıllarda bu daha da zor gelmeye başlamıştı. Zaman zaman ciddi bir şekilde başka bir iş bulmayı, bir güvenlik firmasında çalışmayı düşündüğü oluyordu. Ama sonuçta o bir polisti. Ve bu sonuna değin de böyle gidecekti. Başka bir iş yapması söz konusu bile değildi.

Duş yaparken bir yandan da geçen yazı, İsveç'in dünya kupasında elde ettiği zaferi ve kurbanlarının kafa derilerini yüzen seri cinayetler işleyen katili düşünüyordu. Roma'da geçirdiği bir hafta boyunca bunları kafasından atmayı başarmıştı. Oysa şimdi bu düşünceleri geri geliyordu. Bir haftalık ara bir şeyi değiştirememişti.

Saat yediye kadar mutfakta oturdu. Yağmur hâlâ yağıyordu. İtalya'nın güneşli ve ılık havası artık anılarda kalmıştı. Skåne'e sonbahar gelmişti.

Saat yedi buçukta evden çıkıp arabasına atlayarak karakola gitti. Martinsson da yeni gelmiş arabasını park ediyordu. Sağanak yağmurun altında telaşla birbirlerini selamlayarak koşar adımlarla karakoldan içeri girdiler.

"Yolculuk nasıldı?" diye sordu Martinsson. "Hoş geldin."

"Babam çok memnun kaldı," diye karşılık verdi Wallander.

"Ya sen?"

"Harikaydı. Hava da çok sıcaktı."

Karakolun otuz yıldan beri danışma görevlisi Ebba gülümseyerek onu karşıladı.

"İtalya'da insanlar eylül ayında bile yanabiliyorlar mı?" diye sordu şaşkınlıkla.

"Güneşin altında kalırsan evet."

Martinsson'la birlikte koridorda ilerlediler. Wallander, Ebba'ya İtalya'dan bir şey getirmeliydim, diye geçirdi içinden. Bu düşüncesizliğine kızdı.

"Burada her şey yolunda," dedi Martinsson. "Ciddi bir şey yok. Aslında hemen hemen hiçbir şey yok."

"Umarım sakin bir sonbahar geçiririz," dedi Wallander özlem dolu bir sesle.

Martinsson kahve almaya gitti. Wallander çalışma odasının kapısını açtı. Her şey bıraktığı gibi yerli yerindeydi. Masasının üstü boştu. Ceketini astı. Pencereyi açtı. Gelen evrak kutusunda ulusal polis heyetinden gelen bir dizi yazı vardı. Üstekini alarak bir göz atıp yerine koydu. Bu, Güney İsveç'ten eski Doğu Bloku ülkelerine çalıntı araba satan bir şebekenin soruşturmasıyla ilgili bir yazıydı. Wallander bu konunun üstünde bir yıldan beri çalışıyordu. Yokluğunda eğer gerçekten de önemli bir şey olmamışsa bu soruşturmaya geri dönebilirdi. 15 yıl sonra emekli olduğunda bile büyük olasılıkla hâlâ bu soruşturmanın üstünde çalışıyor olacaktı.

Saat sekiz buçukta ertesi haftanın çalışmalarını gözden geçirmek üzere tüm dedektifler toplantı salonunda toplandılar. Wallander herkesin elini sıktı. İş arkadaşları güneş yanığı tenine hayran kaldıklarını söylediler. Daha sonra da Wallander her zamanki yerine oturdu. Salonda tipik bir pazartesi havası esiyordu. Wallander birden bu salonda kaç pazartesi geçirdiğini ve daha kaç pazartesi geçireceğini düşündü. Yeni müdürleri Lisa Holgersson, Stockholm'de olduğundan toplantıya Hansson başkanlık yapacaktı. Martinsson haklı çıkmıştı. Önemli bir şey yoktu.

"O zaman ben de eski işimi bıraktığım yerden sürdüreyim," dedi Wallander isteksizliğini gizlemeye gerek duymadan.

"Tabii bir hırsızlık olayıyla ilgilenmek istemezsen," dedi Hansson. "Çiçekçi dükkânındaki hırsızlıkla ilgili."

Wallander ona şaşkınlıkla baktı.

"Çiçekçi dükkânına hırsız mı girmiş? Peki, ne çalmışlar, lale soğanları mı?"

Svedberg kel kafasını kaşıyarak, "Bildiğimiz kadarıyla hiçbir şey çalmamışlar," dedi.

Tam o anda da kapı açıldı ve Ann-Britt Höglund telaşla içeri girdi. Kocası sürekli yurtdışında olduğundan genç kadın genellikle iki çocuğuyla birlikte yalnız yaşamak zorunda kalıyordu. Sabahları her zaman gürültülü patırtılı

geçtiğinden sabah toplantılarına genellikle geç kalırdı. Ystad Polis Karakolu'nda bir yıldan beri çalışıyordu ve dedektiflerin en genciydi. İlk günlerde Svedberg ve Hansson gibi eski dedektifler aralarına bir kadın girmesinden hiç hoşlanmamışlardı. Ama Wallander kısa zamanda genç kadının ne denli heveslı olduğunu görünce hemen onun yanında yer almıştı. Artık en azından Wallander'in yanında kimse genç kadının yine geç kaldığından şikâyet etmiyordu. Genç kadın yerine otururak neşeyle Wallander'i selamladı.

"Çiçekçiden söz ediyorduk," dedi Hansson. "Kurt'un bu işle ilgilenmesi gerektiğini düşünüyoruz."

"Hırsızlar geçen perşembe akşamı dükkâna girmişler," dedi Höglund. "Dükkân görevlisi cuma sabahı işe geldiğinde dükkâna hırsız girdiğini fark etmiş. Arka pencereden girmişler."

"Ve hiçbir şey çalmamışlar, öyle mi?" diye sordu Wallander.

"Hiçbir şey."

Wallander kaşlarını çattı.

"Bu da ne demek oluyor?"

Höglund omuzlarını silkti.

"Bilmiyorum."

"Yerde kan izleri vardı," dedi Svedberg. "Ayrıca dükkân sahibi de kent dışındaymış."

"Garip," dedi Wallander. "Zaman harcamaya değer mi?"

"Garip olmasına garip," diye karşılık verdi Höglund. "Ama zaman harcamaya değip değmediğini bilemem."

Wallander bir an için bu olayın o sıkıcı araba hırsızlığı soruşturmasına geri dönmesini hiç olmazsa bir süre için erteletebileceğini düşündü. Artık Roma'da olmadığına alışmak için kendine hiç olmazsa bir günlük bir süre tanımalıydı.

"Gidip bakarım," dedi.

"Konuyla ilgili tüm bilgi bende," dedi Höglund.

Toplantı bitti. Wallander çalışma odasına giderek ceketini giydi ve Höglund'la birlikte arabasına atlayarak kent merkezine doğru yola koyuldular. Yağmur hâlâ yağıyordu.

"Yolculuğun nasıl geçti?"

"Sistine Kilisesi'ne gittim," diye karşılık verdi Wallander, gözlerini yoldan ayırmayarak. "Babam da tüm bir hafta boyunca son derece mutlu ve neşeliydi."

"İyi geçtiği anlaşılıyor."

"İşler nasıl?"

"Bir hafta içinde hiçbir şey değişmedi. Her şey eskisi gibi aynı."

"Peki, yeni müdürümüz nasıl?"

"Önerilen kısıntıları görüşmek için Stockholm'e gitti. Bence çok iyi. En azından Björk kadar iyi diyebilirim."

Wallander genç kadına bir bakış fırlattı.

"Ondan hoşlandığını bilmiyordum."

"Björk elinden geleni yaptı. Daha başka ne yapabilirdi ki?"

"Hiçbir şey," dedi Wallander. "Hiçbir şey."

Pottmakargränd'ın köşesindeki Västra Vallgatan'da durdular. Dükkânın adı *Cymbia*'ydı. Tabela rüzgârda sallanıyordu. Arabadan inmediler. Höglund, Wallander'e bir plastik torba dolusu evrakı uzattı. Höglund'un anlattıklarını dinlerken bir yandan da evraka bakıyordu.

"Dükkânın sahibinin adı Gösta Runfeldt. Yardımcısı cuma sabahı dokuz civarında dükkâna gelmiş. Dükkânın arka penceresinin kırık olduğunu görmüş. Hem içerde, hem de dışarda yerde cam kırıklarıyla kan izleri vardı. Hırsız hiçbir şey çalmamış. Zaten dükkânda akşamları hiçbir zaman para bırakmazlarmış. Kadın hemen polise haber vermiş. On civarında buraya geldim. Her şey kadının telefonda anlattığı gibiydi. Kırık cam. Yerde kan izleri. Hiçbir şey çalınmamış."

Wallander bir an için düşündü.

"Bir çiçek bile mi çalmamış?" diye sordu.

"Yardımcı hanım çalınmadığını söyledi."

"Her vazoda kaç adet çiçek olduğu tam olarak bilinebilir mi?"

Evrakı geri verdi.

"Dükkân açık. Kadına sorabiliriz," dedi Höglund.

Wallander dükkânın kapısını açarken kapının üstündeki zil çaldı. Dükkânın içindeki koku ona Roma'daki bahçeleri anımsatmıştı. İçeride müşteri yoktu. Orta yaşlı bir kadın arka odadan çıktı. Onları görünce başıyla selamladı.

"İş arkadaşımı getirdim," dedi Höglund.

Wallander kadının elini sıkarak kendini tanıttı.

"Gazetelerde sizinle ilgili çıkan haberleri okumuştum," dedi kadın.

"Kötü bir şey okumadığınızı umarım," dedi Wallander gülümseyerek.

"Ah hayır," diye karşılık verdi kadın. "Hepsi de çok olumlu yazılardı."

Wallander, Höglund'un verdiği evraktan kadının adının Vanja Andersson olduğunu ve 53 yaşında olduğunu öğrenmişti.

Wallander ağır adımlarla dükkânda dolaşmaya başladı. Alışkanlıkla attığı her adıma dikkat ediyordu. Çiçek kokuları anılarını canlandırmıştı. Tezgâhın arkasına geçti ve üst bölümü cam olan arka kapının önünde durdu. Camın macunu yeniydi. Hırsız işte buradan içeriye girmişti. Wallander plastik örtüyle örtülü zemine baktı.

"Kan izleri burada mıydı?" diye sordu.

"Hayır," diye karşılık verdi Höglund. "Arka taraftaki depodaydı."

Wallander şaşkınlıkla kaşlarını kaldırdı. Sonra da çiçeklerin arasından geçerek Höglund'un arkasından gitti. Höglund odanın ortasında durdu.

"Burada," dedi. "Tam burada."

"Pencerenin yanında yok muydu?"

"Hayır. Şimdi neden garip dediğimizi anlıyor musun? Neden pencerenin kenarında değil de yalnızca burada kan izi var? Eğer camı kıran kişinin kendini yaraladığını düşünüyorsak tabii."

"Başka kim olabilir?" diye sordu Wallander.

"Evet. Başka kim olabilir?"

Wallander olanları gözünün önünde canlandırmaya çalışarak yeniden dükkâna döndü. Biri arka camı kırmış ve içeri girmişti. Arka odanın ortasında yerde kan izleri vardı. Hiçbir şey çalınmamıştı.

Suç bir deli tarafından işlenmediği sürece her suçta bir neden ya da bir plan mutlaka vardır. Bu gerçeği yılların deneyiminden biliyordu. Ama bir çiçekçi dükkânına girip hiçbir şey çalmayan biri ne mene bir insandı? Mantıklı gelmiyordu.

"Bu kan dediğiniz herhalde bir iki damlaydı, değil mi?" diye sordu.

Höglund'un başını hayır dercesine salladığını şaşkınlıkla gördü.

"Küçük bir kan gölüydü söz konusu olan," dedi. "Birkaç damla değil."

Wallander karşılık vermedi. Zaten söyleyecek bir şeyi de yoktu. Arkalarında durup bekleyen kadına döndü.

"Demek hiçbir şey çalınmadı, öyle mi?"

"Evet."

"Tek bir çiçek bile mi?"

"Görebildiğim kadarıyla evet."

"Dükkânda kaç tane çiçek olduğunu biliyor musunuz?"

"Evet, bilirim."

Kadın hiç duraksamadan yanıt vermişti. Wallander evet dercesine başını salladı.

"Sizce neden böyle bir şey oldu?"

"Bilmiyorum."

"Bu dükkânın sahibi siz değilsiniz, değil mi?"

"Dükkânın sahibi Gösta Runfeldt. Ben onun yardımcısıyım."

"Eğer doğru anlamışsam Gösta Runfeldt kent dışındaymış, öyle mi? Onunla bağlantı kurdunuz mu?"

"Bu olası değil."

Wallander kadına dikkatle baktı.

"Neden?"

"Kenya'da orkide safarisine çıktı da ondan."

Wallander kadının söylediklerini düşündü.

"Bir şey daha sormak istiyorum. Bu orkide safarisi ne demek?"

"Gösta orkide tutkunudur," diye karşılık verdi kadın. "Orkideler hakkında her şeyi bilir. Var olan her tür orkideyi gidip yerinde görüp incelemiştir. Or-

kidelerin tarihine ilişkin bir kitap yazıyor. Şu anda da Kenya'da. Tam olarak nerede olduğunu ben de bilmiyorum. Önümüzdeki çarşamba döneceğinin dışında bir şey bilmiyorum."

Wallander başını evet dercesine salladı.

"Döndüğünde onunla konuşmamız gerekecek," dedi. "Karakolu aramasını söyler misiniz?"

Vanja Andersson söyleyeceğine söz verdi. Dükkâna bir müşteri geldi. Höglund'la Wallander yağmurun altında hızlı adımlarla yürüyerek arabaya bindiler. Wallander arabayı çalıştırdı.

"Hırsız bir yanlışlık sonucu bu dükkâna girmiş olabilir, elbette," dedi Wallander. "Yanlış pencerenin camını kırmış olabilir. Hemen yanda bilgisayar dükkânı var."

"Peki ama yerdeki kan gölüne ne diyeceksin?"

Wallander omuz silkti.

"Belki de hırsız bir yerini kestiğini fark etmemiştir. Elleri iki yanında şaşkınlıkla çevresine bakmış olabilir. Kolundan akan kan da hiç kıpırdamadan olduğu yerde durduğundan yerde küçük bir göle dönüşmüş olabilir."

Höglund evet dercesine başını salladı. Wallander yola koyuldu.

"Bu sigorta şirketini ilgilendiren bir olay," dedi. "Daha fazla bir şey çıkacağını sanmıyorum."

Sağanak yağmurun altında karakola döndüler.

26 Eylül 1994 Pazartesi sabahı saat on birdi.

Wallander'in Roma'yla ilgili anıları her geçen dakika geride kalıyordu.

3.

27 Eylül Salı günü Skåne'de hava yağışlıydı. Meteoroloji uzmanları sıcak geçen yazdan sonra sonbaharın yağışlı geçeceğini açıklamışlardı. Bunda da haklı oldukları anlaşılıyordu.

İtalya yolculuğundan sonraki ilk iş gününün akşamı Wallander eve gelince ayaküstü yiyecek bir şeyler hazırlayıp yedi. Stockholm'de oturan kızını defalarca aradı ama bulamadı. Balkon kapısını açtı. Yağmurun getirdiği serin hava evin içini doldurdu. Kızı Linda'nın telefon edip tatilinin nasıl geçtiğini sormamasına canı sıkılmıştı. Bir kez daha kızına telefon etti, telefon yine açılmayınca bu kez kızının işlerinin çok yoğun olduğunu düşünüp kendini rahatlatmaya çalıştı. Sonbaharda Linda hem özel bir tiyatro okuluna başlamıştı, hem de Kungsholmen'deki bir lokantada garsonluk yapıyordu.

O akşam geç bir saatte Riga'da oturan Baiba'yı aradı. Roma'dayken genç kadını bir türlü aklından çıkaramamıştı. Birkaç ay önce Wallander kafa derilerini yüzen, seri cinayetler işleyen katilin yakalanmasından sonra genç kadınla Danimarka'da kısa bir tatil yapmıştı. Tatillerinin son günü Baiba'ya evlenme önerisinde bulunmuştu. Baiba ona kesin bir şekilde hayır demekle birlikte isteksizliğini açıklamak için de herhangi bir neden ileri sürmemişti. İki denizin buluştuğu Skagen'deki uçsuz bucaksız kumsalda yürüyorlardı. Wallander uzun yıllar önce bir kez karısı Mona'yla bu kumsalda yürümüştü, bir kez de polis kuvvetlerinden ayrılmayı ciddi bir şekilde düşündüğü sıralarda.

Danimarka'da hava akşamları oldukça sıcak ve nemli oluyordu. Dünya Kupası maçları yüzünden insanlar televizyonlarının önünden kalkmıyorlardı. Bu yüzden de kumsalda hemen hemen onlardan başka kimse yoktu. Ağır adımlarla yürümüşler, Baiba renkli çakıl taşları toplamış ve bir yandan da bir kez daha bir polisle birlikte yaşayabileceğinin mümkün olamayacağını düşündüğünü söylemişti. Letonyalı bir polis olan kocası Karlis 1992 yılında öldürülmüştü. Wallander, Baiba'yla işte o günlerde Riga'da tanışmıştı.

Roma'dayken kendisine defalarca gerçekten de yeniden evlenmeyi isteyip istemediğini sorup durmuştu. Evlenmek gerçekten de gerekli miydi? Günümüzde ve çağımızda artık hemen hemen hiçbir anlamı kalmayan yasal ve karmaşık bağlarla bağlanmanın bir anlamı var mıydı?

Uzun bir süre Linda'nın annesiyle evli kalmıştı. Sonra, bir gün, beş yıl önce, karısı ortada hiçbir şey yokken birdenbire boşanmak istediğini söylemişti. Wallander'in ağzı şaşkınlıktan bir karış açık kalmıştı. Ama karısının o gün-

lerde ne demek istediğini, yeni bir yaşama tek başına başlamak isteğinin arkasındaki nedenlerini şimdi yeni yeni anlıyordu. Evliliklerinin neden o noktaya geldiğini anlaması uzun sürmüştü. İşi gereği eve geç saatlerde gelmesinin ve Mona'nın yaşamında en önemli unsurlardan biri olan ilgiyi esirgemeye başlamasından ötürü evliliklerinin yürümemesinde kendi payının büyük olduğunu benimsemeye başlamıştı.

Roma'dayken Baiba'yla gerçekten evlenmek istediğine karar vermişti. Onun Letonya'dan ayrılıp Ystad'a yerleşmesini çok istiyordu. Mariagatan'daki katını satıp bir ev almaya bile karar vermişti. Büyükçe bir bahçesi olan, kent dışında bir ev alacaktı. Çok pahalı bir ev olmasına gerek yoktu, ama iyi durumda olması önemliydi. Gerekli onarımı kendisi yapabilirdi. Ayrıca uzun zamandan beri istediği köpeği de alabilirdi.

Ystad'da sağanak yağmur olanca hızıyla sürerken tüm bunları Baiba'ya açtı. Bu aslında Roma'da kafasında oluşturduğu konuşmanın bir devamı niteliğindeydi. Ara sıra kendi kendine yüksek sesle konuşmaya da başlamıştı. Neden söz ettiğini anlamayan babasıysa bunun ne anlama geldiğini sormamış, Roma sokaklarında dolaşmayı sürdürmüştü. Wallander acaba hangisinin yaşlandığını ve bunamaya başladığını sormaktan alıkoyamamıştı kendini.

Baiba, Wallander'in sesini duymaktan memnun olmuştu. Wallander ona Roma yolculuğundan söz ettikten sonra yazdan kalan sorusunu yineledi. Bir süre için Riga ile Ystad arasında bir sessizlik oldu. Daha sonra Baiba o günden beri bu konuyu düşündüğünü söyledi. Hâlâ bazı kuşkuları vardı ama kuşkuları güçlenmek yerine azalıyordu.

"Buraya gelsene," dedi Wallander. "Bu telefonda konuşulacak bir şey değil."

"Haklısın," diye karşılık verdi genç kadın. "Geleceğim."

Bu buluşmanın ne zaman olacağına karar vermemişlerdi. Bunu daha sonra konuşurlardı. Baiba, Riga Üniversitesi'nde çalıştığı için öncelikle izin alması gerekiyordu. Wallander telefonu kapattığında yaşamında yeni bir bölümün başladığını yüreğinde hissetti. Baiba gelecekti. Evleneceklerdi.

O gece kolay kolay uyuyamadı. İki kez kalkarak mutfak penceresinden yağmuru izledi. Rüzgârda sallanan sokak lambasına baktı.

Gece doğru dürüst uyuyamamasına karşın salı sabahı erkenden kalktı. Yediyi biraz geçe arabasını karakolun parkına bıraktıktan sonra yağmurun ve rüzgârın altında koşarak binadan içeri girdi. Erkenden araba hırsızlarına ilişkin evrakın üstünde çalışmak istiyordu. Erteledikçe hevesi de kaçıyordu. Ceketini kuruması için ziyaretçi koltuklarından birinin üstüne koydu. Sonra da neredeyse yarım metre yüksekliğindeki dosyaları aldı. Kapısı vurulduğunda evrakı tarih sırasına göre düzenliyordu. Wallander gelenin Martinsson olduğunu düşündü. İçeri girmesini söyledi.

"Sen tatildeyken sabahları buraya ilk gelen hep ben oluyordum," dedi Martinsson. "Şimdi yeniden ikinci sıraya düştüm."

"İşi özlemişim," dedi Wallander masasının üstündeki dosyaları göstererek.

Martinsson'un elinde bir kâğıt vardı.

"Bunu sana dün vermeyi unuttum," dedi. "Şef Holgersson bir göz atmanı istemişti."

"Bu nedir?"

"Al oku. İnsanların biz polislerden her konuda bir açıklama beklediklerini bilirsin."

"Politik mi?"

"Öyle sayılabilir."

Wallander arkadaşına soru sorarcasına baktı. Martinsson genellikle bin dereden su getirmezdi. Yıllar önce Liberal Parti'nin önde gelen isimlerindendi ve o günlerde de büyük olasılıkla politikaya atılmanın düşünü kurmuştu. Wallander'in bildiği kadarıyla da parti gözden düştükçe Martinsson'un umudu da zaman içerisinde balon gibi sönmüştü. Arkadaşına Liberal Parti'nin son seçimlerdeki başarısızlığından söz etmemeye karar verdi.

Martinsson gitti. Wallander oturarak arkadaşının verdiği kâğıdı okudu. İkinci okuyuşunda öfke içindeydi. Odasından rüzgâr gibi çıkarak Svedberg'in odasına girdi.

"Bunu gördün mü?" diye sordu Martinsson'un kendisine az önce verdiği kâğıdı sallayarak.

Svedberg başını iki yana salladı.

"Hayır? Ne?"

"Polisin, örgütlerine koydukları isme ilişkin ne düşündüğünü öğrenmek isteyen yeni bir kuruluştan geliyor."

"Yani?"

"Kendilerine "Balta Dostları" demeyi düşünüyorlarmış."

Svedberg arkadaşına dehşetle baktı.

"Balta Dostları mı?"

"Evet. Ve bu yaz burada olanların ışığında bu adın kötüye kullanılmasından ve yozlaştırılmasından korkuyorlar. Örgütün kafa derilerini yüzmek gibi bir niyeti yokmuş."

"Peki, niyetleri neymiş?"

"Eğer doğru anladıysam bunlar el işleriyle ilgilenen ve eski ev aletlerini sergilemek için müze kurmak isteyen bir grup."

"Öyleyse bir sakıncası yok, değil mi? Neden bu denli öfkelendin?"

"Çünkü polisin bu tür şeylerle ilgili bildirilere zaman ayırabilecek konumda olduklarını düşünüyorlar da ondan. Oysa bizim başımızı kaşıyacak zamanımız yok," dedi Wallander. "Bana sorarsan ev aletlerinin sergileneceği bir müze için Balta Dostları adı oldukça garip. Ama bu saçmalıklara ayıracak zamanım da yok."

"O zaman bunu müdüre söyle."

"Söyleyeceğim."

"Hepimizin yerel polis memurları olmamız gerektiğinden müdürün sana katılacağını sanmıyorum ya neyse."

Wallander, Svedberg'in haklı olduğunun farkındaydı. Polislik mesleğine girdiği günden beri "kamuoyu" diye bilinen o kalabalık insan topluluğuyla polis arasındaki karmaşık ilişkiden ötürü polis kuvvetleri bitmek bilmeyen ve geniş kapsamlı değişikliklere katlanmak zorunda kalıyordu. Ulusal polis teşkilatıyla her bir polis memurunun üstünde bir karabasan bulutu gibi duran bu kamuoyu tek bir sözcükle ifade edilebilirdi: kararsız. Kamuoyunu memnun etmek için yapılan son girişim de tüm İsveç polis birliğinin "yerel polis memurları"

olarak değiştirilmesiydi. Bunun nasıl yapılacağını ise kimse bilmiyordu. Ulusal polis müdürü polisin sürekli ortalıkta görülmesinin ne denli önemli olduğunu vurgulamıştı. Ne var ki, hiç kimse polisin görünmez bir varlık olduğunu düşünmediğinden bu yeni stratejinin yaşama nasıl geçirileceğini kestiremiyordu. Polisler zaten sokaklarda dolaşıyor, bisikletle devriye geziyorlardı. Ulusal polis müdürü daha az somut, daha farklı bir görülebilirlikten söz ediyor olmalıydı. "Yerel polis" sözcüğü insanın başının altındaki kuştüyü bir yastık gibi rahatlatıcı bir şeyi çağrıştırmalıydı. Ama her geçen gün İsveç'te işlenen vahşi cinayetlerin sayıları artarken, bu kavramın gerçekle nasıl bağdaştırılabileceğini kestirmek zordu. Hem kendi işleriyle ilgilenmek, hem de bu yeni uygulamadan ötürü de "Balta Dostları" adını kullanmak isteyen örgütlere zaman ayırmak zorundaydılar.

Kendisine bir fincan kahve alarak çalışma odasına gidip kapıyı arkasından kapattı. Bir kez daha masanın üstünde biriken evrakı incelemeye koyuldu. Önceleri kendini işe vermekte zorlanıyordu. Baiba'yla konuştuklarını anımsıyordu. Gerçek bir polis gibi davranmak için kendini zorladı ve bir süre sonra hiç tatil yapmamışcasına, eskisi gibi yoğun bir çalışma temposuna girdi. Bazı konuları konuşmak için Göteborg'da işbirliği yaptığı dedektifi aradı. Telefonu kapattığında öğle vakti olmuştu ve acıktığını fark etti. Yağmur hâlâ yağıyordu. Arabasına binerek kent merkezine gidip yemek yedi. Bir saat sonra da karakola döndü. Tam masasına oturmaya hazırlanırken telefon çaldı. Arayan danışma görevlisi Ebba'ydı."

"Bir ziyaretçin var," dedi.

"Kim?"

"Tyrén adında biri. Seninle konuşmak istiyormuş."

"Ne hakkında?"

"Kayıp biri hakkında."

"Onu başkasına gönderemez misin?"

"Mutlaka seninle konuşması gerektiğini söylüyor."

Wallander masanın üstündeki açık dosyalara baktı. Hiçbiri kaybolan birine ilişkin rapor tutamayacak denli önemli ve acil değildi.

"Yolla," diyerek telefonu kapattı.

Odasının kapısını açtıktan sonra dosyaları kaldırmaya başladı. Başını kaldırıp baktığında bir adamın kapının eşiğinde durduğunu gördü. Wallander onu daha önce hiç görmemişti. Adamın üstünde O.K. petrol şirketinin amblemi olan bir tulum vardı. Adam petrol ve yağ kokuyordu.

Adamın elini sıkarak oturmasını söyledi. Elli yaşlarında, tıraşsız ve kır saçlı biriydi. Adının Sven Tyrén olduğunu söyledi.

"Benimle konuşmak istemişsin?" dedi Wallander.

"İyi bir polis olduğunuzu duydum," dedi Tyrén. Aksanından Wallander'in doğduğu yer olan Batı Skåneli olduğu anlaşılıyordu.

"Çoğumuz iyiyiz," diye karşılık verdi Wallander.

Tyrén'in yanıtı onu çok şaşırttı.

"Bunun doğru olmadığını siz de biliyorsunuz. Bir iki kez gözaltına alındım. Baş belası olan birçok polisle karşılaştım orada."

Wallander karşısındaki adamın sözlerini hayretle dinliyordu.

"Bunları söylemek için buraya geldiğini sanmıyorum," dedi konuyu değiştirerek. "Biri mi kaybolmuş?"

Tyrén üstünde O.K. amblemi olan kasketli başını evet dercesine salladı.

"Aslında oldukça garip," dedi.

Wallander çekmeceden bir not defteri çıkararak, boş bir sayfayı açtı.

"Hadi şimdi bana her şeyi en başından anlat," dedi. "Kaybolan kim? Ve garip olan ne?"

"Holger Eriksson."

"O da kim?"

"Müşterilerimden biri."

"Benzin istasyonun mu var?"

Tyrén başını hayır dercesine salladı.

"Kalorifer yakıtı dağıtıyorum," dedi. "Ystad'ın kuzey bölgesine. Eriksson, Högestad ile Lödinge arasında bir yerde oturuyor. Büroya telefon ederek yakıtının bittiğini söyledi. Perşembe sabahı getireceğimi söyledim. Ama oraya gittiğimde evde kimse yoktu."

Wallander bu söylenilenleri yazdı.

"Geçen perşembeden söz ediyorsun, değil mi?"

"Evet."

"Peki seni ne zaman aramıştı?"

"Geçen pazartesi."

Wallander bir an için düşündü.

"Zaman konusunda yanlış bir anlaşılma olmuş olamaz mı?"

"On yıldan fazla bir süreden beri Eriksson'a yakıt veriyorum. Daha önce hiç böyle bir anlaşmazlık olmamıştı."

"Onun evde olmadığını anladığında ne yaptın?"

"Yakıt deposu da kilitli olduğundan bir not yazıp posta kutusuna attım."

"Sonra?"

"Oradan ayrıldım."

Wallander kalemini masanın üstüne bıraktı.

"İnsan yakıt dağıtımı yaptığında müşterilerinin alışkanlıklarını da öğreniyor," diye sürdürdü konuşmasını Tyrén. "Holger Eriksson'u düşünmekten kendimi alamıyorum. Evde olmaması bana hiç akılcı gelmiyor. Bu yüzden işten sonra dün akşamüstü oraya yeniden gittim. Notum hâlâ posta kutusunda duruyordu, geçen perşembeden bu yana gelen diğer mektuplarla birlikte. Zili çaldım. Kapı açılmadı. Arabası da garajdaydı."

"Yalnız mı yaşıyordu?"

"Evli değildi. Araba ticaretinden çok para kazanmıştı. Ayrıca şiir de yazardı. Bir keresinde bana şiir kitaplarından birini vermişti."

Svedberg'in kırkıncı doğum günü için kitap almak amacıyla Ystad kitapçısına gittiğinde yerel yazarların bulunduğu rafta Eriksson'un adını gördüğünü anımsamıştı.

"Garip olan başka bir şey daha var," dedi Tyrén. "Kapı kilitli değildi. Hastalanmış olabileceğini düşündüm. Ne de olsa seksen yaşında. Onun için de içeri girdim. Evde kimse yoktu ama mutfaktaki kahve makinesi fişe takılı çalışıyordu. Kötü bir koku vardı. Kahve yanmış ve çok kötü kokuyordu. İşte o anda buraya gelip sizi görmeye karar verdim."

Wallander, Tyrén'in endişesinin boş olmadığının farkındaydı. Ama yine de deneyimlerine dayanarak kayıp olaylarının çoğunun kendiliğinden çözüldüğünü de biliyordu. Çok ciddi bir şey olması enderdi.

"Komşuları yok mu?" diye sordu Wallander.

"Çiftlik evinin dış dünyayla pek fazla bir ilgisi yok. Tümüyle soyutlanmış gibi."

"Sence ne olmuş olabilir?"

Tyrén bu soruyu hiç düşünmeden hemen yanıtladı.

"Bence öldü. Sanırım öldürüldü."

Wallander karşılık vermedi. Tyrén'in konuşmasını sürdürmesini bekledi. Ama sürdürmedi.

"Neden böyle düşünüyorsun?"

"Yakıt siparişi vermişti. Ben oraya ne zaman gitsem hep evde olurdu. Kahve makinesini açık bırakmazdı. Kapıyı kilitlemeden asla dışarı çıkmazdı. Evinin çevresinde yürüyüşe bile çıktığında kapısını her zaman kilitlerdi."

"Eve hırsız girmiş olabilir mi sence?"

"Hayır, her şey eskisi gibi yerli yerinde duruyordu. Kahve makinesinin dışında."

"Demek daha önce de evine gittin?"

"Yakıtı her getirişimde. Genellikle bana kahve ikram eder ve şiirlerinden bazılarını okurdu. Bence çok yalnızdı ve benim oraya gidişimi iple çekiyor gibiydi."

Wallander düşünmek için sustu.

"Öldüğünü sandığını söyledin ama sonra da öldürüldüğünü düşündüğünü ekledin. Onu kim öldürmüş olabilir? Düşmanları var mıydı?"

"Bildiğim kadarıyla hayır."

"Ama varlıklıydı."

"Evet."

"Sen bunu nereden biliyorsun?"

"Bunu yalnızca ben değil herkes biliyor."

Wallander bir süre konuşmadı.

"Olayı araştıracağız," dedi. "Büyük olasılıkla hiçbir şey olmamıştır. Genellikle böyle olur."

Wallander çiftliğin adresini yazdı. Çiftliğin adı "İnziva"ydı.

Tyrén'i danışmaya kadar geçirdi.

"Çok ciddi bir şey olduğundan eminim," dedi Tyrén kapıdan çıkmadan önce. "Yakıt getireceğimi bildiği günler kesinlikle dışarı çıkmaz, oturur beni beklerdi."

"Seni arayacağım," dedi Wallander.

Tam o sırada da Hansson danışmanın yanına geldi.

"Yakıt kamyonunu kapının önüne kim park etti?" diye bağırdı öfke dolu bir sesle.

"Ben," diye karşılık verdi Tyrén oldukça sakin bir sesle. "Gidiyordum zaten."

"Bu herif burada ne arıyor?" diye sordu Hansson, Tyrén gittikten sonra.

"Kayıp birini haber vermek istemiş," dedi Wallander. "Holger Eriksson adında bir yazar tanıyor musun?"

"Yazar mı?"

"Ya da araba komisyoncusu?"

"Hangisi?"

"Galiba ikisi de. Ve bu kamyon şoförüne göre de adam ortadan kaybolmuş."

Kahve almak için birlikte kafeteryaya gittiler.

"Ciddi misin?" diye sordu Hansson.

"Adam çok ciddiydi."

"Gözüm onu bir yerlerden ısırıyor," dedi Hansson.

Wallander, Hansson'un belleğine hayrandı. Bir isim ya da başka bir şeyi unutsa Hansson hemen yardımına yetişirdi.

"Adamın adı Sven Tyrén," dedi Wallander. "Bir iki kez gözaltına alındığını söyledi."

Hansson bir an için belleğini zorladı.

"Anımsayabildiğim kadarıyla galiba bir saldırı olayına karışmıştı," dedi bir süre sonra. "Birkaç yıl önce."

Wallander düşünceli bir şekilde arkadaşını dinliyordu.

"Eriksson'un evine gidip bir baksam iyi olacak," dedi bir süre sonra. "Onu kayıp olarak kayıtlara geçeceğim."

Wallander çalışma odasına giderek ceketini aldı ve "İnziva"nın adresinin yazılı olduğu kâğıdı cebine attı. Aslında gitmeden önce oturup kayıp kişi formunu doldurması gerekiyordu ama sonra yaparım diye içinden geçirerek dışarı çıktı. Karakoldan çıktığında saat 14.30'du. Sağanak yağmur yerini ahmak ıslatana bırakmıştı. Arabasına doğru yürürken hafifçe ürperdi.

Wallander arabasını kuzeye doğru sürdü. Çiftlik evini kolayca buldu Evin adından da anlaşıldığı gibi çevrede başka bir ev yoktu. Kahverengi tarlalar denize doğru uzanıyordu ama Wallander bulunduğu yerden denizi görememişti. Birkaç ekinkargası bir ağacın dallarına yuva yapmıştı. Posta kutusunun kapağını açtı. Boştu. Mektupları Tyrén almış olmalıydı. Wallander bahçeye doğru gitti. Bahçe bakımlıydı. Durarak çevredeki yoğun sessizliği dinledi. Çiftlik evi üç bloktan oluşuyordu. Sazlarla kaplı dama hayranlıkla baktı. Tyrén haklıydı. İnsanın böylesine bakımlı bir bahçesi ve evi olması onun gerçekten de varlıklı biri olduğunu gösteriyordu.

Wallander kapıya yaklaşarak zili çaldı. Sonra da kapıya vurdu. Bir süre bekledikten sonra kapıyı açıp içeri girdi. Mektuplar şemsiyeliğin hemen yanındaki taburenin üstünde duruyordu. Duvarda birkaç tane dürbün kılıfı asılıydı. Bunlardan biri boştu. Wallander ağır adımlarla evin içinde dolaşmaya başladı. Yanık kahve kokusu hâlâ vardı. Geniş oturma odasının tavanları yüksekti. Çalışma masasının yanında durarak üstündeki kâğıda baktı. Evin içi pek aydınlık olmadığından kâğıdı yavaşça alarak pencerenin yanına gitti.

Bu, bir kuşla ilgili şiirdi. Sayfanın sonunda da yazıldığı günün tarihi ve saati vardı. *21 Eylül 1994, 22.12.* O akşam Wallander'le babası Piazza del Popolo yakınlarında bir lokantada yemek yemişlerdi. Bu sessiz evin içinde ayakta dururken Roma artık ona gerçek ötesi bir düş gibi gelmeye başlamıştı.

Kâğıdı masaya bıraktı. Çarşamba gecesi Eriksson bir şiir yazmış sonra da tarihi ve saati de altına not düşmüştü. Ertesi gün de Tyrén'in sipariş edilen yakıtı getirmesi gerekiyordu. Ne var ki, Eriksson evini kilitlemeden dışarı çıkmış-

tı. Wallander dışarı çıkarak yakıt deposuna gitti. Deponun üstündeki göstergeden deponun boş olduğu anlaşılıyordu. Eve geri döndü. Eski bir koltuğa oturarak çevresine bakındı. İçgüdüleri Sven Tyrén'in söylediklerinin doğru olduğunu söylüyordu. Holger Eriksson gerçekten de birdenbire ortadan kaybolmuştu.

Wallander bir süre evin içinde dolaştı. Dolapları, çekmeceleri araştırdı. Sonunda evin yedek anahtarlarını buldu. Kapıyı kilitleyip oradan ayrıldı. Yağmur yine hızlanmıştı. Akşamüstü Ystad'a vardığında saat beş olmuştu. Holger Eriksson'la ilgili formu doldurdu. Ertesi sabah ilk iş olarak arama çalışmalarını başlatacaktı.

Arabasına atlayarak eve doğru yola koyuldu. Yolda durup pizza aldı. Pizzasını televizyonun karşısında keyifle yedi. Linda'dan hâlâ bir haber yoktu. 23.00'de yattı ve yatar yatmaz da derin bir uykuya daldı.

Sabaha karşı dört civarında Wallander yoğun bir mide bulantısıyla uyandı. Tuvalete kadar gidemeden akşam yediklerini çıkardı. Bağırsaklarını da bozmuştu. Bunun akşam yediği pizzadan olup olmadığını bilemiyordu. Hasta olduğunu bildirmek için sabah saat yedide karakolu aradı. Santral görevlisi onu Martinsson'a bağladı.

"Olanları duydun, değil mi?" dedi Martinsson.

"Şu anda mide bulantısı ve bağırsak bozukluğunun dışında bir şeyden haberim yok," diye karşılık verdi Wallander.

"Dün gece bir feribot battı," diye sürdürdü konuşmasını Martinsson. "Tallinn açıklarında. Yüzlerce kişinin öldüğü sanılıyor. Ölenlerin çoğu da İsveçli. Feribotta birkaç tane de polis memuru varmış."

Wallander'in midesi yine bulanmaya başlamıştı. Kendini zorlayarak arkadaşının söylediklerini dinlemeye çalıştı.

"Ystad'dan da polis var mı aralarında?"

"Hayır yok ama olanlar korkunç."

Wallander, Martinsson'un söylediklerine inanmakta zorlanıyordu. Bir feribot kazasında yüzlerce kişi mi ölmüştü? Böylesi bir şey söz konusu olamazdı. En azından İsveç'te olmamalıydı.

"Konuşacağımı sanmıyorum," dedi. "Midem çok bulanıyor. Masamın üstünde Holger Eriksson adında bir adamla ilgili not var. Kayıp. Biriniz bu konuyla ilgilenin."

Telefonu hızla kapattı, koşarak banyoya gitti. Tam yatağına geri dönerken telefon bir kez daha çaldı. Bu kez arayan eski eşi Mona'ydı. Wallander onun sesini duyunca korkudan kaskatı kesildi. Linda'yla ilgili bir sorun söz konusu olmadıkça kesinlikle Wallander'i aramazdı.

"Linda'yla konuştum," dedi Mona. "Tanrıya şükürler olsun ki, o feribotta değilmiş."

Mona'nın ne söylediğini tam olarak algılaması kolay olmamıştı.

"Şu batan feribotta mı demek istiyorsun?"

"Başka ne demek isteyebilirim? Bir kazada yüzlerce kişi ölürse kızımı arayıp iyi olup olmadığını soracağım ben de her ilgili anne gibi."

"Tabii, haklısın," dedi Wallander. "Hasta olduğum için söylenilenleri kolay kolay algılayamıyorum. Geceden beri kusup duruyorum. Bağırsaklarım da bozuldu. Sonra konuşalım."

"Endişelenmeni istemediğim için aramıştım," dedi Mona.

Wallander eski eşiyle vedalaştıktan sonra yatağına geri döndü. Hem Holger Eriksson'u, hem de feribot kazasını merak ediyordu ama başını yastığa koyar koymaz derin bir uykuya daldı.

4.

Ağzındaki tıkaca karşın yine de bağırmaya çalıştı.

Çıldırmasına ramak kaldığını düşünüyordu. Gözleri bağlı olduğundan hiçbir şey göremiyordu. Hiçbir şey duyamıyordu da. Kulaklarının içine bir şey sokulmuş ve bu her neyse kulak zarına baskı yapıyordu. Bazı sesler vardı ama bunlar kendi içinden gelen seslerdi. Bir an önce dışarı çıkmak isteyen telaşın ve paniğin sesiydi bu. Ama onu en çok tedirgin eden şey kıpırdayamamasıydı.

Onu çıldırtan buydu işte. Sırtüstü yatmasına karşın nedense hep düşüyormuş gibi bir duygu içerisindeydi. Dipsiz bir kuyuya düşüyormuş gibi hissediyordu kendini. Bu belki de iç dünyasındaki panikten kaynaklanıyor olabilirdi. Çıldırmak üzereydi.

Gerçeklerden kopmamaya çalıştı. Düşünmek için kendini zorladı. Mantık ve paniğe kapılmama yeteneği ona başına nelerin geldiğini anlamasına yardımcı olabilirdi. Neden kıpırdayamıyorum? Neredeyim? Ve neden buradayım?

Paniğe kapılmamak ve aklını yitirmemek için uzunca bir süre dakikaları, saatleri saymaya çalıştı. İçinde bulunduğu karanlık hiç değişmedi. Uyandığındaysa yine sırtüstü aynı yerde yatıyordu. Artık orada doğmuş olabileceğini bile düşünmeye başlamıştı. İçinde bulunduğu panikten kendini kısa bir an için bile soyutlayabildiğinde gerçekle ilgisi olan her şeye dört elle sarılmaya çalışıyordu.

Acaba nereden başlasaydı? Yattığı yerden. Tüm bunlar kesinlikle düşgücünün bir oyunu değildi. Sırtüstü, sert bir şeyin üstünde yatıyordu. Gömleği hafifçe sıyrıldığından sert ve pürüzlü bir zeminde yattığını biliyordu. Hareket etmeye çalıştığında bu sert ve pürüzlü zemin canını acıtmıştı.

İçinde bulunduğu bu karanlıktan önceki son anı anımsamaya çalıştı ama doğallığın o son anı bile artık net değildi. Hem ne olduğunu biliyor, hem bilmiyordu. Önce tüm bunların bir kuruntu ya da hayal olduğunu sanmıştı ama artık öyle olmadığını biliyordu. Birden hıçkırarak ağlamaya başladı. Ama hıçkırıkları başladığı gibi anında kesildi. Bazı insanlar, çevrelerinde başkaları varken onların dikkatlerini çekmek için ağlarlardı ama o bu tür biri değildi.

Aslında tek bir şeyden son derece emindi. Kimsenin kendisini duyamayacağından. Bulunduğu yerde, bu çimento zeminde, kendini dipsiz bir kuyuya düşer gibi hissettiği bu yerde yanında hiç kimse yoktu. Dolayısıyla sesini duyurması olanaksızdı.

Aklını yitirme korkusunun dışında artık dört elle sarılacağı bir şey kalmamıştı. Bunun dışında her şeyini almışlardı, pantolonunu bile. Henüz kimliğini yitirmemişti ama bunun da fazla uzun sürmeyeceğini hissediyordu.

Tüm bunlar Nairobi'ye gideceği günden bir gün önce olmuştu. Saat gece yarısına yaklaşıyordu, valizini kapatmış ve son bir kez daha yolculuk planlarını gözden geçirmek üzere çalışma masasının başına oturmuştu. Bunları son derece net bir şekilde anımsıyordu. Oysa Nairobi yerine başka bir yolculuğa çıkmak üzere olduğunu bilmesine olanak yoktu o sırada. Pasaportu masanın sol tarafında, uçak biletiyse elindeydi. İçinde dövizlerin, kredi kartlarının ve çeklerin bulunduğu plastik cüzdanıysa kucağında duruyordu. Kısa bir süre sonra telefon çalmıştı. Kucağındakileri ve elindeki bileti masanın üstüne koyarak ahizeyi kaldırmıştı.

Bu duyduğu son ses olduğu için ona vargücüyle sarıldı. Bir kenarda sinsi sinsi bekleyen deliliği yok etmek için bu gerçekle olan tek bağıydı. Telefondaki ses, hiç tanımadığı ama son derece yumuşak ve güzel ses bir kadına aitti. Kadın gül satın almak istediğini söylemişti. Kendisini evden ve bu denli geç bir saatte aradığı için defalarca özür dilemiş ama güllere çok acele gereksinimi olduğunu belirtmişti. Nedenini açıklamamıştı. Ne var ki, kadına anında güvenivermişti. Güle gereksinimi olduğunu söyleyen biri neden yalan söylesindi ki? Kadın acaba neden tüm çiçekçilerin kapalı olduğu, gece yarısı o güllere gereksinimi olduğunu düşünmüştü? Bunu bir an için aklından geçirmiş ama hemen sonra da bir kenara atmıştı. Dükkâna çok yakın oturuyordu, ayrıca henüz yatmamıştı. Kadının gül sorununu çözmesi on dakikadan fazla zamanını almayacaktı nasılsa.

Karanlığın içinde sırtüstü yatarken bir şeye açıklık getiremediğini düşündü. Kendisine telefon eden kadının yakınlarda bir yerden aradığından emindi. Kadının neden başka birini değil de kendisini aradığını çok merak ediyordu. Kimdi bu kadın? Sonra ne olmuştu?

Paltosunu giymiş ve sokağa çıkmıştı. Elinde dükkânın anahtarları vardı. Hava rüzgârlı değildi, sokakta yürürken serin havayı derin derin solumuştu. Gün boyunca sürekli yağmur yağmıştı. Sokaklar ıslaktı. Dükkânın ön kapısının önünde durmuştu. Kapıyı açıp içeri girdiğini anımsıyordu. Sonra da tüm dünyası kararmıştı.

Evden çıkıp dükkâna kadar olan yolu kafasında defalarca yürümüştü. Dükkânda mutlaka biri vardı. Kapının önünde beni bekleyen bir kadın göreceğimi sanmıştım ama kimsecikler yoktu. Aslında orada bir süre beklemeli sonra da eve dönmeliydim. Birinin benimle dalga geçtiğini düşünerek öfkelenmeliydim ama kadının geleceğini yüreğimin derinliklerinde hissettiğimden kapıyı açıp içeri girdim. Güllere gerçekten de gereksinimi olduğunu söylemişti. Güller hakkında kimse yalan söylemez.

Sokakta kimselerin olmadığından emindi. Ama bir tek şey canını sıkmıştı. Işıkları yanık bir araba vardı. Anahtarıyla dükkânın kapısını açarken arabanın farları kendisine doğru çevrilmişti. Ve bunun hemen arkasından da dünya bembeyaz bir parıltıyla birlikte kararmıştı.

Tek olası açıklama korkudan kanının donmasına neden olmuştu. Biri mutlaka ona saldırmış olmalıydı. Gecenin karanlığında gizlenmiş olan kişi arkadan saldırmıştı. Peki ama gece yarısı telefon edip gül alması gerektiğini yalvarırcasına söyleyen o yumuşak sesli kadına ne olmuştu? Bu noktadan daha ileriye gidemiyordu. Bu noktada olaylar akılcı bir şekilde sona eriyordu. Aşırı bir çaba göstererek ağzındaki tıkacı çıkarmak için bağlı ellerini güçlükle ağzına götürdü. Vahşi bir hayvanın avını büyük bir iştahla parçalayışı gibi ağzındaki tıkacı parçaladı. Ne var ki, bunu yaparken ağzının sol alt tarafındaki dişlerden biri de kırıldı. Birden acıyla inledi ama ağrısı uzun sürmedi. Tıkacın parçalarını çiğnemeye başladığında kendini tuzağa düşmüş bir hayvan gibi hissediyordu.

Kuru ve sert tıkacı çiğnemesi aklını kaçırmasını engelliyor ve akılcı bir şekilde düşünmesine yardımcı oluyordu. Saldırıya uğramıştı. Bulunduğu yere getirilmiş ve yere yatırılmıştı. Günde ya da gecede iki kez yanı başından gelen bir ses duyuyordu. Eldivenli bir el ağzındaki tıkacı çıkarıyor, ağzını açıyor ve su döküyordu. Başka bir şey vermiyordu. Çenesini tutan el acımasız değil ama kararlı bir eldi. Sonra da tıkaç yeniden ağzına tıkılıyordu. Ve yeniden karanlığın ve yoğun sessizliğin içinde tek başına kalıyordu.

Saldırıya uğramış, elleri ve bacakları bağlanmıştı. Çimento bir zeminde yatıyordu. Biri ölmemesi için gerekli önlemleri alıyordu. Bir haftadan beri

orada yattığını düşünüyordu. Bunun nedenini anlamaya çalışıyordu. Kendisine saldıran kişi mutlaka bir hata yapmış olmalıydı. Ama insan nasıl böyle bir hata yapabilirdi? Neden birinin karanlıkta kollarını bacaklarını bağlı tutarlardı? Aklını kaçırmasına ramak kaldığının farkındaydı. Aslında ortada yapılmış bir hata falan yoktu. Bu korkunç, tüyler ürpertici olay özellikle kendisi için hazırlanmıştı. Peki ama nasıl sona erecekti? Belki de sonsuza dek sürecek ve hiçbir zaman da neden orada olduğunu öğrenemeyecekti.

Günde ya da gecede iki kez kendisine su ve yiyecek veriliyordu. İki kez de yerdeki deliğe doğru birisi onu sürüklüyordu. Külotunu da çıkarmışlardı. Üstünde yalnızca gömleği vardı ve işini bitirdikten sonra da yine sürüklenerek eski konumuna geri getiriliyordu. Temizlenmesine olanak yoktu. Ayrıca elleri de bağlıydı. Çevresinden gelen kokunun farkındaydı.

Kir kokusuyla birlikte bir parfüm kokusu da duyuyordu.

Yanında biri mi vardı? Gül almak isteyen kadın mıydı bu? Yoksa var olan yalnızca bir çift eldivenli el miydi? Kendisini yerdeki deliğe sürükleyen eller. Ve sonra da çevreye yayılan parfüm kokusu. Eller ve parfüm başka bir yerden geliyor olmalıydı.

Elbette bu söz konusu ellerle konuşmaya çalışmıştı. Eller olduğuna göre mutlaka ağzı ve kulağı da olmalıydı. Yüzünde ve omuzlarında bu elleri her hissedişinde ona yaklaşmaya çalışıyordu. Her defasında da farklı bir yaklaşım uyguluyordu. Kimisinde yalvarıyor, kimisinde öfkeyle homurdanıyor, kimisinde de kendi kendinin savunma avukatı olarak sakin bir sesle konuşmaya çalışıyordu. Bazen ağlayarak bazen de öfke içinde herkesin bir hakkı olduğunu ileri sürmeye çalışıyordu. Kolları bacakları bağlı olan bir insanın da hakları vardı. Tüm haklarımı neden yitirdiğimi bilmeye hakkım var. Serbest bırakılmasını istememişti ki. Öncelikle neden orada olduğunu öğrenmek istiyordu. Hepsi bu kadardı.

Elbette hiçbir yanıt alamıyordu. Eldivenli ellerin bedeni, kulakları ve ağzı yok gibiydi. Sonunda büyük bir çaresizlik içinde avazı çıktığı kadar bağırdı. Ama bu söz konusu eller hiçbir tepki vermedi. Yalnızca ağzına daha büyük bir tıkaç tıkamakla yetindiler. Bir kez daha aynı parfüm kokusunu duydu.

Sonunu kolayca görebiliyordu. Kendisini yaşama bağlayan tek şey ağzındaki tıkacı çiğnemesiydi. Yaklaşık bir hafta sonra tıkacın sert yüzeyini birazcık inceltebilmişti. Bunun tek kurtuluşu olduğuna inanıyordu. Ancak tıkacı çiğnemekle kurtulabilecekti.

Bir hafta sonra çıkmayı tasarladığı Nairobi yolculuğundan dönecek ve çiçekçi dükkânının başına geçecekti. Şu anda Kenya'daki orkide ormanlarında dolaşıyor olmalıydı, hayalinde o görkemli orkidelerin kokularını canlandırdı. Vanja Andersson geri gelmediğini görünce endişelenecekti. Ya da belki daha şimdiden endişelenmeye başlamıştı. Bu kesinlikle gözardı edemeyeceği bir olasılıktı. Seyahat acentası müşterileriyle yakında ilgilenmeliydi. Biletinin parasını ödemiş ama uçağa binmemişti. Birileri onun uçağa binmediğini mutlaka fark etmiş olmalıydılar. Vanja ile seyahat acentesi onun tek kurtulma umuduydu. Bazen salt aklını kaçırmamak için ağzındaki tıkacı çiğnemeyi sürdürüyordu. Cehennemde olduğunun bilincindeydi. Ama bunun nedenini bilemiyordu. Panik içinde tıkacı çiğnemeyi sürdürdü. Kurtuluşu yaşadığı paniğe bağlıydı. Çiğnemeyi sürdürdü. Ara sıra ağlama krizleri geliyordu ama bunun dışında vargücüyle tıkacı çiğniyordu.

Odanın kutsal bir yer gibi olması için elinden geleni yapmıştı. Kimse onun bu sırrını bilmiyordu. Bunu tek başına yapmıştı. Bir zamanlar burası içinde birçok odası olan, alçak tavanlı, loş, kalın duvarları olan bir bodrum katıydı. O yazı hâlâ anımsıyordu. Bu büyükannesini son görüşü olmuştu. Sonbaharın başında büyükannesi ölmüştü ama o yaz elma ağaçlarının gölgesi altında oturabilmişti. Ne var ki artık günden güne eriyordu. 90 yaşındaydı ve kanserdi. Yaz boyunca tüm dünyayla ilişkisini kesmiş bir halde kıpırdamadan oturmuş; torunlarına onu rahatsız etmemeleri öğütlenmiş, yanına yaklaştıklarında kesinlikle bağırmamaları söylenmiş ve eğer yaşlı kadın torunlarını yanına çağırırsa ancak o zaman büyükannelerinin yanına gitmeleri söylenmişti.

Büyükannesi bir keresinde elini kaldırıp ona işaret etmişti. Korkuyla yanına yaklaşmıştı. Yaşlılık tehlikeliydi; hastalık, ölüm, mezar ve korku anlamına geliyordu. Ama büyükannesi ona sevecen bir şekilde gülümseyerek bakmış-

tı. Kanser bile onun bu gülümsemesini yok edememişti. Büyükannesi kendisine bir şeyler söylemiş olabilirdi ama şimdi bunları anımsamıyordu. O yaz büyükannesi canlı ve mutluydu. 1952 ya da 1953 yılının yazı olmalıydı. Aradan çok uzun yıllar geçmişti. Felaketler henüz başlamamıştı.

1960'lı yılların sonuna doğru eve sahip çıkmış ve evi baştan aşağı yenilemeye başlamıştı. Duvarlar yıkılmıştı. Ona güçlü kuvvetli kuzenleri yardım etmişlerdi. Ama kendisi de kollarını sıvamış ve çalışmalara katılmıştı. Bu büyük odanın tüm duvarları yıkıldıktan sonra geriye yalnızca odanın ortasında duran görkemli şömine kalmıştı. İnşaat bittikten sonra gelenler eve hayran kalmışlardı. Ev aynı eski evdi ama yine de çok farklıydı. Yeni açılan pencerelerden içeriye gün ışığı giriyordu. Gün ışığını istemediğindeyse tahta pancurları çekiyordu. Çatıyı da yenilemişti. Biri çatının kiliselerin uzun ve dar orta kısmına benzediğini söylemişti.

Bu sözlerden sonra da o odayı kutsal bir yer olarak değerlendirmeye başlamıştı. Orada tek başınayken kendini dünyanın merkezinde hissediyordu. Kendini tüm tehlikelerden uzakta, alabildiğine dingin ve huzurlu hissediyordu.

Bu kutsal yere bazen çok sık gelemiyordu. Günlük yaşamı her zaman doluydu. Zaman zaman o evi satmayı bile düşünür olmuştu. Balyoz darbelerinin bile silip atamayacağı anılar vardı o evde. Ne var ki, yine de kendini oradan tam olarak soyutlayamıyordu. Ev, artık kendisinin bir parçası olmuştu. Bazen bu evi savunması gerektiği bir kale gibi görüyordu.

Tam o sırada da Afrika'dan mektup gelmişti.

Ondan sonra da her şey birden değişmişti.

Bir daha da evi satmayı aklının ucundan bile geçirmedi.

28 Eylül günü öğleden sonra üçte Vollsjö'ye gelmişti. Hössleholm'dan yola koyulmuş ve kentin dışında bulunan evine gitmeden önce de yolda durup gerekli şeyleri satın almıştı. Bir terslikle karşı karşı kalmamak için biraz daha fazla saman almıştı. Nelere gereksinimi olduğunu biliyordu. Dükkânın sahibi onu başıyla selamlamıştı. O da gülümsemiş, havaya ve o korkunç feribot kazasına ilişkin karşılıklı kısa bir süre sohbet ettikten sonra da aldıklarının parasını ödeyip arabasına binerek yeniden yola koyulmuştu.

Evine en yakın oturan komşuları evde değillerdi. Aslında Alman olduklarından genellikle Skåne'e yalnızca temmuzda geliyorlardı. Yılın diğer bölümünü Hamburg'da geçirirlerdi. İlişkileri selamlaşmanın ötesinde değildi.

Ön kapıyı açıp içeri girdi ve etrafa kulak verdi. Sonra da büyük odaya giderek şöminenin yanında taş gibi kıpırdamadan durdu. Ev derin bir sessizliğe gömülmüştü. Tüm dünyanın da aynı şekilde sessiz olmasını istiyordu.

Büyük şöminenin içinde yatan adamın onu duymasına olanak yoktu. Yaşadığının farkındaydı ama yine de adamın soluklarını ya da hıçkırıklarını duymak istemiyordu.

Bu beklenmedik olaya nasıl karıştığını bir kez daha geçirdi aklından. Her şey evi satmamaya ve şömineyi yıkmamaya karar vermesiyle başlamıştı. Daha sonra Afrika'dan mektup gelince de ne yapması gerektiğine karar vermiş ve şömineyi yıktırmadığına sevinmişti.

Saatinin alarmının çalmasıyla birlikte düşüncelerinden sıyrıldı. Konukları bir saat sonra geleceklerdi. Onlar gelmeden önce şöminenin içindeki adama yiyecek bir şeyler vermeliydi. Adam beş günden beri oradaydı. Kısa bir süre sonra karşı koyacak gücü kalmayacaktı. Çantasından programını çıkardı. Pazar günü öğleden sonradan salı sabahına dek boştu. Bu arada işini yapmalıydı. Adamı şömineden çıkarmalı ve ona olanları anlatmalıydı.

Adamı öldürüp öldürmemeye henüz karar vermemişti. Birçok olasılık söz konusuydu ama kesin kararını vermek için de acele etmesine gerek yoktu. Önce adamın ne yaptığını iyice gözden geçirmeli sonra da öldürecekse bunun nasıl olacağını planlamalıydı.

Mutfağa giderek çorbayı ısıttı. Hijyen konusuna çok önem verdiğinden adamın daha önce kullandığı plastik kâseyle kapağını iyice yıkadı. Başka bir kâseye su doldurdu. Her gün yemeğin miktarını biraz daha azaltıyordu. Yalnızca ölmemesi için yeterli olan miktarı vermeye özen gösteriyordu. Yemek hazır olunca plastik eldivenlerini eline geçirdi, kulak memelerine parfüm sıktı ve şöminenin yanına gitti. Şöminenin içi neredeyse bir metre uzunluğunda bir tünel gibiydi. Adamı oraya yerleştirmeden önce içine güçlü bir hoparlör yerleştirmiş sonra da şöminenin içini doldurmuştu. Müziğin sesini sonuna değin açtığında bile dışarıya ses gelmiyordu.

Adamı görebilmek için öne doğru uzandı. Elini adamın bacaklarına koyduğunda adam kıpırdamadı. Bir an için öldüğünü sandı ama hemen sonra da adamın soluklarını duydu.

İyice perişan düştü, diye geçirdi içinden. Yakında bu bekleme sona erecekti.

Adamın yemeğini verdikten ve deliği kullanmasına izin verdikten sonra adamı eski yerine doğru sürükleyip deliği doldurdu. Bulaşığı yıkayıp mutfağı topladıktan sonra oturup bir fincan kahve içti. Çantasından personel haberlerini içeren ince dergiyi çıkararak sayfalarını karıştırdı. Yeni maaş çizelgesine göre 1 Temmuz'dan itibaren maaşı aylık 174 kron olacaktı. Bir kez daha saatine baktı. Genellikle on dakikada bir saate bakardı. Bu onun kişiliğinin bir bölümüydü. Yaşamda ve işinde her zaman programlı olmaktan hoşlanırdı. Programa göre davranmamak kadar hiçbir şey onu tedirgin etmezdi. Bu konuda hiçbir bahane kabul etmezdi. Bu tavrı her zaman kişisel sorumluluk olarak görmüş ve değerlendirmişti. İş arkadaşlarından birçoğunun arkasından güldüğünü, alay ettiğini biliyordu. Buna elbette üzülüyordu ama onlara da bir şey söylemiyordu. Susmak da onun kişiliğinin bir diğer özelliğiydi. Ama eskiden böyle değildi.

Çocukluğumdaki sesimi anımsıyorum. Güçlüydü ama asla cırlak değildi. Çok daha sonraları içine kapanık biri oldum. Kan gördükten ve annemi o halde gördükten sonra değiştim. O anda bağırmamıştım. Kendi sessizliğime gizlenmiştim. Orada kendimi görünmez kılabilecektim.

Bir masanın üstünde yatan annem, her zaman çok istediğim bir kız kardeşi bana vermek için kanlar içinde yatıyor ve hıçkırarak ağlıyordu.

Saate baktı. Az sonra orada olacaklardı. Her çarşamba gibi o çarşamba da buluşacaklardı. Bu da bir alışkanlık haline gelmişti. Ama bu kez çok yoğun olduğundan programın dışına çıkmak zorunda kalmışlardı.

Odada beş sandalye vardı. Beş kişiden fazla insanın aynı anda evde olmasından hiç hoşlanmazdı. Bu şekilde aralarındaki iletişimin de bozulacağına inanırdı. Gelecek olan sessiz kadınlara güven duygusu vermek çok önemliydi. Yatak odasına giderek üstündeki üniformayı çıkardı. Soyunurken her çıkardığı eşyanın arkasından bir dua mırıldanıyordu. Ve birden anımsadı.

Bana Antonio'dan annem söz etmişti. İkinci Dünya Savaşı'ndan çok önce Köln'den Münih'e giderken trende tanışmış onunla. Tren tıklım tıklım dolu olduğundan her ikisi de oturacak bir yer bulamamışlar ve çareyi sigara dumanı içindeki koridorda ayakta durmakta bulmuşlardı. Trenin pis camlarından Ren Nehri'ndeki teknelerin ışıklarını görebiliyorlardı. Antonio anneme Katolik rahip olacağını söylemişti. Ayinin rahibin üstündekileri çıkarmasıyla birlikte başladığını söylemişti anneme. Kutsal ayine hazırlanmak için rahiplerin özel bir yıkanma işlemleri vardı. Çıkardıkları her giysi ya da iç çamaşırıyla birlikte bir dua okurlardı. Bu giysi ya da çamaşırların her biri onların kutsal görevlerine bir adım daha yaklaşmalarına neden olurdu.

Annesinin Antonio'yla trende nasıl karşılaştıklarını anlatmasını bir türlü unutamıyordu. Kendisi de dinsel içerikli bir törende olduğundan, yalnızca adaletin yerini bulmasının kutsal olduğuna yürekten inandığından o da giysi ve çamaşır değiştirmenin önemini kavramıştı. Bu işlemi yaparken ettiği dualar, Tanrı'yla yaptığı konuşmaların bir parçası değildi. Karmaşık ve absürd dünyada Tanrı tek ve mutlak saçmalıktı. Dünyanın en somut özelliği Tanrı'nın yokluğuydu. Dualarını her şeyin toz pembe olduğu o güzel çocukluğuna ediyordu. Annesi en çok istediği şeyi kendisinden yoksun kılmadan önce. Yılan gibi sinsi bakışlı erkekler öfkelerini kusmadan önceki günler adına ediyordu tüm dualarını.

Üstünü değiştirdi ve çocukluğuna bir kez daha dua etti. Üniformasını yatağın üstüne serdi. Sonra da açık renkli bir giysi giydi. İçinde bir şeyler oluyordu. Sanki bedeni de eski çocukluk günlerine dönüyor gibiydi. Giyindikten sonra peruğunu ve gözlüğünü taktı. Son duasını da bitirdi. *İçi saman dolu tahta ata bin...*

Büyük aynadan yüzünü inceledi. Bu karabasandan uyanan Uyuyan Güzel değildi. Bu Sindirella'ydı.

Park eden arabanın sesini duydu. Hazırdı. Başka bir kimliğe bürünmüştü. Üniformasını katladı, yatak örtüsünü düzeltti ve odadan çıktı. Yatak odasına kimse girmeyecekti ama yine de kapısını kilitledi.

Saat altıdan önce toplanmışlardı ama içlerinden biri gelmemişti. Doğum sancıları tuttuğundan hastaneye kaldırılmıştı. Erken doğum yapacaktı. Büyük olasılıkla bebek şimdiye değin çoktan doğmuştu.

Ertesi gün hastaneye gidip onu görmeye karar verdi. Onu görmek istiyordu. Onca acı ve sancıdan sonra kadının yüzünü görmek istiyordu. Hepsinin öyküsünü dinlemişti. Ara sıra not defterine bir şeyler yazar gibi yapardı ama yazdıkları yalnızca rakamlardı. Zaman çizelgesi hazırlıyordu. Rakamlar, zaman, mesafeler. Bu artık onda bir takıntı haline gelmişti. Ama sihirli bir takıntı. Anımsaması için her şeyi not etmesi gerekmiyordu. O korku dolu sesler tüm sözcükleri söylemişler, ifade etmeye çekindikleri tüm acı dolu anılarını ortaya dökmüşlerdi ve o her şeyi teker teker anımsıyordu. Kadınların iç dünyasında gerçekleşen bir anlık bir gevşemeye tanık olmuştu. Ama bu anların dışında zaten yaşam neydi ki?

Yeniden zaman çizelgesine döndü. Birbirini izleyen, aynı zamanda olan olaylar. Yaşam sarkaç gibiydi. Acı, mutluluk ve sonsuzluk arasında gidip geliyordu.

Kadınların arkasındaki büyük şömineyi görebilecek bir şekilde oturmuştu. Işıklar hafifletilmişti. Kendi deyimiyle odanın içinde kadınsı bir loşluk vardı. Şömine boş ve uçsuz bucaksız bir denizin ortasında hareketsiz duran bir sandık gibiydi.

Birkaç saat konuştular sonra da mutfakta çaylarını içtiler. Bir sonraki toplantının ne zaman olacağını herkes biliyordu. Kimse kendilerine bildirilen zamanı sorgulamadı.

Onları kapıya kadar geçirdiğinde saat sekiz buçuk olmuştu. Hepsinin elini teker teker sıktı. Son araba da yola koyulunca içeri girdi, üstüne değiştirdi, peruğuyla gözlüğünü çıkardı. Çay fincanlarını yıkadı, ışıkları söndürdü ve çantasını aldı.

Bir an için şöminenin yanında durdu. Evin içinde derin bir sessizlik vardı.

Sonra da dışarı çıktı. Yağmur yağıyordu. Arabasına bindi ve Ystad'a doğru yola çıktı. Yatağına yattığında gece yarısı olmuştu. Kısa bir süre sonra da derin bir uykuya daldı.

5.

Wallander perşembe sabahı uyandığında kendini bir gün öncesine oranla çok daha iyi hissetmişti. Altıda kalkıp mutfak penceresinin dışında asılı duran dereceye bakınca ısının 5 derece olduğunu gördü. Gökyüzü kara bulutlarla kaplıydı ve yerler ıslaktı ama yağmur durmuştu.

Yedi civarında karakola gitti. Koridorda çalışma odasına doğru giderken bir yandan da arkadaşlarının Holger Eriksson'u bulup bulmadıklarını düşünüyordu. Ceketini asarak masasının başına geçip oturdu. Masasının üstünde birkaç tane telefon mesajı vardı. Ebba öğleden sonra göz doktorunda randevusu olduğunu hatırlatan bir not bırakmıştı. Okuma gözlüğüne gereksinimi vardı. Eğer uzun süre bir şey okur ya da yazarsa başı ağrıyordu. Yakında 47 yaşına basacaktı. Artık yaşıyla ilgili bazı gerçekleri benimsemesinde yarar vardı.

Per Åkerson'dan bir mesaj vardı. Wallander yargıcın bürosuna telefon etti ama kendisine yargıcın o gün Malmö'de olacağı söylendi. Kahve almak için kafeteryaya gitti, sonra da masasına oturarak araba hırsızlığı soruşturması için yeni bir strateji geliştirmeye çalıştı. Hemen hemen her organize suçta üzerine yeterince eğilinildiğinde kırılabilecek zayıf bir nokta her zaman bulunabilirdi.

Telefonun sesiyle düşüncelerinden uzaklaştı. Arayan yeni polis şefi Lisa Holgersson'du ve kendisine hoş geldin demek istemişti.

"Tatil nasıldı?" diye sordu.

"Çok başarılıydı."

"İnsan bu tür yaklaşımlarla ebeveynlerini yeniden keşfediyor, değil mi?" diye sordu Lisa.

"Ve onlar da çocuklarına farklı açılardan bakabilmeyi öğreniyorlar," diye karşılık verdi Wallander.

Lisa Holgersson kısa bir süre sonra bir dakika diyerek ahizeyi eliyle kapattı. Wallander, şefin yanına birinin girdiğini ve bir şeyler söylediğini duy-

muştu. Björk ona hiçbir zaman tatilinin nasıl geçtiğini sormamıştı. Wallander yeniden şefin sesini duydu.

"Ben de birkaç günden beri Stockholm'deyim," dedi Lisa. "Ama seninki kadar eğlenceli geçmedi."

"Şimdi neyin peşindeler?"

"Estonya'yı düşünüyorum. Deniz kazasında ölen meslektaşlarımızı."

Wallander karşılık vermedi. Bunu kendisinin de düşünmesi gerekirdi.

"Buradakilerin canının ne denli sıkkın olduğunu tahmin edebilirsin," diye sürdürdü konuşmasını. "Tüm ülkedeki ulusal polisle bölge karakolları arasındaki organizasyon sorunlarını oturup nasıl tartışabiliriz?"

"Bizler de herkes gibi ölümün karşısında çaresiziz," dedi Wallander. "Gördüğümüz onca ölüme karşın yine de elimiz kolumuz bağlanıyor. Alıştığımızı sanıyoruz ama ölüme alışmak söz konusu bile değil."

"Fırtınalı bir gecede bir feribot battı ve ölüm yeniden o acımasız yüzünü İsveç'e gösterdi," dedi. "Oysa uzun zamandan beri onu unutmuştuk."

"Senin gibi düşünmememe karşın yine de haklısın galiba."

Genç kadının boğazını temizlediğini duydu. Kısa bir sessizlikten sonra yeniden konuştu.

"Organizasyon sorunlarını tartıştık," dedi. "Ve her zamanki soruyla karşı karşıya kaldık. Acaba hangisine öncelik tanımalıyız?"

"Zamanımızı suçluları yakalamakla geçirmeliyiz, diye düşünüyorum," dedi Wallander. "Onları adaletin önüne çıkararak ve cezalandırılmaları için elimizde yeterli delil olduğundan emin olarak geçirmeliyiz zamanımızı."

"Keşke her şey söylediğin kadar basit olabilseydi," dedi içini hafifçe çekerek.

"Şef olmadığıma çok memnunum," diye karşılık verdi Wallander.

"Ben de, bazen," dedi ve sonra da cümlesini tamamlamadı. Wallander onun telefonu kapatacağını sanmıştı ama genç kadının söyleyecekleri bitmemişti.

"Aralık başında seni polis akademisine göndereceğime söz verdim," dedi. "Geçen yazki soruşturmayla ilgili olarak bir konferans vermeni istiyorlar. Stajyer polisler seni aralarında görmek için sabırsızlanıyorlar."

Wallander şaşkına dönmüştü.

"Gidemem," dedi. "Kalabalığın karşısında konuşamam. Bunu yapamam. Başka biri gitsin. Martinsson çok iyi bir konuşmacıdır. Aslında bana sorarsan politikacı olmalıydı."

"Senin geleceğine söz verdim," dedi gülerek. "İnan bana her şey çok güzel olacak."

"Hastalanabilirim," dedi Wallander.

"Aralığa daha çok var," dedi. "Bunu daha sonra konuşuruz. Tatilin nasıl geçtiğini öğrenmek için aramıştım. İyi geçtiğini duyduğuma sevindim."

"Burada da her şey yolunda," dedi Wallander. "Elimizdeki tek dosya bir kayıp. Ama arkadaşlarım bununla ilgileniyorlar."

"Kayıp biri mi?"

Wallander, Sven Tyrén'le yaptığı konuşmayı aktardı.

"İnsanlar kaybolduğunda bu ne sıklıkla ciddi bir olaya dönüşür?" diye sordu. "Bu konudaki istatistikler ne diyor?"

"Ne dediklerini bilmiyorum," dedi Wallander. "Ama kayıp olayıyla bir cinayetin ya da bir kazanın söz konusu olmasının çok ender rastlanılan bir olay olduğunu biliyorum. Yaşlı ya da bunaklar söz konusu olduğunda bir süre sonra kendiliklerinden geri dönebiliyorlar. Gençler söz konusu olduğundaysa ya ebeveynlerine isyan etmek ya da bir serüven aramak için ortadan kayboluyorlar. Uzun sözün kısası ciddi bir şeyin söz konusu olması çok sık rastlanılan bir olay değil."

Birbirlerine iyi günler diledikten sonra telefonu kapattılar. Wallander polis akademisinde konferans verme düşüncesi karşısında kaskatı kesilmişti. Aslında ondan bir konferans vermesini istemeleri çok gurur vericiydi ama böylesi şeylerden hiçbir zaman hoşlanmamıştı. Bu konuda Martinsson'u ikna etmeye çalışacaktı.

Yeniden araba hırsızlığı olayına geri döndü. Saat sekizde bir fincan kahve daha almak için ofisinden dışarı çıktı. Karnı da acıktığından bir paket bisküvi aldı. Midesi artık iyiydi. Kısa bir süre sonra kapısı vuruldu ve Martinsson içeri girdi.

"Bugün kendini nasıl hissediyorsun?"

"İyiyim," dedi Wallander. "Holger Eriksson olayı nası gidiyor?"

Martinsson ona şaşkınlıkla baktı.

"Kim? Ne olayı?"

"Holger Eriksson. Kayıp olduğu tahmin edilen adam, onunla ilgili bir rapor yazmıştım, hani?"

Martinsson başını iki yana salladı.

"Ne zaman söyledin? Hiç anımsamıyorum. Feribot kazası canımı çok sıkmıştı. Ondan başka bir şey düşünemiyordum."

Wallander ayağa kalktı.

"Hansson geldi mi? Bu konuda çalışmaya hemen başlamalıyız."

"Onu az önce koridorda gördüm," dedi Martinsson. Birlikte Hansson'un odasına gittiler. Hansson elindeki piyango biletine bakıyordu. Bileti yırtıp çöp kutusuna attı.

"Holger Eriksson," dedi Wallander. "Kaybolduğu varsanılan adam. Kapının önünde park eden o yakıt kamyonunu anımsıyor musun? Salı günü?"

Hansson evet dercesine başını salladı.

"Kamyonun şoförü Sven Tyrén," diye sürdürdü konuşmasını Wallander. "Bir iki saldırıya adının karıştığını söylediğin adamın."

"Evet, hatırlıyorum," dedi Hansson.

Wallander öfkelenmemeye özen gösteriyordu ama sabrı da artık tükenmek üzereydi.

"Buraya birinin kaybolduğunu haber vermek için gelmişti. Holger Eriksson'un oturduğu çiftliğe gittim. Raporumu yazdım. Sonra da dün sabah karakola telefon ederek bu konuyla ilgilenmenizi rica ettim. Bence bu araştırılması gereken ciddi bir kayıp olayı."

"Rapor buralarda bir yerde olmalı," dedi Martinsson. "Konuyla ben ilgileneceğim."

Wallander sinirlerine hâkim olması gerektiğinin farkındaydı.

"Bu tür şeylerin olmaması gerekli," dedi. "Ama bu defalık feribot kazasıyla çakıştığından kötü bir zamanlama olarak değerlendirelim. Çiftliğe bir kez daha gideceğim. Eğer hâlâ yoksa onu aramaya başlamamız gerekecek. Umarım adamın cesedini bir yerlerde bulmayız yoksa tüm bir günü boşa geçirdiğimiz için vicdan azabından kurtaramayız kendimizi."

"Bir araştırma ekibi oluşturalım mı?" diye sordu Martinsson.

"Hayır şimdilik buna gerek yok. Önce oraya gitmek istiyorum. Belki geri dönmüştür. Dönmemişse yeniden oturup konuşuruz."

Wallander çalışma odasına giderek O.K. Yakıt İstasyonu'nun telefon numarasını buldu rehberden. Telefon ilk çalışta açıldı. Wallander kendisini tanıtarak Sven Tyrén'le konuşmak istediğini söyledi.

"Dağıtıma çıktı," dedi telefona yanıt veren genç kız. "Ama araç telefonu var."

Wallander telefonu kapatarak araç telefonunu çevirdi. Hat cızırtılıydı.

"Holger Eriksson'un kayıp olduğu konusunda galiba haklı çıktın," dedi.

"Bunu biliyordum," dedi Sven Tyrén yüksek sesle. "Bunu ortaya çıkarmanız bu denli uzun mu sürdü?"

"Bu konuya ilişkin bana söylemek istediğin başka şeyler var mı?" diye sordu.

"Ne gibi?"

"Bunu sen benden daha iyi bilirsin. Kendisini görmeye giden akrabaları var mıydı? Hiç yolculuğa çıkar mıydı? Onu kim iyi tanırdı? Onun nereye gitmiş olabileceğini açıklayabilecek, bize ipucu verebilecek herhangi bir bilgi."

"Ortadan kayboluşunun bence akılcı bir açıklaması yok," dedi Tyrén. "Bunu zaten daha önce de söylemiştim. Bu yüzden karakola geldim zaten."

Wallander bir an sustu. Sven Tyrén'in yalan söylemesi için herhangi bir neden yoktu ortada.

"Şu anda neredesin?"

"Malmö'den dönüyorum. Terminale yakıt götürmüştüm."

"Eriksson'un evine gideceğim. Sen de gelir misin?"

"Bir saatten önce orada olamam," dedi Tyrén. "Önce bir huzurevine yakıt götürmem gerekiyor. Yaşlı vatandaşlarımızın soğuktan donarak ölmelerini istemeyiz, değil mi?"

Wallander karakoldan çıktı. Yağmur yağıyordu. Ystad'dan çıkarken içinde yoğun bir huzursuzluk hissetti. Eğer hastalanmasaydı bu yanlış anlaşma da söz konusu olmayacaktı. Tyrén'in haklı olarak endişelendiğini düşünüyordu. Bunu salı günü hissetmişti ve şimdi perşembeydi.

Çiftliğe geldiğinde yağmur da hızlanmıştı. Arabasının bagajındaki lastik botları ayağına geçirdi. Posta kutusunu açtı. İçinden gazeteyle bir iki mektup çıktı. Kapıya yaklaşarak zili çaldı, açılmayınca da cebinden yedek anahtarları çıkararak kapıyı açtı. Eve kendisinden başka birinin gelip gelmediğini hissetmeye çalıştı. Neyseki, her şey bıraktığı gibi yerli yerinde duruyordu. Koridordaki dürbün kılıfı hâlâ boştu. Masanın üstündeki şiir de aynı yerde duruyordu.

Wallander bahçeye çıkarak boş köpek kulübesinin önünde durdu. Ekinkargaları tarlanın üstünde uçuşuyorlardı. Tarlada ölü bir yaban tavşanı bulmuş olmalılar, diye geçirdi içinden dalgınlıkla. Arabasından el fenerini alarak evi sistematik bir şekilde incelemeye başladı. Eriksson'un oldukça titiz biri olduğu anlaşılıyordu. Wallander mobilyaların cilalı ve tertemiz olduklarını gördü. Sonra da eve doğru yaklaşan kamyonun sesini duyunca Sven Tyrén'i karşılamak için dışarı çıktı.

"Evde yok," dedi.

Wallander, Tyrén'i mutfağa götürerek ifadesini almak istediğini söyledi.

"Söyleyeceklerimi söyledim zaten," dedi Tyrén sinirli bir sesle. "Onu bir an önce aramaya başlasanız daha iyi olmaz mı?"

"İnsanlar genellikle sandıklarından daha fazlasını bilirler," dedi Wallander, Tyrén'in davranışına sinirlendiğini gizlemeden.

"Ne bildiğimi sanıyorsun?"

"Yakıt siparişi verdiğinde onunla sen mi konuşmuştun?"

"Büroyu aramış. Sekreter kız da dağıtım fişini doldurmuş. Ben günde birkaç kez kızı yoldan arar, nelerin olup bittiğini sorarım."

"Aradığında sesi her zamanki gibi miymiş?"

"Bunu kıza sorman gerek."

"Peki. Kızın adı ne?"

"Ruth. Ruth Sturesson."

Wallander bunu not defterine yazdı.

"Buraya ağustos ayında bir kez gelmiştim," dedi Tyrén. "Bu da onu son görüşüm oldu. Her zamanki gibiydi. Bana kahve ikram etti ve yazdığı yeni şiirlerinden bazılarını okudu. Ayrıca çok da iyi öykü anlatırdı. Ama bu konuda biraz kabaydı."

"Kaba demekle ne söylemek istiyorsun?"

"Anlattıkları yüzümün kızarmasına neden olurdu."

Wallander ona dikkatle baktı. Bu sözler ona kaba öyküler anlatmaktan hoşlanan babasını anımsatmıştı.

"Sence bunamaya başlamış olabilir mi?"

"Sanmıyorum, senin ya da benim kadar aklı başındaydı."

"Eriksson'un akrabaları var mı?"

"Hiç evlenmemiş. Çocuğu yok, hanım arkadaşı da yoktu. Ya da en azından ben olduğunu bilmiyorum."

"Ya akrabaları?"

"Onlardan hiç söz etmezdi. Mirasını Lund'daki bir derneğe bırakmaya karar vermişti."

"Ne derneğine?"

"Ev aletleriyle ilgili bir dernekten söz etmişti galiba. Bilmiyorum."

Wallander'in aklına birden Balta Dostları geldi ama sonra da Holger Eriksson'un mirasını Lund'daki Kültür Derneği'ne bırakmış olabileceğini düşündü.

"Başka bir gayrimenkulu var mıydı?"

"Ne gibi?"

"Başka bir çiftlik evi? Kent dışında bir ev? Ya da bir daire?" Tyrén karşılık vermeden bir süre düşündü.

"Hayır," dedi. "Yalnızca burası vardı. Parası da bankadaydı. *Handelsbanken.*"

"Bunu nereden biliyorsun?"

"Faturalarını *Handelsbanken* aracılığıyla öderdi."

Wallander başını evet dercesine salladı. Not defterini kapattı. Başka sorusu yoktu. Artık Eriksson'un başına kötü bir şeylerin geldiğinden emindi.

"Seni arayacağım," dedi Wallander ayağa kalkarken.

"Şimdi ne olacak?"

"Polis işlemleri başlatacak."

Dışarı çıktılar.

"Kalıp sizlere yardım etmek isterim," dedi Tyrén.

"Buna hiç gerek yok," diye karşılık verdi Wallander. "Bunu kendi yöntemlerimizle gerçekleştirmekten hoşlanırız."

Sven Tyrén bu sözlere karşı çıkmadı. Wallander yola koyulan kamyonun arkasından baktı. Bir süre tarlaların kenarında durup uzaktaki ağaçlıklı yola baktı. Ekinkargaları hâlâ tarlanın üstünde uçuşuyorlardı. Wallander cebinden telefonunu çıkararak karakoldan Martinsson'u aradı.

"Nasıl gidiyor?" diye sordu Martinsson.

"Geniş bir araştırma başlatmalıyız," dedi Wallander. "Adres Hansson'da var. Araştırmanın bir an önce başlamasını istiyorum. Buraya köpekleri de gönder."

Wallander telefonu kapatırken Martinsson'un heyecanlı sesini duydu.

"Bir şey daha var. Holger Eriksson'la ilgili bir şey bulur muyuz, diye düşünerek araştırdım ve bulduk."

Wallander yağmurdan daha fazla ıslanmamak için bir ağacın altına sığınarak telefonu iyice kulağına yapıştırdı.

"Yaklaşık bir yıl önce adamın evine hırsız girmiş. Bu çiftliğin adı "İnziva" değil mi?"

"Evet," dedi Wallander. "Anlat."

"19 Ekim 1993 günü konuyla ilgili bir rapor yazılmış. Svedberg onunla konuşmuş. Ona bunu sorduğumda hatırlamadığını söyledi."

"Başka?"

"Rapor bana biraz garip geldi," dedi Martinsson duraksayarak.

"Ne demek istiyorsun?"

"Hiçbir şey çalınmamış ama Eriksson evine birinin girdiğinden emin olduğunu söylemiş."

"Ne olmuş?"

"Konu kapanmış ama adamın ifadesi burada. Ve bu ifadeyi de Holger Eriksson imzalamış."

"İlginç," dedi Wallander. "Bu konuyla daha sonra yakından ilgilenelim. Köpeklerin bir an önce buraya gelmelerini sağla."

"Eriksson'un ifadesinde sana garip gelen bir şey olmadı mı?" diye sordu Martinsson.

"Ne gibi?"

"Bu hiçbir şeyin çalınmadığı ikinci olay."

Martinsson haklıydı. Västra Vallgatan'daki çiçekçi dükkânından da hiçbir şey çalınmamıştı.

"Ama bunun dışında başka bir benzerlik yok," dedi Wallander.

"Dükkânın sahibi de kayıp," dedi Martinsson.

"Hayır, değil," diye karşılık verdi Wallander. "Kenya'da. Ortadan kaybolmadı. Ama Holger Eriksson'un kaybolduğu açıkça anlaşılıyor."

Wallander telefonu kapattıktan sonra ceketinin yakasını kaldırıp garaja doğru gitti. Köpekler gelmeden organize bir şekilde araştırmalarına başlamaları doğru olmayacaktı. Bir süre sonra eve girdi. Mutfakta bir bardak su içti. Musluğu açarken borulardan ses gelmişti, bu da birkaç günden beri evde kimselerin olmadığının bir başka göstergesiydi. Suyunu içerken pencereden ekinkargalarına baktı. Bardağı tezgâhın üstüne koyarak yeniden dışarı çıktı.

Yağmur olanca hızıyla yağıyordu. Kargalar bağrışıyorlardı. Wallander birden durdu. Ön kapının hemen arkasındaki duvarda duran boş dürbün kılıfı gelmişti aklına. Kargalara baktı. Az ilerde, tepede bir kule vardı. Düşünmeye çalışarak kıpırdamadan durdu. Sonra da tarlanın kenarında ağır adımlarla yürümeye başladı. Lastik botları çamur içinde kalmıştı. Tarlanın ortasındaki yolu gördü. Yolun birkaç yüz metre ötedeki kulenin bulunduğu tepeye uzandığını fark etti. Yolu izlemeye koyuldu. Kargalar pike yapıyor, gözden kayboluyor sonra yeniden hızla uçuyorlardı. Kargaların pike yaptığı yerde bir hendek ya da bir çukur olmalıydı. Kuleye yaklaşıyordu. Kulenin geyik ya da yabani tavşan avında kullanılabileceğini düşündü. Tepenin altında, kulenin karşı tarafında ormanlık bir alan vardı. Büyük olasılıkla bu alan da Eriksson'undu. Birden önündeki kuyuyu fark etti. Kuyunun üstünde bir iki kalas vardı. Kuyuya iyice yaklaştığında kargaların çığlıkları da artmıştı. Kargalar pike yapıp uçuyorlardı. Wallander eğilip baktı.

Bir çığlık atarak bir adım geriledi. Anında midesi bulanmıştı. Daha sonraları, bunun tüm yaşamı boyunca gördüğü en korkunç şeylerden biri olduğunu söyleyecekti. Bu polislik mesleğinde görmemeyi yeğlediği şeylerden biriydi. Sağanak yağmurun altında sırılsıklam olmuş bir halde dururken neye baktığını önce tam olarak çıkaramadı. Gözlerinin önünde garip ve gerçeküstü bir şey vardı. Asla düşünemeyeceği bir şey. Tek kesin ve net olan şey bunun bir ceset olduğuydu.

Kendini zorlayarak eğilip bir kez daha cesete bakmaya çalıştı. Kuyu en az iki metre derinlikteydi. Dibine de birkaç tane kazık çakılmıştı. Bu kazıkların üstünde de bir adam asılı duruyordu. Kazığın sivri uçları cesedi delip geçmişti. Adam kazığa yüzükoyun çakılmıştı. Ekinkargaları adamın boynunu gagalıyorlardı. Wallander yerinde doğrulduğunda bacakları titriyordu. Uzaklardan gelen araba seslerini duydu.

Bir kez daha kuyuya baktı. Kazıklar kalın oltalara benziyordu. Bambudan yapılmış olabileceklerini düşündü, Wallander. Uçları sivriydi. Kuyunun içindeki kalaslara baktı. Yol diğer tarafa devam ettiğine göre köprü görevi görüyor olmalıydı. Yol nerede bitiyordu?

Bir köpek havlaması duyunca kuyunun yanından uzaklaşarak çiftlik evine doğru yürüdü. Midesi fena halde bulanıyordu. Üstelik çok da korkmuştu. Birinin cesedini bulmak zaten hiç de hoş olmayan bir deneyimdi ama bir de cesede yapılan onca korkunç şeylere tanık olmak...

Biri kuyunun dibine bambu kazıkları dikmiş olmalıydı. Birini öldürmek için. Derin bir soluk alabilmek için durdu. Geçen yazla ilgili görüntüler gözünün önünden bir film şeridi gibi geçmeye başlamıştı. Her şey yeniden mi başlıyordu? Bu ülkedeki olaylar hiç bitmeyecek miydi?

Yürümeyi sürdürdü. Köpekli iki polis memuru evin önünde bekliyordu. Höglund'la Hansson da gelmişti. Yolun sonuna gidip bahçeye girdiğinde dedektifler kötü bir şeyin olduğunu anlamışlardı bile.

Wallander yağmurdan sırılsıklam olan yüzünü sildi ve arkadaşlarına gördüklerini anlattı. Sesinin titrediğinin farkındaydı. Arkasını dönerek oradan ayrılır ayrılmaz kuyuyu dolduran karga sürüsünü işaret etti.

"Orada," dedi. "Ölmüş. Öldürülmüş. Hemen oraya bir ekip gönderin."

Arkadaşları Wallander'den birkaç kelime daha söylemesini beklediler ama onun söyleyecek başka bir şeyi yoktu.

6.

20 Eylül Perşembe akşamı polis Holger Eriksson'un cesedinin bulunduğu kuyunun üstünü örttü. Kuyunun dibindeki çamurla kanı temizlemişlerdi. Hem bu tatsız iş, hem de dinmek bilmeyen yağmur cinayet yerini Wallander'le iş arkadaşlarının tanık oldukları en iğrenç ve kasvetli yer yapmıştı. Lastik botları çamur içindeydi. Etrafa yerleştirdikleri projektörlerin ışıkları olay yerine gerçeküstü bir görünüm kazandırmıştı. Sven Tyrén yakıt dağıtımını bitirdikten sonra yeniden çiftlik evine gelmiş ve kazıklara sokularak öldürülen adamın kimliğini saptamıştı. Evet demişti Tyrén, bu kesinlikle Eriksson. Bundan kuşkusu yoktu.

Kaybolduğu bildirilen adamın aranması başlamadan bitmişti. Tyrén gördüklerini algılayamıyormuşcasına son derece sakin bir havadaydı. Birkaç saat polis kordonunun hemen arkasında tek bir sözcük bile söylemeden volta atmış sonra da birden kamyonuna atlayarak oradan uzaklaşmıştı.

Kuyunun içinde Wallander kendini kapana kıstırılmış bir fare gibi hissetmişti. İş arkadaşları da kendisi gibi zorlanıyorlardı. Svedberg'le Hansson mideleri bulandığından kendilerini birkaç kez kuyudan dışarı atıp kusmuşlardı. Evine göndermeyi düşündüğü Höglund ise hepsinden daha dayanıklı çıkmıştı.

Kuyunun içinde ceset bulunduğu haberini alır almaz Şef Holgersson da zaman yitirmeden olay yerine gelmişti. Polislerin birbirlerine çarpmamaları, rahat rahat çalışabilmeleri için olay yerini düzenlemişti, ama genç bir stajyer polis çamurda kaymış, kuyuya yuvarlanmış ve kazıklardan biri eline batmıştı. Cesedi kazıklardan nasıl çıkaracağını tasarlayan doktor, stajyer polisin elini sarmıştı. Stajyerin nasıl düştüğünü gören Wallander, Eriksson'un da büyük olasılıkla aynı şekilde düşmüş olabileceğini düşündü.

Karakolun adli tıp teknisyeni Nyberg'le birlikte ilk iş olarak kalasları incelemişlerdi. Tyrén kalasların köprü görevi gördüğünü onaylamıştı. Onları oraya Eriksson yerleştirmişti. Tyrén polislere Eriksson'un bir keresinde kendisini kuleye götürdüğünü de söyledi. Eriksson sabırlı bir kuş meraklısıydı ve kuleden kuşları izlemeye bayılırdı. Bu av kulesi değil, kuşları izleme kulesiydi. Evdeki boş dürbün kılıfının içindeki dürbün Eriksson'un boynundaydı. Nyberg birkaç dakikalık bir incelemeden sonra kalasların testereyle kesildiğini söyledi. Wallander bu sözleri duyduktan sonra kuyudan dışarı çıkarak kafasını toplamaya çalıştı. Olayları birbirine bağlamaya çalışıyordu. Nyberg dürbünün gece de kullanılabilir türden olduğunu söylediğinde Wallander bazı şeyleri birbirine bağlamaya başlamıştı. Ama aynı zamanda da karşısına çıkan bu gerçeği kabul etmekte zorlanıyordu. Eğer yanılmıyorsa planlı bir şekilde hazırlanmış hunhar bir cinayetle karşı karşıyaydılar. Katil her kimse, bu cinayeti kusursuz bir şekilde işlemişti.

Akşamüstü Eriksson'un cesedini kuyudan çıkardılar. Doktor ve Şef Holgersson'la birlikte bambu kazıkları çıkarıp çıkarmama konusunu bir süre tar-

tıştılar. Wallander'in önerisiyle çıkarmaya karar verdiler. Olay yerini Eriksson kalaslara basıp kuyuya düşmeden önceki haliyle görmeleri gerekiyordu. Eriksson'un cesedi kaldırıp götürülürken Wallander kendini çok kötü hissediyordu. İşleri bittiğinde saat gece yarısını çoktan geçmişti; yağmur hafiflemişti ama yine de yağıyordu. Çevrede duyulan tek ses jeneratörün uğultusuyla çamurların arasında yürüyen lastik botların çıkardığı sesti.

Bir anlık bir sessizlik oldu. Biri kahve getirdi. Jenaratörün beyaz ışığı altında herkesin yorgun ve bitkin olduğu görülüyordu. Wallander bir açıklama bulması gerektiğini düşünüyordu. Tam olarak neler olmuştu? İşlemlere nasıl ve nereden başlayacaklardı? Herkes son derece yorgun ve bitkin görünüyordu. Karınları da aç olmalıydı.

Martinsson cep telefonuyla konuşuyordu. Wallander onun karısıyla konuştuğunu tahmin etti. Ne var ki, Martinsson telefonu kapattıktan sonra iş arkadaşlarına dönerek meteoroloji uzmanıyla konuştuğunu ve yağmurun gece duracağını söylediğini açıkladı. Wallander yapılacak en iyi şeyin günün ağarmasını beklemek olduğuna karar verdi. Henüz katilin peşine düşmemişlerdi; başlangıç noktası arıyorlardı. Köpekler herhangi bir koku alamamışlardı. Wallander'le Nyberg kuleye çıkmışlar ama herhangi bir ipucu bulamamışlardı. Wallander, Şef Holgersson'a döndü.

"Şu anda bir şey yapmamız olası değil," dedi. "Şafakla birlikte herkesin burada olmasını öneriyorum. Şimdilik yapabileceğimiz en iyi şey biraz dinlenmek."

Bu sözlere kimse karşı çıkmadı. Hepsi de bir an önce evlerine gitmek istiyordu. Sven Nyberg'in dışındakiler tabii ki. Wallander onun olay yerinde kalmak isteyeceğini biliyordu. Geceyi orada geçirecek ve ertesi sabah geldiklerinde onu orada bulacaklardı. Diğerleri çiftlik evinin önüne park ettikleri arabalarına doğru giderken Wallander geride kaldı.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu.

"Hiçbir şey," diye karşılık verdi Nyberg. "Tüm yaşamım boyunca hiç bu denli ürkütücü bir şey görmediğimin dışında bir şey düşünemiyorum."

Muşambayla örtülmüş kuyunun yanı başında duruyorlardı.

"Sence tüm bunlar ne anlama geliyor? Karşımızda duran şey ne? Neye bakıyoruz da göremiyoruz?" diye sordu Wallander.

"Hem savaşlarda, hem de yırtıcı hayvan avına çıkan Asyalıların kullandıkları tuzakların bir benzeri bu," dedi Nyberg. "Bunlara hayvan kazıkları derler."

Wallander başını salladı.

"İsveç'te bambular bu denli kalın yetişmez," diye sürdürdü konuşmasını Nyberg. "Balık oltaları ve mobilya için bunları ithal ediyoruz."

"Skåne'de yırtıcı hayvan da yok," dedi Wallander düşünceli bir sesle. "Ve savaşta da değiliz. O zaman tüm bunlar ne oluyor?"

"Buraya ait olmadıkları kesin," dedi Nyberg. "Uymuyor. Beni tedirgin ediyor."

Wallander ona dikkatle baktı. Konuşkan biri olmayan Nyberg, uzun zamandan beri ilk kez bu denli uzun konuşmuştu. Duygularındaki ani değişikliği ve korkusunu açıkça ifade etmesi doğrusu ilginçti.

"Kendini fazla yorma," dedi Wallander arkadaşının yanından uzaklaşırken ama Nyberg karşılık vermedi.

Wallander barikatın üstünden atlayarak gece boyunca olay yerinde nöbet tutacak olan polisleri başıyla selamladı ve çiftlik evine doğru gitti. Lisa Holgersson onu bekliyordu. Elinde bir el feneri vardı.

"Gazeteciler geldi," dedi. "Onlara ne söyleyeceğiz?"

"Söyleyecek fazla bir şeyimiz olduğunu sanmıyorum."

"Onlara Eriksson'un adından da söz etmeyelim mi diyorsun?"

Wallander karşılık vermeden bir an düşündü.

"Kurbanın adını verebiliriz. Yakıt kamyonu sürücüsünün boş atıp dolu tutmaya çalışmadığından eminim. Bana Eriksson'un hiç akrabası olmadığını söylemişti. Ölümünü haber vereceğimiz hiç kimsesi yoksa adının duyulmasına da izin vermeliyiz. Belki bunun bize bir yararı bile olabilir."

Eve doğru birlikte yürüdüler. Arkalarında kalan projektörler cinayet yerini pırıl pırıl aydınlatıyordu.

"Başka ne anlatabiliriz?"

"Onlara bunun bir cinayet olduğunu söyle," diye karşılık verdi Wallander. "Bundan hepimiz eminiz. Ama elimizde kuşkulanabileceğimiz ne bir ipucu var, ne de bir delil."

"Bu konuda somut bir şeyler geliştirmedin mi?"

Wallander çok yorgun olduğunu hissediyordu. Her düşünce, söyleyeceği her sözcük sanki büyük bir çabadan sonra ağzından çıkıyor gibiydi.

"Seninkilerden farklı bir şey geliştirdiğimi sanmıyorum ama cinayetin planlı programlı işlendiği açıkça ortada. Eriksson tuzağa düşürüldü. Bu da en az üç sonucu da beraberinde getiriyor."

Durdular.

"Bunlardan birincisi bu cinayeti her kim işlediyse onun Eriksson'u tanıdığını ve bazı alışkanlıklarını bildiğini düşünebiliriz," diye söze başladı Wallander. "İkincisi de katilin onu kesinlikle öldürmeyi amaçladığı."

Wallander yeniden yürümeye başladı.

"Üç demiştin."

El fenerinin solgun ışığı altında genç kadının yüzüne baktı. Kendisinin nasıl göründüğünü merak etti. Yağmur güneş yanığı teninin açılmasına neden olmuş muydu acaba?

"Katil Eriksson'un yaşamına son vermekle yetinmedi," dedi. "Onun acı da çekmesini istedi. Eriksson ölmeden uzun bir süre o kazıklarda acı çekerek can vermiş olmalı. Kargaların dışında da sesini duyan olmamıştır. Belki doktorlar bize onun ne zaman öldüğünü söyleyebilirler."

Şef Holgersson yüzünü buruşturdu.

"İnsan nasıl böyle bir şey yapabilir?"

"Bilmiyorum," diye karşılık verdi Wallander.

Eve yaklaştıklarında iki gazeteciyle bir fotoğrafçının kendilerini beklediğini gördüler. Wallander onlarla daha önceki cinayetlerde karşılaşmıştı. Şef Holgersson'a bir göz atınca genç kadının başını hayır dercesine salladığını gördü. Wallander gazetecilere olayı elinden geldiğince özetleyerek anlattı. Gaze-

tecilerin birçok sorusu vardı ama Wallander soruları yanıtlamayacağını söyleyince onlar da gitmek zorunda kaldılar.

"Sen iyi bir adı olan tanınmış bir dedektifsin," dedi şef. "Geçen yaz ne denli yetenekli olduğunu herkese kanıtladın. İsveç'te her polis kuruluşu seninle çalışmak ister."

Genç kadının arabasının yanında durdular. Wallander şefin sözlerinde son derece içten olduğunun farkındaydı, ama buna karşılık veremeyecek denli de yorgun hissediyordu kendini.

"Bu soruşturmayı istediğin gibi yürüt. Bana gereksinimlerini bildir yeter, gerisini merak etme."

Wallander olur dercesine başını salladı.

"Birkaç saat sonra bazı şeyleri öğrenmiş olacağız. Ama şimdi her ikimizin de dinlenmesi gerek."

Wallander eve gittiğinde saat sabahın ikisi olmuştu. Kendisine birkaç tane sandviç hazırlayarak mutfak masasına oturup yedi. Sonra da çalar saatini beşe kurarak yatağına uzandı.

Bir kez daha alacakaranlıkta toplandılar. Yağmur durmuştu ama rüzgâr vardı ve hava soğumuştu. Gece boyunca olay yerinde kalan Nyberg'le polis memurları kuyunun üstündeki muşambanın uçmaması için önlem almışlardı. Nyberg şimdi de kuyunun içinde adli tıp elemanlarıyla birlikte çalışıyordu.

Wallander çiftliğe gelirken yolda soruşturmayı nasıl yürütmesi gerektiğini düşünüyordu. Eriksson hakkında kimse bir şey bilmiyordu. Varlıklı olması işe başlamaları için bir yol gösterici nitelikte olabilirdi ama cinayetin bu yüzden işlendiğine inanmak olası değildi. Kuyunun içindeki kazıklar başka bir şeyi anlatmak istiyor gibiydiler. Kazıkların dilini çözemediğinden hangi yöne gitmesi gerektiğini de kestiremiyordu.

Ne yapacağını kestiremediği zamanlarda yaptığı gibi bir zamanlar hem öğretmeni, hem de yakın dostu olan eski dedektif Rydberg'i düşündü. Onun o bilgeliği olmasaydı ben sıradan bir dedektif olmaktan öteye gidemezdim, diye

geçirdi içinden. Rydberg yaklaşık dört yıl önce kanserden ölmüştü. Wallander zamanın bu denli hızla geçmesi karşısında birden ürperdi. Rydberg olsaydı ne yapardı, diye sordu kendine.

Sabır, diye geçirdi içinden. Rydberg olsaydı bana şimdi mutlaka sabırlı olmanın her şeyden çok daha önemli olduğunu söylerdi.

Eriksson'un evinde geçici bir üs kurmuşlardı. Wallander en önemli görevlerin bir listesini yaparak olabilecek en iyi şekilde görev dağılımı yaptı. Bundan sonra durumun bir özetini çıkarmaya çalıştı ama soruşturmalarında ilerleyebilecek herhangi bir ipucu olmadığının bir kez daha bilincine vardı.

"Bu cinayetle ilgili çok az şey biliyoruz," diye söze başladı. "Sven Tyrén adında bir yakıt kamyonu sürücüsü salı günü karakola gelerek birinin kaybolduğundan kuşkulandığını bizlere bildirdi. Tyrén'in söylediklerinde ve şiirin üstündeki tarihten yola çıktığımızda cinayetin geçen çarşamba akşamı saat ondan sonra işlendiğini düşünebiliriz. Ama tam olarak ne zaman işlendiğini bilmiyoruz. Patalogların raporlarını beklemek zorundayız."

Wallander sustu. Kimsenin sorusu yoktu. Svedberg esnedi. Gözleri kan çanağına dönmüştü. Şu anda yatağında uyuyor olması gerekirdi ama insan gücüne gereksinimleri olduğunu da herkes biliyordu.

"Holger Eriksson hakkında fazla bir şey bilmiyoruz," diye sürdürdü konuşmasını Wallander. "Eski bir galerici. Varlıklı, hiç evlenmemiş ve çocuğu yok. Hem şair, hem de kuşlarla yakından ilgili biri."

"Bundan biraz daha fazlasını biliyoruz," diye araya girdi Hansson. "Eriksson bu bölgede özellikle on ya da yirmi yıl önce çok iyi tanınmış biriymiş. Hem araba, hem de at ticaretiyle ün salmış o günlerde. Sıkı bir pazarlıkçıymış. Sendikalara asla hoşgörüyle yaklaşmazmış. Alabildiğine cimri olduğundan parasını çarçur etmemiş. Vergi kaçırma ve bazı yasadışı işlere adı karışmış ama eğer yanlış hatırlamıyorsam hiçbir zaman yakalanmamış."

"O zaman bazı düşmanları olması gerek," dedi Wallander.

"Böyle düşünmek rahatlatıcı olabilir ama bu söz konusu düşmanların onu öldürmek istedikleri anlamına da gelmez. Özellikle bu şekilde."

Wallander uçları sivriltilmiş bambu kazıklarla köprü konusunu tartışmak için biraz daha beklemeye karar verdi. Öncelikle kafasındaki düşünceleri bir düzene koymak istiyordu. Bu, Rydberg'in sürekli olarak ona söylediği şeylerden biriydi. Bir cinayet soruşturması inşaat alanına benzer, derdi. Her şeyin sırayla ve belli bir düzen içerisinde yapılması gerekir aksi halde bina yıkılır.

"Yapmamız gereken ilk şey Eriksson'un yaşamını ayrıntılarıyla ortaya çıkarmak olmalı," dedi Wallander. "Ama bunu yapmadan önce ben sizlere cinayetin kronolojisiyle ilgili izlenimlerimi anlatmaya çalışacağım."

Büyük mutfak masasının etrafında oturuyorlardı. Pencereden polis kordonu altına alınan cinayet yeriyle rüzgârda uçuşan beyaz muşambayı görüyorlardı. Üstü başı çamur içinde olan Nyberg bostan korkuluğuna benziyordu. Wallander onun insanı tedirgin edici sesini duyar gibi oldu. Ama onun çok yetenekli ve kılı kırk yaran biri olduğunu da biliyordu. Eğer elini sallıyorsa bunun mutlaka bir nedeni olmalıydı.

Wallander dikkatinin artmaya başladığını hissetti. Bunu daha önce de defalarca yapmıştı ve soruşturma ekibinin katilin izini sürmeye başlayacağı anı yakaladığını yüreğinde hissediyordu.

"Bence olay şöyle gelişti," diye başladı Wallander ağır ağır konuşarak. "Çarşamba akşamı saat ondan sonra ya da perşembe sabahı erkenden Holger Eriksson evinden çıktı. Dışarıda uzun kalmayacağı için de kapıyı kilitlemedi. Yanına gece görüşü olan dürbününü de almıştı. Köprüye doğru uzanan yolda, kuyuya doğru yürümeye başladı. Büyük olasılıkla kuleye çıkacaktı. Kuşlarla yakından ilgileniyordu. Eylül ve ekim aylarında göçmen kuşlar güneye giderler. Kuşlar konusunda fazla bir bilgim yok ama birçoğunun bu yolculuğu gece karanlıkta yaptıklarını biliyorum. Bu da bize Eriksson'un neden geç bir saatte evinden çıktığını açıklamaktadır. Köprüye adımını attığında kalaslar testereyle kesildiğinden kuyuya düşüyor ve kazıklar bedenine giriyor. Ölüm yeri kuyu. Yardım için bağırmış olsa bile çevrede kimse yoktu. Çiftliğe boşuna 'İnziva' adını vermediği de ortada."

Sözlerini sürdürmeden önce masanın üstündeki termostan fincanına kahve koydu.

"Bence olaylar bu şekilde gelişti," dedi. "Elimizde yanıtlardan çok sorular var. Ama işe bu noktadan başlamalıyız. İşini çok iyi planlamış bir katille karşı karşıyayız. Acımasız ve tüyler ürpertici. Elimizde şimdilik herhangi bir ipucu ya da bir delil yok."

Bir süre kimse konuşmadı. Wallander masanın çevresinde oturan arkadaşlarına baktı. Sonunda Höglund sessizliği bozdu.

"Önemli olan bir şey daha var," dedi. "O da bu cinayeti her kim işlemişse davranış biçimini gizlemeye hiç de niyetli olmadığı."

Wallander de aslında bu noktaya gelmek üzereydi.

"Eğer o ölümcül tuzağa dikkatle bakarsak onun bir tür açıklama niteliğinde olduğunu ortaya çıkarabilme şansımız var."

"Katilin deli olduğunu mu düşünüyorsun?" diye sordu Svedberg.

Masanın çevresindekiler onun bu sözlerle ne demek istediğini hemen anlamışlardı. Geçen yaz yaşadıklarını henüz unutamamışlardı.

"Bu olasılığı da gözardı edemeyiz," dedi Wallander. "Aslında hiçbir şeyi gözardı edemeyiz."

"Ayılara kurulan tuzak gibi," dedi Hansson. "Ya da Asya'da geçen eski savaş filmlerindeki gibi. Ayı tuzağı ve kuş sevdalısı; ilginç bir karışım."

"Ya da bir galerici," diye ekledi Martinsson.

"Veya bir şair," dedi Höglund. "Elimizde birçok seçenek var."

Wallander toplantıyı bitirdi. Toplantı yapmak istediklerinde Eriksson'un mutfağını kullanacaklardı. Svedberg, hem Eriksson'un siparişlerini alan sekreter kızla, hem de Sven Tyrén'le konuşmak için oradan ayrıldı. Höglund bölgede yaşayanlarla konuşulup konuşulmadığını saptamaya gitti. Posta kutusundaki mektupları anımsayan Wallander, Höglund'a mahallenin postacısıyla konuşmasını da söyledi. Şef Holgersson'la Martinsson diğer işleri organize etmek için çalışırlarken Hansson da Nyberg'in adli tıp teknisyenleriyle birlikte evi inceleyecekti.

Soruşturmanın tekerleği dönmeye başlamıştı.

Wallander ceketini üstüne geçirerek kuyuya doğru gitti. Gökyüzü kara bulutlarla kaplıydı. Rüzgâr onu arkadan itiyordu. Birden kazların hiçbir hay-

vanın sesine benzemeyen bağırtılarını duydu. Durup başını kaldırıp göğe baktı. Kısa bir süre sonra küçük gruplar halinde güneybatıya doğru kanat çırpan kuşları gördü. Skåne'den geçen diğer tüm göçmen kuşlar gibi bunların da Falsterbo Burnu'ndan geçerek İsveç'ten ayrılacaklarını düşündü.

Wallander masanın üstünde duran şiiri düşünerek orada öylece durup kuşların arkasından baktı. Sonra da içindeki tedirginliğin arttığının bilincinde yoluna devam etti.

Bu vahşice işlenen cinayette onu sarsan ve korkutan bir şey vardı. Yoğun bir nefret duygusundan ya da bir anlık çılgınlıktan ötürü işlenen bir cinayet de olabilirdi bu ama cinayetin arkasında her şeyin soğukkanlılıkla planlandığı hissediliyordu. Neyin kendisini daha çok korkuttuğundan emin değildi.

Nyberg'le adli tıp teknisyenleri çamurların arasındaki kanlı kazıkları kaldırmaya başlamışlardı. Kazıklar teker teker plastik örtülere sarılıp arabaya yerleştiriliyordu. Nyberg'in yüzü gözü çamur içindeydi. Sert ve öfkeli hareketlerle çalışmasını sürdürüyordu. Wallander kendini bir mezara bakıyormuş gibi hissetti.

"Nasıl gidiyor?" diye sordu sesine yüreklendirici bir ifade vermeye çalışarak.

Nyberg homurdandı. Wallander aklındaki soruları bir süreliğine ertelemeye karar verdi. Nyberg çabuk öfkelenen, değişken bir ruh haline sahip ve her an kavga çıkarmaya hazır biriydi. Karakoldakiler Nyberg'in en küçük bir kışkırtma karşısında ulusal polis başkanına bile rahatlıkla bağırabileceğini düşünürlerdi.

Polis kuyunun üstüne geçici bir köprü kurmuştu. Wallander sert rüzgârın altında diğer taraftan tepeye çıktı. Yaklaşık üç metre yüksekliğindeki kuleyi inceledi. Kule Eriksson'un köprüsünü yaptırdığı aynı tahtadan yapılmıştı. Wallander kuleye dayalı duran merdiveni tırmandı. Platform bir metre kareden daha büyük değildi. Rüzgâr yüzünü yakıyor, gözlerinin yaşarmasına neden oluyordu. Üç metre yükseklikte manzara tümüyle farklı görünüyordu. Kuyunun içinde çalışan Nyberg'i gördü. Uzaklardan Eriksson'un çiftliği görülüyordu.

Başını hafifçe öne eğerek üstünde durduğu platformu incelemeye koyuldu. Birden Nyberg incelemesini bitirmeden kuleye tırmandığına pişman oldu. Aşağıya indi ve kulenin altında rüzgârsız bir yer bulmaya çalıştı. Kendini çok yorgun hissediyordu ama içindeki yoğun tedirginlik de her an artıyordu. Bu duygusunu bastırmaya çalıştı. Depresyon mu geçiriyordu? Mutluluğu çok kısa sürmüştü; tatil, bir ev satın alma kararı, köpek sahibi olma. Ve tabii en önemlisi Baiba'nın gelmesiydi.

Ama bunlar gerçekleşmeden yaşlı bir adamın kuyunun içindeki cesedi ortaya çıkmış ve Wallander'in mutlu dünyası sabun köpüğü gibi elinden kaymaya başlamıştı. Bu şekilde yaşamayı daha ne kadar sürdüreceğini çok merak ediyordu.

Bu düşünceleri kafasından atmaya çalıştı. Bir an önce Eriksson'a bu ölüm tuzağını kimin kurduğunu bulmak zorundaydılar. Wallander yokuştan aşağı inmeye başladı. Martinsson'un her zamanki gibi telaşlı bir şekilde kendisine doğru geldiğini gördü. Wallander adımlarını hızlandırdı. Kendini hâlâ kararsız ve tedirgin hissediyordu. Bu soruşturmaya hangi yönden yaklaşmalıydı? Araştırmanın kalbine girebilmenin yollarını bulması gerekiyordu.

Martinsson'un yüzünden önemli bir şeyin olduğu anlaşılıyordu.

"Ne oldu?" diye sordu.

"Vanja Andersson adında birini hatırlıyor musun?"

Wallander'in bu adı anımsaması için bir süre düşünmesi gerekmişti. Sonra onun Västra Vallgatan'daki çiçekçi dükkânında çalışan kadın olduğunu anımsadı.

"Evet ama şimdi ona ayıracak zamanımız yok."

"Ben bundan o kadar emin değilim," dedi Martinsson.

"Neden?"

"Dükkânın sahibi Gösta Runfeldt'in Nairobi'ye hiç gitmediği anlaşılıyor."

Wallander, Martinsson'un ne söylemeye çalıştığını anlayamamıştı.

"Yardımcısı patronunun geleceği uçağın saatini öğrenmek için seyahat acentasını aramış. Ve o zaman öğrenmiş."

"Neyi öğrenmiş?"

"Runfeldt'in biletini almasına karşın Afrika'ya gitmediğini."

Wallander arkadaşına şaşkınlıkla baktı.

"Biri daha kayıp," dedi Martinsson.

Wallander karşılık vermedi.

7.

Vanja Andersson'la konuşmaya karar verdikten sonra Ystad'a dönerken Wallander birinin iki olay arasındaki benzerliğe ilişkin bir şeyler söylediğini anımsadı. Eriksson bir yıl önce evine hırsız girdiğini ama hiçbir şey çalmadığını söylemişti polise. Gösta Runfeldt'in dükkânına da hırsız girmiş ve o da hiçbir şey çalmamıştı. Wallander korku içinde arabasını sürdü.

Eriksson cinayeti yeterliydi, başka bir kayıba ve cinayete gereksinimleri yoktu, özellikle Eriksson cinayetiyle bir ilişkisi olabilecek başka bir olaya kesinlikle gereksinimleri yoktu. İçinde uçları sivri kazıklar olan kuyulara gereksinimleri yoktu. Wallander bir karabasandan kurtulmak istercesine gaza bastı. Ara sıra da kendisine değil de arabasına sakin olmasını ve akılcı bir şekilde düşünmeye başlaması gerektiğini söylemek istercesine aniden frene basıyordu. Runfeldt'in kaybolduğuna ilişkin ne tür deliller vardı? Bunun bazı akılcı açıklamaları olabilirdi. Eriksson'un başına gelen olağandışı bir şeydi ve aynı olayın ikinci kez yinelenmesi olası değildi. En azından Skåne'de ve Ystad'da böylesi şeyler olmazdı. Olmamalıydı. Dükkân sahibinin ortadan kaybolmasının mutlaka mantıklı bir açıklaması vardı ve Vanja Andersson da bunu kanıtlayacaktı.

Wallander kendini kandırmayı başaramadı. Västra Vallgatan'a gitmeden önce karakola gitti. Koridorda Höglund'u görünce onun trafik polislerinin uyukladığı kafeteryaya götürdü. Kahvelerini alarak köşedeki masalardan birine geçip oturdular. Wallander ona Martinsson'un söylediklerini anlatınca genç kadın

da onu gibi aynı tepkiyi gösterdi. Bu mutlaka bir rastlantı olmalıydı. Ama Wallander yine de Höglund'a Eriksson'un bir yıl önce yaptığı yazılı şikâyetin bir kopyasını bulmasını söyledi. Ayrıca genç kadına Eriksson'la Runfeldt arasında herhangi bir ilişki olup olmadığını araştırmasını da ekledi sözlerine. Höglund'un işlerinin oldukça yoğun olduğunu biliyordu ama bu her şeyden çok daha önemli bir konuydu ve bir an önce açıklığa kavuşturulmalıydı. Bunu konuklar gelmeden önce evin temizlenmesi olarak algıla, dedi ve bu sözleri söyler söylemez de zırvaladığını fark etti.

"Elimizi çabuk tutmalıyız," diye sürdürdü konuşmasını. "Arada bir ilişki olmadığını saptarsak işimiz çok daha kolaylaşacaktır."

Wallander masadan kalkmaya hazırlanırken Höglund ona bir soru sordu.

"Bu cinayeti kim işlemiş olabilir?"

Wallander yeniden oturdu. Kanlı kazıklar gözlerinin önünden gitmiyordu.

"Bilmiyorum," dedi. "O denli sadistçe bir davranış türü ki, sıradan birinin böylesi bir cinayeti işleyebilmesini aklım almıyor. Ruh ya da akıl sağlığı bozuk biri olmalı."

"Evet," diye karşılık verdi genç kadın. "Sen de ben de birinin öldürülmesine çok öfkeleniyoruz. Oysa bazı insanlar için bu o denli öfkelenecek bir şey değil ve onlar da gözlerini kırpmadan cinayet işleyebiliyorlar."

"İşin beni en çok ürküten yanı çok iyi tasarlanmış olmasıydı. Bu cinayeti işleyen kişi her kimse bunun üzerinde zaman harcamış, kafa yormuş. Ayrıca Eriksson'un alışkanlıklarını da ayrıntılarıyla bildiği ortada. Büyük olasılıkla onu adım adım izlemiş olmalı."

"Bu da belki bize bir kapının açılmasını sağlar," dedi Höglund. "Eriksson'un yakın dostları olmadığını biliyoruz ama onu öldüren kişinin onunla bir yakınlığı mutlaka olmuştur. Kalasları testereyle kesmiş. Bu iş için bile oraya birkaç kez gitmiş olmalı. Onu mutlaka birileri görmüştür ya da o civarda dolaşan yabancı bir araba görmüşlerdir. İnsanlar çevrelerinde nelerin olup bittiğini merak ederler. Kent dışında yaşayan kişiler ormandaki geyikler gibidir. Bizlere bakarlar, bizleri izlerler ama biz onları göremeyiz."

Wallander dalgın bir şekilde başını evet dercesine salladı. Her zamanki gibi dikkatle dinlemiyordu Höglund'u.

"Bu konuyu daha sonra yine konuşuruz," dedi. "Ben şimdi çiçekçi dükkânına gideceğim."

Wallander karakoldan dışarı çıkarken Ebba ona babasının aradığını söyledi.

"Babamı daha sonra ararım," dedi Wallander. "Şimdi çok işim var."

"Olanlar çok korkunç," dedi Ebba. Wallander onun sanki çektiği acılara üzülüyormuş gibi bir tavırla konuştuğunu sezinledi.

"Bir keresinde ondan bir araba almıştım," dedi Ebba. "Kullanılmış bir Volvo'ydu."

Ebba'nın Holger Eriksson'dan söz ettiğini anlaması biraz zamanını almıştı.

"Araba kullandığını bilmiyordum," dedi şaşkınlıkla. "Ehliyetin olduğunu bile bilmiyordum."

"Tam 39 yıldan beri kullanıyorum," diye karşılık verdi Ebba. "Ve hâlâ o Volvo'yu kullanıyorum."

Wallander polis otoparkında yıllardan beri gördüğü bakımlı Volvo'yu birden anımsadı.

"Seni kazıklamadığını umarım," dedi.

"Kazıkladı," diye karşılık verdi Ebba. "O gün bu araba için ödediğim miktar gerçekten de çok fazlaydı ama arabama iyi baktım ve sonunda da şanslı olan ben oldum. Arabamla şimdi koleksiyoncular ilgileniyor."

"Gitmeliyim," dedi Wallander. "Ama bir ara beni mutlaka arabanla gezdirmelisin."

"Babanı aramayı unutma."

Wallander bir an için durup düşündü. Sonra da kararını verdi.

"Onu sen arar mısın, lütfen? Bana bu iyiliği yap. Onu ara ve işlerimin çok yoğun olduğunu söyle. Onu en kısa zamanda arayacağımı da ekle. Önemli bir şey olduğunu sanmıyorum."

"İtalya'yla ilgili konuşmak istediğini söylemişti," dedi Ebba.

"İtalya'yla ilgili sonra konuşuruz, bu şu anda olası değil. Bunu ona söyle lütfen."

Wallander çiçekçi dükkânının yakınlarında arabasını park ettikten sonra dükkâna gitti. İçeride birkaç müşteri vardı. Vanja Andersson'a bekleyeceğini işaret etti. On dakika sonra müşteriler gittiler ve Vanja Andersson kapalı olduklarını belirten bir not yazarak kapıyı kilitledi. Dükkânın arka tarafındaki küçük çalışma odasına gittiler. Çiçeklerin kokusu Wallander'in midesini bulandırmıştı. Her zamanki gibi not defteri yanında olmadığından masanın üstündeki küçük kartlardan bir tomar alarak notlarını yazmaya hazırlandı.

"Her şeye ta başından başlayalım," dedi Wallander. "Seyahat acentesine telefon ettiniz. Neden onları aradınız?"

Andersson'un sinirli olduğu gözden kaçmıyordu. Yerel gazetelerden biri olan *Ystad Allehanda* masanın üstünde duruyordu. Holger Eriksson cinayeti ilk sayfada yer almıştı. Hiç olmazsa neden buraya geldiğimi biliyor, diye geçirdi içinden Wallander. Eriksson'la Gösta Runfeldt arasında bir bağ olmadığını kanıtlamaya geldiğimi biliyordur umarım.

"Gösta gitmeden önce bana bir not yazıp ne zaman döneceğini bildirmişti," diye söze başladı Vanja Andersson. "Ama o notu bir türlü bulamadım. Onun için de seyahat acentesini aradım. Oradaki yetkili kişi bana Gösta'nın Kastrup Havaalanı'na gelmediğini söyledi."

"Seyahat acentesinin adı ne?"

"Malmö'deki *Özel Turlar.*"

"Kiminle konuştun?"

"Anita Lagergren'le."

Wallander bu adı yazdı.

"Ne zaman aradın?"

Anderson ona ne zaman aradığını söyledi.

"Anita Lagergren başka ne söyledi?"

"Gösta'nın yolculuğa çıkmadığını. Kastrup Havaalanı'na gelmediğini. Onlara verdiği telefonu aramışlar ama yanıt alamamışlar. Uçağı bir süre bekletmişler sonra da gitmişler."

"Bundan başka bir şey yapmamışlar mı?"

"Anita Lagergren, Gösta'ya yolculuk masraflarını geri ödemeyeceklerini bildiren bir mektup gönderdiklerini söyledi."

Wallander, Vanja Andersson'un başka bir şeyler daha söyleyeceğini ama birden vazgeçtiğini gördü.

"Galiba bir şey söyleyecektin," dedi.

"Tur çok pahalıymış," dedi. "Anita Lagergren bana fiyatını söyleyince çok şaşırdım."

"Ne kadarmış?"

"Yaklaşık otuz bin kron. Topu topu iki hafta için bu kadar para çok."

Otuz bin kron Wallander için de büyük paraydı, karşı çıkmadı. Yaşamında böylesine pahalı bir yolculuğa çıkmayı aklının ucundan bile geçiremezdi. Babasıyla birlikte Roma'da geçirdikleri bir hafta boyunca bu paranın ancak üçte birini harcamışlardı.

"Anlayamıyorum," dedi Vanja Andersson. "Gösta bu şekilde davranan biri değildir."

"Ne zamandan beri onun yanında çalışıyorsun?"

"On bir yıl oldu."

"Burada çalışmaktan memnunsun demek, öyle mi?"

"Gösta çok iyi bir insandır. Çiçeklere âşıktır. Yalnızca orkidelere değil tüm çiçeklere."

"Bu konuya daha sonra döneceğiz. Bana ondan biraz söz et şimdi. Nasıl biridir?"

Andersson bir an için susup düşündü.

"Düşünceli ve dostça bir insandır," dedi. "Belki biraz alışılagelmişin dışında biri de diyebiliriz onun için. Köşesine çekilmiş, dünya işlerinden elini eteğini çekmiş biri."

Wallander bu açıklamanın Holger Eriksson için de geçerli olabileceğini tedirginlikle geçirdi içinden. Eriksson'un pek düşünceli olmadığının belirtilmesi karşısında yine de kaygı içindeydi.

"Evli mi?"

"Dul."

"Çocukları var mı?"

"İki tane. İkisi de evli ve çocukları var. Ama burada oturmuyorlar."

"Kaç yaşında?"

"Kırk dokuz."

Wallander notlarına baktı.

"Dul bir erkek," dedi. "Karısı çok genç yaşta ölmüş olmalı. Kaza mı geçirmiş?"

"Bilmiyorum. Gösta bu konuda pek konuşmaz. Ama galiba boğulmuş, öyle duymuştum."

Wallander bu konuyla ilgili soru sormaktan vazgeçti. Gerekirse konuya daha sonra yeniden geri dönerdi. Kalemini masanın üstüne koydu. Çiçeklerin kokusu içini bayıltıyordu.

"Bu konuda oldukça zaman harcamış olmalısın," dedi. "Son birkaç saat içinde iki konu seni bir hayli endişelendirmiş olmalı. Bunlardan biri Gösta'nın neden Afrika'ya giden uçağa binmediği. Diğeriyse şu anda Nairobi'de olması gerekirken orada olmayışı. Peki ama nerede?"

Vanja Andersson evet dercesine başını salladı. Wallander, Andersson'un gözlerinin yaşardığını fark etti.

"Mutlaka başına bir şey gelmiş olmalı," dedi. "Seyahat acentesiyle konuştuktan hemen sonra Gösta'nın evine gittim. Sokağın başında oturuyor. Çiçeklerini sulamam için bana yedek anahtarlarını vermişti. Yolculuğa çıktığını düşündüğüm için ilk hafta evine iki kez gittim, çiçeklerini suladım ve mektuplarını da masanın üstüne bıraktım. Az önce yine gittim. Evde değildi ve evine hiç gelmemişti."

"Bunu nasıl anladın?"

"Anladım işte."

"Peki, sence ne olmuş olabilir?"

"Hiçbir fikrim yok. Bu yolculuğa çıkmak için can atıyordu. Bu kış orkidelere ilişkin yazmaya başladığı kitabını bitirmeyi tasarlıyordu."

Wallander yüreğindeki sıkıntının arttığını hissetti. İçinde bir yerlerde uyarıcı zil çalmaya başlamıştı bile. Bu sessiz alarmı çok iyi tanırdı. Not almak için kullandığı küçük kartları topladı.

"Gösta'nın evine gidip bakmak istiyorum," dedi. "Sen de dükkânı yeniden açmalısın. Tüm bu olanların mantıklı bir açıklaması olduğundan eminim."

Vanja Andersson bu sözlerin doğruluğunu anlamak istercesine Wallander'in gözlerinin içine dikkatle baktı ama aradığı güvenceyi bulamadı. Wallander'e Gösta'nın evinin anahtarlarını verdi. Gösta dükkânıyla aynı sokakta, kentin merkezine bir blok daha yakında oturuyordu.

"Evi inceledikten sonra anahtarları geri getiririm," dedi.

Dar sokağa çıktığında yaşlı bir çiftin park ettiği arabasının arasından güçlükle geçerek kaldırıma çıktıklarını gördü. Çift ona azarlarcasına baktı. Ama Wallander onları görmezden gelerek yoluna devam etti.

Gösta'nın dairesi yüzyılın başında inşa edildiği anlaşılan bir binanın üçüncü katındaydı. Bina asansörlüydü ama Wallander basamakları çıkmayı yeğledi. Birkaç yıl önce oturduğu daireyi böylesi bir daireyle takas etmeyi düşünmüştü. Oysa artık bir gün Mariagatan'daki dairesini satacak olursa bahçeli bir ev alacaktı. Baiba'nın mutlu olabileceği bir yer olacaktı bu. Belki bir de köpekleri olurdu.

Anahtarla kapıyı açarak Gösta Runfeldt'in dairesine girdi. Yaşamımda kim bilir kaç kez yabancı birinin evine girdim, diye geçirdi içinden. Kapının eşiğinde durdu. Her evin kendine has bir havası, özelliği vardı. Yıllar boyunca Wallander evin sahibinin izlerini dinleme alışkanlığını kazanmıştı. Ağır adımlarla odaları dolaştı. Genellikle ilk izlenim her zaman en çok işe yarayan izlenim olurdu. Bu evde bir sabah olması gereken yerde olmayan Gösta Runfeldt adında biri yaşıyordu. Wallander, Vanja Andersson'un söylediklerini düşündü. Runfeldt'in Afrika yolculuğuna çıkmak için can attığını söylemişti.

Wallander evin dört odasıyla mutfağını dolaştıktan sonra oturma odasının ortasında durdu. Ev büyük ve aydınlıktı. Nedense Runfeldt'in evini özensiz bir biçimde döşediğini hissediyordu. Kişiliği olan tek yer çalışma odasıydı. Bu odada insanı rahatsız etmeyen bir karışıklık vardı. Kitaplar, kâğıtlar, bitki ve çiçek resimleriyle doluydu. Bilgisayar da vardı. Pencerenin kenarlarında çocuklarıyla torunlarının resimleri vardı. Asya'da bir yerde büyük ve iri orkidelerin arasında çekilmiş Runfeldt'in bir resmi de vardı. Resmin arkasındaysa Burma 1972 yazılıydı. Runfeldt resmi çeken kişiye içtenlikle gülümsemişti. Güneş yanığı yüzü mutlulukla parlıyordu. Resmin renkleri solmuştu ama Runfeldt'in gülümsemesi yok olmamıştı. Wallander resmi yerine koyduktan sonra duvarda asılı olan haritaya baktı. Biraz aradıktan sonra Burma'nın nerede olduğunu buldu. Sonra da çalışma masasının başına geçip oturdu. Runfeldt çıkması gereken bir yolculuğa çıkmamıştı. En azından Özel Turlar adlı seyahat acentesinin düzenlediği turla Nairobi'ye gitmediği kesindi.

Wallander yerinden kalkarak yatak odasına gitti. Tek kişilik ve dar olan yatak yapılmıştı. Yatağın yanında birkaç kitap duruyordu. Wallander kitapların başlıklarına baktı. Hepsi de çiçekler ve bitkilerle ilgili kitaplardı. Yalnızca biri uluslararası para piyasasıyla ilgiliydi. Wallander eğilerek yatağın altına baktı. Hiçbir şey yoktu. Dolabı açtı. Dolabın içindeki rafların birinde iki valiz vardı. Parmak uçlarında yükselerek valizleri yere indirdi. İkisi de boştu. Sonra da bir sandalye almak için mutfağa gitti. Sandalyeye çıkarak dolabın en üst rafına baktı. Orada aradığını buldu. Bekâr erkeklerin evleri genellikle tozlu olurdu. Runfeldt'in evinde de bu kural bozulmamıştı. Tozların içindeki ana hatlar son derece belirgindi. Rafta üçüncü bir valiz daha vardı. Aşağıya indirdiği iki valiz de eski ve birinin kilidi kırık olduğundan Wallander, Runfeldt'in eğer yolculuğa çıksaydı üçüncü valizi kullanacağını düşündü. Bu valiz evin içinde bir yerlerde de olabilirdi. Ceketini sandalyenin arkasına asarak tüm dolapları teker teker incelemeye koyuldu. Ama hiçbir şey bulamadı. Bir süre sonra da yeniden çalışma odasına döndü.

Runfeldt eğer yolculuğa çıkmışsa mutlaka pasaportunu da yanına almış olmalıydı. Wallander kilitli olmayan çekmeceleri teker teker aradı. Çekmecele-

rin birinde içinde kurutulmuş bitki koleksiyonu olan bir albüm gördü. Kapağını açtı. *Gösta Runfeldt 1955*, yazıyordu içinde. Bitkilere ve çiçeklere olan merakı demek okul yıllarında başlamıştı. Wallander kırk yıllık peygamberçiçeğine baktı. Rengi hâlâ solmamıştı. Aramayı sürdürdü. Pasaportu bulamıyordu. Kaşlarını çattı. Valiz ve pasaport yoktu. Biletleri de bulamamıştı. Çalışma odasından çıkarak oturma odasındaki koltuklardan birine geçip oturdu. Bazen yer değiştirmek düşünmesine yardımcı olurdu. Runfeldt'in evinden pasaportu, biletleri ve içi eşya dolu valiziyle ayrıldığına ilişkin birçok işaret vardı burada.

Düşünmeye başladı. Kopenhag'a giderken başına bir şey gelmiş olabilir miydi? Feribotların birinden denize düşmüş olabilir miydi? Eğer düşseydi mutlaka valizi bulunurdu. Cebindeki not aldığı kartlardan birini çıkardı. Kartın üstüne dükkânın telefon numarasını yazmıştı. Telefon etmek için mutfağa gitti. Mutfağın penceresinden Ystad limanındaki forkliftleri görebiliyordu. Polonya'ya giden feribotlardan biri limandan kalkmıştı. Telefona Vanja Andersson yanıt verdi.

"Ben hâlâ evdeyim," dedi Wallander. "Bir iki sorum var. Kopenhag'a nasıl gideceğini söylemiş miydi?"

Vanja Andersson hiç düşünmeden karşılık verdi.

"Her zaman Dragør ve Limhamn yoluyla gider."

Hiç olmazsa bunu öğrenmişti.

"Kaç tane valizi olduğunu biliyor musun?"

"Hayır. Bilmeli miyim?"

Wallander bu soruyu daha farklı bir şekilde sorması gerektiğini fark etti.

"Nasıl valizler kullanır?"

"Genellikle çok valizle yolculuğa çıkmaz," diye karşılık verdi Andersson. "Az eşyayla nasıl yolculuk edileceğini çok iyi bilir. Bir el çantası ve bir de büyükçe tekerlekli valizi yanına alır."

"Ne renk?"

"Siyah."

"Emin misin?"

"Evet, eminim. Birkaç kez onu karşılamaya gitmiştim. Tren istasyonundan ya da Sturup Havaalanı'ndan. Gösta hiçbir şeyi atmaz. Eğer yeni bir valiz satın alsaydı mutlaka haberim olurdu, çünkü yaşamın ne denli pahalılaştığından şikâyet etmeye başlardı. Bazen son derece cimri biri olup çıkardı."

Ne var ki, Nairobi yolculuğu otuz bin kron, diye geçirdi içinden Wallander. Ve bu para sokağa atılmıştı. Bunu isteyerek yaptığından emin değilim. Vanja Andersson'a anahtarları yarım saat içinde geri getireceğini söyledi.

Telefonu kapadıktan sonra Andersson'un söylediklerini düşündü. Siyah valiz. Dolabın içindeki valizler griydi. El çantasını da görmemişti. Ayrıca bir de Runfeldt'in Limhamn yoluyla dünyaya açıldığını öğrenmişti. Pencerenin önünde durarak karşıdaki evlerin çatılarına baktı. Polonya'ya giden feribot gözden kaybolmuştu.

Mantıklı değil, diye geçirdi içinden. Kaza geçirmiş olabilir. Ama bu bile kesin değil. En önemli konuyu iyice incelemek amacıyla bilinmeyen numaraları arayarak Limhamn ile Dragør arasında çalışan feribot hattının telefonunu istedi. Şansı yaver gidiyordu ve hiç zaman kaybetmeden santral memuru onu hemen feribotlarda unutulan eşyalardan sorumlu kişiye bağladı. Adam Danimarkalıydı. Wallander ona kim olduğunu açıkladıktan sonra siyah bir valizin unutulup unutulmadığını sordu. Unutulması gereken tarihi verdi. Sonra da beklemeye koyuldu. Birkaç dakika sonra da adının Mogensen olduğunu söyleyen Danimarkalının sesini duydu.

"Yok," dedi.

Wallander düşünmeye çalıştı. Bir sorusu daha vardı.

"Feribotlarda insanlar kaybolabilir mi? Yani denize düşebilirler mi?"

"Pek sık değil," diye karşılık verdi Mogensen. Wallander adamın sesinden onun ciddi olduğunu anlamıştı.

"Ama zaman zaman olabilir, değil mi?"

"Tüm feribotlarda böylesi kazalar olabilir," dedi Mogensen. "İnsanlar denize atlayarak intihar edebilir ya da sarhoş olup düşebilirler. Bazıları güç denemesi yaparak dengelerini kanıtlamak amacıyla parmaklığın üstünde yürürler. Ama bunlar o denli sık olan olaylar değildir."

"Denize düşenler kurtulabilir mi?"

"Bazıları kıyıya yüzer," diye karşılık verdi Mogensen. "Bazılarını da balıkçı tekneleri kurtarır. Çok azı boğulur."

Wallander'in başka sorusu yoktu. Yardım ettiği için adama teşekkür ettikten sonra telefonu kapattı.

Elinde somut bir şeyler olmamakla birlikte yine de Runfeldt'in Kopenhag'a gitmediğinden emindi. Valizini hazırlamış, pasaportunu ve biletini alarak evinden çıkıp gitmişti. Sonra da kaybolmuştu.

Wallander çiçekçi dükkânındaki kan gölünü anımsadı. Bu ne anlama geliyordu. Belki de bunu daha başından yanlış değerlendirmişlerdi. Hırsızın içeri girmesi yanlışlık sonucu olmayabilirdi.

Olayları anlamaya çalışarak evin içinde dolaştı. Mutfaktaki telefonun çalmasıyla birlikte yerinden sıçradı. Koşarak açtı. Hansson, Eriksson'un evinden arıyordu.

"Martinsson, Runfeldt'in kaybolduğunu söyledi," dedi.

"Burada olmadığı kesin," diye karşılık verdi Wallander.

"Nerede olabileceğine ilişkin bir fikrin var mı?"

"Hayır yok. Bana kalırsa o yolculuğa çıkmaya kararlıydı ama bir şey onu engelledi."

"Sence bir bağlantı olabilir mi?"

Wallander düşündü. Tam olarak neye inandığını kendisi de bilmiyordu.

"Bu olasılığı gözardı edemeyiz," dedi.

Çiftlik evinde işlerin nasıl gittiğini sordu ama Hansson'un söyleyecek fazla bir şeyi yoktu. Wallander telefonu kapattıktan sonra bir kez daha evi dolaştı. Görmesi gereken bir şey olduğuna ilişkin duygular vardı içinde. Sonunda pes etti. Koridorda duran postaya baktı. Seyahat acentesinden bir mektup gelmişti. Elektrik faturası da gelmişti. Ayrıca Borås'daki bir firmadan gelen pakete ilişkin bir haber kâğıdı vardı. Bunun bedelinin postaneye ödenmesi gerekiyordu. Wallander kâğıdı cebine attı.

Vanja Andersson onu dükkânda bekliyordu. Wallander ona aklına önemli olduğunu düşündüğü bir şey gelirse mutlaka kendisini aramasını söy-

ledi. Sonra da arabasına atlayarak karakola geri döndü. Haber kâğıdını Ebba'ya vererek birini postaneye gönderip paketi aldırmasını söyledi. Öğleden sonra saat birde çalışma odasının kapısını kapadı. Karnı acıkmıştı. Ama kaygısı açlığından çok daha yoğundu. Bu duyguyu çok iyi bilirdi. Bunun ne anlama geldiğinin farkındaydı.

Gösta Runfeldt'i canlı bulacaklarından kuşkuluydu.

8.

Ylva Brink sonunda saat gece yarısını gösterdiğinde oturup kahvesini içebilmişti. Ylva Brink, Ystad Hastanesi'nin doğum kliniğinde 30 Eylül gecesi çalışan iki ebeden biriydi. Diğer ebe Lena Söderström ise doğum sancıları tutan bir kadınla birlikteydi. Yoğun bir akşam geçiriyorlardı, ama bunun dışında olağandışı bir şey yoktu.

Hastanede eleman sıkıntısı yaşanıyordu. İki ebeyle iki hemşire tüm işleri üstlenmek zorundaydılar. Ciddi bir kanama ya da başka bir komplikasyon söz konusu olduğunu haber verebilecekleri bir jinekolog vardı ama bunun dışında her şeyi kendi başlarına çözümlemeleri gerekiyordu. Ylva Brink kanepede oturmuş kahvesini yudumlarken işler eskiden daha kötüydü, diye geçirdi içinden. Birkaç yıl öncesine kadar doğum kliniğinin tek ebesiydi ve bu da birçok sorunlarla karşılaşmasına neden olmuştu. Sonunda hastane yönetimine dertlerini anlatabilmişler ve her gece nöbet tutacak en az iki ebenin bulunması gerektiği konusunda yönetimi ikna edebilmişlerdi.

Odası büyük ve geniş koğuşun ortasındaydı. Camlı bölme sayesinde dışarıda olup biten her şeyi görebiliyordu. Gündüzleri hastanede yaşam geceye oranla çok daha farklıydı. Ylva geceleri çalışmayı seviyordu. Oysa iş arkadaşlarının çoğu gündüz vardiyalarını yeğliyordu. Onların aileleri vardı ve gün boyunca yeterince uyuyup dinlenemiyorlardı. Oysa Ylva Brink'in çocukları ar-

tık büyümüştü ve kocası da Ortadoğu'yla Asya arasında gidip gelen bir petrol tankerinin başmühendisiydi. Ylva'ya göre herkesin uykuda olduğu saatler çalışmak çok daha huzur vericiydi.

Kahvesini keyifle yudumladı, sonra da masasının üstünde duran bisküvilerden yedi. Kısa bir süre sonra hemşirelerden biri içeri girip oturdu, onu diğerleri izledi. Köşedeki masanın üstündeki radyo hafif hafif çalıyordu. Sonbahardan ve durmak bilmeyen yağmurdan söz ettiler. Hemşirelerden biri annesinin o kışın çok soğuk ve uzun geçeceğini öngördüğünü söyledi.

Ylva Brink karın yolları kapadığı günleri anımsadı. Bu çok sık olmazdı ama olduğunda da doğum sancıları tutan kadınları hastaneye götürmek imkânsızlaşırdı. Kentin kuzeyinde dış dünyadan soyutlanmış çiftlik geldi aklına birden. Kadın yoğun bir kanama geçiriyordu. Ebelik mesleğinde ilk kez o gece hastasını kaybetmekten çok korkmuştu. Ve buna izin vermemesi gerektiğinin de bilincindeydi. İsveç'te kadınlar doğum yaparken ölemezlerdi.

Yine sonbahar gelmişti. Ylva İsveç'in kuzeyindendi ve zaman zaman da Norrland ormanlarının kasvetli havasını özlüyordu. Rüzgârın olanca hızıyla estiği Skåne'e hâlâ alışamamıştı. Ne var ki, Trelleborg'da doğmuş olan kocasıysa Skåne'nin dışında bir yerde yaşamayı kesinlikle düşünmüyordu. Tabii, eve döndüğü zamanlarda.

Lena Söderström'ün içeri girmesiyle birlikte düşüncelerinden sıyrıldı. Lena otuz yaşlarındaydı. Kızım olabilecek yaşta, diye geçirdi içinden Ylva. Benim yaşım onunkinin iki katı.

"Sabaha karşı doğuracağını sanıyorum," dedi Lena. "Bizler evlerimize gittikten sonra."

"Bu akşam sessiz geçecek galiba," dedi Ylva. "Yorgunsan uyu."

Hemşirelerden biri telaşla koridordan geçti. Lena Söderström çayını içiyordu. Diğer iki hemşireyse bulmaca çözüyorlardı.

Ekim geldi bile, diye geçirdi içinden Ylva. Sonbahar bitiyordu. Kısa bir süre sonra kışa gireceklerdi. Aralık ayında Harry'nin bir ay izni vardı ve bu süre içinde de mutfaklarını yenileyeceklerdi. Buna aslında gereksinimleri yok-

tu ama bir ay boyunca Harry'nin sıkılmaması, oyalanması için yapacaklardı. Harry tatillerden hiç hoşlanmazdı. Tatillerde çok huzursuz olurdu.

Biri zili çaldı. Hemşirelerden biri ayağa kalkarak dışarı çıktı. Birkaç dakika sonra da geri döndü.

"3 numaralı odadaki Maria'nın başı ağrıyormuş," dedi bulmacasının başına otururken. Ylva kahvesinden büyükçe bir yudum aldı. Birden içinde yoğun bir huzursuzluk hissetti. Bunun neden kaynaklandığını kestiremiyordu. Sonra anımsadı. Koridordan geçen hemşire. Koğuşta çalışan tüm hemşireler odada değil miydi? Ve yoğun bakımdan da kimse çağrılmamıştı. Hayal görüyor olmalıyım, diye geçirdi içinden.

Ama aynı anda da bunun doğru olmadığının farkındaydı.

"Az önce kim geçti?" diye sordu.

İki hemşire başlarını kaldırıp şaşkınlıkla ona baktılar.

"Ne oldu?" diye sordu Lena Söderström.

"Birkaç dakika önce bir hemşire koridordan geçti. Biz hepimiz burada otururken."

Hemşireler hâlâ onun neden söz ettiğini anlamamışlardı. Aslında kendisi de tam olarak emin değildi. Bir zil daha çaldı. Ylva fincanını masanın üstüne bıraktı.

"Ben bakarım."

2 numaralı odadaki kadın kendini iyi hissetmiyordu. Üçüncü çocuğunu doğurmak üzereydi. Ylva kadının bu çocuğu istemediğini hissediyordu. Kadına içecek bir şey verdikten sonra koridora çıktı. Çevresine bakındı. Odaların tümünün de kapıları kapalıydı. Ama bir hemşire koridordan geçmişti. Hayal görmemişti. Birden içinde bir tedirginlik duydu. Yolunda gitmeyen bir şeyler vardı. Kıpırdamadan durarak çevresine kulak verdi. Odasından gelen radyonun sesini duydu. Odaya geri dönerek masanın üstüne bıraktığı fincanı aldı.

"Önemli değildi," dedi.

Tam o anda da az önce gördüğü hemşire ters yöne doğru geçti. Bu kez onu Lena da görmüştü. Ana koridorun kapısının kapandığını duyduklarında ikisi de hayret dolu bir çığlık attılar.

"Kimdi o?" diye sordu Lena.

Ylva başını iki yana salladı. Bulmaca çözen hemşireler şaşkınlıkla başlarını kaldırıp baktılar.

"Kimden söz ediyorsunuz?" diye sordu içlerinden biri.

"Az önce buradan geçen hemşireden."

Elinde kalemle masanın başında oturan hemşire gülmeye başladı.

"Ama bizler buradayız."

Ylva hızla yerinden kalktı. Doğum koğuşunu hastaneye bağlayan koridora açılan kapıyı açtığında kimseleri göremedi. Sessizliğe kulak verince bir kapının kapandığını duydu. Başını hayretle iki yana sallayarak hemşirelerin yanına geri döndü.

"Başka bir koğuşun hemşiresinin burada ne işi var?" diye sordu Lena. "Bizlere bir merhaba bile demedi."

Ylva bu sorunun yanıtını bilmiyordu ama gördüğünün bir düş ürünü olmadığından artık emindi.

"Hadi gidip hastalara bir bakalım," dedi.

Lena ona soru sorarcasına baktı.

"Neden?"

"Hastaların durumuna bakmayı istemem seni neden bu denli şaşırttı ki?"

Hastalara baktılar. Her şey yolunda gidiyordu. Sabaha karşı bir civarında kadınlardan birinde kanama başladı. Gecenin geri kalan bölümünü sakin geçirdiler.

Gündüz vardiyasına kısa bir bilgi verdikten sonra saat yedide Ylva Brink evine gitti. Evi hastanenin hemen yanındaydı. Eve gittiğinde koridorda gördüğü o garip hemşire aklına geldi. Birden onun hemşire olmadığını hissetti. Üstünde üniforma olmasına karşın yine de hemşire olmadığından emindi. Hiçbir hemşire onların yanına uğramadan ve oraya neden geldiğini söylemeden doğum koğuşuna girmezdi.

Ylva bu olayı aklından uzaklaştıramıyordu. Kaygıları her geçen dakika daha da artıyordu. O kadın oraya mutlaka bir amaçla gelmiş olmalıydı. Doğum

koğuşunda on dakika kalmış sonra da geldiği gibi çekip gitmişti. On dakika. Hastalardan birinin odasına gitmiş olmalıydı. Kimin? Ve neden?

Ylva yatağına yatarak uyumaya çalıştı ama başaramadı. Sürekli olarak o garip kadını düşünüyordu. Saat on birde uyuyamayacağını anlayarak yataktan kalktı ve mutfağa giderek kahve pişirdi. Bu konuyu biriyle konuşmasının iyi olabileceğini düşünüyordu.

Kuzenim polis. O bana kaygılarımda haklı olup olmadığımı söyleyebilir, diye geçirdi içinden.

Ahizeyi kaldırarak kuzeninin numarasını çevirdi. Telesekreter çıkınca telefonu kapadı. Kuzeninin çalıştığı karakol uzakta olmadığından oraya gitmeye karar verdi. Belki de cumartesi günleri karakola ziyaretçi alınmazdı. Lödinge dışında olan o korkunç olayı gazetelerden öğrenmişti. Bir oto galeri sahibi öldürülmüş ve kuyuya atılmıştı. Belki de polisin kendisine ayıracak zamanı yoktu. Kuzeninin bile. Danışma görevlisine Dedektif Svedberg'le görüşmek istediğini söyledi. Svedberg karakoldaydı ama çok yoğundu.

"Ylva'nın geldiğini söyleyin," dedi. "O benim kuzenim."

Az sonra Svedberg geldi. Ylva'yı çok severdi ve ona zaman ayırmaktan hiç gocunmazdı. Svedberg kafeteryaya giderek iki fincan kahve alıp Ylva'yı odasına götürdü. Ylva ona bir akşam önceki olayı anlattı. Svedberg olayın gerçekten de garip olduğunu ama endişelenecek bir şey olduğunu sanmadığını söyledi. Ylva derin bir soluk aldı. Üç gün izinliydi ve kısa bir süre sonra da doğum koğuşuna gelen hemşireyi unuttu gitti.

Cuma akşamüstü Wallander yorgun ve bitkin arkadaşlarına karakolda bir toplantı yapacağını haber verdi. Saat onda toplantı odasının kapısı kapandı ve toplantı gece yarısına kadar sürdü. Toplantıya arkadaşlarına ikinci bir kayıp olayının söz konusu olduğunu söyleyerek başladı. Martinsson ve Höglund kayıtları incelemişler ve Eriksson ile Runfeldt arasında bir ilişki olduğunu belirten herhangi bir ipucu bulamamışlardı. Vanja Andersson, Runfeldt'in Eriksson diye birinden söz ettiğini hiç anımsamıyordu. Wallander herhangi bir yo-

rumda ya da öngörüde bulunmadan çalışmalarını sürdürmeleri gerektiğine inanıyordu. Runfeldt ortadan birdenbire yokoluşunun nedenini belirten mantıklı bir açıklamayla her an ortaya çıkabilirdi. Ama yine de o uğursuz belirtileri gözardı edemiyorlardı.

Wallander, Höglund'a Runfeldt soruşturmasının sorumluluğunu verdi ama bunun genç kadının Eriksson cinayetinden uzaklaştırıldığı anlamına gelmediğini de sözlerine ekledi. Eskiden olsa Wallander, Stockholm'den yardım alma düşüncesine karşı çıkardı ama bu kez olayın daha başından beri yardıma gereksinimleri olacağına ilişkin bir duygu vardı içinde. Düşüncelerini Hansson'a açmış ve ertesi haftanın başına değin beklemeye karar vermişlerdi.

Toplantı masasının çevresine oturarak o ana kadar öğrendiklerinin üstünden geçtiler. Wallander arkadaşlarına açıklamaları gereken önemli bir bulguları olup olmadığını sorarak her birine teker teker baktı. Hepsi de hayır dercesine başlarını salladılar. Nyberg her zamanki gibi masanın başında sesini çıkarmadan oturuyordu. Wallander sözü ona verdi.

"Şimdilik elimizde yeni bir bulgu yok. Sizler de bizim gördüklerimizi gördünüz. Kalaslar kesilmişti. Eriksson yürürken ayağı kaydı ve kuyuya düştü. Kuyunun içinde bir şey bulamadık. Bambu kazıklarının oraya nasıl geldiğini henüz öğrenemedik."

"Peki ya kule?" diye sordu Wallander.

"Orada da bir şey bulamadık," diye karşılık verdi Nyberg. "Ama işimiz henüz tamamlanmadı. Ne aramamız gerektiğini bize söylerseniz işimizi kolaylaştırmış olursunuz."

"Bilmiyorum ama bu cinayeti işleyen kişi oraya bir yerlerden geçip gelmiş olmalı. Eriksson'un evinin önünden uzanan yol var. Yolun çevresinde de tarlalar. Tepenin hemen arkası da ormanlık."

"Ormanlık alana giden bir traktör yolu var," dedi Höglund. "Yolda lastik izleri bulduk ama komşulardan hiçbiri olağandışı bir şeye tanık olmamış."

"Eriksson'un geniş arazileri olduğu anlaşılıyor," dedi Svedberg. "Lundberg adında bir çiftçiyle konuştum. Orası Eirksson'a ait olduğundan başkala-

rının orada olmasını gerektiren bir neden yok. Bu da hiç kimsenin araziye dikkat etmediğini, ilgilenmediğini gösteriyor."

"Konuşmamız gereken birçok kişi var," dedi Martinsson notlarını karıştırırken. "Bu arada, Lund'daki adli tıp laboratuvarıyla bağlantı kurdum. Pazartesi sabahına değin bizlere bir şeyler söyleyebileceklerini düşünüyorlar."

Wallander konuyla ilgili notu aldı. Sonra da yeniden Nyberg'e döndü.

"Eriksson'un evinde neler yaptınız?"

"Her şeyi birden yapmamız söz konusu değil," diye homurdandı Nyberg. "Yağmur yağmadan önce dışardaki işlerimizi tamamlamak istedik. Evle sabah ilgilenebileceğiz."

"Güzel," dedi Wallander arkadaşının gönlünü almaya çalışarak. Nyebrg'in canını sıkmak istemiyordu. Nyberg'in canının sıkılması tüm toplantıdakileri etkileyebilirdi. Hepsi de zaten yeterince yorgun ve bitkindi. Ama öte yandan da Nyberg'in sürekli olarak homurdanmasına dayanamıyordu. Lisa Holgersson'un da Nyberg'in ters bir şekilde verdiği yanıtı not ettiğini gördü.

Cinayetle ilgili görüşlerini açıklamayı sürdürdüler ama ellerinde somut bir şey yoktu. Ruth Sturesson ve Sven Tyrén'le yaptıkları görüşmeler onları bir yere götürmüyordu. Eriksson dört metre küp yakıt siparişi vermişti. Bunda olağandışı bir şey yoktu. Bir yıl önceki evine hırsız girdiğine ilişkin şikâyeti ise açıklığa kavuşturulmamıştı. Eriksson'un yaşamına ve kişiliğine ilişkin çalışmalar henüz tam olarak başlamamıştı. Soruşturmanın daha ilk aşamasındaydılar. Araştırma henüz başlamamıştı.

Herkes söyleyeceğini söyledikten sonra Wallander söylenilenlerin bir özetini çıkarmaya çalıştı. Tüm toplantı boyunca cinayet yerinde bir şey gördüğü duygusu içindeydi ama bunun ne olduğunu bir türlü tanımlayamıyordu.

Davranış biçimi, diye geçirdi içinden. O bambu kazıklarda dikkatini çeken bir şey vardı. Katil, amaçlı olarak seçtiği bir dili kullanıyordu. Neden birini kazığa çakmak istemişti? Neden böylesine büyük bir zahmete katlanmıştı? Wallander şimdilik bu düşüncelerini kendine saklamaya kararlıydı. Düşünceleri ekibine açıklayamayacak kadar belirsizdi.

Masanın üstündeki maden suyu şişesini alarak bardağına boşalttı ve önündeki kâğıtları kenara itti.

"Bir şekilde bu cinayetin içine girmeye çalışıyoruz hâlâ," dedi. "Şu anda elimizde daha önce hiç tanık olmadığımız bir cinayet var. Bu da hem katilin, hem de onu harekete geçiren güdülerin daha önce karşılaştıklarımızdan çok daha farklı olduğu anlamına gelebilir. Bu cinayet bana bir yerde geçen yaz işlenen seri cinayetleri anımsatıyor. O cinayetleri tek bir şeye bağlı kalmayı reddederek çözmüştük. Aynı şeyi yine yapmak zorundayız."

Şefe baktı.

"Çok çalışmak zorundayız. Cumartesi oldu bile ama hâlâ somut bir şey bulamadık. Herkesin hafta sonu bu konu üzerinde çalışmasını istiyorum. Pazartesiye kadar bekleyemeyiz."

Holgersson evet dercesine başını salladı.

Toplantı bitmişti. Herkes çok yorgundu. Şefle Höglund toplantı odasında kaldılar. Kısa bir süre sonra herkes odadan çıkıp gitmişti. Wallander, dünyamda her zaman kadınların sayısı erkeklere oranla daha fazla nedense, diye geçirdi içinden.

"Per Åkerson seninle görüşmek istiyor," dedi Holgersson.

Wallander yorgunlukla başını salladı.

"Onu yarın ararım."

Holgersson paltosunu giydi ama Wallander müdürün söyleyeceklerinin bitmediğini sezinliyordu.

"Bu cinayetin bir deli tarafından işlenmesi söz konusu olamaz mı?" diye sordu. "Birini kazığa geçirerek öldürmek! Bana Ortaçağ'ı anımsatıyor."

"Buna gerek yok," diye karşılık verdi Wallander. "İkinci Dünya Savaşı'nda da benzeri cinayetler oldu. Gaddarlıkla delilik her zaman yan yana olmayabilir."

Holgersson'un bu yanıttan tatmin olmadığı anlaşılıyordu. Kapıya yaslanarak Wallander'e baktı.

"Hâlâ ikna olmuş değilim. Belki de geçen yaz buraya gelen o cinayet psikoloğunu çağırmalıyız, diye düşünüyorum. Ne dersin?"

Wallander, Matts Ekholm'ün soruşturmanın başarısındaki önemini yadsımıyordu. Katilin kimliğinin saptanmasına yardım etmişti. Ama ona haber vermenin zamanı geldiğine inanmıyordu, aslında içgüdüsel olarak psikoloğun geçen yazki cinayetle bu cinayet arasında bir paralellik kurmasından ve bunun da soruşturmayı tıkamasından korkuyordu.

"Olabilir," dedi. "Ama bence bir süre daha beklemeliyiz."

Şef ona dikkatle baktı.

"Aynı şeylerin olmasından korkuyorsun, değil mi? İçinde sivri uçlu kazıklar bulunan kuyularla karşılaşmaktan korkuyorsun, değil mi?"

"Hayır."

"Runfeldt olayı ne oldu?"

Wallander düşüncelerini açıklayıp açıklamama konusunda tereddütteydi. Başını hayır dercesine salladı, geçen yazki olayların yineleneceğine inanmak istemiyordu.

"Eriksson cinayeti birçok hazırlığı da beraberinde getiriyor," dedi. "İnsan böylesi bir cinayeti ancak bir kez işler. Koşulların çok özel olması gerekir. Örneğin yeterince derin bir kuyu bulmak gibi. Ve de köprü. Ayrıca gece yarısı ya da şafakta dışarı çıkıp göçmen kuşlara bakan bir kurban her zaman kolay kolay bulunmaz. Runfeldt'in ortadan kaybolmasının Lödinge'de olanlarla bir bağlantısı olabileceğini ileri süren benim. Ama bunu önlem almak amacıyla yaptım."

"Anlıyorum," dedi şef. "Ama sen yine de Ekholm'ü buraya çağırma konusunu yabana atma."

"Olur," dedi Wallander. "Haklı olabilirsin ama Ekholm'ü çağırmak için henüz erken diye düşünüyorum. Zamanlama belli çabaların başarısını da beraberinde getirir."

Holgersson paltosunu iliklediği.

"Çok yorgun görünüyorsun. Bir an önce evine gidip yatsan iyi olacak. Sakın oturup çalışayım deme," diyerek dışarı çıktı.

Wallander notlarını toplamaya başladı.

"Üstünde çalışmam gereken bir iki şey var," dedi Höglund'a. "Buraya ilk geldiğin günü anımsıyor musun? Benden öğreneceğin birçok şey olduğunu söylemiştin bana. Şimdi yanıldığını görüyor olmalısın."

Höglund masanın kenarına ilişmiş, tırnaklarına bakıyordu. Wallander genç kadının çok yorgun ve solgun olduğunu fark etti. O anda hiç de güzel görünmüyordu. Ama çok yetenekliydi. Ve de mesleğini çok seviyordu. Bu bağlamda birbirlerine benziyorlardı.

Notlarını masanın üstüne bırakarak arkasına yaslandı.

"Ne gördüğünü söyle bana."

"Beni çok korkutan bir şey."

"Neden?"

"Vahşet. Hesaplılık. Ve nedensizlik."

"Eriksson çok varlıklı biriydi. Herkes onun bir zamanlar ne denli acımasız bir işadamı olduğunu söylüyor. Birçok düşmanı olmalı."

"Tüm bunlar onun neden bambu kazıklarına çakılarak öldürüldüğünü açıklamaz."

"Nefret aynen kıskançlık gibi bazen insanın gözünü bürür."

Genç kadın hayır dercesine başını salladı.

"Eriksson'un kazığa sokulmuş bedenini gördüğümde yaşlı bir adamın öldürülmesinden çok daha fazla bir şeyle karşı karşıya olduğumuzu hissettim," dedi. "O andaki duygularımı daha net bir şekilde açıklayamıyorum ama bu duygu hâlâ içimde ve oldukça güçlü. Ayrıca beni de çok tedirgin ediyor."

Wallander içindeki tedirginliği anımsadı. Genç kadın çok önemli bir şey söylemişti. Kendisinin de tam olarak bilincine varamadığı ama benzeri şeyleri düşündüğü ortadaydı.

"Devam et," dedi. "Düşüncelerini zorla!"

"Fazla bir şey yok. Bir adam öldürüldü. Cinayetin işlendiği yeri görenlerin o manzarayı bir daha unutacaklarını sanmıyorum. Bir cinayetti bu. Ama işin bununla kalmayacağını, arkasının geleceğini hissediyorum."

"Her katilin kendi özel dili vardır," dedi Wallander. "Bunu mu demek istiyorsun?"

"Evet, böyle de denilebilir."

"Sence katil bu davranışıyla bizlere bir şey mi söylemek istiyordu?"

"Olabilir."

Bu bir tür şifre olabilir, diye geçirdi içinden Wallander. Henüz çözemedikleri bir şifre.

"Haklı olabilirsin."

Bir süre ikisi de konuşmadı. Wallander yerinden kalkarak notlarını yeniden toparladı. Notlarının arasında kendisinin olmayan bir not gözüne ilişti.

"Bu senin mi?"

Genç kadın kâğıda baktı.

"Svedberg'in yazısına benziyor."

Wallander kurşunkalemle yazılmış notu okumaya çalıştı. Doğum koğuşuyla ilgili bir şeydi. Tanımadığı bir kadının adı yazıyordu.

"Bu da ne demek oluyor?" dedi. "Svedberg'in çocuğu mu olacak? Evli değil ki. Görüştüğü biri mi var?"

Genç kadın Wallander'in elindeki kâğıdı alarak okudu.

"Bir doğum koğuşunda bir kadının hemşire gibi giyinip dolaştığını ihbar etmiş," dedi kâğıdı geri vererek.

"Zamanımız olunca bu konuyla da ilgilenelim," diye karşılık verdi Wallander alaycı bir tavırla. Notu çöpe atmayı düşündü ama sonra vazgeçti. Ertesi sabah Svedberg'e vermeye karar verdi.

Koridorda ayrıldılar.

"Çocuklarına kim bakıyor," diye sordu Wallander. "Kocan döndü mü?"

"Mali'de."

Wallander, Mali'nin nerede olduğunu bilmiyordu ama sormadı.

Höglund tenha karakoldan dışarı çıktı. Wallander, Svedberg'in notunu masasının üstüne koyarak ceketini aldı. Karakoldan çıkarken gazete okuyan nöbetçi polisin odasına uğradı.

"Lödinge'le ilgili arayan oldu mu?"

"Hayır."

Wallander arabasına doğru gitti. Hava rüzgârlıydı. Ann-Britt Höglund çocuklarına ilişkin sorduğu sorusuna kaçamak bir yanıt vermişti. Arabasının anahtarlarını bulabilmek için tüm ceplerini boşaltmak zorunda kaldı. Sonra da eve gitti. Çok yorgun olmasına karşın hemen yatmadı. Koltuğuna oturarak o gün olanları yeniden düşündü. En çok az önceki Höglund'un sözleri onu kaygılandırmıştı. Holger Eriksson cinayetinin arkasında başka bir şeyler olduğuna ilişkin söyledikleri. Katil katildi, daha fazla ne olabilirdi ki?

Yattığında saat sabahın üçüne geliyordu. Uykuya dalmadan önce ertesi sabah hem babasını, hem de kızı Linda'yı araması gerektiğini düşündü.

Saat altıda birden uyandı. Bir düş görmüştü. Düşünde Eriksson ölmemişti. Kuyunun hemen karşısındaki tahta köprüde duruyordu. Tam düşerken Wallander uyanmıştı. Güçlükle kalktı. Yağmur yağıyordu. Mutfakta, kahvenin bittiğini fark etti. Bir bardak su alarak iki aspirin yuttu ve uzun bir süre mutfak masasında elleri başında oturdu.

Yediye çeyrek kala karakoldaydı. Çalışma odasının kapısını açtığında bir akşam önce fark etmediği bir şeyi gördü. Pencerenin yanındaki sandalyenin üstünde bir paket duruyordu. Ebba, Gösta Runfeldt'in verdiği siparişi postaneden aldırtmıştı. Ceketini asarak, paketi açmaya hakkı olup olmadığını düşündü. Sonra da kâğıdı yırtarak içindeki kutuyu açtı. Martinsson odasının önünden geçerken Wallander kaşlarını çatmış kutunun içindekilere bakıyordu.

"Buraya gel," diye seslendi Wallander. "Gel de şuna bir bak."

9.

Gösta Runfeldt'in verdiği siparişe baktılar. Wallander'e göre bu kablolardan ve küçük siyah kutulardan oluşan bir hurdaydı. Gösta'nın bunları nerede ve nasıl kullanacağını merak etmişti. Oysa Martinsson'a göre Runfeldt'in ne sipariş verdiği açık seçik ortadaydı.

"Bu, çok ayrıntılı ve profesyonel bir gizli dinleme cihazı," dedi kutulardan birine bakarak.

Wallander ona kuşku dolu bir bakış fırlattı.

"Borås'da postayla böyle bir siparişi verilebiliyor mu?" diye sordu.

"Postayla istediğin her şeyi sipariş edebilirsin," diye karşılık verdi Martinsson. "Bu içinde yaşadığımız dünyanın bir gerçeği. Ama yasal olup olmadığı ayrı bir konu. Bu tür bir cihazın ithalatı yasalara bağlı."

Paketin içindekileri Wallander'in masasının üstüne boşalttılar. Kutuda gizli dinleme cihazından daha başka şeyler de vardı. Şaşkınlık içinde içinden manyetik fırçayla demir tozu çıkan kutuya baktılar. Runfeldt parmak izi konusuyla ilgileniyordu.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu Wallander.

Martinsson başını hayretle salladı. "Çok garip."

"Bir çiçekçinin gizli dinleme cihazıyla ne işi olabilir? Lale soğanı işinde rakiplerini mi gizli gizli dinlemeyi planlıyordu acaba?"

"Parmak izi konusu bence çok daha garip."

Wallander kaşlarını çattı. Bu cihaz oldukça pahalıydı. Cihazı satan firmanın adı *Güvenlik*'ti ve Borås'da Getängsvägen'deydi.

"Haydi onlara telefon edip Runfeldt'in daha başka şeyler satın alıp almadığına bakalım," dedi Wallander.

"Müşterileri hakkında bilgi vermek isteyeceklerini sanmıyorum," diye karşılık verdi Martinsson. "Ayrıca bugün cumartesi."

"24 saat açık sipariş hatları var," dedi Wallander broşürü göstererek.

"Sipariş hatları büyük olasılıkla telesekretere bağlıdır," dedi Martinsson. "Bahçe aletlerimi ben de Borås'daki bir firmadan posta siparişiyle almıştım. 24 saat telefonun başında oturan memurları yok onların."

Wallander küçük mikrofonlardan birine baktı.

"Bunlar gerçekten de yasal olabilir mi?"

"Bunu sana az sonra söyleyebileceğimi sanıyorum," dedi Martinsson. "Bu tür şeyleri aydınlığa çıkartabilecek bazı materyal var odamda."

Birkaç dakika sonra da elinde broşürlerle geri döndü.

"Ulusal polis heyetinin bilgi bölümünden geldi," dedi. "Yayınladıkları materyaller gerçekten de çok işe yarıyor."

"Zamanım oldukça okuyorum," dedi Wallander. "Ama bazen gereğinden fazla yayın yaptıklarını da düşünmüyor değilim."

"Şuna bir bak: 'Cinayet sorgulamalarında gizli dinleme aracı kullanmak bazen işe yarar bir yöntem olabilir.' Ama bu bizi ilgilendirmiyor. Şuna ne dersin: "Gizli dinleme cihazlarına ilişkin bildir!'"

Martinsson broşürü karıştırmaya başladı sonra da birden durarak yüksek sesle okudu.

"'İsveç yasalarına göre gizli dinleme cihazlarına sahip olmak, satışını yapmak veya kullanmak yasadışıdır.' Bu da büyük olasılıkla imal etmenin de yasak olduğu anlamına geliyor."

"O zaman biz de Borås'daki meslektaşlarımızdan bu posta şiparişi konusuyla ilgilenmelerini rica edelim," dedi Wallander. "Yasadışı satışlar yaptıkları ve yasadışı malları ithal ettikleri ortada."

"Postayla sipariş vermek bu ülkede genellikle yasaldır," dedi Martinsson. "Ben sanayinin bundan kurtulmak istediğini düşünüyorum."

"Borås'la bağlantı kur," dedi Wallander. "Hemen."

Runfeldt'in evine yaptığı ziyareti düşündü. Evde bu tür teknik bir ekipman bulamamıştı.

"Nyberg bu cihazı bir incelesin bakalım. Bu şimdilik yeterli olur sanıyorum. Ama yine de çok garip."

Martinsson da onun gibi düşünüyordu.

"Lödinge'ye gidiyorum," dedi Wallander masanın üstündekileri yeniden kutuya koyarken.

"Yirmi yıldan daha uzun bir zamandan beri Holger Eriksson'un yanında çalışmış bir satış elemanının izini buldum," dedi Martinsson. "Yarım saat sonra onunla Svarte'de buluşacağım. Ondan Eriksson'un nasıl biri olduğuna ilişkin belki bir şeyler öğrenebilirim."

Danışmanın önünde birbirlerinden ayrıldılar. Wallander, Runfeldt'in ekipman kutusunu kolunun altına sıkıştırmıştı. Ebba'nın masasının önünde durdu.

"Babam ne söyledi?" diye sordu.

"Zamanın olduğunda kendisini aramanı."

Wallander birden tedirgin olmuştu.

"Sesi alaycı mıydı?"

Ebba ona sert bir tavırla baktı.

"Senin baban çok hoş biri. Ve senin mesleğine de büyük bir saygı duyuyor."

Gerçeği bilen Wallander başını sallamakla yetindi. Ebba başıyla kutuları işaret etti.

"Posta masrafını ben kendi cebimden ödemek zorunda kaldım. O sırada kasada para yoktu."

"Makbuzu ver bana," dedi Wallander. "Parayı pazartesi günü alsan olur mu?"

Ebba olur dercesine başını salladı. Wallander karakoldan çıktı. Yağmur durmuştu ve gökyüzü pırıl pırıldı. Güzel bir sonbahar günüydü. Wallander kutuyu arka koltuğa koyarak direksiyonun başına geçip Ystad'dan çıktı. Güneşli hava karamsarlığını üstünden atmasına neden olmuştu. Ama kısa bir süre sonra kazığa çakılmış Eriksson'un cansız bedenini yeniden anımsadı. Runfeldt'in ortadan kaybolması onun da aynı kaderi paylaştığı anlamına gelmez, diyerek kendini rahatlatmaya çalıştı. Aslında Runfeldt'in gizli dinleme cihazı sipariş etmesi onun bir şekilde hâlâ yaşıyor olduğunun kanıtı da olabilirdi. Wallander bir an için onun intihar etmiş olabileceğini aklından geçirdi ama arabanın arka koltuğunda duran ekipmanı anımsayınca bu düşüncesinden vazgeçti. Wallander güneşli havada arabasını kullanırken çabuk paniğe kapıldığını düşünüyordu.

Eriksson'un çiftlik evinin önünde arabayı park etti. *Arbetet* gazetesinin muhabirlerinden biri ona doğru geliyordu. Wallander'in kolunun altında Runfeldt'in sipariş ettiği kutu vardı. Selamlaştılar, gazeteci başıyla kutuyu işaret etti.

"Cinayetin çözümü bu kutunun içinde mi?"

"Hayır değil."

"Peki, nasıl gidiyor?"

"Pazartesi bir basın toplantısı yapacağız. Bu toplantıya kadar da sizlere söyleyecek bir şeyimiz yok."

"Ama ceset uçları sivriltilmiş çelik borulara sokulu bulunmuş, değil mi?"

Wallander hayretle baktı.

"Sana bunu kim söyledi?"

"İş arkadaşlarından biri."

"Bir yanlış anlama söz konusu olmalı. Çelik boru falan yoktu."

"Ama kazığa sokularak öldürüldü, değil mi?"

"Evet."

"Skåne'de işkence kuyuları kazılıyor, anlaşılan."

"Bunlar senin kişisel sözlerin, kesinlikle benim değil."

"Senin sözlerin ne, o zaman?"

"Pazartesi günü bir basın toplantısı yapacağız."

Gazeteci başını salladı.

"Bana bir şeyler söylemek zorundasın."

"Bu soruşturmanın hâlâ çok başındayız. Bir cinayet işlendiğini onaylıyoruz. Ama elimizde hiçbir ipucu yok."

"Hiç mi yok?"

"Başka yorum yok."

Gazeteci sonunda pes etti. Wallander onun kendisini doğru yorumlayacağını biliyordu. O, yalan yanlış şeyler yazmayan ender gazetecilerden biriydi.

Olay yeri hâlâ polis kordonu altındaydı. Kulenin yanında bir polis vardı. Bu, büyük olasılıkla cinayet yerinde nöbet tutan polislerden biriydi. Wallander polise doğru gitmeye hazırlanırken evin kapısı açıldı ve Nyberg ayaklarında galoşlarla dışarı çıktı.

"Seni pencereden gördüm," dedi.

Nyberg'in o sabah keyfi yerindeydi. Bu da herkes için iyi haberdi.

"İncelemeni istediğim bir şey var," dedi Wallander içeri girerken. "Şuna bir bak."

"Bunun Eriksson'la bir ilgisi var mı?"

"Hayır yok. Ama Runfeldt'le, çiçekçiyle ilgisi var."

Wallander kutuyu masanın üstüne koydu. Nyberg masanın üstündeki şiiri bir kenara iterek kutuya yer açtı. O da Martinsson gibi aynı şeyleri söylemişti. Bu kesinlikle gizli bir dinleme cihazıydı. Ve de en gelişmişlerinden biriydi. Nyberg imalatçının mührünü bulmak için gözlüğünü taktı.

"Singapur yazıyor ama büyük olasılıkla başka bir yerde imal edilmiştir."

"Nerede?"

"Amerika ya da İsrail'de olabilir."

"O zaman neden üstünde Singapur yazsın?"

"Bu tür imalatçıların bazıları olanaklar elverdiğince kimliklerini gizlemek isterler. Bir şekilde uluslararası silah ticaretine adları karışmıştır ve çok gerekmedikçe de birbirlerini asla ele vermezler. Cihazın parçaları farklı farklı ülkelerde imal edilmiş olabilir. Parçaların bir araya getirilmesi de farklı bir yerde gerçekleştirilir. Ve yine farklı bir ülke de imal edilen ülke olarak kendi mührünü basabilir."

"Bununla ne yaparsın?" diye sordu Wallander.

"Bir evi ya da bir arabayı dinleyebilirsin."

Wallander başını iki yana salladı.

"Runfeldt bir çiçekçi. Neden böylesi bir şeye gereksinme duydu?"

"Onu bul ve bu soruyu ona sor," dedi Nyberg.

Sonra da cihazı masanın üstündeki kutusuna yerleştirdi. Burnunu çekti. Kötü üşütmüştü.

"Kendini bu denli yorma," dedi Wallander. "Evine git ve biraz dinlen."

"Yağmurun altında çalışmaktan hastalandım. Skåne'nin hava koşullarına göre açık yerlerde çalışabilmemiz için neden doğru dürüst bir çadırımız yok, anlayamıyorum."

"*İsveç Polisi* dergisine konuyla ilgili bir yazı yaz," dedi Wallander.

"Yazı yazacak zamanı nereden bulacağım?"

Bu soru yanıtsız kaldı. Birlikte evi dolaşmaya başladılar.

"Henüz olağandışı bir şey bulamadım," dedi Nyberg. "En azından şimdilik. Ama evin içinde birçok kuytu yer var."

"Bir süre burada olacağım," dedi Wallander. "Düşünmek istiyorum."

Nyberg adli tıp teknisyenlerinin yanına gitti. Wallander pencerenin kenarına oturdu.

Büyük odaya dikkatle baktı. Ne tür bir insan ağaçkakanlarla ilgili şiirler yazardı? Holger Eriksson'un yazdığı şiiri bir kez daha okudu. Bazı mısraları gerçekten de çok güzeldi. Wallander öğrencilik yıllarında kız arkadaşlarının anı defterlerine şiirler yazardı ama şiir kitabı okumaktan da hiç hoşlanmazdı. Linda çocukluğunda evlerinde çok az kitap olmasından sürekli şikâyet ederdi ve Wallander de kızına bu konuda hak verirdi.

Seksen yaşında, oldukça varlıklı bir galerici şiir yazıyor ve kuşlara büyük ilgi duyuyor. O denli yoğun bir ilgi duyuyor ki gece yarıları ya da şafakla birlikte evden dışarı çıkıp göçmen kuşları izleyebiliyor.

Güneşin sıcaklığını elinde hissederek çevresine bir kez daha bakındı. Raporda hırsızlık olayına ilişkin bir şey gelmişti aklına. Eriksson'a göre ön kapı manivelayla zorlanarak açılmıştı. Ama hiçbir şey çalınmamıştı.

Başka bir şey olmalıydı. Belleğini zorladı. Sonra da anımsadı. Evet, kasaya dokunulmamıştı. Yerinden kalkarak Nyberg'i bulmaya gitti. Onu yatak odalarından birinde buldu.

"Kasayı buldun mu?"

"Hayır."

"Bulmalıyız," dedi Wallander. "Hadi aramaya başlayalım."

Nyberg yatağın kenarında çömelmişti.

"Emin misin?" diye sordu Nyberg.

"Evet eminim. Bu evin bir yerinde mutlaka bir kasa var."

Sistemli bir şekilde evi aradılar. Kasayı bulmaları yarım saat sürmüştü. Nyberg'in yardımcılarından biri mutfağın servis bölümünde yapay bir fırın ka-

pısı buldu. Kapı yana doğru açılıyordu. Kasa duvarın içindeydi ve kilidi şifreliydi.

"Şifrenin nerede olduğunu galiba biliyorum," dedi Nyberg. "Eriksson artık yaşlandığından ve belleğinin kendisini yarı yolda bırakabileceğinden korkmuş olmalı."

Wallander çalışma masasına doğru giden Nyberg'i izledi. Çekmecelerden birindeki kutunun içinde üstünde bir dizi rakam yazılı olan bir kâğıt parçası vardı. Rakamları denediler ve şifreli kilit anında açıldı. Wallander'in bakması için Nyberg kenara çekildi.

Wallander başını uzattı. Sonra da bir çığlık attı. Bir adım gerileyince de Nyberg'in ayağına bastı.

"Ne oldu?" diye sordu Nyberg.

Wallander bakması için başını salladı. Nyberg öne doğru uzandı. O da bir çığlık atarak geriledi.

"İnsan kafasına benziyor," dedi Nyberg.

Yanı başında duran yüzü bu sözlerden sonra kireç gibi olan yardımcılarından birine dönerek bir el feneri getirmesini söyledi. Tedirginlikle fenerin gelmesini beklediler. Wallander'in midesi bulanıyordu. Birkaç kez arka arkaya derin soluklar aldı. Nyberg ona merak dolu bir bakış fırlattı. Fener geldi. Nyberg feneri yakarak kasanın içini aydınlattı. Evet, kasanın içinde gerçekten de boyundan kesilmiş bir kafa duruyordu. Gözleri faltaşı gibi açıktı. Ama gözlerinin feri sönmüş ve kurumuştu. Bunun bir maymunun mu yoksa insanın mı kafası olduğunu kestiremiyorlardı. Kafanın yanı sıra kasanın içinde yalnızca bir iki not defteri vardı.

O sırada Höglund içeri girdi. Odanın içindeki gergin havadan önemli bir şeylerin olduğunu anlamıştı. Ne olduğunu sormadan sessizce bekledi.

"Fotoğrafçıyı çağıralım mı?" diye sordu Nyberg.

"Hayır, sen birkaç tane çekiver," diye karşılık verdi Wallander. "Önemli olan şey onu kasanın içinden çıkarmak."

Höglund'a döndü.

"Kasanın içinde kesik bir kafa var," dedi. "Kurumuş bir insan kafası. Ya da bir maymun kafası."

Höglund başını uzatarak baktı. Wallander genç kadının yüzünü buruşturmadığına dikkat etti. Nyberg'le adamlarının rahatça çalışabilmeleri için servis alanından uzaklaştılar. Wallander ter içinde kalmıştı.

"Kasanın içinde kesik bir kafa," dedi Höglund. "Belki insan, belki de maymun kafası. Bunu nasıl yorumlayacağız?"

"Eriksson tahmin ettiğimizden de daha karmaşık bir adammış," dedi Wallander.

Nyberg'le ekibinin kasayı boşaltmasını beklediler. Saat sabahın dokuzuydu. Wallander, Höglund'a Borås'dan posta siparişiyle gelen paketten söz etti. Wallander'in zamanı olmadığından birinin Runfeldt'in evine giderek evi baştan aşağı aramasına karar verdiler. Nyberg teknisyenlerinden birini de gönderebilirse çok daha iyi olacaktı. Höglund karakola telefon etti, kendisine feribot kazasından sonra Danimarka polisinin kıyıya vuran ceset olmadığını onayladığı söylendi. Malmö polisiyle deniz kurtarma ekibi herhangi bir ceset bulamamıştı.

Saat dokuz buçukta Nyberg kesik kafayla kasanın içindeki günlüğü de yanına alarak yanlarına geldi. Wallander, Nyberg'in kesik kafayı masanın üstüne koyması için ağaçkakanla ilgili şiiri kenara itti. Kasanın içinde günlüğün yanı sıra içinde bir madalya olan kadife bir kutu da vardı. Ama hepsi de tüm dikkatlerini kesik kafaya yöneltmişlerdi. Gün ışığında artık hiçbir kuşkuları kalmamıştı. Bu, gerçekten de bir insan kafasıydı. Zenci birinin kafasıydı. Belki de bir çocuğun. Ya da genç birinin. Nyberg kesik kafaya büyüteçle baktığında böcekleri gördü. Nyberg kafaya iyice yaklaşarak kokladığında Wallander tiksintiyle yüzünü buruşturdu.

"Kesik kafalar konusunda uzman olan tanıdığın biri var mı?" diye sordu Wallander.

"Etnografya Müzesi," diye karşılık verdi Nyberg. "Şimdilerde o müzeye Dünya İnsanlarının Müzesi diyorlar. Ulusal polis heyeti konuyla ilgili harika

bir broşür çıkarttı. En garip fenomenle ilgili bilgiyi nereden bulacağın bile yazılı broşürde."

"O zaman onlarla bağlantı kuralım," dedi Wallander.

Nyberg kesik kafayı yavaşça plastik bir torbaya yerleştirdi. Wallander'le Höglund masanın başına geçerek diğer bulguları incelemeye başladılar. Kadife kutunun içindeki madalya yabancı bir ülkeye aitti. Üstünde Fransızca bir şeyler yazıyordu ama hiçbiri okuyamadı. Günlüğün sayfalarını çevirmeye başladılar. Yazıların bazıları 1960'lı yıllara aitti. Birinci sayfasında *Harald Berggren* adı yazılıydı. Wallander soru sorarcasına Höglund'a baktı. Höglund başını iki yana salladı. Bu isim ilk kez karşılarına çıkıyordu. Not defterinde bir iki şey yazılıydı. Holger Erikson'un başharfleri H. E.'nin yanı sıra birkaç tarih de düşülmüştü. Ve bu günlük de yaklaşık otuz yıl öncesinin 1960 Şubat'ına aitti.

Wallander günlüğü karıştırmaya başladı. İçinde bazı kayıtlar vardı. İlk kayıt 1960 Kasım'ında son kayıtsa 1961 Temmuz'unda yapılmıştı. El yazısı okunaksızdı. Birden göz doktoruna gitmeyi unuttuğunu anımsadı. Nyberg'in büyütecini alarak rasgele okumaya başladı.

"Belçika Kongosu'yla ilgili," dedi. "Savaş sırasında orada olan biriyle. Bir askerle ilgili."

"Holger Eriksson mu yoksa Harald Berggren mi?"

"Harald Berggren. O da kimse."

Günlüğü masaya bıraktı. Önemli olabilirdi. Bakıştılar. Wallander aynı şeyi düşündüklerinin farkındaydı.

"Kesik bir kafa," dedi. "Ve Afrika'da savaşla ilgili içinde notlar olan bir günlük."

"Bir kuyu," dedi Höglund. "Savaşı anımsatan bir kuyu. Benim kafama göre kesik bir kafayla kazığa sokulmuş insanlar aynı doğrultudadır."

"Ben de senin gibi düşünüyorum," dedi Wallander. "Ne dersin, aradığımız ilk ipucunu bulduk mu acaba?"

"Harald Berggren kim?"

"Bulmamız gereken ilk şeylerden biri de bu."

Wallander birden Martinsson'un Svarte'de Eriksson'un eski elemanlarından birini görmeye gideceğini anımsadı. Höglund'a onu aramasını söyledi. O andan itibaren Harald Berggren adından söz edileceğini ve olabilecek tüm ilişkilerin inceleneceğini belirtti. Höglund numarayı çevirdi. Bekledi. Sonra da başını iki yana salladı.

"Telefonu kapalı," dedi.

Wallander tedirgin olmuştu. "Hepimiz telefonlarımızı kapatırsak soruşturmayı nasıl sürdürebiliriz?"

Aslında bu kuralı en çok kendisinin bozduğunun farkındaydı. Ama Höglund kibar davranmış ve bu konuda ona bir şey söylememişti.

"Ben onu bulurum," dedi genç kadın ayağa kalkarak.

"Harald Berggren," dedi Wallander. "Bu isim çok önemli."

"Bunu herkese söyleyeceğim, merak etme."

Wallander odada yalnız kalınca masanın üstündeki lambayı yaktı. Tam günlüğün sayfalarını çevirmek üzereyken defterin deri kılıfının içinde bir şey olduğunu fark etti. Özenle parmağını sokarak çıkardı. Bu siyah beyaz çekilmiş, kenarları yıpranmış oldukça eski bir fotoğraftı. Fotoğrafta üniformalı üç adam fotoğrafçıya bakarak gülüyorlardı. Wallander iri orkidelerin arasında çekilmiş Runfeldt'in resmini anımsadı. Bu resim de İsveç'in dışında bir yerlerde çekilmişti. Büyüteçle resmi inceledi. Adamların yüzleri güneşten yanıktı. Gömleklerinin düğmelerini açmışlar, kollarını sıvamışlardı. Ayaklarının dibinde de silahları duruyordu. Yerinden kopmuş ve aşınmış iri bir kayaya dayanmışlardı. Zemin ya kumlu ya da çakıl taşlı, pek belli olmuyordu.

Adamlar yirmili yaşlarında gösteriyorlardı. Resmin arkasına baktı. Büyük olasılıkla bu resim de 1960'lı yılların başında çekilmiş olmalıydı. Bu da Holger Eriksson'un onların arasında olmadığını gösteriyordu. 1960'lı yıllarda Eriksson 40 ile 50 yaş arasında olmalıydı.

Wallander masanın çekmecelerinden birini açtı. Daha önce bu çekmecelerden birinde bir zarf içinde vesikalık fotoğraflar gözüne ilişmişti. Eriksson'un vesikalık fotoğrafından birini masanın üstüne koydu. Bu 1989 yılında çekilmişti. Holger Eriksson, 73 yaşında. Wallander yaşlı adamın resmine dikkatle

baktı. Sivri bir burnu, ince dudakları vardı. Resimdeki yüzü kırışıksız ve daha genç haliyle görmeye çalıştı. Sonra da üç adamın resmine baktı. Hepsinin yüzlerini teker teker inceledi. Soldaki adam Holger Eriksson'u andırıyordu. Wallander arkasına yaslanarak gözlerini kapadı.

Holger Eriksson bir kuyuda öldürülmüştü. Kasasından da kesik bir baş, birkaç not defteri ve bir resim çıkmıştı.

Wallander birden gözlerini açarak yerinde doğruldu. Eve giren hırsız olayı gelmişti aklına. Hırsız kasaya dokunmamıştı bile. Eve giren kişinin kasayı bulması kolay değildi, diye geçirdi içinden. Kasanın içindekilerin yine bunlar olduğunu varsayalım şimdi, diye düşündü. Hırsız belki de bunları arıyordu. Kasayı bulamayınca da çekip gitmişti. Ve bir yıl sonra da Eriksson öldürülmüştü.

Ama bu düşünceyle yola çıktığında iki olay arasında nasıl bir bağ bulacaktı? Eriksson'un ölümünden sonra kasayı bizler bulamasaydık büyük olasılıkla avukatı bulacaktı.

Ama yine de başka bir şey olmalıydı. Bir ipucu.

Bir kez daha resme baktı. Adamlar gülümsüyordu. 30 yıldan beri bu resimde gülümsüyorlardı. Resmi Eriksson çekmiş olabilir miydi? Ama Eriksson, Ystad, Tomelilla ve Sjöbo'da araba satıp durmuştu. Afrika savaşına gitmemişti. Yoksa gitmiş miydi?

Wallander masanın üstünde duran not defterine düşünceli bir şekilde baktı. Fotoğrafı ceketinin cebine attı, not defterini aldı ve banyoda teknisyenlerden biriyle çalışan Nyberg'in yanına gitti.

"Bu defteri alıyorum. Cep takvimlerini bıraktım."

"O defterde bir şeyler bulacağına inanıyor musun?" diye sordu Nyberg.

"Evet," diye karşılık verdi Wallander. "Beni arayan olursa evde olacağımı söyle."

Bahçeye çıktığında polislerin olay yerindeki kordonu kaldırmaya başladıklarını gördü. Kuyuyu örten muşambayı kaldırmışlardı bile.

Bir saat sonra mutfağındaki masanın başında oturuyordu. Günlüğü açtı.

İlk kayıt 29 Kasım 1960 günü yapılmıştı.

10.

Wallander'in Harald Berggren'in günlüğünü baştan sona okuması altı saat sürmüştü. Tabii kesintilerle birlikte. Telefon durmak bilmiyordu. Wallander telefon konuşmalarını mümkün olduğunca kısa kesmeye çalışmıştı.

Günlük o güne değin okuduğu en büyüleyici ama aynı zamanda da en ürkütücü olanıydı. Bir insanın yaşamının birkaç yılını içeriyordu. Wallander için bu bambaşka bir dünyaya girmek gibiydi. Harald Berggren her kimse, dil uzmanı olmadığı ortada olmasına ve duygularını abartılı ifade etmesine karşın yine de deneyimlerini anlatış türü ve yaşadıkları ilginçti. Wallander günlükte yazılanların Eriksson'un başına gelenleri anlamaları açısından yol gösterici nitelikte olduğunu düşünüyordu. Bu düşüncelerine karşın içinden bir ses bu yolu izlemelerinin yanlış olacağını söylüyordu. Wallander gerçeklerin çoğunun hem beklenilen, hem de beklenilmeyen şeyler olduğunu biliyordu. Burada önemli olan insanın bağlantıları doğru yorumlamasıydı. Ayrıca hiçbir cinayet soruşturması bir diğerine benzemezdi; yalnızca yapay benzerlikleri olduğu sanılırdı.

Bu bir savaş günlüğüydü. Wallander günlüğü okumayı sürdürdükçe fotoğraftaki diğer iki erkeğin adını da öğrendi. Ama günlüğün sonuna geldiğinde yine de hangisinin hangisi olduğunu tam olarak çıkaramamıştı. Harald Berggren'in yanındaki erkeklerden biri İrlandalı Terry O'Banion diğeriyse Fransız Simon Marchand'dı. Fotoğraf Raul adında biri tarafından çekilmişti. Bir yıldan daha uzun bir zamandan beri Afrika'daki savaşta paralı asker olarak görev yapıyorlardı. Günlüğün ilk sayfalarında Harald Berggren Stockholm'deyken paralı askerlerin gizli dünyasıyla Brüksel'deki bir kafe aracılığıyla bağlantı kurulacağını öğrendiği yazıyordu. Paralı askerlik konusunu ilk kez 1958 yılının Noel zamanı duymuştu ama neden paralı askerlik yapmaya karar verdiğini açıklamamıştı. Berggren ne geçmişinden, ne de ailesinden söz ediyordu günlüğünde. Anılarını yazmaya birdenbire karar vermişe benziyordu. Günlüğü yazmaya başladığında 23 yaşında olduğu ve 15 yıl önce Hitler'in bozguna uğramasıyla sona eren savaşa çok üzüldüğü kesin olarak anlaşılıyordu.

Wallander bu noktada durdu. Bunlar Berggren'in kendi sözcükleriydi: *çok üzülmüştü.* Wallander o bölümü bir kez daha okudu: *Hain generalleri tarafından bozguna uğratılan Hitler'e çok üzüldüm.* Bu *çok üzüldüm* sözcüğü Berggren'le ilgili önemli bir ipucu verir nitelikteydi. Berggren burada acaba siyasi bir inançtan mı söz ediyordu? Yoksa bu günlüğün sahibi aklını yitirmiş biri miydi? Wallander bunların doğruluğuna ilişkin herhangi bir ipucu yakalayamamıştı. Berggren de zaten daha sonra Hitler'den bir daha hiç söz etmemişti.

1960 yılının haziran ayında İsveç'ten trenle ayrılarak Tivoli'ye gitmek için bir gün Kopenhag'da kalmıştı. Orada Irene adında bir kızla dans etmişti. Kızın *çok sevimli ama çok uzun boylu olduğunu* yazmıştı günlüğüne. Ertesi gün de Hamburg'a geçmişti. Bir sonraki günse –12 Haziran 1960– Brüksel'deydi. Bir ay sonra hedefine ulaşmış, paralı asker olarak bir anlaşma imzalamıştı. Gurur dolu bir havayla artık bir maaşı olduğunu ve savaşa gideceğini yazmıştı günlüğüne. Bunları aslında çok daha sonraları, 20 Kasım 1960'da yazmıştı. O sırada artık Afrika'daydı. Günlüğüne ilk yazdıkları aynı zamanda en uzun olanı Afrika'ya nasıl gittiğine ilişkindi. Wallander atlasını çıkararak Berggren'in sözünü ettiği Omerutu adındaki yere baktı. Haritada böyle bir yer adı yoktu ama günlüğü okumayı sürdürürken haritayı kaldırmamıştı.

Terry O'Banion ve Simon Marchand'la birlikte Berggren yalnızca paralı askerlerden oluşan bir savaş grubuna katılmıştı. Berggren'in hakkında fazla bir şey yazmadığı grubun liderinden yalnızca Sam diye söz ediyordu. Berggren'in savaşın sona ermesine aldırmadığı anlaşılıyordu. Wallander o günlerde Belçika Kongo'sunda olan bitenlerle ilgili pek bir şey bilmiyordu. Berggren de paralı bir asker olarak rütbesini açıklamamıştı. Yalnızca özgürlük için savaştıklarını yazmakla yetinmişti. Kimin özgürlüğünden söz ettiği belli değildi. İsveçli BM'lerin askerleriyle birlikte eğer kendisini bir çarpışma içinde bulursa silahını kullanma konusunda kesinlikle tereddüt etmeyeceğini belirtmişti.

Berggren maaşını her alışını da günlüğüne yazmaya özen göstermişti. Her ayın sonunda kaç para aldığı, ne kadar harcadığı ve ne kadar biriktirdiği gibi basit hesaplar yapmıştı. Ayrıca ele geçirdiği her ganimeti de bir liste şeklinde defterine geçirmişti. Berggren paralı askerlerin terk edilmiş ve yanmış bir

çiftliğe gelişlerini ve orada çiftlik sahibiyle karısının yanık cesetlerini nasıl bulduklarını da yazmıştı. Cesetler yataklarına elleri ve ayaklarından bağlıydı. Evin içindeki koku korkunç olmasına karşın paralı askerler yine de evi baştan sona aramışlar, pırlanta ve altın takılar bulmuşlardı. Daha sonra bu takıları Lübnanlı bir kuyumcuya götürmüşler ve takıların 20.000 İsveç kronundan daha fazla ettiğini öğrenmişlerdi.

Berggren elde edilen kârlar iyi olduğundan savaşın bir sakıncası olmadığını yazmıştı. Günlüğün yalnızca bir bölümünde Berggren kendisine araba tamircisi olarak eğer İsveç'te kalsaydı bu parayı kazanabilir miydim, diye sormuş ve kazanamayacağına karar vermişti. İsveç'teki yaşam tarzını sürdürerek aynı noktaya gelmesi olanaksızdı. Büyük bir istekle savaşa olan katkısını sürdürmeye devam etmişti.

Ay sonları hesaplarının yanı sıra Berggren diğer konuları da düzenli bir şekilde günlüğüne yazmayı sürdürmüştü. Birçok kişiyi öldürmüştü. Cesetlerin sayılarını ve öldürdüğü günleri belirtmişti. Öldürdüğü kişilerin kadın, erkek ya da çocuk olduklarını yazmış, cesetleri yakından inceleme fırsatını ele geçirdiğinde de kurşunun nereye saplandığını yazmaya özen göstermişti. Wallander günlüğün bu bölümlerini öfke ve nefret içinde okudu. Berggren'in bu söz konusu savaşla uzaktan yakından bir ilgisi yoktu. Ona öldürmesi için para veriliyordu ama bu emri kimin verdiği bilinmiyordu. Öldürdüğü kişiler genellikle sivillerdi. Paralı askerler korumaya çalıştıkları özgürlüğe karşı olduklarını düşündükleri köylere ve kasabalara baskın yapıyorlardı. Öldürüyorlar, yağma ediyorlar sonra da basıp gidiyorlardı. Tüm Avrupalılar ölüm birliği gibiydiler ve öldürdükleri kişileri kendileriyle eşit görmüyorlardı. Berggren zencilerden nefret ettiğini gizlemiyordu. *Yanlarına yaklaştığımızda zenciler keçiler gibi çığlıklar atarak kaçıyorlar. Ama kurşunların hızıyla rekabet etmeleri olanaksız,* diye yazmıştı günlüğüne.

Wallander bu satırları okuduktan sonra elindeki günlüğü fırlatıp atmak istedi. Kısa bir ara verdikten ve yorgun gözlerini biraz dinlendirdikten sonra kendini zorlayarak okumayı sürdürdü. Göz doktoruna gitmediği için şimdi çok pişmandı.

Berggren ayda yaklaşık on kişiyi öldürdüğünü yazmıştı. Yedi ay savaştıktan sonra da hastalanmış ve uçakla Léopoldville'deki hastaneye gönderilmişti. Dizanteri tanısı konulmuş ve haftalarca hastanede yatması gerekmişti. Hastanede kaldığı süre içinde günlüğüne hiçbir şey yazmamıştı. O güne kadar da İsveç'te oto tamircisi olmak yerine katıldığı bu savaşta elliden fazla insanı öldürmüştü.

Berggren iyileşince birliğine geri dönmüştü. Bir ay sonra da Omerutu'daydılar. Büyük kaya parçasının önünde O'Banion ve Marchand'la birlikte resim çektirmişti. Wallander resmi alıp mutfak penceresine yaklaşarak bir kez daha dikkatle baktı.

Üç hafta sonra da pusuya düşürülmüşler ve O'Banion öldürülmüştü. Geri çekilmeye zorlanmışlardı. Wallander, Berggren'in içindeki korkuyu hissetmeye çalıştı. Berggren'in korktuğundan emindi ama o bu duygusuyla ilgili günlüğüne hiçbir şey yazmamıştı. Yalnızca ölülerini gömdüklerini ve mezarlarına tahta haçlar diktiklerini yazmakla yetinmişti. Bu arada savaş tüm acımasızlığıyla sürüyordu. Bir keresinde nişan tahtası olarak maymunları kullandıklarını yazmıştı Berggren. Bir başka kez ise nehrin kıyısındaki timsah yumurtalarını toplamışlardı. Berggren'in birikimleri 30.000 krona yaklaşıyordu.

1961 yazındaysa her şey birdenbire sona ermişti. Berggren birden günlük tutmaktan vazgeçmişti. Wallander, onun bu savaşın sonsuza değin süreceğini düşündüğünden emindi. Günlüğünün son sayfalarında ışıklarını söndürmüş bir kargo uçağıyla gece yarısı ülkeden nasıl kaçtıklarını yazmıştı. Uçak aprondan havalanırken motorlardan biri titremeye başlamıştı. Günlük sanki Berggren yazmaktan sıkılmışcasına ya da artık yazacak bir şeyi kalmamışcasına işte tam bu noktada sona eriyordu. Wallander uçağın nereye gittiğini öğrenememişti. Berggren karanlık Afrika gecesinde bir yerlere doğru uçup gitmişti.

Wallander gerinerek balkona çıktı. Saat beş olmuştu. Hava bulutlanmıştı. Bu günlük kesik kafayla birlikte neden Eriksson'un kasasındaydı? Berggren eğer hâlâ hayattaysa 50 yaşlarında olmalıydı. Balkonda duran Wallander birden ürperdi. İçeri girerek kanepeye oturdu. Gözleri acıyordu. Berggren günlüğünü kimin için tutmuştu? Kendisi için mi yoksa başka biri için mi?

Afrika'da savaşa paralı asker olarak katılan bir delikanlı günlük tutmuştu. Olayları ayrıntılarıyla yazmıştı ama bazı açılardan da yazdıklarında yapay bir hava sezinleniyordu. Wallander'in satır aralarında okuyamadığı bir şeyler eksikti.

Höglund zili çalıncaya değin bunun ne olduğunu çözememişti. Genç kadını kapının önünde görmesiyle anlaması bir olmuştu. Günlükte erkeklerin dünyasından söz ediliyordu. Berggren'in anlattığı kadınlar ya ölmüşler ya da panik içinde kaçmışlardı. Çok tatlı ama çok da uzun boylu olan Irene'nin dışında hiçbir kadından söz etmemişti. İzinli olduğunda barlara gidip nasıl sarhoş olduğunu ve barlarda çıkan kavgalara nasıl karıştığını yazmıştı. Ama kesinlikle kadınlardan söz etmemişti. Wallander bunun önemli olduğunu düşünmekten kendini alamıyordu. Berggren, Afrika'ya gittiğinde gençti. Savaş ona göre bir serüvendi. Delikanlıların dünyasında kadınlar serüvenin önemli bir bölümünü oluştururlardı. Wallander merak etmeye başlamıştı. Ama şimdilik bu düşüncelerini kendine saklamaya karar verdi.

Höglund, Nyberg'in adli tıp teknisyenlerinden biriyle Runfeldt'in evine gittiğini haber vermeye gelmişti. Sonuç olumsuzdu. Runfeldt'in neden gizli dinleme cihazı sipariş ettiğini açıklayabilecek bir şey bulamamışlardı.

"Gösta Runfeldt'in dünyasında yalnızca orkideler var," dedi Höglund. "Onun çok yalnız bir dul olduğu izlenimini edindim."

"Karısı boğulmuş galiba," dedi Wallander.

"Çok güzel bir kadınmış," dedi Höglund. "Düğün resimlerini gördüm."

"Kadına ne olduğunu öğrenmemizde belki de yarar var," dedi Wallander.

"Martinsson'la Svedberg çocuklarıyla bağlantı kurmaya çalışıyorlar."

Wallander az önce Martinsson'la telefonda konuşmuştu. Runfeldt'in kızıyla bağlantı kurmuştu bile. Babasının kaybolabileceği düşüncesine çok şaşırmış ve çok endişelenmişti. Babasının Nairobi'ye gittiğini sanıyordu.

"Bunlardan bir sonuç çıkarmamız olası değil," dedi. "Svedberg oğluyla konuştuktan sonra beni arayacak. Runfeldt'in oğlu Hälsingland'da telefonu olmayan bir çiftlikteymiş."

Pazar günü öğleden sonra erkenden soruşturma ekibini toplantıya çağırmaya karar verdiler. Bununla ilgili düzenlemelerle Höglund ilgilenecekti. Wallander daha sonra genç kadına günlükten söz etti.

"Berggren," dedi Höglund, Wallander sözlerini bitirdiğinde. "Olabilir mi?"

"Bilmiyorum ama gençliğinde para için adam öldürmüş," dedi Wallander. "Günlük korku filmi gibi. Belki de şimdilerde yaptıklarının bedelini ödemekten korkarak sürdürüyordur yaşamını."

"Onu bulmalıyız," dedi Höglund. "Ama nereden başlayacağımıza karar vermeliyiz."

"Günlük Eriksson'un kasasındaydı," dedi Wallander. "Bu şimdilik elimizdeki tek somut delil. Ama buna saplanmadan diğer delilleri aramayı sürdürmeliyiz."

"Bunun olanaksız olduğunu sen de biliyorsun," dedi Höglund. "Bir ipucu bulunca bunun tüm araştırmayı biçimlendirdiğini sen de biliyorsun."

"Her şeye karşın yine de yanılmış olduğumuzu sana hatırlatmaya çalışıyorum."

Telefon çaldığında Höglund kapıdan çıkmak üzereydi. Runfeldt'in oğluna ulaşmayı başaran Svedberg arıyordu.

"Oğlu deliye döndü," dedi. "Hemen bir uçağa atlayıp buraya gelmek istedi."

"Babasından en son ne zaman haber almış?"

"Nairobi'ye gideceği günden birkaç gün önce. Her şey olağanmış. Oğluna bakarsan babası bu yolculuğu iple çekiyormuş."

Soruşturma ekibinin toplantısını söylemesi için telefonu Höglund'a uzattı. Wallander, Svedberg için yazılmış notu Höglund telefonu kapatınca anımsadı. Ystad Hastanesi'nin doğum koğuşunda garip davranışları olan bir kadınla ilgili bir nottu bu.

Höglund eve, çocuklarının yanına gitti. Wallander yalnız kalınca babasını aradı. Pazar sabahı görüşmeyi kararlaştırdılar. Babasının eski fotoğraf makinesiyle Roma'da çektiği resimler gelmişti.

Wallander cumartesi akşamının geri kalan bölümünü Eriksson cinayetinin özetini çıkarmakla geçirdi. Bu konuda çalışırken bir yandan da Runfeldt'in ortadan kayboluşunu düşünüyordu. Kendisini tedirgin, huzursuz hissediyor ve dikkatini tek bir noktada odaklaştıramıyordu. İçindeki tedirginlik sürekli artı-

yordu. Bu duygudan arınamıyordu. Akşam saat dokuzda artık düşünemeyecek denli yorgun hissetti kendini. Not defterini bir kenara fırlatarak kızı Linda'ya telefon etti. Telefon çaldı, çaldı ama açılmadı. Linda evde yoktu. Üstüne kalın bir ceket geçirerek meydandaki Çin lokantasına gitti. Lokanta alışılmışın dışında kalabalıktı. Şarabını içip yemeğini yedikten sonra yağmurun altında yürüyerek eve döndü. Başı çok ağrıyordu.

O gece düşünde kendini büyük ve karanlık bir yerde gördü. Berggren tabancasını çevirmiş karanlığın içinde ona bakıyordu.

Sabah erkenden uyandı. Yağmur durmuştu. 7:15'de arabasına atlayarak Löderup'a babasını görmeye gitti. Wallander babasıyla Gertrud'u kandırıp birlikte sahile gitmelerini önermeyi düşündü. Kısa bir süre sonra havalar soğuyacaktı.

Yüzünü buruşturarak gece gördüğü düşü anımsadı. Arabasını kullanırken bir yandan da o gün öğleden sonra yapacakları toplantıda yanıtlanması gereken soruların bir listesinin çıkarılması gerektiğini vurgulamayı düşündü. Berggren'in yerini bulmak çok önemliydi.

Babası kapının önünde onu bekliyordu. Gertrud'un kahvaltı hazırladığı mutfağa gittiler. Resimlere baktılar. Bazıları bulanık çıkmıştı ama babası çektiği bu resimlerle gurur duyduğundan Wallander hoşnutlukla başını sallamakla yetindi.

Bir tanesi diğerlerinden ayrı duruyordu. Bu, Roma'da geçirdikleri son gecede lokantanın garsonu tarafından çekilen resimdi. Yemeklerini yeni bitirmişlerdi. Wallander'le babası yan yanaydılar. Beyaz masa örtüsünün üstünde kırmızı şarap şişesi duruyordu. Her ikisi de kameraya gülümsüyorlardı.

Birden Wallander, Eriksson'un günlüğünden düşen resmi anımsadı ama bu düşünceyi hemen kafasından uzaklaştırdı. O anda yalnızca babasının Roma'da çektiği resimlere bakmak istiyordu. Bu yolculuk sayesinde bir şeyi öğrenmişti. Babasına hem fiziksel, hem de duygusal açıdan çok benziyordu.

"Bu resimden ben de bir tane isterim," dedi Wallander.

"Merak etme, yaptırdım bile," dedi babası gülümseyerek. Masanın üstündeki zarfı uzattı.

Kahvaltıdan sonra babasının stüdyosuna gittiler. Babası bu kez içinde sülün olan bir manzara resmi üzerinde çalışıyordu.

"Kaç tane resim yaptın?" diye sordu Wallander.

"Buraya her gelişinde bana bunu soruyorsun," diye karşılık verdi babası. "Nereden bileyim? Ayrıca bunun ne önemi var? Önemli olan hepsinin birbirine benzemesi."

Uzun bir süre önce Wallander babasının sürekli olarak aynı şeyin resmini yapmasının tek bir açıklaması olduğunu fark etmişti. Bu şekilde çevresindeki değişikliklere karşı tepki gösteriyordu. Yaptığı resimlerde güneşin ışınlarını bile denetleyebiliyordu. Resimlerinde güneş hep aynı yerdeydi.

"Harika bir tatildi," dedi Wallander boyaları karıştıran babasına bakarak.

"Harika olacağını söylemiştim sana," diye karşılık verdi babası. "Eğer ben olmasaydım Sistine Kilisesi'ni görmeden ölecektin."

Wallander bir an için babasının Roma'da tek başına çıktığı yürüyüşe ilişkin soru sormayı düşündü ama hemen sonra da vazgeçti. Bu yalnızca babasını ilgilendiren bir şeydi.

Wallander kumsala gitmelerini önerdi. Babası karşı çıkmadı ama Gertrud evde kalmak istediğini söyledi. Baba oğul arabaya atlayarak Sandanmaren'e doğru yola koyuldular. Rüzgâr durmuştu. Wallander direksiyonu kumsala doğru kırdı. Bir süre gittikten sonra denizi gördüler. Kumsalda hemen hemen hiç kimse yoktu. Uzaklarda bir yerde birileri köpekleriyle koşuyordu.

"Harika," dedi babası.

Wallander babasına bir bakış fırlattı. Roma babasının tüm davranışlarını değiştirmişe benziyordu. Belki de doktorların tanısını koydukları o sinsi hastalığın olumlu bir etkisiydi bu. Ama Roma tatilinin babası için ne anlama geldiğini hiçbir zaman tam olarak anlayamayacaktı. Bu babasının tüm yaşamı boyunca düşünü kurduğu bir yolculuktu ve Wallander'e de babasına bu yolculukta eşlik etme şerefi verilmişti.

Roma babasının Mekke'siydi.

Kumsalda uzun bir süre yürüdüler. Wallander eski günlerden söz edip etmeme konusunda ikircikliydi. Ama acele etmesine gerek yoktu, önlerinde daha çok uzun bir zaman vardı. Babası birden durdu.

"Ne oldu?" diye sordu Wallander.

"Son birkaç gündür kendimi iyi hissetmiyorum," dedi. "Ama bu da geçer herhalde."

"Eve dönelim mi?"

"Geçer dedim ya."

Babası iki saat sonra yeterince yürüdüklerini söyledi. Kumsalda zamanı unutan Wallander birden karakoldaki toplantıya yetişmesi için acele etmesi gerektiğini fark etti.

Babasını Löderup'a bıraktıktan sonra huzur dolu bir şekilde Ystad'a geri döndü. Polis olmaya karar verdiği gün kopan ilişkilerini belki yeniden eski haline dönüştürebilirlerdi. Babası hiçbir zaman seçtiği bu mesleği kabullenememişti ama neden karşı çıktığını da hiç açıklamamıştı. Yaşamının büyük bir bölümünü bu sorunun yanıtını merak ederek geçiren Wallander, belki de sonunda yanıtı öğrenebilecekti.

14.30'da toplantı odasının kapıları kapandı. Şef Holgersson bile gelmişti toplantıya. Wallander şefi görünce birden Per Åkeson'u aramayı unuttuğunu fark etti. Not defterine bununla ilgili bir not yazdı.

Kesik kafayla Harald Berggren'in günlüğünü bulduklarını açıkladı. Herkes bunun somut bir ipucu olabileceğini düşünüyordu. Görev dağılımı yapıldıktan sonra Wallander, Gösta Runfeldt konusunu açtı.

"Runfeldt'in başına bir şey geldiğini düşünmek zorundayız artık," dedi. "Bir kaza olduğunu ya da kendi isteğiyle ortadan kaybolduğu olasılığını da gözardı edemeyiz. Bu iki olasılık her zaman için geçerli olabilir. Öte yandan Eriksson ile Runfeldt arasında bir bağ olduğunu hiç sanmıyorum. Bununla ilgili herhangi bir ipucu yok ortada."

Wallander toplantının mümkün olduğunca kısa olmasını istiyordu. Ne de olsa günlerden pazardı. İş arkadaşlarının ellerinden geleni yaptıklarının farkındaydı ama bazen de ellerinden gelenin en iyisini yapmanın ara sıra mola vermek anlamına geldiğini de biliyordu. O sabah babasıyla birlikte geçirdiği saatler yeniden enerji kazanmasına neden olmuştu. 16.00'da karakoldan çıktığında kendini uzun zamandan beri ilk kez dinlenmiş hissediyordu. Endişesi azalmış gibiydi.

Eğer Harald Berggren'i bulurlarsa çözüme ulaşma şansları da vardı. Çok iyi planlanmış cinayetlerin her zaman alışılmışın dışında kişiler tarafından işlenmesi gerekmiyordu. Belki de katil Berggren'di.

Wallander eve dönerken marketin önünde durup biraz alışveriş yaptı. *Waterloo Köprüsü* adlı filmin videosunu görünce dayanamayıp aldı. Bu filmi evliliklerinin ilk yıllarında Malmö'de Mona'yla görmüştü ama unutmuştu.

Linda aradığında filmin tam ortasındaydı. Kızının sesini duyunca ona hemen arayacağını söyledi. Videoyu kapattı ve mutfak masasına oturdu. Yaklaşık yarım saat konuştular. Linda uzun zamandan beri babasını aramadığı için özür dilemedi. O da bundan söz etmedi. Birbirlerine benzediklerinin farkındaydı. Her ikisi de dalgındı ama yapılması gereken bir iş olduğunda da kendilerini işin üstüne nasıl odaklayacaklarını çok iyi bilirlerdi. Linda babasına her şeyin yolunda gittiğini söyledi. Lokantadaki işinden ve tiyatro okulundan çok memnundu. Wallander kızının tiyatro konusundaki kuşkularını bildiğinden bu konuyu fazla irdelemedi. Linda kendini pek yetenekli bulmuyordu.

Konuşmanın sonuna doğru Wallander kızına o sabah babasıyla kumsalda yaptığı yürüyüşü anlattı.

"Çok iyi bir gün geçirmişe benziyorsun," dedi Linda.

"Evet. Bazı şeylerin değiştiğini hissediyorum."

Telefonu kapadıktan sonra Wallander balkona çıktı. Rüzgâr durmuştu. Bir an için tüm kaygılarından uzaklaştığını hissetti. Artık yatıp uyumalıydı. Ertesi sabah erkenden karakolda olması gerekiyordu. Mutfağın ışığını söndürdüğünde birden aklına günlük geldi. O anda Harald Berggren'in nerede olduğunu merak etti.

11.

Wallander, 3 Ekim Pazartesi sabahı bir an önce Sven Tyrén'le konuşması gerektiğini düşünerek uyandı. Bunu düşünde görüp görmediğinden emin değildi ama onunla konuşması gerektiğini hissediyordu. Kahvenin olmasını bekler-

ken bilinmeyen numaraları arayarak Sven Tyrén'in ev numarasını öğrendi. Telefonu Tyrén'in eşi açtı ve kocasının çoktan işbaşı yaptığını söyledi. Wallander onu cep telefonundan aradı. Konuşurken kamyonun sesini de duyabiliyordu.

Tyrén ona Högestad dışındaki anayolda olduğunu söyledi. Malmö'deki istasyona gelmeden önce iki yere daha uğrayıp yakıt dağıtması gerekiyordu. Wallander ona bir an önce karakola gelmesini söyledi. Tyrén, Eriksson'un katilini bulup bulmadıklarını sorduğunda Wallander bunun rutin işlerden biri olduğunu söylemekle yetindi. Soruşturmanın henüz başındaydılar. Ama katili mutlaka yakalayacaklardı. Katilin yakalanması biraz zaman alabilirdi. Tyrén saat dokuzda karakolda olacağını söyledi.

"Lütfen binanın önüne park etme," diye ekledi Wallander telefonu kapatırken.

Tyrén bir şeyler homurdandı.

Wallander sabah yediyi çeyrek geçe karakoldaydı. Tam camlı kapıdan içeri girecekken fikir değiştirip sola, kendi özel girişi olan savcının bürosuna gitti.

Per Åkeson evrakla dolu bir masanın başında oturuyordu. Odanın içi dosyalarla doluydu. Åkeson son derece etkili ve sistemli bir savcıydı ve Wallander onunla çalışmaktan çok hoşlanıyordu. Birbirlerini uzun zamandan beri tanıyorlardı ve yıllar içinde iş yaşamının dışında güzel bir dostluk da kurmuşlardı. Bazen hiç kimselere açamadıkları sırlarını birbirleriyle paylaşırlar, birbirlerinden akıl ve yardım isterlerdi. Ama yine de sınırı hiç aşmazlardı. Yakın arkadaş sayılmazlardı ama ilişkileri sağlam temeller üstüne oturmuştu.

Wallander odadan içeri girerken Åkeson onu dostça selamladı. Yerinden kalkarak sandalyenin üstündeki kutuları kaldırıp Wallander'in oturması için yer açtı. Wallander otururken Åkeson da santralı arayarak bir süre telefon bağlamamasını söyledi.

"Ben de senden haber bekliyordum," dedi. "Ha bu arada aklıma gelmişken, kart için teşekkür ederim."

Wallander ona Roma'dan kart gönderdiğini unutmuştu bile.

"İkimiz de çok iyi vakit geçirdik."

"Ben Roma'ya hiç gitmedim. O özdeyiş nasıldı? Roma'yı görmeden ölme miydi? Yoksa Napoli için miydi?"

Wallander de bilmiyordu. "Huzur dolu bir sonbahar geçireceğimizi ümit ediyordum ama buraya gelince bir kuyuda kazığa çakılmış bir cesetle karşılaştım."

Åkeson yüzünü buruşturdu. "Cinayet yerinde çekilen resimlerden bazılarını gördüm. Şef Holgersson da bu konuda bir şeyler anlattı. Yeni bir şeyler bulabildin mi?"

"Emin değilim," dedi Wallander ve Eriksson'un kasasında bulduklarına ilişkin kısa bir özet verdi. Wallander, Åkeson'un yeteneklerine güvendiğini bilirdi. Çok ender olarak olayı ele alış tarzına ya da ulaştığı sonuçlara karşı çıkardı.

"Bambudan yapılmış uçları sivriltilmiş kazıkları hazırlamak için elbette insanın deli olması gerek," dedi savcı. "Öte yandan da şimdilerde neyin delilik neyin doğal olduğunu anlamak da gittikçe zorlaşıyor."

"Uganda olayı nasıl gidiyor?" diye sordu Wallander.

"Sudan demek istiyorsun, herhalde," diye karşılık verdi Åkeson.

Åkeson, Birleşmiş Milletler'in Mültecilerle ilgili bölümündeki boş bir pozisyon için başvuruda bulunmuştu. Çok geç olmadan yeni şeyler görmek ve bir süreliğine de Ystad'dan uzaklaşmak istiyordu. Elli yaşın üstünde olan Åkeson, Wallander'den birkaç yaş büyüktü.

"Sudan, tabii ki," dedi Wallander. "Bu konuyu karınla konuştun mu?"

Åkeson başını evet dercesine salladı.

"Geçen hafta tüm cesaretimi topladım ve konuştum sonunda. Düşündüğümden çok daha anlayışlı davrandı. Sanki bir süreliğine evden uzaklaşmamı istiyormuş gibi bir duyguya kapıldım dersem yalan olmaz. Hâlâ yasal belgeleri bekliyorum ama iyi ilişkilerim olduğundan belki de elden verirler."

Åkeson insanlarla her zaman iyi ilişkiler içindeydi ve tanıdığı önemli birçok kişi vardı. Wallander onun bunu nasıl başardığını bilemiyordu. Her zaman parlamentoda nelerin tartışıldığından haberi olurdu ve ulusal polis heyetindeki seçkin ve üst düzey elemanları tanırdı.

"Eğer her şey yolunda giderse, önümüzdeki yıl burada olmayabilirim," dedi. "En az iki yıl Sudan'da kalmayı tasarlıyorum."

"Umarım sen gitmeden önce Eriksson cinayetini çözmüş oluruz. Bana söylemek istediğin bir şey var mı?"

"Asıl sen bana ne istediğini söyle."

Wallander karşılık vermeden bir süre düşündü.

"Şef Holgersson, Mats Ekholm'ü çağırmamız gerektiğini düşünüyor. Hani şu geçen yaz buraya gelen katillerin psikolojik profillerini saptayan adam, hatırladın mı? Delileri sınıflandırmaya çalışarak onların peşine düşebiliyor. Oldukça yetenekli biri."

Åkeson elbette onu anımsıyordu.

"Ama ben bu konuda acele etmememiz gerektiğini düşünüyorum," dedi. "Yani karşımızda gerçek bir deli olduğundan emin oluncaya kadar."

"Eğer beklememiz gerektiğini düşünüyorsan biz de bekleriz," dedi Åkeson ayağa kalkarak. Kutuyu gösterdi.

"Bugün oldukça karmaşık bir dava var elimde," diye özür diledi. "Hazırlanmam gerek."

Wallander de ayağa kalktı.

"Sudan'da tam olarak ne yapacaksın?" diye sordu. "Mültecilerin bir İsveçlinin vereceği yasal öğütlere gerçekten de gereksinimi var mı?"

"Mültecilerin her türlü yardıma gereksinimleri var," dedi Åkeson, Wallander'le birlikte danışmaya doğru yürürken.

Sonra da birden durup ekledi. "Sen Roma'dayken ben de birkaç günlüğüne Stockholm'e gitmiştim. Anette Brolin'le karşılaştım. Buradaki arkadaşlara selam gönderdi. Ama özellikle de sana."

Wallander ona şaşkınlıkla baktı ama karşılık vermedi. Birkaç yıl önce Anette Brolin, Åkeson'un yokluğunda onun görevini bir süreliğine üstlenmişti. Anette Brolin evli olmasına karşın bir gece birlikte olmuşlardı. Bu aslında Wallander'in unutmak istediği bir olaydı.

Savcılığın bulunduğu binadan çıktı. Sert bir rüzgâr esiyordu ve gökyüzü kara bulutlarla kaplıydı. Wallander ısının sekiz dereceden daha fazla olmadığını düşündü. Danışmada Svedberg'e rastlayınca notu anımsadı.

"Geçen gün yanlışlıkla sana gelen notlardan birini almışım," dedi.

Svedberg ona şaşkınlıkla baktı. "Eksik bir şeyin olduğunu fark etmemişim."

"Hastanenin doğum koğuşundaki bir kadınla ilgili bir nottu."

"Ah, notu çöpe atabilirsin," diye karşılık verdi Svedberg. "Hemşirelerden biri hayalet gördüğünü sanmış."

"İstiyorsan sen kendin çöpe at," dedi Wallander. "Notu masana bırakırım."

"Eriksson'un komşularıyla konuşuyoruz hâlâ," dedi Svedberg. "Şimdi de postacıyla konuşacağım."

Wallander olur dercesine başını salladı. Herkes kendi yoluna gitti.

Wallander odasından içeri girdiğinde Svedberg'in notunu unutmuştu bile. Ceketinin cebindeki Berggren'in günlüğünü çıkararak masanın üstüne koydu. Üç askerin resmini de bir kenara bıraktı. Tyrén'in gelmesini beklerken diğer dedektiflerin masasına bıraktıkları evraka hızla bir göz gezdirdi. Dokuza çeyrek kala kafeteryaya kahve almaya gitti. Koridorda Höglund'a rastladı. Genç kadın ona Runfeldt'in ortadan kaybolmasının yasal olarak kayıtlara geçtiğini ve konuya öncelik tanındığını söyledi.

"Komşularından biriyle konuştum," dedi Höglund. "Güvenilir birine benzeyen bir öğretmen. Bana salı akşamı Runfeldt'in evinde olduğunu, bazı gürültüler duyduğunu söyledi. Ama salıdan sonra eve gelmemiş."

"Bu da onun o gece dışarı çıktığını gösteriyor," dedi Wallander. "Nairobi'ye değil ama başka bir yere gittiği kesin."

"Runfeldt'le ilgili alışılmışın dışında bir şeyler olup olmadığını da sordum komşusuna. Olmadığını onun yalnızca içine kapanık biri olduğunu söyledi. Kibar biriymiş ama o kadar. Ve çok ender kapısını çalan olurmuş. Alışılmışın dışındaki tek olayın Runfeldt'in bazı akşamlar eve çok geç saatlerde gelmesi olduğunu söyledi. Öğretmen Runfeldt'in alt katında oturuyor ve bina ses geçiriyormuş."

Wallander genç kadının söylediklerini düşünerek elinde kahve fincanı öylece durdu.

"O kutunun içindekilerin ne anlama geldiğini mutlaka öğrenmeliyiz," dedi. "Acaba bugün biri posta siparişiyle mal satan firmayı arayabilir mi? Bo-

råsdaki meslektaşlarımıza haber verildi mi? Firmanın adı 'Güvenlik'ti değil mi? Nyberg'in haberi var. Runfeldt'in bu firmadan başka şeyler de satın alıp almadığını öğrenmeliyiz."

"Dinleme cihazı," dedi Höglund. "Parmak izleri. Böylesi bir cihazı kimler kullanır?"

"Biz kullanıyoruz."

"Başka?"

Wallander genç kadının somut bir şey düşündüğünü fark etti.

"Elbette dinleme cihazı yasadışı amaçlar için de kullanılabilir."

"Ben daha çok parmak izlerini düşünüyordum."

Wallander evet dercesine başını salladı. Şimdi anlamıştı.

"Özel dedektif," dedi. "Özel dedektif konusu benim de aklıma gelmişti. Ama Runfedlt tek tutkusu orkideler olan bir çiçekçi."

"Birden aklıma gelmişti, emin olmak istedim," dedi. "Firmayı ben ararım, merak etme."

Wallander odasına geri döndü. Telefon çaldı. Arayan Ebba'ydı. Tyrén danışmada kendisini bekliyordu.

"Kamyonunu binanın önüne park etmedi, değil mi?" diye sordu Wallander. "Hansson onu öldürür bu kez."

"Kapının önünde kamyon falan yok," dedi Ebba. "Gelip onu alacak mısın? Ayrıca Martinsson da seninle konuşmak istiyor."

"Martinsson nerede?"

"Herhalde odasında."

"Önce gidip Martinsson'u göreyim. Tyrén'e beni biraz beklemesini söyle."

Wallander içeri girdiğinde Martinsson telefonla konuşuyordu. Konuşmasını kısa kesti. Wallander onun karısıyla konuştuğunu tahmin etti. Günde bir kaç kez telefonlaşırlardı ve herkes ne konuştuklarını merak ederdi.

"Lund'daki adli tıp ilaç bölümüyle bağlantı kurdum," dedi Martinsson. "İlk sonuçları almışlar. En çok neyi öğrenmek istediğimi bilmiyorlarmış."

"Ölüm saati."

Martinsson başını evet dercesine salladı.

"Kazıklardan hiçbiri kalbine saplanmamış. Ve ana atardamarlar da delinmemiş. Bu da ölmeden önce uzunca bir süre orada öyle asılı kalmış olabileceği anlamına geliyor. Ölüm nedeni boğulma olarak gösterilebilir."

"Bu da ne demek oluyor?" diye sordu Wallander şaşkınlıkla. "Kuyunun içinde kazıklara asılı olarak durmuyor muydu? Orada boğulmuş olamaz."

"Konuştuğum doktorda ayrıntıları var. Eriksson'un ciğerlerinin kanla dolduğunu ve bu yüzden de soluk alamadığını söyledi bana. Teknik olarak boğulmuş."

"Ne zaman öldüğünü bulmalıyız," dedi Wallander. "Onları yeniden ara."

"Rapor gelir gelmez hemen sana ulaştırırım."

"Raporu görmeden inanmam olası değil. Burada her an birileri bir şeyi kaybediyor."

Aslında amacı Martinsson'u eleştirmek değildi. Koridora çıktığında sözlerinin yanlış değerlendirilebileceğini düşündü. Ne var ki, bu konuda bir şey yapabilmek için artık çok geçti. Danışmadaki koltuklardan birinde oturan Tyrén'in yanına gitti. Yüzü tıraşsızdı ve gözleri yorgunluktan kan çanağına dönmüştü. Üstü başı benzin kokuyordu. Wallander onu odasına götürdü.

"Holger'in katilini neden tutuklamıyorsunuz?" diye sordu Tyrén.

"Katilin kim olduğunu söylersen hemen şimdi arabaya atlar ve onu tutuklarım," diye karşılık verdi Wallander sinirlendiğini belli etmemeye çalışarak.

"Ben polis değilim."

"Bunu söylemene gerek yoktu. Olsaydın zaten böylesine aptal bir soru sormazdın."

Tyrén karşı çıkmak için ağzını açtığında Wallander elini kaldırıp onu susturdu. "Burada soruları ben sorarım."

"Benden kuşkulanıyor musunuz?"

"Hayır. Ama yine de soruları ben soracağım. Ve sen de onları yanıtlayacaksın. Hepsi bu kadar."

Tyrén omuz silkti. Wallander onun kendini korumaya aldığını hissediyordu. İçgüdülerinin yoğunlaştığını hissetti. Daha önceden hazırladığı en önemli soruyu sordu.

"Harald Berggren," dedi. "Bu isim sana bir şey anımsatıyor mu?"

Tyrén ona baktı.

"Harald Berggren adında birini tanımıyorum. Tanımalı mıyım?"

"Emin misin?"

"Evet, eminim."

"Düşün!"

"Düşünmeme gerek yok. Emin olduğumu söylediğime göre eminim."

Wallander masanın üstündeki resmi uzattı. Tyrén eğilerek resme baktı.

"Bu resimdekileri tanıyor musun? Daha yakından bak. Acele etme."

Tyrén resmi aldı. Uzun bir süre baktı. Masanın üstüne koyduğunda Wallander belli belirsiz umutlanmıştı.

"Hayır."

"Ama çok uzun bir süre baktın. İçlerinden birini anımsadığını mı sandın?"

"Acele etmememi söylemiştin. Kim bunlar? Bu resim nerede çekilmiş?"

"Emin misin?"

"Onları daha önce hiç görmedim."

İçgüdüleri Tyrén'in doğru söylediğini söylüyordu.

"Bunlar paralı askerler," dedi. "Resim yaklaşık 30 yıl önce Afrika'da çekilmiş."

"Lejyonerler mi?"

"Eh, öyle sayılabilir. Kim daha fazla para verirse onun yanında yer alıp savaşan askerler."

"İnsanın bir türlü yaşamını kazanması gerek."

Wallander ona şaşkınlıkla baktı ama ne demek istediğini de sormadı.

"Eriksson'un paralı askerlerle bir ilişkisi olduğunu hiç duymuş muydun?"

"Holger Eriksson araba satardı. Sizlerin de bunu bildiğinizi sanıyordum."

"Ama şiir de yazar ve kuşlarla da yakından ilgilenirdi," dedi Wallander sinirlendiğini bu kez gizlemeye çalışmadan. "Eriksson'un paralı askerlerden söz ettiğini duydun mu, duymadın mı? Ya da Afrika'daki savaştan?"

Tyrén ona baktı. "Polisler neden bu denli kaba olurlar?"

"Kaba saba işlerle ilgilenmek zorunda kaldığımız için," diye karşılık verdi Wallander. "Lütfen yalnızca sorularımı yanıtla. Senden başka bir şey istemiyorum. Bu olayla uzaktan yakından ilgisi olmayan yorumlar yapma."

"Yaparsam ne olur?"

Wallander denetimini yitirmek üzereydi. Ama buna aldırmadı. Karşısında oturan bu adamda sinirine dokunan bir şey vardı.

"O zaman ben de seni sonsuza dek her gün burada sorgulamaya çekerim. Ayrıca savcıdan evini aramamız için izin belgesi alırım."

"Evimde ne bulacağını sanıyorsun?"

"Bu hiç önemli değil. Şimdi ne demek istediğimi anlıyor musun?"

Wallander tehlikeli bir iş yaptığının farkındaydı ama Tyrén geri çekilmişti.

"Eriksson iş söz konusu olduğunda acımasız biri olmasına karşın yine de rahat ve huzur dolu bir insandı. Ama paralı askerlerden söz ettiğini hiç anımsamıyorum. Etmiş de olabilir."

"Bu da ne demek oluyor şimdi?"

"Paralı askerler komünistlere ve devrimcilere karşı savaşırlar, değil mi? Holger muhafazakâr partiyi tutardı."

"Yani?"

"Toplumun cehenneme gideceğini düşünüyordu. İdam cezasını geri getirmemiz ve katilleri asmamız gerektiğini savunuyordu. Eğer elinde olsaydı katilini mutlaka astırırdı."

"Bu konuları seninle konuşur muydu?"

"İnançlarını savunurdu."

"Herhangi bir sağ örgütle bağlantısı var mıydı?"

"Nereden bileyim?"

"Bir şey biliyorsan mutlaka başka bir şeyi de bilmelisin. Soruyu yanıtla!"

"Bilmiyorum."

"Neo nazi kuruluşları?"

"Hiçbir fikrim yok."

"Kendisi onlardan biri miydi?"

"Onlarla ilgili hiçbir şey bilmiyorum. Tek bildiğim Sosyal Demokratlar'la Komünistler arasında bir fark görmediğiydi. Halkın Partisi büyük olasılıkla onun asla kabul edemeyeceği bir partiydi."

Wallander, Tyrén'in çizdiği Eriksson'un resmini düşündü. Şair, aşırı tutucu, kuş meraklısı ve idam cezasından yana olan bir adam.

"Sana hiç düşmanı olduğunu söylemiş miydi?"

"Bu soruyu daha önce de sormuştun."

"Biliyorum. Yine soruyorum."

"Bunu açıkça hiçbir zaman söylemedi. Ama geceleri kapısını kilitlerdi."

"Neden?"

"Belki düşmanları vardı?"

"Ama sen onları tanımıyorsun, değil mi?"

"Tanımıyorum."

"Neden düşmanları olduğundan söz etmiş miydi?"

"Düşmanı olduğunu hiç söylemedi ki. Daha kaç kez bunu söylemem gerekiyor?"

Wallander elini kaldırdı.

"Eğer canım isterse bundan sonraki beş yıl boyunca her gün sana aynı soruyu sorarım. Düşmanları yok muydu? Ama geceleri kapısını kilitliyordu, dedin?"

"Evet."

"Bunu nereden biliyorsun?"

"Bana kendi söylemişti. Yoksa nereden bileceğim? Gece yarısı evine girmek için kapısını kurcalamadım, değil mi? Günümüzde İsveç'te insan artık hiç kimseye güvenemiyor. Bana aynen böyle demişti."

Wallander bu görüşmeyi şimdilik bitirmeye karar verdi. Tyrén'le yakında yeniden görüşecekti. Tyrén'in söylediklerinden daha fazlasını bildiğine ilişkin bir duygu vardı içinde ama sorgulamayı dikkatle yürütmek istiyordu. Tyrén'i korkutmak niyetinde değildi.

"Şimdilik bu kadar yeter," dedi Wallander.

"Şimdilik mi? Buraya yeniden mi geleceğim? Ne zaman işimi yapabileceğim acaba?"

"Seni ararım. Geldiğin için teşekkürler," dedi Wallander ayağa kalkarken. Sonra da elini uzattı.

Bu saygı dolu davranış karşısında Tyrén çok şaşırmıştı. Güçlü bir el sıkışı var, diye geçirdi içinden Wallander.

"Ben yolu bulurum."

Tyrén gittikten sonra Wallander, Hansson'u aradı. Hansson telefonu hemen açtı.

"Sven Tyrén," dedi. "Şu kamyon şoförü. Bir kavgaya karıştığını düşündüğün adam. Hatırlıyor musun?"

"Evet, tabii."

"Onunla ilgili bakalım neler bulacaksın. Bir araştırıver lütfen."

"Acele mi gerekli?"

"Her şey gibi."

Hansson araştıracağını söyledi.

Saat sabahın onuydu. Wallander bir kahve daha alarak Tyrén'le yaptığı görüşmenin raporunu yazdı. Soruşturma ekibinin bir sonraki toplantısında bu konuyu ayrıntılarıyla tartışacaklardı. Wallander bunun önemli olduğuna artık iyice inanıyordu.

Not defterini kapattığında Svedberg'in notunu vermeyi yine unuttuğunu fark etti. Başka bir iş çıkmadan şunu hemen ona vereyim, diye geçirdi içinden. Notu alarak odadan dışarı çıktı ama koridora adımını atar atmaz telefonunun çaldığını duydu. Bir an için duraksadı sonra da koşar adımlara odaya girerek ahizeyi kaldırdı.

Arayan Gertrud'du. Ağlıyordu.

"Hemen buraya gelmelisin," dedi.

Wallander birden ürperdiğini hissetti.

"Ne oldu?" diye sordu.

"Baban öldü. Resimlerinin arasında stüdyoda yerde yatıyor."

12.

Kurt Wallander'in babası 11 Ekim günü Ystad'daki kilisenin mezarlığında toprağa verildi. Yağmurlu bir gündü. Güneş yüzünü bulutların arasından zaman zaman gösterse de sağanak yağmur gün boyu sürmüştü. Wallander olanları algılamakta zorlanıyordu. Telefonu kapattığı andan itibaren babasının ölümünü yadsımış durmuştu. Babasının ölebileceği doğrusu hiç aklına gelmemişti. Özellikle Roma yolculuğundan ve yitirdikleri onca yıldan sonra aralarında oluşan yakınlaşmanın hemen ardından babasının ölmesini kabul edemiyordu.

Wallander kimseye bir şey söylemeden karakoldan çıkarken Gertrud'un yanılmış olabileceğini düşünüyordu. Löderup'a gelince koşar adımlarla babasının stüdyosuna gitti. Fırçası son çalıştığı resmin üstünde duruyordu. Gözleri kapalıydı ve fırçayı elinde tutuyordu. Sandhammaren'deki kumsalda yürüdükleri gün, yani daha geçen gün babası resmin yakında biteceğini söylemişti. Ama ölüm elini daha çabuk tutmuştu.

Daha sonra, Gertrud yaşadığı şoku üstünden atıp anlaşılabilir bir şekilde konuşmaya başladığında babasının o sabah da her zamanki gibi kahvaltısını yaptığını söylemişti. Olağandışı bir şey yoktu. Sabah saat altı buçukta da stüdyosuna gitmişti. Saat onda kahve içmek için mutfağa gelmeyince Gertrud unuttuğunu sanarak stüdyoya gitmişti. Gittiğindeyse babası çoktan ölmüştü. Wallander ecelin karşısında insanın yapabileceği hiçbir şeyin olmadığını düşündü. Ne var ki, ölümün zamanlaması her zaman yanlıştı, geride mutlaka yapılamamış, söylenememiş birçok şeyi bırakıyordu.

Ambulansın gelmesini beklediler. Gertrud, Wallander'in koluna girmiş ayakta durmaya çalışıyordu. Wallander hiçbir şey hissetmediğini fark etti. Duyguları körelmiş gibiydi. Yalnızca bunun haksızlık olduğunu düşünebiliyordu. Babası için üzülemiyordu bile.

Wallander ambulansın şoförünü tanıyordu. Adı Prytz'di. Prytz ambulansa konulanın Wallander'in babası olduğunu hemen anlamıştı.

"Hasta değildi," dedi Wallander. "Hiçbir şeyi yoktu. Daha geçen gün kumsalda yürüdük. Yalnızca kendini zaman zaman iyi hissetmediğini söylemişti, ama o kadar, başka bir sıkıntısı yoktu."

"Büyük olasılıkla felç geçirmiş," dedi Prytz üzüntülü bir sesle. "Öyle anlaşılıyor."

Doktor da daha sonra aynı şeyi söylemişti, Wallander'e. Her şey bir anda olup bitmişti. Büyük olasılıkla babası öleceğini anlamamıştı. Beyin damarlarından biri tıkanmıştı. Gertrud üzüntü ve acının yanı sıra her şeyin birdenbire olduğunu duyunca rahatlamıştı, hiç olmazsa kocası ne olduğunu anlamaya zaman bile bulamamıştı.

Wallander tümüyle farklı düşüncelere kaptırmıştı kendini. Babası öldüğünde yalnızdı. Hiç kimse son anlarında tek başına olmamalıydı. Babasının sızlanmalarını ciddiye almadığı için kendini suçlu hissetmeye başlamıştı. Oysa o şikâyetleri kalp krizinin ya da felcin işaretleri olabilirdi. Babası seksen yaşında olmasına karşın yine de çok erken ölmüştü. Daha yaşayabilirdi. Ölmemeliydi. Hele bu şekilde asla. Wallander babasını geri getirebilmenin çarelerini aradı kafasında. Ne var ki, artık yapacak bir şey yoktu. O resim asla bitmeyecekti.

Ölümün söz konusu olduğu yerde her zaman yaşanan karışıklık arasında Wallander sakin ve akılcı davranmayı başarabilmişti. Gertrud ambulansla birlikte gitmişti. Wallander stüdyoda kalakalmış, odanın içindeki terebentin kokusuyla derin sessizliği içine çekmiş ve bir işi yarım bırakmaktan her zaman nefret eden babasını düşünerek resme bakıp durmuştu. Yaşamla ölüm arasındaki görünmez sınırı yok etmek istercesine Wallander fırçayı eline alarak orman tavuğunun yarım kalan tüylerini boyamaya başladı. Yaşamında ilk kez babasının resimlerinden birine fırçayla dokunuyordu. Bitirdikten sonra da fırçayı yıkayarak diğerlerinin yanına koydu.

Eve giderek Ebba'ya telefon etti. Ebba bu acı habere çok üzüldüğünü söyledi. Konuşurken Wallander'in sesi titriyordu. Kendini zorlayarak karakoldakilere babasını yitirdiğini söylemesini rica etti. Soruşturma çalışmalarına devam etmeliydiler. O gün işe gitmeyeceğini, önemli bir şey olduğunda kendisini aramalarını da ekledi sözlerine. Ertesi günse ne yapacağı belli değildi.

Sonra da kız kardeşi Kristina'yı arayarak babalarının ölüm haberini verdi. Uzun bir süre konuştular. Babasının aniden ölebileceği olasılığına kendini hazırlamış gibiydi Kristina. Kardeşine, Linda'nın çalıştığı lokantanın telefonunu bilmediğinden onu da bir an önce arayıp büyükbabasının öldüğünü haber vermesini söyledi.

Wallander son olarak da Malmö'de bir kuaför salonu işleten Mona'yı aradı. Eski kocasının sesini duyunca Linda'nın başına bir şey geldiğini düşünüp çok heyecanlanmıştı Mona. Wallander ona babasının öldüğünü söyleyince Mona rahatlayarak derin bir soluk almıştı. Wallander onun bu rahatlamasına çok kızmış ama yine de bir şey söylememişti. Mona'yla babasının iyi geçinmediklerini bilirdi. Ayrıca Mona'nın önce Linda'yı düşünmesi de son derece doğaldı. *Estonya* adlı feribotun battığı sabahı anımsadı.

"Duygularını çok iyi anlıyorum," dedi Mona. "Tüm yaşamın boyunca hep bundan korktun durdun."

"Konuşmamız gereken o kadar çok şey vardı ki," diye karşılık verdi Wallander. "Sonunda birbirimizi bağımsız birer birey gibi görmeye başlamıştık ama bunun tadını çıkaramadık. Her şey çok çabuk olup bitti."

"Ölüm karşısında herkes böylesi duygulara kapılır."

Mona cenazeye geleceğini söyleyerek yapabileceği bir şey olursa mutlaka kendisini aramasını ekledi sözlerine. Telefonu kapattıktan sonra Wallander içinde yoğun bir boşluk hissetti. Riga'ya Baiba'ya telefon etti ama onu bulamadı. Sürekli olarak aradı ama genç kadın evde yoktu.

Stüdyoya geri dönerek babasının her zaman elinde bir fincan kahveyle oturduğu eski koltuğa oturdu. Yağmur yeniden başlamıştı. Wallander kendi ölümünden ürktüğünü hissetti. Hızla yerinden kalkarak eve, mutfağa geri gitti. Telefon çaldı. Arayan Linda'ydı. Ağlıyordu. Wallander de ağlamaya başladı. Linda hemen oraya geleceğini söyledi. Wallander patronunu arayarak durumu söylemeyi önerdi kızına ama Linda izin aldığını, buna gerek olmadığını belirtti. Otobüsle Arlanda'ya gidecek, oradan da ilk uçakla Ystad'a gelecekti. Wallander kızına onu havaalanında karşılayacağını söylediğinde Linda ona Gertrud'u yalnız bırakmaması gerektiğini hatırlattı.

O akşam Löderup'taki evde herkes bir araya geldi. Gertrud oldukça sakindi. Cenaze töreninin nerede yapılacağını konuşmaya başladılar. Wallander babasının dini içerikli bir tören istediğinden kuşkuluydu ama kararı Gertrud'un vermesini istiyordu. Sonuçta Gertrud babasının dul eşiydi.

"Ölümden hiç söz etmezdi," dedi Gertrud. "Bunu korkusundan mı yoksa başka bir nedenden ötürü mü yaptığını bilemiyorum. Nereye gömülmek istediğinden de hiç söz etmedi. Ama ben yine de dini içerikli bir tören istiyorum."

Babasının Ystad kilisesinin mezarlığına gömülmesine karar verdiler. Basit bir tören olacaktı. Zaten babasının çok fazla arkadaşı da yoktu. Linda, törende şiir okumak istediğini söyledi. Wallander konuşma yapmayacaktı.

Kristina ertesi gün geldi. Gertrud'un evinde kaldı. Linda da babasının evinde kaldı. Ölüm onları bir araya getirmişti. Kristina babaları öldüğüne göre şimdi de sıranın kendilerine geldiğini söyledi. Wallander babasının ölümünden beri içindeki ölüm korkusunun giderek arttığını hissediyordu ama bu konuda bir şey belli etmedi. Ne kızına, ne de kız kardeşine bu konuyu açmak istemiyordu. Belki daha sonra Baiba'yla konuşurdu. Sonunda ona ulaşabildiğinde genç kadın babasının ölümüne çok üzüldüğünü söylemişti. Yaklaşık bir saat telefonda konuşmuşlardı. On yıl önce babası öldüğünde yaşadığı duygulardan ve kocası Karlin öldürüldüğünde neler hissettiğini anlatmıştı telefonda Wallander'e. Wallander daha sonra az da olsa rahatladığını hissetti. Baiba yanındaydı ve bir yere gittiği yoktu.

Babasının ölüm ilanı *Ystad Allehanda* gazetesinde yayınlandığı gün Sten Widén, Skurup'daki çiftliğinden Wallander'e telefon edip başsağlığı dilemişti. Uzun zamandan beri görüşmüyorlardı. Oysa bir zamanlar çok yakın arkadaştılar. Her ikisi de operadan çok hoşlanırdı ve geleceğe yönelik büyük beklentileri vardı. Widén'in harika bir sesi vardı, Wallander de onun emprezaryosu olmayı tasarlıyordu o günlerde. Ama Widén'in babasının ani ölümü her şeyi değiştirmişti ve Widén yarış atları yetiştiren babasının işini devralmak zorunda kalmıştı. Bir süre sonra da Wallander polis olmuş ve zaman içinde birbirlerinden kopmuşlardı. Ama Wallander onun telefonuna çok sevinmişti. Ailesinin dışında da anımsanmak güzel bir duyguydu.

Tüm bu acının ve karmaşanın ortasında Wallander dedektif olduğunu unutmamaya özen gösteriyordu. Babasının ölümünün ertesi günü, 4 Ekim sabahı uykusuz geçen bir geceden sonra karakola işinin başına dönmüştü. Linda eski odasında kalıyordu. Mona bir gece önce gelmiş, bir süre onları oyalamıştı. Boşanmalarından bu yana ilk kez Wallander evliliklerinin sona erdiğini anlamıştı. Babasının ölümü ona bir şekilde Mona'yla olan birlikteliğinin de kesinlikle bittiğini göstermişti.

Cenaze töreninden önceki hafta boyunca geçirdiği o uykusuz gecelere karşın Wallander iş arkadaşlarında denetimin kendisinde olduğuna ilişkin bir izlenim bırakmayı başarmıştı. Arkadaşları ona başsağlığı dilemişler o da onlara teşekkür etmişti. Şef Holgersson onu bir kenara çekip birkaç gün izin almasını söylediğinde Wallander bu öneriyi kabul etmemişti. Çalışırken acısını unutuyordu.

Cenaze töreninden önceki hafta içinde soruşturma oldukça ağır ilerlemişti. Üstünde çalıştıkları bir başka dava Runfeldt'in ortadan kaybolmasıyla birlikte bir kenara atılmıştı. Runfeldt arkasında bir iz bırakmadan ortadan kaybolmuştu. Sanki yer yarılmış da içine girmişti. Dedektifler bunun mantıklı bir açıklaması olabileceğine inanmıyorlardı. Öte yandan da Eriksson ve Runfeldt arasında herhangi bir bağ da bulamamışlardı. Runfeldt'in yaşamındaki en büyük tutkusunun orkideler olduğu açıkça ortadaydı.

"Karısının ölümüyle ilgilenmeliyiz," dedi Wallander soruşturma ekibinin toplantılarından birinde. Höglund konuyla ilgileneceğini söyledi.

"Borås'daki posta siparişiyle mal satan firma ne oldu?" diye sordu Wallander daha sonra. "Oradaki meslektaşlarımız bu konuda neler diyor?"

"Konuyla hemen ilgilendiler," diye karşılık verdi Svedberg. "Firmanın yasadışı dinleme cihazları ithal etmesi ilk kez olmuyormuş. Borås polisine göre firma bir süre için ortadan yok oluyor sonra da başka bir isim ve adresle yeniden ortaya çıkıyormuş. Bazen sahipleri bile değişiyormuş. Bu konuda çalışıyorlar. Yazılı raporlarını bekliyoruz."

"Runfeldt'in onlardan başka şeyler satın alıp almadığını öğrenmek de çok önemli," dedi Wallander. "Diğer konular şimdilik bekleyebilir."

"Müşteri listeleri tam değil. Ama Borås polisi firmada yasadışı olan birçok ürün buldu. Runfeldt casus olabilir mi acaba?"

Wallander bunu bir an düşündü.

"Neden olmasın?" dedi sonunda. "Hiçbir olasılığı gözardı edemeyiz. O ürünü almasının mutlaka bir nedeni olmalı."

Harald Berggren'i araştırdılar ama hiçbir şey bulamadılar. Stockholm'deki müze kesik kafanın kesinlikle insan kafası ve büyük olasılıkla Kongolu birinin olduğunu onaylamıştı. Şimdilik bu da bir şeydi. Peki ama bu Berggren de kimin nesiydi? Eriksson'u yaşamının farklı dilimlerinden tanıyan birçok kişiyle konuşmuşlar ama hiçbiri de Berggren adını duymamıştı. Yeraltı dünyasında sıçanlar gibi çalışan paralı askerlerle bir ilişkisi olduğunu da bilmiyorlardı. Soruşturmayı harekete geçirecek öneri yine Wallander'den geldi.

"Eriksson'un çevresinde bilinmeyen birçok şey var," dedi. "Özellikle de yaşamında bir kadın olmaması çok ilginç. Hiçbir yerde karşımıza bir kadın çıkmadı. Bu yüzden de Eriksson'la şu Harald Berggren arasında eşcinsel bir ilişki olup olmadığını düşünmeye başladım. Berggren'in günlüğünde de hemen hemen hiçbir kadından söz edilmiyordu."

Toplantı odasında derin bir sessizlik oldu. Bu olasılık kimsenin aklına gelmemişti.

"Eşcinsel erkeklerin asker olmak gibi maço işleri yeğlemeleri ilginç doğrusu," dedi Höglund.

"Hiç de değil," diye karşılık verdi. "Eşcinsel erkeklerin asker olmaları sandığın kadar garip değil. Böylelikle kimliklerini de gizlemiş olurlar. Ya da diğer erkeklerin yanında olma fırsatını ele geçirirler."

Martinsson üç erkeğin birlikte çekilmiş resimlerini bir kez daha inceledi.

"İçimde haklı olabileceğine ilişkin bir duygu var," dedi. "Bu erkeklerde kadınsı bir hava var."

"Ne gibi?" diye sordu Höglund.

"Bilmiyorum," diye karşılık verdi Martinsson. "Bu belki de kayalığa dayanma şekillerinden kaynaklanıyor, bilemiyorum. Belki de saçlarından."

"Burada oturup tahmin yürütmenin bize bir yararı yok," diye araya girdi Wallander. "Ben sizlere yalnızca bir olasılığın daha olabileceğini söyledim, o kadar. Bunu da diğerleri gibi kafamızın bir kenarında tutmalıyız."

"Bir başka deyişle eşcinsel bir paralı asker arıyoruz, öyle mi?" dedi Martinsson. "Bunlar nerede bulunur?"

"Pek de böyle bir şey aradığımız söylenemez," dedi Wallander. "Ama bu olasılığı da gözardı edemeyiz."

"Konuştuğum hiç kimse bana Eriksson'un eşcinsel olabileceğinden söz etmedi," dedi toplantının başından beri sesini çıkarmadan oturan Hansson.

"İnsanlar bu tür konuları açık açık konuşmaktan pek hoşlanmazlar," dedi Wallander. "En azından bizden önceki kuşak. Eriksson eğer gerçekten de eşcinselse bu ülkede bir zamanlar eşcinsellere karşı uygulanan şantajları da mutlaka hatırlamalıdır."

"Yani sen şimdi, bizim insanlara Eriksson'un eşcinsel olup olmadığını sormamızı mı istiyorsun?" dedi Svedberg.

"Bu konuyu nasıl ele alacağınıza siz kendiniz karar vermelisiniz," dedi Wallander. "Bunun doğru olduğundan emin değilim ama bu olasılığı gözardı etmememiz gerektiğine inanıyorum."

Sanki hepsi birden Holger Eriksson'un öldürülmesinde kolay kolay anlaşılabilir bir şey olmadığını yeni anlamışcasına şaşkınlıkla birbirlerine baktılar. Bir ya da birkaç kurnaz katille karşı karşıyaydılar ve cinayet nedeninin geçmişteki bir olaydan kaynaklandığı da olasıydı.

Çalışmalarını sürdürdüler. Eriksson'un yaşamıyla ilgili tüm bildiklerini bir kenara yazdılar. Svedberg bir süre akşamlarını Eriksson'un yayınlanan şiir kitaplarını okuyarak geçirdi. Sonunda kuşların dünyasında var olan ruhsal karmaşalara ilişkin bir satır daha okursa aklını kaçıracağını düşünmeye başlamıştı ama Eriksson'un yaşamına ilişkin bir ipucu da yakalayamamıştı.

Martinsson, Falsterbo Burnu'na giderek Eriksson'un kızı Terese ile rüzgârlı bir gün öğleden sonra konuşmuş ve çevreyi dolaşmıştı. Biyolog olmak isteyen Terese, Eriksson'un öldürüldüğü gece kırmızı kanatlı karatavuk sürüsünün İsveç'ten göç ettiklerinin dışında bir şey öğrenememişti. Martinsson, şiir

kitaplarında kırmızı kanatlı karatavuklardan söz edilmediğini Svedberg'den öğrenmişti.

"Ama tek bir çullukla ilgili üç uzun şiir var," dedi Svedberg duraksayarak. "Çulluklar çift dolaşmazlar mı?"

Martinsson bu sorunun yanıtı bilmiyordu. Soruşturma sürüyordu.

Sonunda cenaze günü gelip çattı. Hep birlikte mezarlığa gideceklerdi. Birkaç gün önce Wallander töreni bir rahibenin yöneteceğini öğrenmişti. Onunla geçen yaz tanışmıştı. Rahibe töreni kısa kesmiş ve duygusal sözlerden kaçınmıştı. Törenden bir gün önce Wallander'i arayarak babasının dindar olup olmadığını sormuştu. Wallander hayır demiş ve rahibeye babasının yaptığı resimlerle Roma'da geçirdikleri bir haftadan söz etmişti. Cenaze töreni Wallander'in korktuğu kadar dayanılmaz olmamıştı. Koyu renkli tabut güllerle süslüydü. Duygularını açıkça gösteren yalnızca Linda'ydı. Çok acı çektiği belli oluyordu. Büyük olasılıkla onu en çok özleyecek olan kişi de Linda'ydı.

Törenden sonra Löderup'a geri döndüler. Wallander her şeyin bitmesinden hoşnuttu. Daha sonra neler düşüneceği ve hissedeceğini ise hiç bilmiyordu. Ölümün her zaman köşe başında olduğunu kabul etmeye hazırlıklı olmayan bir kuşaktan geliyordu. Oysa ölümü yaşamın bir gerçeği olarak benimsemeliydim, diye geçirdi içinden.

Cenazenin yapıldığı gece Linda'yla geç saaatlere kadar oturup konuştular. Linda ertesi sabah erkenden Stockholm'e geri dönecekti. Wallander çekingen bir sesle büyükbabası artık hayatta olmadığına göre kızının kendisini görmeye eskisi kadar sık gelmeyeceğinden korktuğunu söyleyince Linda tersine daha sık geleceğine söz verdi. Wallander de kızına Gertrud'u ihmal etmeyeceğine, onunla yakından ilgileneceğine söz verdi.

O gece yatınca artık işine eskisi gibi dört elle sarılmasının zamanı geldiğini hissetti. Bir hafta boyunca hemen hemen hiç çalışmamıştı. Kendisi ve babasının ani ölümü arasına bir mesafe koyması gerektiğini düşünüyordu. Bu mesafe sayesinde de çalışabilecekti.

Wallander uykuya dalmadan önce polis olmamı neden istemediğini artık hiç öğrenemeyeceğim, diye geçirdi içinden. Buna olanak yok artık. Olduğundan kuşkuluyum ama eğer gerçekten de bir ruhlar dünyası vasra, babamla

Rydberg dost olabilirler. Hayattayken çok sık birlikte olmamalarına karşın konuşacak birçok şey bulacaklarından eminim.

Runfeldt'in son saatlerine ilişkin ayrıntılı bir program hazırlamıştı. Artık karşı koyamayacak değin zayıf düşmüştü. Perişan bir haldeydi. Sinirleri artık iyice bozuldu, diye geçirdi içinden Vollsjö'deki evden içeri girerken. Yaptığı programa göre öğleden sonra saat tam dörtte orada olması gerekiyordu. Üç dakika erken gelmişti. Havanın kararmasını beklemek zorundaydı. Sonra da onu şömineden dışarı çıkaracaktı. Güvenlik açısından ellerine kelepçe takacaktı. Ağzına da bir tıkaç tıkayacaktı. Ama gözlerini kapamayacaktı. Günlerden beri karanlıkta olduğu için ışığa alışması birkaç saat sürebilirdi. Onun kendisini iyice görmesini istiyordu. Sonra da ona resimleri gösterecekti. Bu resimler ona içinde bulunduğu durumu anlamasını sağlayacaktı.

Planını etkileyebilecek bazı unsurlar vardı ve bunları gözardı etmesi olanaksızdı. Runfeldt'in çok zayıf düşüp ayakta duramaması olasılığı karşısında Malmö'deki tren istasyonundan küçük bir el arabası ödünç almıştı. Arabayı çalarken onu kimse görmemişti. Böylelikle gerekirse onu arabaya bununla taşıyabilirdi.

Planın bundan sonraki bölümü çok basitti. Saat dokuz civarında onu arabayla ormana götürecekti. Daha önceden saptadığı ağaca bağlayacak sonra da resimleri gösterecekti.

Daha sonra da onu boğacak ve orada bırakacaktı. Gece yarısından önce evinde yatağında olmayı tasarlıyordu. Çalar saati 05.15'de çalacak ve 07.15'te de işinin başında olacaktı.

Programı kusursuzdu. İşlerin yolunda gitmemesi için ortada bir neden yoktu. Bir sandalyeye oturarak odanın ortasında bir sunak gibi duran şömineye baktı. Annem bunun nedenini anlayacaktır, diye geçirdi içinden. Kötülük kötülükle yok edilmeliydi. Eğer ortada bir adalet yoksa mutlaka bir yolu bulunup yaratılmalıydı.

Cebinden programını çıkararak saatine baktı. Üç saat on beş dakika sonra Gösta Runfeldt ölmüş olacaktı.

11 Ekim akşamı Lars Olsson'un içinden antrenman yapmak gelmiyordu. Ama bir yandan da koşuya çıkması gerektiğini biliyordu. Aslında bu tembelliği yorgunluktan değil televizyondaki bir filmden kaynaklanıyordu. Sonunda film bittiğinde, çok geç de olsa koşmaya karar verdi.

Olsson, Svarte yakınlarındaki bir çiftlikte oturuyordu. Orada doğmuştu ve 30 yaşının üstünde olmasına karşın hâlâ ailesiyle birlikte yaşıyordu. Yörede en iyi greyder kullanan kişiydi. O haftayı Skårby'deki bir çiftlikte yeni bir kanalizasyon sistemi için kuyu kazarak geçirmişti. Olsson aynı zamanda işini çok seven bir antrenördü de. İsveç ormanlarında koşmaya bayılırdı. Malmö'deki bir takımı çalıştırıyordu. Neden koşmayı bu denli sevdiğini zaman zaman kendisine sorar dururdu. Elinde bir harita ve pusulayla kan ter içinde koşmanın ne anlamı vardı? Ama yine de bu sevdasından vazgeçemiyordu.

Televizyondaki film beklediği kadar iyi çıkmamıştı. Gece saat on birden sonra evden çıkarak ormana doğru yöneldi. Marsvinsholm'un büyük çiftliğinin hemen arkasındaki ormana gitti. İzleyeceği yola göre beş ya da sekiz kilometre koşacaktı. O gece kısa yolu seçti. Başına bağladığı feneri yaktı ve koşmaya başladı. Gün boyunca yağmur yağdığından yerler ıslak ve kaygandı. Toprak kokusunu içine çekti. Başındaki fenerin ışığında ağaçların gövdeleri parlıyordu. Ağaçların sıklaştığı yerde küçük bir dere vardı. Dereye yakın yolda koşarsa kestirmeden gitmiş olacaktı. Bunu yapmaya karar verdi. Yoldan çıktı ve küçük yamacı koşarak tırmanmaya başladı.

Birden durdu. Birini görmüştü. Önce ne gördüğünü algılamakta zorlanmıştı. Sonra ağaca bağlı yarı çıplak bir adamı gördü. Olsson kıpırdamadan duruyordu. Soluk soluğa kalmış ve çok korkmuştu. Telaşla çevresine bakındı. Fener ağaçları ve çalıları aydınlatıyordu ama çevrede başka kimse yoktu. Yavaşça birkaç adım attı. İple bağlı adam ağacın gövdesinde sallanıyordu.

Daha fazla yaklaşmasına gerek yoktu. Adamın ölmüş olduğu hemen anlaşılıyordu. Nedenini bilmeden, içgüdüsel bir şekilde saatine baktı. Saat 23.19'du.

Arkasını döndü ve koşarak eve gitti. Yaşamında hiç bu denli hızlı koşmamıştı. Başındaki feneri çıkarmadan Ystad polisini aradı. Telefona yanıt veren polis memuru onu dikkatle dinledikten sonra bilgisayarında Kurt Wallander'in adını buldu ve hemen evine telefon etti.

Skåne

12 - 17 Ekim 1994

13.

Wallander yatağında yatmış babasıyla Rydberg'in aynı mezarlıkta yattığını düşünürken telefon çaldı. Zilin Linda'yı uyandırmaması için ahizeyi hızla kaptı. Tüm benliğini kaplayan çaresizlik duygusuyla nöbetçi polisin söylediklerini dinledi. Polisler henüz Marsvinsholm'un güneyindeki ormanlık alana ulaşmamışlardı. Koşucu yanılmış olabilirdi ama yine de bu olasılık azdı. Nöbetçi polis koşucu hem soluk soluğa kalmış, hem de korkmuş olmasına karşın sesinin titremediğini de belirtti. Wallander hemen olay yerine gideceğini söyledi. Elinden geldiğince gürültü yapmamaya çalışarak giyindi ama mutfakta Linda'ya bir not yazmaya hazırlanırken kızını gördü.

"Ne oldu?" diye sordu Linda uykulu bir sesle.

"Ormanda bir erkek cesedi bulunmuş," diye karşılık verdi Wallander. "Tabii hemen beni aradılar."

Linda başını hayretle iki yana salladı.

"Korktun mu?"

"Neden korkacaktım?"

"Ölen insanlardan."

Wallander kızının söylemeye çalıştığı şeyleri anlamaktan çok sezinlemişti.

"Korkmam. Bu benim işim ve benim işimde de korkuya yer yoktur. Birinin bu tür olaylarla ilgilenmesi gerek."

Kızına az sonra döneceğini ve onu havaalanına götüreceğini söyledi. Wallander, Marsvinsholm'a yaklaşırken ormanda bulunan cesedin Gösta Runfeldt'e ait olabileceği aklına geldi. Telefonu çalmaya başladığında kasabadan yeni çıkmıştı. Polis memurları raporu onaylıyorlardı.

"Cesedin kime ait olduğunu öğrenebildiniz mi?" diye sordu Wallander.

"Hayır. Yarı çıplak bir haldeydi zaten. Görüntü korkunç."

Wallander midesinde düğümler oluştuğunu hissetti ama bir şey söylemedi.

"Sizi kavşakta bekleyecekler. Marsvinsholm yazısını görünce ilk sapaktan çıkın."

Wallander telefonu kapatarak gaza bastı. Kendisini bekleyen görüntüyü düşünmemeye çalışıyordu.

Uzaktaki polis arabasını görünce frene basıp yavaşladı. Arabanın yanında bir polis memuru duruyordu. Peters'i hemen tanıdı. Wallander penceresini açarak ona baktı.

"Hoş bir şey görmeyeceksin," dedi Peters.

Wallander onun bu sözlerle ne demek istediğini anlamıştı. Peters bu konuda çok deneyim kazanmıştı. Sıradan olaylarda bu sözcükleri asla kullanmazdı.

"Kimliği saptandı mı?"

"Üstünde pek bir şey yoktu ki. Git de kendin gör."

"Peki onu bulan adam nerede?"

"O da orada."

Peters arabasına bindi. O önde Wallander arkada yola koyuldular. Karşılarına bir meydan çıktı. Yol da zaten burada bitiyordu.

"Bundan sonrasını yürüyerek gitmek zorundayız," dedi Peters.

Wallander arabasının bagajındaki botlarını ayağına geçirdi. Peters'le Wallander'in daha önce hiç görmediği Bergman adındaki genç polis memurunun elinde güçlü el fenerleri vardı. Tepeye çıkan yolu izlediler. Havaya sonbahar kokusu çökmüştü. Wallander keşke daha kalın bir ceket giyseydim, diye geçirdi içinden. Eğer tüm geceyi bu ormanda geçirecekse nezle olması işten bile değildi.

"Geldik sayılır," dedi Peters.

Wallander bunun kendisi için bir uyarı niteliğinde söylendiğini fark etti. Yine de, gördüğü manzara karşısında şaşırıp kalmıştı. İki el fenerinin ışığı ağaca bağlanmış yarı çıplak bir erkek cesedini aydınlatıverdi birden. Wallander kıpırdamadan durdu. Yakınlardan gelen bir kuş sesi duyuldu. Yavaşça ağaca doğru bir iki adım attı. Adamın kafasıyla gövdesi öne fırlamış gibiydi.

Wallander cesedin yüzüne bakmak için hafifçe çömeldi ve kuşkularında haklı olduğunu gördü. Runfeldt'in evinde gördüğü fotoğraflar birkaç yıllık olmalarına karşın bunun o olduğundan hiç kuşkusu yoktu.

Wallander yerinde doğrularak birkaç adım geriledi. Başka bir konudan da artık iyice emindi. Eriksson'la Runfeldt arasında kesinlikle bir bağ vardı. Katilin kullandığı dil, bu kez sözcük seçimi farklı olsa bile yine de aynıydı. Kuyu ve ağaç. Bu kesinlikle bir raslantı olamazdı.

Peters'e dönerek, "Ekibi topla," dedi.

Peters evet dercesine başını salladı. Wallander telefonunu arabada unuttuğunu fark etmişti. Bergman'a telefonunu arabadan almasını ve torpido gözündeki feneri de getirmesini söyledi.

"Cesedi bulan adam nerede?"

Peters feneriyle sağ tarafı aydınlattı. Bir kaya parçasının üstünde, yüzünü elleriyle örtmüş eşofmanlı bir adam oturuyordu.

"Adamın adı Lars Olsson," dedi Peters. "Buraya yakın bir çiftlikte oturuyormuş."

"Gece yarısı ormanda ne işi varmış?"

"Antrenörmüş," dedi Peters fenerini Wallander'e uzatarak.

Fenerin ışığıyla birlikte başını kaldıran adamın yanına yaklaştı. Adamın yüzü kireç gibiydi. Wallander kendisini tanıttıktan sonra adamın yanına oturdu.

"Demek onu sen buldun."

Olsson, Wallander'e her şeyi başından sonuna kadar anlattı. Televizyondaki kötü filmden, antrenör olduğu için koşması gerektiğinden; kestirmeden gitmeye karar verişinden ve başındaki lambanın ışığında bu adamı görüşüne değin ayrıntılarıyla her şeyi anlattı.

"Onu kaçta bulduğunu tam saatiyle söylemişsin," dedi Wallander nöbetçi polisin söylediklerini anımsayarak.

"Saatime bakmıştım," diye karşılık verdi Olsson. "Bu benim alışkanlıklarımdan biri, daha doğrusu kötü alışkanlıklarımdan biri. Önemli bir şey olduğunda her zaman saatime bakarım. Eğer saatim olsaydı doğar doğmaz saatime bakardım, herhalde."

Wallander ona bakarak gülümsedi.

"Demek hemen hemen her akşam burada koşuyorsun."

"Dün gece de burada koştum, ama daha erken koşmuştum. İki tur attım. Önce uzunu sonra da kısa yolu koştum. Ve sonunda da kestirmeden koştum."

"Saat kaçtı?"

"21.30 ile 22.00 arasıydı."

"Dün akşam burada bir şey var mıydı?"

"Hayır."

"Acaba onu görmeden yanından geçmiş olabilir misin?"

Olsson bir an için belleğini zorladı ama sonra da başını iki yana salladı.

"Her zaman o ağacın yanından geçerim. Eğer dün akşam da orada olsaydı mutlaka görürdüm."

Wallander ayağa kalktı. Ağaçların arasından kendilerine doğru yaklaşan fenerleri gördü.

"Böylesi bir şeyi kim yapabilir?" diye sordu Olsson.

"Bunu ben de çok merak ediyorum," diye karşılık verdi Wallander.

Bergman, Olsson'un adını ve telefon numarasını yazarken Peters da karakolla görüşüyordu. Wallander derin bir soluk alarak iple ağaca bağlı cesede yaklaştı. Bir an için babasını unuttuğunu şaşkınlıkla fark etti. Üstelik hem de ölümün karşısında babası nedense aklına gelmemişti. Ama yüreğinin derinliklerinde bunun nedenini biliyordu. Bu tür deneyimleri defalarca yaşamıştı. Ölüler yalnızca ölmekle kalmıyorlar, onlarda insana ait her şeyi de beraberlerinde götürüyorlardı. İlk tiksinti dolu dakikalardan sonra cesede yaklaşmak cansız bir nesneye yaklaşmakla eşdeğerdeydi.

Wallander dikkatle Runfeldt'in ensesini elledi. Bedeni buz gibiydi. Aslında bunu önceden tahmin etmişti. Açık yerlerde ölüm saatini saptamaya çalışmak çok zordu. Wallander cesedin çıplak göğsüne baktı. Derinin rengi cesedin burada ne zamandan beri asılı olduğuna ilişkin herhangi bir ipucu vermiyordu. Fenerini Runfeldt'in boğazına doğru hafifçe kaldırınca çürükleri gördü. Bu da adamın asıldığı anlamına geliyordu. Bakışlarını iplere çevirdi. Kalçalarından kaburga kemiklerine kadar bağlanmıştı. Düğümler oldukça basıktı ve ip çok sıkı değildi. İpin gevşek olmasına şaşırdı.

Bir adım gerileyerek feneriyle cesedin tüm bedenini aydınlattı. Sonra da attığı adımlara dikkat ederek ağacın etrafında dolaştı. Ağacın çevresinde tek bir daire çizdi. Peters hâlâ telefonda konuşuyordu. Wallander'in bir cekete gereksinimi vardı. Arabasının bagajında yedek bir ceket bulundurması gerektiğinin farkındaydı. Uzun bir gece olacaktı.

Olayların akışını gözlerinin önünde canlandırmaya çalıştı. Gevşek bağlanmış ipler sinirine dokunmuştu. Eriksson'u düşündü. Runfeldt'in öldürülmesi belki de beraberinde kendi çözümünü de getirebilirdi. Soruşturma çalışmalarına yeniden başladıklarında iki görüş açısı geliştirmeliydiler. İpuçları aynı anda iki ayrı yönü gösteriyordu. Bu da kafalarının karışmasına neden olabilir ve soruşturma alanının saptanmasını güçleştirebilirdi.

Wallander bir an için fenerini söndürerek karanlıkta düşünmeye çalıştı. Peters hâlâ telefonda konuşuyordu. Bergman da yanı başında kıpırdamadan duruyordu. Gösta Runfeldt'in gevşek iplerle ağaca bağlı cesediyse öylece duruyordu. İşin başında, ortasında ya da sonunda mıyız, diye geçirdi içinden Wallander. Elimizde bir seri katil mi var? Bu geçen yaz çözmeye çalıştığımız bir dizi cinayetlerden daha mı zor? Bu sorularına verecek yanıtları yoktu. Henüz yanıt bulabilmek için çok erkendi.

Uzaklardan gelen araba seslerini duydu. Peters yaklaşmakta olan acil servis arabalarını karşılamaya gitti. Wallander, Linda'yı düşünerek umarım uyuyordur, diye geçirdi içinden. Ne olursa olsun onu mutlaka sabah havaalanına götürmeliyim, dedi kendi kendine. Birden babasının acısını yeniden içinde hissetti. Baiba'yı da çok özlemişti. Ve kendini çok yorgun hissediyordu. Tükendiğini düşünüyordu. Roma'dan döndüğünde içinde hissettiği tüm enerji yok olup gitmişti. Geriye hiçbir şey kalmamıştı.

Bu tatsız düşünceleri kafasından uzaklaştırmaya çalıştı. Martinsson ve Hansson ağaçların arasından yanlarına yaklaşırken Höglund ve Nyberg de onları izliyordu. Onların hemen arkasından da adli tıp teknisyenleriyle ambulans ekibi geliyordu. Ekibi Svedberg izliyordu. Grubun en sonunda da doktor vardı. Yolun ortasında bozulan bir karavandan çıkan insanlara benziyorlardı. Wallander iş arkadaşlarını yanına toplayarak işe başladı. Portatif jeneratöre bağlı projektörler ortalığı iyice aydınlatmıştı. Wallander kuyunun içindeki Eriksson'un

cesedini düşünmekten kendini alamıyordu. Sanki aynı olayın bir benzerini yaşıyorlardı. Olayın çatısı hem farklı, hem de aynıydı. Katilin imzasının aynı olduğundan da neredeyse emindi.

"Bu, Gösta Runfeldt," dedi Wallander. "Vanja Andersson'u uyandırıp buraya getirmeliyiz. Birinin onun Gösta Runfeldt olduğunu bir an önce kanıtlaması gerek. Vanja Andersson gelmeden onu ağaçtan indirmeliyiz. Vanja'nın onu bu şekilde görmesini istemem doğrusu."

Runfeldt'in nasıl bulunduğunu anlattı.

"Üç haftadan beri kayıptı," diye sürdürdü konuşmasını. "Ama eğer yanılmıyorsam ve Lars Olsson haklıysa 24 saat önce öldürülmüş olması gerek. En azından bu ağaçta daha uzun zamandan beri bağlı değildi. Peki o zaman bunca zamandır neredeydi acaba?"

"Bunun bir rastlantı olduğuna inanmıyorum. Aynı katilin işi olmalı bu. Bu iki adamın ortak noktalarını bir an önce bulup çıkarmamız gerekiyor. Bu yüzden de üç soruşturma var elimizde: Eriksson, Runfeldt ve ikisinin bir arada soruşturulmaları."

"Ya aralarında bir ilişki yoksa?" diye sordu Svedberg.

"Var," diye karşılık verdi Wallander. "Ve bunu da er ya da geç bulacağız. Bu iki cinayetin planlanış tarzı kurbanların rasgele seçilmediklerini ortaya koyuyor. Her ikisi de somut nedenlerden ötürü öldürüldü."

"Gösta Runfeldt eşcinsel olamaz," dedi Martinsson. "Bir zamanlar evliymiş ve iki çocuğu var."

"Çift taraflı olabilir," dedi Wallander. "Ama bu soruları sormak için henüz çok erken. Şimdi yapmamız gereken çok daha acil ve önemli işler var."

Birbirlerinden ayrıldılar. Çalışmalarını organize etmeleri uzun sürmedi. Wallander doktorun işini bitirmesini bekleyen Nyberg'in yanına gitti.

"Sonunda bir cinayet daha işlendi," dedi Nyberg bıkkın bir sesle.

"Evet," dedi Wallander. "Ve bir kez daha karmaşık bir olayla karşı karşıya kaldık."

"Daha dün birkaç hafta izin alayım diye geçiriyordum içimden," dedi Nyberg. "Eriksson'u kimin öldürdüğünü bulur bulmaz izne çıkarım, diyordum. Kanarya Adaları'na gitmeyi düşünüyordum. Şimdi orada havalar sıcaktır."

Nyberg kendisinden genellikle pek söz etmezdi. Wallander onun çok yorgun ve bıkkın olduğunu görüyordu. Her zaman işleri yoğundu. Wallander, Şef Holgersson'la bu konuyu konuşmaya karar verdi. Her şeyi Nyberg'in üstüne atamazlardı. Tam o sırada da şefin geldiğini ve Hansson ve Höglund'la konuştuğunu gördü. Bu ikinci cinayetle birlikte medya başlarına üşüşecekti. Eski şefleri Björk medyanın baskısından nefret ederdi. Bakalım yeni şef neler yapacaktı?

Wallander, Holgersson'un yurtdışına bilgisayar satan bir firmada çalışan biriyle evli olduğunu biliyordu. İki yetişkin çocukları vardı ve Ystad'ın kuzeyinde Hedeskoga'da bir ev satın almışlardı. Wallander, şefin kocasının kendisine destek olduğunu umdu içinden. Buna gereksinimi vardı.

Doktor yerinde doğruldu. Wallander onunla daha önce de karşılaşmıştı ama adını unutmuştu.

"Galiba boğulmuş," dedi doktor.

"Asılmamış mı?"

Doktor ellerini iki yana açtı.

"Çıplak elle boğulmuş," dedi. "Birini çıplak elle boğduğunda bedende bastırmaktan ötürü farklı çürükler olur. Dikkatle bakınca başparmağın izini görebilirsin."

Güçlü biri olmalı, diye geçirdi içinden Wallander. Formda olmalı. Çıplak elle birini boğabilecek denli soğukkanlı olmalı.

"Öleli ne kadar olmuş?" diye sordu.

"Kesin bir saat vermek olanaksız. Ama son 24 saat içinde öldürüldüğü kesin. Daha önce değil. Patalojistin raporunu beklemen gerek."

"Cesedi indirelim mi?"

"Benim işim bitti," dedi doktor.

"O zaman benimki başlıyor," diye mırıldandı Nyberg.

Höglund yanlarına geldi. "Vanja Andersson geldi. Yolun kenarında arabanın içinde bekliyor."

"Olayı nasıl karşıladı?" diye sordu Wallander.

"Uyanması uzun sürdü ama şaşırdığını hiç sanmıyorum."

Nyberg ipleri çözdü. Runfeldt'in cesedi sedyeye kondu.

"Vanja Andersson'u getirin," dedi Wallander. "Cesede baktıktan hemen sonra evine geri dönebilir."

Vanja Andersson'un yüzü kireç gibiydi. Wallander onun siyah giysiler içinde olduğunu fark etti. Cesedin yüzüne baktı, derin bir soluk aldı ve başını evet dercesine salladı.

"Onun Gösta Runfeldt olduğunu söyleyebilir misin?" diye sordu Wallander. Bu sözlerinin ne denli saçma olduğunu düşünüyordu.

"Çok zayıflamış," diye mırıldandı Vanja Andersson.

Wallander bu sözlerle irkildi. "Zayıflamış demekle neyi kastetmek istiyorsun?"

"Yüzü çökmüş. Üç hafta önce hiç de böyle değildi."

Wallander ölümün insanın yüzünü çok çabuk değiştirdiğini biliyordu ama Vanja Andersson'un tümüyle farklı bir şeyden söz ettiği anlaşılıyordu.

"Yani onu son gördüğünden bu yana kilo mu vermiş diyorsun?"

"Evet. Çok zayıflamış."

Wallander, Andersson'un çok önemli bir şeyler söylediğini sezinliyordu.

"Burada kalmana gerek yok," dedi. "Seni evine gönderelim."

Andersson, Wallander'e acı dolu bir ifadeyle baktı.

"Dükkânı ne yapacağım?" diye sordu. "Onca çiçeği ne yapacağım ben şimdi?"

"Dükkânı yarın açma," diye karşılık verdi Wallander. "Önce bunu yap bakalım. Sonrasını da düşünürüz."

Andersson yanıt vermeden başını sallamakla yetindi sonra da Höglund'un arkasından gitti. Wallander onun az önce söylediklerini düşünüyordu. Üç haftadan beri Runfeldt orada yoktu. Ortaya çıktığındaysa, bir ağaca bağlanmış, büyük olasılıkla boğulmuş ve çok zayıflamıştı. Wallander bunun ne anlama geldiğini çok iyi biliyordu: Biri ya da birileri onu kaçırmış ve hapsetmişti.

Kıpırdamadan durdu. Hapsetmek savaşla ilgili bir durumu da beraberinde getirebilirdi. Askerler esir alırdı.

Şef Holgersson yanına yaklaşırken sendeledi. Az kalsın düşüyordu.

"Üşüyorsun," dedi.

"Kalın bir ceket almayı unutmuşum," diye karşılık verdi Wallander. "İnsan bazı şeyleri hep unutuyor."

Şef hastane personeline bakarak başını salladı. Sedyeyi kaldırıp ambulansa doğru taşıdılar.

"Tüm bu olanlar hakkında ne düşünüyorsun?"

"Katilin aynı kişi olduğunu. Başka türlü düşünmek saçma olur."

"Doktor boğularak öldürüldüğünü düşünüyor."

"Bundan bir sonuç çıkarmak istemiyorum. Çok erken olur," dedi Wallander. "Ama galiba nasıl olduğunu tahmin edebiliyorum. Ağaca bağlandığında henüz ölmemişti. Belki baygındı ama burada boğularak öldürüldü. Ve baygın olduğu için de karşı koyamadı."

"Bundan nasıl emin olabilirsin?"

"İpler sıkı değil gevşek bağlanmıştı. Eğer isteseydi ya da baygın olmasaydı kurtulmaya çalışabilirdi."

"İplerin gevşek olması kurtulmaya çalıştığını göstermez mi?"

Güzel bir soru, diye geçirdi içinden Wallander. Lisa Holgersson gerçek bir dedektifti.

"Olabilir," dedi. "Ama Vanja Andersson'un söylediği bir şeyden ötürü sanmıyorum. Andersson onun çok zayıflamış olduğunu söyledi."

"Ne ilgisi var?"

"Zayıfladığı için de güçsüz olmalıydı."

Şef şimdi anlamıştı.

"İplerle bağlı olarak bırakıldı," diye sürdürdü konuşmasını Wallander. "Katil cesedi saklamaya çalışmadı bile. İşte bu yüzden de Eriksson cinayetine çok benziyor."

"Peki ama neden burada?" diye sordu müdür. "İnsan neden birini ağaca bağlar? Bu acımasızlığın nedeni ne olabilir?"

"Bunları anladığımız zaman büyük olasılıkla neden bu cinayetlerin işlendiğini de anlamış olacağız," dedi Wallander.

"Bir fikrin var mı?"

"Çok fikrim var ama şu anda galiba en iyisi Nyberg'le adamlarının rahat rahat çalışmalarına izin vermek olacak. Burada kalmanın bence bir yararı yok artık. Sabah erkenden Ystad'da bir toplantı yapsak iyi olacak."

Şef bu sözlere karşı çıkmadı. Sabahın ikisinde Nyberg'le adli tıp teknisyenleri ormanda yalnız kalmışlardı. Yağmur çiselemeye başlamıştı. Rüzgâr da çıkmıştı. Olay yerinden en son ayrılan Wallander oldu.

Şimdi ne yapacağız, diye sordu kendi kendine. Nasıl ilerleyeceğiz? Elimizde ne kuşku duyduğumuz biri var, ne de bu cinayetlerin nedenine ilişkin bir bilgi. Elimizde yalnızca Harald Berggren adındaki bir adamın günlüğü var. Bir kuş sevdalısıyla orkide meraklısı acımasızca öldürüldü.

Höglund'un söylediklerini anımsamaya çalıştı. Önemliydi. Berggren'in erkeksi dünyasına ilişkin bir şeyler söylemişti. Bu da katilin askeri bir geçmişi olduğunu düşündürtmüştü ona. Harald Berggren paralı bir askerdi bir zamanlar. Ne ülkesini ne de ilkesini savunmak için savaşmamıştı. Para karşılığında masum insanları öldürmüştü. İnsanları salt para için öldürmüştü.

Hiç olmazsa elimizde bir başlangıç noktası var, diye geçirdi içinden. Bu nokta çürüyünceye değin ona sıkı sıkı sarılmalıyız. Nyberg'le vedalaşmak için yanına gitti.

"Araştırmamızı istediğin somut bir şey var mı?" diye sordu.

"Hayır ama Eriksson'un başına gelenleri anımsatan bir şey bulursan haber ver."

"Bence buradaki her şey Eriksson cinayetini anımsatıyor," diye karşılık verdi Nyberg. "Yalnızca bambu kazıklar yok, o kadar."

"Sabah erkenden polis köpekleri gelecek buraya," dedi Wallander.

"Onlar geldiğinde ben herhalde hâlâ burada olacağım," dedi Nyberg.

"Şefle konuşacağım. Ona işlerinin ne denli yoğun olduğunu ve senin de çok yorulduğunu söyleyeceğim," dedi Wallander arkadaşını rahatlatmak istercesine.

"Bunun bir işe yarayacağını hiç sanmıyorum."

"Bence denememek bir işe yaramaz," dedi Wallander kesin bir tavırla.

Saat 03.00'de toplantı odasında toplanmışlardı. Wallander masanın çevresindeki yorgun ve uykusuz yüzlere bakınca en önemli görevinin soruşturma

ekibine moral ve enerji kazandırmak olduğunu anımsadı. Deneyimlerinden her soruşturmada özgüvenin yok olduğu anlar olduğunu çok iyi bilirdi. Ne var ki, o an bu kez çok çabuk ortaya çıkmıştı.

Sonbahar daha sakin geçebilirdi, diye geçirdi içinden Wallander. Yaz zaten çok yorucu geçmişti. Yerine oturdu. Hansson ona bir fincan kahve getirmişti.

"Cinayetleri çözmek kolay olmayacak," diye başladı. "Korktuğumuz şey başımıza geldi. Gösta Runfeldt öldürüldü. Cinayetin Holger Eriksson'u öldüren aynı kişi tarafından işlendiği anlaşılıyor. Bunun hem ne anlama geldiğini, hem de bizi bekleyen başka tatsız sürprizlerin olup olmadığını bilmiyoruz. Bu cinayetlerin geçen yaz karşımıza çıkan olaylara benzeyip benzemediğini de bilmiyoruz. Aynı kişinin iş başında olduğunu düşünerek bazı parallellikler aramamız yanlış olur. O cinayetlerle bunların arasında çok fark var. Farklar benzerliklerden çok daha fazla."

Arkadaşlarının yorumlarını dinlemek için sustu. Ama kimse konuşmadı.

"Geniş bir görüş açısı içinde çalışmamız gerekiyor. Harald Berggren'i bulmalıyız. Runfeldt'in neden Nairobi uçağına binmediğini saptamalıyız. Ölmeden kısa bir süre önce neden dinleme cihazı sipariş ettiğini mutlaka ortaya çıkarmalıyız. Birbirleriyle ilişki kurmadan yaşamlarını sürdüren bu iki adam arasında bir bağlantı olup olmadığını saptamalıyız. Kurbanlar bir rastlantı sonucu seçilmedikleri görüşünden yola çıktığımızda bu iki adam arasında mutlaka bir bağ olması gerektiği de ortaya çıkıyor."

Yine hiç kimse konuşmadı. Wallander toplantıyı bitirmeye karar verdi. O anda herkesin tek gereksinimi yatıp birkaç saat uyuyabilmekti. Sabah yeniden toplanırlardı.

Yağmur ve rüzgâr hızlanmıştı. Wallander koşar adımlarla otoparka doğru giderken bir yandan da Nyberg'le adli tıp teknisyenlerini düşünüyordu. Aynı zamanda Runfeldt'in üç hafta içinde çok zayıfladığını söyleyen Vanja Andersson'u düşünüyordu. Bu kesinlikle Runfeldt'in kaçırıldığı anlamına geliyordu. Peki ama üç haftadan beri neredeydi? Neden? Ve onu kim ya da kimler kaçırmıştı?

14.

Wallander birkaç saat sonra kalkacağından oturma odasındaki kanepeye uzandı. Eve geldiğinde Linda uyuyordu. Yorgunluktan sızmış ama kısa bir süre sonra tam olarak anımsayamadığı bir karabasandan kan ter içinde uyanmıştı. Düşünde babasını görmüştü, Roma'daydılar ama ürkütücü, kötü bir şey olmuştu. Karanlığın içinde bir şey vardı. Düşünde ölüm bir uyarı niteliğinde Roma'da onlarla birlikteydi. Yerinden doğrularak battaniyeye sarıldı. Saat sabahın beşiydi. Çalar saat az sonra çalacaktı. Kanepede kıpırdamadan öylece oturdu. Kendini zorlayarak kalkıp banyoya gitti. Duştan sonra kendini biraz daha iyi hissetmişti. Kahvaltıyı hazırladı ve altıya çeyrek kala da Linda'yı uyandırdı. Altı buçukta yola çıkmaları gerekiyordu. Linda yolda fazla konuşmadı. Havaalanına yaklaştıklarında Linda'nın uykusu ancak açılmıştı.

"Dün akşam ne oldu?" diye sordu.

"Biri ormanda bir erkek cesedi buldu."

"Anlatmayacak mısın?"

"Cesedi koşuya çıkmış bir antrenör bulmuş."

"Kimmiş?"

"Antrenör mü yoksa ölen kişi mi?"

"Ölen kişi."

"Çiçekçi."

"İntihar mı etmiş?"

"Ne yazık ki, hayır."

"Ne yazık mı?"

"Öldürülmüş, bu da bizim çok çalışmamız anlamına geliyor."

Linda bir süre konuşmadı.

"Bunlara nasıl dayanabildiğini bir türlü anlayamıyorum," dedi.

"Ben de. Ama dayanmak zorundayım. Birinin bunu yapması gerekiyor."

Kızının bundan sonraki sorusu Wallander'i çok şaşırtmıştı.

"Sence ben iyi bir polis olabilir miyim?"

"Başka planların var sanıyordum."

"Var ama yine de sorumu yanıtlamanı istiyorum."

"Bilmiyorum," dedi. "Olabilirsin belki de."

Daha fazla konuşmadılar. Wallander arabayı otoparka bıraktı. Bagajdan kızının el çantasını çıkardı. Kızının arkasından havaalanına doğru yürürken Linda başını çevirip babasına baktı.

"Eve git," dedi. "Ayakta duramayacak kadar yorgun görünüyorsun."

Bir anlık bir burukluk oldu. Wallander'in babasından, yani Linda'nın büyükbabasından söz ettiler. Sonra da vedalaştılar ve Wallander kızı gözden kayboluncaya değin arkasından baktı.

Direksiyonun başına geçti ve bir süre kızının söylediği bir şeyi düşündü. Sonra da arabayı çalıştırdı. Sonbahar havası soruşturmanın kendisi gibi karanlık ve iç karartıcıydı. Bir adam kuyuda kazığa çakılmıştı. Bir başkasıysa bir ağaca bağlanmış ve boğazı sıkılarak öldürülmüştü. Bunlardan daha kötü bir ölüm olabilir miydi? Babasını tablolarının arasında yerde yatar görmek de en az bunlar kadar kötüydü. Bir an önce Baiba'yı görmesi gerekiyordu. Onu arayacaktı. Artık bu yalnızlığa daha fazla dayanamayacağını hissediyordu. Yeterince uzun bir süre yalnız yaşamıştı. Boşanalı beş yıl olmuştu. Bu şekilde devam ederse yakında insanlardan korkan yaşlı biri olup çıkacaktı. Ve böyle olmayı da kesinlikle istemiyordu.

Karakola gider gitmez doğruca kafeteryaya girip bir fincan kahve aldı. Sonra da Gertrud'u aradı. Sesi neşeliydi. Wallander'in kız kardeşi hâlâ oradaydı. Wallander'in işleri çok yoğun olduğundan iki kadın babasının evrakını inceliyorlardı. Löderup'daki evin dışında fazla bir şeyi yoktu ama arkasında hiç borç da bırakmamıştı. Gertrud, Wallander'e almak istediği özel bir şey olup olmadığını sordu. Wallander önce bu soruya hayır dedi ama sonra da fikrini değiştirerek stüdyonun duvarlarına dayalı duran tablolardan birini almak istediğini söyledi. Babası öldüğünde üstünde çalıştığı tabloyu istemiyordu.

Telefonu kapattıktan sonra yeniden polis kimliğine bürünerek Höglund'un Eriksson'un postacısıyla yaptığı konuşmayı içeren rapora hızla göz gezdirdi.

Höglund raporu gereksiz ayrıntılara girmeden yazmıştı ama soruşturmayla doğrudan ilgisi olan bir şey de yoktu içinde. Eriksson birkaç ay önce

posta kutusuna postacısıyla konuşmak istediğini belirten bir not bırakmıştı. Postacının anımsadığına göre de bu bazı siparişlerle ilgili önemsiz bir nottu. Postacı ne son zamanlarda Eriksson'un çiftliğinde olağandışı bir şeylere tanık olmuş, ne de civarda yabancı araçlar ya da insanlar görmüştü.

Wallander raporu kenara iterek not defterini önüne çekip soruşturmayla ilgili bazı notlar aldı. Birini Malmö'deki seyahat acentesinde çalışan Anita Lagergren'le görüşmeye göndermeliydi. Runfeldt bu yolculuk için parasını ne zaman yatırmıştı? Bu orkide safarisi de ne demek oluyordu? Tıpkı Eriksson'un yaşamı gibi Runfeldt'in yaşamının da bir anatomisini çıkarmaları gerekiyordu. Çocuklarıyla konuşmak da çok önemliydi. Wallander ayrıca Runfeldt'in satın aldığı dinleme cihazıyla ilgili her bilgiyi öğrenmek istiyordu. Bu cihazı nerede kullanacaktı? Neden bir çiçekçinin böylesi bir cihaza gereksinimi olmuştu? Olanları anlamak için bu sorularının yanıtlarını bulması gerektiğinden emindi. Not defterini bir kenara iterek eli telefonun üstünde bir süre kararsızlıkla oturdu. Saat sekizi çeyrek geçiyordu. Nyberg büyük olasılıkla uyuyordu. Ama dayanamadı ve Nyberg'in cep telefonunu çevirdi. Nyberg telefonu hemen açtı. Hâlâ ormanda çalışıyordu. Wallander ona nasıl gittiğini sordu.

"Polis köpekleri geldi," dedi Nyberg. "İpin kokusunu aldılar. Runfeldt'in buraya yürüyerek geldiğini sanmıyorum. Arabayla getirilmiş olmalı."

"Lastik izi var mı?"

"Çok az. Araştırıyoruz."

"Başka?"

"İp, Danimarka'daki bir fabrikanın malı."

"Danimarka'dan mı?"

"İp satan her dükkânda bu iplerden bulunduğuna eminim. Ama bana yeni gibi geldi. Sanki bu iş için alınmış," dedi Nyberg. Wallander yüzünü buruşturdu.

"Ağaca bağlanırken karşı koyduğuna ilişkin herhangi bir ipucu bulabildin mi? Ya da kendini kurtarmaya çalıştığına ilişkin?"

"Hayır. Debelenmemiş. Zemin bozulmamış. Ayrıca ne ipte, ne de ağacın gövdesinde kurtulmaya çalıştığına ilişkin bir iz vardı. Ağaca bağlanmış ve kesinlikle kıpırdamamış bile."

"Bunu nasıl yorumluyorsun?"

"İki olasılık var," diye karşılık verdi Nyberg. "Ya ağaca bağlandığında çoktan ölmüştü ya da baygındı ve bu yüzden de karşı koyamadı. Veya karşı koymamayı yeğledi ki buna inanmak çok zor."

Wallander bir an için bu sözleri düşündü.

"Üçüncü bir olasılık daha var," dedi sonunda. "Runfeldt'in karşı koyacak gücü yoktu."

Nyberg bunun en güçlü olasılık olabileceğini söyledi.

"Bir şey daha sormak istiyorum," dedi Wallander. "Tam olarak emin olamayacağını biliyorum ama bizler her zaman olayın nasıl gerçekleştiğini tahmin etmeye çalışırız. Hiç kimse biz polisler kadar çok tahmin yapmaz. Orada sence bir kişiden fazla mı insan vardı?"

"Birden fazla kişinin olması gerektiğini düşündüren birçok neden var. Bir adamı ormana sürükleyip getirmek sonra da onu bir ağaca bağlamak öyle sanıldığı kadar kolay bir şey değil. Ama yine de birden fazla insan olduğundan kuşkuluyum."

"Neden?"

"Doğruyu söylemem gerekirse bilmiyorum."

"Lödinge'deki kuyuyu düşün şimdi de. Orada ne tür duygular yaşamıştın?"

"Aynı şeyleri. Orada da bir kişiden fazla insan olduğunu düşünmüştüm ama yine de emin değilim tabii ki."

"Ben de aynı şeyleri düşünüyorum," dedi Wallander. "Bu da beni çok rahatsız ediyor."

"Hangi nedenle olursa olsun, son derece güçlü biri var karşımızda," dedi Nyberg. "Buna ilişkin birçok ipucu var elimizde."

Wallander'in başka sorusu yoktu.

"Bunların dışında başka bir şey var mı?"

"Olay yerinde birkaç bira şişesiyle bir tane takma tırnağa rastladık. Hepsi bu kadar."

"Takma tırnak mı?"

"Kadınların kullandığı şu uzun tırnaklardan. Ama uzun bir süreden beri orada duruyor da olabilir."

"Şimdi evine git de biraz dinlen," dedi Wallander.

"Eve gidecek zamanım yok," diye karşılık verdi Nyberg. Wallander arkadaşının birden sinirlendiğini hissetmişti. Telefonu kapatır kapatmaz zil çaldı. Arayan Martinsson'du.

"Gelip seni görebilir miyim?" dedi. "Toplantı saat kaçtaydı?"

"Dokuzda. Daha vakit var."

Wallander telefonu kapattı. Martinsson bir şey bulmuş olmalıydı. İçinde yoğun bir gerginlik hissetti. O anda tek gereksinimleri olan şey ileriye doğru bir hamle yapabilmekti.

Martinsson içeri girerek sandalyeye oturdu. Hiç zaman yitirmeden konuya girdi.

"Şu paralı askerlik konusunu düşünüp durdum. Ve de Berggren'in günlüğünü. Bu sabah uyandığımda da birden aklıma Harald Berggren'le aynı dönemlerde Kongo'da olan birini tanıdığım geldi."

"Paralı asker olarak mı?" diye sordu Wallander şaşkınlıkla.

"Hayır. Birleşmiş Milletler'in İsveçli bir üyesi olarak Katanga'daki Belçikalı kuvvetlerin silahsızlanması konusunda görev yapıyordu."

Wallander başını salladı. "Bunlar olduğunda ben ya 12 ya da 13 yaşımdaydım. Fazla bir şey anımsamıyorum. Aslında o uçak kazasının dışında hiçbir şey hatırlamıyorum."

"Ben daha doğmamıştım," dedi Martinsson. "Ama okulda okuduklarımızdan bazı şeyleri anımsıyorum."

"Tanıdığını söylediğin kim?"

"Birkaç yıl önce Halk Partisi'nin toplantılarına gidiyordum," diye sürdürdü konuşmasını Martinsson. "Toplantıdan sonra da her zaman kahve içilirdi. Bu alışkanlık yüzünden ülser sahibi oldum."

Wallander sabırsızlıkla parmaklarını masaya vurup duruyordu.

"O toplantıların birinde yaklaşık 60 yaşlarında bir adamın yanında oturuyordum. Nasıl konuşmaya başladığımızı anımsamıyorum ama bana Kongo'daki BM'lerin İsveç kuvvetlerinde kumandan olan General von Horn'un

birliğinde görev yaptığını söyledi. Paralı askerlerden de söz ettiğini anımsıyorum."

Wallander artan bir ilgiyle dinliyordu.

"Bu sabah bir iki telefon görüşmesi yaptım. Partideki arkadaşlarımdan biri onu tanıyormuş. Adamın adı Olof Hanzell'miş. Emekli ve Nybrostrand'da oturuyor."

"Harika," dedi Wallander. "Hadi hemen onu görmeye gidelim."

"Ben onu aradım bile. Polise yardım etmekten memnun olacağını söyledi. Sesi son derece sakindi."

Martinsson üstünde bir telefon numarası yazılı kâğıt parçasını Wallander'in masasına bıraktı.

"Her kapıyı çalmalıyız," dedi Wallander. "Bu sabahki toplantıyı kısa keseceğim."

Martinsson yerinden kalktı. Kapının eşiğinde durdu.

"Gazeteleri gördün mü?"

"Gazete okuyacak zamanım mı var benim?"

"Lödinge'de diğer semtlerde oturan insanlar basınla konuşmaya başladılar. Eriksson'un başına gelenlerden sonra milis kuvvetlerine duydukları gereksinmeden söz etmeye başladılar."

"Hep böyle yaparlar," dedi Wallander. "Endişelenecek bir şey yok."

"Ben senin kadar emin değilim," diye karşılık verdi Martinsson. "Anlatılanlar her zamankinden farklı."

"Yani?"

"İnsanlar artık kimliklerini gizlemiyorlar. Adlarını veriyorlar. Eskiden böyle yapmazlardı. Milis kuvvetleri kurma fikri birden cazip gelmeye başlamış olmalı."

Wallander, Martinsson'un haklı olduğunun farkındaydı ama bunun acımasız bir cinayet karşısında halkın doğal tepkisinden öte olmadığını da hissediyordu.

"Runfeldt'le ilgili haber yayılmaya başlayınca halk milis kuvvetlerine ilişkin baskısını daha arttıracak. Şef Holgersson'u bu olacaklara önceden hazırlamak bence iyi olur."

"Sen ne düşünüyorsun?" diye sordu Martinsson.

"Lisa Holgersson'la ilgili mi? Bence birinci sınıf bir polis şefi."

Martinsson yeniden içeri girdi. Wallander onun ne denli yorgun olduğunu görebiliyordu. Bu meslekte geçirdiği yıllar onu hızla yaşlandırmıştı.

"Bu yaz olanların çok farklı olaylar olduğunu düşünüyordum," dedi. "Ama şimdi sandığımız kadar farklı olmadıklarını görüyorum."

"Aralarında fazla bir benzerlik yok," dedi Wallander. "Olmayan benzerlikler yaratmamalıyız."

"Benim söylemeye çalıştığım bu değil. Ben bu şiddet olaylarından söz ediyorum. Günümüzde öldürmek sanki yeterli değilmişcesine katiller kurbanlarına işkence de ediyorlar."

"Haklısın. Ama bunlarla nasıl başa çıkmamız gerektiğini inan ben de bilmiyorum."

Martinsson odadan çıktı. Wallander bir an önce duyduklarını düşündü. O gün Yüzbaşı Olof Hanzell'le görüşmeye karar verdi.

Toplantı Wallander'in de tahmin ettiği gibi kısa sürmüştü. Hepsi de uykusuz olmalarına rağmen kararlı ve enerji doluydular. Per Åkeson, Wallander'in anlatacaklarını dinlemek için toplantıya gelmişti. Toplantı bittikten sonra da bir iki şey sordu.

Kendi aralarında iş bölümü yapmışlar ve hangi konulara öncelik vermeleri konusunu tartışmışlardı. Ekstra eleman çağırma konusu şimdilik bir kenara bırakılmıştı. Şef Holgersson polislerden bazılarını günlük sıradan işlerden alıp bu cinayetleri soruşturma ekibine katmıştı. Bir saat sonra herkesin işi birden artmıştı.

"Bir şey daha var," dedi Wallander toplantıyı bitirirken. "Bu cinayetlerin basının ilgisini çekeceği ortada. Şimdiye değin gördüklerimiz aysbergin yalnızca tepesi. Anladığım kadarıyla cinayetlerin işlendiği yerlere yakın oturan halk polisin gece nöbet tutması ve milis kuvvetlerinin kurulması konusunu yeniden gündeme getirmeye başladı. Olayların düşündüğüm gibi gelişip gelişmeyeceğini beklemek zorundayız. Şimdilik şefle ben basınla ilgileneceğiz. Ve basın toplantısının düzenlenmesi konusunda Ann-Britt bizlere yardım ederse memnun oluruz."

Wallander toplantıdan sonra Şef Holgersson'la bir süre konuştu. Basın toplantısını o gün öğleden sonra beş buçukta yapmaya karar verdiler. Wallander, Per Åkeson'u bulmaya gitti ama savcı çoktan oradan ayrılmıştı. Odasına geri dönerek Martinsson'un verdiği telefon numarasını çevirdi. Numarayı çevirirken birden Svedberg'in notunu hâlâ onun masasına bırakmadığını anımsadı. Yüzbaşı Hanzell telefona yanıt verdi. Neşeli bir sesi vardı. Wallander kendini tanıtarak o sabah kendisiyle görüşmek istediğini söyledi. Hanzell ona adresini verdi.

Wallander karakoldan çıkarken kara bulutların dağıldığını fark etti. Hava rüzgârlıydı ama güneş bulutların arasından yüzünü göstermeye başlamıştı. Arabaya yedek bir ceket koymayı geçirdi aklından. Acelesi olmasına karşın bir emlakçının önünden geçerken durup camda asılı olan satılık ev ilanlarına baktı. Eğer acelesi olmasaydı içeri girip emlakçıyla konuşacaktı. Arabasını yeniden çalıştırırken Linda'nın Stockholm uçağının vaktinde kalkıp kalkmadığını düşündü.

Birkaç kez yanlış köşelerden döndükten sonra doğru adresi bulabildi. Arabasını park etti, en az on yıllık olduğu belli olan villanın kapısına doğru yürüdü. Eşofmanlı bir adam kapıyı açtı. Kır saçları, ince bir bıyığı vardı ve formda görünüyordu. Gülümseyerek elini uzattı. Wallander kendini tanıttı.

"Karım yıllar önce öldü," dedi Hanzell. "O zamandan beri de yalnız yaşıyorum. Evin dağınıklığı için özür dilerim. Lütfen içeri girin!"

Wallander içeri girer girmez koridorda duran büyük Afrika davulunu gördü. Hanzell onun bakışlarını izledi.

"Kongo'da geçirdiğim bir yıl muhteşemdi. Bir daha da zaten hiç yolculuğa çıkmadım. Çocuklar küçüktü ve karım da yolculuğa çıkmaktan pek hoşlanmazdı. Ve bir gün de artık bu işler için çok geç kaldığımı fark ettim."

Wallander kahve fincanlarının hazır beklediği oturma odasına aldı. Odanın duvarlarında Afrika tahta oymaları asılıydı. Wallander kanepeye oturarak yüzbaşının kahve önerisini geri çevirmedi. Aslında karnı acıkmıştı. Hanzell bisküvi tepsisini uzattı.

"Bunları ben yaptım," dedi bisküvileri başıyla işaret ederek. "Eski bir asker için hoş bir hobi oluyor yemek pişirmek."

Wallander bir an önce konuya gelmek istiyordu. Cebinden üç adamın resmini çıkararak yüzbaşıya uzattı.

"Resimdekileri tanıyıp tanımadığınızı sorarak işe başlamak istiyorum. Bu resmin İsveç BM kuvvetlerinin Kongo'da olduğu dönemde çekildiğini sanıyorum."

Hanzell resmi alarak gözlüklerini taktı. Wallander göz doktoruna gitmesi gerektiğini bir kez daha anımsadı. Hanzell resmi alarak pencerenin yanına gitti ve resme uzun bir süre baktı. Wallander evin içini dolduran sessizliği dinledi. Bekledi. Hanzell sonunda pencerenin yanından ayrıldı. Hiçbir şey söylemeden resmi masanın üstüne bırakıp odadan çıktı. Wallander bir bisküvi daha attı ağzına. Tam dışarı çıkıp Hanzell'e bakmayı aklından geçirirken yüzbaşı elinde bir albümle içeri girerek pencerenin yanına gitti ve albümün sayfalarını çevirmeye başladı. Wallander beklemeyi sürdürüyordu. Hanzell sonunda aradığını buldu. Kanepeye geri döndü ve açık albümü Wallander'e uzattı.

"Sol alt köşedeki resme bakın," dedi Hanzell. "Ne yazık ki, pek net değil. Ama sizi ilgilendireceğini sanıyorum."

Wallander resme baktı. İçinden bir hayret çığlığı attı. Bu birkaç ölü askerin fotoğrafıydı. Yüzleri gözleri kan içinde, kiminin kolları kiminin bacakları kopmuş yatıyorlardı. Askerler zenciydi. Onların hemen arkasında da ellerinde tüfekleri olan iki beyaz adam ayakta duruyordu. Sanki bir av fotoğrafı çektiriyorlarmışcasına gururla kameraya bakıyorlardı. Öldürdükleri zenci askerler onların zaferiydi.

Wallander beyaz adamlardan birini hemen tanımıştı. O, Harald Berggren'in günlüğünün içinden çıkan fotoğraftaki solda duran adamdı. Bundan hiç kuşkusu yoktu.

"Onu hatırladığımı sandım," dedi Hanzell. "Ama emin değildim. Doğru albümü bulmam biraz uzun sürdü."

"Kim bu? Terry O'Banion mu yoksa Simon Marchand mı?"

Hanzell şaşkınlıkla baktı.

"Simon Marchand," dedi. "Bunu nereden öğrendiğinizi merak ettim doğrusu."

"Sonra anlatırım. Ama önce siz bana bu resimleri nereden bulduğunuzu söylemelisiniz."

Hanzell kanepeye oturdu.

"O günlerde Kongo'da olanların ne kadarını biliyorsunuz?" diye sordu.

"Hemen hemen hiçbir şey bilmiyorum."

"O zaman bu konuda size biraz bilgi vereyim. Zaten olayları anlamanız için de gerekli bu."

"Sizi dinliyorum," dedi Wallander.

"1953 yılından başlayacağım. O günlerde BM'e üye olan dört bağımsız ülke vardı Afrika'da. Yedi yıl sonraysa bu rakam 26'ya yükselmişti. Bu da tüm Afrika kıtasında büyük bir kargaşanın hüküm sürdüğünü anlatmaya yeter. Sömürgecilikten kurtulmak için verilen savaşlar doruk noktasına ulaşmıştı. Yeni oluşan ülkeler bağımsızlıklarını ilan ediyorlardı. Bağımsızlıkların ilan edilmesi çok sancılı oluyordu. Ama en yoğun sancılar Belçika Kongo'sunda yaşanıyordu. 1959 yılında Belçika hükümeti bağımsızlığa geçişin sağlanması için bir plan yaptı. Bağımsızlığın ilan edilmesi için de 30 Haziran 1960 günü saptandı. Bu saptanan gün yaklaştıkça da ülkedeki huzursuzluk artıyordu. Kabileler farklı tarafları tutuyor ve şiddet içerikli olaylar her geçen gün daha da artıyordu. Ne var ki, bağımsızlık ilan edildi ve Kasavubu adındaki deneyimli bir politikacı cumhurbaşkanı, Lumumba da başbakan oldu. Lumumba adını daha önce duyduğunuzdan eminim."

Wallander kuşku dolu bir ifadeyle başını evet dercesine salladı.

"İlk birkaç gün her şeye karşın, sömürgecilikten bağımsızlığa geçişin huzur içerisinde gerçekleşeceği sanılıyordu. Ama kısa bir süre sonra ülkenin ordusu olan *Force Publique*, yani Halkın Ordusu, Belçikalı askerlere karşı bir ayaklanma başlattı. Belçikalı paraşütçü birliği, askerlerini kurtarmak için kolları sıvadı. Ülke kısa zamanda büyük bir kaosun içine düştü. Kasavubu'yla Lumumba'nın ülkeyi içine düştüğü bu durumdan kurtarmaları elbette söz konusu bile değildi. Tam bu sırada, maden kaynaklarından ötürü ülkenin en zengin eyaleti Katanga bağımsızlığını ilan etti. Liderleri Moise Tshombe'ydi.

Kasavubu ve Lumumba, BM'den yardım istedi. O günlerde BM Genel

Sekreteri olan İsveçli Dag Hammarskjöld hiç zaman kaybetmeden İsveçlilerin de içinde olduğu BM birliğini oluşturdu. Bizlerin rolü polislik görevini üstlenmek olacaktı. Kongo'da kalan Belçikalıları Katanga'daki Tshombe koruyordu. Büyük maden şirketlerinden gelen paralarla paralı askerleri tuttular. Ve işte bu fotoğraf da o günlerden kalan bir fotoğraf."

Hanzell soluk alarak kahvesini yudumladı.

"Bu anlattıklarım o günlerde yaşananların ne denli gerginlik ve karmaşa dolu olduğuna ilişkin size bir bilgi vermiştir sanırım."

"Son derece büyük bir kargaşa yaşandığını tahmin edebiliyorum," dedi Wallander sabırsızlıkla yüzbaşının sözlerine devam etmesini beklerken.

"Katanga'daki karmaşada yüzlerce paralı asker de vardı," dedi Hanzell. "Bu askerler Fransa, Belçika, Afrika'daki Fransız sömürgeleri gibi değişik ülkelerden gelmişlerdi. Bu olaylar İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden yalnızca 15 yıl sonra patlak vermişti ve savaşın sona erdiğini kabul etmeyen birçok Alman vardı. İkinci Dünya Savaşı'nın intikamını masum Afrikalılardan çıkardılar. Aralarında birçok da İskandinav vardı. Bazıları öldü ve kimsesizler mezarlığına gömüldüler. Bir keresinde bir Afrikalı, BM'in İsveç karargâhına gelmişti. Ölmüş bir dizi paralı askerin resimleri ve evrakı vardı elinde. Ama bu askerlerin hiçbiri İsveçli değildi."

"O zaman neden İsveç karargâhına gelmişti?"

"Bizler kibar ve cömert olarak tanınıyorduk. Bir karton kutu dolu eşyayla gelmiş ve kutunun içindekini satmak istediğini söylemişti. Onları nereden bulduğunu da ancak Tanrı bilir."

"Ve sizler de satın aldınız, öyle mi?"

"Ben galiba, eğer yanlış hatırlamıyorsam kutuya on kron vermiştim. Kutunun içinden çıkan eşyaların çoğunu attım. Ama bazı fotoğrafları sakladım. Bu da onlardan biri işte."

Wallander bir adım daha atmaya karar verdi.

"Harald Berggren," dedi. "Resimdeki adamlardan biri İsveçli ve adı da Harald Berggren. Ya ortadaki ya da sağdaki adam olmalı. Bu isim size bir şey anımsatıyor mu?"

Hanzell başını iki yana salladı.

"Hayır. Ama öte yandan da, çok şaşırtıcı değil."

"Neden?"

"Paralı askerlerin çoğu adlarını değiştirmişti. Salt İsveçliler değil. Anlaşmayı imzalarken adlarını değiştiriyorlardı. Her şey olup bittiğinde ve yaşamda kalacak denli şanslıysanız o zaman eski kimliğinize yeniden kavuşabiliyordunuz."

"O zaman Harald Berggren farklı bir kimlikle Kongo'da olabilir, değil mi?"

"Elbette."

"Ve farklı bir adla ölmüş de olabilir, değil mi?"

"Evet."

"O zaman onun ölüp ölmediğini söylemek olanaksız. Ve bulunmak istemiyorsa onu bulmak da olanaksız, değil mi?"

Hanzell evet dercesine başını salladı. Wallander bisküvi tepsisine baktı.

"Eski meslektaşlarımın çoğu farklı düşünüyor," dedi Hanzell. "Ama bana sorarsanız paralı askerler adi ve alçak kişilerdir. Para için adam öldürdüler. Her ne kadar komünizme karşı savaştıklarını söyleseler de böyle olmadığını herkes biliyor. Aslında gerçek bambaşka. Kim daha fazla para verirse gidip onun ordusuna katılarak aldıkları emirler doğrultusunda masum insanları öldürdüler."

"Paralı bir askerin eski normal yaşamına geri dönmesi herhalde çok güç olmalı," dedi Wallander.

"Çoğu bunu beceremedi. Gölge gibi sürdürdüler yaşamlarını. Alkolik oldular. Aslında paralı asker olmadan önce zaten çoğunun psikolojik sorunları vardı."

"Ne demek istiyorsunuz?"

Hanzell hiç duraksamadan bu soruyu yanıtladı.

"Sadist ve psikopattılar."

15.

Wallander akşama değin Nybrostrand'da kaldı. Gittiğinde saat öğleden sonra birdi ama akşamüstü sonbahar havasına çıktığında hafifçe sersemlemişti. Ystad'a geri dönmek yerine arabasını deniz kıyısına doğru sürdü. Kumsalda bir yürüyüş düşünmesine yardım edebilirdi. Kumsala inip soğuk ve sert rüzgârı yüzünde hissedince fikrini değiştirip arabasına geri döndü. Ön koltuğa oturup, koltuğu iyice arkaya yatırdı. Sonra da gözlerini kapatarak Sven Tyrén'in bürosuna gelip de Holger Eriksson'un kaybolduğunu rapor etmesinden bu yana gelişen olayları teker teker gözden geçirmeye başladı.

Wallander olayları sırayla düşünmeye çalıştı. Meslek yaşamında onca yıl içinde Rydberg'den ortaya çıkan ilk olayın ya da olayların nedensellik zincirindeki ilk unsur olması gerekmediğini öğrenmişti. Eriksson ve Runfeldt öldürülmüştü, ama bu cinayetler intikam uğruna mı işlenmişti? Yoksa bir şey kazanmak amacıyla mı işlenmişti? Gerçi Wallander cinayetten insanın nasıl bir kazanç elde edebileceğini kestiremiyordu, ama yine de bu şekilde düşünmesi gerektiğini biliyordu.

Gözlerini açarak rüzgârda sallanan bayraklara baktı. Eriksson uçları sivriltilmiş kazıklara sokularak öldürülmüştü. Runfeldt bir süre bir yerde tutuklu olarak kalmış sonra da boğularak öldürülmüştü. Neden bu her iki cinayette de şiddet unsuru vardı? Ve neden Runfeldt öldürülmeden önce kaçırılmıştı? Wallander soruşturma ekibinin yaptığı gibi temel öngörüleri gözden geçirmeye çalıştı. Katil iki kurbanını da tanıyor olmalıydı. Eriksson'un alışkanlıklarını biliyordu. Runfeldt'in de Afrika'ya gideceğini mutlaka biliyor olmalıydı. Ve cesetlerin bulunması onu endişelendirmiyordu.

Neden cesetleri saklamadı, diye geçirdi içinden Wallander. Saklamadı çünkü birilerinin çıkıp yaptıklarını görmesini istiyordu. Katil yaptıklarını herkese göstermek mi istemişti? Eğer bu sav doğruysa göstermek istediği tam olarak neydi? Bu iki adamın öldürüldüğünü mü? Hayır, neden yalnızca bu olamaz. Katil ayrıca son derece acımasız yöntemlerle kurbanlarını öldürdüğünü de göstermek istemişti.

Eğer bu savlar doğruysa Eriksson ve Runfeldt cinayetleri düşündüklerinden çok daha büyük bir şeyin parçası olmalıydı. Bu, daha başka insanların da öldürüleceği anlamına gelmeyebilirdi, ama bu kesinlikle Eriksson, Runfeldt ve onları öldüren kişinin daha büyük bir grup insan içinde aranması gerektiği anlamına geliyordu. Afrika'daki bir savaşta yer alan bir grup paralı asker benzeri bir grubun dikkatini çekmek için işlenmiş olabilirdi bu cinayetler.

Wallander'in canı birden sigara çekti. Sigarayı bırakalı birkaç yıl olmasına karşın zaman zaman canı çok içmek isterdi. Arabadan inerek arka koltuğa geçip oturdu. Yer değiştirmek olaylara farklı görüş açılarından bakmaya benziyordu. Kısa bir süre sonra sigarayı unutarak az önceki düşüncelerine geri döndü.

En önemli unsur Eriksson'la Runfeldt arasında bir bağ bulabilmekti. Aralarında bir bağ olduğundan neredeyse adı gibi emindi. Bu iki adam hakkında daha başka şeyler de öğrenmeleri gerekiyordu. Dış görünüşte bu iki adamın ortak hemen hemen hiçbir noktası yoktu. Aralarındaki fark yaşlarıyla başlıyordu. Farklı kuşakların insanlarıydılar. Eriksson, Runfeldt'in babası olabilirdi. Ama yollarının kesiştiği bir yer mutlaka vardı. Bu yeri de soruşturmaya tüm dikkatlerini vererek bulacaklardı. Wallander önlerinde uzanan başka bir yolun olmadığını biliyordu.

Telefonu çaldı. Arayan Höglund'du.

"Bir şey mi oldu?" diye sordu.

"Salt meraktan aradığımı itiraf etmeliyim," diye karşılık verdi genç kadın.

"Yüzbaşı Hanzell'le yaptığım görüşme çok iyiydi," dedi Wallander. "Harald Berggren'in takma bir adla yaşamını sürdürebileceğini öğrendim. Paralı askerler sözleşmelerini imzalarken ya da sözlü anlaşmalar yaparken takma adlar kullanırlarmış genellikle."

"O zaman onu bulmamız daha da zorlaşacak."

"Ben de önce senin gibi düşünmüştüm. İğneyle kuyu kazmaya benzeyeceğini sanmıştım. Ama kaç kişi yaşamı boyunca adını değiştirir? Bu çok zor bir iş bile olsa kayıtları denetlemek olası olmalı."

"Şu anda neredesin?"

"Kumsalda. Nybrostrand'da."

"Orada ne yapıyorsun?"

"Doğrusunu istersen arabada oturup düşünüyorum." Kendini savunurcasına konuştuğunu fark edince birden şaşırdı. Nedenini merak etti.

"O zaman seni daha fazla rahatsız etmeyeyim," dedi.

"Beni rahatsız etmiyorsun. Zaten ben de birazdan dönecektim. Lödinge'ye uğramayı düşünüyorum."

"Neden?"

"Hafızamı tazelemem gerekiyor. Daha sonra da Runfeldt'in evine gideceğim. Saat üç civarında orada olacağımı sanıyorum. Vanja Andersson'a oraya gelmesini söyleyebilir misin?"

"Söylerim."

Wallander arabasını Lödinge'e doğru sürdü. Soruşturma kafasında artık somut bir yere oturmak üzereydi.

Eriksson'un evinin önünde durduğunda kapının önünde duran iki arabayı şaşkınlıkla fark etti. Gelenlerin kim olduklarını merak etti. Cinayet yerinin fotoğraflarını çekmek isteyen gazeteciler mi gelmişti acaba? Bahçeden içeri girer girmez merakı geçti. Bahçe kapısının önünde Wallander'in daha önce de birkaç kez karşılaştığı bir avukat duruyordu. Avukatın yanında da iki kadın vardı. Bunlardan biri Wallander'le yaşıt diğeriyse daha büyüktü. Adı Bjurman olan avukat hepsini başıyla selamladı.

"Eriksson'un vasiyeti için geldim," dedi. "Polisin soruşturmasını bitirdiğini sanıyordum. Karakola telefon etmiştim."

"Katili yakalayıncaya kadar soruşturma sürer," diye karşılık verdi Wallander. "Ama siz işinize bakın. Bizi engellemezsiniz."

Wallander, Bjurman'ın Eriksson'un avukatı olduğunu anımsamıştı. Avukat Wallander'i iki kadınla tanıştırdı. Yaşlı olanı Wallander'in uzattığı eli polisle el sıkışmak onun soyluluğuyla bağdaşmayacakmışcasına küçümser bir ifadeyle sıktı. Kibirli insanlardan hiç hoşlanmayan Wallander bu davranışa çok sinirlenmişti ama yine de duygularını belli etmedi. Diğeri çok daha sıcaktı.

"Bayan Mårtensson'la Bayan von Fessler, Lund'daki Kültür Derneği'nden. Bay Eriksson mal varlığının büyük bir bölümünü bu kuruluşa bırakmış. Bu konuda çok titizdi. Biz de çalışmalarımıza başlamak üzereydik."

"Eksik bir şey çıkarsa haber verin," dedi Wallander. "Aksi halde sizi rahatsız etmem. Zaten ben de çok kalmayacağım."

"Polisin katili bulmadığı doğru mu?" diye sordu yaşlı olanı, Bayan von Fessler. Wallander onun bu sözleri eleştiri niteliğinde söylediğinden emindi.

"Doğru," dedi. "Henüz bulamadı."

Bu konuşmayı sinirlenmeden bitirmesi gerektiğinde olduğunun bilincinde arkasını dönerek açık olan kapıdan eve girdi. Konuşmanın bittiğini vurgulamak istercesine de arkasından kapıyı kapattı. Ayağının dibinden hızla geçen bir fare duvara dayalı duran eski püskü bir dolabın altında yok oldu. Sonbahar, diye geçirdi içinden Wallander. Tarla fareleri duvarların arasından içeri giriyorlardı. Kış köşe başında olmalı, dedi kendi kendine.

Ağır adımlarla evi dolaştı. Özel bir şey aradığı yoktu; yalnızca evi hafızasına kazımak istiyordu. Bu da yirmi dakika sürdü. Dışarı çıktığında Bjurman'la kadınlar diğer bölümdeydiler. Wallander onlara bir şey söylemeden oradan ayrılmaya karar verdi. Arabasına doğru giderken tarlalara doğru bakıyordu. Ekinkargaları gitmişti. Tam arabasının kapısını açarken birden durdu. Bjurman bir şey söylemişti; önce bunun ne olduğunu anımsayamadı. Sonra da hızla geri döndü. Kapıyı açıp Bjurman'a işaret etti.

"Vasiyetle ilgili ne demiştin?" diye sordu.

"Holger Eriksson'un mal varlığının büyük bir bölümünü Lund'daki Kültür Derneği'ne bıraktığını söylemiştim."

"Büyük bir bölümünü mü? O zaman başkaları da var, öyle mi?"

"Yüz bin kron, başka bir mirasçısına verilecek. Hepsi bu."

"O mirasçı da kim?"

"Berg bölgesindeki bir kilise. Svenstavik Kilisesi. Kilise yetkililerinin istekleri doğrultusunda kullanabilecekleri bir armağan."

Wallander bu kiliseyi ilk kez duyuyordu.

"Svenstavik, Skåne'de mi?" diye sordu kuşkulu bir sesle.

"Jämtland'ın güneyinde," diye karşılık verdi Bjurman. "Härjadal sınırının hemen yanında."

"Eriksson'un Svenstavik'le ne ilgisi varmış?" diye sordu Wallander şaşkınlıkla. "Ben onun burada, Ystad'da doğduğunu sanıyordum."

"Ne yazık ki, ne ilgisi olduğunu bilmiyorum," diye karşılık verdi, Bjurman. "Bay Eriksson içine kapalı bir insandı."

"Bu armağanla ilgili herhangi bir açıklama yapmadı mı?"

"Vasiyeti kısa ve özdü. Herhangi bir açıklama yoktu. Son hazırladığı vasiyeti doğrultusunda Svenstavik Kilisesi 100.000 kron alacaktı. Ve de alacaklar."

Wallander arabasına binince hemen karakola telefon etti. Telefona Ebba yanıt verdi. Zaten o da Ebba'yla konuşmak istiyordu.

"Svenstavik'deki papaz evinin telefonunu bulmanı rica ediyorum," dedi. "Östersund'daki de olabilir. Bunun Svenstavik'e en yakın kasaba olduğunu sanıyorum."

"Svenstavik nerede?" diye sordu Ebba.

"Bilmiyor musun?" diye karşılık verdi Wallander. "Jämtland'ın güneyinde."

"Çok komik," diye karşılık verdi.

"Numarayı bulunca haber ver," dedi. "Ben şimdi Runfeldt'in evine gidiyorum."

"Şef Holgersson seninle hemen konuşmak istiyor," dedi Ebba. "Gazeteciler telefon edip duruyorlar. Ama şef basın toplantısını 18.30'a erteledi."

"Bence bir sakıncası yok," dedi Wallander.

"Kız kardeşin aradı," diye sürdürdü konuşmasını Ebba. "Stockholm'e geri dönmeden seninle konuşmak istiyormuş."

Babasının ölümünün anımsatılması canını sıkmıştı ama duygularının benliğini ele geçirmesine izin vermedi. En azından şimdilik.

"Onu ararım," dedi. "Ama Svenstavik'deki papazlar evi her şeyden önemli."

Ystad'a geri dönerken yolunun üstündeki bir kafeteryada durup son derece tatsız bir hamburger yedi. Tam arabasına binmek üzereyken vazgeçerek kafeteryaya geri dönüp bir de sosisli sandviç ısmarladı. Sandviçini yasadışı bir şey yapıyormuşcasına çabucacık midesine indirdi. Sonra da arabasına atlayarak Västra Vallgatan'a doğru gitti. Höglund'un eski püskü arabası Runfeldt'in oturduğu binanın önündeydi.

Rüzgâr olanca kuvvetiyle esiyordu. Wallander üşümüştü. Karşı kaldırıma geçerken ceketinin yakasını kaldırdı.

Runfeldt'in evinin kapısını Höglund değil Svedberg açtı.

"Eve gitmesi gerekti," dedi Svedberg. "Çocuklarından biri hastalanmış. Arabası çalışmadığı için benimkini aldı. Ama biraz sonra burada olur."

Wallander oturma odasına girerek çevresine bakındı.

"Nyberg'in işi bitti mi?" diye sordu.

Svedberg ona hayretle baktı.

"Duymadın mı?" diye sordu.

"Neyi?"

"Nyberg'in ayağını."

"Hiçbir şey duymadım," dedi Wallander. "Ne oldu?"

"Karakolun tam önünde kaldırımda ayağı kayıp düşmüş. Yerde galiba benzin varmış. Sol ayağının tandonlarından biri kopmuş galiba. Ya da adale yırtılmış. Şu anda hastanede. Telefon etti ve çalışabileceğini söyledi ama kol değneği kullanması gerekiyormuş. Sesi çok bıkkın çıkıyordu."

Wallander'in aklına Tyrén'in kamyonu gelmişti ama bir şey söylememeye karar verdi.

Vanja Andersson geldi. Yüzü çok solgundu. Wallander, Svedberg'e kendilerini yalnız bırakmasını işaret edince Svedberg, Runfeldt'in çalışma odasına gitti. Wallander, Andersson'u oturma odasına aldı. Vanja Andersson'un tedirgin bir hali vardı, Wallander oturmasını söylediğinde de bir an kararsız kaldı, ama sonra da oturdu.

"Bunun çok tatsız bir şey olduğunu biliyorum," dedi Wallander. "İnanın bana eğer gerçekten gerekli olmasaydı sizi buraya çağırmazdım."

Andersson başını sallamakla yetindi. Wallander onun bu sözleri gerçekten algıladığından emin değildi.

"Daha önce de birkaç kez bu eve geldiniz," dedi. "Hafızanızın çok iyi olduğunu biliyorum. Bay Runfeldt'in valizinin rengini anımsadığınız için bundan eminim."

"Valizi buldunuz mu?" diye sordu.

Wallander birden valizi daha aramaya başlamadıklarını fark etti. Vanja Andersson'dan izin isteyerek rafları sistematik bir şekilde inceleyen Svedberg'in yanına gitti.

"Runfeldt'in valiziyle ilgili bir haber var mı?"

"Valizi mi varmış?"

Wallander hayretle başını salladı. "Boş ver. Ben Nyberg'le konuşurum."

Oturma odasına geri döndü. Vanja Andderson tedirginlikle kanepede oturuyordu. Wallander onun mümkün olabilecek en kısa sürede oradan çıkıp gitmek istediğinin farkındaydı. Soluk almakta zorluk çekiyor gibi bir hali vardı.

"Valiz konusuna sonra döneriz," dedi Wallander. "Şimdi sizin evi dolaşmanızı ve her şeyin yerli yerinde olup olmadığını saptamanızı istiyorum."

Andersson dehşet içinde Wallander'e baktı.

"Bu... ben nasıl bilebilirim ki? Ben buraya o denli sık gelmezdim ki."

"Biliyorum," dedi Wallander. "Ama yine bir şeylerin yerinde olup olmadığını anlayabilirsiniz. Şu anda her şey çok önemli. Sizin gibi bizler de katilin bir an önce bulunmasını istiyoruz."

Vanja Andersson birden hıçkırıklarla ağlamaya başladı. Svedberg kapının eşiğinde belirdi. Wallander her zamanki gibi yine kendini çaresiz hissetti. Yeni yetişen polis memurlarının bu gibi durumlarla başa çıkabilmeleri için daha iyi eğitilmeleri gerektiğini geçirdi aklından. Bu konuyu Höglund'la konuşmalıydı.

Svedberg, Vanja Andersson'a bir kâğıt mendil uzattı. Andersson ağlamaya başladığı gibi birden ağlamasını kesti.

"Özür dilerim, ama..." dedi. "Bu çok zor bir durum."

"Biliyorum," dedi Wallander. "Üzülmenize gerek yok. Bana sorarsanız hiçbirimiz yeterince sık ağlamıyoruz."

Vanja Andersson ona baktı.

"Bu benim için de geçerli," diye ekledi Wallander.

Kısa bir sessizlikten sonra Vanja Andersson ayağa kalktı. Başlamaya hazırdı.

"Acele etmeyin," dedi Wallander. "Son kez buraya geldiğinizde eşyaların nasıl ve nerede durduklarını anımsamaya çalışın."

Andersson'un arkasından gitti. Çalışma odasındaki Svedberg'in küfrettiğini duyunca yanına gidip işaret parmağını dudaklarına götürdü. Svedberg başını evet dercesine salladı; anlamıştı. Araştırmalardaki bu önemli ve kritik anların mutlak bir sessizlik içerisinde gerçekleştirilmeleri gerektiğini biliyordu. Buna defalarca tanık olmuştu. O anda da tek önemli olan şey, mutlak bir sessizlikti. Vanja Andersson'un elinden geleni ardına koymadığını biliyordu.

Buna karşın bir şey çıkmadı. Oturma odasına geri döndüler. Vanja Andersson başını hayır dercesine salladı.

"Her şey yerli yerinde gibi geldi bana," dedi. "Bir şeyin yerinde olmadığını ya da farklı olduğunu sanmıyorum."

Wallander bu sözlere pek şaşırmamıştı. Andersson evin içinde dolaşırken onu arkasından adım adım izlemişti.

"Aklınıza başka bir şey geliyor mu?" diye sordu.

"Ben onun Nairobi'ye gittiğini sanıyordum," dedi. "Çiçeklerini suladım ve dükkânla ilgilendim."

"Bu iki işi de çok güzel ve başarıyla yaptınız," dedi Wallander. "Geldiğiniz için teşekkür ederim. Sizi yine arayacağım."

Andersson'u kapıya kadar geçirdi. Kapı kapanır kapanmaz Svedberg yanına geldi.

"Her şey yerli yerindeymiş," dedi Wallander.

"Runfeldt karmaşık biriymiş," dedi Svedberg düşünceli bir sesle. "Çalışma odasında garip bir dağınıklılık ve düzen var. Çiçekleri söz konusu olduğunda kusursuz bir düzen görüyoruz. Orkideler hakkında bu denli çok kitap yazıldığını doğrusunu istersen bilmezdim. Ama kişisel yaşamı söz konusu olduğunda, inanılmaz bir dağınıklık çıkıyor ortaya. Bu yılki muhasebe defterinin içinden 1969 yılına ait bir vergi iade zarfı çıktı. O yıla ait şaşırtıcı bir gelir beyan etmiş. Tam 30.000 kronluk."

"Biz o günlerde acaba ne kadar kazanıyorduk," dedi Wallander. "Daha fazla olduğunu sanmıyorum. Herhalde aynıydı. Yanlış hatırlamıyorsam o yıllarda maaşımız 2000 kron kadar bir şeydi."

Wallander, "Hadi yeniden araştırmaya başlayalım," deyinceye değin o günleri düşündüler.

Svedberg işinin başına döndü. Wallander pencerenin önünde durarak karşısında uzanan rıhtıma baktı. Ön kapı açıldı. Gelen Höglund'du. Onu karşılamak için koridora çıktı.

"Umarım ciddi bir şey değildi?"

"Soğuk algınlığı," dedi Höglund. "Kocam burada yok. Neyse komşum çocuklara bakacağını söyledi."

"1950'li yıllarda kadın komşuların sayısı daha fazlaydı."

"Haklı olabilirsin. Ama ben bu konuda çok şanslıyım. Komşum 50 yaşlarında ve çocuğu yok. Elbette bu işi bedava yapmıyor ve bazen de hayır diyor ama olsun yine de çocuklarla ilgileniyor."

"Peki hayır dediği zaman ne yapıyorsun?"

Omuz silkti.

"Bir şeyler buluyorum. Eğer akşamsa çocuk bakıcısı bulabiliyorum. Bazen ben de kendime şaşıyorum. Zaman zaman işe geç geldiğimi sen de biliyorsun. İnsanın çocuğu hasta olduğunda kadınların hem işe gitmelerinin, hem de çocuklarıyla ilgilenmelerinin ne denli zor olduğunu erkeklerin anladığını hiç sanmıyorum."

"Haklısın," diye karşılık verdi Wallander. "Belki de komşuna bir şekilde bir madalya vermemiz iyi olur."

"Taşınmaktan söz ediyor," dedi Höglund yüzünü asarak. "O zaman ne yaparım bilemiyorum. Aslında bunu düşünmek bile istemiyorum. Neyse, Vanja Andersson geldi mi?"

"Evin içinde her şeyin yerli yerinde olduğunu söyledi," dedi Wallander. "Ama bana tamamıyla farklı bir şeyi hatırlattı. Runfeldt'in valizini. Bu konuyu unuttuğumu kabul etmeliyim."

"Ben de," dedi genç kadın. "Valiz ormanda yoktu. Nyberg ayağını kırmadan önce ona bunu sormuştum."

"Kırdı, ha?"

"Evet."

"O zaman bir süre yanına yaklaşmasak iyi olur."

"Onu bir akşam yemeğe çağıracağım," dedi Höglund. "Haşlama balık sever."

"Bunu nereden biliyorsun?" diye sordu Wallander şaşkınlıkla.

"Daha önce yemişti," dedi. "Çok hoş bir konuktur. Birçok şeyden söz eder, insan onun yanında hiç sıkılmaz. Akşam yemeklerinde kesinlikle işinden söz etmez."

Wallander bir an için kendisinin iyi bir konuk olup olmadığını merak etti. O da işinden söz etmemeye çalışırdı. Ama en son ne zaman akşam yemeğine çağrılmıştı? O kadar uzun zaman olmuştu ki, hatırlayamıyordu.

"Runfeldt'in çocukları geldi," dedi Höglund. "Onlarla Hansson ilgileniyor."

Oturma odasına gelmişlerdi. Wallander, Runfeldt'in karısının resmine baktı.

"Onun nasıl öldüğünü öğrenmeliyiz," dedi.

"Boğularak."

"Ayrıntıları demek istiyorum."

"Bununla Hansson ilgilenecek. Çocuklara annelerinin nasıl öldüğünü soracak."

Hansson'un bazı kötü alışkanlıkları olabilirdi ama bilgi toplama konusunda içlerinde en iyisiydi.

Wallander, Höglund'a Hanzell'le yaptığı konuşmanın bazı bölümlerini atlayarak anlattı. Buradaki en önemli nokta Berggren'in takma adla yaşıyor olma olasılığıydı. Höglund düşünceli bir şekilde başını salladı.

"Eğer adını yasal olarak değiştirmişse nüfus idaresinden izini sürebiliriz," dedi.

"Paralı bir asker böylesine yasal işlemlerle zamanını harcamaz," diye karşı çıktı Wallander. "Ama yine de araştırmakta yarar var elbette."

Höglund'a Eriksson'un çiftliğinde karşılaştığı avukatla iki kadından da söz etti:

"Bir keresinde kocamla birlikte Norrland'a gitmiştik," dedi. "Svenstavik'ten geçtiğimizi anımsıyorum."

"Ebba papaz evinin numarasını bulacaktı," dedi Wallander cebinden telefonunu çıkararak. Telefonunun kapalı olduğunu fark edince kendisine küfretti. Höglund onun bu dalgınlığına kıkır kıkır güldü. Wallander şımarık bir

çocuk gibi davrandığının farkındaydı. Utanç içinde karakolu aradı. Höglund'un kalemini alarak numarayı yazdı. Ebba ona defalarca aradığını ama telefonunun kapalı olduğunu söyledi.

Tam o sırada da Svedberg elinde birçok evrakla oturma odasından içeri girdi. Wallander bunların alıntı makbuzları olduğunu gördü.

"Bu önemli olabilir diye düşündüm," dedi Svedberg. "Runfeldt'in Harpegatan'da bir yeri varmış. Aylık kirasını ödüyor. Anlayabildiğim kadarıyla da bu harcamasını diğer harcamalarından ayrı tutmuş."

"Harpegatan mı?" diye sordu Höglund. "Nerede bu yer?"

"Nattmanstorg taraflarında," diye karşılık verdi Wallander. "Kasabanın merkezinde."

"Vanja Andersson bu yerden söz etti mi?"

"Acaba biliyor mu?" dedi Wallander. "Bunu şimdi öğreneceğim."

Evden çıkarak dükkâna gitti. Neyse ki, Vanja Andersson dükkânda yalnızdı. Her zamanki gibi dükkânın içinde yoğun bir çiçek kokusu vardı. Wallander, Roma'yı ve babasını düşününce birden kendini öksüz bir çocuk gibi hissetti. Ama bu düşüncelerini hemen bir kenara atmayı başardı. O bir polisti. Babasının yasını daha sonra tutacaktı.

"Bir şey sormak istiyorum," dedi. "Bana evet ya da hayır yanıtını verebilirsiniz."

Vanja Andersson korku dolu bir ifadeyle ona baktı. Bazı insanlar polisle karşı karşıya olduklarında her zaman en kötü şeyleri duyacaklarına hazırlarlardı kendilerini. Vanja Andersson da o insanlardan birine benziyordu. Wallander bu duygusundan ötürü onu suçlamıyordu.

"Bay Runfeldt'in Harpegatan'da kiralık bir yeri olduğunu biliyor muydunuz?" diye sordu.

Andersson başını hayır dercesine salladı.

"Emin misiniz?"

"Gösta'nın bundan başka bir yeri yoktu."

"Pekâlâ o zaman," dedi. "Teşekkür ederim."

Eve geri döndüğünde Svedberg'le Höglund buldukları tüm anahtarları bir kenara koymuşlardı. Svedberg'in arabasına binerek Harpegatan'a gittiler.

Burası sıradan, hiçbir özelliği olmayan bir binaydı. Kapıdaki zilin yanında Runfeldt'in adı yoktu.

"Galiba bodrum katı," dedi Svedberg.

Bir kat aşağı indiler. Wallander aşağıdan gelen kış elmalarının keskin kokusunu duydu. Svedberg yanlarında getirdikleri anahtarları denemeye başladı. On ikinci anahtar kapıyı açtı. Depoya benzer kırmızı çelik kapıları olan bir hole girdiler.

Onu bulan Höglund oldu.

"Galiba bu," dedi kapılardan birini göstererek.

Wallander'la Svedberg genç kadının yanına gitti. Kapının üstünde, çiçek desenli bir çıkartma vardı.

"Orkide," dedi Svedberg.

"Gizli bir oda," diye ekledi Wallander.

Svedberg anahtarları bir kez daha denedi. Wallander kapıdaki ikinci bir kilidi fark etti.

Sonunda birinci kilit açıldı. Wallander tüm bedeninin gerildiğini hissetti. Svedberg anahtarları denemeyi sürdürdü. Başını arkadaşlarına çevirip evet dercesine salladığında geriye iki anahtar kalmıştı.

"İçeri girelim," dedi Wallander.

Svedberg kapıyı açtı.

16.

Wallander dehşet içinde soluğunu tuttu. Artık çok geçti. Svedberg kapıyı açtı. Wallander bir an için kapının açılmasıyla birlikte korkunç bir patlamanın olacağını düşünmüştü. Ama olmadı ve elektrik düğmesinin nerede olduğunu soran Svedberg'in sesi duyuldu. Wallander birden utandığını hissetti. Neden Runfeldt'in bodrum katında bubi tuzağıyla karşı karşıya kalacaklarını sanmıştı acaba?

Svedberg ışığı yaktı. İçeri girip etraflarına baktılar. Bodrum katı olduğundan duvarın üst tarafında bir dizi pencere vardı. Wallander'in ilk dikkatini çeken pencerelerdeki demir parmaklıklar oldu. Ne var ki, bu parmaklıklar dışarda değil içerdeydi. Runfeldt bu alışılmışın dışındaki uygulamayı kendi yapmış olmalıydı.

Oda bir ofis gibi düzenlenmişti. Çalışma masasıyla duvarlarda dosya dolapları vardı. Duvarın yanındaki küçük masanın üstündeyse kahve makinesiyle fincanlar duruyordu. Odada telefon, faks ve fotokopi de vardı.

"Etrafı araştıralım mı yoksa Nyberg'i mi bekleyelim?" diye sordu Svedberg.

Wallander bunları duymuştu ama karşılık vermek için acele etmedi. İlk izleniminin kaynağını anlamaya çalışıyordu. Runfeldt neden bu odayı kiralamıştı? Vanja Andersson'un neden bundan haberi yoktu? Ve en önemlisi: bu odada ne yapılıştı?

"Yatak yok," diye sürdürdü konuşmasını Svedberg. "Garsoniyer olmadığı açıkça ortada."

"Hiçbir kadın burada romantik duygulara kendini kaptıramaz," dedi Höglund.

Wallander hâlâ Svedberg'in sorusunu yanıtlamamıştı. En önemli soru, Runfeldt'in bu ofisi neden sakladığıydı. Burası kesinlikle bir ofisti, bundan kimsenin kuşkusu olamazdı.

Bakışlarını duvarlara çevirdi. Bir kapı daha vardı. Svedberg'e bakarak başını salladı. Svedberg kapının yanına giderek kulbunu çevirdi. Kilitli değildi. Başını içeri uzattı.

"Karanlık odaya benziyor," dedi Svedberg.

Wallander bu katı kiralamanın basit bir nedeni olup olamayacağını düşündü. Runfeldt fotoğraf çekmeye meraklı biriydi. Evinde dünyanın dörtbir yanından çekilmiş orkide fotoğrafları vardı. Wallander'le Höglund kapıya yaklaşarak Svedberg'in omzunun üstünden baktılar. Burası gerçekten de küçük bir karanlık odaydı. Wallander, Nyberg'i beklemelerine gerek olmadığına karar vermişti. Odayı kendi başlarına arayabilirlerdi.

Önce valizi aradı ama bulamadı. Sonra da çalışma masasının başına otururak masanın üstündeki evrakı inceledi. Svedberg'le Höglund dosya dolaplarını araştırıyorlardı. Wallander yıllar önce o ender akşamların birinde balkonda Rydberg'le oturup sohbet ettiğinde Rydberg'in polisin göreviyle bir hesap uzmanının görevi arasında büyük bir fark olmadığını söylediğini anımsadı. Uzunca bir süre evrakı incelediler.

Wallander masanın çekmecelerinden birini açınca bir dizüstü bilgisayarıyla karşılaştı. Bilgisayar konusunda pek fazla bir şey bilmezdi. Ofisindeki bilgisayarda çalışırken sıklıkla arkadaşlarından yardım isterdi. Oysa Svedberg'le Höglund bilgisayar konusunda bilgiliydiler ve bilgisayarların çok önemli olduğunu savunurlardı.

"Bakalım burada neler varmış," diyerek bilgisayarı masanın üstüne koydu.

Yerinden kalktı. Höglund bilgisayarın başına geçip oturdu. Kısa bir süre sonra ekran aydınlandı. Svedberg hâlâ dosya dolaplarından birini inceliyordu.

"Şifreye gerek yok," diye mırıldandı Höglund. "Hemen giriverdim."

Wallander öne uzanarak Höglund'u izlemeye koyuldu. Genç kadına iyice yaklaştığından parfümünün kokusunu da duyabiliyordu. Birden aklına gözleri geldi. Doktora gitmeyi daha fazla ertelememeliydi. Bir an önce gözlük kullanmaya başlaması gerekiyordu.

"Bu bir rehber," dedi. "İsim listesi."

"Bak bakalım Harald Berggren adı var mı?" dedi Wallander.

Höglund şaşkınlıkla başını çevirip ona baktı.

"Ne düşünüyorsun?"

"Bir şey düşündüğüm yok. Ama her olasılığı değerlendirmeliyiz."

Höglund bilgisayardaki listeyi incelerken Svedberg de dosya dolabının önünden ayrılmış Wallander'in yanına gelmişti. Höglund başını hayır dercesine salladı.

"Holger Eriksson?" dedi Svedberg.

Wallander evet dercesine başını salladı. Höglund listeyi inceledi. Yoktu.

"Listeyi rasgele tara bakalım," dedi Wallander.

"Lennart Skoglund adında biri var," dedi Höglund. "Ona bakalım mı?"

"O Nacka, yahu!" diye bağırdı Svedberg. "Ünlü futbolcu Lennart Skoglund," dedi Svedberg. "Takma adı Nacka. Hiç bu adı duymadınız mı?"

Wallander evet diye başını sallarken Höglund duymadığını söyledi.

"Lennart Skoglund sıradan bir isme benziyor," dedi Wallander. "Hadi ona bakalım."

Höglund, Skoglund'la ilgili kaydı ekrana getirdi. Wallander gözlerini kısarak okumaya çalıştı.

Lennart Skoglund. Haziran 1994'te başladı. 19 Ağustos 1994'e bitti. Hiçbir adım atılmadı. Dava kapandı.

"Bu da ne demek oluyor?" diye sordu Svedberg.

"Sanki bizden biri yazmış gibi," dedi Höglund.

Wallander o anda bunun ne anlama gelebileceğini anlamıştı. Runfeldt'in satın aldığı teknik cihazı anımsadı. Sonra da karanlık odayla gizli ofisi. Henüz her şey gün ışığına çıkmamıştı ama yine de bazı somut şeyler söz konusuydu.

Wallander gerindi.

"Runfeldt'in orkidelerin yanı sıra başka şeylerle de ilgilenip ilgilenmediğini ortaya çıkarmalıyız. Runfeldt özel dedektif olabilir. Burada bulabileceğin her şeyi incele. Gözlerini dört aç ve sakın Eriksson'u unutma. Ve ikinizden birinizin Vanja Andersson'la konuşmasını istiyorum. Farkına varmadan bu operasyonla ilgili bir şey görmüş ya da duymuş olabilir. Ben Runfeldt'in çocuklarıyla konuşmak için karakola gidiyorum."

"Basın toplantısını ne yapacağız?" diye sordu Höglund. "Toplantıya katılacağıma söz vermiştim."

"Burada kalman daha iyi."

Svedberg arabasının anahtarlarını Wallander'e uzattı ama o başını sallamakla yetindi.

"Kendi arabamı alacağım. Hem biraz yürümek de istiyorum."

Ne var ki sokağa çıkar çıkmaz arabayı almadığına pişman oldu. Rüzgâr olanca hızıyla esiyordu ve hava iyice soğumuştu. Bir an için evine gidip üstüne daha kalın bir şeyler giymeyi düşündü ama acelesi olduğundan vazgeçti. Ayrıca içinde yoğun bir tedirginlik de vardı. Yeni bir şeyler bulmuşlardı ama buldukları şeyler resme uymuyordu. Runfeldt neden özel dedektiflik yapmış-

tı? Wallander hızlı adımlarla yürüdü ve arabasına bindi. Benzin göstergesi deponun boşalmak üzere olduğunu gösteriyordu ama benzin alacak zamanı da yoktu. İçindeki tedirginlik onu sabırsız yapmıştı.

Saat dört buçuğa gelmeden karakola varmıştı. Ebba'nın verdiği telefon mesajlarını cebine tıktı. Odasına girer girmez Şef Holgersson'u aradı. Şef ona basın toplantısını anımsattı. Wallander toplantıyla ilgileneceğine söz verdi. Basın toplantılarını hiç sevmez ve gazetecilerin saçma sapan sorularına hemen sinirlenirdi ama yine de toplantıya katılacaktı. Birkaç kez, bu sert ve asabi tavırlarına Stockholm bile şikâyet etmişti. Bu da Wallander'e iş arkadaşlarıyla yakın çevresinin dışında kendisini tanıyanların da olduğunu anımsatmıştı. İyi ya da kötü bir şekilde İsveç ulusal polis teşkilatında bir yeri vardı.

Runfeldt'in ofisini buluşlarından şefe kısaca söz etti ama Runfeldt'in özel dedektif olduğuna ilişkin kuşkularını açıklamadı. Sonra da telefonu kapatarak Hansson'u aradı. Runfeldt'in kızı Hansson'un ofisindeydi. Koridorda buluşmak üzere anlaştılar.

"Oğluyla konuştum," dedi Hansson. "Sekelgården Oteli'nde kalıyor."

Wallander başını evet dercesine salladı.

"Bir şeyler öğrenebildin mi?"

"Pek sayılmaz. Runfeldt'in resmine bakınca bunun orkidelere tutkuyla bağlı birinin resmi olduğunu söyledi."

"Peki ya annesi? Runfeldt'in karısı?"

"Trajik bir kaza olmuş. Ayrıntıları ister misin?"

"Şimdi değil. Kızı ne söyledi?"

"Onunla konuşmaya yeni başladım. Oğluyla göreşmem biraz uzun sürdü. Elimden geldiğince ayrıntıya inerek konuşmaya çalışıyorum. Oğlu Arvika'da kızı da Eskilstuna'da yaşıyormuş."

Wallander saatine baktı. Basın toplantısı için hazırlanması gerekiyordu ama önce Runfeldt'in kızıyla bir iki dakika konuşmak istiyordu.

"Ona bir iki soru sormamda sakınca var mı?"

"Elbette yok."

"Şu anda sana açıklayacak zamanım yok ama soracağım sorular garip gelebilir."

Hansson'un ofisine gittiler. Odadaki kadın 23 ya da 24 yaşlarında olmalıydı. Wallander onun babasına benzediğini gördü. İçeri girdiğinde genç kadın ayağa kalktı. Wallander gülümseyerek elini sıktı. Wallander masanın başındaki koltuğa otururken Hansson da kapının eşiğinde duruyordu.

Hansson genç kadının adını yazmıştı. Lena Lönnerwall. Wallander, Hansson'a bir bakış fırlatınca o da olur dercesine başını salladı. Ceketini çıkarıp sandalyenin yanına yere koydu. Genç kadın onun her hareketini gözleriyle takip ediyordu.

"Olanlara ne denli üzüldüğümü söyleyerek başlamak istiyorum," dedi. "Başınız sağ olsun."

"Teşekkür ederim."

Wallander genç kadının duygularına hâkim olduğunu görüyordu. Neyse ki, ağlamayacaktı.

"Adın Lena Lönnerwall ve Eskilstuna'da oturuyorsun," dedi Wallander. "Gösta Runfeldt'in kızısın."

"Evet doğru."

"Diğer kişisel bilgileri Dedektif Hansson az sonra alacak. Ben birkaç soru sormak istiyorum. Evli misin?"

"Evet."

"Mesleğin ne?"

"Basketbol antrenörüyüm."

Wallander bu soruyu bir an kafasında tarttı.

"Yani jimnastik öğretmeni misin?"

"Basketbol antrenörüyüm." Wallander başını evet dercesine salladı. Bununla ilgili soruları Hansson'a bıraktı. Daha önce hiç kadın basketbol antrenörü görmemişti.

"Baban çiçekçiydi?"

"Evet."

"Tüm yaşamı boyunca mı?"

"Gençliğinde denize açılmış. Annemle evlenince de karada kalmayı yeğlemiş."

"Annen boğulmuş, öyle mi?"

"Evet öyle."

Genç kadının yanıt vermeden önce bir anlık duraksaması Wallander'in gözünden kaçmamıştı.

"Bu ne zamandı?"

"Yaklaşık on yıl önce. Ben o zaman 13 yaşımdaydım."

Wallander genç kadının tedirginliğini hissediyordu. Sözcüklerini dikkatle seçerek konuşmasını sürdürdü.

"Olanlara ilişkin bana biraz ayrıntı verebilir misin?"

"Bunların babamla gerçekten bir ilgisi var mı?"

"Her şeyi öğrenmek polisin rutin işlerindendir," dedi Wallander otoritesini belli etmeye çalışan bir sesle. Kapının eşiğinde duran Hansson onu gülümseyerek izliyordu.

"Bu konuda fazla bir şey bilmiyorum," dedi.

Yanılıyorsun, diye geçirdi içinden Wallander. Biliyorsun ama bu konuda konuşmak istemiyorsun.

"O zaman bana bildiklerini anlat," dedi.

"Kıştı. Bir pazar günü Ålmhult'a yürümeye gitmişler. Annem buzda açılan bir delikten düşmüş. Babam onu kurtarmaya çalışmış. Ama kurtaramamış."

Wallander kıpırdamadan oturuyordu. Genç kızın söylediklerini düşünüyordu. Üstünde çalıştıkları araştırmayla ilgili bir şeyler vardı. Sonra bunun ne olduğunu anımsadı. Bu, Runfeldt'le değil ama Eriksson'la ilgiliydi. Bir adam yerdeki bir çukura düşüyor ve kazığa çakılıyordu. Lenna Lönnerwall'ın annesi de buzun üstündeki bir delikten aşağı düşüyordu. Wallander'in içgüdüleri bu iki olayın arasında bir ilişki olduğunu söylüyordu ama ne olduğunu çıkaramıyordu. Karşısında oturan bu genç kadının neden annesinin ölümünden söz etmek istemediğini de anlamış değildi.

Kazayı bir kenara bırakarak sorularını sormayı sürdürdü.

"Babanın bir çiçekçi dükkânı vardı ve orkidelere tutkuyla bağlıydı."

"Babamla ilgili ilk anımsadığım şey bu. Bana ve erkek kardeşime çiçeklerden söz ediş tarzı."

"Neden orkidelere bu denli bağlıydı?"

"Neden bir insan bir şeye tutkuyla bağlanır? Bu soruyu yanıtlayabilir misiniz?"

Wallander karşılık vermeden başını iki yana salladı.

"Babanın özel dedektif olduğunu biliyor muydun?"

Kapının yanındaki Hansson şaşkınlıkla kaşlarını kaldırdı. Wallander bakışlarını karşısındaki kadından ayırmadı. Kadının şaşkınlığında yapay bir tavır yoktu.

"Babam özel dedektif miymiş?"

"Evet. Bilmiyor muydun?"

"Bu doğru olamaz."

"Neden?"

"Anlayamıyorum. Özel dedektifin ne olduğunu bile tam olarak bilmiyorum. İsveç'te özel dedektifler var mı gerçekten?"

"Bunlar farklı sorular," dedi Wallander. "Ama baban zamanının bir bölümünü özel dedektiflik yaparak geçirmiş."

"Ture Sventon gibi mi? Bildiğim tek İsveçli dedektif o da."

"Çocuk kitaplarını bir kenara bırak şimdi," dedi Wallander. "Ben çok ciddiyim."

"Ben de. Babamın böylesi bir işle uğraştığını ilk kez sizden duyuyorum. Ne yapmış?"

"Bunu söylemek için henüz çok erken."

Wallander genç kadının gerçekten de babasının neyle uğraştığından haberi olmadığını anlamıştı. Wallander elbette bu konuda yanılıyor olabilirdi ama yanılmadığından neredeyse adı gibi emindi. Harpegatan'daki gizli oda onları belki de diğer gizli odalara götürebilir ve tüm soruşturmayı bambaşka bir yola sokabilirdi.

Wallander ayağa kalktı. "Şimdilik bu kadar yeter," dedi elini uzatarak. "Yeniden görüşeceğiz."

Genç kadın sıkıntılı bir ifadeyle baktı.

"Kim yaptı?" dedi.

"Bilmiyorum," diye karşılık verdi Wallander. "Ama babanı her kim öldürmüşse onu mutlaka yakalayacağımızdan eminim."

Hansson, Wallander'in arkasından gitti. "Özel dedektif mi? Bu şaka mıydı?"

"Hayır," dedi Wallander. "Runfeldt'e ait gizli bir ofis bulduk. Bununla ilgili daha başka şeyler de duyacaksın."

Hansson başını salladı. "Ture Sventon çocuk kitaplarında bulunmaz," dedi. "Polisiye romanların vazgeçilmez dedektifidir."

Ne var ki, Wallander yanından ayrılmıştı bile. Bir fincan kahve alarak odasına gidip kapıyı kapattı. Telefon çaldı. Yanıtlamadan ahizeyi kaldırıp kapattı. O basın toplantısına katılmamak için her şeyi yapmaya hazırdı. Düşünmesi gereken birçok konu vardı. Yüzünü buruşturarak not defterini önüne çekti ve basına söyleyeceği önemli noktaları yazmaya başladı.

Arkasına yaslanarak camdan dışarı baktı. Rüzgâr olanca hızıyla esiyordu.

Katil eğer kendi diliyle konuşuyorsa ona bir şekilde yanıt vermeliyiz, diye geçirdi içinden. Bana kalırsa katil insanlara neler yaptığını göstermekten hoşlanan biri. Bu eğer doğruysa ki, doğru olduğuna inanıyorum, o zaman biz de göstermek istediklerini gördüğümüzü ama korkmadığımızı ona bir şekilde anlatmak zorundayız.

Bazı notlar daha aldı. Sonra da yerinden kalkarak Şef Holgersson'un ofisine gitti. Düşüncelerini ona da açtı. Şef onu dikkatle dinledikten sonra görüşlerine katıldığını belirtti.

Basın toplantısı karakolun en büyük toplantı salonunda yapıldı. Wallander geçen yaz yaşadıklarını bir kez daha yaşıyormuş gibi hissediyordu. Toplantıya katılan gazetecilerden çoğunu tanıyordu.

"Bu toplantıyla senin ilgilenmene seviniyorum," diye fısıldadı Şef Holgersson. "Ben açılış konuşmasını yaparım. Sonra da sözü sana bırakırım."

Odanın ucundaki kürsüye doğru gittiler. Lisa Holgersson geldikleri için herkese teşekkür ettikten sonra sözü daha şimdiden ter içinde kalan Wallander'e bıraktı.

Wallander, Holger Eriksson ve Gösta Runfeldt cinayetlerinden kısaca söz etti. Gazetecilere bu cinayetlerin hem kendisinin, hem de meslektaşlarının tanık olduğu en vahşi cinayetlerden biri olduğunu söyledi. Açıklamadığı tek önemli bilgi Runfeldt'in özel dedektif olduğuydu. Bir zamanlar Afrika'da paralı asker olarak savaşmış Harald Berggren adında birini aradıklarını da söylemedi.

Bunların yerine Lisa Holgersson'la kararlaştırdıkları gibi tümüyle farklı bir şeyi söyledi. Polisin elinde somut ipuçları olduğunu açıkladı. Ayrıntılara giremeyeceğini belirterek bu ipuçlarının çok önemli olduklarını vurguladı. Soruşturmanın selameti açısından polis bu ipuçlarından şimdilik söz edemiyordu.

Aklına gelen fikir aslında çok basitti. Bir deprem olduğunda insanlar deprem yerinden arkalarına bakmadan kaçarlardı. Katil de işlediği cinayetlerin ne denli sadistçe ve iyi planlandığını tüm dünyaya göstermek istemişti. Soruşturmayı yürüten polisler bunun farkında olduklarını bir şekilde belirtmeli, ama aynı zamanda da ayrıntılı bir yanıt vermeliydiler. Büyük olasılıkla gösterilmek istenenden çok daha fazlasını görmüşlerdi.

Wallander katili harekete geçirmek istiyordu. Hareket halinde olan bir insan kendi gölgesine gizlenmiş kıpırdamadan duran birinden çok daha kolay göze çarpardı. Wallander bu taktiğinin geri tepebileceğini de düşünmüyor değildi. Katil gizlenebilirdi ama yine de denemeye değerdi.

Wallander sözlerini bitirdiğinde gazeteciler onu soru yağmuruna tuttular. Aslında bu sorulardan çoğunu bekliyordu. Bunları daha önce de duymuş, yanıtlamıştı ve bu meslekte kaldığı sürece de daha çok duyacaktı.

Toplantının sonuna doğru Wallander sıkılmaya başladığında ve Şef Holgersson bitirmesini işaret ettiğinde toplantının akışı birden değişiverdi. Arka tarafta oturan bir gazeteci elini kaldırarak yerinde doğruldu. Bu gazetecinin farkına varmayan Wallander tam toplantıyı kapatmak üzereydi ki Holgersson bir gazetecinin soru sormak istediğini işaret etti.

"*Anmärkaren*'den geliyorum," dedi adam. "Bir sorum var."

Wallander hafızasını zorladı. *Anmärkaren* adında bir dergi olduğunu bilmiyordu. Sabırsızlığı her geçen dakika daha da artıyordu.

"Hangi dergiden geldiğinizi söylediniz?"

"*Anmärkaren.*"

"Derginizin adını daha önce hiç duymadım ama buyrun sorun."

"*Anmärkaren*'in kökeni çok eskilere dayanır," diye karşılık verdi adam. "19. yüzyılın başında bu adla çıkan bir dergi vardı. Sosyal eleştiri yapan bir dergi. İlk sayımızı çok yakında çıkarmayı tasarlıyoruz."

"Tek bir soru ama," dedi Wallander. "İlk sayınız çıktıktan sonra iki soru yanıtlayacağıma söz veriyorum."

Odada gülüşmeler oldu. Gazetecide bir rahip havası vardı. Wallander *Anmärkaren* adlı derginin dini içerikli bir dergi olup olmadığını düşündü. Ya da sahte dincilerin çıkardığı bir dergi de olabilirdi. Yeni çağ dindarlığı Ystad'a da gelmişti. Bu akım İsveç'in güney kesimini ele geçirmiş şimdi geriye Österlen kalmıştı.

"Lödinge halkının milis kuvvetleri oluşturmaya karar vermesine Ystad polisi ne diyor acaba?" diye sordu arka köşedeki adam.

Wallander onun yüzünü tam olarak göremiyordu.

"Lödinge halkının bu denli aptal olacağı hiç aklıma gelmezdi," diye karşılık verdi Wallander.

"Milis kuvvetleri yalnızca Lödinge'de kurulmuyor," diye sürdürdü konuşmasını adam sakin bir sesle. "Tüm ülkede bir halk harekatı başlatmak için bazı planlar yapılıyor. Halkı korumak için polisin yapmak istemediği ya da yapamadığı her şeyi yapmayı göze alacak milis kuvvetlerini bünyesinde barındıracak bu organizasyon. İlk olarak da Ystad bölgesinden başlayacaklar işe."

Odanın içinde ani bir sessizlik oldu.

"Ystad bu şerefi neye borçlu?" diye sordu Wallander. Karşısındaki bu adamı ciddiye alıp almamaya hâlâ bir karar verememişti.

"Son birkaç ay içersinde birçok vahşi cinayet işlendi. Polis bu yaz işlenen cinayetlerin katilini yakalamayı başardı ama aynı şeyler yeniden yaşanmaya başlandı. Oysa insanlar kendi yaşamlarını yaşamak istiyorlar. İsveç polis teşkilatındaki bazı aksaklıklar ısrarla gözardı ediliyor. İşte bu yüzden halkın oluşturacağı milis kuvvetlerinin içinde yaşadığımız bu güvenlik sorununun tek çözüm yolu olduğunda ısrar ediyoruz."

"Halkın yasaları kendi başlarına uygulamaları hiçbir şeyi çözmez," diye karşılık verdi Wallander. "Böylesi bir şeye Ystad polisinin tepkisi sert olur. Kimse yanlış anlamasın ama buna göz yummamız söz konusu bile olmaz. Halkın oluşturacağı milis kuvvetleri yasadışıdır ve bu kuvvetlerin kurucuları ve katılımcıları cezalandırılacaktır."

"Sözlerinizden milis kuvvetlerine karşı olduğunuz anlamını çıkarabilir miyim?" diye sordu adam.

Wallander artık onun solgun yüzünü görebiliyordu. Bu yüzü belleğine kazımaya karar verdi.

"Evet," dedi. "Hatta şu şekilde bile yorumlayabilirsin: Halkın oluşturacağı milis kuvvetlerine ilişkin her girişime karşıyız."

"Lödinge halkının bu sözlere nasıl bir tepki göstereceğini merak etmiyor musunuz?"

"Ediyorum ama o tepkiden de korkmuyorum," dedi ve bu sözlerin hemen arkasından da toplantıyı bitirdi.

"Sence adam ciddi miydi?" diye sordu Şef Holgersson, salonda yalnız kaldıklarında.

"Olabilir. Lödinge'de olanları yakın takibe almalıyız. Eğer adamın dedikleri doğruysa ve Lödinge halkı milis kuvvetleri kurmak istiyorsa o zaman işler değişir. Sorunlarımız artar."

Saat akşamın yedisi olmuştu. Wallander, Holgersson'a iyi akşamlar diledikten sonra çalışma odasına gitti. Sandalyesine oturdu. Düşünmeye gereksinimi vardı.

Telefon çaldı. Ahizeyi kaldırdı. Arayan Svedberg'di.

"Basın toplantısı nasıl geçti?"

"Her zamankinden biraz daha kötü. Siz neler yaptınız?"

"Bence buraya gelsen iyi olacak. İçinde bir makara film olan bir fotoğraf makinesi bulduk. Nyberg de burada. Filmi basmamız gerektiğini düşünüyoruz."

"Runfeldt'in özel dedektif olarak çalıştığını kanıtlayabildik mi?"

"Kanıtladık diyebiliriz ama başka bir şey daha var."

Wallander gerilmişti.

"Filmin içindeki resimlerin son işinde çekildiğini düşünüyoruz."

"Geliyorum," dedi.

Gökyüzü bulutluydu. Arabasına doğru giderken göçmen kuşların bu rüzgârda göç edip etmeyeceklerini düşündü. Harpegatan'a giderken yoldaki bir benzinciden benzin aldı. Kendini son derece yorgun hissediyordu. Ne zaman ev bakacağını geçirdi aklından. Babasını düşündü. Baiba'nın ne zaman geleceğini merak etti. Saatine baktı. Saate mi yoksa elinden bir sabun köpüğü gibi akıp giden yaşamına mı bakıyordu? Karar veremeyecek denli yorgundu. Arabasını hareket ettirdi. Saat 19.40'dı.

Birkaç dakika sonra arabasını Harpegatan'da park etti ve bodruma inen basamakları inmeye başladı.

17.

Resimlerin yavaş yavaş ortaya çıkışlarını izlediler. Wallander iş arkadaşlarıyla birlikte karanlık odada resimleri izlerken ne beklediğini ya da umduğunu bilemiyordu. Odadaki kırmızı ışık edebsiz bir şeyin oluşmasını bekliyorlarmış gibi bir duygu vermişti. Filmi Nyberg banyo ediyordu. Koltuk değneklerine dayanarak çalışıyor ve etrafına ateş püskürüyordu.

Wallander basın toplantısındayken onlar da bazı ilerlemeler kaydetmişlerdi. Runfeldt'in özel dedektif olarak çalıştığı artık kesinlik kazanmıştı. Buldukları dosyalar Runfeldt'in bu işi on yıldan beri sürdürdüğünü göstermişti.

"Yılda yedi ya da sekizden fazla iş almamış," dedi Höglund. "Bu işi boş zamanlarını değerlendirmek için yaptığını sanıyorum."

Svedberg, Runfeldt'in üstlendiği görevlerin içeriklerini incelemişti.

"Peşine düştüğü işlerin yarısı ihanet olayları," dedi. "Müşterilerinin çoğu eşlerinden kuşku duyan kocalar. Bu çok garip doğrusu."

"Neden garip?" diye sordu Wallander.

"Ben olayın tam tersinin geçerli olduğunu sanırdım," dedi Svedberg. "Ama ben nereden bilebilirim ki?"

Wallander sözlerini tamamlamasını işaret etti.

"Memurlarının zimmetlerine para geçirdiklerinden kuşkulanan bir iki işverenin işini de almış. Ama bunlar çoğunlukta değil," dedi Svedberg. "Karşımıza oldukça garip bazı araştırmalar da çıktı. Genel olarak baktığımızda oldukça sıkıcı bir resim çıkıyor karşımıza. İşleri yoğun olmamakla birlikte bu işden çok iyi paralar kazanmış."

"Şimdi onun neden bu pahalı turlara çıkabildiğini daha iyi anlıyoruz," dedi Wallander. "Nairobi yolculuğu 30.000 krondu."

"Öldürüldüğünde bu iş üzerindeymiş," dedi Höglund.

Masanın üstündeki defteri açtı. Wallander bir kez daha göz doktoruna gitmesi gerektiğini geçirdi içinden. Nasılsa göremeyeceğim, diye geçirerek içinden, deftere bakmadı.

"Her zamanki işleri yapmış bir süre. Bayan Svensson olarak adı geçen bir kadın kocasının kendisini aldattığını düşünerek onu tutmuş."

"Burada, Ystad'da mı?" diye sordu Wallander. "Başka yerlerde de çalışmış mı?"

"1987 yılında Markaryd'da bir iş almış," dedi Svedberg. "Daha kuzeyde çalışmamış. O günden sonra da bir tane Skåne'de almış. 1991 yılında iki kez Danimarka'ya bir kez de Kiel'e gitmiş. Ayrıntılara bakacak zamanım olmadı ama feribotta çalışan bir makinistin yine aynı feribotta çalışan bir garson kızla kurduğu ilişkiyle ilgili olduğunu biliyorum. Skanör'de yaşayan karısı kocasından haklı olarak kuşkulanmış."

"Ama bunların dışında yalnızca Ystad'daki işleri alıyormuş, öyle mi?"

"Pek sayılmaz," dedi Svedberg. "Skåne'nin güney ve doğusunda da bazı işler almış."

"Holger Eriksson?" diye sordu Wallander. "Bu isme rastladın mı?"

Höglund başını hayır dercesine sallayan Svedberg'e baktı.

"Harald Berggren?"

"Hayır."

"Eriksson ile Runfeldt arasında bir ilişki olduğunu bizlere gösterecek herhangi bir şeye rastladın mı?"

Svedberg bu soruya da olumsuz yanıt verdi. Ama olmalı, diye geçirdi içinden Wallander. İki ayrı katilin olması mantıksız geliyordu. Tıpkı bu cinayetlerin rasgele işlenmiş cinayetler olduğunu düşünmek gibi. Bir ilişki kesinlikle var ama henüz biz bunu bulamadık.

"Bu adamı çözemiyorum," dedi Höglund. "Çiçekleri çok seviyor ama boş zamanlarında da özel dedektiflik yapıyor."

"İnsanlar genellikle düşündüğümüz gibi değildirler," dedi Wallander. Bu sözleri söyler söylemez de bunların kendisi için geçerli olup olmadığını düşündü.

"Yaşamını iki işi arasında geçirmiş," dedi Svedberg. "Ama eğer yanılmıyorsam vergi iade formunu doldurduğunda bu gelirlerinden hiçbirini belirtmemiş. Her şey bu denli basit olabilir mi? Yani vergi memurları ne yaptığını öğrenmesin diye özel dedektiflik yaptığını gizlemiş olabilir mi?"

"Sanmıyorum," dedi Wallander. "Birçok kişinin gözünde özel dedektif olmak pek parlak bir meslek değildir."

"Ya da çocukça bir tavırdır," diye araya girdi Höglund. "Asla büyümeyen erkeklerin vazgeçemediği bir oyundur."

Wallander bir an karşı çıkmayı düşündü ama sonra ne söyleyeceğini kestiremediğinden vazgeçti.

Elli yaşlarında bir adamın görüntüsü tepsinin üstünde belirmeye başladı. Resimler dışarda çekilmişti. Hiçbiri resimlerin nerede çekildiğini çıkaramadı. Nyberg negatifler net olmadığından resimlerin oldukça uzak bir mesafeden dürbün gibi fotoğrafı büyüten bir mercekle çekildiğini ileri sürdü.

"Bayan Svensson, Runfeltd'le ilk kez 9 Eylül'de görüşmüş," dedi Höglund. "Runfeldt, 14 ve 17 Eylül günleri bu iş üzerinde çalıştığını not etmiş."

"Nairobi yolculuğundan birkaç gün önce," dedi Wallander.

Karanlık odadan çıktılar. Nyberg masanın başında oturmuş içinde birçok fotoğraf olan dosyaları tarıyordu.

"Müşterisi kimmiş?" dedi Wallander. "Bayan Svensson mu?"

"Müşteri kayıtları ve notları pek net değil," dedi Svedberg. "Pek konuşkan biri olmadığı anlaşılıyor. Bayan Svensson'un adresini bile yazmamış."

"Özel dedektif müşterilerini nasıl bulur?" diye sordu Höglund. "Bir şekilde yaptığı işin reklamını yapması gerekir."

"Gazetelerde bu konuyla ilgili ilanlar gördüğümü anımsıyorum," dedi Wallander. "Belki *Ystad Allehand* gibi yerel gazetelerde değil ama ulusal gazetelerde gördüğümden eminim. Bir şekilde bu Bayan Svensson'un izini bulmak olası olmalı."

"Kapıcıyla konuştum," dedi Svedberg. "Runfeldt'in burada bir deposu olduğunu sandığını söyledi. Pek ziyaretçisi olmazmış."

"O zaman müşterileriyle başka bir yerde buluşuyordu," dedi Wallander. "Bu onun yaşamındaki gizem olmalı."

Bir süre bunun üzerinde düşündüler. Wallander o anda hangi konunun önemli olduğuna karar vermeye çalışıyordu ama basın toplantısında olanları da kafasından atamıyordu. *Anmärkaren* dergisinden gelen adam canını bir hayli sıkmıştı. Ulusal milis kuvvetlerinin oluşmaya başladığı haberi doğru olabilir miydi? Eğer doğruysa bu insanların intikam almaya başlamaları uzun sürmeyecekti. Bunlardan Höglund ile Svedberg'e de söz etmesi gerektiğini hissediyordu, ama kendini tuttu. Ekip toplantısında bunu tartışmaları çok daha iyi olacaktı. Aslında Şef Holgersson'un bu konuyu onlara açmasını bekliyorlardı.

"Bayan Svensson'u nasıl bulacağız?" diye sordu Svedberg.

"Tüm gazeteleri inceleyeceğiz," dedi Wallander. "Onu bir şekilde bulacağımıza inanıyorum. Bundan eminim. Ben şimdi Runfeldt'in oğluyla görüşmeye gidiyorum, siz burada kalın ve çalışmalarınızı sürdürün."

Sokaklar tenhaydı. Arabasını postaneye yakın bir yere bırakarak yeniden soğuk havaya çıktı. Üstündeki incecik ceketle zavallı bir polis görüntüsü veriyordu. İsveç adalet sistemi, diye geçirdi içinden. Ya da ondan geriye ne kaldıysa. İncecik giysileri içinde soğuktan titreşen polisler.

Bankadan sola saparak Sekelgården Oteli'ne doğru yürüdü. Oğlanın adı Bo Runfeldt'ti. Wallander otelden içeri girip doğruca resepsiyona gitti. Görevlinin eski polis şefi Björk'ün oğlu olduğunu şaşkınlıkla fark etti.

"Seni uzun zamandan beri görmüyordum," dedi Wallander. "Baban nasıl?"

"Malmö'de hiç de mutlu değil."

Demek Malmö'de mutlu değildi. Demek yeni işinden memnun değildi.

"Okuyor musun?"

"Evet. Lund Üniversitesi'nde matematik okuyorum. Yarım gün de burada çalışıyorum."

"Çok güzel," dedi Wallander. "Bo Runfeldt adındaki misafirlerinizden biriyle görüşmeye geldim."

"Az önce geldi."

"Baş başa oturup konuşabileceğimiz bir yer var mı?"

"Otel kalabalık değil," dedi delikanlı. "Kahvaltı salonunda oturabilirsiniz."

Koridoru işaret etti.

"Ben onu orada bekleyeceğim," dedi Wallander. "Lütfen odasını ara ve burada olduğumu, onunla konuşmak istediğimi söyle."

"Gazeteleri okudum," dedi delikanlı. "İşler neden her geçen gün daha da kötüleşiyor?"

Wallander delikanlıya ilgiyle baktı.

"Ne demek istiyorsun?"

"Kötüleşiyor. İnsanlar daha acımasız ve vahşi oluyorlar."

"Bilmiyorum," diye karşılık verdi Wallander. "Gerçekten de bilmiyorum. Aslında biliyorum. Bana sorarsan bunun yanıtını herkes biliyor."

Björk'ün oğlu bu tartışmayı sürdürmek istiyordu, ama Wallander elini kaldırıp onu susturarak telefonu işaret etti. Sonra da kahvaltı odasına giderek masalardan birine geçip oturdu. Yarım kalan konuşmayı düşündü. Delikanlının sorusunun yanıtını çok iyi biliyordu. Doğup büyüdüğü ülkesi, İsveç, sandıkları kadar sağlam temeller üstüne kurulmamıştı. Gökdelenler inşa edildiği o günlerde bile insanlar bunu "insanlık dışı, zalimlik" diye nitelendirmişlerdi. Bu şekilde nitelendirilen binalarda oturacak kişilerin "insanlıklarını" korumaları nasıl beklenebilirdi? Toplum gittikçe acımasız ve zalim oluyordu. Kendi ülkelerinde istenmeyen ve hoş karşılanmayan insanlar saldırganlıkla tepkilerini gösteriyorlardı. Anlamsız şiddet diye bir şey söz konusu olamazdı. Şiddet

içerikli davranışta bulunan herkesin kendine göre bir nedeni vardı. Toplumu başka bir yöne çevirmeyi uman kişiler ancak bu gerçeği kabul edebilirlerdi.

Bir polis memuru olarak işlerin kötüye gitmesini nasıl benimseyebileceğini sordu kendi kendine. Meslektaşlarının çoğu ciddi bir şekilde iş değiştirmeyi düşünüyordu. Martinsson sürekli olarak bundan söz ederken Hansson da onunla aynı görüşü paylaştığını söylemişti. Ve birkaç yıl önce de Wallander gazetede çıkan Trelleborg'daki bir şirketin güvenlik elemanı aradığına ilişkin ilanını kesip saklamıştı. Acaba Ann-Britt bu konuda ne düşünüyor, dedi kendi kendine. Höglund daha çok gençti. 30 yıl daha polislik yapabilirdi. Ama yine de bu konuda ne düşündüğünü sormalıyım, diye geçirdi içinden. Nasıl bir tavır alacağımı saptamak için herkesin ne düşündüğünü mutlaka öğrenmeliyim.

Bunları düşünürken bir yandan da kafasında oluşturduğu bu resmin henüz tamamlanmadığını da biliyordu. Gençler arasında polislik mesleğine ilgi duyanların sayısı son yıllarda artmıştı ve bu artış dengeli bir şekilde de sürüyordu.

1990'lı yılların başında ılık yaz akşamları Rydberg'in balkonunda oturur ve gelecekten söz ederlerdi. Sohbetlerini Rydberg'in hastalığında ve son günlerinde de sürdürmüşlerdi. Herhangi bir sonuca ulaşmamışlardı ama polislik mesleğinin çok önemli olduğu konusunda görüş birliğine varmışlardı. Bu meslek toplumun içindeki eğilimleri ve değişiklikleri yorumlayıp algılamalıydı. Ve bu nedenden ötürü de genç kuşak polis memurları çağdaş toplumla daha kolay ilişki kurabiliyordu.

Wallander artık tek bir konuda yanıldığının farkındaydı. Günümüzde polis olmakla eskiden polis olmak arasında bir fark yokmuş meğerse, diye geçirdi içinden.

Wallander koridordan gelen ayak sesleriyle düşüncelerinden sıyrıldı. Ayağa kalkarak Bo Runfeldt'in elini sıktı. Bo Runfeldt 27 ya da 28 yaşlarında uzun boylu ve yapılı bir delikanlıydı. Güçlü bir el sıkışı vardı. Wallander ona oturmasını söylerken yine her zamanki gibi not defterini karakolda unuttuğunu fark etti. Kaleminin yanında olduğunda da kuşkuluydu. Bir an için resepsiyona giderek Björk'ün oğlundan kâğıt ve kalem istemeyi düşündü ama

hemen sonra da vazgeçti. Hafızasına güvenmek zorundaydı. Dikkatsizliği bağışlanır gibi değildi ve bu da çok sinirine dokunuyordu.

"Başın sağ olsun," diye sözlerine başladı Wallander.

Bo Runfeldt başını sallamakla yetindi. Mavi gözlerini kısmış Wallander'i dikkatle süzüyordu. Wallander bir an için onun miyop olabileceğini düşündü.

"Meslektaşım Dedektif Hansson'la uzun bir görüşme yaptığını biliyorum," diye sürdürdü konuşmasını Wallander. "Ama benim de sana sormak istediğim birkaç soru var."

Gözlerini Wallander'den ayırmayan Runfeldt yine konuşmadı.

"Arvika'da oturuyorsun," dedi Wallander. "Ve muhasebecisin."

"Price Waterhouse firmasında çalışıyorum," dedi Runfeldt. Sesinde kendini ifade etmesini bilen birinin havası vardı.

"İsveç firması değil galiba."

"Değil. Price Waterhouse dünyanın en büyük muhasebecilik şirketlerinden biridir. İş yapmadığımız ülkeleri saymak yaptıklarımızı saymaktan daha kolaydır."

"Ama İsveç'te çalışıyorsun, değil mi?"

"Her zaman değil. Zaman zaman Afrika ve Asya'ya da gidiyorum."

"İsveçli muhasebecilere neden gereksinme duyuyorlar oralarda?"

"İsveçli muhasebecilere değil, Price Waterhouse'da çalışan muhasebecilere ihtiyaçları var. Birçok projenin onaylanmasına bizler karar veriyoruz. Paranın gitmesi gereken yerlere gittiğinden emin oluyoruz."

"Peki gidiyor mu bari?"

"Her zaman değil. Bunun babamın başına gelenlerle nasıl bir ilgisi var?"

Wallander, Bo Runfeldt'in bir polis memuruyla konuşmanın kendisi için nasıl da küçültücü bir durum olduğunu gizlemeye zorlandığını görebiliyordu. Böylesi bir davranışla doğal koşullarda karşılaşmış olsaydı hiç çekinmeden öfkeli bir tepki gösterirdi ama bu kez içinden bir ses kendisini tutmayı söylüyordu. Bu davranışının resimlerini satın almak için pahalı Amerikan arabalarıyla evine gelenlere karşı, babasının yaşamında sıklıkla sergilediği pısırıklıktan kaynaklanıp kaynaklanmadığına emin değildi. Babasından bu davranış biçimine bağlı, aşağılık kompleksi kendisine miras kalmış olabilirdi.

Mavi gözlü adama baktı.

"Baban öldürüldü," dedi. "Ve şu anda da hangi sorunun önemli olduğuna ancak ben karar verebilirim."

Bo Runfeldt omuz silkti. "Polislik konusunda pek bir şey bilmediğimi kabul etmeliyim."

"Daha önce de kız kardeşinle konuştum," diye sürdürdü konuşmasını Wallander. "Ona sorduğum bir sorunun çok önemli olduğunu düşündüğüm için aynı soruyu şimdi sana da soracağım. Çiçekçilik yapan babanın boş zamanlarında özel dedektiflik yaptığını biliyor muydun?"

Runfeldt bu soruya kahkahalarla gülmeye başladı.

"Bu, uzun zamandan beri duyduğum en aptalca şey," dedi.

"Aptalca ya da değil ama doğru."

"Özel dedektif mi?"

"İstersen özel araştırmacı da diyebiliriz. Bir ofisi vardı. Birçok görev üstlenmiş. Bu işi en az on yıldan beri yaptığını öğrendik."

Runfeldt, Wallander'in ciddi olduğunu fark etmişti.

"Annenin öldüğü sıralarda bu işe başlamış olmalı."

Wallander tıpkı kız kardeşte de olduğu gibi Bo Runfeldt'in davranışlarında ani bir değişiklik olduğunu gördü.

"Babanın Nairobi'ye gitmek üzere olduğunu biliyoruz," diye sürdürdü konuşmasını. "Meslektaşlarımdan biri seninle konuştuğunda babanın Kastrup Havaalanı'na gelmeyişine çok şaşırdığını söylemişti."

"Bir gün önce onunla konuşmuştum."

"Nasıldı?"

"Her zamanki gibi. Yapacağı yolculuktan söz etmişti."

"Endişeli bir hali var mıydı?"

"Yoktu."

"Baban ortadan kaybolunca çok endişelenmiş olmalısın. Babanın bu yolculuğa neden çıkmadığına ilişkin herhangi bir şey biliyor musun?"

"Bunun akılcı bir açıklaması yok."

"Baban valizini toplamış ve evden dışarı çıkmış. Sonra nelerin olduğunu bilmiyoruz."

"Biri onu alıp bir yere götürmüş olmalı."

Wallander bir sonraki soruyu sormadan önce bir an duraksadı.

"Kim?"

"Bilmiyorum."

"Babanın düşmanları var mıydı?"

"Bildiğim kadarıyla yoktu. Yani artık yoktu."

"Artık yoktu da ne demek?"

"Nasıl algılıyorsanız öyle. Babamın uzun zamandan beri düşmanı olduğunu hiç sanmıyorum."

"Bu sözlerle ne demek istediğini açıklar mısın?"

Runfeldt cebinden sigara paketini çıkardı. Wallander delikanlının elinin belli belirsiz titrediğini gördü.

"Sigara içebilir miyim?"

"Elbette."

Wallander bekledi. Delikanlının bir şeyler bildiğini ve önemli bir konuya yaklaştıklarını hissediyordu.

"Babamın hâlâ düşmanları olup olmadığından emin değilim," dedi. "Ama ondan haklı olarak nefret eden bir kişiyi tanıyorum."

"Kim?"

"Annem."

Runfeldt, Wallander'in soru sormasını bekledi. Sormayınca da sözlerini sürdürdü.

"Babam gerçekten de orkideleri çok severdi," dedi Runfeldt. "Botanik konusunda çok bilgili biriydi. Ama başka bir özelliği daha vardı."

"Neydi?"

"Acımasız bir insandı. Evlilikleri boyunca annemi sürekli olarak döverdi. Bazen o kadar kötü döverdi ki annemi hastaneye kaldırmak zorunda kalırdık. Boşanması için annemi ikna etmeye çok çalıştık ama başaramadık. Annemi her dövüşünden sonra da ona çok iyi davranırdı ve annem de yaşadıklarını anında unutuverirdi. Bu, sonu asla gelmeyecek bir karabasan gibiydi. Annem boğularak ölünceye değin de bu vahşilikler sürdü."

"Anladığım kadarıyla annen buzun üstünde oluşan bir delikten kayıp düşmüş, öyle mi?"

"Babam da bizlere böyle söylemişti."

"Pek inanmışa benzemiyorsun."

Runfeldt sigarasını söndürdü.

"Kim bilir belki de annem oraya önceden gidip buzun üstündeki o deliği açmıştır. Belki de artık her şeye bir nokta koymak istemiştir, kim bilir?"

"Böyle bir şey olabilir mi?"

"Annem ara sıra intihar etmekten söz ederdi. Sıklıkla değil, ama yaşamının son yıllarında birkaç kez söz etmişti. Ne var ki, bizler ona inanmamıştık. İnsanlar genellikle intihar etmekten söz eden insanlara nedense inanmazlar. Karşılarındaki kişilerin sözlerine dikkat etmeyen ve onları ciddiye almayan kişiler için intiharları açıklamak olanaksızdır."

Wallander'in aklına birden kuyu geldi. Yerlerinden oynatılmış kalaslar. Gösta Runfeldt acımasız bir adamdı. Karısını dövmüştü. Bo Runfeldt'in az önce söylediklerinin önemini saptamaya çalıştı.

"Babam için üzülmüyorum," diye sürdürdü konuşmasını Runfeldt. "Kardeşimin de üzüldüğünü sanmıyorum. Babam çok acımasız ve kaba saba bir adamdı. Anneme kan kusturmuştu."

"Sizlere karşı da öyle miydi?"

"Hayır yalnızca anneme."

"Neden annene bu denli kötü davranıyordu dersin?"

"Bilmiyorum. Bana sorarsanız babam bir canavardı."

Wallander kısa bir süre konuşmadı.

"Babanın anneni öldürmüş olabileceğini hiç düşündün mü? Yani annenin başına gelenlerin bir kaza olmadığını?"

"Hem de çok düşündüm. Ama bunu kanıtlayacak bir şey yoktu elimde. Annemi orada gören bir tanık da yoktu. O soğuk kış günü orada ikisi yalnızdı."

"Hangi göle gitmişlerdi?"

"Stång Gölü'ne. Ålmhult yakınlarında, Småland'ın güneyinde."

Wallander bir an düşündü. Başka sorusu var mıydı? Soruşturmanın farklı bir yöne kaydığını hissediyordu. Sorulması gereken birçok soru vardı ama bu soruları kime soracaktı?

"Harald Berggren adı sana bir çağrışım yapıyor mu?"

Runfeldt bu soruyu yanıtlamadan önce düşündü.

"Hayır. Yapmıyor. Ama yanılmış da olabilirim. Bu sıklıkla rastlanılan bir isim."

"Babanın paralı askerlerle bir ilişkisi var mıydı?"

"Bildiğim kadarıyla yoktu. Ama çocukluğumda Yabancı Lejyon'dan sıklıkla söz ettiğini anımsıyorum. Kardeşime değil yalnızca bana bundan söz ederdi."

"Sana neler anlatırdı?"

"Macera öyküleri. Belki de Yabancı Lejyon'a katılmak onun gençlik düşlerinden biriydi ama onlarla ya da paralı askerlerle bir ilişkisi olmadığından eminim."

"Holger Eriksson? Bu adı daha önce hiç duydun mu?"

"Babamdan bir hafta önce öldürülen adam, değil mi? Gazetelerde okudum. Bildiğim kadarıyla babamın onunla bir ilişkisi yoktu. Ama yanılabilirim tabii ki. Babamla yakın değildik."

"Ystad'da ne kadar kalacaksın?"

"Gerekli hazırlıklar yapıldıktan sonra cenazeyi kaldıracağız. Dükkânı ne yapacağımıza da karar vermek zorundayız."

"Tekrar görüşeceğiz," dedi Wallander yerinden kalkarken.

Otelden çıktı. Acıkmıştı. Rüzgâr olanca hızıyla esiyordu. Binanın kuytu bir yerinde durarak ne yapması gerektiğini düşündü. Bir şeyler yemesi gerektiğinin farkındaydı ama öncelikle de oturup düşüncelerini toplaması gerekiyordu. Eriksson'la Runfeldt'in yaşamının kesiştiği noktayı bulmalıydı. Bu nokta bir yerlerde, diye geçirdi içinden. Ve belki de bu noktayı gördüm, hatta yanından bile geçmiş olabilirim.

Arabasına atlayarak karakola gitti. Yolda Höglund'u cep telefonundan arardı. Genç kadın hâlâ ofisi araştırdıklarını ama ayağı kötü olduğu için Nyberg'i eve gönderdiklerini söyledi ona.

"Karakola gidiyorum. Runfeldt'in oğluyla oldukça ilginç bir görüşme yaptım," dedi Wallander. "Kafamı toplayıp raporumu hazırlayacağım."

"Bizim için düşünecek birine gereksinimiz vardı, iyi oldu."

Wallander bu sözlerle Höglund'un kendisiyle dalga geçip geçmediğinden emin değildi ama yine de üstünde durmadı.

Hansson odasında oturmuş masasının üstünde birikmiş evrakı inceliyordu. Wallander kapının eşiğinde durdu. Elinde bir fincan kahve vardı.

"Pataloğun raporu nerede?" dedi. "Şimdiye kadar gelmiş olmalıydı. Hiç olmazsa Holger Eriksson'la ilgili rapor gelmiş olmalıydı."

"Büyük olasılıkla Martinsson'un odasındadır. Raporla ilgili bir şeylerden söz ettiğini anımsıyorum."

"Martinsson burada mı?"

"Eve gitti. Dosyayı diskete aldı ve evde çalışacağını söyledi."

"Buna izin veriliyor mu?" diye sordu Wallander dalgın bir sesle. "Soruşturma materyalini eve götürmeye?"

"Bilmiyorum," diye karşılık verdi Hansson. "Benim için böylesi bir şey geçerli değil, çünkü evde bilgisayarım yok. Belki şimdilerde kurallarda bazı değişiklikler oluyor."

"Ne gibi değişiklikler?"

"Evde bilgisayarının olmaması gibi."

"O zaman ikimiz de suçlu sayılırız," dedi Wallander. "O raporları yarın sabah erkenden okumak istiyorum."

"Bo Runfeldt'le olan görüşmen nasıl gitti?"

"Bu akşam notlarımı yazmam gerek ama çok önemli olduğunu düşündüğüm bir şey söyledi. Artık Gösta Runfeldt'in zamanının bir bölümünü özel dedektiflik yaparak geçirdiğinden eminiz."

"Svedberg söyledi, evet, özel dedektifmiş."

Wallander cebinden cep telefonunu çıkardı.

"Şu telefonlar icat edilmeden ne yapıyorduk?" dedi. "Doğrusunu istersen anımsayamıyorum."

"Aynı şeyi yapıyorduk," diye karşılık verdi Hansson. "Ama daha uzun sürüyordu. Telefon kulübeleri arıyorduk. Arabalarımızda daha uzun zaman kalıyorduk. Ama şimdi ne yapıyorsak eskiden de aynı şeyi yapıyorduk."

Wallander kafeteryadan çıkan polis memurlarını başıyla selamlayarak odasına gitti. Masasının başına geçip oturdu. On dakika sonra da yeni bir not defterini önüne çekti.

İki cinayetin özetini çıkarması iki saatini almıştı. İki olayı aynı anda değerlendirmeye çalışarak varlığından artık iyice emin olduğu ilişkiyi saptamaya çalıştı. Saat 23.00'de kalemini bırakarak arkasına yaslandı. Önünü göremediği bir noktaya gelmişti. Ama yine de olumlu düşünüyordu. İki cinayet arasında kesinlikle bir bağ vardı ama ne yazık ki, henüz bunu bulamamışlardı.

Başka bir şey daha vardı. Sürekli olarak Höglund'un saptaması geliyordu aklına. Katilin davranış biçiminde somut bir şey vardı. Uçları sivriltilmiş kazıklara çakılmış Eriksson'un bedeniyle boğularak öldürülmüş ve ağaca bağlanmış Runfeldt'in cansız bedeni arasında somut bir benzerlik vardır. Bir şey var, diye geçirdi içinden ama bunu tam olarak göremiyorum. Odasının ışığını söndürdüğünde gece yarısı olmuştu. Bir süre karanlıkta öylece durdu. İçinde nedeni belirsiz bir korku vardı.

Katil yeniden vuracaktı. Masasının başında oturmuş çalışırken sanki bunun işaretini yüreğinde hissetmişti. Şimdiye kadar olan olaylara katil henüz son noktayı koymamıştı. Bu son noktanın ne olduğunu bilmiyordu ama bundan emindi.

Bunu yüreğinin derinliklerinde hissediyordu.

18.

Sabahın iki buçuğuna değin bekledi. Deneyimlerinden yorgunluğun tüm bedenini ne zaman ele geçireceğini biliyordu. İşteyken geçirdiği akşamları düşündü. Her zaman aynı olurdu. İnsanın uykusu en fazla sabahın ikisiyle dördü arasında gelirdi.

Akşam saat dokuzdan beri çamaşırhanede bekliyordu. Hastaneye ilk geldiği gün gibi yine hastanenin ana girişinden içeri girmişti. Hiç kimse onu fark etmemişti. Hastabakıcıların işi başından aşkındı. Dikkat çeken bir tavrı olma-

dığından kimse onu fark etmemişti. Dikkatleri çekmemek için saç modelini değiştirmeyi düşünmüştü ama sonra bunun gereksiz bir önlem olacağına karar vermişti. Yeni yıkanmış ve ütülenmiş çarşaf kokuları ona çocukluğunu anımsatmıştı. Gece yarısına değin orada karanlıkta oturdu sonra da çalışırken hep kullandığı el fenerini çıkararak annesinin kendisine yazdığı en son mektubu okudu. Mektup tamamlanmamıştı. Ama bu mektupta annesi kendisinden söz etmeye başlamıştı. Yaşamında engelleyemediği olayları yazmıştı. *Dünyanın çevresinde kaptanı olmayan bir gemi gibi dolaşıyorum,* diye yazmıştı annesi. *Başkalarının günahlarını ben ödemek zorundaymış gibi hissediyorum kendimi. Zamanla anıların eskisi gibi güçlü olmayacaklarını, unutulacaklarını sanıyordum ama öyle olmadı. Bunlara son noktayı ancak ölüm koyabilir. Ve ben de henüz ölmek istemediğimden anımsamayı yeğliyorum.*

Mektup annesinin Fransız rahibelerin yanına taşınmadan önceki gün yazılmıştı. Anılar gizlendikleri köşelerden çıkıp onu öldürmeden bir gün önce.

Mektubu okuduktan sonra el fenerini söndürdü. Çevresinde yoğun bir sessizlik hüküm sürüyordu. Yalnızca iki kez koridordan gelen ayak seslerini duymuştu. Çamaşırhane hastanenin pek kullanılmayan bir bölümündeydi.

Düşünecek çok zamanı olmuştu. Programında üç boş gün vardı. Bu boş zamanını da akılcı bir şekilde kullanacaktı. O ana değin her şey olması gibi gerçekleşmişti. Kadınlar erkekler gibi düşünmeye çalıştıklarında hata yaparlardı. O, çoktan bunun farkındaydı ve bunun doğruluğunu da defalarca kanıtlamıştı.

Ama yine de canını sıkan bir vardı. Gazetelerde yazılanları yakından izlemişti. Hem radyodan, hem de televizyon kanallarında yayınlanan tüm haberleri izlemişti. Polisin bir şey anlamadığı açıkça ortadaydı. Ve arkasında herhangi bir ipucu bırakmamaya da kesinlikle kararlıydı. Ne var ki, polisin bu beceriksizliğine sinir de olmuştu. Polisin bir cinayet olayını tek başına çözemeyeceği açıkça görülüyordu. Öyküye yeni bilmeceler ekleniyordu. Polis katilin erkek olduğunu düşünüyordu. Oysa polisin artık gerçeği öğrenmesinin zamanı gelmişti.

Karanlık odada oturarak bir plan yaptı. Bazı küçük değişiklikler yapacaktı. Elbette tüm programını ortaya atmayacaktı ama bulmacanın bazı ufak tefek parçalarını ortaya serecekti.

Sabaha karşı iki buçukta çamaşırhaneden çıktı. Koridor bomboştu. Beyaz üniformasını düzelterek doğumhaneye doğru gitti. Gece vardiyasında yalnızca dört kişinin çalıştığını biliyordu. Hastaneye gündüz gitmiş ve doğum yapıp çoktan taburcu olan bir kadını sormuştu. Hastabakıcının arkasında duvara asılı olan çizelgeden tüm odaların dolu olduğunu görmüştü. Kadınların neden bu mevsimde, kışa yaklaşırken doğum yaptıklarını düşündü. Ama öte yandan da çok az kadının doğum tarihini önceden belirleyebildiklerini de biliyordu.

Doğumhanenin cam kapısına yaklaşınca durup hastabakıcıların odasına doğru baktı. Kapıyı yavaşça aralayarak koridoru dinledi. Çıt çıkmıyordu. Bu da ebelerle hastabakıcıların meşgul olduğu anlamına geliyordu. Ziyaret etmeyi düşündüğü kadının odasına gitmesi on beş saniyeden fazla sürmeyecekti. Yolda büyük olasılıkla kimseye rastlamayacaktı ama yine de dikkatli olması gerekiyordu. Cebinden eldivenlerini çıkardı. Bu eldivenleri kendi dikmişti. Sağ eline eldiveni geçirdi, kapıyı açarak doğumhaneye girdi. Hastabakıcıların odası boştu; bir yerden gelen radyonun sesini duydu. Hızlı ve sessiz adımlarla yürüyerek odadan içeri girdi ve kapıyı yavaşça arkasından kapattı.

Eldivenini çıkararak yatakta yatan kadına yaklaştı; kadın uyanıktı. Eldivenini annesinin mektubunun da bulunduğu cebine attı. Yatağın yanına oturdu. Kadının yüzü çok solgundu. Uzanıp kadının elini tuttu.

"Karar verdin mi?" diye sordu kadına.

Kadın evet dercesine başını salladı. Buna şaşırmamıştı ama yine de içinde zafer kazanmışcasına bir duygu duymuştu. En korkak kadınlar bile bir süre sonra yaşama karşı bir tavır alabiliyorlardı.

"Eugen Blomberg," dedi kadın. "Lund'da oturuyor. Üniversitede araştırmacı. Yaptıklarını daha iyi nasıl açıklayabileceğimi bilemiyorum doğrusu."

Kadının elini okşadı.

"Ben onunla ilgilenirim. Sen hiç merak etme."

"O adamdan nefret ediyorum," dedi kadın.

"Evet," diye karşılık verdi yatağın kenarında oturan kadın. "Ondan nefret ediyorsun ve bunda da yerden göğe haklısın."

"Elimde olsa onu öldürürdüm."

"Biliyorum. Ama öldüremezsin. Bunun yerine bebeğini düşün."

Kadına uzanarak yanağını okşadı. Sonra da yerinden kalkıp eldivenlerini giydi. Odada iki dakikadan daha fazla kalmamıştı. Yavaşça kapıyı açtı. Dışarıda kimse yoktu. Çıkış kapısına doğru kararlı adımlarla gitti.

Tam hastabakıcıların odasının önünden geçerken bir kadın dışarı çıktı. Bu uğursuzluktu. Kadın ona baktı. Bu büyük olasılıkla ebelerden biriydi.

Çıkış kapısına doğru yürümeyi sürdürdü. Kadın arkasından bağırarak koşmaya başladı. Adımlarını hızlandırdı. Ama kadın onu sol kolundan yakalayarak kim olduğunu ve orada ne aradığını sordu. Bu kadının işime karışması yazık oldu, diye geçirdi içinden. Hızla dönerek eldivenli eliyle kadına bir yumruk indirdi. Aslında kadına sert bir şekilde vurmak istemiyordu. Kadını yere düşürmeye yetecek bir şekilde yanağına sertçe bir yumruk indirmekle yetindi. Kadın inleyerek yere düştü.

Arkasını dönerek kapıya doğru bir adım attı ama iki el bacaklarına yapıştı. Başını çevirip baktığında kadına yeterince hızlı vurmadığını fark etti. Aynı anda da bir yerlerden bir kapının açıldığını duydu. Denetimi yitirmek üzereydi. Hızla bacağını çekerek kadının ellerinden kurtuldu, eğildi ve kadına bir yumruk daha attı. Kadın elleriyle yüzünü kapadı. Artık sert vurup vurmadığı umurunda bile değildi. Kadın sırtüstü yere yuvarlandı.

Ebenin tırnaklarını geçirdiği yanağının acımasına aldırmadan koşar adımlarla camlı kapıdan dışarı çıktı. Arkasından kimse bağırıp çağırmadı. Yüzünü kolunun tersiyle silince yanağının kanadığını fark etti. Eldiveni cebine tıkıştırdı ve daha hızlı koşabilmek için de tahta ayakkabılarını çıkardı. Hastanenin dahili alarm sistemi olup olmadığını geçirdi aklından. Olsa bile yine de yakalanmadan dışarı çıkabilmişti. Arabasına binerek dikiz aynasından yüzüne bakınca yalnızca bir iki çizik olduğunu gördü.

Olaylar planladığı gibi gelişmemişti. Ama her zaman da her şey plan doğrultusunda olamayabilirdi. Önemli olan şey, o kadına bu denli acı çektiren adamın adını öğrenebilmekti.

Eugen Blomberg.

Araştırmasına başlaması, plan ve program yapması için hâlâ 48 saati vardı. Acelesi yoktu. Acele etmeyecekti. Bir haftadan fazla bir zamana gereksinimi olmadığını biliyordu.

Şömine boştu. Yeni kiracısını bekliyordu.

Araştırma ekibi perşembe sabahı saat sekizi biraz geçe toplantı odasında toplandı. Wallander, Åkeson'a da toplantıya katılmasını söylemişti. Toplantıya başlamak üzereyken içlerinden birinin odada olmadığını fark etti.

"Svedberg nerede? Bugün işe gelmedi mi?"

"Geldi ama gitti," dedi Martinsson. "Dün gece hastanede bir olay olmuş galiba. Fazla uzun sürmeyeceğini tahmin ettiğini söyleyerek hastaneye gitti."

Bu sözler Wallander'e yabancı gelmemişti ama tam olarak anımsayamadı. Svedberg ve hastaneyle ilgili bir şeydi ama acaba neydi?

"Bu olay da personel sayısını arttırmamız gerektiğini bir kez daha gözler önüne seriyor," dedi Åkeson. "Bu konuyu artık daha fazla sürümcemede bırakmamalıyız."

Wallander onun ne demek istediğini biliyordu. Daha önce de defalarca personel sayısını arttırma konusunda tartışmışlardı.

"Bu konuya toplantının sonunda yeniden döneriz," dedi Wallander. "Şimdi bu karışıklığın içinde tam olarak nerede durduğumuzu saptamakla işe başlayalım."

"Stockholm birkaç kez aradı," dedi Şef Holgersson. "Ve arayanın kim olduğunu söylememe gerek olduğunu da sanmıyorum. Bu şiddet dolu olaylar yerel polis teşkilatının imajını gölgeliyor."

Masanın etrafından homurtular yükseldi. Ama hiç kimse çıkıp da Lisa Holgersson'un az önce söylediklerine ilişkin herhangi bir şey söylemedi. Martinsson yüksek sesle esnedi. Wallander bunu bir başlangıç notkası olarak değerlendirdi.

"Hepimiz çok yorgunuz. Uykusuzluk polislerin en büyük derdi. En azından böylesi krizler yaşandığında."

Sözleri kapının açılmasıyla kesildi. Nyberg içeri girdi. Wallander onun Linköping'deki adli tıp laboratuvarıyla telefonda konuştuğunu biliyordu. Koltuk değnekleriyle seke seke yerine geçip oturdu.

"Ayağın nasıl?" diye sordu Wallander.

"Tayland'dan ithal edilen bambu kazıklara çakılmaktan iyidir," diye karşılık verdi.

Wallander ona soru sorarcasına baktı.

"Bundan emin miyiz? Bambu kazıklar Tayland malı mı?"

"Evet. Bremen'deki bir firma tarafından olta ve mobilya yapımı için ithal edilmiş. Onların İsveçli temsilcisiyle konuştuk. Yılda 100.000'den fazla bambu kamış ithal ediyorlarmış. Bunları nereden aldıklarını tam olarak söylemek olanaksız ama az önce Linköping'le konuştum. Bambu kamışların ne zamandan beri İsveç'te olduklarını saptayabileceklerini söylediler."

Wallander evet dercesine başını salladı.

"Başka bir şey var mı?" diye sordu Nyberg'e bakarak.

"Eriksson ya da Runfeldt'le ilgili mi?"

"Evet."

Nyberg önündeki not defterini açtı.

"Eriksson'un köprüsündeki kalaslar Ystad'daki bir depodan alınmış. Cinayet yeri temizlendi. Bence katil traktör yolunu kullanarak cinayet yerine arabasıyla geldi. Bulabildiğimiz tüm lastik izlerinden örnekler alıyoruz. Ama olay yerinde herhangi somut bir ipucu bulamadık."

"Ya evde?"

"Aslında sorun, ne aradığımızı bilememiz. Evde her şey yerli yerinde duruyor gibi. Birkaç yıl önce karakola bildirdiği hırsızlık olayından da bir şey çıkmadı. Tek ilginç nokta Eriksson'un yakın zamanda evinin kapısına taktırdığı ekstra kilitler."

"Bu da onun bir şeylerden korktuğunu gösterir," dedi Wallander.

"Ben de senin gibi düşünüyorum. Ama öte yandan da bugünlerde herkes kapısına ekstra kilit taktırmıyor mu?"

Wallander masanın etrafında oturan iş arkadaşlarına baktı.

"Komşularına göre," dedi. "Holger Eriksson nasıl biriydi? Kim onu öldürmek isteyebilirdi? Ya Harald Berggren? Artık resmi tamamlamamızın zamanı geldi. Bu ne kadar uzun sürerse sürsün, önemli değil."

Daha sonra Wallander o perşembe sabahını sonu görülmeyen bir tepeye tırmanmak olarak nitelendirecekti. Tüm dedektifler çalışmalarının sonuçlarını ortaya dökmüşlerdi ama eve hırsızlık amacıyla girildiğine ilişkin bir ipucu da bulamamışlardı. Hâlâ sonu görülmeyen bir yolda yürüyorlardı. Eriksson'un yaşamını tam olarak saptayamamışlardı. Kimse bir şey görmemişti, kimse bu

bir zamanlar araba ticaretiyle uğraşan, kuşları tutkuyla seven ve şiirler yazan adamla ilgili bir şey bilmiyordu. Wallander artık Eriksson'un katilinin onu rasgele seçtiğini düşünmeye başlamıştı. Ne var ki, yüreğinin derinliklerinden bunun doğru olmadığını da biliyordu. Katil somut bir dille konuşmuştu, onun öldürme yönteminde mantık ve uyum vardı. Wallander bu konuda yanılmadığından emindi. Ama daha fazlasını bilemiyordu.

Svedberg hastaneden döndüğünde hâlâ aynı yerdeydiler. Masanın başına geçip aldığı notları açıkladığında somut adımlar atmaya başladıklarından Svedberg onlara kurtarıcı gibi gelmişti.

Svedberg söze toplantı saatinde orada olamadığı için özür dileyerek başladı. Wallander hastanede ne olduğunu sordu.

"Garip bir şeyler dönüyor," dedi Svedberg. "Sabah saatin üçünde doğum katında bir hastabakıcı ortaya çıkmış. Kuzenim olan ebe Ylva Brink dün gece nöbetçiymiş. Hastabakıcıyı daha önce hiç görmediğinden orada ne aradığını sormuş. Hastabakıcı da yüzüne bir yumruk indirerek onu yere devirmiş. Ylva kendine geldiğindeyse kadın çoktan gitmişmiş. Hastanede yatan hastalara bu hastabakıcıyı sormuşlar ama kimse onu görmemiş. Dün gece nöbetçi olan personel bölümündeki arkadaşla da konuştum. Herkes çok gergin ve sinirli."

"Kuzeninin durumu nasıl?"

"İyi."

Svedberg yeniden konuştuğunda Wallander, Eriksson konusuna dönmeye hazırlanıyordu. Svedberg başını kaşıdı. Yüzünde utangaç bir ifade belirmişti.

"İşin garip yanı bu söz konusu kadının yaklaşık bir hafta önce yine hastaneye gitmiş olması. O gece de Ylva nöbetçiymiş. Ylva kadının hastabakıcı olmadığından adı gibi emin."

Wallander kaşlarını çattı. Masasının üstünde bir haftadan beri duran notu anımsamıştı.

"O zaman da Ylva Brink'le konuşmuş ve bazı notlar almıştın."

"O kâğıt parçasını atmıştım," dedi Svedberg. "İlk defasında bir şey olmayınca ortada endişelenecek bir şeyin olmadığını sanmıştım. Yapacak çok daha önemli işlerimiz vardı."

"Bence bu oldukça önemli bir olay," dedi Höglund. "Sahte bir hastabakıcı gece yarısı doğum koğuşuna giriyor. Kötü bir şey olmuyor ama yine de çok önemli."

"Kuzenim onu tanımıyor ama bana onu çok güzel tarif etti. İriyarı ve güçlü bir kadınmış."

Wallander bir haftadan beri masasının üstünde duran Svedberg'in notuna ilişkin bir şey söylemedi.

"Çok garip," demekle yetindi. "Hastane ne tür önlem almış?"

"Şimdilik bir güvenlik firmasıyla anlaşmışlar. Kadının yeniden hastaneye gelmesini bekliyorlar."

Bir gece öncesinin olaylarını bir kenara bıraktılar. Wallander, soruşturmanın bir yere gitmediğini düşünerek Svedberg'e baktı. Ama onun söyleyecekleri vardı.

"Geçen hafta, bir zamanlar Eriksson'un yanında çalışmış olan Ture Karlhammar adında biriyle konuştum. Adam şimdi 73 yaşında ve Svarte'de oturuyor. Bununla ilgili bir rapor yazdım, belki raporu hepiniz okudunuz. 30 yıldan daha uzun bir süre Eriksson'un galerisinde çalışmış. Önce olanlara çok üzüldüğünü ve kimsenin Eriksson'la ilgili kötü bir şey söyleyemeyeceğini söyledi. O sırada Karlhammar'ın eşi mutfakta kahve pişiriyordu. Bu sözleri duyunca kadın birden içeri girip kahve tepsisini masanın üstüne hışımla koydu ve Holger Eriksson'un bir sahtekâr olduğunu söyledi. Sonra da odadan dışarı çıktı."

"Peki daha sonra ne oldu?"

"Durum oldukça tatsızdı ama Karlhammar sözlerini yinelemekle yetindi. Kadınla konuşmak istedim ama gitmişti."

"Gitmişti de ne demek?"

"Arabaya atlamış ve evden uzaklaşmış. Daha sonra defalarca telefon ettim ama telefon açılmadı. Ama bu sabah bir mektup geldi. Hastaneye gitmeden mektubu okudum. Karlhammar'ın karısı göndermiş. Eğer söyledikleri doğruysa çok ilginç."

"Mektubu kısaca anlat," dedi Wallander. "Sonra da fotokopiyle çoğaltır ve hepimize dağıtırsın."

"Eriksson'un yaşamında defalarca sadistçe belirtiler gösterdiğini ileri sürmüş. Yanında çalışanlara çok kötü davranırmış. İşten çıkmak isteyen herkesi tehdit edermiş. Kadın mektubunda bu sözlerinin doğru olduğunu kanıtlayabilecek birçok örneği olduğunu defalarca yinelemiş."

Svedberg mektuba bir göz gezdirdi.

"Eriksson'un kendisinden başka kimseye saygı duymadığını yazmış. Mektubun sonuna doğru da Eriksson'un sıklıkla Polonya'ya gittiğini belirtmiş. Orada yaşayan bazı kadınları görmeye gidiyormuş. Bayan Karlhammar'a göre o kadınların da bizlere anlatacak birçok şeyi varmış. Tüm bunlar dedikodu da olabilir elbette. Eriksson'un Polonya'da ne yaptığını Bayan Karlhammar nereden bilebilir, değil mi?"

"Onun eşcinsel olduğuna ilişkin bir şey yazmamış mı?" diye sordu Wallander.

"Hayır yazmamış. Ve Polonya'ya yaptığı yolculuklar da bu izlenimi vermiyor doğrusu."

"Karlhammar, Harald Berggren adında birinden söz edildiğini de duymamış, değil mi?"

"Evet."

Wallander ayağa kalkıp gerinmek istedi. Svedberg'in mektubun içindekilere ilişkin söyledikleri elbette çok önemliydi. 24 saat içinde ikinci kez birinden insanlıktan uzak diye söz edildiğinin farkındaydı.

Biraz hava almak için toplantıya ara verilmesini önerdi. Åkeson odadan çıkmadı.

"Her şey hazır. Yani Sudan'la ilgili demek istiyorum."

Wallander birden onu kıskandığını fark etti. Åkeson bir karar vermiş ve istifa etmeye cesaret etmişti. Neden kendisi de aynı şeyi yapamıyordu? Neden yeni bir ev bakmaya başlamıyordu? Babası da öldüğüne göre onu burada tutan bir şey kalmamıştı. Linda kendi başının çaresine zaten bakıyordu.

"Göçmenlerin huzurunu sağlamak için polislere gereksinimleri yok, değil mi? Ystad'da bu konuda bazı deneyimlerim oldu."

Åkeson güldü.

"Gidince bunu onlara sorarım. İsveç polisleri genellikle BM'in özel teşkilatlarında çalışırlar. Başvurmanı engelleyen bir şey yok."

"Şu anda ilgilenmem gereken iki cinayet davası var. Belki daha sonra. Ne zaman gidiyorsun?"

"Noel'le yılbaşı arasında bir gün. Buradan uzaklaşmak çok iyi olacak. Bazen hiç geri dönmemeyi bile düşünüyorum. Kendi ellerimle inşa ettiğim tekneyle Batı Hint Adaları'nda denize açılamayacağım ama Sudan'a gidiyorum. Ve orada nelerle karşılaşacağımı da bilmiyorum doğrusu."

"Herkes zaman zaman bulunduğu ortamdan kaçmayı düşler," dedi Wallander. "İsveç halkı her zaman cenneti arar durur. Bazen ben de kendi ülkemi artık tanıyamadığımı düşünüyorum."

"Belki ben de kaçıyorum. Ama Sudan'ın bir cennet olduğunu doğrusu hiç sanmıyorum."

"Ama hiç olmazsa deneyerek doğru olanı bulacaksın. Ara sıra mektup yazarsan sevinirim. Seni özleyeceğim."

"Ben de artık iş mektupları yerine özel mektuplar yazmak istiyorum. Belki de bu şekilde kaç gerçek dostum olduğunu öğrenebilirim. Mektuplarıma yanıt verecek olanlardan söz ediyorum."

Kısa ara çabucak bitmişti. Yeniden masanın başına geçip oturdular.

"Şimdi de Gösta Runfeldt konusuna geçelim," dedi Wallander.

Höglund, Hargegatan'da keşfettikleri odadan ve Runfeldt'in özel dedektif olduğundan söz etti. Nyberg'in bastığı fotoğraflar elden ele dolaştıktan sonra Wallander onlara Runfeldt'in oğluyla yaptığı konuşmayı anlattı. Toplantının başından beri ilk kez araştırmada dikkatlerinin bir konuda yoğunlaştığını fark etti.

"Çok önemli bir noktaya yaklaştığımıza ilişkin içimde oluşan heyecanı gideremiyorum," dedi Wallander. "Hâlâ Runfeldt ile Eriksson arasındaki bağı arıyoruz. Bu aradığımız bağ her ikisinin de insanlıktan uzak biri olarak tanımlanması olabilir mi? Ve bu kavram neden daha önce ortaya atılmadı?"

Masadakilerin soru sorması ya da bir yorum yapmaları için bir süre konuşmasına ara verdi ama kimse konuşmadı.

"Artık daha derinleri kazmamızın zamanı geldi," diye sürdürdü konuşmasını. "Bu iki adam arasında var olabilecek her şeyi araştırmalıyız. Bununla Martinsson'un ilgilenmesini istiyorum. Son derece önemli olan bazı şeyler var. Ben Runfeldt'in karısının ölümünü düşünüyorum. Bunun çok önemli olduğuna ilişkin bir duygu var içimde. Sonra Eriksson'un Svenstavik'deki kiliseye bağışladığı paralar var. Bununla ben ilgileneceğim."

"Svenstavik nerede?" diye sordu Hansson.

"Güney Jämtland'da. Härjedal sınırından yaklaşık 50 kilometre ötede."

"Eriksson neden oraya gitmiş? Aslen Skåneli değil miydi?"

"İşte biz de bunu öğreneceğiz," dedi Wallander. "Parasını bırakmak için neden o kiliseyi seçtiğini ben de çok merak ediyorum. Bunun mutlaka somut bir nedeni olmalı."

Wallander personel sayısını arttırma konusunu ortaya attığında aradan birkaç saat geçmişti.

"Yardım alma konusuna kesinlikle karşı değilim. Araştırmamız gereken birçok şey var ve bunlar da uzun sürecek."

"Bununla ben ilgilenirim," dedi Şef Holgersson.

Åkeson hiçbir şey söylemeden başını evet dercesine salladı. Onu uzun zamandan beri tanıyan Wallander onun gereksiz yere ağzını açtığına hiç tanık olmamıştı. Wallander bunun Sudan'da önemli bir avantaj olabileceğini düşündü.

"Ama öte yandan bir psikoloğa gereksinmemiz olduğunu sanmıyorum, diye sürdürdü konuşmasını Wallander. "Geçen yaz buraya gelen Mats Ekholm'ün çok başarılı olduğunu ben de kabul ediyorum. Ama koşullar şimdi çok daha farklı. Araştırma materyallerinin bir özetini ona göndermeyi öneriyorum. Bu konuyu şimdilik kapatalım."

Öğleden sonra biri biraz geçe toplantıyı bitirdiler. Wallander hemen karakoldan çıktı. Uzun toplantıdan başı ağrımıştı. Kentin merkezindeki lokantalardan birine gitti. Yemeğini yerken bir yandan da toplantıda nelerin ortaya atıldığını yeniden gözden geçiriyordu. On yıl önce Älmhult'un dışındaki gölde nelerin olduğu sorusuna geldiğinde bu konuda içgüdülerinin sesini dinlemeye karar verdi. Yemeğini bitirdikten sonra Sekelgården Oteli'ne telefon et-

ti. Bo Runfeldt odasındaydı. Wallander danışmadaki görevliye az sonra orada olacağını Runfeldt'e haber vermesini rica etti. Lokantadan çıkarak doğruca karakola gitti. Martinsson'la Hansson'u odasına çağırdı. Hansson'dan Svenstavik'e telefon etmesini rica etti.

"Onlara ne diyeceğim?"

"Hemen konuya gir. Eriksson'un mirasını neden onlara bıraktığını sor. Günahlarını bağışlatmak mı istiyordu? Eğer öyleyse, ne tür günahlar işlemişti? Eğer bunların çok özel konular olduklarını söylerlerse sen de onlara başka cinayetlerin işlenmemesi için bu bilgiye gereksinimiz olduğunu söylersin."

"Günahlarını bağışlatmak isteyip istemediğini sormamı gerçekten istiyor musun?"

Wallander kahkahalarla gülmeye başladı. "Evet, tabii gerekirse. Öğrenebileceğin her şeyi öğren. Ben Bo Runfeldt'i Älmhult'a götüreceğim. Ebba'ya söyle oradaki otelde iki oda ayırsın."

Martinsson ona şaşkınlıkla baktı. "Göle bakarak neyi keşfedeceğini sanıyorsun?"

"İnan ben de bilmiyorum," diye karşılık verdi Wallander. "Ama bu yolculuk Bo Runfeldt'le konuşmamı sağlayacak. Bizler için çok önemli olabilecek bir bilgiyi ondan öğrenebileceğimi hissediyorum, tabii eğer yeterince baskı yapabilirsem. Gerçek bilgiye ulaşmak için yüzeyi iyice kazımamız gerek. Ve belki de o kaza sırasında orada olan birini de bulabiliriz. Bazı araştırmalar yapmanı istiyorum. Älmhult'daki meslektaşlarımızı ara. Yaklaşık on yıl önce olmuş olan bu olayı bir kez daha anımsat onlara. Runfeldt'in kızından olayın tam olarak ne zaman olduğunu öğrenebilirsin. Boğularak ölüme neden olan kazayı. Oraya gidince seni ararım."

Wallander arabasına doğru giderken rüzgâr yine olanca hızıyla esiyordu. Doğruca Sekelgården Oteli'ne giderek resepsiyona gitti. Bo Runfeldt kendisini bekliyordu.

"Paltonu al," dedi Wallander. "Bir iş yolculuğuna çıkıyoruz."

"Nereye?"

"Arabaya binince anlatırım."

Höör'ü geçtikten sonra Wallander ona nereye gittiklerini söyledi.

19.

Höör'den çıkar çıkmaz yağmur başladı. Wallander bu yolculuğa çıktıkları için pişman olmaya başlamıştı. Ålmhult'a gitmelerine değecek miydi? Oraya giderek neyi kanıtlayacağını sanıyordu? Tüm bu kuşkularına karşın yüreğinin derinliklerinden doğru olanı yaptığına inanıyordu. Aslında Ålmhult'a gitmekle bir çözüm yolu bulamayacağını biliyordu, ama onun tek istediği doğru yöne somut bir adım atabilmekti.

Wallander, Bo Runfeldt'e nereye gittiklerini söylediğinde delikanlı çok öfkelenmiş ve bunun bir şaka olup olmadığını sormuştu. Babasının öldürülmesiyle annesinin ölümü arasında nasıl bir ilişki olabilirdi?

"Olanlardan ne sen, ne de kardeşin konuşmuyorsunuz," dedi Wallander. "Bir yere kadar bu konudaki isteksizliğinizi anlıyorum. İnsanlar başlarına gelen trajedilerden söz etmekten hoşlanmazlar. Ama isteksizliğinin bu trajediden kaynaklanmadığına neden inanamıyorum, dersin? Eğer bu soruma beni tatmin edecek bir yanıt verirsen hemen geri dönerim. Ayrıca babanın ne denli acımasız biri olduğu konusunu da sen açtın."

"Yanıtım da bu zaten," dedi Runfeldt. Wallander delikanlının sesinde yeni oluşan savunma dolu ifadeyi hemen fark etti.

Tekdüze yolda ilerlerken Wallander delikanlıyı korkutmadan yine aynı konuya döndü.

"Annenin zaman zaman intihar etmekten söz ettiğini söylemiştin."

Runfeldt bir süre hiçbir şey söylemedi.

"Bunu daha önce yapmaması garip doğrusu. Ne tür bir hayat yaşamak zorunda kaldığını anladığınızı hiç sanmıyorum. Ben anlayamamıştım. Aslında hiç kimse anlayamadı."

"Neden babandan boşanmadı?"

"Eğer babamı bırakacak olursa babam onu öldüreceğini söylerdi. Ve annemin de bu sözlere inanmaması için hiçbir nedeni yoktu. O günlerde bunların ne demek olduğunu tam olarak anlamıyordum ama sonraları çok iyi anladım."

"Doktorlar fiziksel şiddetten kuşkulanırlarsa bunu polise bildirmekle yükümlüdürler."

"Annemin her zaman akılcı bir açıklaması vardı ve bu konuda da çok inandırıcıydı. Babamı koruyacak her şeyi gözünü kırpmadan söyleyebilirdi. İçkili olduğu için düştüğünü bile söylemişti bir keresinde. Oysa annem ağzına içki koymazdı, ama elbette doktorlar bunu bilmiyordu."

Wallander önündeki otobüsü geçmeye çalışırken arabada bir sessizlik oldu. Runfeldt'in gerildiğini hissetti. Wallander arabayı hızlı sürmüyordu ama yanındaki kişinin tedirginliği belli oluyordu.

"Annem galiba kardeşimle benim yüzümden intihar etmedi," dedi Runfeldt uzun bir aradan sonra.

"Bu çok doğal," diye karşılık verdi Wallander. "Babanın anneni ölümle tehdit etmesine geri dönelim. Bir erkek kadına fiziksel taciz uyguladığında aslında onu öldürmeyi düşünmez. Bunu kadını denetimi altına almak için yapar. Bazen o kadar sert ve güçlü bir şekilde döver ki, taciz ölümle sonuçlanabilir. Ama genellikle adam öldürmek için farklı bir neden vardır. Bu olayın bir adım ötesidir."

Runfeldt bu sözlere Wallander'i şaşırtan bir soruyla karşılık verdi.

"Evli misiniz?"

"Artık değilim."

"Karınıza hiç el kaldırdınız mı?"

"Bunu neden yapayım ki?"

"Yalnızca merak etmiştim."

"Burada benden söz etmiyoruz."

Runfeldt sustu. Wallander dehşet içinde bir keresinde nasıl denetimini yitirip öfke içinde Mona'ya vurduğunu anımsadı. Mona yere düşerken başını kapının eşiğine çarpmış ve bayılmıştı. Daha sonra da eşyalarını toplamıştı ama Linda o günlerde çok küçük olduğundan evi terk etmemişti. Wallander ise diz çöküp defalarca özür dilemiş ve gitmemesi için yalvarmıştı. O gece sabaha değin konuşmuşlardı. Wallander yine özür dilemiş ve sonunda da Mona gitmekten vazgeçmişti. Bu, belleğine kazılmıştı ama şimdi kendini zorlamasına karşın neden kavga ettiklerini bir türlü anımsayamıyordu. Neden o denli öfkelen-

mişti? Bilmiyordu. Yaşamında utanç duyduğu bir iki olay vardı. Bu olayları anımsamak istemiyordu.

"Hadi şimdi de on yıl öncesine dönelim," dedi Wallander. "Neler olmuştu?"

"Pazar günüydü," diye karşılık verdi Runfeldt. "5 Şubat 1984. Güzel ve soğuk bir kış günüydü. Her pazar ormanda ya da kumsalda veya buz tutmuş gölde yürümek için dışarı çıkarlardı."

"Çok hoş," dedi Wallander. "Şimdi bu söylediklerini az önce söylediklerinle nasıl bağdaştıracağım?"

"Söylediğiniz gibi hoş değildi. Aslında tam tersi geçerliydi. Pazar günleri annem her zaman dehşet içinde olurdu. Abartmıyorum. Korkunun insanın benliğini ve yaşamını ele geçirdiği o sınırı çoktan geçmişti. Zihinsel açıdan da çok yorgun olmalıydı. Ama babam pazar yürüyüşüne çıkmak istemişti, annem de çıkmıştı. Sıkılmış yumruklardan oluşan tehdit unsurları her zaman vardı. Babamın annemin ne denli korktuğunu gördüğünü hiç sanmıyorum. Büyük olasılıkla babam annemin her defasında kendisini bağışladığını ve olanları unuttuğunu sanıyordu. Anneme yaptığı fiziksel tacizin bir anlık öfke nöbetinden kaynaklandığına inandığını sanıyorum."

"Şimdi daha iyi anlıyorum. Peki sonra ne oldu?"

"O pazar günü Småland'a neden gittiklerini bilmiyorum. Arabayı yolun kenarına park etmişler. Kar varmış ama çok derin değilmiş. Göle uzanan yolda ve buzun üstünde yürümüşler. Birden buz kırılmış ve annem düşmüş. Babam onu çıkaramamış. Koşarak arabasına atlamış ve yardım çağırmaya gitmiş. Geri geldiğindeyse annem çoktan ölmüş."

"Sizlere nasıl haber verdiler?"

"Babam beni aradı. Ben o sırada Stockholm'deydim."

"O telefon konuşmasını anımsıyor musun?"

"Babam doğal olarak çok üzgündü."

"Hangi açıdan?"

"Hangi açıdan mı?"

"Ağlıyor muydu? Şok mu geçiriyordu? Açıklamaya çalış."

"Ağlamıyordu. Babamın gözleri yalnızca çok ender rastlanan orkidelerden söz ettiğinde yaşarırdı. Babam annemi kurtarmak için elinden geleni yaptığı konusunda beni ikna etmeye çalışıyordu. Ama buna gerek yoktu, değil mi? Eğer birinin başı derde girerse insan onu kurtarmak için elinden geleni yapar, değil mi?"

"Baban başka ne söylemişti?"

"Kardeşimi arayıp bulmamı."

"Demek önce seni aramış?"

"Evet."

"Peki, sonra ne oldu?"

"Skåne'e geldik. Aynen şimdiki gibi. Cenaze bir hafta sonra yapılacaktı. Polisle konuştum. Buzun göründüğünden de çok ince olduğunu söyledi. Annem iriyarı bir kadın değildi."

"Polis bunları mı söyledi? Konuştuğun polis memuru, demek istiyorum? Buzun göründüğünden de çok ince olduğunu mu söyledi?"

"Ayrıntıları anımsayan bir belleğim vardır. Belki de bu yüzden muhasebeci oldum."

Bir kafenin önünden geçerlerken Wallander durmaya karar verdi. Yemek sırasında Wallander, Runfeldt'e uluslararası muhasebecilik işinin nasıl gittiğini sordu. Delikanlının anlattıklarını pek dinlemedi. Bunun yerine arabadaki konuşmaları bir kez daha geçirdi kafasından. Önemli olan bir şey vardı ama bunun ne olduğunu çıkaramıyordu. Tam kafeden çıkarlarken cep telefonu çaldı. Arayan Martinsson'du. Runfeldt onun rahatça konuşması için kenara çekildi.

"Şansımız yaver gitmiyor," dedi Martinsson. "On yıl önce Ålmhult'da görevli olan polislerden biri ölmüş diğeryse emekliye ayrılıp Örebo'ya taşınmış."

Wallander düş kırıklığına uğramıştı. Güvenilir bir bilgi kaynağı olmadan bu yolculuğun amacına ulaşabileceği tartışılırdı.

"Gölü nasıl bulacağımı bile bilmiyorum," dedi sızlanarak. "Ambulans şoförleri de mi yokmuş? Kadını gölden çıkaran itfaiye değil miydi?"

"Gösta Runfeldt'e yardım eden adamın yerini saptadım," dedi Martinsson. "Adını ve adresini biliyorum. Tek sorun adamın telefonunun olmayışı."

"Günümüzde İsveç'te telefonu olmayan insanlar hâlâ var mı?"

"Öyle anlaşılıyor. Kalemin var mı?"

Wallander ceplerine baktı. Her zamanki gibi kalemle not defterini yanına almayı unutmuştu. Runfeldt'e doğru elini sallayarak kalemi olup olmadığını sorunca Runfeldt ceketinin cebinden altın kaplamalı bir kalemle kartvizitini çıkarıp uzattı.

"Jacop Hoslowski," dedi Martinsson. "Stång Gölü'ne yakın bir yerde oturan marjinal bir adam. Belediyede çalışan bir kadın bana Stång Gölü tabelasının hemen yanında Jacob Hoslowski'nin adının yazılı olduğu küçük bir tabela daha olduğunu söyledi. Ama bana tam adresi vermedi. Kulübeye gidip adamla konuşmalısın."

"Bu akşam için bize yer ayrıldı mı?"

"IKEA'nın otelinde yeriniz ayrıldı."

"IKEA mobilyacı değil mi?"

"Evet ama otelleri de var."

"Önemli bir şey var mı?"

"Herkesin işi başından aşmış, harıl harıl çalışıyor ama galiba bizlere yardım etmek için Stockholm'den Hamrén geliyormuş, öyle duydum."

Wallander geçen yaz kendilerine yardım eden Stockholmlü iki dedektifi anımsıyordu. Gelmelerinde herhangi bir sakınca yoktu.

"Ludwigsson gelmiyor mu?"

"Trafik kazası geçirmiş, hastanede yatıyormuş."

"Önemli mi?"

"Öğrenirim ama sanmıyorum."

Wallander telefonu kapattıktan sonra kalemi Runfeldt'e uzattı.

"Değerli bir kaleme benziyor," dedi.

"Price Waterhouse'da muhasebeci olarak çalışmak önemli ve prestijlidir," dedi Runfeldt. "En azından hem maaş, hem de gelecek açısından. Günümüzde akıllı ebeveynler çocuklarına muhasebeci olmalarını öğütlüyor."

"Maaş ortalaması nedir?"

"Belli bir düzeyin üstünde olanların kişisel kontratları var ve bunlar da elbette çok gizli."

Wallander bu sözleri maaaşların oldukça yüksek olduğu anlamında yorumlamıştı. Bunca yıllık denetimi olan bir dedektif olarak maaşı oldukça düşüktü. Eğer özel sektörde çalışacak olursa maaşının şimdikinin en az iki katı olacağını biliyordu ama seçimini yapmıştı ve maaşıyla geçinebildiği sürece de polis teşkilatında kalacaktı.

Öğleden sonra saat beşte Ålmhult'a vardıklarında Runfeldt geceyi orada geçirmelerinin gerçekten de gerekli olup olmadığını sordu. Wallander'in bu soruya verebileceği mantıklı bir yanıtı yoktu. Runfeldt trenle Malmö'ye geri dönebileceğini söyledi. Wallander hava birazdan kararacağından göle ertesi sabah gitmek zorunda olduklarını ve onun da gelmesini çok istediğini söyledi.

Otele yerleştikten sonra Wallander, Jacop Hoslowski'nin evini bulmak için dışarı çıktı. Kasabanın girişindeki tabelanın önünde durarak Stång Gölü'nün yerini saptadıktan sonra kasabadan çıktı. Hava kararmaya başlamıştı. Önce sola sonra bir süre sonra yine sola döndü. Ormanlık bir alana girdi. Skåne çok gerilerde kalmıştı. Yolun kenarında bahçe kapısını onaran bir adam görünce durdu. Adam ona ne tarafa gideceğini söyledi. Arabanın motoru zorlanıyordu. Peugeot'su eskiyordu. Yeni bir araba alamayacağını düşündü. Bunu bir gece eski arabası E65 Karayolu'nda kaldığında almıştı. O da Peugeot'du. Wallander bundan sonra alacağı arabanın da yine Peugeot olacağını düşünüyordu. Yaşlandıkça alışkanlıklarından vazgeçmesi zorlaşıyordu.

Bir sonraki kavşağa yaklaşınca saptı. 100 metre kadar gittikten sonra çamura saplanabileceğinden korkarak arabayı orada bırakıp yürümeye başladı. Rüzgâr olanca hızıyla esiyordu. Üşümemek için adımlarını hızlandırdı.

Ev yolun sağ tarafındaydı. Eski model bir kulübeydi. Bahçesinde bir yığın eski araba vardı. Tahta bir horoz gözlerini dikmiş ona bakıyordu. Pencerelerden birinde ışık vardı. Wallander bunun gaz lambasından geldiğini fark etti. Bir an için bu ziyareti ertesi sabaha ertelemeyi düşündü ama oraya kadar geldikten sonra ertelemenin bir anlamı olmayacağına karar verdi. Ön kapıya yaklaştı. Kapıyı çaldı. Kısa bir süre sonra içeriden gelen ayak seslerini duyd

ve kapı açıldı. Kapının eşiğinde duran yaklaşık 40 yaşlarında bir adamdı. Wallander kendini tanıttı.

"Jacop Hoslowski," dedi adam. Wallander adamın belli belirsiz bir aksanla konuştuğunu fark etti. Adam kir içindeydi ve kokuyordu. Uzun saçları ve sakalı birbirine karışmıştı.

"Acaba bana birkaç dakikanızı ayırabilir misiniz?" diye sordu.

Hoslowski gülümseyerek kenara çekildi.

"Buyur gir içeri. Kapımı çalan hiç kimseyi geri göndermem."

Wallander karanlık hole girdi. Az kalsın kediyi ezecekti. Evin içi kedi doluydu. Yaşamında hiç bu kadar çok kediyi bir arada görmemişti. Ev çok kötü kokuyordu. Hoslowski'nin arkasından evin büyük odalarından birine girdi. Odada hemen hemen hiç mobilya yoktu, yalnızca şilteler ve yer yastıkları, kitaplar ve bir tek gaz lambası vardı. Ve kediler. Onlar her yerdeydi. Wallander kedilerin kendisini dikkatle izlediklerinin farkındaydı. Ters bir hareketini görecek olsalar üstüne saldıracaklardı.

"Elektrik olmayan yerlere pek gitmem," dedi Wallander.

"Zamanın dışında yaşıyorum," diye karşılık verdi Hoslowski sıradan bir tavırla. "Bundan sonraki yaşamımda kedi olarak dünyaya geleceğim."

Wallander başını evet dercesine salladı. "Anlıyorum," dedi. "On yıl önce de burada mı oturuyordunuz?"

"Zamanla ilişkimi kestiğimden bu yana burada yaşıyorum."

"Zamanla ilişkinizi ne zaman kestiniz?"

"Uzun zaman önce."

Wallander karşısındaki adamdan bundan daha akılcı bir yanıt alamayacağını hissediyordu. Güçlükle yerdeki şiltelerden birine oturdu, bir yandan da umarım kedi pisliğinin üstüne oturmuyorumdur, diye geçirdi içinden.

"On yıl önce buzla kaplı Stång Gölü'nde bir kadın yürürken gölün içine düşüp öldü," diye sürdürdü konuşmasını. "Bu kazayı anımsıyor musunuz? Zamanın dışında yaşadığınızı söylemenize karşın, yine de bunu anımsıyor musunuz?"

Wallander, karşısındaki adamın zamansız varoluşuna karşı çıkmayışını olumlu değerlendirdiğini hissediyordu.

"On yıl önce bir pazar günü," dedi Wallander. "Rapora göre bir adam buraya gelip sizden yardım istemiş."

Hoslowski başını evet dercesine salladı. "Bir adam gelip kapımı çalmıştı. Telefonumu ödünç almak istemişti."

Wallander çevresine bakındı. "Ama sizin telefonunuz yok."

"Kiminle konuşacağım ki?"

Wallander yine başını salladı. "Sonra ne olmuştu?"

"Onu bana en yakın komşuma gönderdim. Onların telefonu var."

"Siz de onunla gittiniz mi?"

"Kadını gölden çıkarıp çıkaramayacağımı anlamak için göle gittim."

Wallander bir an için durarak geriye döndü.

"Kapınızı çalan adam acaba gergin miydi?"

"Olabilir."

"'Olabilir' de ne demek?"

"Unuttum. Bu olay o zamandan beri çok değişen bir kozmik boyutta gerçekleşmişti."

"Peki. Göle gittiniz. Orada ne oldu?"

"Buz yumuşaktı. Deliği gördüm. Deliğin yanından yürüyerek geçtim ama suyun içinde hiçbir şey görmedim."

"Yürüdüğünüzü söylediniz? Buzun kırılabileceğinden korkmadınız mı?"

"Buzun ne kadar ağırlık taşıyacağını bilirim ben. Ayrıca gerektiğinde tüm ağırlığımı yok edebilirim."

İnsan bir deliyle nasıl mantıklı konuşabilir, diye geçirdi içinden Wallander.

"Buzun üstündeki deliği bana anlatabilir misiniz?"

"Bence o delik balıkçılar tarafından açılmıştı. Üstü belki biraz buz tutmuştu ama tam olarak sertleşmemişti."

Wallander bir süre konuşmadı. Düşünüyordu.

"Balıkçılar mı delikleri açmışlardı?"

"Bu söz konusu olan delik dikdörtgen şeklindeydi. Belki o deliği açmak için testere kullandılar, bilmiyorum."

"Stång Gölü'nde balıkçılar sıklıkla avlanır mı?"

"Göl balıkla dolu. Ben de orada avlanırım. Ama kışın değil."

"Peki, sonra ne oldu. Buzun üstünde, deliğin yanında durdunuz. Hiçbir şey görmediniz. Sonra ne yaptınız?"

"Üstümü çıkarıp suya girdim."

Wallander şaşkınlıkla baktı.

"Neden bunu yaptınız?"

"Ayaklarımla kadının bedenine dokunabileceğimi sanmıştım."

"Ama donup ölebilirdiniz."

"Gerektiğinde kendimi aşırı soğuğa ya da sıcağa karşı duyarsızlaştırabilirim."

Wallander bu yanıtı ciddiye alması gerektiğini düşündü.

"Ama onu bulamadınız, değil mi?"

"Bulamadım. Sudan çıkıp giyindim. Sonra insanlar gelmeye başladı. Bagajında merdiven olan bir araba geldi. Ben de oradan gittim."

Wallander son derece rahatsız olan yer yastığından kalkmaya çalıştı. Odanın içindeki koku dayanılmaz bir boyuttaydı. Başka sorusu yoktu ve orada gerektiğinden daha fazla kalmak istemiyordu. Ama öte yandan da Hoslowksi'nin çok candan ve dostça davrandığını da düşünüyordu.

Hoslowski de arkasından bahçeye çıktı.

"Sonra da onu sudan çıkarttılar," dedi. "Komşum ara sıra buraya gelerek bana dış dünyada olup bitenleri anlatır. Çok iyi bir insandır. Yerel avcılık kulübündeki konuşmaları gelip bana anlatır. Dünyanın başka bir yerinde olan olayları ciddiye almaz, onun için tek önemli yer kulüptür. Bu yüzden de ben dış dünyada olan bitenleri pek bilmem. Dünyada şu anda bir savaş olup olmadığını size sorabilir miyim?"

"Önemli bir şey yok," dedi Wallander. "Ama küçük savaşlar, önemsiz ayaklanmalar falan oluyor."

Hoslowski başını evet dercesine salladı. Sonra da konuşmasını sürdürdü.

"Sözünü ettiğim komşum şurada oturuyor," dedi. "Evini buradan göremezsiniz. Yaklaşık 300 metre ötede. Dünyevi mesafeleri hesaplamak oldukça zor."

Wallander ona teşekkür ederek oradan ayrıldı. Hava artık iyice kararmıştı. Yürürken el fenerini yaktı. Fenerin ışığı ağaçların dallarını aydınlatıyordu. Karşısına çıkan ev oldukça yeniydi. Bir kenardaki "Tesisatçı," tabelası gözüne ilişti. Wallander zili çaldı. Wallander kendisini rahatsız eden insanların sonuncusuymuşcasına uzun boylu, yalınayak, üstünde yalnızca beyaz bir külot olan adam kapıyı hızla açtı. Ama adamın yüzünde dostça bir ifade vardı. Wallander evin içinden gelen bir çocuk sesi duydu. Kendini tanıttı.

"Sizi buraya Hoslowski mi gönderdi?" diye sordu adam gülümseyerek.

"Bunu nereden çıkardınız?"

"Kokunuzdan," dedi adam. "Bir süre sonra geçer, merak etmeyin. İçeri buyrun."

Wallander onun arkasından mutfağa gitti. Çocuk ağlaması üst kattan geliyordu. Televizyon da açıktı. Adam adının Rune Nilsson olduğunu söyledi. Wallander neden oraya geldiğini açıkladı.

"İnsan böylesi bir şeyi kolay kolay unutmaz," dedi Nilsson. "O günlerde daha evlenmemiştim. Bu evi inşa etmeden önce eski evde oturuyordum. Aradan gerçekten de on yıl geçti mi?"

"Evet, belki bir iki aylık bir yanılma olabilir ama tam on yıl oldu."

"Evime gelmişti. Öğle saatleriydi."

"Nasıl görünüyordu?"

"Heyecanlıydı ama denetimini yitirmemişti. Ben giyinirken o da polise telefon etti. Sonra da evden çıktık. Kestirme olsun diye ormandan geçtik. O günlerde sıklıkla balık avlardım gölde."

"Tüm o süre boyunca denetimini yitirmedi mi? Neler söylemişti? Kazanın nasıl olduğunu açıklamış mıydı?"

"Buzun kırıldığını ve karısının düştüğünü söylemişti."

"Ama buz oldukça sertti, değil mi?"

"Buz konusunda emin olmak çok zordur. Buzun üstünde gözle görülmeyen küçük çatlaklar olabilir. Ama bu kaza bana yine de garip gelmişti."

"Jacob Hoslowski buzun üstündeki deliğin dikdörtgen olduğunu söyledi. Testereyle kesilmiş olabileceğini söyledi."

"Dikdörtgen olup olmadığını doğrusu pek anımsamıyorum. Tek anımsadığım bir hayli büyük oluşuydu."

"Ama deliğin çevresindeki buz sertti. Siz iriyarı birisiniz ama buzun üstünde yürümekten de korkmadınız, değil mi?"

Nilsson evet dercesine başını salladı.

"Bu konuyu daha sonra da çok düşündüm," dedi. "Bir kadının o deliğin içine düşüp kaybolması bana çok garip gelmişti. Neden karısını çekip kurtarmadı ki?"

"O olayı size nasıl anlatmıştı?"

"Elinden geleni yaptığını ama karısının suyun içinde birdenbire yok olup gittiğini söylemişti. Suyun dibine doğru çekilmiş."

"Bu doğru olabilir mi?"

"Kadının cesedini delikten birkaç metre ötede buldular, buzun hemen altındaydı. Batmamıştı. Kadını çıkardıklarında ben de oradaydım. O görüntüyü yaşamımın sonuna değin unutacağımı sanmıyorum. Kadın çok ağırlaşmıştı."

"Ne demek istiyorsun? Çok ağırlaşmıştı da ne demek?"

"O günlerde polis olan Nygren'i tanıyordum. Ne yazık ki, erken öldü. Bana defalarca adamın karısının yaklaşık 80 kilo olduğunu söylediğini anımsıyorum. Güya buz bu yüzden kırılmış. Bunu anlamam olası değil. Ama siz polisler herhangi bir kazayla karşılaştığınızda bunun nedenlerini sonuna dek araştırırsınız."

"Evet, bu doğru," dedi Wallander ayağa kalkarken. "Bana zaman ayırdığınız için teşekkür ederim. Yarın bana kazanın olduğu yeri göstermenizi rica ediyorum."

"Suyun üstünde mi yürüyeceğiz?"

Wallander gülümsedi. "Buna gerek yok. Ama belki Jacob Hoslowski'nin böylesi bir gücü vardır."

Nilsson başını iki yana salladı.

"Zararsız bir delidir," dedi.

Wallander orman yoluna geri döndü. Hoslowski'nin penceresinden hâlâ gaz lambasının ışığı görülüyordu. Nilsson ertesi sabah saat sekiz civarında evde olacağını söylemişti. Arabasına binerek direksiyonu Ålmhult'a doğru kırdı.

Motordan gelen ses kesilmişti. Karnı acıkmıştı. Runfeldt'i de alıp yemeğe gitmeleri iyi olacaktı. Wallander bu yolculuğun artık bir amacı olduğunu hissediyordu.

Wallander otele geldiğinde resepsiyonda adına bırakılmış bir not buldu. Bo Runfeldt bir araba kiralamış ve Växjö'ye gitmişti. Orada bazı arkadaşları vardı ve geceyi orada geçirmeyi düşünüyordu. Ertesi sabah erkenden Ålmhult'a döneceğini de yazmıştı notuna. Wallander bir an için öfkelendi. Runfeldt'e gereksinimi olabilirdi. Delikanlı Växjö'de kalacağı evin telefon numarasını da bırakmıştı ama onu araması için herhangi bir neden yoktu. Bir süre sonra akşamı tek başına geçireceği için memnun olduğunu fark etti. Odasına çıkarak duş yaptı. Diş fırçasını yanına almaya unuttuğunu fark etti. Giyindikten sonra bazı gereksinimlerini satın alabileceği bir dükkân bulma umuduyla otelden çıktı. Bir pizzacıda oturup yemeğini yedi. Bir yandan da bu boğulma olayını düşünüyordu. Bulmacanın parçalarını yavaş yavaş yerine koyabiliyordu. Otele dönünce Höglund'u evinden aradı. Telefon sesinin çocukları uyandırmamasını diledi içinden. Genç kadın telefona yanıt verince Wallander olanları ona kısaca özetledi. Gösta Runfeldt'in son müşterisi olan Bayan Svensson'un izini bulup bulmadıklarını sordu genç kadına.

"Henüz bulamadık," diye karşılık verdi Höglund.

Wallander konuşmayı kısa kesti. Sonra da televizyonu açtı ve bir süre izledi. Daha sonra da gidip yattı.

Uyandığında saat sabahın altısıydı ve kendini çok iyi dinlenmiş hissediyordu. Saat yedi buçukta kahvaltısını yapmış ve odasının parasını ödemişti bile. Sonra da lobide otururak beklemeye başladı. Birkaç dakika sonra da Runfeldt geldi. İkisi de bir gece öncesinden söz etmediler.

"Keşfe çıkacağız," dedi Wallander. "Annenin boğulduğu göle gidiyoruz."

"Bunca zahmete değeceğine inanıyor musunuz hâlâ?" diye sordu Runfeldt. Wallander onun biraz sinirli olduğunu fark etti.

"Evet," diye karşılık verdi. "Ve ister inan ister inanma ama senin varlığının da çok büyük bir önemi var."

Wallander elbette bundan emin değildi ama o denli kararlı bir sesle konuşmuştu ki, Runfeldt'in söylediklerine inanmaması olanaksızdı.

Nilsson onları bekliyordu. Ormandan geçtiler. Rüzgâr durmuştu ve ısı sıfır dereceydi. Birden göl önlerine çıktı. Göl dikdörtgen şeklindeydi. Nilsson gölün ortasındaki bir noktayı işaret etti. Wallander, Runfeldt'in tedirgin olduğunu hissederek bunun onun buraya ilk gelişi olduğunu düşündü.

"Bu gölün buzla kaplandığını düşünmek kolay değil," dedi Nilsson. "Kış geldiğinde her şey değişiveriyor. Özellikle insanların mesafe kavramı değişiyor. Yazları yakın gibi gelen şeyler kışları birden çok daha uzaktaymış gibi oluveriyor. Ya da tam tersi."

Wallander gölün kıyısına doğru gitti. Su durgundu. Kayalardan birinin yanında bir balık gördüğünü sandı. Runfeldt'in gölün derin olup olmadığını sorduğunu duydu. Nilsson'un verdiği yanıtı duyamadı.

Kendisine nelerin olduğunu sordu. Gösta Runfeltd o pazar günü karısının boğulmasını planlamış mıydı? Planlamış olması gerekiyordu. Bir şekilde buzdaki deliği önceden hazırlamış olmalıydı. Tıpkı Eriksson'un evindeki kuyunun üstündeki kalasların önceden yerleştirilmesi ve Runfeldt'in kaçırılmasının planlanmış olması gibi.

Wallander orada uzun bir süre durup önünde uzanan göle baktı. Gördükleri soyuttu.

Ormana geri döndüler. Arabalarına binmeden Nilsson'la vedalaştılar. Wallander öğleden önce Ystad'da olacaklarını sanıyordu.

Ama yanılmıştı. Ålmhult'un hemen güneyinde araba birden durdu ve bir daha da çalışmadı. Wallander üyesi olduğu yol hizmetlerine telefon etti. Bir görevli 20 dakikadan daha kısa bir sürede yanlarına geldi, ama arabanın mutlaka servise götürülmesi gerektiğini, arızanın orada onarılmayacak denli büyük olduğunu söyledi. Arabayı Ålmhult'da bırakmaları ve trenle Malmö'ye gitmeleri gerekiyordu.

Runfeldt biletleri alma konusunda ısrar edince, Wallander karşı çıkmadı. Saat 9.44'de tren Hässleholm ve Malmö'ye doğru hareket etti. Wallander bir süre sonra karakola telefon ederek birinin Malmö'ye gelip kendilerini karşılamasını istedi. Malmö'den Ystad'a tren yoktu. Ebba mutlaka birini göndereceğine söz verdi.

"Polisin elinde daha iyi arabalar yok mu?" diye sordu Runfeldt, Ålmhult'u arkalarından bıraktıklarında. "Ya acil bir durum söz konusu olsa, o zaman ne yapacaktınız?"

"Bu benim kendi arabam," diye karşılık verdi Wallander. "Acil arabalarımız çok daha iyi durumda."

Bir süre konuşmadılar. Wallander, Gösta Runfeldt'i düşünüyordu. Gösta'nın karısını öldürdüğünden artık emindi. Runfeldt de öldürülmüştü. Vahşi ve acımasız bir katil aynı acımasızlıkla onu da öldürülmüştü.

Akla gelen tek mantıklı açıklama bunun intikam amacıyla işlenmiş bir cinayet olduğuydu. Ama bu intikamı kim almıştı? Ve Holger Eriksson'un bu tabloda ne işi vardı? Wallander'in yanıtı yoktu.

Biletçinin gelmesiyle düşüncelerinden sıyrıldı. Biletçi kadındı. Gülümseyerek ve belli belirsiz Skåne aksanıyla biletlerini görmek istediğini söyledi. Wallander kadının kendisini tanıdığını hissetti. Belki de gazetelerde çıkan bir resmini görmüştü.

"Malmö'ye kaçta varacağız?" diye sordu.

"12.15," diye karşılık verdi biletçi. "Hässleholm'a 11.13'de varacağız."

Biletçi kompartımandan çıktı. Tarifeyi ezbere biliyordu.

20.

Peters onları Malmö tren istasyonunda bekliyordu. Bo Runfeldt, birkaç saat daha Malmö'de kalması gerektiğini, öğleden sonra Ystad'a döneceğini ve kız kardeşiyle birlikte babasının mal varlığını avukatla birlikte inceleyeceklerini söyleyerek onlardan izin istedi.

Ystad'a giderken arka koltukta oturan Wallander, Älmhult'da olanlara ilişkin bazı notlar aldı. Malmö tren istasyonundan bir not defteriyle kalem satın almıştı. Defteri dizlerinin üstüne koyarak yazmayı sürdürdü. Peters onu rahatsız etmemek amacıyla konuşmadı. 14 Ekim günü hava güneşli ama rüzgârlıydı. Babasını toprağa vereli daha bir hafta bile olmamıştı. Wallander dehşet içinde babasının yasını tutmaya başlamadığını fark etti.

Doğruca karakola gittiler. Wallander trende aşırı pahalı bir iki sandviç yediğinden karnı acıkmamıştı. Ebba'ya arabasının başına gelenleri anlatmak için danışmanın önünde durdu. Ebba'nın bakımlı Volvo arabası her zamanki gibi otoparkta duruyordu.

"Yeni bir araba almam gerekiyor," dedi. "Ama bu parayı nereden bulacağım?"

"Maaşlarımızın bu denli düşük olması utanç verici," diye karşılık verdi Ebba. "Ama galiba en iyisi bu konuyu hiç düşünmemek."

Odasına giderken meslektaşlarının odalarından içeriye baktı. Odası koridorun ucunda olan Nyberg'in dışında herkes dışarı çıkmıştı. Nyberg odasına çok ender uğrardı. Kol değneği masasının yanında duruyordu.

"Ayağın nasıl?" diye sordu Wallander.

"Fena sayılmaz," diye karşılık verdi Nyberg.

"Runfeldt'in valizini bulamadınız, değil mi?"

"Bulamadık ama valizin Marsvinsholm'daki ormanda olmadığını da biliyoruz. Orada olsaydı köpekler mutlaka kokuyu alırdı."

"Başka bir şey buldunuz mu?"

"Her zaman bir şeyler buluruz ama bunun cinayetle ilgisi olup olmadığı ise ayrı bir konu. Eriksson'un kulesinin arkasındaki traktör yolunda bulduğumuz lastik izleriyle ormanda bulduklarımızı karşılaştırıyoruz. Somut bir şey söyleyebileceğimizi sanmıyorum çünkü her iki yol da çok çamurluydu."

"Bilmem gereken başka bir şey var mı?"

"Kesik kafa," dedi Nyberg. "Stockholm'deki Etnografya Müzesi'nden uzun ve ayrıntılı bir mektup aldık. Mektubun ancak yarısını anlayabildim. Ama kafanın Belçika Kongo'suna ait olduğu kesin. 40 ya da 50 yaşlarında olabileceğini sanıyorlar."

"Olabilir," dedi Wallander.

"Müze kafayla yakından ilgileniyor."

"Soruşturma bittikten sonra yetkililerin vereceği karar bu."

Nyberg birden Wallander'e soru sorarcasına baktı.

"Bu cinayetleri işleyen kişileri bulabilecek miyiz?"

"Bulmak zorundayız."

Nyberg evet dercesine başını salladı.

"Çoğul konuştun ama daha önce tekil konuşuyordun."

"Çoğul mu konuştum?"

"Evet."

"Ama hâlâ bunun tek bir kişinin işi olduğunu düşünüyorum. Nedenini bilmememe karşın."

Wallander gitmek üzere arkasını döndü. Nyberg onu durdurdu.

"Runfeldt'in ne satın aldığını öğrenmek için Borås'daki posta siparişiyle mal gönderen firmayla bağlantı kurduk. Runfeldt onlardan üç kez mal satın almış. Firma yeni kurulmuş. Runfeldt gece görüşü olan dürbün, birkaç tane el feneriyle bazı ufak tefek şeyler satın almış, hiçbiri de yasadışı değil. El fenerlerini Harpegatan'da bulduk. Ama gece görüşü olan dürbün ne orada, ne de dükkândaydı."

Wallander bir an için bu sözleri düşündü.

"Acaba onları Nairobi'ye götürmek için valizine koymuş olabilir mi? İnsanlar geceleri orkideleri gözler mi?"

"Bilmiyorum, ama dürbünü bulamadığımız da ortada," dedi Nyberg.

Wallander odasına giderek masasının başına geçip Malmö'den gelirken yolda aldığı notlara bir göz gezdirdi. İki olay arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri ortaya çıkarmaya çalışıyordu.

Her iki adam da farklı açılardan bile olsa yine de merhametsiz ve acımasız olarak tanımlanıyordu. Eriksson yanında çalışanlara çok kötü davranmıştı; Runfeldt de karısını dövmüştü. Bu bir benzerlik sayılırdı. Her ikisi de çok iyi planlanmış bir cinayete kurban gitmişlerdi. Wallander, Runfeldt'in kaçırıldığına inanıyordu. Aksi halde uzun bir süre ortadan kaybolmasını açıklamaları olanaksızdı. Öte yandan Eriksson ölümüne kendi isteğiyle gitmişti. Bu da farklılıktı.

Runfeldt neden kaçırılmıştı? Katil onu öldürmek için neden beklemişti? Katil beklemek istemişti. Bu da yeni soruları beraberinde getiriyordu. Katilin onu hemen öldürme olanağı mı yoktu? Eğer yoksa, neden yoktu? Yoksa katilin planının bir bölümü Runfeldt'in iyice güçsüzleşmesini mi beklemekti?

Tüm bu sorulara karşın Wallander yine de tek nedeninin intikam olacağını düşünüyordu. Ama bu neyin intikamıydı? Somut bir ipucu bulamamışlardı. Katili incelemeye başladı. Katilin büyük olasılıkla oldukça güçlü bir adam

olduğunu düşünüyorlardı. Bu konuda yanılmış da olabilirlerdi, cinayetleri birkaç kişi birlikte de işlemiş olabilirdi ama Wallander böyle düşünmüyordu. Cinayetlerin planlanmasındaki bir şey katilin yalnız olduğunu gösteriyordu.

Wallander arkasına yaslandı. Üzerinden atamadığı tedirginliğini anlamaya çalıştı. Kafasında oluşturduğu tabloda henüz göremediği bir şeyin verdiği tedirginlik vardı.

Bir saat sonra yerinden kalkarak kahve almaya gitti. Göz doktoruna telefon edince doktor kendisine ne zaman isterse gelebileceğini söyledi. Ceketinin ceplerini iki kez aradıktan sonra Ålmhult'daki garajın telefon numarasını bulabildi. Tamir çok pahalıya patlayacaktı ama yeni bir araba alamayacağına göre de bu parayı ödemek zorundaydı.

Daha sonra Martinsson'u aradı.

"Döndüğünü bilmiyordum. Ålmhult yolculuğu nasıl geçti?"

"Bu konuyu konuşmamız gerektiğini düşünüyorum. Herkes burada mı?"

"Hansson'u az önce gördüm," dedi Martinsson. "Saat beşte toplanmaya karar verdik."

"Tamam o zaman konuşuruz."

Wallander telefonu kapattıktan sonra birden aklına Jacob Hoslowski'yle kedileri geldi. Ev bakmak için acaba ne zaman vakit bulabileceğim, diye geçirdi içinden. İşleri her gecen dakika daha da artıyordu. Oysa eskiden üstlerinde hissettikleri baskı zaman zaman azalırdı ama şimdi böylesi bir şeyin olduğu yoktu. Ve hiçbiri de işlerin azalacağını sanmıyordu. Suç oranının arttığından emin değildi ama suçların içeriklerinin daha acımasız bir şekle büründüklerinden emindi. Ve polis teşkilatının kendilerine verdiği gerçek görevleri yerine getirebilen polis memurlarının sayısı her geçen gün azalıyordu. Artık daha çok idari işlerle ilgilenmek zorundaydılar. Eskisi gibi odasında pek oturamıyordu. Eğer karakolda oyalanacak olurlarsa katili yakalamaları söz konusu olamayacaktı. Adli tıp bilimi her geçen gün daha ileriye gidiyordu ama saha işinin yerini hiçbir zaman alamayacağı da görülüyordu.

Ålmhult'da yaşadıklarına geri döndü. Runfeldt işlediği cinayete bir kaza süsü mü vermişti? Verdiğine ilişkin güçlü kanıtlar vardı. Kazayla bağdaş-

mayacak kadar çok ayrıntı vardı. O günlerde yapılan araştırmaları yeniden gündeme getirmek olasıydı. Bu çalışma büyük olasılıkla dikkatsizce yapılmıştı, ama yine de bu araştırmayı sürdüren polis memurları eleştiremezdi. Neden Runfeldt'ten kuşkulanmamışlardı? Kuşkulanmalarını gerektiren hiçbir şey yok muydu?

Wallander bir kez daha Martinsson'u arayarak ona Ålmhult'la bağlantı kurmasını ve boğulma olayıyla ilgili araştırma raporunun bir kopyasını göndermelerini istemesini söyledi.

"Sen neden telefon edip de istemiyorsun?" diye sordu Martinsson şaşkınlıkla.

"Oradayken polisle görüşmedim," diye karşılık verdi Wallander. "Onun yerine evi kedi dolu ve canı istediğinde tüm ağırlığını ortadan kaldırabileceğini söyleyen bir adamla sohbet ettim. O raporun bir an önce buraya gönderilmesi çok iyi olacak."

Martinsson'un soru sormasına fırsat vermeden telefonu kapattı. Saat öğleden sonra üçtü. Hava hâlâ güzel olduğundan göz doktoruna gitmeye karar verdi. Toplantıdan önce yapacak fazla bir şey de yoktu zaten. Başı ağrıyordu. Ebba telefonda konuştuğundan ona toplantıdan önce döneceğini belirten bir not yazarak dışarı çıktı.

Arabasının tamirde olduğunu unuttuğundan bir süre otoparkta arabasını aradı. Daha sonra da on dakika yürüyerek kent merkezine ulaştı. Doktorun muayenehanesi Pilgränd yakınlarındaki Stora Ostergatan'daydı.

Birkaç dakika beklemesini söyledi hemşire. Masanın üstündeki gazeteyi karıştırmaya başladı. Gazetede en aşağı beş yıl önce çekilmiş bir resmi vardı. Kendini güçlükle tanıdı. Cinayetlerle ilgili birçok yazı çıkmıştı. "Polis somut kanıtların peşinde." Wallander basına bunları söylemişti ama doğru değildi. Katilin gazete okuyup okumadığını merak etti. Acaba polisin çalışmalarını izliyor muydu? Wallander sayfaları çevirdi. İç sayfaların birinde gözüne ilginç bir yazı ilişti. Yazıyı şaşkınlıkla okuduktan sonra fotoğrafları inceledi. Henüz piyasaya çıkmamış olan *Anmärkaren* dergisinden gelen gazeteci haklı çıkmıştı. Ystad'da ulusal milis kuvvetleri oluşturmak için ülkenin dörtbir yanından insanlar akın akın buraya geliyorlardı. Gerekirse yasadışı eylemlere başvura-

caklarını da açıkça belirtmişlerdi. Polisin çalışmalarını destekliyorlardı, ama polis sayısını azaltma politikasına vargüçleriyle karşı çıktıklarını açıklamışlardı. Wallander yazıyı yüzünü buruşturarak okudu. Evet, yeni bir şeylerin olduğu kesindi. Bu insanlar artık gizlendikleri yerden çıkmışlardı. Adlarını ve yüzlerini gizlemiyorlardı ve Ystad'da toplanmaya başlamışlardı.

Wallander gazeteyi masanın üstüne koydu. Sonunda iki cephede dövüşmek zorunda kalacağız, diye geçirdi içinden. Bu, her zaman abartılan Neo-Nazi kuruluşlardan ya da motosiklet çetelerinden çok daha ciddi bir olay.

Sırası geldiğinde Wallander garip bir aletin önüne geçip oturdu ve bulanık harflere baktı. Kör olabileceğinden endişeleniyordu. Neyse ki göz doktoru gözlüklerinin camını değiştirip milis kuvvetleriyle ilgili bir yazıyı uzattığında rahatlıkla okuduğunu fark etti. Bir an için net görmenin verdiği mutluluk yazının içeriğinin tatsızlığından arınmasına neden olmuştu.

"Okuma gözlüğü kullanmanız gerekiyor," dedi doktor. "Sizin yaşınızda da bu son derece doğal. Artı 1.5 yeterli olacaktı. Birkaç yılda bir kontrole gelmenizde yarar var."

Wallander çerçevelerin bulunduğu bölüme gitti. Çerçeve fiyatlarını görünce şaşkınlıktan ağzı bir karış açık kaldı. Daha ucuz olan plastik çerçevelerden alabileceğini duyduğunda derin bir soluk alarak rahatladı.

"Kaç tane istiyorsunuz?" diye sordu doktor. "İki tane mi? Yedek ister misiniz?"

Wallander'in aklına sürekli olarak yitirdiği kalemler geldi. Gözlüklerinin boynundan kolye gibi sarkması düşüncesindense hiç hoşlanmıyordu.

"Beş tane olsun."

Göz doktorunun yanından ayrıldığında saat dörttü. Emlakçıya doğru yürüdü. Bu kez içeri girip, bir masanın başına geçerek satılık ev listelerine baktı. İki ev ilgisini çekmişti. Evlerle ilgili bilgi içeren sayfaların bir kopyasını aldıktan sonra evleri görmeye karar verirse kendilerini arayacağını söyleyerek dışarı çıktı. Hâlâ daha zamanı olduğundan Holger Eriksson'un öldürülmesinden beri kafasını kurcalayan bir sorunun yanıtını aramaya karar verdi. Stortorget yakınlarındaki bir kitapçıya girerek tanıdığı satış elemanını görmek istediğini söyledi. Onun bodrum katındaki depoda olduğunu söylediler. Wallander aşağı indi. Satış elemanı kitap kutularını açıyordu. Birbirlerini selamladılar.

"Hâlâ 19 kronluk borcunu ödemedin," dedi satıcı gülümseyerek.

"Ne borcu?"

"Bu yaz polisin Dominik Cumhuriyeti'nin haritasına gereksinimi olduğu için beni sabahın altısında uyandırmıştın. Haritayı almaya gelen polisin yanında yalnızca 100 kron vardı oysa fiyatı 119 krondu."

Wallander cüzdanını çıkardı. Satıcı gülerek elini kaldırıp onu durdurdu.

"Dalga geçiyordum," dedi.

"Holger Eriksson'un şiirleriyle ilgileniyorum. Onları kim satın alıyor?"

"Amatör bir şairdi," diye karşılık verdi satıcı. "Ama hiç de kötü sayılmazdı. Tek sorunu yalnızca kuşlarla ilgili yazmasıydı. Ya da yalnızca o konuda iyiydi. Ne zaman başka bir konuda yazmayı denese başaramazdı."

"Peki ama o şiirleri kim satın alıyor?"

"İnan bana bilmiyorum. Belki yoldan geçen bir turist satın alıyordu. Kuş hayranlarının bu kitapları keşfettiklerini sanıyorum. Belki de yöresel edebiyatla ilgilenen kişiler satın alıyor."

"Kuşlar," dedi Wallander. "Bu da insanları sinirlendirebilecek herhangi bir konuda şiir yazmadığı anlamına geliyor."

"Evet," diye karşılık verdi satıcı. "Yoksa başka bir şeyler mi söyleniyor?"

"Hayır, yalnızca merak ediyordum o kadar."

Wallander kitapçıdan çıkarak karakola uzanan yokuşu tırmandı.

Toplantı odasına girip her zamanki yerine oturarak yeni gözlüklerini taktı. Odanın içinde bir mırıldanma oldu ama kimse ağzını açıp bir şey söylemedi.

"Herkes burada mı?" diye sordu.

"Svedberg'in dışında herkes," dedi Höglund. "Onun nerede olduğunu bilmiyorum."

Sözlerini bitirir bitirmez de kapı açıldı ve Svedberg telaşla içeri girdi.

"Bayan Svensson'u buldum," dedi. "Runfeldt'in son müşterisi olduğunu sandığımız kadını."

"Güzel," dedi Wallander.

"Kadının çiçekçi dükkânına gitmiş olabileceğini düşündüm," diye sürdürdü konuşmasını Svedberg. "Oraya Runfeldt'i görmeye gitmiş olabilir. Bas-

tığımız fotoğraflardan birini yanıma aldım ve çiçekçi dükkânına gittim. Vanja Andersson resimdeki adamı arka odada gördüğünü anımsadı. Ayrıca Svensson adındaki kadının dükkâna birkaç kez geldiğini de söyledi. Bir keresinde bir yere çiçek göndertmiş. Gerisi kolay oldu. Kadının adresiyle telefonu dükkânda vardı. Sövestad'da Byabacksvägen'de oturuyormuş. Oraya gittim. Küçük bir manav dükkânı var. Resmi de yanıma almıştım ama gerçeği söyledim, yani Runfeldt'i özel dedektif olarak tuttuğuna inandığımızı söyledim. Hiç karşı çıkmadan haklı olduğumuzu belirtti."

"Başka ne söyledi?"

"Onu orada bıraktım. Onu birlikte sorguya çekmemizin daha iyi olacağını düşündüm."

"Onunla bu akşam konuşurum," dedi Wallander. "Bu toplantıyı olabildiğince kısa keselim."

Toplantı yarım saat sürdü. Toplantı sırasında Şef Holgersson içeri girerek yerine geçip oturdu. Konuşmadı. Wallander, Älmhult'a yaptığı yolculuğu anlattı. Sözlerini Runfeldt'in karısını öldürdüğü olasılığını gözardı edemeyeceklerini söyleyerek bitirdi. O günlerde tutulan raporun ellerine ulaşmasını beklemeleri gerekiyordu. Sonra da nasıl davranacaklarına karar vereceklerdi.

Wallander konuşmasını bitirdiğinde, kimsenin ne söyleyecek bir şeyi, ne de sorusu olmadığını gördü. Hepsi de onun haklı olduğunu düşünüyordu.

"Bu yolculuk önemliydi," dedi Wallander kısa bir süre sonra. "Ben ayrıca Svenstavik'e yapılacak yolculuğun da önemli olacağını düşünüyorum."

"Gävle'de mola vererek," dedi Höglund. "Önemli olup olmadığını bilmiyorum ama Stockholm'de oturan eski bir arkadaşımdan bir kitapçıya gidip benim için *Terminator* adlı gazeteden almasını rica etmiştim. Gazeteler bugün geldi."

"Bu ne tip bir gazete?" diye sordu Wallander.

"ABD'de basılıyor," dedi. "Ticari gazetelerden. Paralı asker olarak ya da koruma görevlisi olarak insanların iş ilanlarına baktığı türden bir gazete. Harika bir gazete değil. Öncelikle aşırı ırkçı. Ama eleman arayanlar bölümünde ilgimizi çekeceğini sandığım bir ilan gördüm. Gävle'de 'taraf tutmayan ve savaşmaya hazır kişiler için' iş öneren bir adam var. Gävle'deki meslektaşları-

mızı aradım. Onun kim olduğunu biliyorlar ama onunla herhangi bir ilişkiye girmemişler. Bu adamın İsveç'te bir zamanlar paralı askerlik yapan kişilerle bağlantısı olduğunu sanıyorlar."

"Bu çok önemli olabilir," dedi Wallander. "Konuşmamız gereken biri olduğu kesin. O zaman Svenstavik ve Gävle yolculuklarını birleştirmeliyiz."

"Haritayı inceledim," dedi Höglund. "Östersund'a uçakla gider oradan araba kiralayabiliriz. Ya da oradaki meslektaşlarımızdan yardım isteriz."

Wallander not defterini kapattı.

"Biri yerleri ayırtsın," dedi. "Eğer mümkünse yarın yola çıkmak istiyorum."

"Cumartesi mi?" diye sordu Martinsson.

"Görmem gereken kişiler için bunun bir önemi olduğunu sanmıyorum," diye karşılık verdi Wallander. "Eğer yarınki uçakta yer varsa boşa zaman harcamak istemiyorum. Toplantıyı burada kesmeyi öneriyorum. Sövestad'a benimle kim gelmek ister?"

Masadakiler karşılık vermeden önce Şef Holgersson masaya kalemiyle hafifçe vurdu.

"Bir dakika," dedi. "Ystad'a milis kuvvetleri oluşturmak isteyen bir grup insanın bir toplantı yapacağından haberiniz var mı bilmiyorum. Bu konuya ilişkin neler yapabileceğimizi en kısa zamanda tartışırsak iyi olacak."

"Ulusal polis heyeti bu milis kuvvetleriyle ilgili broşürler gönderdi," dedi Wallander. "Bence İsveç yasaları bu tür yasadışı eylemler karşısında nelerin yapılması gerektiğinde açık ve net."

"Yerden göğe kadar haklısın," dedi şef. "Ama dünyanın değiştiğine ilişkin içimde güçlü bir duygu var. Kısa bir süre sonra bir hırsızın bu gruptan biri tarafından vurulduğunu ve öldürüldüğünü duyacağımızdan korkuyorum. Sonra da birbirlerini vurmaya başlayacaklar."

Wallander şefin haklı olduğunun farkındaydı. Ama o anda üstünde çalıştıkları iki cinayetten başka bir konuya odaklanmak istemiyordu.

"Bunun çok önemli olduğuna ben de katılıyorum. Uzun vadede, ülkenin dörtbir yanında halkın polislik görevini üstlenmesini istemiyorsak şimdiden bir şeylerin yapılması gerektiğine ben de katılıyorum. Bu konuyu pazartesi günkü toplantıda tartışalım."

Holgersson bu sözlere karşı çıkmadı. Toplantı sona erdi. Höglund'la Svedberg, Sövestad'a gidecek olan Wallander'e eşlik edeceklerdi. Karakoldan çıktıklarında saat altı olmuştu. Höglund'un arabasına bindiler. Wallander arka koltuğa geçip oturdu. Hâlâ Jacob Hoslowski'nin kedi dolu evinin kokusunu üstünde taşıyıp taşımadığını merak etti.

"Maria Svensson," dedi Svedberg. "36 yaşında ve Sövestad'da yalnızca organik sebze satan bir dükkânı var."

"Neden Runfeldt'le bağlantı kurduğunu sormadın değil mi?"

"Onu tanıdığını söyledikten sonra ona başka bir şey sormadım."

"Bu görüşme çok ilginç olacak," dedi Wallander. "Bunca yıllık meslek yaşantımda özel dedektif tutan biriyle ilk kez karşılaşacağım."

"Fotoğraftaki o adam kocası mıymış?" diye sordu Höglund.

"Size bildiğim her şeyi anlattım," diye yanıt verdi Svedberg.

"Pek bir şey bildiğin söylenemez," dedi Wallander. "Kadın hakkında hemen hemen hiçbir şey bilmiyoruz."

20 dakika sonra Sövestad'a gelmişlerdi. Wallander buraya yıllar önce kendini asan bir adamı ipten indirmek için gelmişti. Bu Wallander'in ilk karşı karşıya kaldığı intihar olayıydı. Bu olayı anımsayınca yüzünü buruşturdu.

Svedberg arabayı bir dükkânın önünde durdurdu. Dükkânın hemen yanında da bir sera vardı. Tabelada,"Svensson'un Sağlıklı Ürünleri," diye yazıyordu. Arabadan indiler.

"Dükkânın üstünde oturuyor," dedi Svedberg. "Galiba dükkân kapalı."

"Bir çiçekçi ve manav," dedi Wallander. "Bu bize bir şey söylüyor mu yoksa bu yalnızca bir rastlantıdan mı ibaret?"

Sorusuna bir yanıt beklemiyordu, almadı da. Ön kapı açıldı.

"Bu Maria Svensson," dedi Svedberg. "Bizi bekliyor."

Basamakların başında duran kadının üstünde kot pantolonla beyaz bir bluz, ayaklarındaysa takunya vardı. Dış görünüşünde insana garip gelen bir şey hissediliyordu. Wallander kadının makyajsız olduğunu fark etti. Svedberg arkadaşlarını onunla tanıştırdıktan sonra Maria Svensson onları içeri buyur etti. Oturma odasına geçtiler. Wallander evin içinde de bir gariplik olduğunu sezinliyordu. Sanki Maria Svensson evin dekoruyla ilgilenmemişcesine rasgele döşemişti evini.

"Kahve içer misiniz?" diye sordu.

Üçü de teşekkür ederek istemediklerini söylediler.

"Bildiğiniz gibi Gösta Runfeldt'le olan ilişkiniz hakkında bazı bilgileri öğrenmeye geldik."

Maria Svensson, Svedberg'e şaşkınlıkla baktı. "Onunla bir ilişkim mi olması gerekiyordu?"

"Müşterisi olarak," diye araya girdi Wallander.

"Bu doğru."

"Gösta Runfeldt öldürüldü. Onun salt bir çiçekçi olmadığını ama aynı zamanda özel dedektiflik yaptığını öğrenmemiz biraz zaman aldı. Şimdi ilk sorumu sormak istiyorum: Onu nereden ve nasıl buldunuz?"

"Geçen yaz *Arbetet*'de çıkan bir ilanda görmüştüm."

"İlk olarak onu nerede gördünüz?"

"Çiçekçi dükkânına gitmiştim. Aynı gün daha geç bir saatte de Ystad'da Stortoget yakınlarında bir kafede buluştuk."

"Onunla bağlantı kurmanızın sebebi neydi?"

"Bunu söylemesem daha iyi olacak," dedi.

O ana dek dürüst yanıtlar verdiği için Wallander, Maria'nın bu sözlerine çok şaşırmıştı.

"Ne yazık ki, anlatmak zorundasınız," dedi.

"Bunun onun ölümüyle bir ilgisi olmadığından emin olun lütfen. Olanları duyduğumda ben de herkes gibi şok olup dehşete kapıldım."

"İlgisi olup olmadığına polis karar verecek," dedi Wallander. "Soruyu yanıtlamak zorundasınız. Bunu burada yapmanız tamamıyla size kalmış bir şey. O zaman da soruşturmayla ilgisi olmayan her şey aramızda kalır. Eğer sizi sorgulamanın daha yasal koşullarda yapılması için karakola götürürsek sizin açınızdan bazı hoş olmayan ayrıntıların basına sızma olasılığı çok yüksek olur."

Genç kadın bir süre konuşmadan oturdu. Beklediler. Wallander, Harpegatan'da bastıkları fotoğrafı çıkardı. Maria Svensson resme ifadesiz bir yüzle baktı.

"Bu kocanız mı?" diye sordu Wallander.

Maria ona baktı. Birden kahkahalarla gülmeye başladı.

"Hayır," dedi. "Kocam değil. Ama sevgilimi elimden aldı."

Wallander anlayamamıştı. Konuyu ilk algılayan Höglund oldu.

"Adı ne?"

"Annika."

"Ve bu adam aranıza girdi, öyle mi?"

Maria Svensson kendini toparlamıştı.

"Kuşkulanmaya başlamıştım. Ne yapacağımı kestiremiyordum. İşte o günlerde özel bir dedektif tutma düşüncesi aklıma geldi. Annika'nın beni terk etmeyi düşünüp düşünmediğini mutlaka öğrenmem gerekiyordu. Ya da cinsel tercihini değiştirmeyi ve bir adamla birlikte olmayı. Sonunda bunu yaptığını anladım. Gösta Runfeldt buraya gelerek bana her şeyi anlattı. Ertesi gün de Annika'ya bir mektup yazarak artık onu bir daha görmek istemediğimi belirttim."

"Gösta Runfeldt buraya ne zaman geldi?"

"Eylülün ya 20'sinde ya da 21'inde."

"Daha sonra onu yeniden aradınız mı?"

"Hayır, ödemeyi banka hesabına yapmıştım."

"Onun hakkında ne düşünmüştünüz?"

"Dostça tavırları olan bir adamdı. Orkide hayranıydı. O da benim gibi içine kapanık biri olduğundan galiba birbirimizden hoşlanmıştık."

Wallander bir an düşündü.

"Onun neden öldürüldüğüne ilişkin bir şey geliyor mu aklınıza? Söylediği ya da yaptığı herhangi bir şey?"

"Hayır," diye karşılık verdi. "Hiçbir şey. Ben de bu konuyu çok düşündüm ama bulamadım."

Wallander arkadaşlarına baktı sonra da ayağa kalktı. "O zaman biz de sizi daha fazla rahatsız etmeyelim. Bu konuştuklarımız burada kalacak, söz veriyorum."

"Çok teşekkür ederim," dedi Maria. "Müşterilerimi kaybetmek istemem."

Kapıda vedalaştılar. Maria Svensson hemen arkalarından kapıyı kapattı.

"Son sözleriyle ne demek istedi acaba?" diye sordu Wallander. "Müşterilerimi kaybetmek istemem demekle?"

"Ülkenin bu köşesinde insanlar bir hayli tutucudur," dedi Höglund. "Eşcinsellik hâlâ bazı insanların gözünde pis ve kötü bir şey olarak değerlendiriliyor. Bunun duyulmasını istememekle bence yerden göğe kadar haklı."

Arabaya bindiler.

"Pekâlâ ama bu bizi nereye getirdi?" diye sordu Svedberg.

"Hiçbir yere," diye karşılık verdi. "Bu iki sorgulama hakkında gerçek son derece basit. Elimizde birçok ipucu var ama hiçbiri soruşturmamızı yönlendirebilecek denli somut değil."

Bir süre arabada konuşmadan oturdular. Wallander bir an için kendini suçlu hissetti. Ama sonra da söylediklerinde haklı olduğunu düşündü.

Soruşturmayı yönlendirecek ellerinde somut tek bir ipucu bile yoktu. Kesinlikle yoktu.

21.

O gece Kurt Wallander bir düş gördü.

Düşünde Roma'da babasıyla birlikte yürüyordu. Yaz birden yerini sonbahara bırakmıştı. Sohbet ediyorlardı, Wallander ne konuştuklarını tam olarak anımsayamıyordu ama birden babası ortadan yok olmuştu. Bir saniye önce yanında yürüyen ve kendisiyle konuşan babası bir saniye sonra sokaktaki kalabalığın arasında sanki buhar olup uçuvermişti.

Wallander şaşkınlıkla uyandı. Gecenin sessizliğinde az önce gördüğü düş ona gerçekmiş gibi gelmişti. Babasıyla bir daha asla konuşamayacağını acıyla geçirdi içinden. Aslında babasına değil ama kendisine acıyor ve üzülüyordu. Geride kalan kendisi olmuştu.

Bir daha da uyuyamadı. Hem zaten sabah erkenden kalkması gerekiyordu.

Maria Svensson'u gördükten sonra karakola geri döndüklerinde Wallander ertesi sabahki yedi uçağında yerinin ayrıldığını öğrenmişti. Arlanda Havaalanı'nda uçak değiştirdikten sonra saat 09.50'de Östersund'da olacaklardı.

Böylelikle isterse cumartesi akşamı ya Svenstavik'de ya da Gävle'de kalabilecekti. Frösön Havaalanı'nda kiralık bir araba da kendisini bekleyecekti. Geceyi nerede geçireceğine orada da karar verebilirdi. Çalışma odasının duvarındaki Skåne haritasının hemen yanında asılı olan İsveç haritasını incelemeye koyuldu. Bu da aklına bir şey getirmişti. Hemen Linda'yı aradı. Telesekretere aklındaki soruyu, yani geceyi Gävle'de birlikte geçirmek isteyip istemediğini sordu. Sonra da odasından çıkıp Svedberg'i aradı. Svedberg'i her cuma akşamı olduğu gibi yine saunada buldu. Ondan kendisine Gävle'de iyi bir otelde cumartesi akşamı için iki oda ayırmasını rica etti. Ertesi sabah kendisine cep telefonundan ulaşılabileceğini de sözlerine ekledi.

Sonra da eve gitmiş ve uyuyunca da babasını Roma'da birlikte dolaşırlarken görmüştü düşünde.

Saat tam 06.00'da bir gece öncesinden istediği taksi kapının önünde kendisini bekliyordu. Biletlerini Sturup Havaalanı'ndan alacaktı. Günlerden cumartesi olduğundan Stockholm uçağının dolu olmayacağını biliyordu. Östersund uçağı tam vaktinde kalktı. Wallander oraya ilk kez gidiyordu. Stockholm'ün kuzeyine pek ender işi düşerdi. Bu yolculuğu sabırsızlıkla bekliyordu. Gece gördüğü düşten hiç olmazsa bir süreliğine kendini arındıracağını düşünüyordu.

Östersund'da hava soğuktu. Pilot ısının bir derece olduğunu söylemişti. Frösön köprüsünün üstünden geçerken Wallander burada soğuk da farklı, diye geçirdi içinden. Kent bayırın hemen altındaydı. Wallander direksiyonu güneye doğru kırdı. Kiralık bir araba kullanmak, bilmediği yollardan gitmek ona garip bir özgürlük duygusu vermişti.

Saat on bir buçukta Svenstavik'te oldu. Svedberg ona Robert Melander adında biriyle görüşmesini söylemişti. Robert Melander, Eriksson'un avukatı Bjurman'ın bağlantı kurduğu kilise yönetiminde görevli olan kişiydi. Melander, Svenstavik'deki eski adliye binasının hemen yanındaki kırmızı badanalı bir evde oturuyordu. Wallander arabasını kentin merkezinde bırakmıştı. Eski adliye binasının yeni alışveriş merkezinin diğer tarafında olduğunu öğrenmesi biraz zamanını almıştı. Hava bulutluydu ama yağmur yağmıyordu. Melander'in evinin bahçesinden içeri girdi. Bir kurt köpeği kulübesinde zincirli duruyordu. Kapı açıktı. Wallander kapıya vurdu. İçerden karşılık gelmedi ama

evin arka tarafından gelen sesler duyuluyordu. Evin arka tarafına gitti. Burada patates ve kuşüzümü ekiliydi. Wallander'in yaşlarında çizmeli bir adam yerdeki kurumuş ağaç dallarını topluyordu. Wallander'i görünce hemen doğrularak dalları yere bıraktı. Gülümsedi.

"Siz Ystadlı polis olmalısınız," dedi elini uzatarak.

Wallander adamın elini sıkarken çok hoş bir aksanı olduğunu düşünüyordu.

"Ne zaman geldiniz?" diye sordu Melander. "Dün gece mi?"

"Bu sabah."

"Çok güzel," dedi Melander. "1960'lı yıllarda Malmö'ye defalarca gidip gelmiştim. İnsanın ara sıra yolculuğa çıkmasının iyi olduğunu düşünüyordum. O büyük tersanede inşaat vardı o günlerde."

"Kockums," dedi Wallander. "O tersaneyi çoktan yıktılar."

"Eskiye ilişkin artık hiçbir şey kalmadı zaten," diye karşılık verdi Melander. "O günlerde oraya gitmek tam dört gün sürerdi."

"Oraya yerleşmediniz ama," dedi Wallander.

"Yerleşmedim," diye karşılık verdi Melander neşeli bir sesle. "Güney yeterince güzel ve keyifliydi ama bana göre değildi. Eğer bir yerlerde yaşayacaksam bu mutlaka Kuzey olmalı. Asla Güney değil. Sizin oralara kar bile yağmazmış, öyle mi?"

"Ara sıra yağar," diye karşılık verdi Wallander. "Yağdığı zaman da yollar kapanır."

"İçerde yemek bizi bekliyor," dedi Melander. "Karım bir yardım derneğinde çalışıyor ama işe gitmeden önce yemekleri hazırladı."

"Burası çok güzel," dedi Wallander.

"Öyledir," diye karşılık verdi Melander. "Ve bu güzellik de kalıcıdır, değişmez ya da yok olmaz."

Mutfak masasına oturdular. Wallander büyük bir iştahla yedi. Melander'in karısı birçok şey hazırlamıştı. Melander de hoş sohbet biriydi. Yaşamını kazanmak için birçok farklı iş yapmıştı. Yaptığı işler arasında kışları açtığı halk dansları kursu da vardı. Wallander kahvelerini içerken oraya geliş nedenini açıkladı.

"Elbette biz de çok şaşırdık," dedi Melander. "100.000 kron büyük para. Özellikle bir yabancıdan gelince daha da büyük oluyor."

"Holger Eriksson'un kim olduğunu kimsenin bilmediğini mi söylemeye çalışıyorsunuz?"

"Bizler onu tanımıyorduk. Onun bir galeri sahibi olduğunu ve öldürüldüğünü biliyoruz. Çok garip. Kiliseye yakın olan bizlerin kafasına birçok soru takıldı. Gazetelerde bilgi isteyen yazılar da dikkatimizi çekmişti. Ama kimse bizimle bir bağlantı kurmadı."

Wallander cebinden Eriksson'un resmini çıkarıp uzattı. Melander piposunu doldururken resmi uzun uzun inceledi. Gözlerini resimden ayırmadan piposunu yaktı. Wallander umutlanmaya başlamıştı. Ama hemen sonra Melander hayır dercesine başını salladı.

"Bu adamı tanımıyorum," dedi. "Gördüğüm yüzleri kolay kolay unutmam ama onu daha önce hiç görmedim. Belki onu tanıyan biri çıkabilir ama ben tanımıyorum."

"Size iki kişinin adını söyleyeceğim, bakalım onları tanıyacak mısınız? Birincisi Gösta Runfeldt."

Melander bir süre düşündü ama bu uzun sürmedi.

"Runfeldt adı buralarda pek sık rastlanan bir ad değil," dedi. "Bana biraz uyduruk bir ad gibi geldi."

"Harald Berggren," dedi Wallander. "Bu da ikincisi."

Melander'in piposu sönmüştü. Pipoyu masanın üstüne bıraktı.

"Olabilir," dedi. "Bir telefon etmem gerek."

Wallander heyecanlandığını hissetti. Kongo'da paralı asker olarak savaşırken günlük tutan adamın kimliğini saptamayı her şeyden çok istiyordu.

Melander, Nils adında biriyle konuşmak istediğini söyledi.

"Yanımda Skåne'den gelen bir konuğum var," dedi. "Kurt adında bir polis. Harald Berggren adındaki birini soruyor. Bu adda birinin burada Svenstavik'de oturduğunu sanmıyorum. Ama mezarlıkla Harald Berggren adına bir mezar yok muydu?"

Wallander'in umutları yerini düş kırıklığına bırakmak üzereydi ama tam olarak değil. Ölü Harald Berggren'in bile kendilerine yardımı dokunabilirdi.

Melander söylenilenleri dinledikten sonra telefonu kapatıp mutfağa geri döndü.

"Nils Enman mezarlıktan sorumlu arkadaşımız," dedi. "Evet, üzerinde Harald Berggren yazılı bir mezar taşı var. Ama Nils çok genç. Ve Nils'den önce mezarlıktan sorumlu olan arkadaşımız ise şu anda o mezarlıkta yatıyor. İsterseniz gidip bir bakalım, ne derseniz?"

Wallander hemen ayağa fırladı. Melander onun bu aceleciliğine hayretle baktı.

"Bir keresinde biri bana Skånelilerin oldukça ağırkanlı olduklarını söylemişti. Ama bu sizin için geçerli değil galiba."

"Bazı kötü alışkanlıklarım var."

Dingin sonbahar havasına çıktılar. Melander karşılaştığı herkese selam veriyordu. Mezarlığa gittiler.

"Mezarı şu ağaçların ötesinde," dedi Melander.

Wallander gece gördüğü düşü düşünerek mezarların arasında yürüyen Melander'in arkasından gitti. Babasının ölümü ona gerçek gibi gelmiyordu.

Melander durarak bir mezarı işaret etti. Mezar taşı altın harflerle yazılmıştı. Taşın üstündeki yazıyı okuyan Wallander aradığı yardımı burada bulamayacağını anladı. Bu mezarda yatan Harald Berggren 1949 yılında ölmüştü. Tepkisi Melander'in gözünden kaçmamıştı.

"Aradığınız kişi bu değil mi?"

"Değil," diye karşılık verdi Wallander. "Kesinlikle değil. Bizim aradığımız adamın şimdi hayatta olup olmadığını bilmiyorum ama en azından 1963 yılında hayattaydı."

"Aradığınız adam mı?" diye sordu Melander merak dolu bir sesle. "Polisin aradığı bir adamın suçu büyük olmalı."

"Bilmiyorum. Açıklaması çok zor. Polis genellikle yasadışı hiçbir şey yapmayan, bir suç işlemeyen kişilerin peşine düşer."

"Demek buraya boşu boşuna geldiniz," dedi Melander. "Kilise bağışı aldı, ama bu bağışın neden kilisemize yapıldığını hiçbirimiz bilmiyoruz. Eriksson adındaki o adamı da tanımıyoruz."

"Tüm bunların mutlaka bir açıklaması olmalı," dedi Wallander.

"Kiliseyi görmek ister misiniz?" diye sordu Melander birdenbire, sanki Wallander'i yüreklendirmek ister gibiydi.

Wallander evet dercesine başını salladı.

"Kilisemiz çok güzeldir," dedi Melander. "Ben orada evlendim."

Kiliseye doğru gittiler ve içeri girdiler. Wallander kapının kilitli olmadığını fark etmişti. Kilisenin içi pencereden giren güneş ışınlarıyla pırıl pırıldı.

"Çok güzel," dedi Wallander.

"Ama sizin dindar biri olduğunuzu sanmıyorum," dedi Melander gülümseyerek.

Wallander karşılık vermedi. Tahta sıralardan birine geçip oturdu. Melander ayakta duruyordu. Wallander olaylara bir açıklama getirmeye çalışıyordu. Eriksson ortada hiçbir neden olmadan Svenstavik'deki bir kiliseye kesinlikle bağış yapmazdı.

"Holger Eriksson şiir yazardı," dedi Wallander. "Yöresel şair dedikleri türden biriydi."

"Bizim de bu tür şairlerimiz var," dedi Melander. "Dürüst olmam gerekirse her yazdıkları güzel değil."

"Eriksson kuşlara hayrandı," diye sürdürdü konuşmasını Wallander. "Geceleri güneye göç eden kuşları izlerdi. Onları göremezdi ama onların orada olduklarını hissederdi. Belki de binlerce kanat çırpıntısının sesini duymak olasıydı onun için."

"Güvercin besleyen bazı insanlar tanıyorum," dedi Melander. "Ama bizim yalnızca tek bir kuş uzmanımız vardı."

"Var mıydı?" diye sordu Wallander.

Melander, Wallander'in oturduğu sıranın ucuna ilişti. "Bu, aslında oldukça garip bir öyküdür," dedi. "Sonu olmayan bir öykü." Güldü. "Hemen hemen sizin öykünüz gibi. Sizinkinin de bir sonu yok."

"Ama bir sonuca ulaşacağımızdan eminim," dedi Wallander. "Genellikle de ulaşırız. Sizin öykünüz nasıldı?"

"1960'lı yılların başında buraya Polonyalı bir kadın gelmişti," dedi. "Tam olarak nereli olduğunu hiç kimse bilmiyordu sanırım. Ama buradaki bir otelde çalışmaya başladı. Bir oda kiraladı. Çok çabuk İsveççe öğrenmesine

karşın pek dostu yoktu. Daha sonra da Sved yolunun dışında bir ev satın aldı. O günlerde onun ne denli güzel olduğunu düşünecek kadar gençtim. Kuşlarla yakından ilgileniyordu. Postanede çalışanlar ona İsveç'in dörtbir yanından mektuplarla kartpostallar geldiğini söylemişlerdi. Kartpostalların üstünde baykuşların falan resimleri vardı. O da birçok mektup ve kartpostal gönderirdi. Kasabanın marketinde onun için ekstra kartpostallar dururdu. Kartın üstündeki resmin ne olduğunu pek umursamazdı. Diğer kasabalardaki dükkânlarda olmayan kartpostallardı bunlar."

"Tüm bunları nereden biliyorsunuz?" diye sordu Wallander.

"İnsan kasabada yaşayınca istese de istemese de birçok şeyi duyuyor," dedi Melander. "Kasaba yaşamı böyle işte."

"Peki sonra ne oldu?"

"Kadın bir gün ortadan kayboldu."

"Kayboldu mu?"

"Yer yarıldı da içine girdi sanki."

Wallander doğru anladığından emin değildi. "Bir yere mi gitti?"

"Çok sık yolculuklara çıkardı ama her defasında da geri dönerdi. Ekim ayında bir gün öğleden sonra yürüyüşe çıkmıştı. Her zaman uzun yürüyüşlere çıkardı. Ama o günden sonra onu bir daha gören olmadı. Bu konuyla ilgili birçok şey yazıldı. Eşyalarını toplamamıştı. Oteldeki işinin başına dönmeyince insanlar onu merak etmeye başladılar. Evine gittiler. Ama orada da yoktu. Aramaya çıktılar. Ne var ki, bulamadılar. Bu yaklaşık 25 yıl önce olmuştu. Onunla ilgili hiçbir şey bulamadılar. Ama onun Güney Amerika'da ya da Alingsås'da görüldüğüne ilişkin bazı söylentiler ortaya çıktı. Bir başka söylentiyse onun Rätansbyn dışındaki ormanda hayalet gibi dolaştığı doğrultusundaydı."

"Adı neydi?" diye sordu Wallander.

"Krista. Soyadı da Haberman."

Wallander bu olayı anımsıyordu. Konuyla ilgili birçok spekülasyon olmuştu. Gazetelerin manşetlerini de hayal meyal anımsıyordu: "Polonya Güzeli".

"Demek o da diğer kuş meraklılarıyla haberleşiyordu, öyle mi?" diye sordu. "Ve onları ara sıra görmeye gidiyordu."

"Evet."

"Mektuplar duruyor mu?"

"Yıllarca önce öldüğü açıklandı. Polonya'dan bir akrabası gelerek tüm eşyalarını alıp götürdü. Ve oturduğu ev de yıllar sonra yıkıldı."

Wallander evet dercesine başını salladı. Mektuplarla kartpostalları bulacağını düşünmek biraz abartı olmuştu.

"Bu olayı hayal meyal anımsıyorum," dedi. "Ama kadının intihar ettiğinden ya da bir cinayete kurban gittiğinden kuşkulanılmamış mıydı?"

"Elbette birçok söylenti çıkmıştı. Bence bu olayı soruşturan polis çok başarılıydı. Söylentiyle gerçek arasındaki farkı belirleyecek birçok kişi vardı. Gece yarıları evine bazı ziyaretçilerin geldiğine ilişkin söylentiler de vardı. Ve yolculuğa çıktığında nereye gittiğini ya da ne yaptığını kimse bilmiyordu. Bir süre sonra da ortadan kayboldu. Ve hâlâ da kayıp. Eğer hâlâ hayattaysa 25 yaş daha yaşlanmış olmalı. Herkes yaşlanıyor. Kaybolan kişiler bile."

Yine aynı şeyler oluyor, diye geçirdi içinden Wallander. Geçmişe ait bir şey geri geliyor. Buraya Holger Eriksson'un mirasının bir bölümünü neden Svenstavik'deki kiliseye bıraktığını öğrenmeye geldim. Bu sorumun yanıtını alamadım ama burada da başka bir kuş sevdalısı olduğunu ve bu kadının 25 yıl önce ortadan kaybolduğunu öğrendim. Belki de sorumun yanıtını buldum bile. Neyi bulduğumu henüz anlamasam da.

"Bu davayla ilgili raporlar hâlâ Östersund'da," dedi Melander. "Evrak birkaç kilo ağırlığında olmalı."

Kiliseden çıktılar. Wallander mezarlığın duvarında oturan kuşa baktı.

"Gövdesi benekli bir ağaçkakan türünü hiç duydunuz mu?" diye sordu.

"Bunların soyları tükenmemiş miydi?" diye sordu Melander. "En azından burada, İsveç'te?"

"Tükenmek üzere," dedi Wallander. "15 yıldan beri ülkede görünmüyorlar."

"Bir tane gördüğümü anımsıyorum," dedi Melander. "Ama bugünlerde ağaçkakana rastlamak zor. Eski ağaçların çoğu kesildi. Genellikle eski ağaçlarda yaşarlardı. Ve bir de telefon direklerinde elbette."

Alışveriş merkezine yürüdüler ve Wallander'in arabasının yanında durdular. Saat 14.30'du.

"Başka bir yere gidecek misiniz?" diye sordu Melander. "Yoksa Skåne'e geri mi döneceksiniz?"

"Gävle'ye gideceğim," diye karşılık verdi Wallander. "Ne kadar sürer? Üç, dört saat sürer mi?"

"Yaklaşık beş saat sürer. Yolda kar yok ve yollar kaygan değil. Yaklaşık 400 kilometre olduğu için beş saat kadar sürer sanıyorum."

"Yardımlarınız için teşekkür ederim," dedi Wallander. "Ve o güzel yemek için de."

"Ama sorularınızın yanıtlarını öğrenemediniz."

"Kim bilir belki de öğrendim," dedi Wallander.

"Krista Haberman'ın kaybolmasıyla ilgilenen polis memuru yaşlı bir adamdı," dedi Melander. "Orta yaşında polis olmaya karar vermiş ve emekli oluncaya değin de çalıştı. Ölüm döşeğinde bile kadının başına gelenleri anlattığını söylemişlerdi. Kendini o olaydan bir türlü kurtaramamıştı."

"Böyle bir tehlike her zaman var," dedi Wallander.

Birbirleriyle vedalaştılar.

"Eğer yolunuz güneye düşerse, beklerim," dedi Wallander.

Melander gülümsedi. Piposu yine sönmüştü.

"Ben galiba her zaman kuzeye gideceğim," dedi. "Ama yine de belli olmaz."

"Eğer Holger Eriksson'un mirasının bir bölümünü neden kiliseye bıraktığına ilişkin herhangi bir şey öğrenirseniz lütfen beni arayın," dedi Wallander.

"Çok garip," dedi Melander. "Eğer kiliseyi daha önce görmüş olsaydı bu davranışı anlaşılabilirdi. Kilisemiz çok güzel."

"Haklısınız," diye karşılık verdi Wallander. "Eğer buraya gelmiş olsaydı mantıklı olurdu."

"Kim bilir belki bir ara buraya geldi? Kimsenin bundan haberi olmadı, olamaz mı?"

"Ya da bunu yalnızca bir tek kişi biliyordu," diye karşılık verdi Wallander.

Melander ona baktı.

"Kim olabilir?"

"Bilmiyorum," diye yanıtladı Wallander. "Düşüncelerimin ne anlama geldiğini henüz ben de bilmiyorum."

El sıkıştılar. Wallander arabasına binerek uzaklaştı. Dikiz aynasından yolun kenarında duran Melander'in arkasından baktığını gördü.

Uzun bir süre ağaçlıklı yoldan gitti. Gävle'ye ulaştığında hava kararmıştı. Svedberg'in söylediği otele doğru yola koyuldu. Resepsiyonda kaydını yaptırırken görevli Linda'nın otelde olduğunu haber verdi.

Cumartesi akşamı olmasına karşın yine de pek kalabalık olmayan küçük ve şirin bir lokanta buldular. Wallander, Linda'nın geldiğine çok memnun olmuştu. Hiç bilmedikleri bir kasabada olmak Wallander'i yüreklendirmişti. Hiç hesapta yokken kızına geleceğe yönelik düşüncelerini açtı.

Ama önce Wallander'in babasından, Linda'nın büyükbabasından söz ettiler.

"Her zaman sizin neden birbirinize o denli yakın olduğunuzu merak edip durdum," dedi Wallander. "Belki de için için sizleri kıskanıyordum. Çocukluğumdan anımsadığım ama çoktan yitirdiğim bir şeyi görmüştüm."

"Kim bilir belki de aradaki kuşakta olmak hiç de fena değil," dedi Linda. "Büyükbabaların torunlarıyla çocuklarından daha iyi anlaşmaları çok da ender rastlanan bir şey değil."

"Sen bunu nereden biliyorsun?"

"Bunun benim için geçerli olduğu ortada. Ve birçok arkadaşım da aynı deneyimi yaşıyor."

"Ne var ki, ben bizim ilişkimizde mutlaka bir çatlak olması gerektiğini düşünmüyordum," dedi Wallander. "Babamın polis olmamı neden bir türlü kabul edemediğini hiçbir zaman anlayamadım. Keşke bana nedenini açıklasaydı. Ya da başka bir seçenek önerseydi. Ama bunu yapmadı."

"Büyükbabam oldukça marjinal biriydi," dedi. "Ve de huysuz. Ama ben birdenbire karşına çıksam ve tüm ciddiyetimle sana polis olmayı düşündüğümü söylesem ne yapardın?"

Wallander gülmeye başladı.

"İnan bana bilmiyorum. Bunu daha önce de konuşmuştuk."

Yemeklerini bitirdikten sonra otele geri döndüler. Bir dükkânın dışına asılı olan derece hava ısısının -2°C olduğunu gösteriyordu. Lobide oturdular. Otel kalabalık değildi. Wallander, kızına tiyatro derslerinin nasıl gittiğini sor-

du. Sorar sormaz da Linda'nın bu konuda konuşmak istemediğini gördü. Konuyu daha fazla üstelemedi ama kızının bu tavrı onu endişelendirmişti. Son birkaç yıl içerisinde Linda sürekli olan planlarını ve ilgi alanlarını değiştirip duruyordu. Wallander kızının bu değişiklikleri bu denli çabuk yapmasına şaşıyordu. Ve bunların ani kararlar olduklarını düşünüyordu.

Linda fincanına çay doldurdu ve sonra da damdan düşercesine babasınını İsveç'te yaşamanın neden bu denli zor olduğunu soruverdi.

"Bazen bunun artık her şeyin değişmesinden kaynaklandığını düşünüyorum," dedi Wallander.

Linda ona hayretle baktı.

"Ciddiyim," diye sürdürdü sözlerini Wallander. "Çocukluğumda İsveç insanların yırtık çoraplarını çöpe atmak yerine diktikleri bir ülkeydi. Bunun nasıl yapılacağını bize okulda öğretmişlerdi. Sonra bir gün her şey birden değişiverdi. Artık yırtık çoraplarımızı çöpe atmaya başladık. Kimse onları tamir etmekle uğraşmadı. Tüm toplum değişti. Ülkede uygulanan tek kural 'giy ve at' idi. Salt çoraplarımız söz konusu olduğunda bu değişiklik büyük bir farklılık yaratmamıştı. Ama sonraları bu geniş bir yelpazeye yayılmaya başladı ve görünmez bir ahlak kuralı olarak karşımıza dikiliverdi. Bana kalırsa bu bizim neyin doğru neyin yanlış olduğuna ilişkin kavramlarımızı da değiştirdi. Her geçen gün daha fazla insan, özellikle senin gibi gençler kendi ülkelerinde kendilerini yabancı hissediyorlar. Buna nasıl bir tepki gösteriyorlar, dersin? Saldırganlık ve hor görmeyle. Ben kötü bir yolun henüz başında olduğumuzu düşünüyorum ve bu da beni çok korkutuyor. Yeni bir kuşak yetişiyor, bu kuşaktakiler senden daha genç ve onlar çok daha sert tepkiler göstermeye hazırlanıyorlar. Ve onlar kesinlikle çoraplarımızı diktiğimiz günleri anımsamıyorlar.

Bir an için duraksadı. "Belki de kendimi istediğim gibi ifade edemiyorum," diye ekledi.

"Belki," dedi Linda. "Ama ne söylemeye çalıştığını anlıyorum."

"Yanılmış olmam da olası. Belki de insan belli bir yaşa gelince gençleri daha farklı değerlendirmeye başlıyor."

"Büyükbabam hiç böyle konuşmazdı."

"Bence o kendi dünyasında yaşıyordu. Gökyüzünde güneşin nerede olacağına karar verebileceği resimler yapıyordu. Ve babamın güneşi yaklaşık elli yıl boyunca da tarlaların üstünde hep aynı yerde doğdu. Bazen stüdyosunun dışında nelerin olup bittiğinden haberi olmadığını düşünürdüm. Çevresine gözle görülmeyen bir duvar örmüştü."

"Yanılıyorsun," dedi Linda. "Her şeyden haberi vardı."

"Öyle olsa bile bunu bana hiçbir zaman belli etmedi."

"Ara sıra şiir bile yazdı."

Wallander kızına hayretle baktı. "Şiir mi?"

"Bir keresinde bana göstermişti. Belki onları daha sonra yaktı, bilmiyorum ama büyükbabam şiir yazardı."

"Sen de şiir yazıyor musun?" diye sordu Wallander.

"Bazen," diye karşılık verdi. "Ama yazdıklarımın şiir olduklarından emin değilim. Bazen evet yazıyorum. Salt kendim için. Sen yazmaz mısın?"

"Hayır," diye karşılık verdi Wallander. "Hiç yazmadım. Ben son derece tatsız ayrıntılarla dolu polis raporlarıyla adli tıp kayıtlarının bulunduğu bir dünyada yaşıyorum. Ulusal polis heyetinden gelen yazıları hesaba katmıyorum."

Linda birden konuyu değiştiriverdi.

"Baiba'yla ilişkin nasıl gidiyor?"

"Onun açısından her şey yolunda ama bizim, ikimizin açısından, doğrusunu istersen bundan emin değilim. Ama yine de buraya yerleşmesini ümit ediyorum."

"İsveç'te nasıl yaşayabilir?"

"Benimle birlikte yaşayacak," diye karşılık verdi Wallander.

Linda yavaşça başını salladı.

"Neden benimle yaşamak istemesin?"

"Beni yanlış anlama," dedi Linda. "Ama sen birlikte yaşanması çok zor bir insansın."

"Nedenmiş o?"

"Annemi düşün. Sence annem neden farklı bir yaşam sürdürmek istedi?"

Wallander karşılık vermedi. Kızının kendisini acımasızca yargıladığını düşünüyordu.

"Kızdın bana," dedi Linda.

"Hayır, kızmadım," diye karşılık verdi. "Gerçekten de kızmadım."

"Ne, o zaman?"

"Bilmiyorum. Galiba yorgunum."

Linda oturduğu koltuktan kalkarak babasının yanına kanepeye oturdu.

"Bu, seni sevmiyorum anlamına gelmesin," dedi. "Bu benim büyümeye başladığımı gösterir yalnızca. Konuşmalarımız artık daha farklı olacak."

"Galiba buna henüz alışamadım."

Konuşmaları bitince bir süre televizyondaki bir filmi izlediler. Linda ertesi sabah erkenden Stockholm'e geri dönecekti. Wallander geleceğinin nasıl olacağını kestirmeye başlamıştı. Ancak zamanları olduğunda bir araya geleceklerdi. Ve Linda bundan böyle düşüncelerini açık açık söyleyecekti.

Saat sabahın birine gelirken birbirlerine iyi geceler dilediler. Daha sonra Wallander yatağına uzandığında kazandığını mı yoksa bir şeyleri yitirdiğini mi anlamaya çalıştı. Çocuğu artık yoktu. Linda büyümüştü.

Sabah saat yedide kahvaltıda buluştular, sonra da Wallander kızını tren istasyonuna götürdü. Platformda trenin gelmesini beklerlerken Linda birden ağlamaya başladı. Wallander kızına şaşkınlıkla baktı. Ağlayacağı hiç aklına gelmemişti.

"Ne oldu?" diye sordu. "Bir şey mi oldu?"

"Büyükbabamı özledim," diye karşılık verdi Linda. "Her gece onu düşümde görüyorum."

Wallander kızını kollarının arasına aldı. "Ben de."

Tren geldi. Tren gözden kaybolunca kadar Wallander platformda bekledi. İstasyonda kimseler kalmamıştı. Bir an için kendini tam anlamıyla güçsüz ve terk edilmiş hissetti.

Yaşamını nasıl sürdüreceğini merak etti.

22.

Wallander otele dönünce Robert Melander'den bir mesaj buldu. Odasına çıkarak Melander'in bıraktığı numarayı aradı. Telefona Melander'in karısı yanıt verdi. Wallander kendini tanıtarak hazırladığı o güzel yemekler için kendisine teşekkür etti. Daha sonra da Robert Melander telefona geldi.

"Dün akşam sürekli olarak bu konuyu düşünüp durdum," dedi. "Eski postacıyı da aradım. Adı Ture Emmanuelsson. Bana Krista Haberman'a gelen kartpostalların çoğunun Skåne'den geldiğini söyledi. Falsterbo'dan postalandığını söyledi. Bunun önemli bir şey olup olmadığını bilmiyorum ama yine de size haber vermek istedim. Kuşlarla ilgili birçok mektup gelirmiş Haberman'a."

"Beni nasıl buldunuz?" diye sordu Wallander.

"Ystad Karakolu'nu arayıp nerede olduğunuzu sordum. Zor olmadı."

"Kuşları izlemek isteyenler için Skanör ile Falsterbo ideal yerlerdir," dedi Wallander. "Bu da onun buralardan neden bu denli çok kartpostal aldığını açıklıyor. Beni aradığınız için teşekkür ederim."

"Ben hâlâ galericinin neden kilisemize miras bıraktığını çok merak ediyorum," dedi Melander.

"Bunun nedenini er ya da geç nasılsa öğreneceğiz. Belki biraz zaman alacak ama sonunda öğreneceğiz. Her neyse, aradığınız için tekrar teşekkür ederim."

Wallander telefonu kapattıktan sonra yerinden kalkmadı. Saat daha sabahın sekizi bile olmamıştı. Tren istasyonunda kendini güçsüz ve terk edilmiş hissedişini bir kez daha anımsadı. Linda'yla yaptığı konuşma da aklındaydı. Ama en çok Melander'in söylediklerini düşünüyordu. Gävle'ye somut bir iş için gelmişti. Uçağının kalkmasına daha altı saat vardı ve kiralık arabayı da Arlanda'ya geri götürmesi gerekiyordu.

Çantasından birkaç kâğıt çıkardı. Höglund'un notlarında Sten Wenngren adındaki bir dedektifle görüşmesi gerektiği yazıyordu. Pazar günü evde olacak ve Wallander'in telefonunu bekleyecekti. Höglund ayrıca *Terminator* dergisine ilan veren adamın adını da yazmıştı: Brynäs'ın dışında oturan Johan Ek-

berg. Wallander pencerenin yanına gitti. Soğuk sonbahar yağmuru başlamıştı. Wallander bunun kara çevirip çevirmeyeceğini ve kiralık arabada kar lastiklerinin olup olmadığını geçirdi içinden. Gävle'de yapması gereken işini bir kez daha düşündü. Attığı her adımla birlikte konunun merkezinden uzaklaştığını hissediyordu.

Pencerenin yanında dururken ortaya çıkaramadığı ya da yanlış yorumladığına ilişkin o duyguyu yeniden hissetti. Bu kasıtlı vahşet nedendi? Katil bize ne anlatmak istiyor? Katilin kullandığı dili henüz çözememişti.

Başını iki yana salladı, esnedi sonra da çantasını topladı. Sten Wenngren'le ne konuşacağını kestiremediğinden doğruca Johan Ekberg'e gitmeye karar verdi. Hiçbir şey öğrenemese bile Ekberg'den askerlerin kendilerine en fazla para ödeyen kişilere sattıkları dünyanın ne biçim bir yer olduğunu öğrenirdi. Çantasını alarak odadan çıktı. Resepsiyondaki görevliye Brynäs'a Södra Fältskärsgatan'a nasıl gideceğini sordu.

Arabasına binince o güçsüzlük duygusunu yeniden yüreğinde hissetti. Motora basmadan bir süre öylece arabada oturdu. Hastalanıyor muydu? Aslında kendini ne hasta, ne de yorgun hissediyordu. Bu duygunun babasının ölümüyle ilgisi olduğunu fark etti. Bunun olanlara bir tepki olduğunu, travmatik bir şekilde değişen yaşamına uyum sağlamaya çalışmasından kaynaklandığını düşündü. Yaşadığı bu duygunun başka bir açıklaması yoktu. Babasının ölümü güçsüzlük belirtileri olarak kendini ortaya çıkarıyordu.

Sonunda arabayı çalıştırarak garajdan çıktı. Resepsiyon görevlisi adresi açık seçik bir biçimde vermesine karşın Wallander yine de kayboldu. Yollar bomboştu. Bir labirentin içinde gidiyormuşçasına bir duyguya kapıldı. Doğru sokağı bulması tam 20 dakikasını almıştı. Brynäs'ın eski yerleşim bölgesi olduğunu düşündüğü blok apartmanların bulunduğu sokakta arabasını durdurdu. Paralı askerlerin pazar günleri geç saatlere değin yatıp yatmadıklarını geçirdi aklından. Bir yandan da Johan Ekberg'in gerçekten de bir paralı asker olup olmadığını düşünüyordu. *Terminator*'e ilan vermesi mutlaka askerlik yapması anlamına gelmezdi.

Wallander binaya bakarak bir süre arabada oturdu. Yağmur yağıyordu. Ekim en buruk aylardan biriydi. Her şeyin rengi soluyordu. Sonbahar renkleri bile solmuştu.

Bir an için her şeyden vazgeçip oradan uzaklaşmayı geçirdi içinden. Skåne'e geri dönebilir ve iş arkadaşlarından birine Johan Ekberg'i telefonla aramasını söyleyebilirdi. Ya da bunu kendisi de yapabilirdi. Gävle'den hemen ayrılacak olursa kendi uçağından daha önceki uçaklardan birine bile yetişebilirdi.

Ama tabii ki, oradan gitmedi. Wallander hiçbir zaman duygularının adamı olamamıştı. Bu yolculuğa arabada oturup yağmuru izlemek için çıkmamıştı. Kararlı bir şekilde arabadan inerek karşı kaldırıma geçti.

Johan Ekberg en üst katta oturuyordu. Binada asansör yoktu. Dairelerden birinden bir akordion sesi geliyordu ve biri de şarkı söylüyordu. Wallander basamaklarda durarak müziği dinledi. Polkaydı. Kendi kendine gülümsedi. Basamakları çıkarken akordeon çalan kişinin yüzünü asarak yağmuru izlemediği ortada, diye geçirdi içinden.

Ekberg'in kapısında iki kilit ve bir de demir kapı vardı. Wallander zili çaldı. Delikten birinin baktığını hissetti. Sanki pes edip gitmeyeceğini belirtmek istercesine bir kez daha zile bastı. Kapı açıldı. İçerden zincirliydi. Hol loştu. Kapıyı açan adam uzun boyluydu.

"Johan Ekberg'i arıyorum," dedi Wallander. "Ystad Karakolu'nun dedektiflerindenim. Eğer Ekberg sizseniz, sizinle konuşmam gerekiyor. Herhangi bir şeyden ötürü suçlanmıyorsunuz. Ben yalnızca bazı şeyleri öğrenmek için geldim buraya."

Yanıt veren ses buz gibiydi.

"Ben polislerle konuşmam. İster Gävle'den ister başka bir yerden gelsinler, umurumda bile değil."

Wallander'in az önceki güçsüzlük duyguları anında yok olmuştu. Adamın inatçı tavrına hemen tepki gösterdi. Kapıdan geri çevrilmek için onca yolu tepmemişti. Kimliğini çıkararak gösterdi.

"Skåne'de işlenen iki cinayeti çözmeye çalışıyorum. Büyük olasılıkla bunlarla ilgili haberleri gazetelerden okudum. Onca yolu kapının önünde dikilip tartışmak için gelmedim. İçeri girmeme karşı çıkma hakkın elbette var. Ama geri gelirim. Ve o zaman sen de benimle Gävle karakoluna gelmek zorunda kalırsın. Seçim senin."

"Ne öğrenmek istiyorsun?"

"Ya içeri girmeme izin ver ya da sen dışarıya gel," dedi Wallander. "Kapı aralığından konuşamayacağım."

Kapı kapanıp açıldı. Zincir çıkarılmıştı. Holün ışığı birden yanınca Wallander gözlerini kırpıştırdı. Gelen kişinin tam gözüne isabet edecek şekilde ayarlanmıştı ışık. Wallander hâlâ yüzünü göremediği adamın arkasından gitti. Oturma odasına geldiler. Odanın perdeleri kapalıydı, ışık yanıyordu. Wallander kapının eşiğinde durdu. Sanki başka bir çağa giriyormuş gibi bir duyguya kapılmıştı. Oda 1950'lerden kalmış gibiydi. Duvarların birinde Wurlitzer marka bir müzik seti duruyordu. Müzik setinin çevresindeki neon ışıkları yanıp sönüyordu. Duvarlarda film afişleri asılıydı; bunlardan biri James Dean'in afişiydi, diğerleriyse savaş filmlerine aitti. Amerikan denizcileri kumsalda Japonlarla savaşıyordu. Duvarlara asılı bazı silahlar da vardı: kasatura, kılıçla bir de eski bir süvari tabancası. Bir diğer köşedeyse siyah deri bir kanepeyle koltuklar vardı.

Ekberg ona bakıyordu. Kısacık kesilmiş saçlarıyla duvarda asılı posterlerin birinden fırlamış gibiydi. Üstünde kısa bir şortla beyaz bir tişort vardı. Kolları dövmeliydi. Wallander karşısındaki adamın adaleli ve yapılı biri olduğunu fark etti.

Ekberg gözlerini kıstı.

"Ne istiyorsun?"

Wallander koltuklardan birine oturabilir miyim dercesine işaret etti. Adam başını evet dercesine salladı. Wallander oturdu, Ekberg ayakta kaldı. Ekberg'in Harald Berggren Kongo'da savaşırken doğup doğmadığını geçirdi aklından.

"Kaç yaşındasın?" diye sordu.

"Skåne'den buraya bana bunu sormak için mi geldin?"

Wallander öfkesini gizlemeye çalışmadı. "Diğer soruların yanı sıra bunu da öğrenmek istiyorum," dedi. "Eğer sorularımı yanıtlamayacaksan bu görüşmeyi karakolda sürdürürüz."

"Suç işlemekle mi suçlanıyorum?"

"İşledin mi?" diye sordu Wallander. Soruşturmanın tüm kurallarını yıktığının farkındaydı.

"Hayır," diye karşılık verdi Ekberg.

"O zaman yeniden başlayalım," dedi Wallander. "Kaç yaşındasın?"

"32."

O zaman Ndola'nın dışında Dag Hammarskjöld'ün uçağı düştüğünde Ekberg doğmamıştı demek ki.

"İsveçli paralı askerler konusunu konuşmak için geldim buraya. *Terminator* dergisine ilan verdiğin için buradayım."

"İlan vermek yasadışı değil, değil mi? *Savaş ve Kurtul* ile *Servetin Askerleri* adlı dergilere de ilan verdim."

"Yasadışı olduğunu söylemedim. Eğer yalnızca sorularıma yanıt verir ve soru sormaktan kaçınırsan bu görüşme çabucak biter."

Ekberg oturarak bir sigara yaktı. Wallander onun filtresiz sigara içtiğini fark etti. Sigarasını Zippo çakmağıyla yakmıştı. Johan Ekberg'in gerçekten de başka bir dünyada yaşayıp yaşamadığını merak etti.

"İsveçli paralı askerler," diye yineledi. "Bu ne zaman başladı? Kongo'daki savaşla birlikte mi?"

"Biraz daha önce," dedi Ekberg.

"Ne zaman?"

"Otuz Yıl Savaşları sırasında."

Wallander, Ekberg'in dış görünüşüne ya da 1950'lilere olan takıntısına aldırmaması gerektiğini hissediyordu. Bu konuda uzman olabilirdi. Wallander okulda okuduklarından Otuz Yıl Savaşları'nın paralı askerlerden oluşan orduların savaşı olduğunu hayal meyal anımsıyordu.

"İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllara dönelim," dedi.

"O zaman İkinci Dünya Savaşı'yla birlikte başladı. Ordularla birlikte savaşmaya gönüllü olan İsveçliler de vardı. Alman, Rus, Japon, Amerikan, İngiliz ve İtalyan üniformaları içinde birçok İsveçli vardı."

"Gönüllü olmanın paralı asker olmakla eşdeğer olduğunu bilmiyordum."

"Ben savaşma isteğinden söz ediyorum," dedi Ekberg. "Silahlara sarılmaya meraklı İsveçli her zaman vardı."

Wallander Nazi propagandasına ilişkin bazı şeyler görmek umuduyla bakışlarını Ekberg'e belli etmeden duvarlara çevirdi. Ama göremedi.

"Gönüllüleri boş ver," dedi. "Ben paralı askerlerden söz ediyorum. Kiralık askerlerden."

"Yabancı Lejyon," dedi Ekberg. "Başlangıç noktası bu. Bu Lejyonda İsveçliler vardı elbette. Ve bunların büyük bir bölümü de şu anda Sahra çölünde kumların altında yatıyor."

"Kongo," dedi Wallander. "Orada da bir şeyler oldu, değil mi?"

"Kongo'da çok İsveçli yoktu ama Katanga'da savaşanların arasında bazı İsveçliler vardı."

"Kimler?"

Ekberg ona şaşkınlıkla baktı. "İsim mi istiyorsun?"

"Henüz değil. Onların ne tür insanlar olduklarını anlamaya çalışıyorum."

"Eski askerler. Macera arayanlar. Bunların dışında kalanlar da somut bir neden uğruna savaştıklarına inananlardı. Bazen de teşkilattan kovulmuş polislere de rastlanılırdı."

"Ne tür somut neden uğruna?"

"Komünizme karşı, örneğin."

"Masum Afrikalıları öldürdüler, değil mi?"

Ekberg anında kendini korumaya almıştı.

"Politik içerikli soruları yanıtlamak zorunda değilim. Yasal haklarımı biliyorum."

"Ben senin görüşlerinle uzaktan yakından ilgilenmiyorum. Ben yalnızca onların kim olduklarını öğrenmek istiyorum. Ve de neden paralı asker olduklarını."

"Bunları neden öğrenmek istiyorsun?"

"Merak ediyorum diyelim. Ve sorularımın yanıtlanmasını da istiyorum." Ekberg gözlerini kısarak baktı.

Wallander'in doğruca konuya girmesinde hiçbir sakınca yoktu.

"İsveçli paralı askerlerle ilişkisi olan birinin bu cinayetlerden birini ya da ikisini işlemiş olması olası. Bu yüzden buraya geldim. Ve yine bu yüzden vereceğin yanıtlar çok önemli olabilir."

Ekberg başını evet dercesine salladı. Şimdi daha iyi anlamıştı. "Bir şey içmek ister misin?" diye sordu.

"Ne gibi?"

"Viski? Bira?"

Saat henüz sabahın onuydu. Canı bira içmek istemekle birlikte yine de başını hayır dercesine salladı.

"İstemem."

Ekberg yerinden kalkıp odadan çıktı kısa bir süre sonra da viski kadehiyle geri döndü.

"Ne iş yapıyorsun?" diye sordu Wallander.

Ekberg'in yanıtı onu çok şaşırtmıştı. Aslında karşısındaki adamın böyle bir işle uğraşacağı hiç aklına gelmemişti.

"İnsan kaynakları konusunda uzman olan bir danışma şirketim var. Karmaşık durumların çözülmesine ilişkin yeni yöntemler geliştiriyoruz."

"Çok ilginç," dedi Wallander, Ekberg'in kendisiyle dalga geçip geçmediğinden hâlâ emin olmayarak.

"Ayrıca borsada çok da başarılı olan bir portföyüm var. Likiditem şu anda dengede."

Wallander, Ekberg'in gerçeği söylediğine karar verdi. Paralı askerler konusuna geri döndü.

"Paralı askerlerle neden ilgileniyorsun?"

"Onlar şimdilerde kültürümüzde artık sayılan ne yazık ki iyice azalan birkaç iyi özellikten biriydi de ondan."

Wallander, bu yanıt karşısında huzursuz olmuştu. Ekberg inançlarında alabildiğine inatçı görünüyordu. Wallander bunun nasıl mümkün olabileceğini geçirdi aklından. Aynı anda da Ekberg'inki gibi kollarında dövmeleri olan kaç kişinin İsveç borsasında söz sahibi olduğunu düşünüyordu. Demek geleceğin iş adamlarıyla yatırımcılarının oturma odalarında eski model müzik setleri olacak, neon ışıkları yanıp sönecekti.

"Kongo'ya paralı asker olarak bu adamlar nasıl gitti?"

"Brüksel'de bazı barlar var. Paris'te de. Bu barlarda gizli kapaklı işler dönerdi. Aslında hâlâ da öyledir. Özellikle 1975 yılında Angola'da olanlardan sonra."

"Ne olmuştu?"

"Bir dizi paralı asker zamanında ülkeden çıkamadı. Savaşın sonunda tutuklandılar. Yeni kurulan hükümet askeri bir mahkeme kurdu. Çoğu idama mahkûm edildi ve öldürüldü. Çok acımasızdı. Aynı zamanda da gereksiz."

"Neden ölüme mahkûm edilmişlerdi?"

"Çünkü istihdam edilmişlerdi. Sanki bunun bir önemi varmışcasına. Askerler her zaman şu ya da bu şekilde istihdam edilirler."

"Ama onların o savaşla bir ilgileri yoktu, değil mi? Savaşa katılmak için dışardan gelmişlerdi? Amaçları salt para kazanmaktı."

Ekberg, Wallander'in bu sözlerini duymazdan geldi.

"Savaşın sonunda oyalanmadan oradan uzaklaşmaları gerekiyordu ama savaşta iki kumandanlarını yitirmişlerdi. Ve onları alacak olan uçak yanlış yere inmişti. Şansları yaver gitmedi. Yaklaşık 15 paralı asker tutuklandı. Neyse ki, çoğunluk kaçmayı başardı. Çoğu Güney Rodezya'ya doğru gitti. Johannesburg'un dışındaki büyük bir çiftlikte Angola'da öldürülen paralı askerlerin adına bir anıt dikildi. Dünyanın dörtbir yanındaki paralı askerler anıtın açılışına gittiler."

"Öldürülenlerin arasında İsveçliler de var mıydı?"

"Çoğunlukla İngiliz ve Alman askerlerdi. Yakın akrabalarına cesetleri 48 saat içinde almaları söylendi ama alan olmadı."

Wallander, Johannesburg'un dışındaki anıtı düşündü.

"Demek dünyanın dörtbir yanındaki paralı askerler arasında büyük bir dayanışma var, öyle mi?"

"Herkes kendi sorumluluğunu üstlenmeyi bilir. Ama evet, dayanışma kavramı var diyebiliriz. Zaten doğrusu da bu."

"O zaman onların paralı asker olmalarının nedeni de bu olabilir mi? Dayanışma arayışı?"

"Para her zaman birinci plandadır. Macera sonra gelir. Onu da dayanışma izler. Bu sıra hiç bozulmaz."

"O zaman paralı askerlerin para için insan öldürdükleri doğru, değil mi?"

Ekberg başını evet dercesine salladı. "Elbette. Ama paralı askerler canavar değildir. Onlar da bizim gibi insandır."

Wallander midesinin bulandığını hissediyordu ama Ekberg'in söylediği her sözü yürekten söylediğini de biliyordu. Böylesine inançlı bir adamla uzun zamandan beri karşılaşmamıştı. Belli bir miktar para karşılığında önlerine çıkan herkesi gözlerini kırpmadan öldürebilecek olan bu askerler kesinlikle canavar değildi. Tersine bu onların insanlıklarından kaynaklanıyordu. Tabii, Johan Ekberg'e göre.

Wallander cebindeki resmi çıkararak cam masanın üstüne koydu.

"Bu resim 30 yıldan fazla bir süre önce Belçika Kongo'sunda çekilmiş. Sen doğmadan önce. Üç paralı asker. Ve içlerinden biri de İsveçli."

Ekberg uzanarak resmi aldı. Wallander bekliyordu.

"Bu adamları tanıyor musun?" diye sordu bir süre sonra. Terry O'Banion ile Simon Marchand'ın adlarını söyledi.

Ekberg hayır dercesine başını salladı.

"Bunlar gerçek adları da olmayabilir."

"O zaman bu adları anımsıyorum," dedi Ekberg.

"Ortadaki adam İsveçli," diye sürdürdü konuşmasını Wallander. Ekberg ayağa kalkarak yan odaya gitti. Büyüteçle geri döndü. Resmi bir kez daha incelemeye koyuldu.

"Adamın adı Harald Berggren," dedi Wallander. "Onun yüzünden buraya geldim."

Ekberg karşılık vermedi. Gözlerini resimden ayırmıyordu.

"Harald Berggren," dedi Wallander bir kez daha. "O savaşla ilgili bir de günlük tutmuş. Onu tanıdın mı? Onun kim olduğunu biliyor musun?"

Ekberg büyüteçle resmi masanın üstüne koydu.

"Harald Berggren'in kim olduğunu elbette biliyorum."

Wallander ona şaşkınlıkla baktı. Ne tür bir yanıt beklediğini bilmiyordu ama beklediği yanıtın bu olmadığı kesindi.

"Şimdi nerede?"

"Öldü. Yedi yıl önce öldü."

Bu Wallander'in de düşündüğü bir olasılıktı. Ama yine de düş kırıklığına kapılmıştı.

"Ne oldu?"

"İntihar etti. Zor koşullar altında askeri birliklerde savaşan yürekli kişiler için bu pek de alışılmışın dışında sayılmaz."

"Neden intihar etti?"

Ekberg omuz silkti. "Bence artık her şeyden sıkılmıştı."

"Neden sıkılmıştı?"

"İnsan kendi canına kıydığında neden sıkılmıştır? Yaşamından elbette. Her sabah kalktığında aynaya bakınca gördüklerinden sıkılmıştır."

"Ne oldu?"

"Stockholm'ün kuzeyinde, Sollentuna'da oturuyordu. Bir pazar sabahı tabancasını cebine atarak otobüse binip en son durağa gitmiş. Sonra da ormana giderek kendini öldürmüş."

"Bunları sen nereden biliyorsun?"

"Biliyorum işte. Ve bu da onun Skåne'de işlenen cinayetlere karışmadığını gösterir. Tabii hortlamamışsa. Ya da yedi yıl sonrası için bombayı ayarlamamışsa?"

Wallander günlüğü Skåne'de bırakmıştı. Şimdi bunun bir hata olduğunu düşünüyordu.

"Harald Berggren, Kongo'dayken günlük tutmuş. Bu günlüğü öldürülen adamlardan biri olan galerici Holger Eriksson'un evindeki kasada bulduk. Bu isim sende bir çağrışım yapıyor mu?"

Ekberg başını iki yana salladı.

"Emin misin?"

"Bellek sorunum yok."

"Sence günlüğün o kasada ne işi vardı?"

"Bilmiyorum."

"Sence bu iki adam uzun bir zamandan beri birbirlerini tanıyorlar mıydı?"

"Berggren'le yalnızca bir kez karşılaştım. Ölmeden bir yıl önce. O sırada ben de Stockholm'de oturuyordum. Bir akşamüstü beni görmeye gelmişti. Huzursuzdu. Bana yeni bir savaşın başlamasını beklerken tüm İsveç'i dolaştığını bir ay bir yerde, bir ay başka bir yerde çalıştığını söylemişti. Ne de olsa bir mesleği vardı."

Wallander bu olasılığı gözden kaçırdığını fark etti. Günlüğün ilk sayfalarında olmasına karşın yine de üstünde durmamıştı.

"Yani onun teknisyen olduğunu mu söylemek istiyorsun?"

Ekberg ilk kez şaşırmıştı.

"Sen bunu nereden biliyorsun?"

"Günlükte yazıyordu."

"Galerici belki ona bazı tamir işleri vermişti. Belki Harald, Skåne'den geçerken bu Eriksson denen adamla tanışmıştı."

Wallander evet dercesine başını salladı. Bu da bir olasılıktı.

"Berggren eşcinsel miydi?" diye sordu Wallander.

Ekberg güldü.

"Hem de en azılılarından."

"Eşcinsellik paralı askerler arasında yaygın mı?"

"Alışılmışın dışında değil. Polisler arasında da var olduğunu sanıyorum, yanılıyor muyum?"

Wallander karşılık vermedi.

"İnsan kaynakları danışmanları arasında da yaygın mıdır?" diye sormakla yetindi.

Ekberg müzik setinin yanında duruyordu. Wallander'e gülümsedi.

"Evet."

"*Terminator*'e ilan veriyorsun. Hizmetlerini sunuyorsun. Ama bu hizmetlerinin karşılığının ne olduğunu belirtmemişsin."

"Anlaşmalar yaparım."

"Ne tür anlaşmalar?"

"İlgili olan kişilerle anlaşma imzalarım."

"Savaşlarla ilgili mi?"

"Bazen. Bazen de koruma, ulaşım sırasında gerekli olabilecek korumalar gibi konularda. Konular sürekli değişir. Eğer istersem inan bana gazetelere sürekli olarak ilginç şeyler yazdırabilirim."

"Ama canın istemiyor, öyle mi?"

"Müşterilerim bana güven duyuyor."

"Ben medyadan değilim."

Ekberg koltuğuna oturdu.

"Terre Blanche, Güney Afrika'da," dedi. "Boerler arasındaki Neo-Nazi partisinin lideri. İsveçli iki koruması var. Bu bir örnek. Ama bunu kamuoyunda açıklamaya kalkarsan elbette yadsırım."

"Ağzımı açmayacağıma söz veriyorum," dedi Wallander.

"Resim bende kalabilir mi?" diye sordu Ekberg. "Küçük bir koleksiyonum var da."

"Kalsın," dedi Wallander ayağa kalkarken. "Orijinali bizde zaten."

"Negatifi kimde?"

"Bunu ben de merak ediyorum, doğrusunu istersen."

Wallander kapının önüne geldiğinde sormak istediği bir şeyi anımsadı.

"Neden bunlarla ilgileniyorsun?"

"Dünyanın dörtbir yanından kartpostal geliyor bana, onun için yapıyorum."

Wallander bunun alabileceği en iyi yanıt olduğunun farkındaydı.

"İnanmıyorum. Ama aklıma daha başka sorular gelirse seni yine arayacağım."

Ekberg peki dercesine başını salladı. Sonra da kapıyı kapattı.

Wallander sokağa çıktığında kar yağışının başladığını fark etti. Saat sabahın on biriydi. Gävle'de yapacak başka bir işi olmadığının farkındaydı. Arabasına bindi. Berggren ne Eriksson'u, ne de Runfeldt'i öldürmüştü. Peki kim öldürmüştü?

Her şeye yeniden başlamamız gerekecek, diye geçirdi içinden Wallander. Ta başa dönmemiz ve Harald Berggren'i listeden çıkarmamız gerekecek. Kesik başları ve günlüğü unutmamız gerekecek. Peki ama o zaman geriye ne kalacak? Harald Berggren'in Eriksson'un eski personeli listesinde olup olmadığını araştırmalıyız. Ayrıca Eriksson'un da eşcinsel olup olmadığını öğrenmeliyiz.

Araştırma hiçbir yöne gidemiyordu. Tıkanmıştı. Daha derinleri kazmaları gerekecekti.

Wallander arabayı çalıştırarak Arlanda Havaalanı'na doğru yola koyuldu. Havaalanına geldiğinde kiralık arabayı geri vermesi gereken yeri bulmakta zorlandı. Öğleden sonra saat ikide uçağa binmek için oturmuş bekliyordu. Birinin unuttuğu gazeteye göz gezdirdi.

Uçak zamanında kalktı. Uçak kalkar kalkmaz Wallander derin bir uykuya daldı ve Sturup Havaalanı'na indiklerinde uyandı. Yanındaki koltukta oturan kadın çorabını dikiyordu. Wallander ona hayranlıkla baktı.

Uçaktan inerken birden arabasının tamirinin bitip bitmediğini öğrenmek için Älmhult'a telefon etmesi gerektiğini anımsadı. Ystad'a gitmek için taksiye binmesi gerekecekti. Havaalanından çıkarken Martinsson'un kendisini karşılamaya geldiğini gördü.

Yoo, hayır, diye geçirdi içinden. Bir cinayet daha işlenmiş olamaz.

Martinsson onu gördü.

"Ne oldu?" diye sordu Wallander.

"Cep telefonunu kapatmışsın," dedi Martinsson. "Bir türlü seninle bağlantı kuramadık."

Wallander soluğunu tutmuş bekliyordu.

"Runfeldt'in valizini bulduk," dedi Martinsson.

"Nerede?"

"Höör'e giden ara yolların birinde."

"Kim buldu?"

"Çişini yapmak için duran bir adam. Valizi görmüş, açmış ve içinde Runfeldt'in adı olan kâğıtları görmüş. Cinayetle ilgili haberleri duyduğu için de polisi arayarak valizi bulduğunu haber verdi. Nyberg şimdi orada."

Güzel, diye geçirdi içinden Wallander. Bir ipucu daha, işte.

"O zaman biz de oraya gidelim," dedi.

"Önce eve gitmek istemiyor musun?"

"Hayır. Şu anda istemediğim tek şey eve gitmek."

Wallander birden sabırsızlandığını hissetti.

23.

Valiz bulunduğu yerde duruyordu. Valizin bulunduğu yer yolun tam kenarı olduğundan polis arabalarıyla bir grup insanı gören sürücüler meraktan yavaşlayıp duruyorlardı. Nyberg yolun kenarındaki lastik izlerinin resimlerini

çekiyor ve topraktan örnekler alıyordu. Nyberg çömelirken koltuk değneklerini tutması için yardımcılarından birini yanına çağırdı. Yerde duran bir şeyi işaret etti. Wallander'i görünce başını kaldırıp baktı.

"Norrland nasıldı?" diye sordu.

"Ben valiz falan bulamadım ama çok güzeldi ve buz gibiydi," diye karşılık verdi Wallander.

"Eğer şansımız yaver giderse valizin burada ne zamandan beri durduğunu söyleyebileceğiz," dedi Nyberg.

Wallander valizin üstünde sahibinin adının yazılı olduğu etiketi ya da "Özel Turlar"ın etiketini görememişti.

"Vanja Andersson'la konuştunuz mu?" diye sordu.

"Buraya geldi," diye karşılık verdi Martinsson. "Valizi tanıdı. Valizi açtık. Evde bulamadığımız gece görüşlü dürbün en üstte duruyordu. Bu kesinlikle onun valizi."

Wallander bir an düşündü. Eneborg'un güneyinde E13 Karayolu'ndaydılar. Lödinge sapan kavşağa çok yakındılar. Tersi yöne gidildiğindeyse Krageholm Gölü ve Marsvinsholm Yolu vardı. Wallander iki cinayet yerinin hemen hemen ortasında durduklarını fark etti birden.

Valiz yolun doğu kesiminde duruyordu. Eğer valizi araba kullanan biri oraya bırakmışsa arabanın Ystad bölgesinin kuzeyine doğru yol alması gerekiyordu. Ama araba Marsvinsholm'dan gelip Sövestad kavşağından saparak kuzeye de gitmiş olabilirdi. Wallander bu seçenekleri değerlendirmeye çalıştı. Nyberg haklıydı: valizin orada ne zamandan beri durduğunu saptamak yararlı olabilirdi.

"Valizi ne zaman alabiliriz?" diye sordu.

"Bir saat içinde onu Ystad'a götürebiliriz," diye karşılık verdi Nyberg. "Benim fazla işim kalmadı."

Wallander, Martinsson'a bakarak başını salladı ve arabaya doğru gittiler. Havaalanından dönerlerken Wallander yolda arkadaşına yolculukla ilgili her şeyi anlatmıştı. Ama yine de hâlâ Eriksson'un mirasının bir bölümünü neden Svenstavik'deki kiliseye bıraktığını öğrenememişlerdi. Öte yandan Harald Berggren'in öldüğünü öğrenmişlerdi. Wallander, Ekberg'in gerçeği söyledi-

ğinden emindi. Berggren'in Eriksson'un ölümüyle bir ilgisi olmadığı da ortaya çıkmıştı. Ama yine de onun bir ara Eriksson'un yanında çalışıp çalışmadığını öğrenmeleri gerekiyordu. Bulmacanın bazı parçaları daha önemliydi Berggren de bulmacanın bu tür bir parçasıydı artık.

Arabaya binerek Ystad'a geri döndüler.

"Belki de Eriksson işsiz kalan paralı askerlere iş buluyordu," dedi Martinsson. "Belki biri Harald Berggren'in peşine düşmüştü."

"Her şey olabilir," dedi Wallander kuşku dolu bir sesle. "Ama Runfeldt'in başına gelenleri nasıl açıklayacağız?"

"Henüz açıklayamayacağız. Onun üstünde odaklaşalım mı?"

"Önce Eriksson öldürüldü," dedi Wallander. "Ama bu nedensellik zincirinde onun birinci halka olduğu anlamına da gelmemeli. Elimizde yalnızca ipuçları değil cinayetlerin neden işlendiğine ilişkin herhangi bir neden bile yok."

Martinsson bir süre konuşmadı. Sövestad'a gelmişlerdi.

"Neden Runfeldt'in valizi bu yolun kenarına bırakıldı?" diye sordu sonra da. "Runfeldt aksi yöne gidiyordu, Kopenhag'a doğru gidiyordu. Marsvinsholm, Kastrup Havaalanı yolunda. Ne oldu da fikir değiştirdi?"

"Bunu ben de öğrenmek istiyorum," dedi Wallander.

"Runfeldt'in arabasını inceledik," dedi Martinsson. "Oturduğu binanın arkasında bir otopark var. Arabası 1993 model Opel. Sıradışı bir şeye rastlamadık."

"Arabanın anahtarları?"

"Evindeydi."

Wallander, yolculuğa çıkacağı sabah Runfeldt'in taksi çağırıp çağırmadığını sordu.

"Taksi durağıyla Hansson konuştu. Runfeldt bir gece önce arayarak sabah saat beşte bir araba istemiş. Malmö'ye gidecekmiş. Taksi durağı onun gelmediğini söyledi. Taksinin şoförü beklemiş. Runfeldt'in uyuyakaldığını düşünerek kapıyı çalmış ama kapı da açılmamış. Taksi şoförü de biraz daha bekledikten sonra geri dönmüş. Hansson konuştuğu şoförün güvenilir biri olduğunu söyledi."

"Çok iyi planlanmış bir cinayetle karşı karşıya olduğumuz anlaşılıyor," dedi Wallander.

"Bu da tek bir kişiden daha fazlasının söz konusu olduğunu gösteriyor," dedi Martinsson.

"Bu kişi her kimse, Runfeldt'in planlarını ayrıntılarıyla biliyor olmalı. Ayrıca ne zaman yola çıkacağını da biliyordu. Bu tür ayrıntıları kimler bilebilir?"

"Liste uzun değil. Ve bu liste de elimizde. Ann-Britt hazırladı sanıyorum. Seyahat acentasından Anita Lagergren ve Runfeldt'in çocukları. Kızı babasının hangi gün yola çıkacağını biliyordu ama bunun sabahın erken saatinde olduğunu bilmiyordu. Başka kimsenin de bildiğini sanmıyorum."

"Vanja Andersson?"

"Bildiğini sanıyordu ama bilmediği anlaşıldı."

Wallander yavaşça başını salladı. "Listede biri daha olmalı," dedi. "Bu da bizim aradığımız kişi."

"Müşterilerinin dosyalarını inceleyeceğiz. Yıllar içerisinde 40 küsur iş üstlenmiş. Bir başka deyişle müşteri listesi pek kabarık sayılmaz. Ama aradığımız kişi bu söz konusu müşterilerinin arasında olabilir."

"Dosyaları çok dikkatle incelemeliyiz," diye karşılık verdi Wallander. "Sıkıcı bir iş olacak ama haklı olabilirsin."

"Bunun çok uzun süreceğini hissediyorum."

Wallander de aynı şeyi düşünüyordu.

"Yanıldığımızı ümit edelim ama pek sanmıyorum."

Ystad'a yaklaşıyorlardı.

"Çiçekçi dükkânını satacaklarmış," dedi Martinsson. "Çocuklar buna karar vermişler. Vanja Andersson'a dükkânı almak isteyip istemediğini somuşlar ama Vanja Andersson'un o kadar parası olduğunu hiç sanmıyorum."

"Bunları sana kim söyledi?"

"Bo Runfeldt telefon etti. Cenazeden sonra kardeşiyle birlikte Ystad'dan ayrılıp ayrılamayacaklarını öğrenmek istiyordu."

"Cenaze ne zaman?"

"Çarşamba."

"Bırak gitsinler," dedi Wallander. "Gerekirse onlarla daha sonra bağlantı kurarız."

Otoparka saptılar.

"Älmhult'taki tamirciyle konuştum," dedi Martinsson. "Araban önümüzdeki haftanın ortalarında hazır olacakmış. Pahalıya patlayacak ama bunu başından beri bildiğinden eminim. Arabanı buraya Ystad'a gönderebileceklerini söylediler."

İçeri girdiklerinde Hansson, Svedberg'in odasındaydı. Wallander onlara yolculuğunu anlattı. Hansson grip olmuştu, Wallander eve gidip dinlenmesini önerdi.

"Şef Holgersson da hasta," dedi Svedberg. "Galiba o da grip olmuş."

"Grip mevsimi başladı mı?" diye sordu Wallander. "Bu grip salgını bize büyük sorunlar çıkarır her zaman."

"Benimkisi yalnızca soğuk algınlığı," dedi Hansson arkadaşını yatıştırmak istercesine. "Şansım yaver giderse yarına bir şeyciğim kalmaz."

"Ann-Britt'in iki çocuğu da hasta," dedi Martinsson. "Ama kocası yarın geliyormuş."

Wallander arkadaşlarına valiz karakola geldiğinde kendisine haber vermelerini söyledikten sonra onların yanından ayrıldı. Oturup yolculuğuyla ilgili rapor yazmak istiyordu. Hatta vakti olursa yolculuk harcamalarını geri alabilmek amacıyla yaptığı harcamaların bir listesini de çıkarmayı düşünüyordu. Ama odasına giderken fikrini değiştirerek geri dönüp Svedberg'in odasına gitti.

"Bana bir araba ödünç verebilir misiniz?" diye sordu. "Yarım saat sonra döneceğim."

Herkes arabasının anahtarını uzattı. Martinsson'unkini aldı.

Västra Vallgatan'a giderken hava kararmaya başlamıştı. Gökyüzü bulutsuzdu. Gece hava çok soğuk olacaktı, ısı belki sıfıra düşebilirdi. Arabayı çiçekçi dükkânının önüne park ettikten sonra Runfeldt'in evine doğru yürüdü. Pencerede ışık vardı. Runfeldt'in çocuklarının evde olduğunu, babalarının eşyalarını topladığını düşündü. Polis istedikleri eşyayı almalarına, istemediklerini de atmalarına izin vermişti. Birden aklına babası, Gertrud ve kız kardeşi Kristina geldi. Babasının eşyalarını toparlamaya yardım etmeye gitmemişti.

Aslında onun yardımına pek gerek yoktu, ama hiç olmazsa onların yanında olabilirdi. Bunu istemediği için mi, yoksa babasının evine gidecek zamanı olmadığından mı yapmadığını tam olarak kestiremiyordu.

Runfeldt'in oturduğu binanın önünde durdu. Etrafta kimseler yoktu. Kapının önünde durup çevresine bakarak, olayların akışını anımsamaya çalıştı. Sonra da karşı kaldırıma geçerek bir kez daha binaya yaklaştı.

Runfeldt sokakta, diye geçirdi içinden Wallander. Saatin tam olarak kaç olduğu hâlâ kesinlik kazanmamıştı. Akşamüstü ya da gece evden çıkmış olabilirdi. Çıktığında da valizi yanında değildi. Evden çıkmasına bir şey neden olmuştu. Öte yandan evden eğer sabah çıkmışsa valizinin de yanında olması gerekiyordu. Sokakta kimseler yoktu. Valizini yere kaldırımın üstüne bırakmış olmalıydı. Taksi acaba hangi yönden gelmişti? Kapının önünde mi yoksa karşı kaldırımda mı taksiyi beklemişti? Bu arada da bir şey olmuştu. Runfeldt ve valizi ortadan kaybolmuştu. Valiz nice zaman sonra Höör yoluna yakın bir yerde ortaya çıkmıştı. Runfeldt'in cesedi de Marsvinsholm yakınlarındaki ormanda ağaça bağlı olarak bulunmuştu.

Wallander binanın önündeki ve arkasındaki kapıları inceledi. İkisi de birinin gizlenebileceği kadar derin değildi. Sokak lambalarına baktı. Runfeldt'in kapısını aydınlatan lamba bozuk değildi.

Araba, diye geçirdi içinden. Burada, kapının hemen önünde bir araba bekliyordu. Runfeldt sokağa çıktı. Arabanın içinde bekleyen kişi arabadan indi. Runfeldt onu görünce korkmuş ve bir çığlık atmış olmalı. Komşuları onu duymuş olabilirler. Arabadan inen yabancı biriyse Runfeldt yalnızca şaşırmış olabilir. Adam Runfeldt'e yaklaşır. Acaba onu bir yumrukta yere serer mi? Onu tehdit eder mi? Wallander, Vanja Andersson'un ormandaki tepkisini anımsadı: Runfeldt ortadan kaybolduğundan bu yana çok zayıflamış. Çünkü kaçırılmıştı. Çünkü kendisini kaçıran kişi ona yemek vermemişti.

Devam etti. Runfeldt ya baygın ya da kendinden geçmiş bir halde arabaya sürüklenir. Sonra da araba oradan uzaklaşır. Valiz Höör yolu üstünde bulunmuştu. Wallander birden valizin bulunması için oraya amaçlı olarak konulmuş olabileceğini fark etti.

Kapıya geri dönerek senaryosuna yeniden başladı. Runfeldt sokağa çıkar. Sabırsızlıkla beklediği yolculuğa çıkmak üzeredir. Orkideleri incelemek için Afrika'ya gidecektir. Sokak kapısının önünde volta atmaya başlar. Wallander on yıl önce Runfeldt'in karısını öldürmüş olabileceği olasılığını düşündü. Buzda bir delik açarak karısının boğulmasına neden olmuştu. Runfeldt acımasız bir adamdı, çocuklarının annesini dövüyordu. Oysa dıştan bakıldığında orkidelere hayran bir çiçekçiydi. Ve şimdi de kapının önünde Nairobi yolculuğuna çıkmak için taksinin gelmesini bekliyordu. Konuştuğu herkes onun bu yolculuğu nasıl da heyecanla beklediğini söylemişti. Dostça görünümlü bu adam aslında bir canavardı.

Wallander hem çiçekçi dükkânını, hem de hırsızı düşündü. Biri içeri girmişti. Ama hiçbir şeyi çalmamıştı. Tek bir çiçek bile almamıştı. Yerde kan vardı. Wallander başını şaşkınlıkla salladı. Göremediği bir şeyler vardı. Bilinmezler birbirini izliyordu. Gösta Runfeldt. Orkide tutkunu, canavar. Holger Eriksson. Kuş hayranı, şair ve galerici. Onun da oldukça acımasız olduğuna ilişkin söylentiler vardı. Bu iki adamı birbirine acımasızlıkları bağlıyor, diye geçirdi içinden Wallander. Gizli acımasızlık.

Bir kez daha Runfeldt'in oturduğu binanın kapısına doğru gitti. Binadan çıktı. Valizini yere koydu. Tabii binadan sabah çıkmışsa. Peki, sonra ne yaptı? Taksinin gelmesini bekledi. Ama taksi geldiğinde kendisi yoktu.

Wallander birden durdu. Runfeldt taksinin gelmesini bekler. Bu arada başka bir taksi gelmiş olamaz mı? Sahte bir taksi? Runfeldt yalnızca bir taksinin gelip kendisini alacağını biliyordu, plakasını bilmiyordu ki. Ya da şoförün kim olacağını. Şoför valizi bagaja koyar. Runfeldt arabaya biner ve taksi Malmö'ye doğru yönelir. Ama Marsvinsholm'dan öteye gidemez. Olaylar bu şekilde gelişmiş olabilir mi? Runfeldt ormanın yakınlarında bir yere kaçırılmış olabilir mi? Ne var ki, valiz tam ters yönde, Höör yoluna giden yolun kenarında bulunmuştu. Holger Eriksson'un çiftliğine giden yolda.

Wallander ne düşüneceğini bilemiyordu. Bir tek şey kesinlikle açık ve seçikti o da Runfeldt'in kapısının önünde alan kişi onun Nairobi'ye gideceğini biliyordu.

Karakola geri döndüğünde Nyberg'in arabasının otoparka çok kötü bir şekilde park edilmş olduğunu gördü. Valiz gelmişti.

Toplantı odasındaki masanın üstüne plastik bir örtü sererek valizi örtünün üstüne koydular. Valiz kapalıydı. Nyberg, Hansson ve Svedberg'le birlikte kahve içiyordu. Wallander onların kendisini beklediğini gördü. Martinsson telefondaydı. Wallander onun çocuklarından biriyle konuştuğunu anlamıştı. Arabanın anahtarlarını uzattı.

"Valiz ne kadar zamandan beri yolun kenarında duruyormuş?" diye sordu Wallander.

Nyberg'in yanıtı onu şaşırttı.

"Birkaç günden beri," diye karşılık verdi Nyberg. "Üç günden fazla değil."

"Demek ki bir süre başka bir yerdeydi," dedi Hansson.

"Katil bu valizden kurtulmak için neden bu kadar bekledi?" diye sordu Wallander.

Kimse bu sorunun yanıtını bilmiyordu. Nyberg plastik eldivenleri eline geçirerek valizin kapağını açtı. Wallander ona beklemesini söylediğinde valizin içindeki eşyaları çıkarmak üzereydi. Valize doğru uzandı. Ne olduğundan tam olarak emin olmamakla birlikte bir şey dikkatini çekmişti.

"Bunun resmi çekildi mi?" diye sordu.

"Açıkken çekilmedi," diye karşılık verdi Nyberg.

"O zaman çekelim," dedi Wallander. Valizin toplanış şeklinde dikkatini çeken bir şey vardı.

Nyberg, Svedberg'e bir sandalyeye çıkıp valizin resimlerini çekmesini söyledi sonra da valizi boşalttılar. Runfeldt, Afrika'ya yanına fazla eşya almadan çıkmayı tasarlamıştı. Valizin içinde olağandışı bir şey yoktu. Valizin gözlerinden birinde yolculukla ilgili evrakı buldular. Ayrıca bir zarfın içinde de dolarlar vardı. Eşyaların en altındaysa not defterleri, orkidelerle ilgili yazılar ve bir de fotoğraf makinesi vardı. Hiç konuşmadan eşyaları incelediler. Wallander dikkatini neyin çektiğini anlamak için belleğini zorlayıp duruyordu. Nyberg küçük bir çantayı açtı. Bir ilaç şişesinin üstündeki etiketi okudu.

"Sıtma ilacı," dedi. "Runfeldt, Afrika'da neye gereksinimi olacağını biliyormuş."

Wallander dikkatle çantaya baktı. İç gözünde bir şey vardı. Nyberg bunu çıkardı. Bu mavi bir kimlikti.

"Runfeldt belki bir konferansa katılacaktı," dedi Nyberg.

"Fotoğraf çekme safarisine katılacaktı," dedi Wallander. "Ama bu bir önceki yolculuğundan da kalmış olabilir, tabii ki." Masanın üstündeki kâğıt peçeteyi alarak kimliği tutup kaldırdı. Kokladı. Sonra da yanında duran Svedberg'e uzattı.

"Sence bu ne kokuyor?"

"Tıraş losyonu?"

Wallander başını iki yana salladı.

"Hayır," dedi. "Bu bir parfüm kokusu."

Herkes sırayla kimliği kokladı. Sonunda herkes bunun kadın parfümü olduğunu kabul etti. Wallander'in kafası şimdi daha da karışmıştı. Ve bir yandan da bu kimliği bir yerde gördüğünü anımsamıştı ama nerede gördüğünü çıkaramıyordu.

"Daha önce böyle bir kimlik gören var mı?" diye sordu.

"Malmö Hastanesi'nde kullanılanlara benziyor," dedi Martinsson. "Hastanede çalışan herkes bundan bir tane takar."

"Bunun hiçbir anlamı yok," dedi Wallander. "Yani Runfeldt'in valizinde parfüm kokan bir kimliğin demek istiyorum."

Tam o anda da valizin kapağında neyin kendisini tedirgin ettiğini fark etti.

"Ann-Britt'in bir an önce buraya gelmesini istiyorum," dedi. "Çocukları hasta olsun ya da olmasın. Belki yine komşusu çocuklara yarım saat bakar? Komşunun ücretini polis teşkilatı ödeyecek."

Martinsson, Ann-Britt'e telefon etti.

"Geliyor," dedi.

"Neden onun gelmesini istedin?" diye sordu Hansson.

"Bu valize bir şey yapmasını isteyeceğim ondan," dedi Wallander.

"Eşyaları içine koyalım mı?" diye sordu Nyberg.

"Ben de ondan bunu yapmasını isteyeceğim," diye karşılık verdi Wallander.

Herkes şaşkınlıkla ona baktı ama kimse bir şey söylemedi. Hansson burnunu çekti. Nyberg bir koltuğa oturarak ayağını uzattı. Martinsson büyük ola-

sılıkla evine telefon etmek için odasına gitti. Wallander toplantı odasından çıkarak Ystad Polis Merkezi'nin haritasına bakmaya gitti. Marsvinsholm, Lödinge ve Ystad yollarını inceledi.

Hepsi bir yerde merkeze çıkıyor, diye geçirdi içinden. Farklı olayların arasındaki kesişme. Katil cinayet yerine mutlaka bir şekilde geri döner. Ama öte yandan da katil her zaman aynı yerden defalarca geçer.

Höglund koşar adımlarla binadan içeri girdi. Wallander onun gelmesini istediği için bir an pişman oldu. Ama bu kez bunu yapmasının geçerli bir nedeni olduğuna inanıyordu.

"Bir şey mi oldu?" diye sordu Höglund.

"Runfeldt'in valizini bulduğumuzu duydun mu?"

"Evet."

Birlikte toplantı odasına gittiler.

"Şu anda masanın üstünde duran her şey valizin içindeydi," dedi Wallander. "Şimdi eline plastik bir eldiven geçirmeni ve bu eşyaları valize yerleştirmeni istiyorum."

"Belli bir düzene göre mi yerleştireyim?"

"İçinden nasıl gelirse öyle yerleştir. Kocanın valizini hep sen topladığını söylemiştin bana. Bir başka deyişle, bu konuda deneyimli olan sensin."

Höglund söylenileni yaptı. Wallander genç kadının bir sürü soru sormamasına sevinmişti. Hepsi de Ann-Britt Höglund'u dikkatle izliyordu. Genç kadın alışkanlıkla eşyaları birer birer alıp valize yerleştiriyordu. İşini bitirdikten sonra da bir adım geriledi.

"Kapatayım mı?"

"Buna gerek yok."

Masanın etrafında durmuşlar valize bakıyorlardı. Wallander kuşkulanmakta haklıydı.

"Runfeldt'in valizini nasıl hazırladığını nereden biliyorsun?" diye sordu Martinsson.

"Yorumlarını biraz daha kendine sakla," dedi Wallander. "Kafeteryada oturan bir trafik polisi var. Git ve onu buraya getir."

Laurin adındaki trafik polisi içeri girdi. Valizi yeniden boşaltmışlardı. Laurin'in çok yorgun bir hali vardı. Wallander onların içkili araba kullanma kampanyası üzerinde çalıştıklarını biliyordu. Laurin'e eline bir plastik eldiven geçirip eşyaları valize yerleştirmesini söyledi. Laurin de soru sormadı. Wallander onun eşyaları gelişigüzel değil de özenle yerleştirdiğini gördü. İşini bitirince de Wallander ona teşekkür etti. Laurin dışarı çıktı.

"Tamamıyla farklı," dedi Svedberg.

"Burada bir şeyi kanıtlamaya çalışmıyorum," dedi Wallander. "Ayrıca kanıtlayabileceğimi de sanmıyorum. Ama Nyberg valizi açtığında bir şeylerin yolunda olmadığını hissettim. Kadınlarla erkeklerin valizleri farklı biçimlerde yaptıklarını biliyorum. Bana kalırsa bu valizi de bir kadın hazırladı."

"Vanja Andersson mu?" diye sordu Hansson.

"Hayır," diye karşılık verdi Wallander. "O değil. Valizi ilk önce Runfeldt hazırladı. Bundan emin olabiliriz."

Onun ne demek istediğini ilk anlayan Höglund olmuştu.

"Sen valizin yeniden yapıldığını mı söylemeye çalışıyorsun? Bir kadın tarafından?"

"Ben aslında yüksek sesle düşünmeye çalışıyorum. Bu valiz yalnızca birkaç günden beri o yolun kenarında duruyor. Oysa Runfeldt bundan çok daha uzun bir süre önce öldü. Peki, bunca zamandan beri valiz neredeydi? İçinden bazı eşyalar da alınmış olabilir."

Odanın içinde derin bir sessizlik oldu.

"Valizin içinde iç çamaşırı yoktu," diye sürdürdü konuşmasını Wallander. "Tek bir iç çamaşırı bile almadan bir insanın böylesine uzun bir yolculuğa çıkması pek mantıklı değil."

"Valizi onun hazırlamadığı anlaşılıyor," dedi Hansson.

"Bu da valizin bir kez daha ama bu kez başka biri tarafından yapıldığını ortaya çıkarıyor," dedi Martinsson. "Belki de bu bir kadındı. Ve valizin yeniden yapılması sırasında da Runfeldt'in iç çamaşırları ortadan kayboldu."

Wallander odanın içindeki gergin havayı soludu.

"Bir şey daha var," dedi yavaşça. "Runfeldt'in iç çamaşırları kayboldu ama valizin içine de yabancı bir şey konuldu."

Mavi plastik kimliği işaret etti. Höglund eldivenlerini çıkarmamıştı.

"Kokla," dedi Wallander ona.

Höglund söylenileni yaptı.

"Bir kadın parfümü," dedi.

Odanın içindeki sessizliği Nyberg bozdu.

"Tüm bu vahşete bir kadın eli mi karıştı, demek istiyorsun?"

"Bunu da bir olasılık olarak ele almalıyız," diye karşılık verdi Wallander. "Doğrudan böyle bir şey ortada olmasa da. Tabii valizin dışında."

Uzun bir süre kimse konuşmadı.

16 Ekim Pazar günü saat 19.30'du.

Akşam saat yediyi biraz geçe demiryolunun altından geçen yoldaydı. Hava oldukça soğuktu ve üşümemek için yerinde hafifçe zıplıyordu. Adamın geçmesine daha vakit vardı. En az yarım saat, belki biraz daha fazla zaman vardı. Ama randevusuna her zaman erken gitmeyi yeğlerdi. Geciktiği, insanları beklettiği günleri anımsayınca ürperdi. O günlerdeki rahatsız edici deneyimlerden sonra bir daha asla geç kalmamıştı. Yaşamını bir program çerçevesinde yaşamaya başlamıştı.

Oldukça sakindi. Adam yaşamayı hak etmemişti. Ondan nefret etmiyordu. O adam yüzünden acı çeken kadın ondan nefret etmeliydi. Oysa kendisi, karanlığın içinde gerekli olan şeyi yapmak için tüm soğukkanlılığıyla bekliyordu.

Bir an için bu görevini ertelemeyi düşünmüştü. Şömine boştu ama işleri birkaç hafta boyunca yoğun olacaktı ve adamın şöminenin içinde ölmesi riskini göze almak istemiyordu. Bu görevini bir an önce yerine getirmeliydi. Ve görevini nasıl yerine getireceğine ilişkin de herhangi bir kuşkusu yoktu. Kadın sonunda ona adamın adını vermiş ve suyla dolu bir küvetten söz etmişti. İnsanın başının zorla suyun altında tutulmasını, bu şekilde soluk almanın ne denli zor olmasından söz etmişti.

Birden aklına çocukluğunda pazar günleri gittiği kilisenin okulu geldi. Cehennemin ateşleri günahkârları bekliyordu. O günlerde duyduğu korku hâlâ yüreğinin bir köşesinde capcanlı duruyordu. Hiç kimse günahların nasıl ölçüldüğünü bilmiyordu. Ve cezaların nasıl ve ne zaman uygulanacağını da bi-

len yoktu. Bu korkusundan annesine hiçbir zaman söz edememişti.

Annesinin son dakikalarını çok merak ediyordu. Polis memuru Françoise Bertrand her şeyin çok çabuk olduğunu belirtmişti mektubunda. Büyük olasılıkla annesi acı çekmemişti. Belki de başına nelerin geldiğini anlamaya bile fırsatı olmamıştı. Ama Bertrand bunu nasıl bilebilirdi? Bundan nasıl emin olabilirdi?

Yolun üstünden bir tren geçti. Vagonları saydı. Sonra da birden ortalık derin bir sessizliğe büründü.

Ateşle değil, diye geçirdi içinden. Ama suyla. Günahlar suyla akıp gider.

Saatine baktı. Sonra da ayakkabılarından birinin bağcıklarının açıldığını fark etti. Eğilerek ayakkabısını sıkıca bağladı. Güçlü parmakları vardı. Son birkaç günden beri peşinden ayrılmadığı ve şimdi de gelmesini beklediği adam kısa boylu ve şişmandı. Sorun çıkarmayacaktı. Her şey bir an içersinde olup bitecekti.

Karşı kaldırımda bir adam köpeğini dolaştırıyordu. Kaldırımda yankılanan ayak sesleri ona eski siyah-beyaz bir filmi anımsatmıştı. En kolay şeyi yaptı; yani birini bekliyormuş gibi bir tavır takındı. Daha sonraları köpekli adamın kendisini anımsamayacağından emindi. Tüm yaşamı boyunca kendisine dikkatleri çekmemeyi, kendini görünmez kılmayı öğretmişti. Bunun da geleceğine yönelik içgüdüsel bir hazırlık olduğunuysa yeni yeni anlıyordu.

Köpekli adam gözden kaybolmuştu. Arabasını yolun karşı tarafına park etmişti. Lund'un merkezinde olmalarına karşın yine de trafik yoğun değildi. Köpekli adamdan başka kimseler de yoktu sokakta. Hazırdı. Her şey yolunda gidecekti.

Adamı gördü. Aynı kaldırımda kendisine doğru ilerliyordu. Uzaklardan bir yerden gelen bir araba sesi duydu. Birden hastalanmışcasına iki büklüm oldu. Adam yanında durarak iyi olup olmadığını sordu. Dizlerinin üstüne çöktü ve adam istediği, beklediği gibi davrandı. Yanına yaklaşarak ona doğru uzandı. Kendisini iyi hissetmediğini söyledi. Acaba arabasına kadar gitmesine yardım eder miydi? Arabası az ilerdeydi. Adam kolunu tuttu. Adama yaslandı. Tam tahmin ettiği gibi adam ona sıkıca sarılmıştı. Ama adam hiç de güçlü değildi. Onu arabasına kadar götürdü ve yapabileceği başka bir şey olup olmadığını sordu. Olmadığını söyledi.

Adam arabanın kapısını açtı. Bez parçasına uzandı. Eterin uçup yok olmasını engellemek amacıyla bez parçasını plastik bir torbaya koymuştu. Bezi torbadan çıkarması yalnızca birkaç saniye sürdü. Sokakta hâlâ kimse yoktu. Hızla dönerek bezi adamın yüzüne bastırdı. Adam kendini kurtarmaya çalıştı ama o çok daha güçlüydü. Adam sendelemeye başladığında onu bir eliyle yakalayıp arabadan içeri attı. Her şey çok kolay olmuştu. Direksiyonun başına oturdu. Yanlarından bir araba geçti, onun hemen arkasından da bir bisikletçi. Arka koltuğa uzanarak bezi adamın yüzüne bir kez daha bastırdı. Adam kısa bir süre sonra bayıldı. Göle gidinceye kadar adam ayılmayacaktı.

Göle gitmek için Svaneholm ve Brodda yollarından geçti. Boş bir kamping alanında arabayı durdurdu, ışıklarını söndürdü ve arabadan indi. Çevreye kulak verdi. Çıt çıkmıyordu. Baygın adamı sürükleyerek arabadan çıkardı. Arabanın bagajından bir çuval çıkardı. Çuvalın içinde taş parçaları vardı. Adamı çuvalın içine koyup çuvalı bağlaması düşündüğünden de uzun sürmüştü.

Adam hâlâ baygındı. Onu iskeleye taşıdı. Başının üstünde bir kuş kanatlarını çırparak geçti. Çuvalı dalgakıranın ucuna koydu. Fazla beklemeyecekti. Bir sigara yaktı. Sigaranın alevinde elini inceledi. Titremiyordu.

20 dakika sonra çuvalın içindeki adam ayılmaya başlamıştı. Hareket etmeye başladı.

Banyoyu düşündü. Kadının anlattıklarını düşündü. Ve çocukluğunda boğarak öldürdüğü kedileri. Kedileri çuvallara doldurup denize atardı.

Adam bağırmaya başladı. Çuvalın içinde çırpınıp duruyordu. Sigarasını söndürdü. Düşünmeye çalıştı ama kafasının içi bomboştu. Çuvalı ayağıyla iterek göle attı ve arkasını dönüp uzaklaştı.

24.

Pazartesi sabahının ilk saatlerine değin karakolda kalmışlardı. Wallander önce Hansson'u daha sonra da Nyberg'i evlerine göndermişti. Ama diğerleri kalmış ve bir kez daha delillerin üstünden geçmişlerdi. Toplantı sona erince-

ye değin de toplantı odasından çıkmamışlardı. Valiz hâlâ oradaydı. Daha sonra da Martinsson valizi kapatmış ve odasına götürmüştü.

Olanların üstünden bir kez daha geçmişler ve boşa harcanan bir çaba olarak değerlendirmemek için de her şeyi en ince ayrıntısına değin incelemişlerdi. Olaylara yeni bir görüş açısı katmaya çalışarak ayrıntıları incelemişler ve gözden kaçırdıkları bir şeyi ya da bir şeyleri bulmak ümidiyle çalışmalarını sabaha değin sürdürmüşlerdi.

Ne var ki, kendilerine derin bir soluk aldıracak bir ipucu bulamamışlardı. Olaylar hâlâ bulanıktı, ilişkiler net değildi ve cinayet nedenleri yoktu. Bu yüzden de yeniden başa dönmek zorunda kalmışlardı. İki adamın acımasızca öldürüldüğü ve katilin aynı kişi olduğu gerçeğinden bir arpa boyu yol alamamışlardı.

Wallander toplantının bittiğini söylediğinde saat gece yarısını geçiyordu. Höglund tüm toplantı boyunca orada kalmıştı. Yalnızca iki kez o da birkaç dakikalığına odadan çıkmıştı. Wallander onun çocuklarının nasıl olduğunu sormak için komşusunu aradığını düşünüyordu. Toplantı bittiğinde Wallander ona gitmemesini söyledi. Ama söyler söylemez de Höglund'u orada daha fazla tutmanın haksızlık olduğunu düşünerek pişman oldu. Genç kadın yerine oturarak, diğerlerinin odadan çıkmasını bekledi.

"Benim için bir şey yapmanı istiyorum," dedi Wallander. "Tüm bu olaylara bir de kadın gözüyle bakmanı istiyorum senden. Soruşturma materyalini bir kez daha kadın gözüyle incele ve katilin erkek değil, kadın olduğunu düşün. Çalışmanı iki olasılık üzerinde yoğunlaştır. Birincisi, kadının bu cinayetleri tek başına işlediğini, ikincisi de kadının bir de suç ortağı olduğunu varsay."

"Sen bu cinayetleri birden fazla insanın mı işlediğini düşünüyorsun?

"Evet. Ve bunlardan biri de kadın. Elbette işin içine birkaç kişi daha karışmış olabilir."

Höglund evet dercesine başını salladı.

"En kısa zamanda," dedi Wallander. "Örneğin yarın. Eğer elinde acil bir şeyler varsa lütfen onları başka birine devret ve bu konu üstünde çalışmaya başla."

"Yarın Hamrén geliyor," dedi. "Malmö'den birkaç dedektif de gelecek. Elimdeki işleri onlardan birine verebilirim."

Wallander'in ekleyecek başka bir şeyi yoktu. Bir süre daha toplantı odasında oturdular.

"Katilin gerçekten de kadın olduğunu mu düşünüyorsun?" diye sordu.

"Bilmiyorum," diye karşılık verdi Wallander. "Bu valizle parfüm kokusunu gereğinden fazla önemsemek de tehlikeli. Ama öte yandan da, bu soruşturmanın daha en başından beri garip bir şeylerin ortada olduğu kesin. Kuyunun içinde kazıklara çakılmış Eriksson'un cesedine bakarken söylediğin bir şeyi hâlâ düşünüyorum."

"Her şeyin kasıtlı olarak yapıldığı mı?"

"Katilin kullandığı dil. Gördüklerimizin savaş koktuğu. Eriksson'un yırtıcı hayvanlara kurulan tuzağa düşürüldüğü."

"Belki de biri bize bir savaş açtı?" dedi Höglund düşünceli bir tavırla.

"Ne demek istiyorsun?"

"Bilmiyorum. Belki de gördüklerimizi yorumlamadan değerlendirmeliyiz. O tür tuzaklar eskiden yırtıcı hayvanları avlamak için kullanılırdı. Ayrıca savaşta da kullanıldılar."

"Devam et," dedi.

Höglund dudağını ısırdı.

"Edemem. Çocuklarıma bakan kadının evine dönmesi gerekiyor. Daha fazla kalmasını isteyemem. Geçen defa aradığımda artık bu işten sıkıldığını söylemişti ve şimdi de ona daha fazla para versem bile yine aynı şeyleri söyleyeceğinden eminim."

Wallander başladıkları konuyu kısa kesmek istemiyordu. Bir an için genç kadının çocuklarından ve kocasının evde olmayışından bıktığını hissetti. Ama hemen sonra da bu düşüncelere kapıldığı için pişman oldu.

"Ama istersen bana gelebilirsin," dedi Höglund. "Konuşmamıza evde devam edebiliriz."

Genç kadın solgun ve yorgun görünüyordu ve Wallander ona bu denli yoğun bir baskı yapmaması gerektiğinin de farkındaydı. Ama yine de öneriyi kabul etti. Kentin boş sokaklarından geçtiler. Çocuklara bakan komşu kadın

kapının önünde gelmelerini bekliyordu. Wallander onu selamlayarak Höglund'un eve geç dönmesine kendisinin neden olduğunu söyleyip özür diledi. İçeri girdiler. Oturma odasına geçtiler. Wallander bu oturma odasında daha önce de oturmuştu. Sıklıkla yolculuğa çıkan birinin bu evde oturduğunu hissedebiliyordu. Duvarlarda farklı ülkelerden satın alınan birçok hatıra eşyası asılıydı. Ayrıca kendi evinde olmayan bir sıcaklık da vardı bu evde. Höglund ona bir şey içmek isteyip istemediğini sordu. Wallander istemediğini söyledi.

"Yırtıcı hayvanlar için ve savaşlarda kurulan tuzaklar," diye söze başladı. "Burada kalmıştık."

"Avcılar ve askerler. Ayrıca kesik bir kafayla paralı bir askerin yazdığı bir de günlük bulduk. Gördüğümüzü gördük ve bunları da oldukları gibi değerlendirmeliyiz."

"Peki ama nasıl?"

"Doğru bir şekilde değerlendirmeliyiz. Eğer katil kendine has bir dil kullanıyorsa o zaman biz de onun yazdıklarını açık seçik bir şekilde okumalıyız."

Wallander birden Linda'nın kendisiyle ilgili düşüncelerini açıklarken kullandığı sözcükleri anımsadı. Satır aralarını okumak, ana konuyu algılamak.

Höglund'a bunları söyleyince genç kadın başını evet dercesine salladı.

"Belki de kendimi tam olarak ifade edemiyorum," dedi Höglund. "Ama gördüklerimizi ve yorumladıklarımızı düşünüyorum da bunların yanlış olabilecekleri aklıma geliyor."

"Katilin görmemizi istediği şeyleri görüyoruz."

"Belki de yanlış yöne bakıyoruz."

Wallander bir an düşündü. Zihninin son derece açık olduğunu hissediyordu. Yorgunluğundan ve tedirginliğinden arınmıştı. Çok önemli olabilecek bir şeyin peşine düştüklerini hissetti. Aslında bunun daha önce de farkına varmıştı ama tam olarak algılayamamıştı.

"O zaman kasti davranışların aslında baştan savmak için yapılmış yanıltıcı davranışlar olduğunu mu düşünüyorsun? Bunu mu söylemeye çalışıyorsun?"

"Evet."

"Devam et."

"Belki de gerçek aslında bunun tam tersidir."

"Yani?"

"Bilemiyorum. Ama eğer net ve doğru bir şekilde düşünürsek yanlış olduğunu görüyoruz, o zaman yanlış olan her şey sonunda doğru olmak zorunda değil mi?"

"Anlıyorum," dedi Wallander. "Anlıyorum ve seninle aynı fikirdeyim."

"Bir kadın asla bir erkeği kazığa sokarak öldürmez," dedi. "Aynı şekilde asla bir erkeği ağaça bağlayıp onu elleriyle boğazlayıp da öldürmez."

Wallander uzun bir süre konuşmadı. Höglund üst kata çıktı ve birkaç dakika sonra geri geldi. Wallander genç kadının ayakkabılarını değiştirdiğini fark etti.

"Ta başından beri her şeyin çok iyi planlandığını düşündük," dedi Wallander. "Oysa şimdi her şeyin birçok açıdan mı yoksa yalnızca tek bir açıdan mı planlandığını sormalıyız kendimize."

"Bir kadının böylesi cinayetler işleyebileceğini elbette aklım almaz ama bunun olabileceğini de düşünmek gerek."

"Senin görüşlerin çok önemli," dedi Wallander. "Bence bu konuyu Mats Ekholm'le de konuşmalıyız."

"Kiminle?"

"Geçen yaz buraya gelen adli tıp psikoloğuyla."

Höglund başını salladı.

"Çok yorgun olmalıyım," dedi. "Adamın adını unutmuşum."

Wallander ayağa kalktı. Saat sabahın biri olmuştu.

"Yarın görüşürüz," dedi. "Bana bir taksi çağırabilir misin?"

"Benim arabamı al," dedi. "Kafamın dağılması ve olayları net bir şekilde düşünebilmem için yarın sabah yürüsem çok daha iyi olacak." Arabasının anahtarlarını uzattı. "Kocam yakında gelecek. Her şey o zaman daha kolaylaşacak."

"Galiba ilk kez yaşamın senin için ne denli zor olduğunu anladım," dedi. "Linda küçük bir çocukken Mona yanındaydı. Linda büyürken evde kalıp ona bakmak zorunda kalmadım."

Höglund, Wallander'le birlikte kapının önüne çıktı. Hava yağışsızdı. Isı sıfırın altında olmalıydı.

"Pişman değilim," dedi Höglund birdenbire.

"Hangi konuda?"

"Teşkilata katıldığım için."

"Sen çok iyi bir polissin," dedi Wallander. "Hem de en iyilerinden."

Genç kadının bu sözlerden hoşlandığını fark etti. Onu başıyla selamladıktan sonra arabaya binip oradan uzaklaştı.

Ertesi gün 17 Ekim Pazartesiydi. Wallander hafif bir baş ağrısıyla uyandı. Yataktan kalkmayarak bunun bir grip belirtisi olup olmayacağını düşündü, ama başka belirtileri olmadığından üstünde durmadı. Kalkıp, kahve yaptı. Aspirin şişesini aradı. Mutfak penceresinden rüzgâr çıktığını görebiliyordu. Bulutlar gece boyunca gökyüzünde hareket edip Skåne'in üstüne gelmişlerdi. Isı biraz yükselmişti. 4°C dereceyi gösteriyordu.

Saat yediyi çeyrek geçe karakoldaydı. Kahvesini alarak masasının başına geçti. Masasının üstünde çalıntı araba ticaretiyle ilgili soruşturmada çalışan Göteborglu polisten gelen bir not duruyordu. Nota bir an baktı sonra da çekmecesine attı. Not defterini önüne çekerek kalem aramaya koyuldu. Çekmecelerinin birinde Svedberg'in notu gözüne ilişti. Bu notu geri vermeyi kaç kez unuttuğunu geçirdi içinden.

Kendisine öfkelenerek yerinden kalkıp dışarı çıktı. Svedberg'in odasının kapısı açıktı. İçeri girdi, notu masanın üstüne bıraktı sonra da odasına geri dönerek kapıyı kapattı ve bundan sonraki yarım saati yanıtlanmasını istediği tüm soruların bir listesini çıkararak geçirdi. O sabah soruşturma ekibinin toplantısında bir gece önce Höglund'la tartıştıkları konuyu açmaya karar verdi.

Saat sekize çeyrek kala kapısında bir tıkırtı duydu. Kapıyı tıkırdatan Stockholm'den az önce gelmiş olan Hamrén'di. El sıkıştılar. Wallander onu severdi. Bir yaz boyunca birlikte çalışmışlardı.

"Geldin demek?" dedi. "Ben de öğleden sonra geleceğini sanıyordum."

"Dün arabayla yola çıktım," diye karşılık verdi Hamrén. "Buraya gelmek için sabırsızlanıyordum."

"Stockholm'de işler nasıl?"

"Buradaki gibi. Yalnızca boyutları biraz daha büyük, o kadar."

"Seni nereye alacaklarını bilmiyorum," dedi Wallander.

"Hansson'la birlikte çalışacağım. Tüm hazırlıklar tamam."

"Yarım saat sonra toplanacağız."

"O zamana değin okumam gereken birçok şey var."

Hamrén odadan çıktı. Wallander babasını aramak için dalgın bir şekilde elini ahizenin üstüne koydu. Birden kendine geldi. Yüreği acıyla burkuldu. Artık arayabileceği bir babası yoktu. Ne bugün, ne de yarın. Bir daha hiçbir zaman babasını arayamayacaktı.

Koltuğunda kıpırdamadan oturdu. Sonra da telefona doğru uzanarak numarayı çevirdi. Gertrud telefona yanıt verdi. Sesi yorgun çıkıyordu ve Wallander ona nasıl olduğunu sorduğunda da hıçkırıklarla ağlamaya başlamıştı. Wallander'in de boğazı tıkanmıştı.

"Kendimi onun yokluğuna alıştırmaya çalışıyorum," dedi Gertrud sakinleştikten sonra.

"Bugün öğleden sonra bir ara uğramaya çalışacağım," dedi Wallander. "Uzun kalamam ama yine de gelmeye çalışacağım."

"Uzun uzun düşünüyorum," dedi Gertrud. "Hem seninle, hem de babanla ilgili olarak o kadar az şey biliyorum ki."

"Bu benim için de geçerli. Ama yine boşlukları doldurma konusunda belki birbirimize yardımcı olabiliriz."

Telefonu kapatırken o gün Löderup'a gitmesinin mümkün olamayacağını biliyordu. Neden gelmeye çalışacağını söylemişti ki? Şimdi, Gertrud oturup onu bekleyecekti.

İnsanları düş kırıklığına uğratmakla geçiyor yaşamım, diye geçirdi içinden çaresizlikle. Elinde tuttuğu kalemi öfkeyle ikiye bölüp çöpe fırlattı. Ama bir parçası yere düştü. Bunu da öfkeyle tekmeledi. Birden her şeyi bırakıp kaçmak istedi. Baiba'yla en son ne zaman konuşmuştu. Baiba da uzun zamandan beri aramıyordu. İlişkileri böylece bitiyor muydu? Ne zaman emlakçıya gidip evlere bakacaktı? Ya da köpek alacaktı? Ara sıra işinden nefret ederdi ve o sabah da bu duyguyu yaşıyordu.

Pencerenin yanına gitti. Rüzgâr ve sonbaharın soğuğunda kuşlar güneye doğru göç etmeye başlamışlardı. Sonunda başka yaşamların da olduğunu anlayan Per Åkeson'u gıptayla düşündü.

Bir keresinde, bir yaz sonu Baiba'yla birlikte Skagen'de kumsalda yürürlerken genç kadın Batı'da yaşayan hemen hemen herkesin ortak düşünün büyük bir tekneyle denize açılmak olduğunu söylemişti. Doğu Bloku'nun çökmesi genç kadının gözlerini açmıştı. Yoksullaşan Letonya'da çok varlıklı insanlar da yaşıyordu. Baiba varlıklı ülkelerde de çok yoksul halkın olduğuna tanık olmuştu. Mutsuzluluk ve boşluk duyguları her yerde vardı. Ve insanlar da kaçma duyguları içinde yaşamlarını tüketiyorlardı.

O akşam Baiba'yı aramayı unutmaması için bir not yazdı kendine. Saatin sekizi çeyrek geçtiğini görünce toplantı odasına gitti. Hamrén'in yanı sıra Malmö'den gelen Augustsson ile Hartman adında iki dedektifin de gelmiş olduğunu gördü. Onları tanımıyordu. El sıkıştılar. Lisa Holgersson gelip yerine oturdu. Yeni gelenlere hoş geldiniz dedi. Sohbet edecek zamanları olmadığından Wallander'e bakarak söze başlaması için başını salladı.

Daha önce de karar verdiği gibi Wallander, sözlerine Höglund'la yaptığı konuşmayı anlatarak başladı. Odadakilerin tepkilerinden kuşku içinde olduklarını fark etti. Doğrusu bunu beklemiyordu.

"Bu söylediklerimin de bir olasılık olduğunu kabul etmelisiniz. Hiçbir şey bilmediğimiz için her şeyi değerlendirmek zorundayız."

Höglund'a bakarak başını salladı.

"Bu araştırmanın bir de kadın bakış açısından değerlendirilmesini istedim," dedi. "Daha önce böyle bir şey hiç yapmamıştık. Ama bu cinayetler karşısında her şeyi denememiz gerektiğini düşünüyorum."

Bu sözlerden sonra toplantı odasında yoğun bir tartışma başladı. Aslında Wallander de bunu bekliyordu. Söze o sabah kendini daha iyi hisseden Hansson başlamıştı. Toplantının ortasında Nyberg içeri girdi. Koltuk değnekler yoktu. Wallander'le bakışları karşılaştı. Wallander, onun bir şey söylemek istediğini hissetti. Soru sorarcasına baktı, ama Nyberg başını iki yana sallamakla yetindi.

Wallander konuşmaya katılmadan tartışmayı dinledi. Hansson kendisini net bir şekilde ifade etmiş ve düşüncelerini ortaya atmıştı.

Saaat dokuz civarında toplantıya kısa bir ara verdiler. Svedberg, Wallander'e Lödinge'de halkın oluşturduğu Koruyucu Milis Kuvvetleri'nin gazete-

lerde çıkan resmini gösterdi. Skåne bölgesindeki birçok köy ve kasaba da bu örneği izlemeye başlamıştı. Şef Holgersson akşam haberlerine konuyla ilgili bir rapor göndermişti.

"Ülkenin dörtbir yanında yasal yetkisi olmadan kendi fikrine göre zorla düzen sağlamaya çalışan gruplar oluşacak," dedi Şef Holgersson. "Sahte polislerin sayısı bizlerden çok olduğunda neyle karşılaşacağımızı düşünün hele."

"Somut bir şeylerin yapılması gerek," dedi Hamrén. "Suçluların er ya da geç cezalarını bulacakları sözünün doğru olduğunu görüyoruz. Ne var ki, bu cezayı yasalar vereceğine çapulcular vermeye kalkıyor. Eğer ekonomik yolsuzluklarla savaşmak zorunda kalmasaydık bugün ortadan kaybolduğu ileri sürülen paranın yüzde onuyla üç bin yeni polis yetiştirebilirdik."

Bu rakam Wallander'e biraz abartılı gelmesine karşın yine de karşı çıkmadı.

"Önemli olan bu tür bir toplum isteyip istemediğimiz," diye sürdürdü konuşmasını. "Evlere giden doktorlar gibi polisler mi olacak? Her yer polis mi kaynayacak? Toplum farklı alarm bölgelerine mi ayrılacak? Sizinle aynı bölgede oturmayan yaşlı ebeveyninizi ziyaret etmek için şifrelere mi gereksiminiz olacak?"

"O kadar çok yeni polise belki de gereksimimiz yok," dedi Wallander. "Bana sorarsan daha farklı türde polislere gereksimimiz var."

"Belki de gereksimimiz farklı bir toplum," diye araya girdi Martinsson. "Toplum kavramını içeren yeni ve farklı bir toplum."

Martinsson'un sözleri seçim kampanyasındaki nutukları anımsatıyordu, ama Wallander onun ne demek istediğini anlamıştı. Martinsson'un çocuklarının geleceğinden endişe duyduğunu biliyordu. Uyuşturucuya alışabileceklerinden, başlarına kötü bir şey gelebileceğinden korkuyordu.

Wallander masadan kalkmayan Nyberg'in yanına geçip oturdu.

"Söylemek istediğin bir şey mi var?"

"Yalnızca küçük bir ayrıntı," dedi. "Marsvinsholm'daki ormanda bulduğum takma tırnağı anımsıyor musun?"

Wallander anımsıyordu.

"Hani sen onun orada uzun zamandan beri durduğunu düşünmüştün?"

"Aslında o günlerde hiçbir şey düşünmüyordum ama tırnağın orada uzun zamandan beri durmadığından artık emin olduğumuzu söyleyebiliriz."

Wallander başını evet dercesine salladı. Höglund'a yanlarına gelmesini işaret etti.

"Takma tırnak kullanır mısın?"

"Pek sık değil," diye karşılık verdi genç kadın. "Ama ara sıra kullanırım."

"İyi yapışırlar mı?"

"Kolay kırılırlar."

Wallander başını salladı.

"Bilmen gerektiğini düşünmüştüm," dedi Nyberg.

Svedberg içeri girdi.

"Notu geri verdiğin için teşekkür ederim," dedi. "Ama bana vermesen de olurdu. Çöpe atabilirdin."

"Rydberg bir meslektaşın notunu çöpe atmanın asla bağışlanmayacak bir günah olduğunu söylerdi."

"Rydberg çok şey söylemişti."

"Söyledikleri de genellikle doğru çıkardı."

Wallander, Svedberg'in eski meslektaşıyla iyi geçinmediğini biliyordu. Ama işin ilginç yanı Svedberg'in Rydberg'in ölümünden sonra bile aynı duygular içinde olmasıydı.

Çalışmalarına bir an önce başlamaları için hem Hamrén'e, hem de Malmö'den gelen iki dedektife yapmaları gerekenler anlatıldı. Saat on bire çeyrek kala Wallander toplantıyı bitirmeye karar verdi. Telefon çaldı. Telefona en yakın oturan Martinsson olduğundan ahizeyi kaldırdı. Wallander o sırada Löderup'a gidip Gertrud'u ziyaret edebilecek zamanı bulabileceğini düşünüyordu. Martinsson elini kaldırdı. Herkes sustu. Martinsson, Wallander'e bir göz attı. Yoo, hayır olamaz, diye geçirdi içinden Wallander. Bir cinayetle daha ilgilenemeyiz.

Martinsson telefonu kapadı.

"Krageholm Gölü'nde bir ceset bulunmuş," dedi.

Wallander'in ilk düşüncesi bunun üçüncü bir cinayet anlamına gelmemesi gerektiğiydi. Göle düşüp boğulma olaylarına sıklıkla rastlanılırdı.

"Nerede?" diye sordu Wallander.

"Kumsalın doğu kıyısında küçük bir kamping alanı vardır. Ceset de dalgakıranın hemen ucundaymış."

Wallander az önceki düşüncelerinde yanıldığını fark etti.

"Bir erkek cesedi. Bir çuvalın içindeymiş," dedi Martinsson.

Bir cinayet daha işlendi, diye geçirdi içinden Wallander. Karnındaki düğümü hissetti.

"Arayan kimdi?" diye sordu Svedberg.

"Kampçılardan biri. Cep telefonundan arıyordu. Çok tedirgindi. Sanki kulağıma kusacak gibiydi."

"Kamp yeri kalabalık mıymış?" diye sordu Svedberg.

"Tüm yıl boyunca kiralık yerler var orada," dedi Hansson. "Kamp yerinin nerede olduğunu biliyorum."

Wallander birden artık bu cinayetlerle başa çıkamayacakmış gibi hissetti kendini. Belki Höglund da aynı şekilde hissediyordu. Güçlükle yerinden kalktı.

"Gidip bir baksak iyi olacak," dedi Höglund.

"Evet," diye karşılık verdi Wallander. "Hemen gitsek iyi olacak."

Hansson kamp yerinin nerede olduğunu bildiğinden Wallander onun arabasına bindi. Diğerleri de kendi arabalarına binerek onları izlediler. Hansson arabasını hem dikkatsizce, hem de hızlı sürüyordu. Önde, Hansson'un yanında oturan Wallander ara sıra frene basıyormuşcasına ayağını öne doğru itiyordu. Araba telefonu çaldı. Arayan Wallander'le konuşmak isteyen Per Åkeson'du.

"Bu duyduklarım da neyin nesi?" diye bağırdı. "Bir cinayet daha mı işlenmiş?"

"Bunu söylemek için henüz çok erken. Ama olabilir de. Eğer suyun içinde bir ceset bulunmuş olsaydı bunun intihar ya da bir boğulma olduğunu düşünecektik ama ceset çuvalın içinden çıkınca cinayet olduğu anlaşılıyor."

"Lanet olsun," dedi Åkeson.

"Haklısın."

"Beni olanlardan haberdar edin. Şu anda neredesiniz?"

"Krageholm Gölü'ne gidiyoruz. Yaklaşık yirmi dakika sonra orada olacağız."

Wallander telefonu kapattı. Valizin bulunduğu yere doğru gittiklerini fark etti. Hansson'un da aynı şeyi düşündüğü anlaşılıyordu.

"Göl, Lödinge ile Marsvinsholm arasında," dedi. "Çok uzakta değil."

Wallander ahizeyi kaparak Martinsson'un numarasını çevirdi. Martinsson hemen arkalarından geliyordu.

"Arayan adam başka ne söyledi? Adı neydi?"

"Adını söylemedi ama Skåne aksanıyla konuşuyordu."

"Çuvalda bir ceset. Çuvalın içinde bir ceset olduğunu nereden anlamış? Çuvalı açmış mı?"

"Bir erkek ayakkabısı üzerinde olan ayak çuvaldan dışarı çıkmış."

Telefon hattı pek net olmamakla birlikte Wallander, Martinsson'un sesindeki tedirginliği hissetmişti. Telefonu kapattı.

Sövestad'a gelince sola saptılar. Wallander'in aklına Gösta Runfeldt'in müşterisi gelmişti. Her yerde olaylarla ilgili bağlar vardı. Sövestad sanki cinayetlerin coğrafi bir merkezi niteliğindeydi.

Ağaçların arasından gölü gördüler. Wallander kendilerini bekleyen şeyi kendini hazırlamaya çalıştı. Kamp alanına doğru yaklaşırlarken bir adamın koşarak arabaya doğru geldiğini gördüler. Hansson arabayı durdurmadan Wallander arabadan atladı.

"Şurada," diye bağırdı adam.

Wallander göle doğru inen yolda ağır adımlarla ilerledi. Uzakta olmasına karşın yine de suyun üstündeki çuvalı görebiliyordu. Martinsson yanına gelerek kumsalda durdu. Diğerleriyse arkada durmuş bekliyorlardı. Wallander dikkatle iskelede ilerledi. Ayağının altındaki kalaslar gıcırdıyordu. Su kahverengiydi ve soğuk görünüyordu. Wallander ürperdi.

Çuval suyun üstündeydi. Gerçekten de bir ayak dışarı çıkmıştı. Ayakkabı kahverengi ve bağcıklıydı. Pantolonlu bacaktan beyaz cilt görünüyordu.

Wallander başını arkaya çevirerek Nyberg'e yanına gelmesini işaret etti. Hansson adamla konuşuyordu. Martinsson onlardan biraz daha gerideydi ve

Höglund'la yolun başında duruyordu. Hepimiz bir resim gibi duruyoruz, diye geçirdi içinden Wallander. Şaşkınlıktan hepimiz de donup kaldık.

Hepsinin şaşkınlığı Nyberg'in iskeleye yaklaşmasıyla bozuldu. Yeniden gerçeğe döndüler. Wallander suya eğildi, Nyberg de aynı şeyi yaptı.

"Çuval hintkenevirinden yapılmış," dedi Nyberg. "Bunlar genellikle çok sağlam olur. Ama bunun bir deliği var. Eski ve kullanılmış olmalı."

Wallander, arkadaşının haklı olmasını çok istiyordu ama olmadığını da biliyordu. Çuvaldaki delik yeniydi. Adam sanki dışarı çıkmak istercesine çuvalı tekmelemiş ve delmişti. Çuvalın iplikleri zorlanmış ve bir delik açılmıştı. Wallander bunun ne anlama geldiğinin farkındaydı. Adam çuvala konulup göle atıldığında canlıydı. Derin bir soluk aldı. Midesi bulanıyor, başı dönüyordu.

Nyberg ona soru sorarcasına baktı ama bir şey söylemedi. Bekledi. Wallander derin soluklar almayı sürdürdü.

"Çuvalı tekmeleyerek bir delik açmış," dedi Wallander konuşabileceğini yeniden hissettiğinde. "Göle atıldığında yaşıyordu."

"Bu bir infaz olabilir mi?" diye sordu Nyberg. "İki çete arasındaki bir savaş sonucu yapılan bir infaz?"

"Keşke haklı olsaydın," dedi Wallander. "Ama sanmıyorum."

"Aynı katil mi?"

"Onun işine benziyor."

Wallander güçlükle yerinde doğruldu. Dizleri ağrıyordu. Kumsala doğru gitti. Nyberg yerinden kıpırdamadı. Adli tıp teknisyenleri de olay yerine gelmişti. Wallander, Höglund'un yanına gitti. Genç kadın Şef Holgersson'un yanındaydı. Diğerleri de onların yanına gitti. Bir araya toplandılar. Çuvalı bulan adam da yanlarına gelmişti.

"Aynı katil olabilir," dedi Wallander. "Eğer bu doğruysa bu kez de bir adamı çuvalın içinde boğarak öldürdü."

Ekip yüzünü tiksintiyle buruşturdu.

"Bu deli adamı bir an önce durdurmalıyız," dedi Lisa Holgersson. "Bu ülkeye neler oluyor?"

"Bir kuyu," dedi Wallander. "Sonra da bir adam ağaca bağlanıp boğularak öldürülüyor. Ve şimdi de çuvalın içinde bir başka ceset karşımıza çıkıyor."

"Hâlâ bu cinayetleri bir kadının işlemiş olabileceğini düşünmüyorsun, değil mi?" diye sordu Höglund saldırgan bir tavırla.

Wallander de az önce kendisine aynı soruyu sormuştu. Tam olarak ne düşünüyordu? Bir an içinde tüm olaylar bir film şeridi gibi gözlerinin önünden geçti.

"İnanmak istemiyorum ama evet bu cinayetleri bir kadın işlemiş olabilir ya da en azından onun da bu cinayetlerde parmağı vardır."

Hansson'a baktı.

"Yanlış soru soruyorsun," dedi. "Benim ne düşündüğümün bir önemi yok."

Wallander yeniden gölün kıyısına yürüdü. Bir kuğu dalgakırana doğru süzülüyordu. Koyu renkli suyun üstünde sesini çıkarmadan geçip gitti. Wallander uzun bir süre kuğunun arkasından baktı. Sonra da ceketinin fermuarını çekerek çalışmalarına çoktan başlamış olan Nyberg'in yanına gitti.

Skåne

17 Ekim - 3 Kasım 1994

25.

Nyberg yavaşça çuvalı açtı. Wallander cesedin yüzüne bakmak için dalgakıranın ucunda gitti. Az önce olay yerine gelen doktor da yanındaydı.

Cesedi tanımıyordu ve elbette tanıması da gerekmiyordu. Wallander adamın 40 ile 50 yaşlarında olduğunu düşündü.

Çuvaldan çıkarılan cesede dikkatle baktı. Ne var ki uzun süre dayanamadı. Yine başı dönmeye ve midesi bulanmaya başlamıştı.

Nyberg adamın ceplerini karıştırıyordu.

"Pahalı bir takım," dedi Nyberg. "Ayakkabıları da pahalı."

Ceplerinde bir şey bulamadılar. Biri kimliğini çoktan almıştı. Katil Krageholm Gölü'ndeki cesedin çabuk bulunacağını düşünmüş olmalıydı.

Cesedi plastik bir örtünün üstüne koydular. Nyberg kenara çekilen Wallander'e el salladı.

"Bu çok iyi planlanmış," dedi. "İnsan katilin sanki adamın kilosunu ve suyun kaldırma kuvvetini bile hesapladığını düşünüyor."

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Wallander.

Nyberg çuvalın içindeki kalın dikişleri gösterdi.

"Çuvala ağırlık dikilmiş. Bunun da iki nedeni var. Bunlardan biri çuvalın gölün dibine batmasını engellemek, diğeri de çuvalın suyun üstüde kalmasını sağlamak için açılmış küçük hava delikleri. Her şey çok iyi hesaplandığından çuvalı hazırlayan kişinin adamın kilosunu da bildiği anlaşılıyor. En azından yaklaşık olarak. Dört ya da beş kilo eksik veya fazla hesaplamış olabilir."

Adamın nasıl öldüğü midesini bulandırmasına karşın Wallander yine de bu söylenenleri düşünmeye zorladı kendini.

"O zaman küçük hava delikleri adamın aslında boğularak öldüğünü gösteriyor, değil mi?"

"Ben doktor değilim," dedi Nyberg. "Ama çuval suya atıldığında adamın hâlâ yaşıyor olması olası. Yani bu bir cinayet."

Cesedi incelemek için yanlarında olan doktor bu konuşmayı duymuştu. Yerinde doğrularak yanlarına yaklaştı. Dalgakıran ayaklarının altında gıcırdadı.

"Emin olmak için henüz çok erken," dedi. "Adamın boğulduğunu düşünebiliriz."

"Boğulduğunu değil de," dedi Wallander. "Birinin onu boğulup ölmesi için bu çuvala koyduğunu."

"Bunun bir kaza mı yoksa cinayet mi olduğuna polis karar verecek," dedi doktor. "Ben yalnızca bu cesedin başına nelerin geldiğini söyleyebilirim, o kadar."

"Hiçbir iz yok mu? Yara izi falan?"

"Bu sorunun yanıtını verebilmek için giysilerini çıkarmamız gerek. Ama görebildiğim kadarıyla herhangi bir iz yok. Yine de otopsi sonuçlarını beklemelisiniz."

Wallander başını evet dercesine salladı. "Şiddet uygulandığına ilişkin bir iz bulursanız bunu en kısa zamanda öğrenmek isterim."

Doktor işine geri döndü. Wallander onunla defalarca karşılaşmasına karşın yine de adını anımsamıyordu. Kumsalda duran meslektaşlarının yanına gitti. Hansson çuvalı bulan adamla konuşmasını yeni bitirmişti.

"Herhangi bir kimlik bulamadık," diye söze başladı Wallander. "Adamın kim olduğunu öğrenmeliyiz. Şu andaki en önemli konu bu. Kim olduğunu öğrenmeden bir şey yapamayız. Kayıp dosyalarını araştırarak işe başlayabiliriz."

"Henüz kayıp olduğuna ilişkin rapor yazılmamış da olabilir," dedi Hansson. "Onu bulan adam, Nils Göransson dün öğleden sonranın geç saatlerine değin burada olduğunu söyledi. Svedala'daki bir fabrikada çalışıyormuş ve geceleri uykusuzluk çektiğinden akşamları buraya gelip uzun yürüyüşler yaparmış. Dün de yine buradaymış. Her zaman dalgakıranın ucuna dek gidermiş. Ve dün öğleden sonra gölde çuval falan yokmuş. Bu da çuvalın göle gece atıldığını gösteriyor."

"Ya da bu sabah," dedi Wallander. "Göransson buraya ne zaman gelmiş?"

Hansson notlarına baktı.

"Sekizi çeyrek geçe. Vardiyası sabah yedide bitmiş. Buraya gelmeden önce yolda durup kahvaltı etmiş."

"Demek aradan çok zaman geçmemiş," dedi Wallander. "Bu da bize bazı avantajlar sağlayabilir. Ama şu andaki en önemli konumuz adamın kim olduğu."

"Çuval göle başka bir yerden de atılmış olabilir," dedi Nyberg.

Wallander başını salladı.

"Uzun süreden beri suda değil. Ve burada akıntı da yok."

Martinsson üşümüşcesine huzursuzlukla kumu tekmeledi.

"Aynı kişinin olması mı gerekiyor?" dedi. "Bence bu cinayet diğerlerinden farklı."

Wallander onun gibi düşünmüyordu.

"Evet. Aynı katil. Ayrıca bu şekilde düşünmek daha iyi."

Arkadaşlarını gönderdi. Krageholm Gölü'nün kıyısında yapabilecekleri bir şey yoktu. Arabalar birer ikişer olay yerinden uzaklaşmaya başladı. Wallander başını çevirerek göle baktı. Kuğu gitmişti. Dalgakıranın ucunda çalışmalarını sürdüren adamları seyretti. Ambulansa, polis arabalarına ve cinayet yerini kordon altına alan polislere baktı. Her şey birden ona gerçekdışı gibi geliverdi. Olay yerini kordon altına alan plastik bantlara çevirdi bakışlarını. Nereye giderse gitsin mutlaka karşısına bir ya da birkaç ceset çıkıyordu. Suyun üstünde süzülen kuğuyu görebilirdi ama suyun gerisinde de çuvalın içinden az önce çıkardıkları bir ceset vardı.

Sabrının denendiğini düşündü. Bu görüntülere dayanabilmesi için maaş alıyordu. Plastik kordon yılan gibi yaşamını kemiriyordu.

Sırtını geren Nyberg'in yanına gitti.

"Bir sigara izmariti bulduk," dedi. "Ama hepsi bu. Dalgakıranın üstündeydi. Kumdaki sürüklenme işaretlerini araştırıyoruz. Fazla bir şey yok. Çuvalı taşıyan kişinin güçlü olduğu anlaşılıyor. Tabii adamı önce buraya getirip sonra çuvalın içine koymamışsa."

Wallander başını iki yana salladı.

"Çuvalın buraya taşındığını düşünelim," dedi. "İçindeki cesetle birlikte."

"Sence gölün dibini taramamız için bir neden var mı?"

"Yok sanmıyorum. Adam buraya getirildiğinde baygındı. Buraya arabayla getirilmiş olmalı. Sonra da çuval göle atılmış. Ve araba da geri dönmüş."

"O zaman sürükleme izlerinin sonuçlarını beklememiz gerekiyor," dedi Nyberg.

"Ne görüyorsun sen bana onu söyle," dedi Wallander.

Nyberg yüzünü buruşturdu.

"Aynı kişi olabilir," dedi. "Bu şiddet ve acımasızlık artık bize hiç de yabancı değil. Cinayetler farklı farklı şekillerde işlense bile."

"Sence bu cinayetleri bir kadın işleyebilir mi?"

"Ben de sana aynı şeyi soracaktım," diye karşılık verdi Nyberg. "Doğrusunu istersen buna inanmak istemiyorum. Ama eğer katilimiz kadınsa seksen kiloyu hiç zorlanmadan kaldırıyor demektir. Kaç kadın bu kadar büyük bir ağırlığı kaldırabilir dersin?"

"Benim tanıdığım kadınlar kaldıramaz," dedi Wallander. "Ama bu tür kadınların olduğunu biliyorum."

Nyberg işinin başına geri döndü. Wallander tam dalgakırandan ayrılmak üzereyken yeniden kuğuyu gördü. Keşke yanımda bir parça ekmek olsaydı, diye geçirdi içinden. Kuğu yiyecek bir şeyler arıyordu. Wallander kuğuya doğru bir adım attı. O ise tıslayarak geri döndü.

Wallander polis arabalarından birine giderek kendisini Ystad'a geri götürmesini söyledi. Yolda giderken düşünmeye çalıştı. Korktuğu başına gelmişti. Katil henüz işini bitirmemişti. Onun hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı. Yapmaya karar verdiği şeyin daha başında mıydı yoksa sonuna gelmiş miydi? Katilin tüm bunları yapması için bir nedeni olup olmadığını bilmiyorlardı.

Katil erkek olmalı, diye geçirdi içinden. Aksi halde işler daha da sarpa saracak. Kadınlar çok ender olarak cinayet işlerler. Kadınların çok iyi plan yaptıkları da söylenemez. Bu acımasızca ve hesaplı şiddetin arkasında mutlaka bir erkek olmalı ya da birkaç erkek. Kurbanlar arasında bir bağlantı kuramadıkça bu cinayetleri asla çözemeyeceğiz. Şimdiye değin üç cinayet işlendi. Bu da bizim şansımızı artırır. Ama elimizde somut bir şey yok henüz.

Yanağını arabanın camına dayadı. Toprak kahverengiydi ama çimler ve ağaçlar yeşilliklerini koruyorlardı. Tarlalardan birinde bir traktör gözüne ilişti.

Wallander'in aklına Holger Eriksson'u buldukları kuyu geldi. Gösta Runfeldt'in cesedinin bağlı olduğu ağaç ve şimdi de canlı canlı bir çuvala tıkılan ve sonra da boğulup ölmesi içine Krageholm Gölü'ne atılan adam.

Tek geçerli neden intikam olmalıydı. Bundan emindi. Ama böylesi intikam alabilmek için insanın aklını kaçırmış olması gerekiyordu. Katil neden intikam almak istiyordu? Öldürmenin yeterli olmadığı korkunç bir şeyler mi yapmıştı kurbanları? Kurbanlar başlarına gelecekleri hissetmiş olmalıydılar.

Bunların arkasında olanlar sanıldığı kadar ender rastlanan şeyler değil, diye geçirdi içinden Wallander. Her şey büyük bir dikkatle düşünülmüş ve seçilmişti. Son düşüncesinde bir an duraksadı. Katil seçiyordu. Birileri de seçiliyordu. Bu seçilenler hangi gruptandı ya da hangi nedenden ötürü seçiliyorlardı?

Karakola geldiğinde meslektaşlarıyla oturup konuşmadan önce bir süre yalnız kalmaya gereksinimi olduğunu fark etti. Telefonu fişten çekti, masasının üstündeki telefon mesajlarını bir kenara itti ve ayaklarını ulusal polis heyetinden gelen mektup yığınının üstüne koydu.

Katilin kadın olabilme olasılığı anlaşılması en zor olasılıktı. Kadın suçlularla ilgilendiği dönemleri anımsamaya çalıştı. Bu aslında pek sık olmazdı. Polislik mesleğinde geçirdiği onca yıl içerisinde böylesi olaylarla sık sık karşılaşmamıştı. Bir keresinde yaklaşık 15 yıl önce cinayet işleyen bir kadını yakalamıştı. Daha sonra da bölge savcılığı davayı adam öldürmek yerine kadının kendini koruması olarak değiştirmişti. Söz konusu kadın erkek kardeşini öldüren orta yaşlı bir kadındı. Erkek kardeşi çocukluklarından beri kadına baskı yapmış ve zavallı kadıncağıza tecavüz edip durmuştu. Ve sonunda kadın buna daha fazla dayanamamış ve kardeşini kendi silahıyla öldürmüştü. Aslında amacı öldürmek değildi. Yalnızca onu korkutmak istemişti ama öldürmüştü. Göğsüne ateş etmiş ve kardeşi hemen oracıkta ölüvermişti. Wallander'in anımsadığı diğer olaylarda da şiddet kullanan kadınların tümü de kendilerini savunmak amacıyla karşılarındaki kişileri öldürmüşlerdi. Öldürdükleri ya kocalarıydı ya da ilişkide oldukları erkeklerdi. Birçok olayda da alkol söz konusu olmuştu.

Tüm meslek yaşamı boyunca şiddet dolu bir eylemde bulunmak için önceden plan yapan bir kadın olmamıştı. Yerinden kalkarak pencereye doğru gitti. Bu kez neden katilin kadın olduğu fikrinden kurtulamıyordu bir türlü? Bu soruya verecek bir yanıtı yoktu. Katilin kadın olduğuna ya da bir erkekle işbirliği yapan bir kadının varlığına inandığından bile emin değildi. Bu olasılıkları gösteren herhangi bir şey de yoktu ortada.

Martinsson kapıyı tıkırdatarak içeri girdi.

"Liste hazır sayılır," dedi.

"Ne listesi?" diye sordu Wallander.

"Kayıp listesi," diye karşılık verdi Martinsson şaşkınlıkla.

Wallander başını evet dercesine salladı.

"O zaman toplantı yapalım," dedi Martinsson'a.

Toplantı odasının kapısını arkalarından kapattıklarında güçsüzlük duygusunun yok olduğunu hissetti. Masanın başında ayakta durdu. Genellikle otururdu. Oysa o anda oturacak zamanı yok gibi hissediyordu kendini.

"Ne öğrendik?"

"Ystad'da son birkaç hafta içersinde herhangi bir kayıp bildirilmemiş," dedi Svedberg. "Uzun bir süreden beri aradığımız kayıp kişilerin ise Krageholm Gölü'nde bulduğumuz adamla uzaktan yakından bir ilgisi yok. Birkaç genç kızla, göçmen kampından kaçan bir delikanlı kayıp yalnızca. Delikanlının Sudan'a geri dönmüş olabileceği düşünülüyor."

"Peki ya diğer bölgeler, orada durum nasıl?"

"Malmö'de kayıp birkaç kişi var," dedi Höglund. "Ama onlar da uymuyor. Birinde yaşı tutuyor ama kaybolan kişi aslen Güney İtalyalı."

Yakın bölgelerden gelen bültenleri incelediler. Wallander eğer gerekirse tüm ülkeyi ve hatta İskandinavya'nın geri kalan bölümlerini de araştırabileceklerinin farkındaydı. Ama yine de çuvalın içindeki adamın Ystad yakınlarında oturduğunu ümit ediyorlardı.

"Lund dün akşam bir rapor tutmuş," dedi Hansson. "Bir kadın kocasının akşam yürüyüşünden dönmediğini haber vermiş. Yaşları tutuyor. Adam üniversitede araştırmacıymış."

"Bunu hemen incele."

"Adamın bir resmini yollayacaklar," dedi Hansson. "Resim ellerine ulaşır ulaşmaz bize fakslayacaklar."

Wallander sonunda yerine geçip oturdu. Tam o sırada da Per Åkeson içeri girdi. Wallander onun gelmemesini yeğliyordu. İşin tıkandığını bildirmek hiç de kolay bir şey değildi. Soruşturmanın tekerlekleri çamura saplanmıştı. İlerleyemiyorlardı. Ve bu yetmezmişcesine şimdi bir kurban daha çıkmıştı ortaya.

Wallander sanki ilerleyememelerinden kendisi sorumluymuşcasına kendini son derece tedirgin hissediyordu. Ama yine de ellerinden geleni ardlarına koymadıklarını da biliyordu. Toplantı odasındaki dedektiflerin tümü de zeki ve kendilerini işlerine adamış kişilerdi.

Wallander, Åkeson'un karşısında hissettiği tedirginliği bir kenara attı.

"Tam zamanında geldin," dedi. "Ben de şimdi soruşturmanın durumunu özetlemeye hazırlanıyordum."

"Araştırmanın durumu diye bir şey var mı?" diye sordu Åkeson.

Wallander bu sözlerin aslında alay etmek ya da eleştirmek amacıyla söylenmediğini biliyordu. Åkeson'u tanımayanlar belki onun bu sözlerine bozulabilirlerdi ama Wallander onunla çok uzun yıllar birlikte çalışmış olduğundan bunların iyi niyetle söylenmiş sözler olduğunu biliyordu.

Duygularını gizlemeyen Hamrén, Åkeson'a hoşnutsuzlukla baktı. Wallander, Stockholmlü savcıların nasıl davrandıklarını merak etti.

"Her zaman için soruşturma durumu söz konusudur," diye karşılık verdi Wallander. "Şimdi de elimizde böylesi bir durum var. Ama henüz her şey çok bulanık. Bir süre için peşine düştüğümüz ipuçları artık geçerliliğini yitirdi. Bana kalırsa yeniden başa döndük. Bu yeni cinayetin ne anlama geldiğini henüz bilemiyoruz. Bunun için henüz çok erken."

"Katil aynı mı?" diye sordu Åkeson.

"Öyle sanıyorum," diye karşılık verdi Wallander.

"Neden?"

"*Davranış biçimi*nden ötürü. O acımasızlık. O vahşet. Elbette çuval, uçları sivriltilmiş bambu kamışlar gibi aynı şey değil ama bunun da temanın bir varyasyonu olduğu söylenebilir."

"Paralı bir askerin tüm bu cinayetlerin içinde olmasına ilişkin kuşku ne oldu?"

"Bu kuşku sayesinde Harald Berggren'in yedi yıl önce öldüğünü öğrendik."

Åkeson başka soru sormadı. Kapı yavaşça açıldı ve bir görevli faksla gelen resmi uzattı.

"Lund'dan geldi," dedi görevli sonra da kapıyı arkasından kapattı.

Herkes resmi alan Martinsson'un çevresini sardı. Wallander bir ıslık çaldı. Kuşkuya yer yoktu. Bu, Krageholm Gölü'nde buldukları adamın resmiydi.

"Güzel," dedi alçak sesle. "Katile yaklaşıyoruz."

Hepsi yerlerine geçip oturdu.

"Kimmiş?" diye sordu Wallander.

Hansson önündeki notlarına baktı.

"Eugen Blomberg. 51 yaşında. Lund Üniversitesi'nde araştırmacı. Araştırmaları sütle ilgiliymiş."

"Süt mü?" diye sordu Wallander şaşkınlıkla.

"Notta öyle yazıyor. Süt alerjileriyle çeşitli bağırsak hastalıkları arasındaki ilişkiler."

"Kaybolduğunu kim haber vermiş?"

"Karısı. Kristina Blomberg. Lund'da Siriusgatan'da oturuyorlar."

Wallander zamanlarını en iyi şekilde kullanmaları gerektiğinin farkındaydı. Katile daha çabuk yaklaşmak istiyordu.

"O zaman biz de oraya gidelim," dedi ayağa kalkarken. "Meslektaşlarımıza onun kimliğini saptadığımızı haber verin. Karısıyla konuşabilmem için ona haber versinler. Lund'da Birch adında bir dedektif var. Kalle Birch. Birbirimizi tanırız. Onu arayın ve yolda olduğumu söyleyin ona."

"Onun bu adam olduğundan tam olarak emin olmadan karısıyla gerçekten de konuşacak mısın?"

"Kimlik saptamasını başkası yapsın. Üniversiteden biri de yapabilir. Başka bir süt araştırmacısı da. Biz şimdi Eriksson ve Runfeldt cinayetleriyle ilgili tüm bulguları yeniden gözden geçirmeliyiz. Eugen Blomberg. Acaba bu cinayetler işlenirken o neredeydi? Bugün yapacak çok işimiz var."

Wallander, Åkeson'a döndü. "Şimdi soruşturma durumunun kesinlikle değiştiğini söyleyebiliriz, sanıyorum."

Åkeson başını evet dercesine salladı ama bir şey söylemedi.

Wallander hem ceketini, hem de polis araçlarından birinin anahtarlarını almak için dışarı çıktı. Ystad'dan ayrıldığında saat öğleden sonra ikiyi çeyrek geçiyordu. Aracın acil ışıklarını yakıp yakmamayı düşündü bir an ama sonra da vazgeçti. Nasılsa hızlı gidiyordu, ışıkların yanıp sönmesine gerek yoktu.

Saat üç buçukta Lund'a vardı. Kentin girişinde bir polis arabası kendisini bekliyordu. Araba kentin merkezinin doğusundaki yerleşim bölgesi olan Siriusgatan'a değin ona eşlik etti. Sokağın başında polis arabası durdu. Burada başka bir araba park etmiş bekliyordu. Wallander bu arabadan inen Kalle Birch'i gördü. Birkaç yıl önce Halmstad'ın dışındaki Tylösand'da düzenlenen Güney İsveç Polis Merkezi'nin toplantısında karşılaşmışlardı. Konferansın amacı bölgedeki operasyonlarda söz konusu olabilecek işbirliğini geliştirmekti. Wallander bu toplantıya istemeye istemeye gitmişti. O günlerde Ystad polis şefi olan Björk gitmesinde ısrar etmişti. Öğle yemeğinde Birch'in yanına oturmuştu. Sohbet sırasında onun da kendisi gibi operadan çok hoşlandığını öğrenmişti. O günden beri de ara sıra birbirlerini arar hatır sorarlardı. Wallander farklı kaynaklardan Birch'in çok yetenkli bir dedektif olduğunu ama zaman zaman depresyona girdiğini duymuştu. Ne var ki, o gün neşesi yerindeydi. El sıkıştılar.

"Blomberg'in meslektaşlarından biri cesedi teşhis etmeye gitti. Telefonla sonucu bildirecek."

"Peki ya karısı?"

"Henüz ona haber verilmedi. Ceset teşhis edilmeden haber vermek istemiyoruz."

"Bu da görüşmeyi zorlaştıracak," dedi Wallander. "Kadıncağız çok üzülecek."

"Bu konuda yapabileceğimiz bir şey olduğunu sanmıyorum."

Birch karşı kaldırımdaki kafeyi işaret etti. "Orada oturup bekleyebiliriz," dedi. "Ayrıca karnım da çok acıktı."

Wallander de öğle yemeği yememişti. Kafeye giderek sandviç yiyip kahve içtiler. Wallander, Birch'e o güne değin yaptıkları araştırmaların kısa bir özetini verdi.

"Söylediklerin bana bu yaz karşılaştığınız cinayetler dizisini anımsattı," dedi Wallander sözlerini bitirdiğinde.

"Katil birden fazla kişiyi öldürdüğü için anımsadın," dedi Wallander. "Yoksa uyguladığı yöntem çok farklı."

"Kafatası derilerini soymakla canlı canlı birini çuvala tıkıp göle atmak arasında ne fark var?"

"Belki bu farkı sözcüklerle tam olarak ifade edemeyeceğim ama inan bana büyük fark var," dedi Wallander.

Birch konuyu değiştirdi. "Teşkilata katıldığımızda böylesi şeylerle karşılaşacağımız hiç aklımıza gelmemişti, değil mi?" dedi.

"Teşkilata katıldığımda ne düşündüğümü artık inan bana anımsamıyorum bile," diye karşılık verdi Wallander.

"Eski bir meslektaşımı anımsıyorum," dedi Birch. "Yıllar önce öldü. Karl-Oscar Fredrick Wilhelm Sunesson. Gerçek bir efsaneydi. En azından burada, Lund'da. Tüm bunların geleceğini o çoktan görmüştü. Bizler genç ve deneyimsiz dedektiflerken o bizlere işlerin çok daha acımasız olacağından söz etmiş ve bizleri uyarmıştı. Şiddetin tüm ülkeye yayılacağını ve her geçen gün daha acımasız bir şekle bürüneceğini söylemişti. İsveç'in görünürde çok zengin bir ülke olduğundan bunların er ya da geç başımıza geleceğini tahmin ediyordu. Bu dış görünüşün altında da büyük bir yozlaşmanın yattığını görebiliyordu. Nüfus sayımı ve toplumsal istatistik bilgisinin bir analizini yapmış ve farklı türlerdeki cinayetlerin arasındaki ilişkilerden söz etmişti. O hiç kimse hakkında kötü şeyler söylemeyen ender insanlardandı. Politikacıları eleştirebilir ve polis teşkilatında bazı köklü değişikliklerin yapılmasından söz edebilirdi ama bunları iyi niyetle söylerdi. O günlerde bunu tam olarak anlamamıştım ama şimdi çok iyi anlıyorum."

Birch aslında bir şekilde Rydberg'i anlatıyordu.

"Bu yine de teşkilata katılmaya karar verdiğimizde ne düşündüğümüzü tam olarak açıklamıyor ama," dedi.

Birch'ün o sırada ne düşündüğünü Wallander'in anlamasına olanak yoktu. Telefon çaldı. Birch hiçbir şey söylemeden dinledi.

"Eugen Blomberg'miş. Bundan kimsenin kuşkusu yok."

"O zaman gidelim," dedi Wallander.

"İstersen karısına haber verinceye değin bekle," dedi Birch. "Bu haber verme işi genellikle çok acı olur."

"Ben de seninle geleceğim," dedi Wallander. "Burada boş boş oturmaktan daha iyidir. Ayrıca bu şekilde kocasıyla ilişkilerinin nasıl olduğuna ilişkin bir fikir de edinmiş olurum."

Görmeye gittikleri kadın şaşırtıcı derece kendine hâkimdi. Polisleri karşısında görünce onların oraya neden geldiklerini anlamış gibiydi. Birch ona kocasının ölümünü haber verirken Wallander birkaç adım gerisinde duruyordu. Kadın hafifçe sendeleyerek holdeki sandalyenin koluna ilişip başını sessizce salladı. Wallander kadının kocasından birkaç yaş büyük olabileceğini düşünüyordu. Zayıf ve uzun boyluydu. Wallander onu dikkatle inceledi. Kadının kendini yitireceğini sanmıyordu. En azından şimdilik.

Birch, yanına yaklaşması için Wallander'e bakarak başını salladı. Birch kadına kocasının cesedini Krageholm Gölü'nde bulduklarını söylemişti. Olanlara ilişkin bir şey anlatmamıştı. Bu, Wallander'in göreviydi.

"Krageholm Gölü, Ystad polisinin yetkisi altında," dedi Birch. "Bu yüzden meslektaşlarımdan biri yanımda zaten. Bu, Kurt Wallander."

Kristina Blomberg başını kaldırıp baktı. Wallander onu birine benzetmişti ama kim olduğunu çıkaramıyordu.

"Sizi tanıyorum," dedi kadın. "Resminizi gazetelerde görmüştüm."

"Evet," dedi Wallander, Kristina Blomberg'in karşısındaki sandalyeye oturarak. Birch şimdi bir iki adım gerilerinde duruyordu. Evin içinde derin bir sessizlik vardı. Çok güzel döşenmişti. Ama çok sessizdi. Wallander birden Blomberg ailesinin çocukları olup olmadığını bilmediğini fark etti.

Bu onun ilk sorusu oldu.

"Hayır," diye karşılık verdi Kristina. "Çocuğumuz yok."

"Bundan önceki evliliklerden de mi yok?"

Wallander, Kristina Blomberg'in kararsızlığını hemen fark etmişti. Karşılık vermeden önce bir an duraksadı.

"Hayır," dedi sonra da. "Bildiğim kadarıyla yok."

Wallander konuyu daha fazla zorlamadan Birch'le bakıştı.

"Kocanızı en son ne zaman gördünüz?"

"Dün akşam yine her zamanki gibi yürüyüşe çıkmıştı."

"Nereye gittiğini biliyor musunuz?"

Kristina başını hayır dercesine salladı. "Genellikle bir saat yürür. Ama nereye gider bilmiyorum."

"Dün akşam her şey yolunda mıydı?"

"Evet."

Wallander bir kez daha kadının sesindeki kararsızlığı hissetmişti. Sözlerine özen göstererek konuşmasını sürdürdü.

"Ve kocanız dün akşam geri gelmedi, öyle mi? Peki, siz ne yaptınız?"

"Sabaha karşı ikide polise telefon ettim."

"Kocanızın arkadaşlarına gitmiş olabileceğini düşünmediniz mi?"

"Kocamın çok arkadaşı yoktu. Polisi aramadan önce onları aradım. Arkadaşlarıyla birlikte olmadığını öğrendim."

Kristina, Wallander'e baktı. Wallander daha fazla bekleyemeyeceğini hissediyordu.

"Kocanızın cesedi Krageholm Gölü'nde bulundu. Onun öldürülmüş olduğunu düşünüyoruz. Bunları size söylemek hiç de hoşuma gitmiyor ama gerçek bu."

Wallander, Kristina'nın yüzünü dikkatle inceledi. Şaşırmadı, diye geçirdi içinden. Kocasının ölmüş olması ya da öldürülmüş olması onu şaşırtmadı.

"Elbette bu cinayeti işleyen kişiyi ya da kişileri yakalamamız çok önemli. Kocanızın düşmanları var mıydı?"

"Bilmiyorum," diye karşılık verdi. "Kocamı çok iyi tanımazdım."

Wallander sözlerine devam etmeden önce bir an duraksadı. Kristina Blomberg'in yanıtı onu tedirgin etmişti.

"Yanıtınızı nasıl yorumlayacağımı bilemiyorum."

"Gerçekten de bu denli zor mu? Kocamı çok iyi tanımazdım. Bir süre önce, çok uzun bir süre önce onu tanıdığımı sanıyordum. Ama bu geçmişte kaldı."

"Ne oldu? Neler değişti?"

Kristina Blomberg başını iki yana salladı. Wallander kadının yüzünde acı dolu bir ifade gördü. Bekledi.

"Hiçbir şey olmadı," dedi. "Yollarımız ayrıldı. Aynı evde yaşıyor olabiliriz ama yatak odalarımız ayrı. O kendi yaşamını ben de benimkini yaşıyorum."

Sonra da sözlerini düzeltti. "O kendi yaşamını yaşadı. Benim de kendi yaşamım var."

"Kocanız üniversitede araştırmacıydı, değil mi?"

"Evet."

"Süt alerjileriyle ilgili, değil mi?"

"Evet."

"Siz de üniversitede mi çalışıyorsunuz?"

"Ben öğretmenim."

Wallander başını evet dercesine salladı. "Demek kocanızın düşmanları olup olmadığını bilmiyorsunuz, öyle mi?"

"Bilmiyorum."

"Kocanızın çok az arkadaşı var, öyle mi?"

"Evet."

"Ve kocanızı kimin öldürmek isteyeceğini de bilmiyorsunuz? Ya da neden?"

Kristina Blomberg'in yüz hatları gerildi. Wallander onun kafasından geçenleri okumaya çalıştığını hissetti.

"Benim dışımda kimse yok," diye karşılık verdi. "Ama onu ben öldürmedim."

Wallander hiçbir şey söylemeden Kristina Blomberg'e uzun uzun baktı. Birch yanına gelmişti.

"Onu neden öldürmek isterdiniz?" diye sordu Wallander.

Kristina ayağa kalktı ve bluzunu yırtarcasına açtı. Her şey o denli çabuk olmuştu ki, Birch ile Wallander ne olduğunu anlayamamışlardı. Kristina kollarını uzattı. Kolları yara içindeydi.

"Bunları bana o yaptı," dedi. "Ve konuşmak istemediğim daha birçok şeyi de."

Bluzu elinde odadan çıktı. Wallander'le Birch bakıştılar.

"Karısına tacizde bulunmuş," dedi Birch. "Sence kocasını o mu öldürdü?"

"Hayır," diye karşılık verdi Wallander. "O öldürmedi."

Bir süre beklediler. Birkaç dakika sonra Kristina üstüne yeni bir bluz geçirmiş olarak yanlarına geldi.

"Onun için yas tutmayacağım," dedi. "Onu kimin öldürdüğünü bilmiyorum. Bilmek istediğimi de sanmıyorum. Ama onu yakalamanız gerektiğini düşünüyorum."

"Evet," dedi Wallander. "Onu yakalayacağız. Ve her türlü yardıma da gereksimimiz var."

Kristina ona baktı ve birden yüzünde tamamıyla çaresiz bir ifade oluştu.

"Onunla ilgili hiçbir şey bilmiyorum," dedi. "Size yardım edemem."

Kristina Blomberg'in onlara gerçeği söylediği anlaşılıyordu. Ama zaten onlara yardım etmişti. Wallander, Kristina'nın kollarını görünce içindeki son kuşku da yok olmuştu.

Artık katilin kadın olduğundan emindi.

26.

Siriusgatan'daki evden çıktıklarında yağmur başlamıştı. Wallander'in arabasının yanında durdular. Wallander kendini son derece tedirgin ve huzursuz hissediyordu.

"Kocasının ölümünü bu denli hafife alan bir kadını ilk kez görüyorum," dedi Birsh yüzünü buruşturarak.

"Ama yine de kafamızın bir kenarına kazımamız gereken bir şey bu," dedi Wallander.

Yanıtın ne anlama geldiğini açıklamak zahmetine girmedi. Bunun yerine yaşadığı son birkaç saati düşündü. İçindeki tedirginlik gittikçe artıyordu.

"Hem evdeki hem de üniversitedeki eşyalarını incelemeliyiz. Bu elbette senin işin. Ama Ystad'dan bir polisin de yanında olmasını istiyorum. Ne aradığımızı bilmiyoruz ama belki bu şekilde ilgimizi çeken bir şeyler bulabiliriz, diye düşünüyorum."

Birch evet dercesine başını salladı. "Sen hemen geri dönecek misin?"

"Evet. Martinsson'la Svedberg'i buraya göndereceğim. Hemen şimdi onları arayıp yola çıkmalarını söyleyeceğim."

Wallander, Ystad Karakolu'nun numarasını çevirerek Martinsson'u istedi ve hiç zaman yitirmeden ona olanları anlattı. Martinsson hemen yola çıkacaklarını söyledi. Wallander ona Lund Karakolu'ndan Birch'le bağlantı kurmasını hatırlattı. Birch'in adını hecelemek zorunda kaldığında Birch gülümsedi.

"Ben de kalmak isterdim," dedi Wallander. "Ama araştırmada geriye dönüp her şeyi yeniden incelemek istiyorum. Blomberg cinayetinin çözümünün henüz göremediğimiz bir yerde gizli olduğunu hissediyorum. Bu üç cinayetin çözümü labirentin bir yerinde ve bunu bir an önce çözmemiz gerekiyor."

"Başkalarının öldürülmesini engellemeyi başarırsak çok iyi olacak," dedi Birch. "Yeterince cinayet işlendi."

Birbirleriyle vedalaştılar. Wallander arabaya atlayarak Ystad'a geri döndü. Sağanak yağmur bir yağıyor bir duruyordu. Sturup Havaalanı'ndan geçerken bir uçağın meydana doğru inişe geçtiğini gördü. Yolda giderken bir yandan da cinayetleri düşünüyordu. Bunu tüm yaşamı boyunca kaç kez yaptığını merak etti birden.

Saat altıya çeyrek kala karakoldaydı. Danışmadan Ebba'ya Höglund'un içerde olup olmadığını sordu.

"Hansson'la birlikte bir saat önce geldiler."

Wallander telaşla merdiveni çıktı. Höglund odasında telefonla konuşuyordu. Wallander ona işaret ederek, holde beklemeye koyuldu. Genç kadının telefonu kapattığını duyar duymaz hızla içeri girdi.

"Benim odaya gitsek iyi olacak," dedi Wallander. "Her şeyi yeniden gözden geçirmemiz gerekiyor."

"Buradan bir şey istiyor musun?" Höglund masasının üstündeki dosyaları gösterdi.

"Hayır. Eğer gerek olursa gelip alırız."

Höglund onun arkasından gitti. Wallander santrala telefon bağlamamalarını söyledi.

"Her şeyi yeniden gözden geçirmeni ve bu cinayetlerde bir kadın parmağı olup olmadığını araştırmanı söylediğimi anımsıyorum."

"Araştırdım," diye karşılık verdi Höglund.

"Tüm materyali yeniden incelememiz gerekiyor," diye sürdürdü konuşmasını Wallander. "Bir açık bulacağımızdan artık eminim. Henüz bu açığı göremedik ama o bir yerlerde, bu kesin. Yanından geçmiş olabiliriz. Doğru yere bakmadığımız için de onu göremedik. Ayrıca bu cinayetlere bir kadın parmağının karıştığından da artık eminim."

"Neden?"

Kristina Blomberg'le yaptığı konuşmayı ve kadının bluzunu çıkararak çürükleri göstermesini anlattı.

"Sen tacize uğramış bir kadından söz ediyorsun," dedi Höglund. "İnsanları öldüren bir kadından değil."

"Aynı şey söz konusu olabilir," dedi Wallander. "Her ne olursa olsun haklı ya da haksız olduğumu öğrenmek zorundayım."

"Nereden başlayalım?"

"En başından. Tıpkı bir öykü gibi. Ve ilk gerçekleşen olay Lödinge'de birinin Holger Eriksson için bir kuyu kazmasıydı. Kuyuyu kazanın bir kadın olduğunu varsay. Ne görüyorsun?"

"Bu söylediklerin olanaksız değil, elbette. Neden bu *davranış biçimi*ni seçti dersin?"

"Cinayetin bir erkek tarafından işlendiği imajını vermek için."

"Bizi şaşırtmak mı istedi?"

"Bu şart değil. Şiddetin nasıl geri geldiğini göstermek de istemiş olabilir. Ya da her iki nedenden ötürü de olabilir."

Wallander bir an için genç kadının söylediklerini düşündü. Höglund'un açıklaması geçerli olabilirdi.

"Neden?" diye sürdürdü konuşmasını. "Ve kim Holger Eriksson'u öldürmek istedi?"

"Gösta Runfeldt için birkaç katil adayı söz konusu olabilir. Ama Eriksson söz konusu olduğunda onunla ilgili çok az şey biliyoruz. Onun yaşamı sanki hiç yaşanmamış gibi."

Höglund'un önemli bir şeylerden söz ettiğinin farkındaydı.

"Ne demek istiyorsun?"

"Söylediklerimi. 80 yaşında olan ve tüm yaşamını Skåne'de geçirmiş bir adamla ilgili çok daha fazla şeyler bilmemiz gerekirdi. Üstelik tanınmış biriydi de. Onun hakkında bu denli az şey bilmemiz bence doğal değil."

"Peki sence neden?"

"Bilmiyorum."

"İnsanlar onun hakkında konuşmaya korkuyorlar mı?"

"Hayır."

"O zaman ne?"

"İşe bir paralı asker aramakla başladık," dedi Hölgund. "Ve uzun süre önce ölmüş birini bulduk. Paralı askerlerin genellikle takma isim kullandıklarını öğrendik. Bu da aslında Holger Eriksson için de geçerli olabilir."

"Yani o da bir zamanlar paralı asker miydi demek istiyorsun?"

"Hayır, sanmıyorum. Ama takma ad kullanabilirdi. Onun adı her zaman Holger Eriksson olmayabilirdi. Onun özel yaşamına ilişkin neden bu denli az şey bilmemizin bir açıklaması da bu olabilir. Belki de bazı zamanlar başka bir adla ortaya çıkıyordu."

Wallander, Eriksson'un yazdığı şiir kitaplarını anımsadı. İlk kitaplarını takma isimle son kitaplarınıysa Holger Eriksson adıyla yayınlamıştı.

"Söylediklerini kabul etmekte zorlanıyorum," dedi Wallander. "Belki de mantıklı bir neden bulamadığım için böyle yapıyorum. İnsan neden adını değiştirir ki?"

"Gizli bir şeyler yapabilmek için."

Wallander genç kadına baktı. "Yani eşcinsel olduğu için mi adını değiştirdiğini söylemek istiyorsun? Yani bu eşcinselliğin toplumda gizli tutulmasının daha iyi olduğu dönemlerde?"

"Olabilir."

Wallander başını evet dercesine salladı ama hâlâ kuşkuluydu. "Jämtland'daki kiliseye bırakılan miras da var. Bunun da bir nedeni olmalı. Neden o kiliseye miras bıraktı? Ve bir de ortadan kaybolan Polonyalı kadın. Onu özel kılan bir şey var. Sence bu ne olabilir? Bunu hiç düşündün mü?"

Höglund başını hayır dercesine salladı.

"O kadın Holger Eriksson'la ilgili araştırma materyallerinde ortaya çıkan tek kadın," dedi Wallander.

"Kadınla ilgili bilgi Östersund'dan gönderildi. Ama bununla henüz birinin oturup ilgilendiğini sanmıyorum. Ayrıca kadın o denli önemli değil. Eriksson'la kadının birbirlerini tanıdıklarına ilişkin elimizde bir kanıt yok."

Wallander birden kararını vermişti.

"Doğru. Bunu en kısa zamanda yapmalıyız. Aralarında bir bağ olup olmadığını hemen öğrenelim."

"Bunu kim yapacak?"

"Hansson. Hepimizden çok daha hızlı okuyabiliyor. Konunun can alıcı noktasını genellikle hemen görüverir."

Höglund gerekli notu aldı. Sonra da Holger Eriksson konusunu bir süreliğine kenara bıraktılar.

"Gösta Runfeldt acımasız bir adamdı," dedi Wallander. "Bundan eminiz. Bu noktada Eriksson'la aralarında bir benzerlik var. Ve şimdi de bu benzerlik Eugen Blomberg içinde geçerli. Runfeldt, Blomberg gibi karısına fiziksel taciz uygulamış. Peki, bu bizi nereye götürecek dersin?"

"Vahşi eğilimleri olan üç adama, en azından ikisinin kadınlara fiziksel şiddet uyguladığını biliyoruz."

"Aynı şey Eriksson için de geçerli olabilir? Bunu henüz bilmiyoruz."

"Polonyalı kadın mı? Krista Haberman mı?"

"Olabilir. Ayrıca Runfeldt'in karısını öldürdüğü doğru da olabilir. Karısının düşüp boğulması için buzu önceden kırıp hazırlamış olabilir."

Somut bir yere doğru gittiklerinin farkındaydı ikisi de. Wallander yeniden soruşturma materyaline döndü.

"Kuyu," dedi. "Kuyuyu düşün."

"Önceden hazırlanmış bir ölüm tuzağıydı o."

"Hatta daha da fazlası. Birini yavaş yavaş öldürmek için hazırlanmış bir tuzak."

Wallander masasının üstündeki kâğıtları karıştırdı.

"Lund'daki patalojiste göre Eriksson ölmeden önce birkaç saat boyunca o bambu kazıklara çakılı kalmış olabilir."

Yüzünü buruşturarak evrakı masanın üstüne fırlattı.

"Runfeldt," dedi. "Bir deri bir kemik hale gelmiş, boğazı sıkılmış, ağaca bağlanmıştı. Bu bize ne anlatıyor?"

"Bu bize onun bir süre tutsak olduğunu anlatıyor. Kuyunun içinde değildi."

Wallander elini kaldırdı. Höglund bir şey söylemedi. Stång Gölü'nü düşünüyordu.

"Buzun içinde donarak ölmek," dedi. "Bence bu en korkunç ölümlerden biri. Buzun altında olup yukarıya çıkamamak. Donup kalmak. Korkunç."

"Buzun altında tutsak kalmak," dedi Höglund.

"Evet. Ben de bunu düşünüyordum."

"Katil intikam alma nedenlerine uygun düşen yöntemler mi icat ediyor, sence?"

"Olabilir. Bu da bir olasılık."

"Eğer bu da bir olasılıksa, o zaman Eugen Blomberg'in başına gelenlerin Runfeldt'in karısının başına gelenlere benzediğini yadsıyamayız."

"Biliyorum," dedi Wallander. "Eğer konuyla yeterince ilgilenirsek bunu da ortaya çıkarabileceğimizi sanıyorum."

Çalışmalarını sürdürdüler. Valizi tartıştılar. Wallander, Narsvinsholm yakınlarındaki ormanda Nyberg'in bulduğu takma tırnaktan söz etti. Sonra da Blomberg üzerinde çalışmaya başladılar. Uygulama aynıydı.

"Plan onun yavaş yavaş boğulmasını sağlamaktı. Başına geleceklerin farkına varması gerekiyordu."

Wallander arkasına yaslanarak Höglund'a baktı.

"Gördüklerini anlat bana."

"Bir intikam ortaya çıkıyor. Her nasılsa bu intikam her cinayette olası bir bağ olarak karşımıza çıkıyor. Kadınlara fiziksel şiddet uygulayan erkeklere

hesaplı bir şiddetle karşılık veriliyor. Sanki kendi ellerini bedenlerinde hissetmeye zorlanıyorlar gibi."

"Doğru söylüyorsun," dedi Wallander. "Devam et."

"Bu davranış biçimi aynı zamanda bu cinayetleri işleyen kişinin kadın olduğu gerçeğini da saklamanın bir yolu olabilir. Cinayetlerde bir kadın parmağının olma olasılığını düşünmemiz bile ne denli uzun sürmüştü, değil mi? Ve katilin kadın olduğunu düşündüğümüz anda da bunu hemen yadsıdık."

"Katilin kadın olmadığını bize ne gösteriyor?"

"Bu konuda henüz pek bir şey bilmiyoruz. Kadınlar kendilerini ya da çocuklarını savunmak zorunda kalmadıkça kesinlikle şiddette başvurmazlar. Ve o zaman bile başvurdukları şiddet içgüdüsel olarak, kendini savunmak için ortaya çıkan türde bir şiddet olur. Bir kadın genelde bir kuyu kazmaz. Bir adamı kaçırıp tutsak almaz. Ya da bir adamı çuvalın içine koyup göle atmaz."

Wallander ona dikkatle baktı.

"Genelde," dedin. "Bu senin sözcüğün."

"Bu cinayetler eğer gerçekten de bir kadın tarafından işlenmişse kadının kesinlikle iyice hasta olması gerekir."

Wallander yerinden kalkarak cama yaklaştı. "Bir şey daha var," dedi. "Az önce oluşturduğumuz iskambil kartlarından yaptığımız ev anında yıkabilir. Kadın katilimiz belki de kendi intikamını almıyordur. Başkalarının intikamını alıyordur. Runfeldt'in karısı öldü. Blomberg'in karısının da bu cinayeti işlemediğine eminim. Eriksson'un yaşamında hiçbir zaman bir kadın olmadı. Eğer burada bir intikam söz konusuysa ve katil kadınsa o zaman bu kadın başkalarının intikamını alıyor demektir. Mantıklı gelmiyor ama olmayacak bir şey de değil. Eğer bu sözlerimde haklı çıkarsam ilk kez böylesi bir şeyle karşılaşmış olacağım."

"Tek bir kadın söz konusu olmayabilir," dedi Höglund duraksayarak.

"Bir dizi ölüm meleği mi demek istiyorsun? Bir grup kadın mı? Yeni bir mezhep mi?"

"Olmayacak bir şey değil."

"Evet, haklısın," dedi Wallander.

Yeniden sandalyesine geçip oturdu. "Bunun tam tersini yapmanı istiyorum," dedi. "Tüm delilleri yeniden gözden geçir. Ve sonra da bana bu cinayetleri neden tek bir kadının işlemediğini anlat."

"Blomberg'in başına gelenlere ilişkin daha fazla bilgi edinmeyi beklesek daha iyi olmaz mı?"

"Olabilir. Ama fazla zamanımız olduğunu sanmıyorum."

"Bir cinayet daha mı işlenebilir demek istiyorsun?"

Wallander genç kadına dürüst bir yanıt vermek istiyordu. Karşılık vermeden uzun bir süre oturdu.

"Bunun bir başlangıcı yok," dedi. "En azından hiçbirimiz bunu göremiyoruz. Bu da olayların bir sonu olmayacağı anlamına geliyor. Yeni bir cinayet işlenebilir. Ve hangi yöne bakmamız gerektiğini bile bilmiyoruz."

Daha fazla çalışmadılar. Wallander, ne Martinsson, ne de Svedberg aramadığı için huzursuzdu. Sonra da birden santrala telefon bağlamamasını söylediğini anımsadı. Santralı aradı. Ne Martinsson, ne de Svedberg aramıştı. Ararlarsa bağlamasını söyledi.

"Hırsızlık olayları," dedi Höglund birdenbire. "Hem çiçekçi dükkânındaki, hem de Eriksson'un evindeki olayları. Bunlar çizdiğimiz resme nasıl uyuyor?"

"Bilmiyorum," diye karşılık verdi. "Ya da yerdeki kan izleri. Bir ara bununla ilgili bir açıklamam olduğunu sanıyordum ama artık olmadığını görüyorum."

"Bu konuyu çok düşündüm," dedi Höglund.

Wallander onun heyecanlandığını fark etti. Konuşmasını sürdürmesi için başını salladı.

"Olanlardan ne çıkarabileceğimi konuşup durduk," diye söze başladı Höglund. "Holger Eriksson hiçbir şeyin çalınmadığı bir hırsızlık olayını polise haber verdi. Bunu neden yaptı?"

"Ben de bunu çok düşündüm," dedi Wallander. "Birinin evine girmiş olmasına çok kızmış olabilir."

"Öyleyse bu örneğe uyuyor."

Wallander onun ne söylediğini anlayamamıştı.

"Evine sadece onu kızdırmak için girildiği de söz konusu olabilir."

"İlk uyarı niteliğinde mi?" diye sordu Wallander. "Bunu mu demek istiyorsun?"

"Evet."

"Peki ya çiçekçi dükkânı?"

"Runfeldt evinden çıkar. Ya da çıkarılır. Sabahın erken bir saatidir. Taksi beklemek için yolun kenarına gider. Orada arkasında hiçbir iz bırakmadan kaybolur. Peki, ya çiçekçi dükkânına gitmişse? Dükkân evine çok yakın. Valizini ön kapıya bırakabilir. Ya da yanına alabilir. Valiz ağır değildi ki."

"Dükkâna neden gitmiş olabilir?"

"Bilmiyorum. Belki bir şey unutmuştu."

"Yani orada kendisine saldırıldığını mı söylemek istiyorsun?"

"Bunun harika bir fikir olmadığını ben de biliyorum. Ama evet bunları düşünüyorum."

"Diğerlerinden daha kötü düşünceler değil," dedi Wallander. Genç kadına baktı.

"Yerdeki kan izlerinin Runfeldt'in kanı olup olmadığı kontrol edildi mi?"

"Sanmıyorum. Yapılmamışsa bu benim suçum."

"Cinayet soruşturmalarında her hatadan birini sorumlu tutmaya kalkışacak olursak başka bir şeye zamanımız kalmaz," dedi Wallander. "Kan izi örnekleri var mı?"

"İlgileneceğim. Hemen şimdi."

Höglund yerinden kalkarak dışarı çıktı. Wallander kendini çok yorgun hissediyordu. Güzel bir konuşma yapmışlardı ama huzursuzluğu daha da artmıştı. Konunun can alıcı noktasından çok uzaktaydılar. Soruşturma hepsini bir yöne çekebilecek yerçekimi gücünden hâlâ yoksundu.

Holde yüksek sesle konuşan birini duydu. Baiba aklına gelmişti ama tüm dikkatini yeniden soruşturmanın üstünde yoğunlaştırmaya çalıştı. Dışarı çıkarak kahve aldı. Yerel bir kuruluşun kendilerine "Balta Dostları" adı vermelerinin uygun olup olmadığına karar verip vermediğini sordu bir polis memuru. Wallander hayır dedi ve odasına geri döndü. Yağmur dinmişti. Bulutlar su kulesinin üstünde gökyüzünde kıpırdamadan duruyorlardı.

Telefon çaldı. Arayan Martinsson'du. Wallander arkadaşının ses tonundan önemli bir şeylerin gerçekleştiğine ilişkin bir ipucu duymaya çalıştı ama duyamadı.

"Svedberg az önce üniversiteden geldi. Eugen Blomberg tahta oyma işleriyle de ilgileniyormuş. Üniversitenin gözde öğretmenlerinden biri olmadığı anlaşılıyor. Lund'daki çocuk kliniğine üyeymiş ama üstünde çalıştığı konu önemli değilmiş. En azından Svedberg bunları söyledi."

"Devam et," dedi Wallander sabırsızlığını gizlemeye çalışmadan.

"İnsanın olaylara nasıl bu denli ilgisiz olabileceğini anlamakta zorlanıyorum," dedi Martinsson. "Şu lanet olasıca sütünün dışında hiçbir şeyle ilgilenmiyormuş. Hiçbir şeyle. Bir tek şeyin dışında."

Wallander bekledi.

"Başka bir kadınla ilişkisi varmış. Bazı mektuplar buldum. Bu mektuplarda sürekli olarak K ve A harfleri karşıma çıktı. İşin daha da ilginç yanı kadının hamile olması."

"Bunu nasıl öğrendin?"

"Mektuplardan. Son mektupların birinde kadın doğumun çok yaklaştığından söz ediyor."

"Mektupta tarih var mı?"

"Yok. Ama kadın televizyonda gördüğü ve çok beğendiği bir filmden de söz etmiş mektubunda. Ve eğer yanlış anımsamıyorsam o film birkaç ay önce gösterildi. Tabii emin olmak için televizyon kanalıyla bağlantı da kurabiliriz."

"Kadının adresi var mı?"

"Yok."

"Lund'da oturup oturmadığına ilişkin bir şey var mı?"

"Hayır. Ama büyük olasılıkla Skåne'de oturuyor. Bu bölgeye yönelik birkaç ifade kullanmış."

"Blomberg'in karısıyla bu konuyu konuştun mu?"

"Ben de seni bunun için aradım zaten. Sence bekleyeyim mi yoksa gidip hemen onunla konuşayım mı?"

"Konuş," dedi Wallander. "Bekleyecek zamanımız yok. Ayrıca kadının bu ilişkiden haberi olduğunu hissediyorum. Bir an önce o kadının adını ve adresini öğrenmemiz gerek. Öğrenir öğrenmez de beni hemen ara."

Wallander daha sonra bir süre eli ahizenin üstünde öylece oturdu. Nefret duygusu tüm benliğini sarıyordu. Martinsson'un az önce söyledikleri ona bir şeyi anımsatmıştı. Bunun Svedberg'le bir ilgisi vardı ama tam olarak ne olduğunu anımsamıyordu.

Martinsson'un telefonunu beklerken Hansson kapıdan başını içeri uzatarak akşamüstü Östersund'dan gelen soruşturma materyali üzerinde çalışmaya başlayacağını söyledi.

"Evrak on bir kilo," dedi.

"Tarttın mı?" diye sordu Wallander şaşkınlıkla.

"Ben tartmadım ama getiren kurye tartmış. Kaç para ödediğimizi merak ediyor musun?"

"Hayır."

Hansson gitti. Wallander yatağının hemen ayak ucunda uyuyan siyah bir Labrador'un hayalini kurdu. Saat 19.40'dı. Martinsson hâlâ aramamıştı. Nyberg aramış ve o gece çalışmayacağını haber vermişti. Nyberg neden kendisini aramıştı? Evde olacağını söylemek için mi yoksa huzur içinde bir gece geçirmek istediğinden mi?

Sonunda Martinsson aradı.

"Uyuyordu," dedi. "Onu uyandırmak istemedim. Onun için bu denli geç aradım."

Wallander karşılık vermedi. Kendisi olsaydı Kristina Blomberg'i uyandırmak için bir an bile düşünmezdi.

"Ne dedi?"

"Haklıymışsın. Kocasının yaşamında başka kadınların olduğunu biliyor. Ama K ve A harfleri onda herhangi bir çağrışım yapmadı."

"Kadının adresini biliyor mu?"

"Bilmediğini söyledi. Ben de ona inandım."

"Ama kocasının kasabadan çıkıp çıkmadığını mutlaka biliyordu."

"Bunu da sordum. Hayır, dedi. Ayrıca kocasının arabası da yokmuş. Ehliyeti bile yokmuş adamın."

"Bu da kadının yakınlarda bir yerde oturduğunu gösteriyor."

"Ben de aynı şeyi düşünüyorum."

"İsminin ve soyadının başharfleri K ve A olan bir kadın. Onu mutlaka bulmalıyız. Şimdilik her şeyi bırak. Birch orada mı?"

"Bir süre önce karakola döndü."

"Svedberg nerede?"

"Blomberg'i iyi tanıyan biriyle konuşmaya gitti."

"İsim ve soyadı K ve A harfleriyle başlayan bir kadını aramaya başlamasını söyle ona."

"Onu bulacağımı sanmıyorum," diye karşılık verdi Martinsson. "Cep telefonunu burada unuttu."

Wallander küfretti.

"Blomberg'in karısı kocasının en iyi arkadaşının kim olduğunu bilmeli. Svedberg'e de bunları anlatmalısın."

"Elimden geleni yapacağım."

Wallander telefonu kapattı. Birden az önce anımsamaya çalıştığı şeyi anımsadı. Lund'daki karakolun telefon numarasını bularak Birch'ü istedi.

"Galiba önemli bir şey yakaladık," dedi Wallander.

"Martinsson, Siriusgatan'da bir zamanlar kendisiyle birlikte çalışan Ehrén'le konuştu," dedi Birch. "Anladığım kadarıyla başharfleri K ve A olması olası, kimliği meçhul bir kadını arıyormuşuz."

"'Olması olası' değil, bunlar onun gerçekten de başharfleri," dedi Wallander. "Karin Andersson, Katrina Alström...adı her neyse onu mutlaka bulmalıyız. Ayrıca çok önemli olduğunu düşündüğüm bir şey daha var."

"Kadının hamile olduğu mu?"

Birch hızlı düşünüyordu.

"Evet," dedi Wallander.."Lund'daki doğumhaneyle bağlantı kurmalı ve yakında doğum yapan ya da yapacak olan kadınları incelemeliyiz. Başharfleri K ve A olanları elbette."

"Bununla ben ilgilenirim," dedi Birch. "Bunlar duyarlı konular."

Wallander telefonu kapattı. Terlemeye başlamıştı. Bir şeyler hareket etmeye başlamıştı. Koridora çıktı. Kimseler yoktu. Telefonun sesiyle irkildi. Arayan Höglund'du. Runfeldt'in çiçekçi dükkânındaydı.

"Burada kan izi yok," dedi. "Vanja Andersson yeri kendi silip temizlemiş. Kan izinin sinir bozucu olduğunu düşünmüş."

"Bezi ne yapmış?"

"Atmış. Çöp uzun bir süre önce alınmış, tabii ki."

Wallander küçük bir miktar kanın inceleme için yeterli olduğunu biliyordu.

"Ayakkabıları," dedi. "Vanja Andersson temizlik yaptığı gün ayağında ne ayakkabılar varmış? Tabanına kan bulaşmış olabilir."

"Bekle, hemen soracağım."

Wallander bekledi.

"Tahta takunyalar varmış," dedi Höglund. "Ama onlar şimdi evindeymiş."

"Git ve al onları. Sonra da buraya getir ve Nyberg'i evinden ara. Takunyaların tabanında kan izi olup olmadığını bize o söyleyebilir."

Bu konuşma sırasında Hamrén kapının eşiğinde duruyordu. Wallander onu Ystad'a geldiğinden bu yana pek görememişti. Malmölü iki dedektifin hangi konu üzerinde çalıştıklarını merak ediyordu.

"Eriksson ve Runfeldt'le ilgili evrak üstünde çalışıyordum şimdi de Martinsson'un Lund'dan getireceği evrak çıktı. Şimdiye değin aralarında bir benzerlik yakalayamadım," dedi. "Yollarının kesiştiğini sanmıyorum."

"Yine de her şeyi sonuna değin incelemek çok önemli," dedi Wallander. "Bir yerde bu araştırmalar mutlaka kesişecek. Bundan eminim."

"Peki ya Blomberg?"

"O da tablodaki yerini alacak. Bunun dışında bir şeyin olabileceğine inanmıyorum."

"Polisin işi bu, olasılıkları değerlendirmek."

"Haklısın."

Hamrén'in elinde piposu vardı.

"Pipo içeceğim. Nikotin beynimi açıyor."

Hamrén gitti. Saat 20.00 olmuştu. Wallander, Svedberg'in gelmesini bekledi. Kafeteryaya giderek kahveyle bisküvi aldı. Sonra da bir süre orada kalıp boş gözlerle televizyona baktı. Comoro Adası'ndan çekilmiş olağanüstü güzellikte görüntüler geldi ekrana. Bu adanın nerede olduğunu merak etti. Saat

20.45'de yeniden odasında oturuyordu. Birch aradı. Son birkaç ay içerisinde doğum yapmış ya da bir iki ay sonra doğum yapacak kadınların listesini incelemişlerdi. Ne var ki, başharfleri K ve A olan bir kadına rastlamamışlardı. Wallander telefonu kapattıktan sonra eve gitmeyi geçirdi aklından. Kendisine gereksinme duyarlarsa cep telefonundan arayabilirlerdi. Martinsson'a ulaşmaya çalıştı ama başaramadı. Daha sonra Svedberg aradı. Bu arada saat 21.10 olmuştu.

"Başharfleri K ve A olan biri yok," dedi. "Ya da en azından Blomberg'in en iyi arkadaşı olduğunu söyleyen adamın bundan haberi yok."

"Hiç olmazsa bunu öğrendik," dedi Wallander düş kırıklığını gizlemeye gerek duymadan.

"Ben eve gidiyorum," dedi Svedberg.

Wallander tam ahizeyi yerine koymuştu ki, telefon yeniden çaldı. Bu kez Birch arıyordu.

"Ne yazık ki," dedi. "Başharfleri K ve A olan biri yok."

"Lanet olsun," dedi Wallander.

İkisi de bir an sessiz kaldı.

"Başka bir yerde doğum yapmış olabilir," dedi Birch. "İllaki Lund'da yapması gerekmiyor ki."

"Haklısın," dedi Wallander. "Bununla yarın ilgileniriz." Telefonu kapattı.

Artık bunun Svedberg'le ilgili olduğunu düşünüyordu. Masasının üstünde duran kâğıt parçası oraya bir rastlantı sonucu gelmiş olmalıydı. Ystad doğumhanesinde bir gece olan olağandışı olaylar hakkında. Bir saldırı mı olmuştu? Yoksa sahte bir hastabakıcı mıydı söz konusu olan?

Svedberg'i cep telefonundan aradı.

"Neredesin?" diye sordu Wallander.

"Daha Staffanstorp'a bile gelmedim."

"Hemen karakola gel. Kontrol etmemiz gereken bir şey var."

"Peki," dedi Svedberg. "Geliyorum."

Svedberg'in gelmesi tam 45 dakika sürdü. Saat 22.00'yi vurmak üzereyken Svedberg, Wallander'in odasının kapısında belirdi. Wallander o arada az önceki düşüncesinden kuşku duymaya başlamıştı bile.

Tüm bunlar onun düşgücünün bir ürünü de olabilirdi.

27.

Kapı arkasından kapanıncaya değin olanları tam olarak anlayamamıştı. Kapıdan çıkmış, basamakları inmiş ve arabasına binip direksiyonun başına geçmişti. Sonra da kendi adını yüksek sesle söylemişti: Åke Davidsson.

Åke Davidsson çok yalnız bir adamdı. Başına böylesi bir şeyin geleceği aklının ucuna bile gelmezdi. Birlikte yaşamamalarına karşın uzun yıllardan beri ilişkisi olan kadının birdenbire kendisine bu ilişkinin bittiğini ve evini terk etmesini söylemesini aklı almıyordu.

Ağlamaya başladı. Canı yanmıştı. Anlayamıyordu. Ama sevgilisi son derece kararlı bir dille ilişkilerinin bittiğini ve bir daha asla evine gelmemesini söylemişti. Kendisiyle birlikte yaşamak isteyen başka bir adamla tanışmıştı.

17 Ekim Pazartesi, neredeyse gece yarısıydı. Gözlerini kısarak karanlığa baktı. Hava kardıktan sonra araba kullanmaması gerektiğini biliyordu. Gözleri yeterince iyi görmüyordu. Özel gözlükleri sayesinde gündüzleri araba kullanabiliyordu. Dikiz aynasından baktı. Kaldırımın çizgisini görebiliyordu. Ne var ki, başka bir seçeneği yoktu. Tüm geceyi orada arabasının içinde geçiremezdi. Malmö'ye geri dönmek zorundaydı.

Arabayı çalıştırdı ve kendini çok kötü hissederek yola koyuldu. Gerçekten de çok zor görüyordu. Belki de otoyola çıkarsa daha kolay gidebilirdi. Ama önce Lödinge'den çıkması gerekiyordu.

Yanlış köşeye saptı. O çevrede birçok küçük sokak vardı ve hepsi de birbirine benziyordu. Yarım saat sonra yolunu kaybettiğini anladı. Çıkmaz bir sokaktaki bir evin bahçesine girmişti ve arabayı geri vitese takarak dönmeye çalıştı. Birden farların ışığında gözüne bir şey ilişti. Biri arabaya doğru geliyordu. Rahatlayarak derin bir soluk aldı. Bu gelen kişi ona otoyola nasıl çıkılacağını mutlaka söylerdi. Arabasının kapısını açarak dışarı çıktı.

Sonra da her şey birden karardı.

Svedberg'in Wallander'in görmek istediği kâğıt parçasını bulması on beş dakika sürmüştü. Svedberg saat 22.00'de geldiğinde Wallander ondan ne istediğini açık ve net bir şekilde belirtmişti.

"Bu karanlığa kurşun sıkmak olabilir," demişti Wallander. "Ama başharfleri K ve A olan ve ya birkaç ay önce ya da yakınlarda burada Skåne'de doğum yapacak bir kadını arıyoruz. Kadının Lund'da olduğunu sandık ama yanıldığımız ortaya çıktı. Belki de burada, Ystad'dadır. Ystad'daki hastanenin doğum bölümünün tüm ülkede ün saldığını duydum. Bir gece bu hastanede garip bir şey oldu, bir süre sonra yinelendi ve ben şimdi ne olduğunu öğrenmek istiyorum."

Svedberg kâğıt parçasını bulunca kendisini sabırsızlıkla bekleyen Wallander'in yanına gitti.

"Ylva Brink," dedi Svedberg. "Benim kuzenim, ikinci dereceden. Doğumhanede de ebe. Bir gece doğumhanede kimliği meçhul bir kadının göründüğünü rapor etmek için buraya gelmişti. Ylva çok tedirgindi."

"Neden?"

"Gece yarısı doğumhanede bir yabancının dolaşması hiç de olağan bir şey değil, de ondan."

"Bu konuyla yakından ilgilenmeliyiz," dedi Wallander. "Bu ne zaman olmuştu?"

"30 Eylül gecesi."

"Ve kuzenin çok tedirgin olmuştu, öyle mi?"

"Ertesi gün, cumartesiydi, buraya geldi. Bir süre onunla konuştum. Bu notları da o zaman almıştım zaten."

"Peki ikinci kez ne zamandı?"

"13 Ekim gecesi. Ylva o gece de nöbetçiydi. İşte o gece yere düşmüş. Ertesi sabah beni oraya çağırdılar."

"Ne olmuştu?"

"Kadın yine hastaneye gitmiş. Ylva onu durdurmaya çalışırken kadın bir yumrukla Ylva'yı yere sermiş. Ylva kendini bir at tekmelemiş gibi hissettiğini söylemişti."

"O kadını daha önce hiç görmemiş mi?"

"30 Eylül gecesi görmüş."

"Kadının üstünde üniforma mı varmış?"

"Evet. Ama Ylva kadının hastane personeli olmadığından adı gibi emin."

"Nasıl bu kadar emin olabilir? Hastanede çalışan ve onun tanımadığı birçok kişi olmalı."

"Emindi. Nedenini sormadım ama emindi."

"Bu kimliği meçhul kadın 30 Eylül ve 13 Ekim geceleri hastanenin doğumhanesiyle ilgilenmiş," dedi. "Gecenin geç saatinde hastaneye iki kez gitmiş ve birinde de ebelerden birini yere sermekten kaçınmamış. Peki bu kadın neyin peşindeymiş?"

"Ylva da bunu öğrenmek istiyor."

"Bilmiyor mu?"

"Koğuşu iki kez dolaşmışlar ama her şey yerli yerindeymiş."

Wallander saatine baktı. 22.45'ti.

"Kuzenini ara," dedi. "Uyandırman gerekse bile uyandır."

Svedberg evet dercesine başını salladı. Wallander kendi telefonunu işaret etti. Genellikle unutkan biri olan Svedberg'in telefon numaralarınıysa nedense hiçbir zaman unutmadığını biliyordu. Svedberg numarayı çevirdi. Telefon karşı tarafta defalarca çaldı ama açılmadı.

"Evde olmadığına göre mutlaka hastanededir," dedi.

Wallander yerinden fırladı.

"Bu çok daha iyi," dedi. "Linda'nın doğumundan beri doğumhaneye hiç gitmedim."

"Eski bölümü yıktılar," dedi Svedberg. "Artık yepyeni bir doğumhane var."

Arabayla hastaneye gitmeleri birkaç dakika sürdü. Wallander birkaç yıl önce göğsünde şiddetli bir ağrıyla uyanıp kalp krizi geçirdiğini sandığı o geceyi anımsadı. O vakitten beri de hastaneye hiç gitmemişti. Kapı açıldı nöbetçi memur koşarak gelip açtı. Wallander ona kimliğini gösterdi ve doğruca doğumhane bölümüne gittiler. Doğumhaneye açılan kapının önünde bir kadın onları bekliyordu.

"Kuzenim," dedi Svedberg. "Ylva Brink."

Wallander, Ylva Brink'in elini sıktı, onun hemen arkasında duran hastabakıcıya gözucuyla bir bakış fırlattı. Ylva onları küçük bir çalışma odasına aldı.

"Şu anda ortalık sakin," dedi. "Ama her an birinin sancısı tutabilir."

"Hemen konuya gireceğim," dedi Wallander. "Hastalarla ilgili tüm bilginin gizli olduğunu biliyorum ve bu kuralı da değiştirmeye niyetim yok. Ben yalnızca 30 Eylül ve 13 Ekim günleri arasında adı Karin gibi K'yla başlayan ve soyadı da Andersson gibi A'yla başlayan bir kadının burada doğum yapıp yapmadığını öğrenmek istiyorum."

Ylva Brink yerinde huzursuzlukla kıpırdandı.

"Bir şey mi oldu?"

"Hayır," dedi Wallander. "Yalnızca birinin kimliğini saptamamız gerekiyor, o kadar."

"Size bu bilgiyi vermem," dedi Ylva. "Hasta kendisiyle ilgili bilginin verilebileceğine ilişkin bir form imzalamadıkça bu tür bilgiler gizlidir. Aynı kuralın başharfleri için de geçerli olduğundan eminim."

"Benim bu sorumun yanıtı er ya da geç nasılsa verilecek," dedi Wallander. "Ne var ki, benim bu yanıtı hemen şimdi almam gerekiyor."

"Size yine de yardımcı olamam."

Svedberg konuşmadan bir kenarda oturuyordu. Wallander onun kaşlarını çattığını gördü.

"Burada erkekler tuvaleti var mı?" diye sordu.

Svedberg, Wallander'e bakarak başını salladı.

"Yolda tuvalete gitmek istediğini söylemiştin."

Wallander onun ne demek istediğini anlayarak yerinden kalkıp odadan çıktı.

Geri dönmek için beş dakika bekledi. Döndüğünde Ylva Brink odada değildi. Svedberg masanın üstündeki evraka eğilmiş bakıyordu.

"Ona ne söyledin?" dedi Wallander.

"Ailemizi utandırmaması gerektiğini," diye karşılık verdi Svedberg. "Ayrıca bu yüzden hapiste bir yıl yatabileceğini de söyledim."

"Neden ötürü?" diye sordu Wallander hayretle.

"Yasal görevleri yerine getirmemekten."

"Böylesi bir suç yok ama, değil mi?"

"Elbette yok ama o bunu bilmiyor. İşte tüm isimler burada. Bir an önce okusak iyi olacak."

Listeyi baştan sona okudular. Listedeki kadınların hiçbirinin adları K. ve A. ile başlamıyordu. Wallander korktuğunun başına geldiğini fark etti. Yine bir çıkmaz sokağa girmişlerdi.

"Belki de bu K ve A harfleri ismin başharfleri değil," dedi Svedberg düşünceli bir sesle. "Belki bunların başka bir anlamı var."

"Ne tür bir anlamı olabilir?"

"Hey, dur bir dakika. Burada Katarina Taxell diye biri var," dedi Svedberg.

"Belki de K.A harfleri Katarina'nın kısaltılmışı da olabilir."

Wallander isme baktı. Bir kez daha listeyi baştan sona inceledi. K.A. harflerine uygun başka bir isim yoktu. Ne Karin, ne de Karolina adları vardı listede.

"Haklı olabilirsin," dedi. "Adresi yaz."

"Adres burada yok," diye karşılık verdi Svedberg. "Yalnızca doğum yapacak kadınların adları var. Ben Ylva'yla konuşurken sen aşağıda bekle."

"Kuzenine aileyi utandırmamasını bir kez daha anımsat," dedi Wallander. "Suçlardan falan söz etme. Bu daha sonra başımıza iş açabilir. Katarina Taxel'in hâlâ burada olup olmadığını öğrenmek istiyorum. Kendisini görmeye gelenleri, bu kadında alışılmışın dışında bir şey olup olmadığını öğrenmek istiyorum. Ailesinin olup olmadığını da. Ama en önemlisi adresi."

"Bu biraz uzun sürecek," dedi Svedberg. "Ylva bir doğuma gitti."

"Beklerim," diye karşılık verdi Wallander. "Gerekirse tüm gece burada beklerim."

Masanın üstündeki bisküvilerden bir tane alarak odadan çıktı. Acil bölümünün önünden geçerken bir ambulanstan güçlükle indirilmeye çalışılan kanlar içindeki sarhoş bir adam gözüne ilişti. Wallander onu tanıyordu. Adamın adı Niklasson'du ve Ystad dışında eski demir parçalarını satıyordu. Genellikle ayık olurdu ama zaman zaman da içkinin dozunu kaçırır ve saldırgan olurdu.

Wallander onu hastaneye getiren iki hastabakıcıyı da tanıyordu.

"Durumu kötü mü?" diye sordu.

"Niklasson güçlüdür," diye karşılık verdi hastabakıcılardan yaşlı olanı. "Kurtulacak. Sandskogen'deki bir barda çıkan kavgaya karışmış."

Wallander otoparka gitti. Hava soğuktu. Lund'da Karin ya da Katarina adında birinin olup olmadığını öğrenmeleri gerekiyordu. Bununla Birch ilgilenirdi. Saat 23.30'du. Svedberg'in arabasının kapısını açmaya çalıştı. Kilitliydi. İçeri girip anahtarları almayı düşündü. Soğukta uzun bir süre beklemesi gerekebilirdi. Ama bundan vazgeçerek otoparkta volta atmaya başladı.

Birden Roma'yı anımsamıştı. Babasını Roma'da yürürken gözlerinin önünde canlandırdı. Babasının arkasından gidiyordu. Önce İspanyol Merdivenleri'ne, sonra da çeşmeye gelmişlerdi. Gözleri yaşardı. Roma'da mutluluk içinde dolaşan bu yaşlı adam acaba kısa bir süre sonra öleceğini düşünmüş müydü?

Wallander durdu. Boğazına bir yumruk tıkanmıştı. Babasının yasını tutmak için gereksinimi olan o huzur dolu günler ne zaman gelecekti? Yaşam olanca hızıyla sürüyordu. Yakında 50 yaşına basacaktı. Sonbahardaydılar. Saat gece yarısına geliyordu. Ve bir hastanenin otoparkında soğuktan titreyerek volta atıyordu. Dış dünyanın her geçen gün kendisine daha da yabancı geldiğini hissediyor ve bundan da çok korkuyordu. Kendini dış dünyadan soyutlamak istemiyordu. O zaman geriye ne kalırdı? Erken emeklilik mi? Masa başı işinde çalışmak mı? Uyuşturucular ve trafik kazalarıyla ilgili konuşmalar yaparak mı yaşamak istiyordu?

Ev, diye geçirdi içinden. Ve de bir köpek. Ve belki de Baiba. Dış görünüşünün bir an önce değişmesi gerekiyordu. İşe bununla başlamalıyım, dedi kendi kendine. Sonra da bakalım neler olur. İşim çok yoğun. Bu şekilde yaşamayı sürdüremem.

Saat gece yarısını geçmişti. Otoparkta volta atmayı sürdürdü. Ambulans gitmişti. Etrafta derin bir sessizlik hüküm sürüyordu. Düşünmesi gereken birçok şey olduğunu biliyordu ama kendini çok yorgun hissediyordu. Beklemenin dışında yapabileceği bir şey yoktu. Ve donmaması için de volta atmayı sürdürmesi gerekiyordu.

Sonunda Svedberg hastaneden çıktı. Hızlı adımlarla yürüyordu. Wallander onun bir şeyler öğrendiğini hemen anlamıştı.

"Katarina Taxell, Lundlu," dedi.

Wallander heyecanlanmaya başlamıştı.

"Hastanede mi?"

"15 Ekimde doğum yapmış. Evinde."

"Adresini öğrenebildin mi?"

"Daha da fazlasını öğrendim. Çocuğunun babası kayıtlara geçmemiş. Ve burada yatarken de kendisini görmeye gelen olmamış."

Wallander soluğunu tutuyordu. "O zaman bu aradığımız kadın olmalı," dedi. "Kendisinden K.A diye söz edilen kadın."

Hiç zaman kaybetmeden karakola geri döndüler. Karakola yaklaştıklarında aniden karşılarına çıkan yabani tavşanı ezmemek için Svedberg frene basıp direksiyonu kırdı. Boş kafeteryada oturdurlar. Nöbetçi polislerin odasındaki telefonlar çalıyordu. Wallander fincanını sade kahveyle doldurdu.

"Blomberg'i çuvala tıkan kadın o olamaz," dedi Svedberg kahve kaşığıyla başını kaşıyarak. "Yeni doğum yapan bir annenin sokağa çıkıp birini öldürmesi olası değil."

"O bir bağlantı," dedi Wallander. "Tabii düşündüğüm doğruysa. Bu kadın Blomberg'le şu anda çok önemli olan o kişi arasında bir yerde."

"Ylva'yı bir yumrukla yere seren sahte hastabakıcı mı?"

"Evet."

Svedberg, Wallander'in düşüncelerini tahmin edebiliyordu.

"O zaman o hastabakıcı kılıklı kadının bizim Katarina'yı görmek için doğumhaneye geldiğini düşünüyorsun, öyle mi?"

"Evet."

"Peki ama neden gece yarısı gelmiş olabilir? Herkesin yaptığı gibi neden ziyaret saatleri içinde kadını görmeye gitmemiş? Doğum koğuşunda da mutlaka ziyaretçi saatleri olmalı, değil mi? Ve hastaları ziyaret edenlerin ya da ziyaretçileri olanların adları bir deftere yazılmıyor, değil mi?"

Wallander, Svedberg'in bu sorularının çok önemli olduklarının farkındaydı. Devam etmeden önce bu soruların yanıtlanması gerekiyordu.

"Belki de görünmek istemedi," dedi. "Bence bundan başka mantıklı bir açıklama olamaz."

"Kimin tarafında görünmek istemedi?" diye sordu Svedberg inatçı bir sesle. "Tanınmaktan mı korkuyordu? Katarina Taxell'in bile kendisini görmek istemesini istemiyordu? Uyuyan bir kadına bakmak için mi hastaneye gece yarısı gitti?"

"Bilmiyorum," dedi Wallander. "Garip olduğunu ben de kabul ediyorum."

"Bunun yalnızca tek bir açıklaması olabilir," diye sürdürdü konuşmasını Svedberg. "Gündüz tanınabileceğinden gece yarısı hastaneye gitmeyi yeğledi."

Wallander bu sözleri düşündü. "Yani hastanede gündüz çalışanlardan birinin kendisini tanıyabileceğinden korktuğunu mu söylemeye çalışıyorsun?"

"Bu söz konusu kadının doğum koğuşuna iki kez hem de geceleri gittiği gerçeğini bir kenara atamayız. Ve yanlış hiçbir şey yapmayan kuzenime de bir yumruk indirmek zorunda kalıyor."

"Başka bir açıklama daha var," dedi Wallander.

"Ne?"

"Belki de doğum koğuşuna ancak geceleri gidebiliyordu."

Svedberg düşünceli bir şekilde başını evet dercesine salladı.

"Bu da olabilir, tabii ki. Peki ama neden?"

"Bunun birçok nedeni olabilir. Yaşadığı yerden, işinden kaynaklanabilir. Ya da ziyaretleri gizli yapmak istemiş de olabilir."

Svedberg kahve fincanını kenara itti.

"Onun ziyaretleri çok önemli olmalı. Oraya iki kez gitmiş."

"Bir zaman çizelgesi hazırlayabiliriz," dedi Wallander. "Hastaneye ilk kez 30 Eylül gecesi gitmiş. Bu da herkesin en yorgun olduğu zaman. Hastanede birkaç dakika kalmış ve sonra da ortadan kaybolmuş. İki hafta sonra da yeniden ortaya çıkmış. Hem de aynı saatte. Ne var ki, bu kez Ylva Brink tarafından durdurulmuş ama kendisini durduran ebeyi bir yumrukta yere sermiş. Sonra da arkasından hiçbir iz bırakmadan yine ortadan kaybolmuş."

"Katarina Taxell de birkaç gün sonra doğum yapmış."

"Ve kadın bir daha geri gelmemiş. Öte yandan Eugen Blomberg öldürüldü."

"Tüm bunların arkasında o hastabakıcının olduğunu mu düşünüyorsun?"

Hiçbir şey söylemeden yalnızca bakıştılar.

Wallander birden Svedberg'e Ylva Brink'e sormasını istediği önemli bir ayrıntıyı söylemeyi unuttuğunu fark etti.

"Gösta Runfeldt'in valizinde bulduğumuz plastik kimlik kılıfını anımsıyor musun?" diye sordu. "Hastane personelinin kullandığı türden olan kılıfı?"

Svedberg başını evet dercesine salladı. Anımsamıştı.

"Hadi hemen doğum koğuşunu ara," dedi. "Ylva'ya kendisini yumrukla yere seren kadının yakasında bir kimlik olduğunu hatırlayıp hatırlamadığını sor."

Svedberg telefon etmek için ayağa kalktı. Telefon konuşması kısa sürmüştü.

"Kadının kimlik taktığını hatırlıyor," dedi. "Her iki defasında da."

"Kimliğin üstündeki adı okuyabilmiş mi?"

"Bir ad olduğundan pek emin değildi."

Wallander bir an için sustu. Düşünüyordu.

"Kimliği yitirmiş olmalı," dedi. "Hastane üniformasını nereden bulduysa yeni plastik kılıfı da oradan almış olmalı."

"Hastanede parmak izi bulmak olanaksız," dedi Svedberg. "Her yer her an temiz tutuluyor. Ayrıca kadının bir yere dokunup dokunmadığını da bilmiyoruz."

"Ama elinde eldiven olmadığını da biliyoruz," dedi Wallander. "Eldivenli olsaydı bu kesinlikle Ylva'nın gözünden kaçmazdı."

Svedberg başını bir kez daha kahve kaşığıyla kaşıdı.

"Olabilir," dedi. "Ylva kadının kendisine yumruk atmadan önce kolundan yakaladığını söylemişti."

"Ylva'nın yalnızca giysilerini tutmuş," dedi Wallander. "Giysilerden bir şey bulmak olanaksız."

Bir an için içinde büyük bir düş kırıklığı hissetti.

"Yine de Nyberg'le konuşmalıyız," dedi. "Belki de Katarina Taxell'in yattığı yatağa dokunmuştur. Denemeliyiz. Runfeldt'in valizinde bulduğumuz parmak izlerine uyan parmak izleri bulabilirsek araştırmamızda önemli bir adım atmış oluruz. O zaman da Eriksson ve Blomberg'de de aynı parmak izlerini araştırmaya koyuluruz."

Svedberg, Katarina Taxell'le ilgili aldığı notları Wallander'e uzattı. Wallander onun 33 yaşında olduğunu, ne iş yaptığı bilinmese de kendi işinde çalıştığını öğrendi. Lund'un merkezinde oturuyordu.

"Yarın sabah erkenden oraya gideriz," dedi. "Bu gece ikimiz birlikte çalıştığımıza göre bu şekilde devam etsek iyi olacak. Artık biraz yatıp dinlensek iyi olacak."

"Çok garip," dedi Svedberg. "Önce paralı bir asker aradık şimdiyse bir hastabakıcı arıyoruz."

"Aslında büyük olasılıkla hastabakıcı değil," dedi Wallander.

"Bundan emin değiliz," diye karşılık verdi Svedberg. "Ylva'nın onu tanımaması kadının hastabakıcı olmadığını göstermez."

"Haklısın. Bu olasılığı gözardı edemeyiz." Ayağa kalktı.

"Seni eve bırakayım," dedi Svedberg. "Araban ne durumda?"

"Yeni bir araba almam gerektiğini biliyorum ama çok pahalı."

Nöbetçi polis memurlarından biri telaşla içeri girdi.

"Burada olduğunu biliyordum," dedi. "Galiba bir şey olmuş."

Wallander birden soluk alamadığını fark etti. Yine mi, diye geçirdi içinden.

"Sövastad ve Lödinge arasındaki bir yolun kenarında ağır yaralı bir adam yatıyormuş. Bir kamyon şoförü bulmuş onu. Saldırıya mı uğradığını ya da trafik kazası mı geçirdiğini bilmiyoruz. Ambulans yola çıktı ama Lödinge'ye yakın olduğundan acaba diyordum..."

Cümlesini tamamlayamadı. Svedberg ile Wallander çoktan kafeteryadan çıkmışlardı bile.

Ambulans görevlileri yaralı adamı sedyeye taşırlarken olay yerine ulaşmışlardı. Wallander ambulans görevlilerinin az önce konuştuğu hastabakıcılar olduklarını gördü.

"Gece yarısı karanlıkta çarpışan gemiler gibi," dedi içlerinden biri.

"Araba kazası mı?" diye sordu Wallander.

"Öyle olsa bile, çarpan kaçıp gitmiş. Ama bana sorarsan bu daha çok bir saldırıya benziyor."

Wallander çevresine bakındı. Yol bomboştu.

"Gecenin bu saatinde burada kim yürür?" diye sordu.

Adamın yüzü kan içindeydi. Güçlükle soluk alabiliyordu.

"Biz şimdi gidiyoruz," dedi ambulans görevlisi. "Bir an önce hastaneye götürmeliyiz. İç kanama geçiriyor olabilir."

Ambulans gitti. Svedberg'in arabasının farları aracılığıyla olay yerini incelediler. Birkaç dakika sonra da Ystad Karakolu'ndan bir devriye arabası geldi. Svedberg'le Wallander bir şey bulamamışlardı. Yerde tekerlek izi bile yoktu. Svedberg polislere olanları anlattıktan sonra yola koyuldular. Rüzgâr çıkmıştı. Svedberg'in arabasındaki derece ısının 3 derece olduğunu gösteriyordu.

"Bunun diğer olaylarla büyük olasılıkla bir ilgisi yok," dedi Wallander. "Beni hastaneye bırak, sen de istersen evine gidip biraz uyu. Hiç olmazsa sabah birimiz dinlenmiş oluruz."

"Seni sabah nereden alayım?"

"Mariagatan'dan. Saat altıda. Martinsson sabahları erken kalkar. Onu ara ve olanları anlat. Plastik kimlik kılıfı konusunda Nyberg'le konuşmasını söyle. Ve bizim de Lund'a gitmemiz gerektiğini anlat ona."

O gece ikinci kez Wallander kendini hastanenin önünde buldu. Acil servise geldiğinde adamın yoğun bakıma alındığını gördü. Oturup beklemeye başladı. Çok yorgundu. Sürekli olarak başı düşüyordu. Birinin adını söylemesiyle uyandı ama önce nerede olduğunu çıkaramadı. Düşünde karanlık bir sokakta babasını arıyor ama onu bulamıyordu.

Karşısında bir doktor duruyordu. Wallander birden uyandı.

"Yaşayacak," dedi doktor. "Ama çok kötü dövülmüş."

"Demek trafik kazası değil?"

"Hayır. Saldırıya uğramış. Ama görebildiğimiz kadarıyla iç kanaması yok."

"Yanında kimlik falan var mıydı?"

Doktor ona bir zarf uzattı. Wallander zarfın içindeki cüzdanı çıkardı. Cüzdanın içinde birçok şeyin yanı sıra bir de ehliyet vardı. Adamın adı Åke Davidsson'du. Wallander adamın geceleri araba kullanmaması gerektiğine ilişkin notu gördü.

"Onunla konuşabilir miyim?"

"Bunu biraz daha sonra yapsanız daha iyi olur."

Wallander bu konuyla Hansson'un ya da Höglund'un ilgilenmesini söylemeyi düşündü. Eğer bu gerçekten de söz konusu bir saldırı olayıysa şimdilik bu konuyla başka birinin ilgilenmesinde bir sakınca yoktu. Kendisinin bu tür olaylara ayıracak zamanı yoktu.

Wallander gitmek üzere ayağa kalktı.

"İlgileneceğinizi düşündüğümüz bir şey bulduk," dedi doktor.

Wallander bir kâğıt parçası uzattı. Çalakalem yazılmış notu okudu. "Hırsız gece bekçileri tarafından etkisiz hale getirildi."

"Ne gece bekçileri?" diye sordu.

"Halkın milis kuvvetleri kurduğuna ilişkin bir haber okumuştum gazetede," dedi doktor. "Acaba bu kuvvetler kendilerine gece bekçileri adını takmış olabilirler mi?"

Wallander elindeki nota şaşkınlıkla baktı.

"Bu başka bir şeyi de gösteriyor," dedi doktor. "Bu kâğıt adamın bedenine iliştirilmişti. Bedenine zımbalanmıştı."

Wallander başını dehşetle iki yana salladı.

"İnanılmaz bir şey bu," dedi.

"Evet," diye karşılık verdi doktor. "Bu kadar ileri gitmeleri gerçekten akıl alır gibi değil."

Wallander taksiye binmekten hiçbir zaman hoşlanmazdı. Boş sokaklardan geçerek evine kadar yürüdü. Katarina Taxell'i düşündü. Sonra da Åke Davidsson'u.

Eve gidince de yalnızca ceketiyle ayakkabılarını çıkarıp salondaki kanepeye uzanarak battaniyeyi üstüne çekti. Çalar saati ayarladı. Ama uyuyamadı. Başı ağrımaya başlamıştı. Aspirin içmek için mutfağa gitti. Mutfağın penceresinden rüzgârda sallanan sokak lambasını gördü. Daha sonra da yeniden kanepeye uzandı ve çalar saat çalıncaya değin de uyudu. Kanepede uyandığında kendini geceden çok daha yorgun hissetti. Banyoya giderek yüzünü soğuk suyla yıkadı sonra da gömleğini değiştirdi. Kahvenin olmasını beklerken Hansson'u evinden aradı. Hansson telefona geç cevap verdi. Wallander onu uyandırdığının farkındaydı.

"Östersund'dan gelen evrakı henüz bitiremedim," dedi Hansson uykulu bir sesle. "Sabahın ikisine değin çalıştım. Yaklaşık dört kilo evrak daha var."

"Bunu daha sonra konuşuruz," dedi Wallander. "Şimdi hastaneye gidip Åke Davidsson adındaki bir hastayla konuşmanı istiyorum. Dün gece Lödinge yakınlarında bir sokakta saldırıya uğradı ve yolun kenarında kanlar içinde

bulundu. Büyük olasılıkla bu işi halkın milis kuvvetlerinin yaptığını sanıyorum. Konuyla ilgilenmeni istiyorum."

"Östersund'dan gelen evrakı ne yapayım?"

"Onunla daha sonra ilgilenirsin. Svedberg'le ben Lund'a gidiyoruz. Ayrıntıları daha sonra konuşuruz."

Hansson'un daha fazla soru sormasına fırsat vermeden telefonu kapattı. Sorularını yanıtlayacak enerjisi yoktu.

Saat tam altıda Svedberg geldi. Wallander elinde kahve fincanıyla mutfak penceresinden hemen geleceğini söyledi.

"Martinsson'la konuştum," dedi Svedberg, Wallander arabaya biner binmez. "Plastik kimlik kılıfı üstünde çalışmasını söyleyecek Nyberg'e."

"Martinsson neyle karşı karşıya olduğumuzu tam olarak anladı mı?"

"Sanırım."

"İyi öyleyse, gidelim."

Wallander başını arkaya dayayarak gözlerini kapadı. Lund'a giderken yapılacak en iyi şey uyumaktı.

Katarina Taxell, Wallander'in daha önce hiç gitmediği bir alandaki sitede oturuyordu.

"Birsh'i arasak iyi olacak," dedi Wallander. "Böylelikle ileriye yönelik herhangi bir sorunu da ortadan kaldırmış oluruz."

Svedberg onu evde buldu. Olayları anlatması için telefonu Wallander'e verdi. Birch 20 dakika sonra orada olacağını söyledi. Arabada otururak gelmesini beklediler. Gökyüzü simsiyah bulutlarla kaplıydı ve rüzgâr olanca hızıyla esiyordu. Birch arabasını hemen arkalarında durdurdu, birlikte içeri girdiler.

"Ben konuşmaya katılmayacağım," dedi Birch. "Konuşmayı siz yapın."

Svedberg üçüncü kattaki dairenin zilini çaldı. Kapı hemen açıldı. Üstünde sabahlık olan bir kadın kapıyı açtı. Gözlerinin altında siyah halkalar vardı. Kadın Wallander'e Ann-Britt'i anımsatmıştı.

Wallander elinden geldiğince dostça konuşmaya çalıştı. Ama Ystad Karakolu'ndan geldiğini söylediğinde genç kadının tepkisi dikkatini çekmişti. Oldukça küçük ve dağınık olan evden içeri girdiler. Her şey de evde bir bebek olduğuna ilişkin izler vardı. Wallander, Linda doğduğunda da evlerinin bu şe-

kilde göründüğünü anımsadı. Tahta mobilyalarla döşeli oturma odasına gittiler. Masanın üstündeki broşür Wallander'in dikkatini çekmişti. "Taxell Saç Ürünleri".

"Sabahın bu kadar erken bir saatinde sizi rahatsız ettiğimiz için özür dileriz," dedi otururlarken. "Ama çok önemli."

Sözlerini nasıl sürdüreceğini kestiremedi. Genç kadın tam karşısındaki koltuğa geçip oturmuştu. Gözlerini Wallander'den ayırmıyordu.

"Ystad Hastanesi'nin doğumhanesinde bir çocuğunuz oldu," dedi.

"Bir oğlum oldu," diye karşılık verdi genç kadın. "15 Ekimde dünyaya geldi."

"Kutlarım," dedi Wallander. Svedberg'le Birch de benzeri bir şeyler mırıldandılar.

"Doğumdan yaklaşık iki hafta önce," diye sürdürdü konuşmasını Wallander. "Ya da kesin konuşursam 30 Eylül gecesi, gece yarısından sonra sizi görmeye gelen oldu mu?"

Genç kadın ona şaşkınlıkla baktı. "Kim gelebilir ki?"

"Daha önce hiç görmediğiniz bir hastabakıcı?"

"Geceleri çalışan tüm hastabakıcıları tanırım."

"Bu kadın iki hafta sonra yine geldi," diye sürdürdü konuşmasını Wallander. "Ve biz de onun sizi görmeye geldiğini düşünüyoruz."

"Gece yarısı mı?"

"Evet. Sabahın ikisinde ya da biraz daha geç."

"Kimse beni görmeye gelmedi. Ayrıca benim uykum ağırdır."

Wallander yavaşça başını salladı. Birch kanepenin arkasında duruyordu. Svedberg ise duvara dayalı bir sandalyede oturuyordu. Birden ortalıkta derin bir sessizlik oldu. Wallander'in konuşmasını bekliyorlardı ve o da bunu yapmaya hazırlanıyordu. Ama önce düşüncelerini toplaması gerekiyordu. Hâlâ çok yorgundu. Aslında genç kadına doğum koğuşunda neden o denli uzun bir süre yattığını sormak istiyordu. Hamileliğinde sorun mu çıkmıştı? Ama bunları sormadı. Daha önemli bir şey vardı.

Genç kadının doğruyu söylemediğinden emindi. Onu görmeye giden biri olduğundan ve onun da kendisini görmeye gelen kadını tanıdığından emindi.

28.

Birden bebek ağlamaya başladı.

Katarina Taxell ayağa kalkıp odadan çıktı. Tam o sırada da Wallander bu görüşmeyi nasıl sürdürmesi gerektiğini anlamıştı. Genç kadının kaçamak yanıtlar verdiğini hissediyordu. Polislik mesleğinde yaşadığı deneyimler ona karşısındakinin yalan söyleyip söylemediğini hemen anlamayı öğretmişti. Yerinden kalkarak Birch'in yanına gitti. Svedberg de yanlarına geldi. Wallander gözlerini kapıdan ayırmadan alçak sesle konuştu.

"Yalan söylüyor," dedi.

Diğerleri bunun ya farkına varmamışlardı ya da onun kadar emin değildiler ama yine de karşı çıkmadılar.

"Bu görüşme biraz zaman alabilir," dedi Wallander. "Ama bu kadın bizim için çok önemli olduğundan pes etmeyeceğim. O kadını tanıyor. Onun için bu görüşmenin çok önemli olduğunu düşünüyorum."

Birch birden Wallander'in sözünü ettiği bağı anlamıştı.

"Tüm bu cinayetlerin arkasında bir kadın olduğunu mu düşünüyorsun? Yani sence katil bir kadın mı?" Kendi sözcüklerinden ürkmüş gibiydi.

"Kadının mutlaka katil olması gerekmiyor," dedi Wallander. "Ama bu araştırmanın çok önemli bir yerinde bir kadın var. Bundan adım gibi eminim. Ve bu kadın olayların arkasında nelerin olduğunu görmemizi engelliyor. Bu yüzden de onu bir an önce bulamalıyız. Onun kim olduğunu öğrenmeliyiz."

Bebeğin ağlaması kesilmişti. Svedberg'le Wallander hızla eski yerlerine geçip oturdular. Bir dakika sonra Katarina Taxell içeri girdi ve kanepeye oturdu. Wallander onun her anlamda kendine hâkim olduğunu gördü.

"Hadi, yeniden Ystad Hastanesi'ndeki doğum koğuşuna dönelim," dedi Wallander dostça bir sesle. "Uyuduğunuzu söylemiştiniz. Ve gece yarısı hiç kimse gelip sizi ziyaret etmedi, öyle mi?"

"Öyle."

"Burada Lund'da oturuyorsunuz. Ama buna karşın doğumu Ystad'da yaptınız. Neden?"

"Onların uyguladıkları yöntemler hoşuma gitmişti."

"Anlıyorum," dedi Wallander. "Kızım da Ystad'da doğdu."

Genç kadın karşılık vermedi. Wallander onun yalnızca soruları yanıtlamak istediğini fark etti. Kendiliğinden, gönüllü olarak herhangi bir şey söylemeyeceği anlaşılıyordu.

"Bazı kişisel sorular sormam gerekiyor," dedi Wallander. "Bu bir sorgulama olmadığından isterseniz yanıt vermeyebilirsiniz. Ama o zaman da karakola götürülüp yasal bir sorgulamadan da geçebileceğinizi şimdiden söylemeliyim. Buraya acımasız ve vahşet dolu cinayetlerle ilgisi olan bazı bilgileri almak için geldik."

Genç kadından hâlâ bir tepki gelmemişti. Bakışlarını Wallander'in yüzünden ayırmıyordu. Wallander, onun beyninin içini okumaya çalıştığını hissetti. Genç kadının bakışlarında bir şey tedirgin olmasına neden olmuştu.

"Söylediklerimi anladınız mı?"

"Anladım. Aptal değilim."

"Size kişisel birkaç soru sormamı kabul ediyor musunuz?"

"Soruları duymadan bir şey söyleyemem."

"Bu evde yalnız yaşadığınız anlaşılıyor. Evli değil misiniz?"

"Değilim."

Sert bir sesle yanıt vermişti.

"Çocuğunuzun babasının kim olduğunu sorabilir miyim?"

"Bu soruyu yanıtlayacağımı sanmıyorum. Bu, benim dışımda kimseyi ilgilendirmez. Ve de çocuğumu tabii ki."

"Çocuğun babası eğer hunharca işlenen bir cinayete kurban gittiyse o zaman bunun bizleri ilgilendirdiğini söylemek zorundayım."

"Bu sözlerle çocuğumun babasının kim olduğunu bildiğinizi söylemeye çalışıyorsunuz ama bilmiyorsunuz. Bu yüzden de sorunuz geçersiz."

Wallander genç kadının haklı olabileceğini düşündü. Kadının zihinsel bir sorunu yoktu.

"Bir şey sormak istiyorum. Eugen Blomberg adında birini tanıyor musunuz?"

"Evet."

"Onu nasıl tanımıştınız?"

"Onu tanıyorum."

"Öldürüldüğünü biliyor musunuz?"

"Evet."

"Bunu nasıl öğrendiniz?"

"Bu sabah gazetede okudum."

"O çocuğunuzun babası mı?"

"Hayır."

İyi bir yalancı, diye geçirdi içinden Wallander. Ama yeterince iyi değil.

"Eugen Blomberg'le aranızda bir ilişki vardı, değil mi?"

"Bu doğru evet."

"Ama o çocuğunuzun babası değil."

"Değil."

"Bu ilişkiniz ne kadar sürmüştü?"

"İki buçuk yıl."

"Blomberg evli olduğuna göre gizli kapaklı buluşmuş olmalısınız?"

"Bana yalan söylemişti. Onun evli olduğunu çok sonra öğrendim."

"O zaman ne oldu?"

"İlişkiyi bitirdim."

"Bu ne zamandı?"

"Yaklaşık bir yıl önce."

"Sonra bir daha onunla hiç karşılaşmadınız, öyle mi?"

"Öyle."

Wallander bir an için sustu sonra soru bombardımanına geri döndü.

"Blomberg'in evinde birkaç ay önce kendisine yolladığınız mektupları bulduk."

Genç kadın açık vermiyordu.

"Mektuplaştık ama hiç görüşmedik."

"Oldukça garip."

"Bana mektup yazıyordu ben de yanıt veriyordum. Buluşmak istiyordu ama ben kabul etmemiştim."

"Yaşamınızda başka biri mi olduğu için?"

"Hamile olduğum için."

"Bize çocuğunuzun babasının adını söylemeyecek misiniz?"

"Söylemeyeceğim."

Wallander gözlerini yere dikmiş oturan Svedberg'e bir bakış fırlattı. Birch camdan dışarı bakıyordu. Wallander onların neden endişe içinde olduklarının farkındaydı.

"Sizce Eugen Blomberg'i kim öldürdü?"

Wallander bu soruyu tepeden inme sormuştu. Birch pencereden uzaklaştı. Döşemenin tahtaları ayağının altında gıcırdadı. Svedberg bakışlarını yerden çekip ellerine çevirdi.

"Onu kimin öldürmek isteyeceğini bilmiyorum."

Bebek yeniden ağlamaya başlamıştı. Genç kadın yerinden fırlayarak çocuğunun yanına gitti. Wallander arkadaşlarına baktı. Birch başını iki yana salladı. Wallander içinde bulundukları durumu değerlendirmeye çalıştı. Üç günlük bir bebekle annesini sorgulamaya karakola çağırması ortalığı karıştırabilirdi. Ayrıca genç kadının katil olmadığını da biliyordu. Kararını hemen verdi. Bir kez daha pencerenin önünde toplandılar.

"Geri geldiğinde soru sormayacağım," dedi Wallander. "Ama onun yakın takibe alınmasını istiyorum. Ve onunla ilgili öğrenebileceğiniz her şeyi öğrenmek istiyorum. Saç bakım ürünleri satıyor galiba. Ailesiyle, arkadaşlarıyla, genç kızlığında yaptıklarıyla ilgili her şeyi ama her şeyi öğrenmek istiyorum. Tüm kayıtları inceleyin. Yaşamının gözlerimin önüne serilmesini istiyorum."

"Merak etme," dedi Birch.

"Svedberg burada, Lund'da kalacak. Daha önceki cinayetlere tanık olan birinin burada kalmasında yarar var."

"Aslında ben eve dönmek istiyordum," dedi Svedberg. "Ystad'ın dışında kendimi iyi hissetmediğimi bilirsin."

"Biliyorum," diye karşılık verdi Wallander. "Ama ne yazık ki şu anda yapacak başka bir şeyimiz yok. Ystad'a geri dönünce senin yerine birini göndermeye çalışırım. Ama boş yere elemanlarımızın burayla Ystad arasında mekik dokumasına da gerek yok."

Birden genç kadın kucağında bebeğiyle kapının eşiğinde belirdi. Wallander gülümsedi. Üçü de bebeğin yanına yaklaştı. Kendi çocuğu olmayan ama çocukları çok seven Svedberg bebekle oynamaya başlamıştı bile.

Birden Wallander'in aklına bir şey geldi. Linda yeni doğduğunda Mona onu kucağına alırken Wallander karısının bebeği düşüreceğinden hep korkmuştu. Birden anımsadı. Genç kadın bebeği kucağında kendine doğru tutmuyordu. Bebeği sanki ona ait olmayan bir şeymiş gibi tutuyordu. Wallander öfkelenmeye başlamıştı ama kendini tuttu.

"Sizi daha fazla yormayacağız," dedi. "Ama yine görüşeceğiz."

"Eugen'i öldüren kişiyi umarım yakalarsınız," dedi genç kadın.

Wallander ona dikkatle baktı sonra da başını salladı.

"Evet, yakalayacağız, merak etmeyin. Yakalayacağımıza size söz veriyorum."

Üç adam caddeye çıktıklarında rüzgâr yüzlerini yaladı.

"Kadın hakkında ne düşünüyorsun," diye sordu Birch.

"Doğruyu söylemediğini," dedi Wallander. "Ama yalan da söylemiyor gibiydi."

Birch ona şaşkınlıkla baktı.

"Bu söylediklerini nasıl değerlendirmemi bekliyorsun, benden? Yani aynı anda hem yalan, hem de doğru mu söylüyordu, demek istiyorsun?"

"Onun gibi bir şey. Aslında ben de bilmiyorum."

"Küçük bir ayrıntı dikkatimi çekti," dedi Svedberg. "Eugen Blomberg'i öldüren 'kişiyi' dedi, 'adamı' demedi."

Wallander evet dercesine başını salladı. Bu onun da dikkatini çekmişti.

"Bunun gerçekten de bir anlamı var mı dersiniz?" diye sordu Birch kuşkuyla.

"Hayır," dedi Wallander. "Ama hem benim, hem de Svedberg'in dikkatini çekti. Bu da bir anlamı olabilir demek yalnızca."

Wallander'in Svedberg'in arabasıyla Ystad'a geri dönmesini kararlaştırdılar. Wallander döner dönmez Svedberg'in yerine birini Lund'a göndereceğine söz verdi.

"Bu çok önemli," dedi Birch'e bir kez daha. "Katarina Taxell'i hastanede, bir kadın görmeye gitti. Bu kadının kim olduğunu bir an önce öğrenmeliyiz. Kadının bir yumrukla yere serdiği ebe onu çok iyi tarif etti."

"Ebenin söylediklerini bana da verin," dedi Birch. "Bu kadın Katarina'nın evine de gelmiş olabilir."

"Oldukça uzun boylu," dedi Wallander. "Ylva Brink'ten de uzun. Ylva onun 1.80 civarında olduğunu söyledi. Siyah, düz ve omuzlarına kadar inen saçları varmış. Mavi gözlü, sivri burunlu, ince dudaklı. Şişman değilmiş ama yapılıymış. Yumruğunun ne denli güçlü olduğunu biliyoruz. Ayrıca kadının fiziksel açıdan iyi bir durumda olduğunu da göz önünde bulundurmalıyız."

"Bu tür bir açıklamaya uyabilecek birçok insan vardır," dedi Birch.

"Tüm tanımlamalar birbirine benzer," dedi Wallander. "Ama yine de doğru kişiyi görünce insan bunu hemen anlar."

"Kadın bir şey söylemiş mi? Ses tonu nasılmış?"

"Hiçbir şey söylememiş. Yalnızca Ylva'yı bir yumrukla yere sermiş, o kadar."

"Ylva kadının dişlerine dikkat etmiş mi?"

Wallander, başını hayır dercesine iki yana sallayan Svedberg'e baktı.

"Makyajlı mıymış?"

"Alışılmışın dışında değil."

"Elleri nasılmış? Takma tırnak kullanıyor muymuş?"

"Kullanmadığını biliyoruz. Ylva eğer takma tırnakları olsaydı mutlaka fark edeceğini söyledi."

Birch bazı notlar alıyordu. Başını evet dercesine salladı.

"Bakalım neler öğreneceğiz," dedi. "Araştırmamızı son derece gizli yapacağız, merak etmeyin."

Birbirleriyle vedalaştılar. Svedberg, Wallander'e arabasının anahtarlarını verdi. Wallander Ystad'a doğru arabayı sürerken bir yandan da Katarina Taxell'in Ystad Hastanesi'nde yatarken gece yarısı kendisini görmeye gelen kadının varlığını neden yadsıdığını düşünüyordu? O kadın kimdi? Taxell ve Blomberg'le arasında nasıl bir ilişki vardı? Blomberg cinayetinde bu kadının rolü var mıydı, varsa neydi?

Bir yandan da tümüyle yanlış bir yerde olduğundan ve araştırmayı yanlış yöne çektiğinden korkuyordu. Kafası iyice karışmıştı. Geceleri uyuyamıyordu, midesi de sürekli ağrıyordu. Kafasından bu kaygıyı bir türlü atamıyordu. Defalarca buna benzer duygular yaşamış, tüm soruşturmanın yanlış yöne gittiği kaygısına kapılmıştı. Her şeye yeniden başlamaktan başka bir şey yoktu elinde. Ve burada suç tümüyle kendisine aitti.

Arabayı Ystad Karakolu'nun önüne park ettiğinde saat sabahın dokuz buçuğuydu. Danışmanın önünden geçerken Ebba onu durdurdu.

"Burada tam bir kaos yaşanıyor," dedi.

"Ne oldu?"

"Şef Holgersson hemen seni görmek istiyor. Dün akşam yolda ağır yaralı bulunan adamla ilgili."

"Peki, gider onunla konuşurum," dedi Wallander.

"Bunu hemen yapsan iyi olur," dedi Ebba.

Wallander hiç zaman yitirmeden doğruca şefin odasına gitti. Kapı açıktı. İçerde Hansson oturuyordu. Yüzü kireç gibiydi. Wallander, Lisa Holgersson'u hiç bu denli öfkeli görmemişti. Wallander'i görünce koltuklardan birini işaret etti.

"Hansson'un söyleyeceklerini dinle," dedi.

Wallander ceketini çıkararak oturdu.

"Bu sabah Åke Davidsson'la uzun uzun görüştüm."

"Durumu nasıl?" diye sordu Wallander.

"Göründüğünden daha kötü. Kötü ama anlattığı öykü kadar kötü değil."

Wallander arkadaşının anlattıklarını dinledikten sonra Hansson'un durumu hiç de abartmadığını anlamıştı. Wallander önce anlatılanları şaşkınlıkla sonra da öfkeyle dinledi. Hansson olayları saptırmadan açık ve seçik bir şekilde anlatmıştı. Wallander kulaklarına inanamıyordu; böylesi bir şeyin söz konusu olabileceği asla aklına gelmezdi. Oysa şimdi bununla yaşamaya alışmalıydılar. İsveç sürekli olarak değişiyordu. Genellikle de bu değişiklikler göze batmadan, dengeli bir şekilde oluyordu. Ama bir polis olarak bazen Wallander tüm toplumun kötüye yönelik değiştiğini sezinliyordu. Hansson'un Åke Davidsson'la ilgili anlattıkları Wallander'in ağzının bir karış açık kalmasına neden olmuştu.

Åke Davidsson, Malmö'de sosyal güvenlik binasında çalışan bir kamu görevlisiydi. Gözlerindeki sorun yüzünden kısmi özürlüler kategorisinde değerlendiriliyordu. Uzun yıllar uğraştıktan sonra sonunda ehliyet alabilmişti. 1970'li yılların sonundan beri de Lödinge'de yaşayan bir kadınla ilişkisi vardı. Ve bu ilişki de geçen gece bitmişti. Hava kararduktan sonra araba kullanması yasak olduğundan genellikle geceyi Lödinge'de geçirirdi. Ama o gece buna fırsat olmamıştı. Yolunu yitirmiş ve sonunda da çareyi durarak yoldan geçen birine adresi sormakla bulmuştu. Lödinge'de örgütlenen gönüllü polis grubunun saldırısına uğramıştı. Grup onu hırsızlıkla suçlamış ve anlattıklarına inanmamıştı. Gözlüğü kaybolmuştu; belki de kırılmıştı. Gözü dönen kalabalık onu fena halde hırpalamıştı ve ancak ambulans geldiğinde kendine gelebilmişti.

Dahası da vardı.

"Davidsson'un yüksek tansiyonu varmış. Malmö'deki meslektaşlarından bazılarıyla konuştum hepsi de çok üzgündü. İçlerinden biri bana Davidsson'un söylemediği bir şeyi söyledi."

Wallander dikkatle arkadaşının anlattıklarını dinliyordu.

"Davidsson, Uluslararası İnsan Hakları Örgütü'nün önde gelen üyelerinden biriymiş," dedi Hansson. "Eğer halkın milis kuvvetlerinin yükselişi ve masum insanlara yaptıkları saldırılar durdurulmazsa bu kuruluş İsveç'le yakından ilgilenmeye başlayacaktır."

Wallander'in dili tutulmuştu. Hem midesi bulanıyordu, hem de başı dönüyordu.

"Bu eşkıyaların bir lideri var," diye sürdürdü konuşmasını Hansson. "Adı da Eskil Bengtsson ve Lödinge'de bir kamyon şirketi varmış."

"Buna hemen bir son vermeliyiz," dedi Şef Holgersson. "Burnumuza değin cinayet araştırmasıyla dolu olmamıza karşın bu konuyla da yakından ilgilenmeliyiz. En azından ne yapmamız gerektiğinin bir planını yapmalıyız."

"Bu çok basit," dedi Wallander ayağa kalkarken. "Lödinge'ye gidelim ve Eskil Bengtsson'u tutuklayalım. Ayrıca bu milis kuvvetlerinde kimler varsa onları da buraya getirip teker teker sorguya çekelim. Åke Davidsson'a onları teker teker göstererek, kendisini kimlerin dövdüğünü de öğreniriz."

"Ama adamın gözleri berbat," dedi Holgersson.

"İyi görmeyen kişilerin duyma yetenekleri çok gelişmiştir," diye karşılık verdi Wallander. "Adamlar Davidsson'u döverlerken mutlaka konuşmuşlardır da."

"Peki," dedi şef. "Bu işi ne kadar çabuk gerçekleştirirsek o kadar iyi olur."

Wallander, Hansson'a bakarak başını salladı. Birlikte odadan dışarı çıktılar.

"İki devriye arabası istiyorum," dedi Wallander, sözlerini vurgulamak istercesine Hansson'un sırtına iki tane şaplak indirdi. "Devriye arabalarının hem Ystad'dan çıkarken, hem de Lödinge'ye girerken sirenlerini çalmalarını ve ışıklarını yaklamalarını istiyorum. Basına da haber vermenin bir sakıncası olduğunu sanmıyorum."

"Bunu yapamayız," dedi Hansson endişeli bir tavırla.

"Elbette yapamayız," diye karşılık verdi Wallander. "On dakika içinde yola koyulacağız. Arabada senin Östersund çalışmalarından söz ederiz."

"İncelemem gereken yalnızca bir kilo evrak kaldı," dedi Hansson. "İnanılmaz bir araştırma. O kadar çok evrak var ki. Araştırma babadan oğula devredilmiş."

"Arabada," dedi Wallander. "Burada değil."

Wallander danışmaya gitti. Ebba'ya alçak sesle bir şeyler söyledi. Ebba başını evet anlamında sallayarak söylenilenleri yapacağına söz verdi. Beş dakika sonra yola koyulmuşlardı. Işıklar yanıp sönerken ve sirenler çalarken Ystad'dan ayrıldılar.

"Bengtsson'u tutuklama nedenimiz ne?" diye sordu Hansson.

"Saldırı suçundan," diye karşılık verdi Wallander. "Şiddete teşvik etme suçundan."

"Bana kalırsa oldukça tehlikeli kişileri tutuklamaya gidiyoruz," dedi Hansson.

"Haklısın. Tehlikeli kişilerin peşindeyiz. Şu anda bu ülkenin yasalarını gözardı eden kişilerden daha tehlikeli bir şey düşünemiyorum."

Çevre kasabaların birinde, yol kenarında bulunan Eskil Bengtsson'un çiftlik evinde durdular. Yolun başında iki kamyonla bir greyder duruyordu. Yakınlardan gelen bir köpek havlaması duyuldu.

"Hadi gidip onu tutuklayalım," dedi Wallander.

Ön kapıya yaklaştıklarında kapı iriyarı, yapılı bir adam tarafından açıldı. Wallander, Hansson'a bir göz attı. Hansson başını salladı.

"Ystad Karakolu'ndan Dedektif Wallander," diye tanıttı kendini. "Ceketini al. Bizimle geliyorsun."

"Hangi cehenneme?"

Adamın küstahlığı karşısında Wallander az kalsın denetimini yitirecekti. Bunu fark eden Hansson arkadaşının kolunu tuttu.

"Ystad'a geliyorsun," dedi Wallander buz gibi bir sesle. "Ve nedenini de sen zaten biliyorsun."

"Ben bir şey yapmadım," dedi Bengtsson.

"Yoo, yaptın," dedi Wallander. "Aslında hem de çok fazla şeyler yaptın. Eğer ceketini almak istemiyorsan ceketsiz gelmek zorundasın."

Adamın yanına kısa boylu zayıf bir kadın geldi.

"Neler oluyor?" diye haykırdı ciyak ciyak. "Ne yaptı da onu götürüyorsunuz?"

"Sen karışma," dedi adam kadını arkasından eve doğru iterek.

"Tamam," dedi Wallander. "Kelepçeleri tak."

Hansson şaşkınlıkla baktı.

"Neden?"

Bu noktada Wallander'in sabrı tükenmişti. Polis memurlarından birine dönerek elindeki kelepçeleri aldı. Bengtsson'a dönerek ellerini önde kavuşturmasını söyledi ve kelepçeyi taktı. Her şey o denli çabuk olup bitmişti ki, Bengtsson karşı koyacak zamanı bulamamıştı. Tam bu anda da bir flaş patladı. Resmi arabasından fırlayan bir gazeteci çekmişti.

"Basın burada olduğumuzu nereden duymuş?" diye sordu Hansson.

"Bilmiyorum," diye karşılık verdi Wallander. Ebba hem hızlı hem de güvenilirdi. "Hadi gidelim."

Az önceki kadın yine adamın yanına geldi. Birden sıçrayarak Hansson'u yumruklamaya başladı. Gazeteci soluk almadan resim çekiyordu. Wallander, Bengtsson'u arabaya götürdü.

"Bu yaptıklarınızdan ötürü hepinizin başı belaya girecek," dedi Bengtsson.

Wallander gülümsedi. "Olsun. Ama senin başına geleceklerle kıyaslandığında inan bana bizimkinin bir önemi kalmayacak. İsimleri vererek başlamak ister misin? Dün akşam yanında olanların isimlerini?"

Bengtsson daha fazla konuşmadı. Wallander onu arka koltuğa itti. Hansson sonunda o isterik kadından kurtulabilmişti.

"Lanet olasıca kadın," diye söylendi Hansson. "Ringe çıkmalı."

Sinirden titriyordu. Yanağında kadının tırnak izi kalmıştı.

"Hadi gidiyoruz," dedi Wallander. "Sen diğer arabaya bin ve hastaneye git. Davidsson'un isim verebilecek durumda olup olmadığını öğrenmek istiyorum." Hansson başını evet dercesine sallayarak Wallander'in yanından ayrıldı. Gazeteci Wallander'in yanına geldi.

"Bir duyum alıp buraya geldim," dedi. "Neler oluyor?"

"Dün gece bir grup insan masum bir adama saldırdı. Bu grubun halkın milis kuvvetleri olduğu sanılıyor. Saldırıya uğrayan adamın yolunu yitirmesinden başka bir suçu yoktu. Ama onlar adamın hırsız olduğunu ileri sürerek öldüresiye dövdüler."

"Peki arabadaki adam kim?"

"Bu olaya karıştığından kuşkulandığımız bir kişi," dedi Wallander. "Onun bu milis kuvvetlerinin arkasında olduğunu biliyoruz. İsveç'te yasal yetkisi olmadan kendi kafasına göre zorla düzen sağlamaya çalışan kişiler istemiyoruz."

Gazeteci birkaç soru daha sormak istiyordu ama Wallander elini kaldırarak onu susturdu.

"Daha sonra bir basın toplantısı düzenleyeceğiz. Şimdi gitmemiz gerekiyor."

Wallander devriye arabasını kullanan polis memuruna dönüş yolunda da sirenlerin çalınmasını istediğini söyledi. Meraklıların oluşturduğu kalabalık

çiftlik evinin önünde toplanmaya başlamıştı bile. Wallander, arka koltuğa Eskil Bengtsson'un yanına geçip oturdu.

"İsimlerden başlayalım mı?" diye sordu. "Böylece zaman kazanmış oluruz."

Bengtsson karşılık vermedi. Wallander adamdan gelen ter kokusunu duydu.

Wallander'in Bengtsson'un Davidsson'a yapılan saldırıda rol aldığını kabul ettirmesi tam üç saatini aldı. Ama sonra da her şey çorap söküğü gibi geldi. Bengtsson ona birlikte olduğu üç adamın adını verdi. Wallander bunları derhal karakola getirtti. Yol kenarında bırakılan Åke Davidsson'un arabası bulundu. Saat 15.00 civarında Wallander, bu dört adamın gözaltına alınmaları konusunda Åkeson'u ikna etti. Åkeson'la yaptığı konuşmadan sonra doğruca hiç zaman yitirmeden birkaç gazetecinin beklediği toplantı odasına gitti. Şef Holgersson gazetecilere bir gece önce olan olayları anlatmıştı. Wallander, basının karşısına geçmek için sabırsızlanıyordu. Şefin basına olayın özetini anlattığını bilmesine karşın gazetecilere bir kez de kendi anlattı.

"Dört saldırgan savcı tarafından az önce suçlandı," dedi. "Saldırıdan onların sorumlu olduklarına ilişkin en küçük bir kuşkumuz bile yok. Ama işin çok daha önemli bir yanı var; o da Lödinge'de oluşan ve kendilerine halkın milis kuvvetleri adını veren yasadışı bir örgüt. Bu örgüt mensupları kendilerinin yasaların üstünde olduklarını ileri sürüyorlar. Bu savlarının da gözlerinden sorunu olan ve yüksek tansiyon sahibi masum bir vatandaşımızı ölesiyle dövmekle kanıtladılar. Ülkemizde eşkıyaların kol gezmesini mi istiyoruz? Yolunu yitiren birinin yaşamını tehlikeye attığını düşünmesini mi istiyoruz? İşler bu şekilde yürüyebilir mi? Birbirimizin gözüne hırsız, tecavüzcü ya da katil gibi mi görünmek istiyoruz? Böyle bir şey asla söz konusu bile olamaz. İnanın bana olayları abartmıyorum. Bu yasadışı ve tehlikeli milis kuvvetlerine katılanlardan bazıları büyük olasılıkla neye karıştıklarının farkında bile değiller. Eğer hemen şimdi bu kuvvetlerden ayrılırlarsa onları bağışlamaya hazırız. Ama nasıl bir örgüte katıldıklarının bilincinde olanlar şu andan itibaren savunmasızdırlar. Bugün tuttukladığımız o dört kişi ne yazık ki, sözünü ettiğim bu son gruba ait. Onların hak ettikleri cezaya çarptırılmalarını ümit ediyoruz."

Wallander sözcüklerini vurgulayarak konuşmuştu. Gazeteciler onu hemen soru yağmuruna tuttular. Höglund'la Hansson odanın arka tarafında duruyorlardı. Wallander gözleriyle *Anmärkaren* dergisi muhabirini aradı ama bulamadı.

Yarım saatten daha kısa bir süre içinde basın toplantısı sona ermişti.

"Çok başarılıydın," dedi Şef Holgersson.

"Elimden geleni yaptım," diye karşılık verdi Wallander.

Wallander arkadaşlarının yanına yaklaşırken Höglund'la Hansson onu alkışladılar. Ne var ki, Wallander kendini hiç de mutlu hissetmiyordu. Karnı acıkmıştı ve temiz havaya gereksinimi vardı. Saatine baktı.

"Bana bir saat izin verin. Saat beşte yeniden toplanalım. Svedberg döndü mü?"

"Az sonra burada olur."

"Onun yerine kim gitti?"

"Augustsson."

"Augustsson da kim?" diye sordu Wallander.

"Malmö'den gelen polislerden biri."

Wallander polisin adını unutmuştu. Başını onaylarcasına salladı.

"Saat beşte buluşuruz," diye yineledi. "Yapacak çok işimiz var."

Danışmada Ebba'nın yanına giderek yardımları için teşekkür etti. Ebba gülümsedi.

Wallander yürüyerek kentin merkezine gitti. Hava rüzgârlıydı. Otobüs durağının yanındaki kafelerden birine oturarak birkaç tane sandviç yedi. Yemeğini bitirdikten sonra da kendini daha iyi hissetmeye başladığını fark etti. Kafasının için boşalmıştı. Karakola geri dönerken yolda durup bir de hamburger yedi. Kâğıt peçeteyi çöp bidonuna attı ve Katarina Taxell'i düşünmeye başladı. Eskip Bengtsson artık onun için yoktu. Yerel milis kuvvetleriyle işlerinin daha bitmediğinin farkındaydı. Åke Davidsson'un başına gelenler işin daha başlangıcıydı.

Anlaştıkları saatte toplantı odasında toplandılar. Wallander mesai arkadaşlarına Katarina Taxell'le ilgili bulduklarını anlattı. Odadakilerin kendisini büyük bir dikkatle dinlediklerini fark etti. Araştırma sırasında ilk kez bir ipu-

cu yakalamak üzere olduklarını hissediyordu. Bu duygusu Hansson'un az sonra söyleyecekleriyle de pekişecekti.

"Krista Haberman'la ilgili soruşturma evrakı bir hayli fazla," dedi. "Fazla zamanı olmadığından önemli olan bazı şeyleri gözden kaçırmış olabilirim. Ama önemli olan bir şey buldum."

Aradığı notu buluncaya değin önündeki kâğıtları karıştırdı.

"1960'lı yıllarda Krista Haberman üç kez Skåne'e gelmişti. Falsterbo'da oturan bir kuş meraklısıyla bağlantı kurdu. Yıllar sonra, Haberman ortadan kaybolduktan uzun bir süre sonra Östersund'lu Fredrik Nilsson adındaki bir polis memuru Falsterbo'daki bu adamla konuşmaya gitti. Oraya trenle gitmişti. Falsterbo'daki adamın adı Tandvall'dı. Erik Gustav Tandvall. Krista Haberman'ın kendisini görmeye geldiğini hiç duraksamadan doğrulamıştı. Aralarında bir ilişki var gibiydi. Dedektif Nilsson bunda kuşkulanacak bir şey bulamamıştı. Haberman ile Tandvall arasındaki ilişki Haberman ortadan kaybolmadan çok önce bitmişti. Onun ortadan kaybolmasıyla Tandvall'ın bir ilgisi yoktu. Bu yüzden de araştırma kayıtlarından adı silinmiş ve bir daha da ortaya çıkmamıştı."

Bu noktada Hansson önündeki notlardan okumaya başladı. Ama önce başını kaldırıp masanın çevresinde oturanlara teker teker baktı.

"Bu söz konusu isimde yabancı olmayan bir şey vardı," dedi Tandvall. "Alışılmışın dışında bir isim. Bu ismi daha önce sanki bir yerde görmüşüm gibi bir duyguya kapılmıştım. Nerede olduğunu anımsamam biraz zaman aldı. Bu, Holger Eriksson'un yanında çalışan satış elemanlarının listesindeydi."

Odanın içinde çıt çıkmıyordu. Elektrikli bir hava vardı. Hansson çok önemli bir bağlantıyı ortaya çıkarmıştı.

"Araba satış elemanının adı Erik Tandvall değildi," diye sürdürdü konuşmasını. "Adamın adı Göte, Göte Tandvall'dı. Bu toplantıya girmeden az önce onun Erik Tandvall'ın oğlu olduğunu öğrendim. Erik Tandvall'ın birkaç yıl önce öldüğünü de sözlerime eklemeliyim. Oğlunun adresini henüz bulamadım."

Hansson'un söyleyecekleri bitmişti. Kimse uzun bir süre konuşmadı.

"O zaman Holger Eriksson'un Krista Haberman'la karışılaşmış olma olasılığı var," dedi Wallander yavaşça. "Arkasında hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolan kadın. Eriksson'un vasiyeti doğrultusunda mirastan payını alacak olan kilisenin bulunduğu Svenstavikli kadın."

Odadakiler bu sözlerin ne anlama geldiğini anlamışlardı. Sonunda somut bir bağlantı ortaya çıkmaya başlamıştı.

29.

Gece yarısından az önce Wallander arkadaşlarının artık daha fazla çalışamayacak denli yorgun olduklarını fark etmişti. Toplantı saat beşten beri sürüyordu ve temiz hava almak için yalnızca birkaç kez ara vermişlerdi. Hansson onlara gereksinimleri olan ipucunu vermişti. Bir bağlantı kurulmuştu. Öldürülen üç erkeğin çevresinde bir gölge gibi dolaşan kişinin dış hatları belirginleşmeye başlamıştı. Kesin bir şey söylememekle birlikte hepsi de artık olayların intikamdan kaynaklanmış olabileceğini düşünmeye başlamışlardı.

Wallander arkadaşlarına bu sonu görülmeyen tünelden içeri girmelerini önerdi. Hansson önlerini aydınlatmıştı. Ama hangi yöne gideceklerine ilişkin bir harita yoktu ellerinde. Bu önerinin hemen arkasından ekipte bir duraksama oldu. Hansson'la Wallander'in söyledikleri doğru olabilir miydi? Onca yıl sonra artık hayatta olmayan Jämtlandlı polis memurlarının hazırladığı kilolarca ağırlığındaki araştırma evrakı, Skåne'deki bir kuyunun içinde bambu kazıklara sokulmuş bir adamın katilini ortaya çıkarmalarına yardımcı olabilir miydi?

Saat altıyı biraz geçe kapı açılıp Nyberg içeri girdiğinde tüm kuşkular dağılmıştı. Masanın ucundaki yerine gidip oturmadı. Nyberg heyecan içindeydi. Odadakiler onu ilk kez bu denli heyecanlı görüyorlardı.

"Dalgakıranda bir sigara izmariti vardı," dedi. "İzmaritin üstündeki parmak izinin sahibini saptadık."

Wallander ona hayretle baktı.

"Bu gerçekten de olası mı? Sigara izmaritinde parmak izi bulunabilir mi?"

"Şanslıydık," dedi Nyberg. "Bu her zaman pek olası olmaz. Ama tek bir ayrıcalığın dışında; o da sigara elle sarılmışsa. Ve bu sigara da elle sarılmıştı."

Önce Hansson uzun bir süreden beri kayıp olan Polonyalı kadınla Holger Eriksson arasındaki olası bağlantıyı ortaya atmış, şimdi de Nyberg Runfeldt'in valizindeki parmak izlerinin Blomberg'in cesedinin bulunduğu yerdeki parmak izleriyle aynı olduğunu söylüyordu.

Odada derin bir sessizlik oldu. Kısa zamanda birçok şey öğrenmişlerdi. Yönü olmayan bir araştırma artık kendine hem bir yön bulmuş, hem de hız kazanmıştı.

Nyberg haberini verdikten sonra yerine geçip oturdu.

"Sigara içen bir katil," dedi Martinsson. "Günümüzde sigara içen birini bulmak yirmi yıl öncesine oranla çok daha kolay."

Wallander düşünceli bir şekilde başını salladı. "Bu cinayetler arasındaki kesişmelerin ortak noktalarını da bulmak zorundayız," dedi. "Üç cinayet için en az elimizde dokuz şifre olmalı. Parmak izleri, zaman, ortak bir payda olduğunu kanıtlayabilecek herhangi bir şeye gereksinimimiz var."

Masanın etrafındakilere baktı.

"Olayların sırasını da belirlemeliyiz," dedi. "Bu cinayetlerin arkasındaki kişi veya kişilerin son derece acımasız insanlar olduklarını biliyoruz. Kurbanların öldürülme yöntemlerinin kasıtlı olarak saptandığını da biliyoruz. Ama henüz katilin kullandığı dili, daha önce de tartıştığımız şifreyi okumayı başaramadık. Katilin bizimle konuştuğuna ilişkin bir duygu var içimizde. Peki ama bu katil bize ne söylemeye çalışıyor? İşte bunu bilmiyoruz. Acaba henüz bulamadığımız daha başka şeyler de var mı?"

"Katilin mehtaplı gecelerde kurbanlarını öldürdüğü gibi mi?" diye sordu Svedberg.

"Bu tür simgesel şeyler. Bu olaylarda böylesi bir şey söz konusu olabilir mi? Böyle bir şey aslen var mı? Bir zaman çizelgesinin hazırlanmasını istiyorum. Bize bir ipucu verebilecek başka bir şey var mı?"

Martinsson ellerindeki tüm bilginin bir araya getirilmesi işiyle görevlendirildi. Wallander, Martinsson'un Washington D.C.'deki FBI merkezi tarafından geliştirilen birçok bilgisayar programları olduğunu biliyordu. Martinsson'un bu programları kullanma fırsatını ele geçirdiğine sevindiğini gördü.

Daha sonra bir süre oturup cinayetlerin coğrafi bir merkezi olup olmadığını tartıştılar. Höglund projektörde bir harita gösterdi. Wallander yerinden kalkarak ekranın başına geçti.

"Her şey Lödinge'de başladı," dedi işaret ederek. "Biri Holger Eriksson'un çiftliğini gözetlemeye başlıyor. Onun oraya arabayla geldiğini ve Eriksson'un kulesinin arkasındaki tepeye çıkmak için traktör yolunu kullandığını varsayıyoruz. Bir yıl önce biri, belki de aynı kişi Eriksson'un evine girmiş ama hiçbir şey çalmamış. Büyük olasılıkla bunu onu uyarmak için, ona bir işaret vermek için yapmış olmalı. Bilmiyoruz ama bu kişinin aynı kişi olması da gerekmiyor tabii."

Wallander, Ystad'ı gösterdi.

"Gusta Runfeldt, Nairobi yolculuğunu sabırsızlıkla bekliyor. Her şeyi hazır. Valizini topluyor, dövizini ve biletini satın alıyor. Yolculuğa çıkacağı günün sabahı için taksi durağına bir gece önce telefon ederek sabah erkenden taksi istediğini bile söylüyor. Ama bu yolculuğa çıkmıyor. Üç hafta boyunca ortadan kayboluyor."

Wallander parmağını haritanın üstünde hareket ettirdi. "Şimdi de Marsvinsholm'un batısındaki ormana gidelim. Bir antrenör gece ormanda koşarken onu bir ağaca bağlı olarak buluyor. Boğularak öldürülmüş ve üç hafta öncesine değin de çok zayıflamış. Kaybolduğu süre boyunca mutlaka bir yere kaçırılmış ve orada tutsak tutulmuş olmalı. Ystad'ın tam ortada olduğu ve iki cinayetin farklı yerlerde işlendiği bir noktadayız."

Parmağını kuzeydoğuya doğru hareket ettirdi.

"Holger Eriksson'un çiftliğine giden yola yakın bir yerde, Höör yolunda bir valiz buluyoruz. Valiz sanki bir an önce bulunması için oraya yerleştirilmiş gibi yan yolun hemen kenarında duruyordu. Şimdi kendimize şöyle bir soru sorabiliriz: neden ille de oraya bırakıldı bu valiz? Yol katil için uygun olduğundan mı? Bilmiyoruz. Bu soru düşündüğümüzden çok daha önemli olabilir."

Wallander elini yeniden hareket ettirdi. Güneybatıya, Krageholm Gölü'ne doğru.

"Burada Eugen Blomberg'i buluyoruz. Her iki olay yerinden yalnızca yarım saatlik bir mesafede."

Yerinde oturdu.

"Hadi şimdi de bir ön hazırlık niteliğinde olabilecek sonuçlara ulaşmaya çalışalım," diye sürdürdü konuşmasını. "Bu neyi gösteriyor?"

"Bölgeyi tanıdığını," dedi Höglund. "Marsvinsholm'deki ormanlık yer çok akılcı seçilmişti. Valiz evlerin olmadığı bir yere bırakılıyor. Neden? Çünkü hiç kimsenin böylelikle ne sürücüyü, ne de ne bıraktığını görmesine olanak olmuyor da ondan."

"Bunu nereden biliyorsun?" diye sordu Martinsson.

"Çünkü oraya gidip baktım."

"İnsan ya bir yere aşina olur ya da bunu aşina olan birinden öğrenir," dedi Wallander. "Bu olaylarda acaba hangisi geçerli?"

Buna bir türlü karar veremediler. Hansson yabancı birinin bile hangi alanı kullanacağına kolayca karar verebileceğini düşünüyordu. Svedberg'se tam tersini savunuyor ve Runfeldt'in cesedini buldukları yerin katilin kesinlikle daha önceden bildiği bir yer olduğunda ısrar ediyordu. Wallander'in de bazı kuşkuları vardı. Daha önceleri katilin yabancı biri olduğunu düşünüyordu. Oysa artık bundan emin değildi. Bu konuda görüş birliğine varamadılar.

O akşam sürekli olarak valiz konusuna geri dönüp duruyorlardı. Valiz neden o yolun kenarına bırakılmıştı? Ve neden yeniden yapılmıştı, büyük olasılıkla da bir kadın tarafından? İç çamaşırlarının neden valizde olmadığına ilişkin akılcı bir açıklama da yapamıyorlardı. Hansson, Runfeldt'in belki de iç çamaşırı giymeyen biri olduğunu ileri sürdü ama bu sözleri kimse ciddiye almadı. Bu davranışın mutlaka başka bir açıklaması olmalıydı.

Saat dokuzda biraz hava almak için toplantıya ara verdiler. Martinsson evine telefon etmek için odasına gitti, Svedberg de ceketini giyerek yürüyüşe çıktı. Wallander banyoya giderek yüzünü yıkadı. Aynada kendisini inceledi. Birden babasının ölümünden bu yana dış görünüşünün değiştiğini fark etti. Bu değişikliğin ne olduğundan emin değildi. Aynadaki yansımasına bakarak ba-

şını iki yana salladı. Olanları yeniden düşünmek için zaman ayırması gerektiğini biliyordu. Babası öleli birkaç hafta olmuştu. Çok önem verdiği ama aramadığı kadını, Baiba'yı düşündü.

Polislerin iş yaşamlarını başka bir şeyle kesinlikle karıştırmamaları gerektiğini geçirdi içinden. Ama Martinsson'un ailesiyle olağanüstü bir ilişkisi vardı ve kocası sürekli yurtdışında bulunan Höglund'un da iki çocuğunun sorumluluğunu gayet iyi üstlendiğini düşündü. Hem iş hem özel yaşamını bir arada yürütemeyen tek kişi galiba kendisiydi.

Yüksek sesle esnedi. Koridordan gelen seslerden arkadaşlarının toplantı odasına döndüklerini anladı. Olayların arkasında olma olasılığı güçlü olan kadından söz etmeleri gerektiğine karar verdi. Kadının resmini çizmeye ve oynadığı rolü anlamaya çalışmak zorundaydılar. Toplantı odasının kapısı kapanır kapanmaz ilk sözleri bu doğrultuda oldu.

"Bu olayların bir yerinde bir kadın parmağı var," dedi Wallander. "Toplantının bundan sonraki bölümünü olayları yeniden inceleyerek geçirmeliyiz. İntikam unsurundan söz etmeliyiz. Ama bu konuda da kesin olamıyoruz. Bu da yanlış düşündüğümüz anlamına mı geliyor acaba? Yani yanlış yolda olduğumuz anlamına mı? Yani bu olayların tümüyle farklı bir açıklaması olabileceği anlamına mı?"

Arkadaşları Wallander'in konuşmasını sürdürmesini seslerini çıkarmadan beklediler. Hepsi de son derece yorgun olmalarına karşın Wallander onların yine de dikkatlerini bu konu üstünde yoğunlaştırdıklarını görebiliyordu. Konuşmasına Lund'da yaşayan Katarina Taxell'e geri dönerek başladı.

"Burada Ystad'da doğum yaptı," dedi. "Hastanede yattığı süre içinde iki gece kendisini görmeye biri geldi. Katarina her ne kadar yadsırsa yadsısın ben yine de o kadının kendisini görmeye geldiğine inanıyorum. Katarina Taxell bu konuda yalan söylüyor. Neden? O kadın kimdi? Taxell neden o kadının kimliğini gizliyor? Eugen Blomberg'in Katarina Taxell'in çocuğunun babası olduğunu düşünebiliriz sanıyorum ama o bunu yadsıyor. Lund'da yaptığımız görüşme sırasında söylediği hiçbir şey doğru değildi. Bundan eminim. Neden yalan söylediğini bilmiyorum ama Taxell'in tüm bu karmaşanın içinde elinde çok önemli bir anahtarla durduğunu hissediyorum."

"Onu neden buraya getirmiyoruz?" diye sordu Hansson öfke dolu bir sesle.

"Nasıl getirebiliriz ki?" diye karşılık verdi Wallander. "Daha yeni doğum yaptı. Dikkatli davranmalıyız. Eğer onu Lund Karakolu'nda sorguya çekersek bize söylediklerinden fazlasını söyleyeceğini hiç sanmıyorum. Ona daha dikkatle ve özenle yaklaşmalıyız."

Hansson isteksizce başını evet dercesine salladı.

"Eugen Blomberg'le ilgisi olan üçüncü kadınsa onun eşi," diye sürdürdü konuşmasını Wallander. "Bize çok önemli şeyler söyledi. Bence söylediklerinin içinden en önemlisi kocasının ölümünden ötürü yas tutmayacağıydı. Eugen Blomberg karısına uzun süreden beri fiziksel şiddet uyguluyormuş. Kadın bize çürüklerini gösterdi. Katarina Taxell'le ilgili teorimizi de kocasının evlilik dışı bir ilişkisi olduğunu söyleyerek dolaylı olarak onayladı."

Wallander bu son sözleri söylerken birden kendini eski kafalı bir rahip gibi hissetti. Benim yerimde olsaydı acaba Höglund bu noktada hangi sözcükleri kullanırdı, diye geçirdi içinden.

"Blomberg'in çevresindeki ayrıntıların somut bir hal almaya başladığını söyleyebiliriz," dedi. "Bu konuya daha sonra yeniden döneceğiz."

Konuyu Runfeldt'e getirdi. Olaylarda geriye doğru, birinci cinayetin işlendiği ana doğru gidiyordu.

"Gösta Runfeldt acımasız biri olarak tanınıyordu. Bunu hem oğlu, hem de kızı onayladı. Orkide tutkunu kimliğinin arkasında tümüyle farklı bir insan vardı. Özel dedektifti. Bunu neden yaptığını bilmiyoruz. Acaba heyecan mı arıyordu? Orkideler ona yeterli gelmemeye mi başlamıştı?"

Konuyu bu kez Runfeldt'in eşine çevirdi.

"Ne bulacağımı bilmeden Älmhult'ın dışındaki göle gittim. Elimde herhangi bir kanıt yok ama Runfeldt'in karısını öldürdüğünü düşünüyorum. Buzla kaplı gölde o pazar günü ne olduğunu hiçbir zaman öğrenemeyeceğiz. O oyunun baş aktörleri öldü. Hiçbir tanık yok ama içimde ailenin dışından birinin bu konuyu yakından bildiğine ilişkin bir duygu var. Karısının ölümünün Runfeldt'in kaderini değiştirdiği olasılığını da göz önünde bulundurmalıyız."

Wallander bir an için sustu sonra sözlerini yeniden sürdürdü.

"Runfeldt Afrika'ya gidecekti. Gitmedi. Bir şey onu durdurdu. Ortadan nasıl kaybolduğunu bilmiyoruz. Öte yandan bunun ne zaman olduğunu biliyoruz. Ama dükkânına giren hırsızın hiçbir şey almadan dükkândan çıkışını da bir türlü açıklayamıyoruz. Nereye kaçırıldığını bilmiyoruz. Valizinde bu konuyla ilişkin belki bir ipucu bulacağız. Valizi bilinmeyen bir nedenden ötürü bir kadın tarafından yeniden yapıldı. Belki de Blomberg'in suya atıldığı dalgakırandaki elle sarılan sigarayı içen de aynı kadın."

"İki ayrı kişi söz konusu olabilir," diye karşı çıktı Höglund. "Sigarayı içen ve valizde parmak izlerine rastladığımız aynı kadın olabilir. Diğeri de valizi yeniden toplayan kadın olabilir."

"Haklısın," dedi Wallander. "O zaman bu olaylarda tek bir kişinin söz konusu olmadığını varsayalım." Nyberg'e bir bakış fırlattı.

"Bununla da ilgileniyoruz," dedi Nyberg. "Holger Eriksson'un evini baştan sona araştırıyoruz. Birçok parmak izi bulduk. Ama şimdiye değin valizdeki parmak izine uyanı çıkmadı karşımıza."

"Kimlik kılıfı," dedi Wallander. "Runfeldt'in valizinde bulduğumuz kimlik kılıfının. Üstünde parmak izi var mıydı?"

Nyberg hayır dercesine başını salladı.

"Olmalı," dedi Wallander şaşkınlıkla. "Kimlik kılıfı takmak ya da çıkarmak için insan parmaklarını kullanmaz mı?"

Bu konuya ilişkin kimse bir şey söylemedi.

"Şimdiye değin birkaç kadından söz ettik," dedi Wallander. "Elimizde ayrıca eşe yapılan fiziksel şiddetle henüz tam olarak kesinlik kazanmayan bir de cinayet var. Şimdi kendimize sormamız gereken bir soru ortaya çıkıyor: bu tür şeyleri kim bilebilir? Kim intikam almak ister? Tabii, eğer buradaki neden intikamsa."

"Başka bir şey daha olabilir," dedi Svedberg ensesini kaşıyarak. "Elimizde iki eski polis araştırması var. Bunlar çözülmeden arşive kaldırılmış. Biri Östersund'da diğeriyse Älmhult'da yapılmış."

Wallander evet dercesine başını salladı.

"Geriye Eriksson kalıyor," diye sürdürdü konuşmasını. "Diğer bir acımasız adam. Birçok uğraş verdikten sonra daha doğrusu şansımız yaver gittikten sonra onun geçmişinde de bir kadın olduğunu saptadık. Yaklaşık 30 yıldan beri kayıp olan Polonyalı bir kadın."

Sözlerini bağlamadan önce arkadaşlarına baktı.

"Bir başka deyişle aralarında bir benzerlik var," dedi. "Acımasız erkekler ve fiziksel şiddete uğramış, kayıp ve hatta belki de bir cinayete kurban gitmiş kadınlar. Ve bir adım geriden de bir gölge bu olayları adım adım izliyordu. Kadın olma olasılığı güçlü bir gölge. Ve sigara içen bir kadın."

Hansson elindeki kalemi masaya düşürdü. Başını iki yana salladı.

"Bence bu söylediklerin pek olası değil," dedi. "Bir an için son derece güçlü kuvvetli bir kadının bu cinayetlere karıştığını varsayalım. Bu güçlü kadının aynı zamanda da cinayet işleme konusunda inanılmaz bir düşgücü var, diyelim. Bu kadın neden diğer kadınların başına gelenlerle bu denli yakından ilgilensin? Onların arkadaşı mı? Bu insanların yolları nasıl ve nerede kesişti?"

"Bunlar yalnızca önemli sorular değil," dedi Wallander. "Bunlar aynı zamanda araştırmamızın yaşamsal önem taşıyan soruları da olabilir. Bu insanlar birbirleriyle nasıl ilişki kurdular? Nereye bakarak araştırmamıza başlamalıyız? Erkeklere mi yoksa kadınlara mı bakmamız gerekiyor? Galerici, şair ve kuş tutkunu: orkide hayranı, özel dedektif ve çiçekçi; son olarak da alerjiler üstüne araştırmalar yapan bir bilim adamı. Bu aşamada özel ilgi alanı olmayan tek kişi Blomberg. Yoksa işe kadınlardan mı başlayalım? Yeni doğan çocuğunun babası hakkında yalan söyleyen bir kadınla mı başlayalım? On yıl önce Älmhult dışındaki Stång Gölü'nde boğularak ölen kadından mı? Yaklaşık 30 yıldan beri kayıp olan Polonya asıllı, Jämtland'da oturan ve kuşlarla yakından ilgilenen kadınla mı? Ve son olarak da Ystad Hastanesi'nin doğum koğuşuna gece yarıları girip ebeleri bir yumrukta yere seren o kadından mı başlayalım? Aralarındaki bağ nerede?"

Odanın içinde uzun bir sessizlik oldu. Herkes Wallander'in az önceki sorularına yanıt arıyordu. Wallander bekledi. Bu çok önemli bir andı. İçlerinden birinin hiç beklenmedik bir yanıtla ortaya çıkmasını diliyordu içinden. Ryberg ona defalarca soruşturma ekibinin liderinin en önemli gövrevlerinden birinin

meslektaşlarını beklenmedik şeyleri düşündürtmeye yönlendirmesi olduğunu söylerdi. Wallander bu bağlamda başarılı olup olmadığını merak ediyordu.

Sessizliği bozan Höglund oldu.

"Yalnızca kadınlar tarafından gerçekleştirilen bazı işler var," dedi. "Hastabakıcılık da bunlardan biri."

"Hastalar ülkenin dörtbir yanından aynı hastaneye gelebilirler," diye araya girdi Martinsson. "Aradığımız kadının acil serviste çalıştığını varsayarsak onun birçok şiddete ve tacize uğramış kadınla karşı karşıya kaldığını düşünebiliriz. Bu söz konusu kadınlar birbirlerini tanımazlar ama o, onları tanır. Adlarını, doktor kayıtlarını bilir."

Höglund ve Martinsson eksik parçayı bulmaya çalışıyorlardı.

"Kadının hastabakıcı olup olmadığını bilmiyoruz," dedi Wallander. "Tek bildiğimiz onun Ystad'daki hastanenin doğum koğuşunda çalışmadığı."

"Hastanenin başka bir bölümünde çalışıyor olabilir," dedi Svedberg.

Wallander başını yavaşça salladı. Bu denli basit olabilir miydi? Aradıkları kadın Ystad Hastanesi'nde çalışan bir hastabakıcı olabilir miydi?

"Bunu öğrenmek çok zor değil," dedi Hansson. "Hasta kayıtları gizli olmasına karşın Gösta Runfeldt'in karısının orada tedavi görüp görmediğini öğrenebiliriz. Ve tabii Krista Haberman'ı da araştırabiliriz?"

Wallander önünde açılan bu yeni yolda yürümekten hoşnuttu.

"Acaba Runfeldt ve Eriksson fiziksel şiddet uygulamaktan hiç ceza yediler mi? Bu kolayca kontrol edilebilir."

"Diğer olasılıklar da var," dedi Höglund. "Yalnızca kadınlar tarafından yapılan başka işler de var. Kadınlar için kriz grupları var. Skåne'de kendi yayın istasyonları olan kadın görevliler bile var."

"Tüm bunları araştırmalıyız," dedi Wallander. "Zaman alacak bunu biliyorum ama yine de araştırmaya değer. Bu araştırmanın birçok yöne kol saldığını da kabul etmek zorundayız. Özellikle zaman açısından."

Gece yarısından önceki iki saati aynı anda yapmaları gereken stratejileri saptamakla geçirdiler.

Hansson hepsinin tüm toplantı boyunca beklediği soruyu sordu sonunda.

"Acaba bir cinayet daha işlenecek mi?"

"Bilmiyorum," dedi Wallander. "Şu ana dek olanlarla ilgili olarak içimde yarım kalmış, bitmemiş duygusu var. Nedenini sormayın, ben de bilmiyorum. Yalnızca böyle hissediyorum. İçgüdüsel bir şey bana henüz katilin işini tamamlamadığını söylüyor."

"Ben de aynı şeyi hissediyorum," dedi Svedberg. Bu sözleri herkesi şaşırtacak bir şekilde vurgulayarak söylemişti. "Sonsuza değin sürebilecek cinayet dizisi söz konusu olamaz mı? Eğer biri kadınlara kötü davranan erkekleri cezalandırmak istiyorsa, bunun sonsuza değin sürmesi şaşırtıcı olmaz."

Wallander, Svedberg'in haklı olabileceğini düşünüyordu. Kendisi de bu düşünceyi toplantının başından beri kafasından atmaya çalışmıştı.

"Bu tehlike de var," dedi. "Bu da katili bir an önce yakalamamız gerektiği anlamına geliyor."

"Yardım gerekli," dedi toplantının başından beri hemen hemen hiç konuşmayan Nyberg. "Aksi halde başaramayız."

"Evet," dedi Wallander. "Yardıma gereksimimiz olduğunu kabul ediyorum. Özellikle bu akşamki konuşmalardan sonra buna daha çok gereksimimiz olduğunu anladım. Yardım almadan yaptıklarımızdan daha fazlasını yapamayacağımız ortada."

Hamrén bir şey söylemek istediğini belirtmek için elini kaldırdı. Uzun masanın ucunda Malmö'den gelen iki dedektifin yanına oturuyordu.

"Son sözlerin altını çizmek istiyorum," dedi. "Bu kadar az elemanla böylesine etkin bir polis çalışmasında daha önce hiç bulunmadım. Geçen yaz da burada olduğum için bunun bir ayrıcalık değil ama kural olduğunu vurgulamak isterim. Eğer yardım isterseniz aklı başında hiç kimse bunu geri çevirmeyecektir."

Malmö'den gelen dedektifler bu sözleri onaylarcasına başlarını salladılar.

"Yarın Şef Holgersson'la konuşacağım," dedi Wallander. "Birkaç kadın polise de gereksinmemiz olacağını düşünüyorum. Hiçbir şey çıkmasa bile moralimizi düzeltirler."

Odanın içindeki kasvetli hava bir an için dağılır gibi oldu. Wallander bu fırsatı kaçırmayarak ayağa kalktı. Toplantının ne zaman bitirileceğini bilmek

de çok önemliydi. Artık bitirmenin zamanı gelmişti. Bundan fazla ilerleyemeyeceklerdi. Hepsinin dinlenmeye gereksinimi vardı.

Wallander odasına gitti. Telefon mesajlarını inceledi. Ceketini giymek yerine koltuğuna geçip oturdu. Koridordan gelen ayak sesleri birer ikişer azaldı. Kısa bir süre sonra da ortalığı derin bir sessizlik kapladı. Lambayı masayı aydınlatması için çevirdi. Odanın geri kalan bölümü karanlığın içindeydi.

Saat yarımdı. Hiç düşünmeden ahizeyi kaldırıp Riga'dan Baiba'yı aradı. Baiba da kendisi gibiydi. Ne zaman yatıp uyuyacağı belli olmazdı. Bazen erkenden yatardı ama genellikle gece yarısına değin otururdu. Telefon hemen açıldı. Uyumuyordu. Wallander genç kadının sesini duymaktan hoşnut olup olmadığını ses tonundan çıkarmaya çalıştı. Bundan hiçbir zaman emin olamıyordu. Ama bu kez genç kadının sesinde belli belirsiz bir soğukluk vardı. Wallander aniden özgüvenini yitirdi. Her şeyin yolunda olduğuna ilişkin genç kadının kendisine güvence vermesini istiyordu. Ona nasıl olduğunu sorduktan sonra da yorucu soruşturmadan söz etti. Baiba bir iki soru sordu. Sonra da Wallander ne söyleyeceğini kestiremedi. Ystad ve Riga arasında derin bir sessizlik oluştu.

"Buraya ne zaman geliyorsun?" diye sordu Wallander sonunda.

Genç kadının yanıtı onu çok şaşırttı.

"Gelmemi gerçekten istiyor musun?"

"Neden istemeyeyim ki?"

"Hiç aramıyorsun. Ve aradığında da fazla konuşacak zamanın olmadığını söylüyorsun. Ystad'a gelirsem benimle nasıl birlikte olacaksın? Buna zaman bulabilecek misin?"

"Yanılıyorsun."

"Öyle mi?"

Neden böyle bir tepki verdiğini kendi de bilmiyordu. Saçmalamaması gerektiğini söyledi kendine ama elinde değildi. Birden iyice öfkelenerek ahizeyi hızla yerine koydu. Ve şaşkınlıkla telefona baktı. Sonra da hızla yerinden fırlayarak karakoldan çıkıp gitti. Danışmanın önüne geldiğinde pişman olmuştu. Ama Baiba'yı yeniden arıyacak olursa genç kadının telefonu açmayacağını biliyordu.

Dışarıya çıktı. Yanından bir polis devriye arabası geçerek su kulesi yoluna doğru gitti. Rüzgâr yoktu. Hava soğuktu ama gökyüzü bulutsuzdu.

Az önceki tepkisinin nedenini anlayamıyordu. Baiba yanı başında olsaydı ne olurdu sanki?

Öldürülen adamları anımsadı. Birden sanki daha önce hiç görmediği bir şeyi gördü. İlk kez öldürülen adamlarda da söz konusu olan acımasızlık ve vahşetin kendisinde de olduğunu fark etti. Ne var ki, kendisi onlar gibi saldırgan değildi. Onun saldırganlığının düzeyi biraz daha farklıydı. Ama o kadar.

Saat sabahın biri olmuştu. Polis memurlarından birinden kendisini eve götürmesini isteyebilirdi. Ama bunun yerine yürümeye başladı. Uzaklardan bir yerden gelen lastik sesi duyuldu. Anlaşılan araba kaymıştı. Sonra ortalığı yine aynı derin sessizlik kapladı. Hastaneye doğru uzanan yokuşu tırmanmaya başladı.

Soruşturma ekibinin toplantısı tam yedi saat sürmüştü. Toplantıda hemen hemen hiçbir şey olmamıştı ama yine de akşam olaylı geçmişti. Rydberg'le birlikte sarhoş oldukları bir akşam Ryberg'in dediği gibi boşluklar dolmaya başlamıştı. O geceyi hiç unutamıyordu. Rydberg'in balkonunda oturmuşlardı. Beş ya da altı yıl önceydi. Rydberg henüz hastalanmamıştı. Haziran'dı. Balkonda oturmuş bir şeyi kutluyorlardı. Wallander ne kutladıklarını anımsamıyordu.

Boşluklar dolmaya başlamıştı.

Hastanenin önüne gelmişti. Durdu. Kısa bir an duraksadı. Sonra da hastanenin yan tarafına giderek gece nöbetçisinin zilini çaldı. Megafondan gelen ses kim olduğunu sorunca Wallander ebe Ylva Brink'in o gece hastanede olup olmadığını sordu. Ses, orada olduğunu söyledi.

Ylva onunla çalıştığı bölümün cam kapılarının önünde buluştu. Wallander, Ylva'nın yüzünden gergin olduğunu anlamıştı. Gülümsedi ama ebenin gerginliği yine de azalmadı. Belki de içtenlikle gülümsemediğimi fark etti, diye geçirdi içinden Wallander. Ylva kahve ikram edince Wallander hayır anlamında başını salladı.

"Fazla kalmayacağım," dedi. "Sizin de işleriniz yoğun olmalı."

"Evet," diye karşılık verdi Ylva. "Ama size birkaç dakika ayırabilirim. Tabii yarına değin beklemeyecek denli acilse?"

"Bekleyebilirdi aslında," diye karşılık verdi Wallander. "Ama buradan geçiyordum."

Küçük çalışma odasına gittiler. Odaya giren bir hastabakıcı Wallander'i görünce durdu.

"Daha sonra gelirim," diyerek geri döndü hastabakıcı.

Wallander masaya dayandı. Ylva Brink koltuklardan birine geçip oturdu.

"Sizi bir yumrukla yere seren kadını merak etmiş olmalısınız," diye sözlerine başladı Wallander. "Kim olduğunu, buraya neden geldiğini, geldiğinde ne yaptığını uzun uzun düşünüp merak etmiş olmalısınız. Kadının yüzünü bize çok iyi tarif ettiniz. Ama acaba unuttuğunuz ve daha sonra anımsadığınız bir şey var mı diye merak ettim."

"Evet, sonra yeniden düşündüm. Ama söylediklerimin dışında başka bir şey anımsamıyorum."

Wallander ona inandı.

"Tabii burada söz konusu olan kadının yalnızca yüzü değil. Hareketlerinde farklı bir şey olabilir. Ya da elinde bir yara izi falan. İnsan o denli farklı ayrıntıların bileşimi ki, şaşırmadan edemiyoruz. Sizin hafızanıza güveniyoruz. Tüm ayrıntıların hafızanızda saklı olduğundan eminiz. Bir nesnenin ağır ağır suya battığını varsayın. Hafıza da işte tam böyle çalışır."

Ylva Brink başını iki yana salladı.

"Her şey o denli çabuk olup bitti ki. Size söylediklerimin dışında hiçbir şey anımsamıyorum. Ve inanın bana hafızamı çok zorladım."

Wallander başını evet dercesine salladı.

"O kadın ne yapmış?" diye sordu Ylva.

"Sizi yere serdi. Onu arıyoruz. İşimize yarayabilecek çok önemli şeyler bildiğini sanıyoruz. Şimdilik ancak bu kadarını söyleyebilirim."

Duvardaki saat sabahın bir buçuğunu gösteriyordu. Wallander elini uzatarak ebenin elini sıktı sonra da birlikte odadan çıktılar.

Ylva birden onu durdurdu.

"Bir şey aklıma geliyor," dedi duraksayarak.

"Ne?"

"Ona doğru gittiğimde ve beni yere serdiğinde bunu pek fark edememiştim."

"Neyi?"

"Farklı bir parfüm sürdüğünü."

"Nasıl farklı?"

Ylva ona şaşkınlıkla baktı.

"Bilmiyorum. Parfüm kokusunu nasıl tarif edebilirsiniz ki?"

"Bu en zor işlerden biri, ben de biliyorum. Ama bir deneyin lütfen."

Wallander ebenin kendini zorladığını görüyordu.

"Olmuyor," dedi Ylva. "Uygun sözcükleri bulamıyorum. Yalnızca farklı olduğunu biliyorum. Keskin olduğunu söyleyebiliriz."

"Tıraş losyonu gibi mi?"

Ylva şaşkınlıkla ona baktı.

"Evet," dedi. "Nasıl bildiniz?"

"Birden aklıma geldi."

"Kendimi iyi ifade edemediğim için aslında belki de bundan söz etmemeliydim."

"Ah hayır," dedi. "Bu çok önemli olabilir."

Cam kapının önünden ayrıldılar. Wallander asansörle aşağı inerek hastaneden çıktı. Hızlı adımlarla yürümeye başladı. Artık yatıp uyuyabilirdi. Ylva Brink'in söylediklerini yeniden düşündü. Kimlik kılıfının üstünde eğer parfüm kalmışsa ertesi sabah erkenden Ylva Brink'e bunu koklatabilirlerdi. Parfümün aynı olduğundan artık adı gibi emindi. Aradıkları katil bir kadındı. Özel ve farklı bir parfümü vardı. Ama acaba onu bulabilecekler miydi?

30.

Vardiyası bittiğinde saat 07.35'ti. Telaş içindeydi ve içinde garip bir sıkıntı vardı. Malmö'de o sabah hava soğuk ve yağışlıydı. Hızlı adımlarla otoparka gitti. Genelde doğruca evine gidip yatardı. Ama şimdi Lund'a gitmesi

gerekiyordu. Çantasını arka koltuğa fırlatarak arabaya bindi. Direksiyonu tuttuğunda ellerinin ter içinde olduğunu fark etti.

Katarina Taxell'e aslında hiç güvenmemeliydi. Çok zayıf bir kadındı. Çökme tehlikesi her zaman vardı. Taxell çok çabuk pes eden bir kadındı. Şimdiye değin onu denetim altında tutabilmişti ama artık bundan emin değildi.

Onu oradan almalıyım, diye düşünmüştü tüm gece boyunca. Hiç olmazsa kendisiyle olanlar arasında bir mesafe koyuncaya değin. Başka bir yere gitmesi konusunda onu ikna etmek zor olmayacaktı. Yeni doğum yapan kadınların psikolojik sorunlar yaşaması alışılmışın dışında değildi.

Lund'a geldiğinde yağmur başlamıştı. Tedirginliği geçmemişti. Arabasını yan sokaklardan birine park ederek Katarina Taxell'in oturduğu binanın bulunduğu meydana doğru yürümeye başladı. Birden durdu. Kaygılı bir şekilde birkaç adım geriledi ve Taxell'in oturduğu binanın ön kapısına dikkatle baktı.

Kapının hemen önünde içinde iki adamın oturduğu bir araç duruyordu. Bunların polis olduğundan emindi. Katarina Taxell yakın takibe alınmıştı.

Birden paniğe kapıldı. Göremiyordu ama yüzünün kıpkırmızı olduğundan emindi. Taşikardisi başlamıştı. Işıkları birden söndürülen odada korkuya kapılan küçük bir çocuk gibi panik içindeydi. Düşünceler kafasının içinde zonklamaya başlamıştı. Katarina ne söylemişti? Polisler neden kapının önünde duruyorlardı?

Yoksa tüm bunlar onun hayal gücünün bir oyunu muydu? Kıpırdamadan durdu ve sakin bir şekilde düşünmeye çalıştı. Katarina'nın polise bir şey söylemediğinden emin olmalıydı. Aksi halde polis kapısının önünde nöbet tutmazdı. Onu sorguya çekmek için karakola götürürlerdi. Henüz geç kalmamıştı. Ama büyük olasılıkla fazla zamanı da yoktu. Zaten buna gereksinimi de yoktu. Ne yapması gerektiğini biliyordu.

Gece sardığı sigaralardan birini yaktı. Zaman çizelgesine göre bir saat erkendi. Artık alışkanlıklarını değiştirmişti. Bugün özel bir gün olacaktı. Bunun geriye dönüşü yoktu.

Orada birkaç dakika durarak kapının önündeki arabayı izledi. Sigarayı söndürerek hızla oradan uzaklaştı.

Wallander çarşamba sabahı saat altıda uyandığında hâlâ yorgundu. Çok uykusuzdu. Gözleri açık bir süre yattı. İnsanoğlu her şeye dayanabilen bir hayvan, diye geçirdi içinden. Ama şu anda artık hiçbir şeye dayanamayacağımı hissediyorum.

Yatağın kenarına oturdu. Çıplak ayaklarının altındaki zemin soğuktu. Ayak tırnaklarına baktı. Kesilmeleri gerekiyordu. Tüm bedeninin aslında elden geçirilmesi gerekiyordu. Oysa daha bir ay önce Roma'da bedenine enerji depolamıştı. Ne var ki, tüm bu depolanan enerjiyi harcamıştı. Güçlükle ayağa kalktı. Banyoya gitti. Soğuk su, suratına bir tokat gibi çarptı. Artık kendine gelmek için soğuk suyu kullanmaktan vazgeçmesi gerektiğini düşündü. Kurulandı, sabahlığını üstüne geçirdi ve mutfağa gitti. Her sabah aynı şeyleri yapıyordu. Kahveyi hazırlayacak, sonra pencereye yaklaşarak dereceye bakacaktı. Yağmur yağıyordu ve ısı 4 dereceydi. Sonbahardaydılar ve soğuklar başlamıştı. Karakoldaki arkadaşlarından biri kışın uzun geçeceğini söylemişti. Wallander de bundan çok korkuyordu.

Kahve hazır olunca masayı kurdu ve kapısının önündeki gazeteyi aldı. Gazetenin birinci sayfasında Lödinge'de çekilen bir resim vardı. Kahvesinden birkaç yudum içti. Yorgunluğunun daha da arttığını hissetti. Sabahları bazen dayanılmaz oluyordu. Artık Baiba'yı aramanın zamanı gelmişti.

Baiba ikinci zilden sonra telefonu açtı.

"Çok yorgunum," dedi Wallander kendini bağışlatmak istercesine.

"Biliyorum," diye karşılık verdi genç kadın. "Ama dün geceki sorum hâlâ geçerli."

"Gelmeni istiyor muyum?"

"Evet."

"Bundan başka istediğim bir şey yok, inan bana."

Baiba ona inandı. Kasım ayının başlarında gelebilirdi. Bunu gerçekleştirmenin yollarını aramaya hemen başlayacaktı.

Uzun süre konuşmalarına artık gerek yoktu. Aslında ikisi de telefonda konuşmaktan hoşlanmazdı. Daha sonra, Wallander kahvesinin başına yeniden döndüğünde bu kez Baiba'yla İsveç'e yerleşme konusunu oturup ciddi ciddi konuşmaya karar verdi. Yeni evle ilgili de konuşmalıydı onunla. Hatta belki ona bir köpek almayı düşündüğünü de söylemeliydi.

Gazeteyi açmadan uzun bir süre öylece oturdu. Yedi buçuktan önce de kalkıp giyinmedi. Temiz bir gömlek bulabilmek için uzun bir süre dolapları karıştırması gerekti. Bulduğu son temiz gömleğiydi. O gün mutlaka çamaşırhaneye gitmesi gerekiyordu. Tam evden çıkarken telefon çaldı. Älmhult'daki tamirci arıyordu. Arabasının kaça tamir edildiğini öğrendiğinde yüzünü buruşturmakla yetindi. Tamirci arabanın o gün öğleden sonra Ystad'da olacağını söyledi. Kardeşi arabayı karakola bırakacak sonra da trenle geri dönecekti. Tren parasını ödemesi gerekiyordu.

Wallander sokağa çıkınca sağanak yağmur başladı. Eve geri dönerek karakolu aradı. Ebba kısa bir süre sonra kendisini almak için bir devriye arabası göndereceğini söyledi. Beş dakika sonra da araba geldi. Saat sekizde ofisindeydi.

Ceketini çıkarmaya fırsat olmadan Höglund içeri girdi. Yüzü kireç gibiydi.

"Duydun mu?"

Wallander heyecanla ona baktı. Yine mi? Yeni bir cinayet mi işlenmişti?

"Şimdi geldim. Ne oldu?"

"Martinsson'un kızı saldırıya uğramış."

"Terese mi?"

"Evet."

"Ne olmuş?"

"Okulun önündeymiş. Martinsson kızını okula bırakmış. Svedberg'in söylediklerini doğru anladıysam olay Martinsson'un polis olmasından kaynaklanıyormuş."

Wallander şaşkına dönmüştü. "Durumu nasıl?"

"Başına vurmuşlar, tekmelemişler de. Durumu kötü değil ama büyük bir şok geçirdiği kesin."

"Kim yapmış?"

"Diğer öğrenciler. Ondan daha büyük olanlar."

Wallander koltuğuna çökercesine oturdu. "Bu olacak şey değil! Peki ama neden?"

"Olanları tam olarak bilmiyorum. Öğrenciler de halkın milis kuvvetlerinden söz ediyorlarmış, polisin hiçbir şey yapmadığını ileri sürmüşler. Bizim dalga geçtiğimize inanıyorlarmış."

"Bu yüzden de Martinsson'un kızına saldırdılar, öyle mi?"

"Evet."

Wallander'in boğazına bir yumru tıkanmıştı. Terese 13 yaşındaydı ve Martinsson kızına çok düşkündü.

"Neden masum bir kız çocuğuna saldırdılar?"

"Gazeteleri görmedin mi?"

"Hayır, neden?"

"Görmelisin. İnsanlar Eskil Bengtsson ve diğerlerinden söz ediyorlar. Bengtsson'un tutuklanması skandal olarak değerlendiriliyor. Åke Davidsson'un bu saldırıyı hak etmiş olabileceğini ileri sürüyorlar. Gazetelerin birinci sayfasında bundan söz ediliyor ve, 'Polis kimin yanında?' sorusu soruluyor."

"Bu saçmalıkları okumama gerek yok," dedi Wallander yüzünü buruşturarak. "Okulda neler oluyor?"

"Hansson arabasına atlayıp oraya gitti. Martinsson kızını eve götürdü."

"Terese'e saldıranlar okuldaki erkek öğrenciler, değil mi?"

"Bildiğim kadarıyla evet."

"Oraya git," dedi Wallander hemen kararını vererek. "Öğrenebildiğin her şeyi öğren. Çocuklarla konuş. Bu konuya bulaşmasam daha iyi olacak. Öfkeden kendimi yitirebilirim."

"Hansson orada zaten. Başkasına gerek yok."

"Sana katılmıyorum," dedi Wallander. "Oraya gitmeni istiyorum. Hansson'un bu olayla başa çıkabileceğinden eminim ama ne olduğunu ve olayların neden bu noktaya geldiğini senin kendi yöntemlerinle öğrenmeni istiyorum. Ne kadar çok polis okula giderse bu işi o denli çok ciddiye aldığımızı düşünürler. Ben de Martinsson'un evine gideceğim. Bunun dışında kalan her şey biraz daha bekleyebilir. Bir insanın bu ülkede yapabileceği en kötü şey, diğer ülkelerde olduğu gibi polis öldürmek. Bundan sonraki ikinci kötü şeyse polisin çocuğuna saldırmak."

"Diğer öğrencilerin bir kenara çekilip olayı gülerek izlediklerini duydum."

Wallander ellerini kaldırdı. Artık daha fazla dinlemek istemiyordu. Koltuğundan kalkarak ceketini aldı.

"Eskil Bengtsson ile diğerleri bugün serbest bırakılıyor," dedi Höglund holde yürürlerken. "Ama Åkeson onların aleyhine dava açacak."

"Cezaları ne olur?"

"Yöre halkı para cezasına çarptırılacaklarını göz önünde bulundurarak para toplamaya başlamışlar bile. Ama bence en iyisi hapse girmeleri. En azından birkaçının."

"Åke Davidsson'un durumu nasıl?"

"Malmö'de evinde. Hastalık izni aldı."

Wallander durarak genç kadına baktı.

"Ya onu öldürselerdi, o zaman ne olacaktı? O zaman da mı para cezasına çarptırılacaklardı?"

Wallander genç kadının vereceği yanıtı dinlemedi.

Bir devriye arabası Wallander'i kentin doğu kesimindeki blok apartmanların birinde oturan Martinsson'un evine götürdü. Wallander oraya birkaç kez gitmişti. Ev oldukça sadeydi ama Martinsson'la karısı bahçeyi çok güzel yapmışlardı. Zili çaldı. Kapıyı Martinsson'un eşi Maria açtı. Wallander onun gözlerinin ağlamaktan kıpkırmızı olduğunu gördü. Terese en büyük çocuklarıydı ve ailenin tek kız çocuğuydu. İki oğullarından biri olan Rikard annesinin hemen arkasında duruyordu. Wallander gülümseyerek çocuğun başını okşadı.

"Nasılsınız?" diye sordu. "Şimdi duydum ve hiç zaman yitirmeden de geldim."

"Yatağında oturmuş ağlıyor. Babasının dışında kimseyle konuşmuyor."

Wallander içeri girerek, ceketini ve ayakkabıları çıkardı. Çoraplarından biri delikti. Maria kahve isteyip istemediğini sordu. İstediğini söyledi. Tam o sırada da Martinsson aşağıya indi. Genelde neşeli bir insan olan Martinsson'un yüzünde acı dolu bir ifade vardı. Ve korku.

"Olanları duydum," dedi Wallander. "Hemen geldim."

Oturma odasına geçip oturdular.

"Terese nasıl?" diye sordu Wallander.

Martinsson başını iki yana sallamakla yetindi. Wallander onun ağlamak üzere olduğunu hissediyordu.

"İşi bırakıyorum," dedi Martinsson. "Bugün şefle konuşacağım."

Wallander ne söyleyeceğini bilemiyordu. Martinsson'un öfkelenmesi ve canının sıkılması için geçerli nedenleri vardı. Eğer saldırıya uğrayan Linda olsaydı kendisinin de aynı şekilde tepki göstereceğini biliyordu. Ama yine de arkadaşını yatıştırması gerektiğinin farkındaydı. Martinsson'un işten ayrılması hiçbirinin işine gelmezdi. Martinsson kararlı görünüyordu ama bu aceleyle verilmiş bir karardı. Büyük bir şok geçirdiği ortadaydı.

Maria kahveyle geldi. Martinsson başını iki yana salladı. Canı hiçbir şey istemiyordu.

"Olaylar aileni etkilemeye başladığında artık hiçbir şeyin önemi olmadığını görüyorsun," dedi Martinsson.

"Haklısın," dedi Wallander. "Hiçbir şeyin önemi kalmıyor."

Martinsson başka bir şey söylemedi. Wallander de konuşmadı. Bir süre sonra Martinsson ayağa kalkarak üst kata çıktı. Wallander yapabileceği bir şeyin olmadığının farkındaydı.

Martinsson'un eşi onu kapıya dek geçirdi.

"Terese'e benden selam söyle," dedi Wallander.

"Yine peşimize düşerler mi?"

"Hayır. Şimdi söyleyeceklerimin kulağa biraz garip geleceğini biliyorum. Sanki bu durumu hafifletmeye çalıştığımı sanacaksın. Ama inan bana buna hiç niyetim yok. Acele kararlar vermemeliyiz. Terese'i döven çocuklar büyük olasılıkla ondan birkaç yaş büyükler. Onların kötü olduklarına inanmıyorum. Büyük olasılıkla ne yaptıklarının farkında bile değildiler. Tüm bunlar Lödinge'de Eskil Bengtsson ve diğerlerinin halkın milis kuvvetlerini oluşturmaya ve halkı polise karşı kışkırtmaya çalışmasından kaynaklanıyor."

"Biliyorum," dedi Maria. "Burada da bu tür şeyler konuşuluyor, duydum."

"İnsanın çocuğu böylesi bir olayda hedef alındığında olayları net bir şekilde düşünmenin olanaksız olduğunu biliyorum ama sağduyumuzu yitirmemeye çalışmalıyız."

"Bu şiddet," dedi Maria. "Bu şiddet nereden kaynaklanıyor?"

"Gerçek anlamda kötü olan çok insan yok," dedi Wallander. "İnsanlar inan bana kötü doğmuyorlar. Kötü koşullar söz konusu ve bu kötü koşullarla başa çıkmayı öğrenmeliyiz."

"Sence bu durum daha da kötüleşmeyecek mi?"

"Kötüleşebilir," dedi Wallander. "Eğer kötüleşirse bu koşulların değişmesinden kaynaklanacaktır. Kötü insanların sayısının arttığından değil."

"Bu ülke acımasız insanlarla doldu."

"Haklısın," dedi Wallander.

Maria'nın elini sıktıktan sonra kendisini bekleyen devriye arabasına doğru gitti.

Arabanın sürücüsü, "Terese nasıl?" diye sordu.

"Perişan. Ebeveyni de öyle."

"İnsan öfkeleniyor."

"Haklısın," dedi Wallander. "Öfkeleniyor."

Wallander karakola döndü. Hansson'la Höglund Terese'nin saldırıya uğradığı okuldan henüz dönmemişlerdi. Wallander, Şef Holgersson'un Stockholm'e gittiğini öğrendi. Bir an için buna çok öfkelendi. Ama olanları şefe bildirilmişti ve şef o gün öğleden sonra Ystad'a dönecekti. Wallander, Svedberg'le Hamrén'i arayarak toplantı odasına gelmelerini söyledi. Nyberg, Eriksson'un çiftliğinde parmak izleri arıyordu. Malmö'den gelen dedektifler farklı yönlere dağılmışlar, araştırmalarını sürdürüyorlardı. Wallander toplantı odasına gitti. Martinsson'un kızının başına gelenler hepsinin canını sıkmıştı. Kısa bir sohbetten sonra işlerinin başına geri döndüler. Bir gece önce iş bölümü yapmışlardı. Wallander, Nyberg'i cep telefonundan aradı.

"Nasıl gidiyor?" diye sordu.

"Kolay olmuyor," dedi Nyberg. "Ama Eriksson'un kulesindeki parmaklıkta onun olmayan bir parmak izi bulduk. Araştırmamızı sürdürüyoruz."

Wallander bir an için sustu.

"Yani katilin kuleye mi çıktığını söylüyorsun?"

"Neden olmasın?"

"Haklı olabilirsin. O zaman belki orada sigara izmariti de bulabilirsiniz."

"Eğer olsaydı çoktan bulurduk."

Wallander konuyu değiştirerek Ylva Brink'i görmeye gittiğini anlattı.

"İsimlik plastik kılıfın içinde," dedi Nyberg. "Eğer burnu iyi koku alıyorsa isimliğin üstündeki kokuyu tanıyabilir."

"Bunun en kısa zamanda gerçekleştirilmesini istiyorum. Onu ara. Svedberg'de numarası var."

Nyberg konuyla ilgileneceğini söyledi. Wallander çalışma masasının üstünde nüfus dairesinden gelen bir mektubu gördü. Mektupta kimsenin adını Harald Berggren olarak değiştirmediğini ya da bu adı değiştirmek isteyen birinin kaydına rastlanılmadığı yazıyordu. Wallander mektubu bir kenara fırlattı. Saat sabahın onuydu ve yağmur hâlâ yağıyordu. Bir gece önce yaptıkları toplantıyı düşündü. Yine içinde aynı tedirginlik duygusunu hissetti. Gerçekten de doğru yolda mıydılar? Yoksa kendilerini bir boşluğa götürecek başka bir yolda mı ilerliyorlardı? Camın yanına gitti. Gözlerini su kulesine çevirdi. Katarina Taxell bizim en önemli ipucumuz, dedi kendi kendine. Katarina o kadınla karşılaştı. Gecenin bir yarısında insan neden doğum koğuşuna gider ki?

Masasına dönerek Lund'dan Birch'i aradı. Santralın Birch'i bulması on dakika sürdü.

"Kadının oturduğu binanın dışında her şey normal," dedi Birch. "Annesi olan bir kadının dışında kimse onu görmeye gelmedi. Katarina alışverişe gitti. Annesi işte o zaman geldi. Yakınlarda bir süpermarket var oraya gitti. Birçok gazete alıp döndü. Bence işin en ilginç yanı bu."

"Büyük olasılıkla cinayetle ilgili haberleri okumak istemiştir. Bizim orada olduğumuzdan haberi var mı dersin?"

"Sanmıyorum. Çok gergin bir hali vardı. Ama hiç etrafına bakmadı. Onu gözetimaltına aldığımızdan kuşkulandığını sanmıyorum."

"Bunu öğrenmemesi gerekiyor."

"Sürekli nöbet değiştiriyoruz."

Wallander uzanarak not defterini önüne çekip açtı.

"Katarina Taxell'le ilgili neler öğrendin? Kimin nesiymiş?"

"33 yaşında," dedi Birch. "Blomberg'le arasında 18 yaş fark var."

"Bu onun ilk çocuğu," dedi Wallander. "Geç doğum yapmış. Acelesi olan kadınlar yaş farkına pek aldırmazlar."

"Ama Katarina'ya göre çocuğun babası Blomberg değil."

"Bu kocaman bir yalan," dedi Wallander, nasıl bu denli emin olduğuna şaşırarak. "Başka neler öğrendin?"

"Katarina Taxell, Arlöv'de doğmuş," diye sürdürdü konuşmasını Birch. "Babası bir şeker rafinerisinde mühendismiş. Katarina çok küçükken ölmüş. Arabasına Landskrona dışında bir tren çarpmış. Başka kardeşi yok. Babası öldükten sonra annesiyle Lund'a taşınmış. Annesi kent kütüphanesinde yarım günlük bir iş bulup çalışmaya başlamış. Katarina Taxell'in okulda notları çok iyiymiş ve üniversitede de hem coğrafya, hem de yabancı diller okumuş. Garip bir bileşim ya neyse. Sonra da öğretmenlik yapmak için kurslara gitmiş ve o günden beri de öğretmenlik yapıyor. Aynı zamanda da kendi işini kurarak saç bakım ürünleri satmaya başlamış. Çok çalışkan biri olduğu söyleniyor. Elbette bizde kaydı yok."

"Bravo çok çalışmışsınız," dedi Wallander, etkilenmişti.

"Söylediklerini eksiksiz yapmaya çalıştık," diye karşılık verdi Birch. "Bu olay için birçok kişiyi görevlendirdim."

"Gözetimaltında olduğunun farkında değil. Olsaydı sürekli olarak etrafını denetlerdi."

"Bakalım bu ne kadar böyle sürecek? Acaba onunla biraz daha yakından ilgilenelim mi, ne dersin?"

"Ben de aynı şeyi düşünüyordum," dedi Wallander.

"Onu karakola çağıralım mı?"

"Hayır. Ama ben Lund'a geleceğim. Ben geldikten sonra da seninle yine onun evine gider ve onunla bir kez daha konuşuruz."

"Ne hakkında? Eğer ona mantıklı sorular sormazsak bizden kuşkulanır."

"Gelirken yolda düşünür bir iki mantıklı soru bulmaya çalışırım. Öğle zamanı Katarina'nın evinin önünde buluşalım mı?"

Wallander karakoldan bir araba alarak Ystad'dan uzaklaştı. Sturup Havaalanı'nda durarak bir sandviç yedi. Her zamanki gibi havaalanında uygulanan fiyatlara çok şaşırdı. Sandviçini yerken bir yanda da Katarina Taxell'e soracağı soruları hazırlamaya koyuldu. Geçen defa sorduğu soruları soramazdı.

Soru sormaya Eugen Blomberg'le başlamaya karar verdi. Sonuçta öldürülen kişi oydu. Onunla ilgili tüm bilgiye polisin gereksinimi vardı. Katarina'ya bu konuyla ilgili soru sordukları tek kişi olduğunu söyleyecekti.

Öğleden hemen önce Wallander, Lund merkezinde arabasını bırakabilecek bir park yeri bulabildi. Yağmur durmuştu. Yürümeye başladı. Bir süre sonra da Birch'i gördü.

"Martinsson ve kızıyla ilgili haberi duydum," dedi Birch. "Korkunç."

"Bugünlerde korkunç olmayan bir şey var mı?" dedi Wallander.

"Terese nasıl?"

"Umarım bir süre sonra her şeyi unutur. Ama Martinsson teşkilattan ayrılacağını söylüyor. Onu durdurmak için elimden geleni yapmalıyım."

"Eğer buna yüreğinin derinliklerinden karar vermişse onu hiç kimse durduramaz."

"O denli kararlı olduğunu sanmıyorum."

"Bir keresinde başıma bir taş atılmıştı," dedi Birch. "O kadar öfkelendim ki gidip taşı atan adama saldırdım. Sonunda bir zamanlar adamın kardeşini tutukladığım anlaşıldı ve o da bana taş atarak kardeşinin öcünü almak istemiş."

"Bir polis her zaman polistir," dedi Wallander.

Birch konuyu değiştirdi.

"Katarina Taxell'e neler soracaksın?"

"Eugen Blomberg'i. Nasıl tanıştıklarını. Herkese aynı soruları sorduğuma inanmasını sağlayacağım. Sıradan, herkese sorulan sorularmış gibi davranacağım."

"Neyi başarmayı umuyorsun?"

"Bilmiyorum. Ama hâlâ bunun gerekli olduğunu düşünüyorum."

Binadan içeri girdiler. Wallander birden bir şeylerin yolunda gitmediğine ilişkin bir duyguya kapıldı. Basamakları çıkarken durdu. Birch ona baktı.

"Ne oldu?"

"Bilmiyorum. Belki de hiçbir şey."

Üçüncü kata çıktılar. Birch zili çaldı. Beklediler. Bir kez daha çaldı. Zil sesi evin içinde yankılandı. Bakıştılar. Wallander eğilerek kapıdaki mektup deliğinden baktı. İçerde derin bir sessizlik vardı. Birch zili bir kez daha çaldı. Kapı açılmadı.

"Evde olması gerekiyordu," dedi. "Dışarı çıktığını kimse haber vermedi."

"O zaman bacadan çıkmış olmalı," dei Wallander. "Çünkü evde değil."

Hızla aşağıya indiler. Birch devriye arabasının kapısını hızla açtı. Direksiyonun başında oturan polis dergi okuyordu.

"Dışarı çıktı mı?" diye sordu Birch.

"Hayır, içerde."

"Bir tahmin daha yap."

"Arka kapı var mı?" diye sordu Wallander.

"Bildiğim kadarıyla yok."

"Evde kimse yok," dedi Birch öfke dolu bir sesle. "Ya arka kapı var ya da yok."

Yeniden binaya girdiler ve alt kata indiler. Bodrum katındaki kapı kilitliydi.

"Binanın yöneticisi var mı?" diye sordu Wallander.

"Buna zamanımız yok," diye karşılık verdi Birch.

Kapının menteşelerini inceledi. Paslıydılar.

"Deneyelim," diye mırıldandı Birch.

Geriye çekildi ve sonra da kendini kapıya doğru attı. Kapının menteşeleri koptu.

"Kuralları çiğnemenin ne anlama geldiğini biliyorsun, değil mi?" diye sordu Wallander ciddi bir sesle.

İçeri girdiler. Koridorda kapıları kilitli bir dizi oda vardı. Koridorun sonunda da bir başka kapı vardı. Birch kapıyı açtı. Sokağa uzanan basamakları gördüler.

"Demek buradan kaçtı," dedi. "Ve kimse binanın başka bir çıkış kapısı olup olmadığını araştırmayı aklına bile getirmedi."

"Evinde olabilir," dedi Wallander.

Birch onun ne demek istediğini anlamıştı.

"İntihar mı?"

"Sanmıyorum ama yine de içeri girmeliyiz. Ve çilingirin gelmesini bekleyecek kadar da zamanımız yok."

"Kilitleri açma konusunda oldukça başarılı sayılırım," dedi Birch. "Bir iki alete gereksinmem var o kadar."

Geri geldiğinde soluk soluğaydı. Bu arada Wallander üçüncü kata çıkmış ve yeniden Katarina Taxell'in kapısını çalıyordu. Yarı daireden başını uzatan yaşlıca bir adam ne olduğunu sordu. Wallander öfkelendi. Polis kimliğini çıkararak adama gösterdi.

"İçeri girip kapıyı kapatırsan memnun olacağız," dedi. "Hadi hemen şimdi. Ve biz aç deyinceye değin de kapalı tutacaksın kapını."

Adam gerileyerek içeri girdi. Wallander adamın kapının zincirini taktığını duydu.

Birch beş dakikadan daha kısa bir süre içinde kapıyı açtı. İçeri girdiler. Ev boştu. Taxell bebeğini de yanına almıştı. Birch başını iki yana salladı.

"Birinin bu davranışı açıklaması gerekecek," dedi.

Evi dolaştılar. Wallander genç kadının evden telaşla ayrıldığı duygusuna kapılmıştı. Mutfaktaki bebek arabasının önünde durdu.

"Biri gelip onları arabayla almış olmalı," dedi. "Yolun hemen karşısında bir benzinci var. Belki orada çalışanlardan biri bebekli bir kadının binadan çıktığını görmüştür."

Birch bunu öğrenmek için dışarı çıktı. Wallander bir kez daha evi baştan aşağı dolaştı. Olanları anlamaya çalıştı. Bir kadın yeni doğmuş bebeğiyle neden evini terk ederdi? Arka kapıdan çıkması onun kaçtığı anlamına geliyordu. Bu ayrıca genç kadının binanın gözetlendiğinden haberi olduğu anlamına da geliyordu.

Bunu ya o ya da başka biri biliyordu, diye geçirdi içinden Wallander. Biri binanın gözetlendiğini fark etmiş ve Katarina'nın kaçmasını sağlamıştı. Mutfaktaki sandalyeye oturdu. Yanıtlaması gereken bir soru daha vardı. Katarina Taxell'le bebeği tehlikede miydi? Yoksa evlerinden gönüllü olarak mı uzaklaşmışlardı? Eğer direnmiş olsaydı birileri bunu mutlaka görürdü, dedi

kendi kendine. Bence kendi özgür iradesiyle evden gitti. Bunun da yalnızca tek bir nedeni var. Polisin sorularını yanıtlamak istemiyor.

Yerinden kalkarak pencereye yaklaştı. Birch benzincide çalışanlardan biriyle konuşuyordu. Tam o sırada telefon çaldı. Wallander şaşkınlıkla yerinden sıçradı. Sonra da oturma odasına gitti. Telefon bir daha çaldı. Ahizeyi kaldırdı.

"Katarina?" dedi bir kadın sesi.

"Burada değil," diye karşılık verdi Wallander. "Kimsiniz?"

"Siz kimsiniz?" diye sordu kadın. "Ben Katarina'nın annesiyim."

"Benim adım Kurt Wallander. Polisim. Bir şey olmadı. Ama Katarina burada değil. Bebeği de yok."

"Bu olanaksız."

"Garip ama kızınız gerçekten de burada değil. Nereye gitmiş olabileceğini bilmiyor musunuz?"

"Bana haber vermeden bir yere gitmez."

Wallander o anda kararını verdi.

"Buraya gelseniz iyi olacak. Anladığım kadarıyla uzakta oturmuyorsunuz."

"Oraya gelmem en fazla on dakika sürer," diye karşılık verdi Katarina'nın annesi. "Neler oluyor orada?"

Wallander kadının sesindeki korkuyu fark etmişti.

"Bir açıklaması olduğundan eminim. Bunları buraya geldiğinizde konuşuruz."

Telefonu kapatırken Birch içeri girdi.

"Şansımız yaver gitti," dedi Birch. "Benzincide çalışan bir adamla konuştum. Meraklı bir adammış."

Lekeli bir kâğıt parçasına bazı notlar almıştı.

"Bu sabah saat dokuzla on arasında kırmızı bir Golf buraya gelmiş. Binanın arka kapısından kucağında bebek olan bir kadın dışarı çıkmış. Arabaya binmişler."

Wallander heyecanlandığını hissediyordu. "Arabayı kimin kullandığını görmüş mü?"

"Arabayı kullanan kişi arabadan inmemiş."

"O zaman sürücünün kadın mı yoksa erkek mi olduğunu bilmiyor."

"Bunu ben de ona sordum ve bana çok ilginç bir yanıt verdi. Arabanın direksiyonunun arkasında bir erkek varmışcasına hızla uzaklaştığını söyledi."

Wallander şaşırmıştı. "Bu da ne demek oluyor?"

"Çünkü sürücü arabayı ikinci vitese takmış, lastiklerden ses çıkmış. Kadınlar genellikle bu şekilde araba kullanmazlar."

"Başka bir şey dikkatini çekmiş mi?"

"Hayır. Belki biraz yardım edilirse bazı şeyleri anımsayabilir. Dediğim gibi adam oldukça meraklı biri."

Wallander, Taxell'in annesinin oraya gelmek üzere olduğunu söyledi Birch'e. Sonra da kısa bir sessizlik oldu.

"Sence burada neler oldu dersin?" diye sordu Birch.

"Bilmiyorum."

"Katarina tehlikede mi?"

"Sanmıyorum ama yanılmış da olabilirim."

Oturma odasına gititler. Yerde bir bebek çorabı duruyordu. Wallander çevresine bakındı. Birch onun bakışlarını izledi.

"Buralarda bir yerde sorularımızın yanıtları var," dedi Wallander. "Bu evdeki bir şey bizi peşine düştüğümüz kadına götürecek. Onu bulduğumuzda da Katarina Taxell'i de bulacağız. Burada olan bir şey bize hangi tarafa dönmemiz gerektiğini söyleyecek. Tahta döşemeyi sökersek aradığımızı bulacağız."

Birch karşılık vermedi.

Kapının açıldığını duydular. Demek kadının kendi anahtarı vardı. Katarina Taxell'in annesi içeri girdi.

31.

Wallander bütün gün Lund'da kaldı. Her geçen saat üç adamı kimin öldürdüğünü Katarina Taxell aracılığıyla öğreneceklerine olan inancı artıyordu. Tüm bu cinayetlerin arkasında olan kadının peşine düşmüşlerdi. Katilin kadın

olduğundan artık emindiler. Yalnızca onun bu cinayetleri tek başına işlediğinden ve neden işlediğinden emin değillerdi, o kadar.

Katarina Taxell'in annesiyle yaptıkları konuşma onları bir yere götürememişti. Kadın isteri krizleri içerisinde evin içinde dolaşmaya ve kızıyla torununu aramaya başlamıştı. Sonunda kadının durumu o denli ağırlaşmıştı ki doktor çağırmak zorunda kalmışlardı. Wallander artık kadının kızının nereye gittiğinden haberi olmadığına ikna olmuştu. Annesinin söylediği kadın arkadaşlarıyla hiç zaman yitirmeden bağlantı kurmuşlardı. Arkadaşları da şaşkına dönmüştü. Ne var ki, Wallander artık telefonda duyduklarına pek güvenmiyordu. İsteği üzerine Birch bir kez daha Wallander'in konuştuğu kişileri aramıştı.

Wallander aşağı inerek karşı kaldırımdaki benzinciye gitti. Görevlilerden Jonas Hader'e gördüklerini bir kez daha yinelemesini söyledi. Jonas Hader harika bir tanıktı. Wallander çevresinde olup bitenlerle onun kadar ilgili birini o güne değin hiç görmemişti.

Kırmızı Golf gazete dağıtan kamyonet benzinciden çıkarken binanın önünde durmuştu. Kamyonet saat tam dokuz buçukta benzinciden ayrılmıştı. Hader kırmızı Golf'un arka camına yapıştırılmış çıkartma gibi birçok ayrıntıya dikkat etmişti ama bulunduğu yerden çıkartmanın ne olduğunu görememişti. Arabanın büyük bir gürültüyle kalktığını ve bu yüzden arabayı kullanan kişinin mutlaka erkek olması gerektiğinde ısrar edip durmuştu. Ne var ki sürücüyü görememişti. Yağmur yağdığından silecekler çalışıyordu. Öte yandan Taxell'in üstünde açık yeşil bir palto olduğunu, elinde büyük bir çanta taşıdığını ve bebeğin de mavi bir battaniyeye sarılı olduğunu görmüştü. Araba binanın önüne geldiğinde Taxell de binanın arka kapısından çıkmıştı. Sürücü inmeden arabanın arka kapısını açmış, Taxell bebeğini arka koltuğa bırakmış sonra da çantasını bagaja koymuştu. Sonra diğer kapıyı açarak çocuğunun yanına geçip oturmuştu. Sürücü Taxell kapıyı kapatmadan arabayı çalıştırmıştı. Hader plakayı görememişti ama Wallander görmeye çalıştığından emindi. Hader daha önce binanın arka kapısına yaklaşan hiç araba görmemişti.

Wallander içinde bir şeyin onaylandığına ilişkin bir duyguyla binadan içeri girdi ama bu duygunun ne olduğundan emin değildi. Bu bir kaçışa benziyordu ama acaba ne zaman planlanmıştı? Ve neden?

Bu arada Birch binanın önünde nöbet tutmaları gereken polis memurlarıyla konuşmuştu. Wallander onlara binanın yakınlarında bir kadın görüp görmediklerini sormuştu. Ama Jonas Hader'in tersine polislerin söyleyecek fazla bir şeyi yoktu. Onlar tüm ilgilerini ön kapıda yoğunlaştırmışlardı. Binada on dört aile yaşadığından polisler tüm öğleden sonrayı bu ailelerin kimliklerini saptamakla geçirmişlerdi.

Birch işte bu yöntemle önemli olabilecek bir şeyi gören adamı bulmuştu. Bu adam Katarina Taxell'in iki kat üstünde oturuyordu. Emekli bir müzisyendi ve Birch'e göre de yaşamı saatlerce camdan dışarı bakıp yağmuru izlerken bir daha asla çalmayacağı müziklerini duyuyordu beyninin içinde. O sabah müzisyen meydanın karşı kenarında bir kadın görmüştü. Kadın yayandı, birden durmuş ve birkaç adım geri atmış sonra da kıpırdamadan durarak binayı izlemiş ve arkasını dönerek gözden kaybolmuştu. Birch bu haberi getirdiğinde Wallander bu kadının aradıkları kadın olabileceğini geçirdi içinden. Biri gelmiş ve kapının önündeki devriye arabasını görmüştü. Biri Katarina Taxell'i görmeye gelmişti. Tıpkı hastanede olduğu gibi.

Wallander birden kendini son derece canlı ve kararlı hissetti. Birch'e Taxell'in arkadaşlarıyla yeniden bağlantı kurmasını ve o sabah içlerinden birinin kendisini ziyaret etmeyi düşünüp düşünmediğini sormasını istedi. Yanıt açık ve seçikti. Hayır, hiçbiri o sabah Taxell'e gitmeyi düşünmüyordu. Birch, müzisyenden tarif ettiği kadınla ilgili biraz daha ayrıntı almaya çalıştı ama müzisyen yalnızca bir kadının binanın önünde sabahın sekizinde bir süre durduğundan başka bir şey görmemişti. Saat konusu pek kesin sayılmazdı çünkü adamın evindeki üç saat de birbirinden farklı zamanları gösteriyordu.

Wallander'in o günkü enerjisi tükenmek bilmiyordu. Birch'e birçok görev vermişti. Wallander'in üssüymüşcesine verdiği emirler karşısında Birch hiç de rahatsız olmamıştı. Wallander de bu arada Taxell'in evini sistematik bir şekilde aramaya başlamıştı. Birch'ten öncelikle adli tıp teknisyenlerinin gelip parmak izlerini almalarını istemişti.

Ystad'la sürekli bağlantı halindeydi. Nyberg'le dört kez telefonda konuşmuştu. Ylva Brink isimliği koklamıştı. İsimlikteki parfüm tam olarak uçmamıştı. Doğum koğuşunda fark ettiği kokuya çok benziyordu ama emin değildi.

O gün iki kez de Martinsson'u evinden aramıştı. Terese hâlâ çok korkuyordu ve Martinsson teşkilattan ayrılmaya kesin kararlıydı. Wallander istifa mektubunu yazması için ertesi güne değin beklemesi konusunda sonunda arkadaşını ikna edebilmişti. Wallander ona olanları tüm ayrıntılarıyla anlattı. Martinsson anlatılanlar karşısında fazla bir şey söylememesine karşın Wallander yine de onun kendisini can kulağıyla dinlediğinden emindi. Martinsson'u soruşturmadan soyutlamak istemiyordu. Daha sonra pişman olacağı bir karar almasını da istemiyordu. O gün birkaç kez Şef Holgersson'la konuşmuştu. Hansson ve Höglund, Terese'nin saldırıya uğradığı okulda gerekli önlemleri almışlardı. Saldırıya karışan üç çocukla teker teker görüşmüşlerdi. Daha sonra da çocukların hem aileleri, hem de öğretmenleriyle konuşmuşlardı. Öğrenciler olaya çok üzülmüşlerdi ve Höglund aynı olayların bir kez daha yinelenmeyeceğini düşünüyordu.

Eskil Bengtsson ile diğerleri serbest bırakılmıştı ama Åkeson onlara dava açacaktı. Belki de Martinsson'un kızının başına gelenlerin bazı insanların düşünmelerine neden olacağını söylemişti Hölgund, ama Wallander bundan onun kadar emin değildi. Halkın milis kuvvetleriyle başedebilmeleri için kuvvet toplamaları gerekecekti.

Günün en önemli haberi Hansson'un işinin bir bölümünü üstlenen Hamrén'den geldi. Göte Tandvall'ın adresini bulmuş ve hemen Wallander'i aramıştı.

"Simrishamn'da bir antikacı dükkânı var," dedi Hamrén. "Norveç'le diğer ülkelere ithal etmek için çok sık yolculuklara çıkıp antika eşya satın alıyormuş."

"Bu yasal mı?"

"Tümüyle yasadışı olduğunu sanmıyorum," diye karşılık verdi Hamrén. "Fiyatlar büyük olasılıkla yüksektir. Tabii bir de ne tür antika eşya sattığı da çok önemli."

"Gidip onu görmeni istiyorum," dedi Wallander. "Simrishamn'a git. Holger Eriksson ile Krista Haberman arasında bir ilişki olup olmadığını öğrenmemiz gerekiyor. Ayrıca Tandvall belki daha başka şeyler de biliyordur."

Hamrén üç saat sonra yeniden aradı. Simrishamn'ın dışında arabadan arıyordu. Tandvall'la karşılaşmıştı. Wallander heyecanla bekledi.

"Tandvall oldukça ilginç biri," dedi Hamrén. "Karmaşık bir belleği olduğu anlaşılıyor. Bazı şeyleri hiç anımsamıyor bazılarınıysa dün olmuşcasına net anımsıyor."

"Krista Haberman?"

"Onu anımsadı. Kadının oldukça güzel olduğunu sanıyorum. Eriksson'un Haberman'la birkaç kez karşılaştığından emin. Bir sabah Falsterbo rıhtımında oturup kazların dönüşünü izlediklerini anımsadı. Ya da turnaların. Bu noktada belleğinin kendisini yanılttığını söyledi."

"O da mı göçmen kuşları izliyor?"

"Babası götürürmüş."

"O zaman şimdi en önemli şeyi biliyoruz," dedi Wallander.

"Her şey yerli yerine oturuyor gibi. Krista Haberman, Holger Eriksson."

Wallander birden midesinin bulandığını hissetti.

"Şimdi Ystad'a dönmeni istiyorum," dedi. "Haberman'ın ortadan kayboluşuna ilişkin tüm evrakı yeniden incele. En son ne zaman ve nerede görülmüş? Bunların bir özetini çıkarmanı istiyorum."

"Aklınızda bir şey var gibi konuşuyorsunuz," dedi Hamrén.

"Kadın ortadan kayboldu," dedi Wallander. "Ve bulunamadı. Bu neyi gösterir?"

"Kadının öldüğünü."

"Daha fazlasını. Erkeklerle kadınların en acımasız şekilde öldürüldükleri bir soruşturmanın içinde olduğumuzu unutma."

"Kadının öldürüldüğüne mi inanıyorsunuz?"

"Hansson bana o soruşturmanın bir özetini vermişti. Cinayet olasılığı işin başından beri vardı ama cinayetin işlendiğine ilişkin herhangi bir ipucu olmadığından Haberman'ın ortadan kaybolmasına ilişkin olası açıklamaları etkilemesine izin verilmedi. Bu tipik bir polis uygulamasıydı."

"Onu Eriksson'un öldürdüğünü mü düşünüyorsunuz?"

Wallander, Hamrén'in bunu ilk kez düşündüğünü fark etti.

"Bundan emin değilim," dedi. "Ama bu da gözardı edemeyeceğimiz bir olasılık."

Wallander, Katarina Taxell'in evinden çıktı. Karnı acıkmıştı. Yakınlarda bir yerde gözüne bir pizzacı ilişti. Soluk almadan yediğinden yemeğini bitirir bitirmez midesi ağrımaya başlamıştı.

Seri cinayetlerin sona erdiğini gösteren bir ipucu olmadığından zamana karşı çalışıyorlardı. Ve ne kadar zamanları olduğunu da bilmiyorlardı. Martinsson'un olanların bir çizelgesini çıkaracağına ilişkin verdiği sözünü hatırladı. Martinsson bunu Terese'nin saldırıya uğradığı gün hazırlayacaktı. Taxell'in evine dönerken Wallander bu çizelgenin bir an önce hazırlanması gerektiğine karar vermişti. Bir otobüs durağında durarak Ystad'ı aradı. Şanslıydı. Höglund karakoldaydı. Hamrén'le az önce konuşmuş ve Krista Haberman ile Holger Eriksson'un tanıştıklarını öğrenmişti. Wallander ona olayların bir çizelgesini hazırlamasını söyledi.

"Bunun önemli olup olmadığını bilmiyorum," dedi Wallander. "Ama şu ortalarda dolaşan kadın hakkında çok az şey biliyoruz. Eğer bir zaman çizelgesi hazırlarsak belki olayın coğrafi sınırları netleşebilir."

"Artık sürekli kadın demeye başladın," dedi Höglund.

"Evet biliyorum. Ama kadının tek başına hareket edip etmediğini bilmiyoruz. Ayrıca onun ne tür bir rol üstlendiğinden de haberimiz yok."

"Sence Katarina Taxell'e ne oldu?"

"Binanın gözlemaltında tutulduğunu fark edince telaşla kaçtı. Gizleyecek bir şeyi olduğu için kaçtı."

"Blomberg'i öldürmüş olamaz mı?"

"Taxell bu zincirdeki bir halka yalnızca. O ne başlangıcı, ne de sonucu simgeliyor. Onun birini öldürebileceğini sanmıyorum. Bence o fiziksel şiddete ve cinsel tacize uğramış bir grup kadının arasında, o kadar."

"O da mı tacize uğradı? Bunu bilmiyordum." Höglund çok şaşırmıştı.

"Dayak yememiş ya da bıçakla bir yeri kesilmemiş olabilir," dedi Wallander. "Ama onun da bir şekilde kurban olduğunu düşünüyorum."

"Psikolojik olarak mı?"

"Onun gibi bir şey."

"Blomberg tarafından mı?"

"Evet."

"Ama o adamın çocuğunu doğurdu. Tabii babası gerçekten oysa."

"Bebeği nasıl tuttuğunu sana anlatmıştım. Ama elbette hâlâ birçok boşluk var," dedi Wallander. "Polisin görevi geçici çözümleri bulup bunları bir araya getirmek. Oluşan bu boşlukları konuşmak bizim görevimiz. Onların bize anlatacakları sayesinde de sözcüklerin arkasındaki gizli anlamları ortaya çıkarabileceğiz. Olayların arkasındaki gerçekleri bulup çıkarmamız gerekiyor."

"Polis akademisinde kimse bizimle bu şekilde konuşmamıştı. Oraya gidip bir konferans vermeyecek miydin?"

"Asla," dedi Wallander. "Konferans veremem ben."

"Bence çok da başarılı olursun," dedi Höglund. "Nedense bunu görmezden geliyorsun. Ayrıca bana sorarsan konferans vermekten çok hoşlanacağından da eminim."

"Ne burada, ne de orada konferans vermeyeceğim," dedi Wallander inatla.

Wallander daha sonra Höglund'un söylediklerini düşündü. Stajyer polis memurlarının karşısında neden konuşmak istemiyordu ki? Eskiden bu isteksizliğinde haklı olduğunu düşünürdü, ama şimdi bundan emin değildi.

Otobüs durağından çıkarak yağmurun altında hızlı adımlarla yürüdü. Rüzgâr da çıkmıştı. Taxell'in evine geri dönünce araştırmasını sürdürdü. Dolaplardan birinin arka tarafında içinde birçok günlük olan bir kutu buldu. Günlük tutmaya on iki yaşında başladığı anlaşılıyordu Katarina'nın. Genç kızlığında ve daha sonraki yaşantısında sürekli olarak günlük tutmuştu. Son günlüğündeki tarih ise 1993 yılına aitti. Eylül ayından sonra günlük tutmayı bırakmıştı. Wallander daha sonraki günlükleri aradı ama bulamadı. Yine de böylesi bir günlüğün varlığından emindi. Binada oturanlarla görüşmesini tamamlayan Birch'e yardım etmeye karar verdi.

Birch, bodrum katındaki Taxell'in depo olarak kullandığı odanın anahtarını bulmuştu. Depoyu baştan sonra araştırması bir saat sürdü. Günlük orada da yoktu. Wallander genç kadının günlüğünü yanına almış olabileceğini düşündü. Hader'in bagaja koyduğunu gördüğü çantanın içinde olmalıydı günlüğü.

Araştırılması gereken tek bir masa kalmıştı. Wallander masanın çekmecelerini daha önce gözden geçirmişti ama şimdi bir kez daha bakacaktı. Kol-

ları ejderha şeklinde olan eski bir koltuğa oturdu. Masanın üstündeki kapak kaldırıldığında çalışma alanı ortaya çıkıyordu. Masanın bir kenarında Katarina Taxell'in çocukken çekilmiş bir resmi duruyordu. Katarina çimlerin üstüne oturmuştu, arkada da bahçe koltuklarında oturmuş ama tam olarak görülmeyen bir iki kişi vardı. Katarina başında kocaman bir kurdela, yanındaki köpeğe sarılmış kameraya bakıyordu. Katarina annesi ve şeker rafinerisinde mimar olan babasıyla birlikte. Babası bıyıklıydı ve kendine özgüveni olan birine benziyordu. Katarina annesinden çok babasına benziyordu. Wallander resimlerin arkasına baktı ama tarih yoktu. Resimler Lund'daki bir fotoğraf stüdyosunda çekilmişe benziyordu. Beyaz kepi, boynunda çiçeklerden yapılmış bir kolyeyle Katarina'nın mezun olduğu gün çekilen bir resmi de vardı. Katarina bu resimde oldukça zayıf ve solgun görünüyordu. Oysa şimdi genç kadın çok farklı bir dünyada yaşıyordu. Son resimse oldukça eski bir resimdi. Deniz kıyısında duran yaşlı bir çiftin resmiydi bu. Arka planda da yelkenliler görülüyordu. Wallander resmin geçen yüzyılın sonlarına doğru Öland'da çekilmiş olabileceğini düşündü. Belki de resimdeki bu yaşlı çift Katarina'nın büyükannesiyle büyükbabasıydı. Bu resmin arkasında da yazı yoktu. Resimleri yerine koydu. Blomberg'le ilgili herhangi bir şey yoktu. Bu aslında anlaşılmayacak bir şey değildi ama hiçbir erkeğin resmi yoktu. Bunun bir anlamı olabilir miydi? Her şeyin bir anlamı vardır, diye geçirdi içinden. Ama ne?

Sırayla çekmeceleri açtı. Mektuplar, evrak, faturalar. Eski raporlar. Okul notları. En yüksek notu coğrafyadan en düşük notları da fizik ve matematikten almıştı. Bir sonraki çekmecenin içinde üç genç kızın birlikte çekilmiş bir resmi vardı. Başka bir resimdeyse kızlar bu kez Kopenhag sokaklarında yürüyorlardı. Yine aynı kızlar tahta bir sıraya oturmuş kameraya gülerek bakıyorlardı. Katarina sağdaydı. Diğer bir çekmece de 1972 yılına değin uzanan mektuplarla doluydu. Bu masa eğer Katarina Taxell'in en gizli sırlarını içeriyorsa genç kadının fazla bir sırrı olmadığı ortada, diye geçirdi içinden Wallander. Kişiliksiz bir yaşam. Tutkudan yoksun, Yunan adalarında yaz serüvenleri yaşamamış ama coğrafyadan en yüksek notları almış. Çekmeceleri araştırmayı sürdürdü ama dikkatini çeken önemli bir şey bulamadı. Masanın alt bölümündeki üç çekmeceyi incelemeye koyuldu. Günlükler orada da yoktu. Wallander

bu kişiliksiz mektupları okumak istemiyordu. Mektupların arkasında olması gereken kadını göremiyordu bir türlü. Acaba bu söz konusu kadın kendini görebilmeyi başarabilmiş miydi?

Koltuğu geri iterek son çekmeceyi de kapattı. Hiçbir şey bulamamıştı. Bu araştırmaya başlamadan önce ne biliyorsa yine onları biliyordu. Kaşlarını çattı. Yeni bir şeyler öğrenememişti. Evden gitmeye ani karar verdiyse ki, Wallander böyle olduğuna inanıyordu, o zaman insanın sırlarını ele verebilecek her şeyi yanına almaya zamanı olmazdı. Bu da günlüklerinin el altında olduğu anlamına geliyordu. Ama öte yandan insanın yaşamının bir de karmakarışık bir yanı vardı. Oysa Katarina Taxell'in yaşamında böyle bir şey yok gibiydi. Wallander yerinden kalktı. Masanın kapağını özenle kapattı. Sonra da yeniden koltuğa oturarak düşünmeye çalıştı. Dikkatini çeken bir şey olmuştu. O anda anımsayabildiği bir şeydi bu. Düşüncelerini somutlaştırmaya çalıştı. Resimler değildi. Mektuplar da değildi. Peki ama neydi? Eski raporlar? Kira kontratı? Kredi kart ekstreleri? Hayır. Peki geriye ne kalmıştı?

Mobilyaların dışında bir şey kalmıyor, diye geçirdi içinden. Sonra da birden anımsadı. Küçük çekmecelerle ilgili bir şeydi bu. Çekmecelerden birini sonra da kıyaslamak için diğerini açtı. Sonra da çekmeceleri iyice açarak içlerine baktı. Aradığı her neyse orada da yoktu. Çekmeceleri kapattı sonra da soldaki üst çekmeceyle ikinci çekmeceyi açtı. İşte o zaman gördü. Çekmecelerin derinliği aynı değildi. Küçük olanları çekip çıkararak arkalarına baktı. Çekmecelerin arka tarafında bir bölme vardı. Bunlar çift taraflı kullanabilen çekmecelerdendi. Arka taraflarında gizli bir bölme vardı. Çekmecenin arka tarafındaki bölmenin içinde ancak tek bir şey olabilirdi. Bölmeyi açtı ve masanın üstüne koydu.

Bu 1991 baharına ait İsveç Tren Yolları'nın tarifesiydi. Malmö ve Stockholm arasında giden trenlerin. Teker teker diğer çekmeceleri çıkardı. Diğer bir gizli bölme buldu. Ama boştu. Koltuğuna yaslanarak tarifenin ne anlama gelebileceğini düşündü. Bu tarife neden bu denli önemliydi? Tarifenin gizli bir bölmeye konmasını anlamak bile zordu. Ama oraya yanlışlıkla konulmadığı kesindi.

Birch içeriye girdi.

"Şuna bir bak," dedi Wallander tren tarifesini göstererek. "Bu Katarina Taxell'in gizli bölmesindeydi."

"Tren tarifesi mi?"

Wallander evet dercesine başını salladı. "Anlayamıyorum," dedi.

Tarifenin sayfalarını teker teker çevirmeye başladı. Birch bir koltuk çekerek yanına oturdu. Wallander sayfaları çevirdi. Sayfaların üstünde herhangi bir not yoktu, sayfaların kenarları da kıvrılmamıştı. Son sayfaya gelince birden durdu. Birch de görmüştü. Nässjö'den kalkan bir tren saatinin altı çizilmişti. Nässjö'den Malmö'ye giden trenin. Tren saat 16.00'da kalkıyor, Lund'a 18.42'de, Malmö'ye ise 18.57'de varıyordu. Nässjö'den saat 16.00'da kalkan tren. Biri bu satırın altını baştan sona çizmişti.

Wallander, Birch'e baktı. "Bu sana bir şey ifade ediyor mu?"

"Hayır."

Wallander tarifeyi masanın üstüne bıraktı.

"Katarina Taxell'in Nässjö'yle bir ilgisi var mı?" diye sordu Birch.

"Bildiğim kadarıyla yok," dedi Wallander. "Ama olabilir de. Şu anda her şeyin olası olması bizim aslında en büyük sorunumuz. Neyin önemli neyin önemsiz olduğunu saptayamıyoruz."

Wallander, Katarina Taxell'e ya da annesine ait olmayan parmak izlerini araştıran adli tıp teknisyenlerinden birkaç plastik torba almıştı. Tren tarifesini bu torbalardan birinin içine koydu.

"Eğer sence bir sakıncası yoksa," dedi. "Bu tarifeyi almak istiyorum."

Birch omuzlarını silkti.

"Hangi trenin saat kaçta geleceğini bu tarifeye bakıp söyleyemezsin, tarife üç yıldan beri kullanılmıyor."

"Ben zaten pek trenlere binmem," dedi Wallander.

"İnsanı dinlendirir," dedi Birch. "Uçaktansa treni yeğlerim. İnsana dinlenme fırsatı verir."

Wallander son yaptığı Älmhult tren yolculuğunu anımsayınca Birch'in haklı olduğunu düşündü. Yolculuk sırasında bir süre uyuyabilmişti.

"Artık Ystad'a dönsem iyi olacak," dedi.

"Katarina Taxell'le bebeği için arama emri çıkartmayacağız, değil mi?"

"Henüz değil."

Evden çıktılar. Birch kapıyı kilitledi. Rüzgâr olanca hızıyla esiyordu. Hava iyice soğumuştu. Wallander'in arabasının yanında vedalaştılar.

"Binayı gözlemeyi sürdürelim mi?" diye sordu Birch.

Wallander bir an düşündü.

"Evet," dedi. "Ama arka kapıyı da unutmayın."

"Sence ne olabilir?"

"Bilmiyorum. Ama kaçan biri birden fikir değiştirip geri de gelebilir."

Arabasına atlayarak kentten çıktı. Yerler sonbahar yapraklarıyla doluydu. Havalandırmayı açtı ama arabanın içi hâlâ soğuktu.

Şimdi ne yapacağız, dedi kendi kendine. Katarina Taxell kayıp. Lund'da uzun bir gün geçirdikten sonra eski bir tren tarifesiyle birlikte Ystad'a geri dönüyorum.

Ama öte yandan o gün çok önemli bir adım attıklarının da farkındaydı. Eriksson, Krista Haberman'ı tanıyordu. Öldürülen üç adam arasında bir ilişki olduğunu artık biliyorlardı. İstemeye istemeye gaza bastı. Hamrén'in neler bulduğunu öğrenmek istiyordu. Sturup Havaalanı çıkışına yaklaştığında Ystad'ı aradı. Svedberg telefona geldi. İlk olarak Terese'nin nasıl olduğunu sordu.

"Okuldaki arkadaşları onu yalnız bırakmıyormuş," dedi Svedberg. "Tüm öğrenciler ona destek oluyor ama eski haline dönmesi biraz zaman alacak."

"Ya Martinsson?"

"Hâlâ perişan bir halde. İstifa etmekten söz ediyor."

"Biliyorum."

"Onu caydırabilecek tek kişi sensin."

"Caydıracağım, merak etme."

Önemli bir şey olup olmadığını sordu. Svedberg, Runfeldt'in Älmhult'da boğulan karısıyla ilgili soruşturma evrakı üzerinde Åkeson'la yaptığı toplantıdan az önce döndüğünü söyledi.

Wallander saat 22.00'de soruşturma ekibinin toplantı odasında hazır bulunmalarını istedi.

"Hamrén'i gördün mü?" diye sordu telefonu kapatmadan.

"Krista Haberman'la ilgili evrak üstünde Hansson'la birlikte çalışıyor. Acil olduğunu söylemişsin."

"Çalışmalarını 22.00'de bitirirlerse sevinirim."

"Krista Haberman'ı o zamana kadar bulmaları mı gerekiyor?" diye sordu Svedberg.

"Hayır. Ama izini süreceklerinden eminim."

Wallander telefonu yanındaki koltuğa koydu. İçinde eski bir tren tarifesi olan Katarina Taxell'in gizli bölmesini düşündü. Anlayamıyordu.

Saat 22.00'de toplantı odasındaydılar. Yalnızca Martinsson yoktu. O sabahki olaylardan söz ederek toplantıya başladılar. Artık herkes Martinsson'un teşkilattan istifa etmeye karar verdiğini öğrenmişti.

"Onunla konuşacağım," dedi Wallander. "Kararının kesin olup olmadığını öğreneceğim. Eğer kararı kesinse hiçbirimiz onu durduramayız."

Wallander, Lund'da olanlara ilişkin kısa bir özet verdi. Taxell'in neden kaçtığına ilişkin farklı açıklamalar ortaya atıldı. Ayrıca kırmızı arabanın izini sürmelerinin mümkün olup olmayacağını sordular kendilerine. Skåne'de acaba kaç tane kırmızı Golf vardı?

"Yeni doğmuş bir bebekle bir kadın uzun bir süre iz bırakmadan ortadan kaybolamazlar," dedi Wallander sonunda. "Biraz sabırlı olmamız gerekecek."

Hansson'la Hamrén'e baktı.

"Krista Haberman'ın kaybolması," dedi.

Hansson, Hamrén'e bakarak başını salladı.

"Kaybolmayla ilgili ayrıntıları öğrenmek istemiştiniz," dedi Hamrén. "Svenstavik'te en sonra 22 Ekim 1967 Salı günü görülmüş. Kentin içinde bir yürüyüşe çıkmış. Yürüyüş yapması olağandışı bir şey değilmiş. Ormanda ağaç kesen bir delikanlı bisikletiyle gelirken onu görmüş. Saat yaklaşık olarak 17.00'ye geliyormuş ve hava kararmaya başlamış. O akşamüstü yabancı bir arabanın kent sokaklarında dolaştığını ileri süren bazı tanıklar var. Hepsi bu kadar."

Bir süre kimse konuşmadı.

"Arabanın markasından söz eden oldu mu?" diye sordu Wallander en sonunda.

Hamrén notlarını karıştırdı. Başını hayır dercesine salladıktan sonra odadan dışarı çıktı. Kısa bir süre sonra da bir yığın kâğıtla geri geldi. Sonunda aradığını buldu.

"Tanıklardan biri arabanın lacivert bir Chevrolet olduğunu ileri sürmüş. Tanık bundan eminmiş. Svenstavik'de aynı marka ama açık mavi olan bir taksi varmış."

Wallander evet dercesine başını salladı. "Svenstavik ve Lödinge birbirlerinden uzak iki ayrı kent," dedi. "Ama o günlerde Holger Eriksson'un Chevrolet sattığını anımsar gibiyim. Eriksson'un Svenstavik'e Chevrolet arabasıyla gidip Krista Haberman'ı almış olması söz konusu olabilir mi?"

Svedberg'e döndü.

"O günlerde Eriksson'un çiftliği var mıydı?"

Svedberg başını evet dercesine salladı.

Wallander masanın çevresindeki arkadaşlarına baktı.

"Eriksson bir çukurda kazığa sokularak öldürüldü," dedi. "Katil eğer kurbanlarının yaşamlarını daha önce işledikleri suçlar doğrultusunda alıyorsa o zaman çok tatsız olaylarla karşılaşacağımızı düşünüyorum."

Yanılmış olmayı diledi içinden ama bundan kuşkuluydu.

"Eriksson'un tarlalarını aramaya başlamamız gerektiğini düşünüyorum," dedi. "Krista Haberman o tarlaların birinde gömülü olabilir."

32.

Sabahın erken saatlerinde çiftliğe gitmişlerdi. Wallander yanına Nyberg, Hamrén ve Hansson'u almıştı. Herkes kendi arabasıyla gitmişti. Wallander sonunda Älmhult'taki tamirciden gelen arabasına binmişti. Sisin arasında terk edilmiş bir gemi gibi duran boş evin önünde arabalarını park ettiler.

20 Ekim Salı sabahı hava sisliydi. Denizden gelen sis kentin üstünde hareketsiz duruyordu. Sabah saat tam 06.30'da buluşmaya karar vermişlerdi ama görüş açısı pek net olmadığından beklemek zorunda kalmışlardı. En son Wal-

lander gelmişti. Arabasından inerken kendilerini avcılara benzetti. Tek eksikleri silahlarıydı. Kendilerini bekleyen görev ürkütücüydü. Eriksson'un topraklarının bir kenarında cinayete kurban gitmiş bir kadının cesedi yatıyor olabilirdi. Bulacakları -tabii eğer bir şey bulabilirlerse- iskelet kalıntılarından öte olmayacaktı. 27 yıl oldukça uzun bir zamandı.

Soğuktan üşüyerek birbirlerini selamladılar. Hansson hem bu tarlanın, hem de yandaki tarlaların bir haritasını da getirmişti beraberinde. Wallander eğer gerçekten de kuşkulandıkları gibi ceset bulacak olurlarsa Lund Kültür Birliği'nin ne düşüneceğini geçirdi içinden. Belki de meraklılar çiftliği doldururlar, dedi kendi kendine.

Haritayı Nyberg'in arabasının kaportasının üstüne serip çevresine toplandılar.

"1967 yılında tarlalar daha farklı bir konumdaydı," dedi Hansson haritanın üstünde bir yeri işaret ederek. "Eriksson güneydeki tarlaları 1970 yılının ortalarında satın almış."

Bu da arayacakları alanı daraltıyordu ama yine de oldukça geniş sayılabilecek bir alanı aramaları gerekiyordu. Tüm bölgeyi kazmaları olanaksızdı zaten.

"Sis işimizi zorlaştırıyor," dedi Wallander. "Araziyi gözden geçirmeliyiz. Bazı bölgeleri araştırma dışı bırakabileceğimizi düşünüyorum. Bence bir insan öldürdüğü birini gömmek için seçeceği yere özen gösterir."

"Büyük olasılıkla kimsenin bakmayı düşünmediği bir yere gömer," dedi Nyberg. "Bu konuyla ilgili bir çalışma yapılmış. Tabii, Amerika'da. Ama çok mantıklı."

"Çok geniş bir arazi," dedi Hansson.

"İşte bu yüzden araştırma alanımızı küçültmeliyiz," dedi Wallander. "Nyberg haklı. Onu herhangi bir yere gömmemiştir. Örneğin hiç kimse kapısının hemen dışına birini gömmek istemez. Tabii deli değilse ve Eriksson'un da deli olmadığını hepimiz biliyoruz."

"Ayrıca orada çakıl taşları var," dedi Hansson. "Bence bahçeyi listeden çıkaralım."

Çiftlik evine gittiler. Wallander bir an için Ystad'a dönmelerini ve sis iyice dağıldıktan sonra geri gelmelerini önermeyi düşündü. Rüzgâr olmadığından sis gün boyu kalkmayabilirdi. Sonunda orada kalarak çevreyi incelemeye karar verdi.

Evin arkasında uzanan büyük bahçeye doğru gittiler. Yumuşak zemin dallardan düşmüş ve çürümüş elmalarla doluydu. Başlarının üstünden uçan bir saksağan ağaçlardan birinin dalına kondu. Durup çevrelerine baktılar. Burada olamaz, diye geçirdi içinden Wallander. Kentte yaşayan biri bir cinayet işlediğinde cesedi buraya gömebilir ama kent dışında yaşayan biri bunu asla yapmaz.

Düşüncelerini arkadaşlarına açtı. Kimse karşı çıkmadı.

Tarlalara doğru yürüdüler. Sis hâlâ yoğundu. Sislerin arasından çıkan yabani tavşanlar gözden yitip gidiyorlardı. Arazinin kuzey sınırına doğru gittiler.

"Acaba araştırma köpekleri cesedi bulmamıza yardımcı olabilir miydi?" diye sordu Hamrén.

"27 yıl sonra sanmıyorum," diye karşılık verdi Nyberg.

Çamura bata çıka yürüyorlardı. Eriksson'un arazisinin sınırını oluşturan çamurlu zeminde güçlükle yürüyorlardı. Paslanmış bir çapa bir kenarda duruyordu. Wallander'in canını sıkan yalnızca yapmak zorunda oldukları görevleri değildi. Sis ve çamurlu toprak da içinin kararmasına neden olmuştu. Doğduğu ve büyüdüğü yer olan Skåne'e hayrandı. Ama bir de sonbahar olmasaydı. Ya da hiç olmazsa böylesi günler olmasaydı.

Küçük bir havuzun yanına gelmişlerdi. Hansson haritada nerede olduklarını gösterdi. Havuza baktılar. Yaklaşık 100 metre genişliğindeydi.

"Bu havuz tüm yıl boyunca suyla dolu olur," dedi Nyberg. "Ortası yaklaşık olarak iki ya da üç metre derinliğindedir."

"Cesede ağırlık bağlayarak suya atmış olabilir," dedi Wallander.

"Ya da bir çuvala koyarak," dedi Hansson.

Wallander evet dercesine başını salladı. Aklını kurcalayan bir şey vardı ama bunun ne olduğunu tam olarak çıkaramıyordu.

"Ceset suyun üstüne çıkabilir. İnsanın mezar kazmak için elinin altında binlerce metre karelik bir arazi varken Eriksson cesedi havuza atmayı yeğleyeceğini sanmıyorum."

"Bu uçsuz bucaksız toprakta kim çalıştı acaba?" diye sordu Hansson. "Eriksson'un çalışmadığı ortada. Toprağını kiralamadı. Ama toprak yine de bakımlı." Hansson, Ystad dışındaki bir çiftlikte büyüdüğünden topraktan çok iyi anlardı.

"Bu oldukça önemli bir soru," dedi Wallander. "Bu sorunun yanıtını bulmamız gerek."

"Belki de bu şekilde diğer sorunun yanıtını da bulabiliriz," dedi Hamrén. "Yani toprakta herhangi bir değişikliğin olup olmadığını. Eğer bir yeri kazarsan bir başka yerde tümsek oluşur. Mezardan söz etmiyorum. Ama örneğin bir kuyu ya da başka bir şey kazabilirsin."

"Yaklaşık 30 yıl önce olan bir şeyden söz ediyoruz," dedi Nyberg. "O kadar eskiyi kim anımsayabilir?"

"Evet," dedi Wallander. "Ama yine de incelemeliyiz. Holger Eriksson'un toprağında acaba kim çalıştı?"

"Ya da kimler?" dedi Hansson.

"O zaman biz de onlarla konuşuruz," diye karşılık verdi Wallander. "Tabii onları bulursak ve tabii hâlâ yaşıyorlarsa."

İlerlediler. Wallander evin içinde çiftliğin havadan çekilmiş birkaç resmini gördüğünü anımsadı. Hansson'a Lund'daki Kültür Birliği'ni aramasını ve birinin anahtarları getirmesini söyledi.

"Sabahın bu saatinde orada kimse olmaz."

"Höglund'u ara," dedi Wallander. "Eriksson'un vasiyetiyle ilgilenen avukatı aramasını söyle. Avukatta anahtarlar vardır."

"Avukatlar erken kalkarlar," dedi Hansson numarayı çevirirken.

"Havadan çekilmiş o fotoğrafları görmek istiyorum," dedi Wallander. "Hem de en kısa zamanda."

Hansson, Höglund'la telefonda konuşurken onlar da yürümeye devam ettiler. Yol bayır aşağı iniyordu. Sis hâlâ yoğundu. Uzaklardan gelen bir traktör sesi duyuldu. Hansson'un telefonu çaldı. Höglund avukatla konuştuğunu

haber veriyordu. Avukat anahtarları geri vermişti. Höglund, kendilerine yardımcı olabilecek birini bulmaya çalıştığını söyledi. Onları yeniden arayacaktı.

Bir sonraki sınır işaretine 20 dakika sonra ulaştılar. Hansson haritayı gösterdi. Artık tarlanın güneybatı köşesine gelmişlerdi. Arazi 500 metre daha uzanıyordu ama Eriksson bu bölümü 1976 yılında almıştı. Doğuya doğru gittiler, kuyuya ve kuş kulesinin bulunduğu tepeye yaklaşıyorlardı. Wallander içindeki huzursuzluğun arttığını hissetti. Diğerlerinin de aynı huzursuzluğu yaşadığını hissediyordu.

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde İsveç'te polis olarak geçen yaşamım, diye geçirdi içinden. Sabahın erken bir saati. Şafak sökmekte. Sonbahar. Yoğun sisli ve soğuk bir hava. Çamurların arasında güçlükle ilerlemeye çalışan dört adam. Bir adamın kazığa sokularak öldürüldüğü kuyunun yanına gelmişlerdi. Bir yandan da 27 yıl önce ortadan kaybolon Polonyalı bir kadının gömüldüğü çukuru arıyordu bu dört adam.

Düşünceye değin bu çamurda bata çıka yürüyeceğiz, diye geçirdi içinden. Kentin bambaşka bir yerindeyse insanlar mutfak masalarının etrafına oturmuş halkın milis kuvvetlerini örgütlemeyi konuşuyorlardı. Siste yanlış yola sapan herkesin ölünceye değin dövülme riski var bu ülkede.

Yürürken bir yandan da kafasının içinde Rydberg'le konuşuyordu. Hastalığının sonuna doğru bir gün Rydberg yine balkonda otururken onu görmeye gitmişti. Balkon sislerin arasında gözlerinin önüne geliverdi. Rydberg konuşmuyor, Wallander'in söylediklerini gülümseyerek dinliyordu.

Çukurun yanına gelmişlerdi. Yerinden oynamış kalasların arasında polis kordonunun bir parçası sarkıyordu. İşimiz bittikten sonra ortalığı iyi temizlemiyoruz, diye geçirdi içinden Wallander. Bambu kazıklar kaldırılmıştı. Nerede olduklarını merak etti. Karakolun bodrum katında mıydılar acaba? Yoksa Linköping'deki adli tıp laboratuvarında mı? Sisler arasında güçlükle fark edilen kule sağ taraftaydı.

Wallander kenara doğru birkaç adım attı ve çamurda ayağı kaydı. Nyberg kuyuya bakıyordu. Hamrén'le Hansson alçak sesle haritanın üzerinde bir şeyler konuşuyorlardı.

Birinin Holger Eriksson'u ve çiftliği yakın takibe almış olması gerek, diye geçirdi içinden Wallander. Kafasının içinde bir fikir gelişiyordu. Bu söz konusu kişi 27 yıldan beri kayıp olan, öldüğü ileri sürülen ve buralarda bir yerde gömülmüş olması olası olan Krista Haberman'ın başına nelerin geldiğini biliyordu. Eriksson'un günleri sayılıydı. Uçları sivriltilmiş kazıklarla dolu bir mezar hazırlanmıştı. Çamurun içinde bir başka mezar.

Hamrén'le Hansson'un yanına gitti. Onlara düşüncelerini açıkladı. Nyberg sisin içinde gözden kaybolmuştu.

"Katilin Krista Haberman'ın nerede gömülü olduğunu bildiğini varsayalım. Defalarca katilin kendine has bir dil kullandığını ve bu dilin aracılığıyla bize bir şeyler anlattığını ileri sürdük. Şifrenin yalnızca bir bölümünü çözmeyi başardık. Eriksson son derece acımasız bir şekilde öldürüldü. Cesedinin bulunmasının istendiğini biliyoruz. Bu yerin başka bir nedenden ötürü, aramamızı burada sürdürmemiz için seçilmiş olma olasılığı da var. Ve bulursak aynı zamanda da Krista Haberman'ı bulacağımız ortada."

Nyberg sisin arasından ortaya çıktı. Wallander az önce söylediklerini yineledi. Kuyunun yanından geçerek kuleye doğru gittiler. Aşağıdaki ormanlık alan sisler altında kalmıştı.

"Gereğinden fazla kök var," dedi Nyberg. "Bunların ağaçların gövdesi olduğunu sanmıyorum."

Geriye döndüler ve doğuya doğru yöneldiler, başladıkları yere geldiler. Saat sekize geliyordu ve sis henüz dağılmamıştı. Höglund arayarak anahtarların yolda olduğunu söyledi. Hepsi de üşümüş ve ıslanmıştı. Wallander onları orada gereksiz yere tutmak istemiyordu. Hansson bundan sonraki birkaç saatini arazide kimin çalıştığını saptamakla geçirecekti.

"27 yıl önce olan beklenmedik değişikliği öğrenmek istiyoruz," dedi Wallander. "Ama sakın burada bir ceset olduğundan kuşkulandığımızı söyleme. O zaman kıyamet kopar."

Hansson başını evet dercesine salladı. Anlamıştı.

"Sis kalktığında bir ara gelip burayı yeniden inceleyeceğiz," dedi Wallander.

Birlikte çiftlikten ayrıldılar. Wallander arkalarında kalmıştı. Arabasına binerek havalandırmayı açtı. Galiba çalışmıyordu. Tamir için dünyanın parasını ödemişti ama bu paranın kalorifer sistemini içermediği anlaşılıyordu. Acaba ne zaman yeni bir araba alabilecek param olacak, diye geçirdi içinden.

Olaya karışan kadınları düşünerek bekledi. Krista Haberman, Eva Runfeldt ve Katarina Taxell. Bir de adı olmayan dördüncü bir kadın daha vardı. Anlaşmalarının ortak noktası neydi? Bu noktaya görmeden baktığını hissediyordu.

Düşüncelerine geri döndü. Cinsel tacize ve fiziksel şiddette uğramış kadınlar. Zaman her şeyin üstünü örtmüş gibiydi.

Arabada otururken birden bir başka olası çözüm olabileceği geldi aklına. Her şeyi görmemişlerdi. Anlamaya çalıştıkları olaylar daha büyük bir şeyin parçalarıydı. Kadınların arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmaları elbette önemliydi ama bu söz konusu ilişkinin rastlantı olabileceği olasılığını da gözardı etmemeliydiler. Biri seçim yapıyordu. Peki ama bu seçimi neye göre yapıyordu? Koşullara mı? Rastlantılara mı? Karşısına çıkan fırsatlara mı? Eriksson çiftliğinde tek başına yaşıyordu. Sosyal bir yaşamı yoktu, geceleri kuşları izlerdi. Yanına yaklaşılması kolay biriydi. Runfeldt iki haftalığına orkide safarisine çıkmaya hazırlanıyordu. Bu da beraberinde bir fırsatı getiriyordu. O da yalnız yaşıyordu. Eugen Blomberg akşamları tek başına yürüyüşe çıkıyordu.

Wallander bu düşüncelere başını salladı. İlerleme kaydedemiyordu. Doğru yöne mi bakıyordu? Bundan emin değildi.

Arabanın içi soğuktu. Dışarı çıkarak ısınmak için biraz hareket etti. Anahtarlar kısa bir süre sonra orada olacaktı. Oraya ilk gelişini anımsayarak bahçeye doğru gitti. Ellerine baktı. Güneş yanığı rengi açılmıştı. Villa Borghese bahçelerindeki güneşin anısı bile uzaklarda kalmıştı. Tıpkı babasının anısı gibi.

Bakışlarını bahçede dolaştırdı. Ev oldukça bakımlıydı. Burada bir zamanlar Holger Eriksson adında biri oturmuş ve kuşlarla ilgili şiirler yazmıştı. Bir gün lacivert bir Chevrolet'e binerek Jämtland'a gitmişti. Onu oraya tutkusu mu götürmüştü? Yoksa başka bir nedenden ötürü mü gitmişti? Krista Haberman çok güzel bir kadındı. Genç kadın onunla isteyerek mi gitmişti? Öyle olması gerekiyordu.

Birlikte Skåne'e dönmüşlerdi. Daha sonra da Krista Haberman ortadan kaybolmuştu. Eriksson yalnız yaşıyordu. Mezar kazmıştı. Genç kadın kaybolmuştu. Araştırma Hansson bir ilişki buluncaya değin bir türlü güncel olamıyordu.

Wallander boş köpek kulübesinin yanında durmuş bakıyordu. Önce tam olarak ne düşündüğünün farkına varmamıştı. Krista Haberman'ın görüntüsü yavaş yavaş uzaklaştı. Kaşlarını çattı. Kulübede neden köpek yoktu. Daha önce kimse bu soruyu sormamıştı. Kendisi bile. Köpek ne zaman ortadan kaybolmuştu? Bunun tüm bu olaylarla bir ilgisi yok muydu? Bunlar yanıtlanmasını istediği sorulardı.

Evin önünde bir araba durdu. Bir dakika sonra da 20 yaşından büyük olmayan bir delikanlı bahçeye girdi. Wallander'e doğru yaklaştı.

"Anahtarları bekleyen polis siz misiniz?"

"Evet, benim."

Delikanlı ona kuşkuyla baktı.

"Bundan nasıl emin olabilirim? Siz herhangi biri de olabilirsiniz."

Wallander sinirlenmişti ama sonra delikanlının kuşkularında haklı olabileceğini düşündü. Üstü başı çamur içindeydi. Kimliğini çıkarıp uzattı. Delikanlı başını evet dercesine sallayarak anahtarları uzattı.

"Bunları en kısa zamanda Lund'a geri göndereceğim," dedi Wallander.

Delikanlı bir kez daha başını salladı. Wallander ön kapının anahtarını alırken arabanın oradan hızla uzaklaştığını duydu. Jonas Hader'in Katarina Taxell'in binasının önündeki kırmızı Golf hakkında söylediklerini anımsadı. Kadınlar arabayı ikinci vitese takıp kalkmazlar. Oysa Mona benden çok daha hızlı bir sürücüdür. Baiba ayağını gaz pedalından asla çekmez. Ama belki onlar da Hader'in dediği gibi ikinci viteste arabayı kaldırmazlar.

Kapıyı açarak içeri girdi. İçerisi havasızdı. Kapının yanındaki sandalyeye oturarak çamurlu çizmelerini çıkardı. Salona gidince ağaçkakanla ilgili şiirin hâlâ masada olduğunu şaşkınlıkla gördü. 21 Eylül gecesi. Yarın tam bir ay olacak, diye geçirdi içinden. Cinayetleri çözmeye başlamamışlardı bile. Bunun dışında çözmeleri gereken iki cinayet daha vardı. Ayrıca ortadan birden-

bire kaybolan ve büyük olasılıkla Eriksson'un tarlasında bir yere gömülen bir kadının gizemini de çözmeleri gerekiyordu.

Evin sessizliğinde kıpırdamadan durdu. Sis hâlâ açılmamıştı. Kendini huzursuz ve tedirgin hissediyordu. Odanın içindeki eşyalar kendisini gözetliyordu. Havadan çekilmiş iki fotoğrafın asılı olduğu duvara yaklaştı. Cebinden gözlüklerini çıkarıp takarak resimlere doğru uzandı. Fotoğraflardan biri siyah beyazdı, diğerininse rengi solmuştu. Siyah beyaz olan 1949 yılında çekilmişti. Holger Eriksson'un bu çiftliği almasından iki yıl önce. Renkli olanıysa 1965 yılında çekilmişti.

Wallander evin içine biraz gün ışığı girsin diye perdeyi açınca bahçedeki ağaçların arasında otlayan geyiği gördü. Kıpırdamadı. Geyik başını kaldırıp ona baktı. Sonra da sakin bir şekilde otlamayı sürdürdü. Wallander yerinden kıpırdamadı. İçinde bu geyiği hiçbir zaman unutamayacağına ilişkin bir duygu vardı. Orada ne kadar kaldığını ve geyiğe baktığını bilmiyordu. Sonunda geyiğin dikkatini çeken bir gürültü onun oradan uzaklaşmasına neden oldu. Wallander bir süre daha pencereden baktı sonra da duvarda asılı olan iki resme geri döndü. Kamerayı taşıyan uçağın güneyden geldiği anlaşılıyordu. Tüm ayrıntılar netti. 1965 yılında Eriksson kulesini inşa ettirmemişti ama tepe ve kuyu oradaydı. Köprüyü göremedi. Tarlanın dış hatlarını izledi. Resim baharın başında çekilmiş olmalıydı. Tarlalar sürülmüştü ama ekinler çıkmamıştı ortaya. Havuz çok net çıkmıştı. Traktör yolunun yanındaki ağaçlıklı alan iki tarlayı birbirinden ayırıyordu. Kaşlarını çattı. Bu ağaçlıklı alanı anımsayamadı. O sabah sis yüzünden görememişti ama daha önce geldiğinde de ağaçlıklı alanı gördüğünü anımsayamadı. Ağaçlar bakımlıydı. Resmin hemen ortasındaki evi inceledi. Domuz ağılı olarak kullanılan bina yıkılmış olmalıydı. Yanındaki yol genişti. Ama bunların dışında her şey hemen hemen aynıydı. Gözlüklerini çıkararak deri koltuklardan birine oturdu. Çevresinde yoğun bir sessizlik vardı.

Bir Chevrolet, Svenstavik'e gider. Bir kadın Skåne'e gelir. Sonra ortadan kaybolur ve 27 yıl sonra Svenstavik'e giden adam öldürülür. Artık üç farklı kadını arıyorlardı. Krista Haberman, Katarina Taxell ve şimdilik adı olmayan diğer bir kadın. Kırmızı Golf arabası olan, sarma sigara içen ve büyük olasılıkla da takma tırnak takan kadın.

Wallander birden iki kadının aslında aynı kadın olabileceklerini ve her şeye karşın Krista Haberman'ın hâlâ hayatta olabileceği olasılığını düşünmeye koyuldu. Eğer bu savı doğruysa Haberman 65 yaşlarında olmalıydı. Oysa Ylva Brink'i bir yumrukla yere seren kadın çok daha gençti.

Bu düşüncelerinin mantıklı bir yanı yoktu. Aslında hiçbir şeyin mantıklı bir yanı yoktu.

Saatine baktı. Dokuza çeyrek vardı. Ayağa kalkarak evden çıktı. Sis hâlâ açılmamıştı. Yeniden boş köpek kulübesini düşündü. Sonra da arabasına binerek oradan uzaklaştı.

Saat 10.00'da Wallander araştırma ekibini toplantıya çağırdı. Martinsson gelmemişti ama o gün öğleden sonra Terese'nin okuluna gittikten sonra geleceğine söz vermişti. Höglund, Martinsson'un kendisini bir gece önce geç bir saatte aradığını söyledi. Sesi genç kadına alkollü gibi gelmişti. Wallander birden içinde bir kıskançlık duydu. Martinsson neden kendisini değil de Höglund'u aramıştı? Oysa onunla yıllarca birlikte çalışmıştı.

"İstifa etmek konusunda hâlâ kararlı," dedi Höglund. "Ama sanki onunla konuşursak vazgeçecekmiş gibi bir duygu var içimde."

"Onunla konuşacağım," dedi Wallander.

Toplantı odasının kapısını kapattılar. Per Åkeson'la Şef Holgersson toplantıya biraz geç gelmişlerdi. Wallander onların önce kendi aralarında bir toplantı yaptıklarını düşündü. Lisa Holgersson konuşmaya başladı.

"Tüm ülkede halkın milis kuvvetlerinden söz ediliyor," dedi. "Şu andan itibaren Lödinge gözetimaltına alındı. Bu akşam Göteborg'dan yayın yapacak bir televizyon tartışma programı Kurt'un konuşmacı olarak katılmasını istiyor."

"Bu asla söz konusu bile olamaz," dedi Wallander dehşet içinde. "Ne söyleyeceğim ki?"

"Merak etme ben zaten öneriyi senin adına geri çevirdim," diye karşılık verdi Holgersson gülümseyerek. "Daha ilerde bunun karşılığında senden bir iyilik isteyeceğim, haberin olsun."

Wallander şefin polis akademisindeki bir dizi konferanstan söz ettiğinin farkındaydı.

"Büyük bir tartışma olacak," diye sürdürdü konuşmasını Lisa Holgersson.

"Bu konular tartışmaya artık açıldığına göre tartışmanın iyi bir şekilde sonuçlanmasını ümit etmekten başka yapacak bir şeyimiz yok."

"Bu aynı zamanda polis teşkilatındaki üst düzey yöneticilerinin de artık kendilerini eleştirmeye başlamalarını sağlayabilir," dedi Hansson. "Olayların bu şekilde gelişmesinden yalnızca bizler sorumlu değiliz."

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Wallander merakla. Hansson genellikle polis teşkilatıyla ilgili tartışmalarda ağzını açmazdı.

"Polisin karışmış olabileceği bazı skandalları düşünüyorum," dedi Hansson. "Belki bu tür skandallar her zaman vardı ama şimdiki gibi yaygın değillerdi."

"Bu ne abartabileceğimiz ne de gözardı edebileceğimiz, bir konu," dedi Per Åkeson. "Bence en büyük sorun polisle yargının suç diye nitelendirdiği unsurların birbirinden farklı olmasından kaynaklanıyor. Dün çok büyük bir suç olarak nitelendirilen bir olaya bugün sıradan bir şeymiş gibi bakılıyor ve polis araştırma yapmak zahmetine bile katlanmıyor. Bence bu, bugüne değin bu ülkede son derece güçlü olan ulusal adalet kavramını yıpratıyor."

"Birbirleriyle bağlantılı olabilir," dedi Wallander. "İnanmak istemekle birlikte halkın milis kuvvetleri tartışmasının bu olaylarla bir ilgisi olduğunu sanmıyorum."

"O adamlara en ağır suçlamalarla dava açmayı düşünüyorum," dedi Åkeson. "Saldırı bence çok büyük bir suçtur. Saldırıya dört kişi katılmıştı ve ben hiç olmazsa üçünü mahkûm edeceğimi sanıyorum. Başsavcı da bu konuyla ilgili her gelişmeden haberdar olmak istiyor. Doğrusu buna şaşırdım ama bu da hiç olmazsa bazı şeylerin üst düzeyde ciddiye alındığını gösteriyor."

"Åke Davidsson, *Arbetet*'de yayınlanan söyleşisinde son derece zeki ve düşüncelerini rahatlıkla ifade eden birine benziyor," dedi Svedberg. "Ha bu arada, yakında taburcu olacakmış."

"Terese'yi ve babasını da unutmayalım," dedi Wallander. "Okuldaki çocukları."

"Martinsson'un gerçekten de istifa etmeyi düşündüğü doğru mu?" diye sordu Åkeson.

"Bu onun ilk tepkisiydi," diye karşılık verdi Wallander. "Bu da o koşullarda son derece doğal ve mantıklı. Ama istifa edeceğini sanmıyorum."

"Çok iyi bir polis o," dedi Hansson. "Acaba kendisi de bunun farkında mı?"

"Evet farkında," dedi Wallander. "Önemli olan bunun yeterli olup olmadığı. Diğer unsurlar benzeri olaylar olduğunda ortaya çıkar. Özellikle bizim gibi işleri yoğun olan kişilerde."

"Biliyorum," dedi Şef Holgersson. "Ve işin acı tarafı da işlerimiz hafiflemeyecek."

Wallander, Nyberg'e söz verdiği gibi Holgersson'la arkadaşının işlerinin yoğunluğu hakkında konuşmayı unuttuğunu fark etti. Konuyla ilgili not aldı.

"Bu konuya daha sonra döneriz," dedi.

"Sizlere Björk'ün aradığını ve hepinize bol şans dilediğini söylemek istiyorum," dedi Holgersson. "Martinsson'un kızının başına gelenlere çok üzüldüğünü de belirtti."

"Tam zamanında istifa etti," dedi Svedberg. "Ona giderken ne almıştık? Olta mı? Eğer burada hâlâ çalışıyor olsaydı o oltayı kullanacak zamanı hiç bulamayacaktı."

"Şu anda onun da işlerinin yoğun olduğunu sanıyorum," dedi Holgersson.

"Björk çok iyi bir şefti," dedi Wallander. "Hadi şimdi işimize bakalım."

Höglund'un çıkardığı zaman çizelgesini incelemekle çalışmalarına başladılar. Wallander'in not defterinin yanında plastik torbanın içinde Katarina Taxell'in çalışma masasında bulduğu İsveç Tren Yolları'nın tarifesi duruyordu.

Höglund gerçek bir araştırma yapmıştı. Olayların zamanlarını çıkarmış ve birbirleriyle olan ilişkileri doğrultusunda bir liste hazırlamıştı. Wallander bunun öyle kolay bir iş olmadığının farkındaydı. Ben olsam beceremezdim, dedi kendi kendine. Polisler de insanlar gibi farklı farklı oluyor, diye geçirdi içinden. İşin en güzel yanı, bir ekip olarak çalışırken hekesin en güçlü tarafını ortaya çıkarması.

"Ortaya somut bir resim çıkmıyor," dedi Höglund konuşmasını bitirirken. "Lund patalojistler Eriksson'un ölüm saatini 21 Eylül akşamüstü

olarak saptadılar. Runfeldt de gece öldü. Ölüm zamanları uyuşuyor ama bundan bir sonuç çıkarmak da olası değil. Günlerle ilgili herhangi bir bağlantı yok. Bunlara Ystad Hastanesi'nin doğum koğuşuna yapılan ziyaretlerle Blomberg'in öldürülmesini eklersek belki bir bağlantı yakalayabiliriz."

Susarak masanın etrafındaki arkadaşlarına baktı. Ne Wallander'in, ne de diğerlerinin söylediklerinden bir şey anlamadığı anlaşılıyordu.

"Burada basit bir matematiksel işlemden söz ediyorum," dedi. "Katilimizin somut bir örneğe uygun olarak hareket ettiğini düşünürsek bu örneğe bağlı kalmadığı görülüyor. İşin ilginç yanı da bu. 21 Eylül akşamı Eriksson öldürülüyor. 30 Eylül gecesi Katarina Taxell, Ystad Hastanesi'nin doğum koğuşunda ziyaret ediliyor. 11 Ekimde Gösta Runfeldt öldürülüyor. 13 Ekim gecesi kadın yeniden doğum koğuşuna gidiyor ve bu kez Svedberg'in kuzenini bir yumrukla yere seriyor. Son olarak da 17 Ekimde Eugen Blomberg ölü bulunuyor. Bunlara Runfeldt'in ortadan kaybolduğu günü de ekleyebiliriz. Burada bir düzenlilik olmadığı görülüyor. Her şey son ayrıntısına değin planlandığına ve hazırlıkların bu doğrultuda yapıldığı göz önüne alındığında şaşırtıcı gibi gelebilir. Çuvala kurbanının kilosuna uygun ağırlıkta ağırlıklar diken bir katille karşı karşıyayız. Bu yüzden de bu söz konusu düzensizliğe katilin denetiminden kaçan bazı şeylerin neden olduğunu söyleyebiliriz. Ve bunu da söyledikten sonra neden sorusunu sormalıyız."

Wallander genç kadının söylediklerini pek izleyemiyordu.

"Bir kez daha anlat," dedi. "Ama daha yavaş."

Höglund sözlerini yineledi. Bu kez Wallander onun ne demek istediğini anlamıştı.

"Belki de tüm bunların bir rastlantı olmadığını söyleyebiliriz," diye tamamladı sözlerini. "Bu konuda daha fazla ileriye gitmek istemiyorum."

Wallander, Höglund'un çizdiği resmi şimdi daha net görmeye başlamıştı.

"Katilin bir örneği izlediğini varsayalım," dedi. "O zaman sen bunu nasıl yorumluyorsun? Katilin zaman çizelgesini neler etkileyebilir?"

"Bunun birçok farklı açıklaması olabilir. Katil Skåne'de oturmuyor ama buraya düzenli aralıklarla geliyor. Belki de burada çalışıyor."

"O zaman bu söz konusu tarihlerin onun tatil yaptığı günler mi olduğunu düşünüyorsun? Eğer önümüzdeki ay bugünleri izlersek her şey açığa çıkacak mı, demek istiyorsun?"

"Bu mümkün. Katilin vardiya sistemiyle çalıştığını düşünüyorum. Bu yüzden de tatil günleri her zaman cumartesileri ve pazarları olmayabilir."

"Bu çok önemli olabilir," dedi Wallander duraksayarak. "Ama ben yine de inanmakta zorlanıyorum."

"Olmasaydı böylesi yorumlar yapamazdım," dedi Höglund.

Wallander plastik torbayı kaldırdı.

"Zaman çizelgelerinden hazır söz açılmışken bunu sanki dünyanın en gizli şeyiymişcesine Katarina Taxell'in çalışma masasının arkasındaki gizli bölmede buldum. 1991 baharına ait İsveç Tren Yolları'nın tarifesi. 16.00'daki Nässjö treninin altı çizilmiş. Bu tren her gün aynı seferi yapıyor."

Plastik torbayı Nyberg'e doğru itti.

"Parmak izleri," dedi.

Sonra da Krista Haberman konusuna geçerek sislerin arasında yaptığı sabah ziyaretinden söz etti. Herkesin yüzünde sıkıntılı bir ifade vardı.

"Bu yüzden de kazmaya başlamamız gerektiğini düşünüyorum," diye tamamladı sözlerini. "Sis kalktığında ve Hansson toprakta kimin çalıştığını ve 1967 yılında bu yana herhangi bir değişikliğin yapılıp yapılmadığını öğrendiğinde işe başlamalıyız."

Uzun bir süre herkes Wallander'in söylediklerini kafasında değerlendirdi. Odadaki sessizliği bozan Per Åkeson oldu.

"Bu söylediklerin kulağa hem olanaksız, hem de olanaklı geliyor," dedi. "Ama ben bu olasılığı ciddi olarak değerlendirmemiz gerektiğini düşünüyorum."

"Bu konunun burada kalmasında yarar var," dedi Şef Holgersson. "İnsanlar çözülmeyen cinayetlere ya da bir türlü bulunamayan insanların öykülerini dinlemeye bayılırlar."

Konunun orada kalmasına karar verildi. Wallander herkesin yapacak birçok işi olduğundan toplantıyı kısa kesmeye karar verdi.

"Katarina Taxell ortadan kayboldu," dedi. "Kimliği saptanamayan bir

sürücünün kullandığı kırmızı bir Golf'le evinden ayrıldı. Aceleyle evden çıkmıştı. Annesi kızıyla ilgili bir arama emri çıkarmamızı istiyor. Kızının en yakın akrabası olduğu için bunu geri çevirmemiz kolay değil ama ben hiç olmazsa birkaç gün daha beklememiz gerektiğini düşünüyorum."

"Neden?" diye sordu Åkeson.

"Katarina'nın bir şekilde bağlantı kuracağını hissediyorum," dedi Wallander. "Elbette bizimle değil. Ama kendisini çok merak ettiğini bildiği annesiyle. Ona iyi olduğunu haber verecek. Ne yazık ki, nerede olduğunu söylemeyecek ya da yanında kimin olduğunu."

Wallander başını çevirerek Åkeson'a baktı.

"Birinin Taxell'in annesinin yanında kalmasını ve telefonlarının dinlenmesini istiyorum. Er ya da geç annesini arayacaktır."

"Tabii daha önce aramadıysa," dedi Hansson ayağa kalkarken. "Bana Birch'ün telefon numarasını ver."

Numarayı Höglund'dan alarak telaşla odadan çıktı.

"Şimdilik bu kadar," dedi Wallander. "Saat beşte yeniden toplanalım, eğer daha önce önemli bir şey olmazsa tabii."

Wallander odasına girerken telefonu çalıyordu. Arayan Martinsson'du ve o gün öğleden sonra saat ikide Wallander'le evinde görüşmek istiyordu. Wallander geleceğine söz verdi. Karakoldan çıkarak Continental Oteli'ne yemeğe gitti. Otelin lokantasının çok pahalı olduğunu biliyordu, ama hem karnı çok acıkmıştı hem de zamanı kısıtlıydı. Pencerenin yanındaki bir masaya oturdu. Tanıdıklarını başıyla selamladı ama babasının ölümünden ötürü yanına gelip başsağlığı dilememelerine hem şaşırmış, hem de üzülmüştü. Babasının ölüm ilanı gazetlerde çıkmıştı. Ayrıca Ystad küçük bir kasaba olduğundan burada haberler hele ölüm haberleri çabuk yayılırdı. Kalkan balığı yedi. Bira içti. Kendisine servis yapan garson kız çok gençti ve Wallander'in her bakışında yüzü utançtan kıpkırmızı oluyordu. Wallander kızın bu işi nasıl sürdüreceğini düşündü.

Saat tam ikide Martinsson'un zilini çaldı. Martinsson onu mutfağa götürdü. Evde yalnızdılar. Wallander, Terese'nin nasıl olduğunu sordu. Okula başlamıştı. Martinsson'un yüzü solgundu. Buruk bir hali vardı. Wallander onu hiç bu denli üzgün görmemişti.

"Ne yapacağım?" dedi Martinsson.

"Karın ne diyor? Terese ne diyor?"

"İşimden istifa etmememi söylüyorlar elbette. İşi bırakmayı onlar değil ben istiyorum. Bu benim kişisel kararım."

Wallander bekledi ama Martinsson başka bir şey söylemedi.

"Birkaç yıl öncesini anımsıyor musun?" diye söze başladı Wallander. "Käseberga yakınlarında siste ateş edip birini öldürmüştüm, anımsıyor musun? Sonra da Öland Köprüsü'nde yaşadıklarımı? Bir yıl boyunca kendime gelememiştim. Hepiniz işi bırakacağımı sanmıştınız. Sonra da Torstensson adındaki avukatın açtığı davayla birlikte her şey aniden değişivermişti. O günlerde istifa mektubumu imzalamayı düşünürken yeniden işimin başına dönmüştüm."

Martinsson evet dercesine başını salladı. Hatırlamıştı.

"Ve şimdi de istifa etmediğime çok memnunum. Sana söyleyebileceğim tek bir şey var, o da acele karar verme. Bekle. Olayların yatışmasını bekle. Sakin kafayla düşünebileceğin günlerin gelmesini bekle. Kararını sonra verirsin. Olanları unut demiyorum sana, sabırlı ol diyorum yalnızca. Herkes daha şimdiden seni çok özledi. Sen çok iyi bir polissin. Yokluğun hissediliyor."

Martinsson kollarını iki yana açtı.

"Ben bu kadar önemli biri değilim. Elbette bildiğim bazı şeyler var. Ama yerimin doldurulamayacağını söyleyemezsin."

"Yerini doldurmak inan bana hiç de kolay değil," dedi Wallander. "Ben de sana bunu söylemeye çalışıyorum zaten."

Wallander bu konuşmanın uzun süreceğini sanmıştı. Martinsson bir süre konuşmadı. Sonra ayağa kalkarak mutfaktan çıktı. Geri geldiğinde üstünde ceketi vardı.

"Gidelim mi?" dedi.

"Gidelim," dedi Wallander. "Yapacak çok işimiz var."

Karakola giderlerken Wallander arabada ona son birkaç gün içinde gelişen olayların kısa bir özetini verdi. Martinsson hiçbir şey söylemeden dinledi. Danışmanın önünde Ebba onları durdurdu. Martinsson'a hoş geldin dememesi Wallander'in önemli bir şeylerin olduğunu anlamasına neden oldu.

"Ann-Britt sizlere ulaşmaya çalışıyordu," dedi Ebba. "Çok önemli."

"Ne oldu?"

"Katarina Taxell adındaki biri annesini aramış."

Wallander, Martinsson'a baktı. Haklı çıkmıştı ama bu denli çabuk haklı çıkacağını da doğrusu hiç tahmin etmemişti.

33.

Geç kalmamışlardı. Birch tam zamanında orada olmayı başarmıştı. Bir saat içerisinde de banda çekilmiş olan telefon konuşması Ystad'a ulaşmıştı. Svedberg'in getirdiği teyp makinesini Wallander'in çalışma masasının üstüne koymuşlar ve kısa konuşmayı dinlemeye başlamışlardı. Wallander, Katarina Taxell'in konuşmayı gerektiğinden fazla uzatmamaya özen gösterdiğini hemen fark etmişti.

Bandı bir kez daha dinlediler. Wallander'in sesleri daha yakından ve iyi dinleyebilmesi için Svedberg ona kulaklıkları uzattı.

"Anne? Benim."

"Aman Tanrım. Neredesin? Ne oldu?"

"Hiçbir şey olmadı. Biz iyiyiz."

"Neredesin?"

"Yakın bir arkadaşımla birlikteyim?"

"Kiminle?"

"Yakın bir arkadaşla. Seni arayıp her şeyin yolunda olduğunu haber vermek istemiştim."

"Ne oldu? Neden öyle birdenbire ortadan kayboldun?"

"Bunu daha sonra konuşuruz."

"Yanında kim var?"

"Bu kız arkadaşımı tanımıyorsun."

"Kapatma. Telefon numaranı ver."

"Şimdi kapatmak zorundayım. Merak etme diye aradım."

Annesi bir şeyler daha söylemeye çalışmıştı ama Katarina telefonu kapatmıştı.

Bandı yaklaşık 20 kez dinlediler. Svedberg konuşulanları defterine yazdı.

"Bizi ilgilendiren on birinci satır," dedi Wallander. *"Bu kız arkadaşımı tanımıyorsun.* Bu iki anlama gelebilir. Ya annesi gerçekten de bu kız arkadaşıyla hiç karşılaşmadı ya da annesi bu arkadaşın Katarina için ne anlama geldiğini bilmiyor."

"Birincisi bence daha geçerli," dedi Höglund.

Onlar kendi aralarında konuşurlarken Nyberg kulaklıkları takmış bandı yeniden dinliyordu. Odadaki gürültü yüzünden teybin sesini açtı.

"Arkadan gelen bir ses var," dedi bir süre dinledikten sonra. "Bir gürültü ya da vurma sesi gibi bir şey."

Wallander kulaklıkları taktı. Nyberg haklıydı. Arkadan gelen düzenli bir ses vardı. Hepsi sırayla kulaklıkları takıp dinledi. Ama hiçbiri bunun ne sesi olduğunu çıkaramamıştı.

"Bu kadın nerede?" diye sordu Wallander. "Bir yere gittiği kesin. Kendisini almaya gelen kadınla birlikte. Ve bulundukları yerden de tekdüze bir ses geliyor."

"Acaba bir inşaat alanına yakın bir yerde olabilirler mi?" diye sordu Martinsson. İşe geri döndüğünden beri ilk kez konuşmuştu.

"Olabilir," dedi Wallander.

Bir kez daha dinlediler. Bu kesinlikle bir vurma sesiydi.

"Bantı Linköping'e gönderin," dedi Wallander. "Belki onlar sesi saptayabilirler."

"Skåne'de acaba kaç tane inşaat var şu anda?" diye sordu Hamrén.

"Başka bir şey de olabilir," dedi Wallander. "Katarina'nın nerede olduğuna ilişkin bize bir ipucu verebilecek bir şey."

Nyberg odadan çıktı. Diğerleri Wallander'in odasında kaldı.

"Şu andan itibaren üç şey çok önemli," dedi Wallander. "Şimdilik soruşturmanın bazı yönlerini bir kenara bırakmamız gerekiyor. Katarina Taxell'in

yaşamını en küçük ayrıntısına değin öğrenmeliyiz. Katarina Taxell kim? Arkadaşları kim? Bunlar öğrenmemiz gereken en önemli konular. Sonra da onun kiminle, şu anda kiminle birlikte olduğunu öğrenmeliyiz."

Sözlerini sürdürmeden bir an için durdu.

"Hasson'un Lödinge'den gelmesini bekleyeceğiz ama üçüncü olarak yapmamız gereken şeyin de Eriksson'un tarlasını kazmak olduğunu belirtmeliyim."

Toplantı bitmişti. Wallander'in Lund'a gitmesi gerekiyordu ve Höglund'u da yanına almayı düşünüyordu. Vakit akşama geliyordu.

"Çocukların yanında bakıcıları var mı?" diye sordu genç kadına odada yalnız kaldıklarında.

"Evet," diye karşılık verdi Höglund. "Neyse ki, komşumun paraya gereksinimi var."

"Polis maaşıyla bunları nasıl karşılayabiliyorsun?" diye sordu Wallander.

"Karşılayamıyorum," dedi. "Ama kocam iyi kazanıyor. Bizi kurtaran onun maaşı. Bizler günümüzdeki şanslı ailelerden sayılırız."

Wallander, Birch'i arayarak az sonra yola çıkacaklarını söyledi. Höglund'un arabasıyla gitmeye karar verdiler. Tamir için dünya kadar para ödemesine karşın yine de kendi arabasına güvenemiyordu. Arabaya bindiklerinde hava kararmaya başlamıştı. Tarlalardan gelen soğuk rüzgârı hissettiler.

"Taxell'in annesinin eviyle işe başlayalım," dedi Wallander. "Daha sonra da onun evine gideriz."

"Ne bulabileceğini umuyorsun? Evi zaten araştırdın. Hem de baştan sona."

"Belki yeni bir şey bulmayacağım. Ama belki de daha önce gözüme ilişmeyen iki ayrıntı arasındaki bağı bulabileceğim, kim bilir?"

Höglund hızlı araba kullanıyordu.

"Arabayı ilk çalıştırdığında gaza hep böyle mi basarsın?" diye sordu Wallander birdenbire.

Höglund ona bir bakış fırlattı. "Bazen. Neden?"

"Çünkü Taxell'le bebeğini alan kırmızı Golf arabayı bir kadının kullanıp kullanmadığını merak ediyorum da ondan."

"Bundan emin değil miydik?"

"Hayır," dedi Wallander. "Hiçbir şeyden emin değiliz."

Başını çevirip camdan dışarı baktı. Marsvinsholm'dan geçiyorlardı.

"Emin olmadığımız bir şey daha var," dedi bir süre sonra. "Ne var ki her geçen gün daha emin olduğum bir şey bu."

"Ne?"

"Kadın yalnız. Yanında bir erkek yok. Aslında kimse yok. Bize bir ipucu verebilecek bir kadın değil aradığımız. Onun arkasında kimse yok. Yalnızca kendisi var. O kadar."

"Yani kadının bu cinayetleri tek başına mı işlediğini söylüyorsun? Çukuru kazanın kendisi olduğunu, Runfeldt'i kaçırdıktan sonra boğarak öldürenin yine aynı kadın olduğunu ve Blomberg'i canlı canlı bir çuvala koyarak göle atanın da aynı kişi olduğunu mu söylemek istiyorsun?"

Wallander genç kadının sorusunu yanıtlamak yerine ona başka bir soru sordu.

"Bundan bir süre önce katilin kullandığı dilden söz ettiğimi anımsıyorsun, değil mi? Katilin bize bir şeyler söylemeye çalıştığını? Davranış biçimindeki kararlılığı?"

Höglund anımsamıştı.

"Şimdi daha en başından beri olayları doğru değerlendirdiğimizi hissediyorum. Ama yanlış düşünüyorduk."

"Kadın erkek gibi davrandığı için, değil mi?"

"Belki yalnızca davranışı değildi söz konusu olan. Onun acımasız bir erkek gibi olduğunu düşünmemize neden olan eylem tarzıydı."

"Oysa kurbanları düşünmemiz gerekiyordu, değil mi? Acımasız olan onlar çünkü."

"Doğru. Acımasız olan onlardı, katil değil. Gördüklerimizi yanlış değerlendirdik."

"Ama işler de burada karışıyor işte," dedi Höglund. "Bir kadının bunları gerçekleştirebilmesine inanmak. Fiziksel güçten söz etmiyorum. Örneğin ben de kocam kadar güçlüyüm. Bilek güreşinde beni yenemiyor."

Wallander şaşkınlıkla ona baktı. Bunun farkına varan Höglund gülmeye başladı.

"İnsanlar farklı şekillerde kendilerini eğlendirirler, mutlu olurlar."

Wallander evet dercesine başını salladı.

"Çocukluğumda annemle parmak çekme yarışı yapardık," dedi Wallander. "Galiba hep ben kazanırdım."

"Belki de annen kazanmana ses çıkarmazdı."

Sturup yolunda ilerliyorlardı.

"Bu kadının neden bu şekilde davrandığını bilmiyorum," dedi Wallander. "Ama eğer onu bulursak onun daha önce hiç düşünmediğimiz türde biri olacağını sanıyorum."

"Bir kadın canavar mı?"

"Olabilir. Ama bu da kesin değil henüz."

Telefonun sesi konuşmalarını böldü. Wallander telefonu açtı. Arayan Birch'ti. Onlara Katarina Taxell'in annesinin evinin adresini vermek istemişti.

"Kadının ilk adı ne?" diye sordu Wallander.

"Hedwig. Hedwig Taxell."

Yarım saat sonra orada olacaklardı.

Birch onları yolun kenarında bekliyordu. Hedwig Taxell, Lund'un dışında müstakil evlerden oluşan bir sitede oturuyordu. Wallander bu sitenin 1960'lı yılların başında inşa edilmiş olabileceklerini düşündü. Çatıları düzdü, yuvarlak kafes gibi küçük pencereleri vardı. Bu tür çatıların yoğun kar yağışında çöktüğüne ilişkin bir yazı okuduğunu anımsadı birden.

"Teybi çalıştırmaya fırsat bulamadan konuşmaya başladılar," dedi

"Şansımızın her zaman yaver gitmeyeceğini biz de biliyoruz," diye karşılık verdi Wallander. "Hedwig Taxell hakkında ne düşünüyorsun?"

"Hem kızı hem de torunu için çok endişeleniyor. Ama yine de panik içinde değil."

"Sence bize yardımcı olur mu? Yoksa kızını mı korur?"

"Bana sorarsan kızının nerede olduğunu bilmek istiyor."

Birch onları oturma odasına aldı. Wallander oturma odasının Taxell'inkine çok benzediğini hemen fark etmişti. Hedwig Taxell içeri girerek onları

selamladı. Birch her zamanki gibi yine arka planda kaldı. Wallander, Hedwig Taxell'i inceledi. Yüzü solgundu. Bakışlarında huzursuz bir ifade vardı. Wallander bunların olağan olduğunu düşündü. Banttaki sesi de her an patlayacakmışcasına sinirli ve gergindi. Höglund'un sinirli ve gergin kişileri yatıştırma yeteneği harika olduğundan onu yanına almıştı. Bayan Taxell kendini denetlemeye çalışıyordu. Wallander onun yalnız olmadığına memnun olduğu izlenimine kapılmıştı. Oturdular. Wallander ilk sorusunu önceden hazırlamıştı.

"Bayan Taxell, yardımınıza gereksimimiz var. Katarina'yla ilgili soracağımız soruları yanıtlar mısınız lütfen?"

"Katarina'nın o korkunç cinayetlerden nasıl haberi olabilir? Yeni bir çocuğu oldu, biliyorsunuz."

"Kızınızın bu cinayetlere karıştığını düşünmüyoruz," dedi Wallander dostça bir tavırla. "Ama farklı birçok kaynaktan bilgi öğrenmeye çalışıyoruz."

"Kızımın ne bilmesi gerekiyor?"

"Ben de bunu öğrenmeye çalışıyorum."

"Bunun yerine onu bulmaya çalışamaz mısınız? Nelerin olduğunu bir türlü anlayamıyorum."

"Kızınızın tehlikede olmadığından eminim," dedi Wallander ama bu konuya ilişkin kuşkularını gizlemeyi de başaramamıştı.

"Daha önce hiç böyle davranmamıştı."

"O zaman kızınızın nerede olduğunu bilmiyorsunuz, değil mi Bayan Taxell?"

"Benim adım Hedwig."

"Kızınızın nerede olduğunu bilmiyorsunuz, değil mi?"

"Bilmiyorum ve bu olanlara inanmakta da zorluk çekiyorum."

"Katarina'nın çok arkadaşı var mı?"

"Hayır çok arkadaşı yok ama yakın birkaç arkadaşı var. Onların yanında olmadığına göre şimdi nerede olduğunu bilmiyorum."

"Belki de sıklıkla görmediği birinin yanındadır? Ya da yeni tanıştığı birinin?"

"Bu kim olabilir ki?"

"Veya daha önceden tanıştığı ama son günlerde görüşmediği birinin yanında olabilir."

"Öyle olsaydı bana mutlaka söylerdi. İyi bir ilişkimiz vardır. Birçok ana kıza oranla bizim ilişkimiz çok iyidir."

"Kızınızın sizden bir sır sakladığını söylemeye çalışmıyorum," dedi Wallander sabırla. "Ama insanın karşısındaki kişinin her şeyini bilmesi biraz olanaksız, değil mi? Örneğin torununuzun babasının kim olduğunu biliyor musunuz?"

"Bu konuyu onunla konuşmaya çok çalıştım," dedi Hedwig. "Ama söylemedi."

"O zaman torununuzun babasının kim olduğunu bilmiyorsunuz, demek? Peki, tahmin edemiyor musunuz?"

"Biriyle bir ilişkisi olduğunu bile bilmiyordum."

"Eugen Blomberg'le ilişkisi olduğunu biliyor musunuz?"

"Evet, biliyordum ve ondan hiç hoşlanmazdım."

"Neden? Evli olduğu için mi?"

"Gazetede ölüm ilanı çıkıncaya değin onun evli olduğunu bilmiyordum. Çok şaşırmıştım."

"Ondan neden hoşlanmıyordunuz?"

"Bilmiyorum. Çok tatsız bir adamdı."

"Onun Katarina'ya fiziksel şiddet uyguladığını biliyor musunuz?"

Hedwig Taxell dehşet içinde Wallander'e baktı. Wallander bir an için karşısındaki bu çaresiz kadına acıdı. Kadının dünyası başına yıkılmak üzereydi. Kızı hakkında bilmediği birçok şey olduğunu, aralarındaki yakınlığın yalnızca göstermelik olduğunu kabul etmeye zorlanıyordu.

"Eugen Blomberg kızıma dayak mı atmış?"

"Daha da kötüsü. Birçok farklı açıdan kızınızı taciz etmiş."

Şaşkınlıkla Wallander'e baktı ama onun gerçeği söylediğini gördü. Artık kendini savunamayacak bir durumdaydı.

"Son zamanlarda görüşmemelerine karşın Eugen Blomberg'in torununuzun babası olma olasılığı var, tabii."

Hedwig Taxell yavaşça başını hayır anlamında salladı ama konuşmadı. Wallander, Höglund'a baktı. Genç kadın tamam dercesine başını salladı. Wallander bunun sözlerini sürdürmesi anlamına geldiğini anlamıştı. Birch arka planda sesini çıkarmadan duruyordu.

"Arkadaşları," dedi Wallander. "Onlarla konuşmamız gerekiyor."

"Onların kim olduklarını söyledim size. Onlarla görüştünüz."

Üç kişinin adını mırıldandı. Birch başını evet dercesine salladı.

"Başka arkadaşı yok mu?"

"Yok."

"Herhangi bir kulübe ya da derneğe üye mi?"

"Hayır."

"Hiç yurtdışına tatile çıktı mı?"

"Şubatta yılda bir kez tatile çıkarız. Maderira'ya, Fas'a, Tunus'a giderdik."

"Kızınızın hobileri var mı?"

"Okumayı ve müzik dinlemeyi sever. Saç ürünleri işi zamanının çoğunu alıyor. Çok çalışıyor."

"Başka?"

"Bazen badmington oynar?"

"Kimlerle? Üç kız arkadaşından biriyle mi?"

"Öğretmeniyle. Kadının adı galiba Carlman'dı. Ama ben onunla hiç karşılaşmadım."

Wallander bunun önemli olup olmadığını bilmiyordu. Ama hiç olmazsa yeni bir addı.

"Aynı okulda mı çalışıyorlar?"

"Artık değil. Birkaç yıl öncesine değin aynı okuldaydılar."

"Öğretmenin ilk adını anımsıyor musunuz?"

"Onunla hiç karşılaşmadım."

"Genellikle nerede oynarlardı?"

"Victoria stadyumunda. Evine çok yakın. Yürüyüş mesafesinde."

Birch yavaşça hole çıktı. Wallander onun Carlman adındaki kadının izini süreceğini biliyordu. Beş dakikadan daha kısa bir zaman içinde salona dönerek

Wallander'e eliyle işaret ederek yanına çağırdı. Wallander yerinden kalkarak hole çıktı. Bu arada Höglund, Bayan Taxell'e kızının Eugen Blomberg'le olan ilişkisinden söz ediyordu.

"Kolay oldu," dedi Birch. "Annika Carlman. Badmington oynamak için her zaman kortu arayan ve rezervasyonu yaptıran oymuş. Adresini buldum. Buraya yakın."

"Oraya gidelim," dedi Wallander.

Salona geri döndü.

"Kızınızın arkadaşının adı Annika Carlman," dedi. "Bankgatan'da oturuyor."

"İlk adını daha önce hiç duymamıştım," dedi Bayan Taxell.

"Sizi bir süreliğine Höglund'la yalnız bırakacağız," diye sürdürdü konuşmasını Wallander. "Hemen gidip onunla konuşmalıyız."

Bankgatan'daki adrese gitmeleri on dakikadan daha az sürmüştü. Saat 18.30'du. Carlman bir sitede oturuyordu. Birch güvenlik telefonunu kaldırdı. Bir adam karşılık verince Birch kendini tanıttı. Kapı açıldı. İkinci katın kapısı ardına değin açıktı. Kapının önünde bir adam, onları bekliyordu. Kendini tanıttı.

"Ben Annika'nın kocasıyım," dedi. "Ne oldu?"

"Hiçbir şey," diye karşılık verdi Birch. "Bir iki soru sormak istiyoruz yalnızca."

Adam onları içeriye aldı. Daire oldukça büyüktü ve zevkle döşenmişti. İçerdeki odalardan birinden gelen müzik sesiyle çocukların gülüşmeleri duyuldu. Kısa bir süre sonra da Annika Carlman içeri girdi. Uzun boyluydu. Eşofman giymişti.

"Bu polisler seninle konuşmak istiyor."

"Katarina Taxell'le ilgili bir iki soru sormak istiyoruz," dedi Wallander.

Kitap raflarıyla dolu salona geçip oturdular. Wallander, Annika Carlman'ın kocasının da öğretmen olup olmadığını düşündü.

Hemen konuya girdi.

"Katarina Taxell'i ne kadar iyi tanıyorsunuz?"

"Birlikte badmington oynardık ama bunun dışında görüşmezdik."

"Yeni bir bebeği olduğunu herhalde biliyorsunuz?"

"Zaten bu yüzden beş aydan beri badmington oynamıyoruz."

"Oynamaya başlayacak mısınız?"

"Beni arayacak."

Wallander, Katarina'nın üç kız arkadaşının adlarından söz etti.

"Onları tanımıyorum. Biz yalnızca badmington oynardık."

"Oynamaya ne zaman başlamıştınız?"

"Yaklaşık beş yıl önce. Aynı okulda öğretmenlik yapıyorduk."

"Beş yıl boyunca badmington oynayıp da insanın karşısındaki kişiyi tanımaması olası mı?"

"Evet, kesinlikle olası."

Wallander nasıl devam edeceğini düşündü. Annika Carlman açık seçik yanıtlar veriyordu. Ama aynı zamanda da konudan uzaklaştıklarını hissediyordu Wallander.

"Onu hiç kimseyle birlikte görmediniz mi?"

"Erkekle mi yoksa kadınla mı?"

"Önce erkeklerden başlayalım."

"Hayır."

"Birlikte çalıştığınız dönemlerde bile mi?"

"İçine kapanık biriydi. Özel yaşamından söz etmezdi. Ona ilgi duyan bir öğretmen vardı. Ne var ki, Katarina ona karşı çok soğuk davranırdı, hatta düşmanca davrandığını bile söyleyebilirim. Ama öğrencilerle arası çok iyiydi. Akıllı bir kadındı. İnatçı ve akıllı bir öğretmen."

"Onu bir kadın arkadaşıyla birlikte gördünüz mü hiç?"

Wallander bu soruyu sormadan önce sorunun değerine ilişkin umudunu çoktan yitirmişti. Ama yine de sordu.

"Evet," diye karşılık verdi Carlman. "Yaklaşık üç yıl önce."

"Kimdi?"

"Adını bilmiyorum. Ama ne iş yaptığını biliyorum. Doğrusu son derece garip bir durumdu."

"Ne yapıyor?"

"Şu anda ne yaptığını bilmiyorum. Ama o günlerde trenlerdeki yemekli vagonlarda garsonluk yapıyordu."

Wallander kaşlarını çattı.

"Katarina Taxell'e trende mi rastladınız?"

"Onu kentte bir kadınla uzaktan görmüştüm. Ben karşı kaldırımda yürüyordum. Selamlaşmadık bile. Birkaç gün sonra trenle Stockholm'e gittim. Tren Alvesta'dan hareket edince yemekli vagona gittim. Tam hesabı öderken kadın gözüme ilişti. Bu, Katarina'yla birlikte gördüğüm kadındı."

"Kadının adını bilmediğinizi söylemiştiniz?"

"Evet."

"Ama Katarina'ya bundan söz ettiniz, değil mi?"

"Aslında hayır. Unutmuştum. Çok mu önemli?"

Birden Wallander'in aklına Taxell'in çalışma masasında bulduğu tren tarifesi geldi.

"Olabilir. Hangi gündü hatırlıyor musunuz? Hangi trendi?"

"Nasıl hatırlayabilirim," dedi Carlman şaşkınlıkla. "Üç yıl önceydi."

"Acaba evde eski bir takvim var mı? Hatırlamanıza yardım etmek istiyoruz."

Sessizce bir kenarda oturan ve tüm konuşmayı dinleyen kocası yavaşça yerinden kalktı.

"Takvimi getireyim," dedi. "1991 miydi yoksa '92 mi?"

Carlman bir an düşündü.

"1991. Ya şubat ya da marttı."

Gergin bir şekilde beklemeye koyuldular. Evin içinden gelen müzik sesi kesilmiş, onun yerini televizyonun sesi almıştı. Carlman'ın kocası eski bir takvimle içeri girerek takvimi karısına uzattı. Carlman takvimin sayfalarını çevirdi. Sonunda aradığını buldu.

"19 Şubat 1991 günü Stockholm'e gitmiştim. 07.12 treniyle. Üç gün sonra da geri döndüm. Kız kardeşimi görmeye gitmiştim."

"Dönüşte o kadını gördünüz mü?"

"O günden beri bir daha onu hiç görmedim."

"Ama onun burada Lund'da Katarina'yla birlikte gördüğünüz kadın olduğundan eminsiniz, değil mi?"

"Evet."

Wallander düşünceli bir şekilde Carlman'a baktı.

"Bizim için önemli olacağını düşündüğünüz başka bir şey var mı?"

Carlman başını hayır dercesine salladı.

"Şimdi Katarina hakkında ne kadar az şey bildiğimi daha iyi fark ediyorum. Ama yine de çok iyi bir badmington oyuncusuydu."

"İnsan olarak nasıl biriyidi?"

"Bu biraz zor. Belki de onu şöyle anlatmalıyım. Anlatılması zor bir insandı. Öfkesi saman alevi gibiydi. Anında bir şeye öfkelenir sonra da unuturdu. Zaman zaman depresyona girerdi. Ama o garson kadınla birlikte onu yolda gördüğümde çok neşeliydi, gülüyordu."

"Acaba önemli olabilecek başka bir şey geliyor mu aklınıza?"

Wallander, karşısındaki genç kadının yardım etmek için elinden geleni yaptığının farkındaydı.

"Galiba babasını çok özlüyordu," dedi Carlman bir süre sonra.

"Neden böyle düşünüyorsunuz?"

"O günlerde böyle hissettiğimi anımsıyorum. Babası olacak yaşta erkeklerle olan davranış biçimleri beni bu şekilde düşünmeye itiyordu."

"Nasıl davranıyordu?"

"Sanki kendisinden emin değilmiş gibi, doğal davranmayı anında bırakıyordu."

Wallander, Katarina çok küçükken ölen babasını düşündü. Annika Carlman'ın az önce söylediklerinin Katarina'nın Eugen Blomberg'le olan ilişkisini de açıklayıp açıklayamayacağını geçirdi içinden.

Annika Carlman'a baktı. "Başka bir şey var mı?"

"Yok."

Wallander, Birch'e bakarak başını salladı ve ayağa kalktı.

"Sizi bir daha rahatsız etmeyeceğiz," dedi.

"Doğal olarak eğer gerçekten de bir şey olmamışsa polisin neden bunca soru sorduğunu merak ediyor insan," dedi Carlman.

"Aslında birçok şey oldu," dedi Wallander. "Ama Katarina'ya değil. Şu anda daha fazla bir şey söyleyemeyeceğim, ne yazık ki."

Evden çıktılar.

"Bu garson kadını bir an önce bulmalıyız," dedi Wallander.

"İsveç Tren Yolları'nda çalışanların bir listesi herhalde vardır," dedi Birch. "Ama bu akşam bir şey bulacağımızı sanmıyorum. Aradan üç yıl geçmiş."

"Yine de peşini bırakmayacağız," dedi Wallander. "Elbette senden bunu isteyemem. Biz bununla Ystad'dan ilgileniriz."

"Sizin işiniz başınızdan aşmış," dedi Birch. "Ben ilgilenirim."

Wallander, Birch'in bu konuda dürüst olduğunun farkındaydı. Özveride bulunmuyordu.

Hedwig Taxell'in evine geri döndüler. Birch, Wallander'i evin önünde bırakarak garson kadını aramaya başlamak için karakola gitti. Wallander bunun karanlığa kurşun sıkmakla eşdeğerde olduğunu düşünüyordu.

Tam kapının zilini çalarken cep telefonu çaldı. Arayan Martinsson'du. Wallander arkadaşının ses tonundan kendini toparladığını hissediyordu. İşler umduğundan daha iyiydi.

"Nasıl gidiyor?" diye sordu Martinsson. "Hâlâ Lund'da mısın?"

"İsveç Tren Yolları'nda çalışan bir garson kadını arıyoruz," diye karşılık verdi Wallander.

Martinsson daha fazla soru sormayacak denli akıllı ve zekiydi.

"Burada da işler yoğun," dedi. "Svedberg, Holger Eriksson'un şiir kitaplarını basan yayıncıyı bulmayı başardı. Oldukça yaşlı ama hafızası hâlâ güçlü. Ve Eriksson hakkındaki düşüncelerini bize açmaktan kaçınmadı. Parasını çok zor aldığını söyledi."

"Yeni bir şeyler anlattı mı?"

"Eriksson'un savaştan bu yana düzenli olarak Polonya'ya gittiği anlaşıldı. Oradaki yoksulluktan yararlanarak kadınlarla ilişkiye giriyormuş. Buraya döndüğünde de yaptıklarını ballandıra ballandıra anlatıyormuş. Yaşlı yayıncı onunla ilgili hiç de iyi şeyler düşünmüyor."

Wallander, Sven Tyrén'le yaptığı konuşmayı anımsamıştı. Şimdi her şey daha somut bir şekle bürünmeye başlamıştı. Krista Haberman'ın Eriksson'un yaşamındaki tek Polonyalı kadın olmadığı anlaşılıyordu.

"Svedberg, Polonya polisiyle bağlantı kurmanın yararlı olup olmayacağını soruyor," dedi Martinsson.

"Olabilir," diye karşılık verdi Wallander. "Ama hemen değil. Şimdilik biraz daha bekleyelim."

"Bir şey daha var," dedi Martinsson. "Bunu da Hansson anlatacak."

Hansson telefona geldi.

"Eriksson'un toprağında kimin çalıştığını öğrendim sanıyorum," dedi. "Bu da bir tek şeyi açıklıyor?"

"Neyi?"

"Çözümlenmeyen bir cinayeti. Eğer kaynağıma inanacak olursam, Eriksson'un düşman kazanma konusunda son derece başarılı olduğuna inanmamız gerekiyor. İnsan Eriksson'la ilgili anlatılanları dinleyince yeni düşmanlar kazanmanın onun için yaşamın amacı olduğunu düşünüyor."

"Tarlalar," dedi Wallander sabırsızlıkla.

Karşılık verdiğinde Hansson'un ses tonunun değiştiğini fark etti. Şimdi sesi çok daha ciddi çıkıyordu.

"Eriksson'u kazıklara çakılmış bir halde bulduğumuz kuyu."

"Ne olmuş o kuyuya?"

"Kuyu yıllarca önce kazılmış. İlk başlarda kuyu yokmuş orada. Kimse Eriksson'un bu kuyuya neden gereksinimi olduğunu bir türlü anlayamamış. Kanalizasyon için gerekli değilmiş. Neredeyse kulenin boyunda toprak kazılmış."

"Benim kuyuyu falan merak ettiğim yok," dedi Wallander. "Bunun mezarla bir ilgisi olduğunu sanmıyorum."

"Ben de önce senin gibi düşünmüştüm," dedi Hansson. "Ama sonra duyduklarım fikrimi değiştirmeme neden oldu."

Wallander soluğunu tuttu.

"Kuyu 1967 yılında kazılmış. Konuştuğum çiftçi bundan adı gibi emindi. 1967 yılının sonbaharında kazılmış."

"Kuyu Krista Haberman'ın ortadan kaybolmasıyla aynı dönemde kazılmış, demek ki."

"Benim konuştuğum çiftçi daha kesin şeyler söyledi. Kuyunun ekim ayının sonunda kazıldığından emindi. O yılın ekim ayının son günü yapılan bir

düğünden ötürü bu olayı anımsadığını söyledi. Zamanlar tıpatıp birbirine uyuyor. Krista Haberman, Svenstavik'ten arabayla alınıyor. Eriksson onu öldürüyor. Gömüyor. Bir kuyu ortaya çıkıyor. Aslında buna pek gerek yoktu."

"Güzel," dedi Wallander. "Bu bize çok şey ifade ediyor."

"Eğer Haberman gerçekten oraya gömülmüşse artık kazmaya nereden başlayacağımızı biliyorum," dedi Hansson. "Çitfçi tepenin güneydoğusunda bir kuyu kazdıklarını söyledi. Eriksson bir işçi tutmuş. İlk birkaç gün kendi kazmış sonra da adamlarına bırakmış."

"O zaman biz de hemen orada kazmaya başlayacağız," dedi Wallander içindeki huzursuzluğun arttığını hissederek. "İşe yarın başlarız. Tüm hazırlıklara hemen şimdi başlamanı istiyorum."

"Bunu bir sır olarak saklamanın olanağı yok artık," dedi Hansson.

"Hiç olmazsa biz elimizden geleni yapalım," dedi Wallander. "Bu konuyu Şef Holgersson, Per Åkeson ve diğerleriyle de konuşmanı istiyorum."

"Kafamı karıştıran bir şey var," dedi Hansson duraksayarak. "Eğer Haberman'ı bulursak bu bize neyi kanıtlayacak? Holger Eriksson'un onu öldürdüğünü mü? Ölü bir adamın suçunu hiçbir şekilde kanıtlayamayacağımız ortada. Şu anda üstünde çalıştığımız cinayet soruşturmasında bunun ne anlamı olacak, onu merak ediyorum?"

Aslında bu son derece mantıklı bir soruydu.

"Her şeyden önce bu bize doğru yolda olduğumuzu gösterecek," dedi Wallander. "Yani katilin bu cinayetleri intikam uğruna işlediğini."

"Ve sen hâlâ bu cinayetlerin arkasında bir kadın olduğunu mu düşünüyorsun?"

"Evet," diye karşılık verdi. "Hem de eskisinden daha çok."

Konuşma bittiğinde Wallander bir süre soğuk sonbahar havasında durdu. Gökyüzünde tek bir bulut bile yoktu. Soğuk rüzgâr yüzünü yalayıp geçiyordu. Bir şeye ağır adımlarla yaklaşıyorlardı; tam bir aydır aramakta olduğu merkeze. Ama hâlâ orada ne bulacaklarını bilmiyordu.

Gözlerinin önünde canlandırmaya çalıştığı kadın hep uzaklaşıp gidiyordu ama bir şekilde kadını anlayabileceğini de hissediyordu.

Kadın onların uyuduğu odanın kapısını yavaşça açtı. Bebek o gün satın aldığı beşiğin içinde yatıyordu. Katarina Taxell yatağın kenarında bir cenin gi-

bi kıvrılmış yatıyordu. Kıpırdamadan onları izledi. *Sanki kendisine bakıyor gibiydi. Ya da beşikte yatan kız kardeşiydi sanki.*

Birden göremedi. Çevresi kan gölüne dönmüştü. Kanlar içinde olan yeni doğan çocuk değildi yalnızca. Yaşamın kendisi akan kanla birlikte kesik bir damardan dışarı akıyordu. Bir zamanlar bu kesik damarın içinde akan kan. Her şeyi net olarak görebiliyordu. Annesi avazı çıktığı kadar bağırıyordu ve annesinin bacaklarını iki yana açtığı masanın hemen yanında da bir adam duruyordu. Bunları 40 yıl önce olmasına karşın sanki dün olmuş gibi her şeyi açık seçik anımsıyordu. Tüm yaşamı boyunca bundan kaçıp kurtulmak istemiş ama başaramamıştı. Anıların pençesinden kendini kurtaramıyordu. Ama artık bu anılardan korkmasına gerek kalmadığını da biliyordu. Artık annesi öldüğüne göre ne istiyorsa onu yapabilirdi. Anıların üstünü bir daha açmamak üzere örtebilirdi.

Baş dönmesi geldiği gibi gitti. Yavaşça beşiğe yaklaşarak uyuyan bebeğe baktı. Bu onun kız kardeşi değildi. Bu bebeğin yüzü bambaşkaydı. Kız kardeşi yüz ifadesi oluşacak kadar bir süre bile yaşayamamıştı. Bu Katarina'nın yeni doğan bebeğiydi. Annesininki değil. Asla işkence yapılmayacak, anılarının kendisine hiçbir zaman acı vermeyeceği Katarina'nın çocuğu.

Kendini yeniden sakin hissetti. Gözlerinin önündeki görüntüler yok olup gitmişti. Yaptıkları hep doğruydu. Kendisi gibi işkence çekmesinler diye insanları korumaya çalışıyordu. Kötülükler yapan, kadınlara acı çektiren o erkeklerin cezasız kalmamalarını sağlamıştı. Bir kadın tarafından öldürülen bir erkek asla nelerin olduğunu, az sonra başına nelerin geleceğini anlayamazdı.

Ortalık sessizdi. Bu çok önemliydi. Kadını ve çocuğu oradan uzaklaştırmakla çok iyi bir iş yapmıştı. Gelişmelerin kendisi için en iyi şey olduğunu ona sakin bir şekilde anlatmıştı. Eugen Blomberg boğularak ölmüştü. Gazetelerde çuvala ilişkin çıkan yazılar abartılıydı ve bunların gerçekle bir ilgisi yoktu. Eugen Blomberg ölmüştü. Ayağı kayarak suya düşüp boğulmasında kimsenin bir suçu yoktu. Buna kader karar vermişti. Ve hiçbir şey de kader kadar adil olamazdı. Sürekli olarak bu sözleri yinelemişti ve sonunda Katarina'nın bu sözleri algılamaya başladığını görmüştü.

Bir gün önce kadın arkadaşlarına o hafta toplantı yapamayacaklarını söylemişti. Zaman çizelgesinin dışına çıkmaktan hoşlanmazdı. Bu düzensizli-

ğe ve uykusuzluk çekmesine neden olurdu. Ama ne var ki, bu kez gerekmişti. Her şeyi planlamak olanaksızdı.

Katarina'yla çocuğu yanında kaldığı sürece Vollsjö'deki evde kalabilirdiler. Ystad'daki evinden gerekli olan eşyaları getirmişti; üniformalarını, kâğıt parçalarını sakladığı küçük kutuyu ve isim kitabını. Katarina'yla çocuğu uyuduğuna göre artık beklemesine gerek yoktu. Kâğıt parçalarını şöminenin içine atarak karıştırdı sonra da birer birer toplamaya başladı.

Açtığı dokuzuncu kâğıt parçasının arkasında siyah bir haç işareti vardı. İsim kitabını açtı, dokuzuncu sırada durdu ve yanındaki ismi okudu. Tore Grundèn. Bakışlarını ileriye dikmiş kıpırdamadan duruyordu. Yavaşça adamı gözlerinin önünde canlandırdı. Önce resim pek net değildi. Bulanıktı. Sonra yüzü yavaş yavaş canlanmaya başladı. Artık onu anımsıyordu. Kim olduğunu ve ne yaptığını biliyordu.

On yıl geçmişti aradan. O günlerde Malmö'de bir hastanede çalışıyordu. Noel'den bir gece önce acil serviste görevliydi. Ambulansla getirilen bir kadın yolda araba kazasında ölmüştü. Kocası da gelmişti. Üzgündü ama yine de panik içinde değildi ve hemen kocasından kuşkulanmıştı. Bu tür olaylara defalarca tanık olmuştu. Kadın öldüğüne göre eşlerin artık yapacak bir şeyleri kalmıyordu. Hastaneye gelen polislerden birini kenara çekmiş ve ona kazanın nasıl olduğunu sormuştu. Trajik bir kaza olmuştu. Garajdan arabayı geri geri çıkartan kocası, arabanın hemen arkasında duran eşini fark edememişti. Karısını çiğnemişti. Kadın arabanın arka tekerlekleri altında kalmıştı. Bu kesinlikle olmaması gereken bir kazaydı. Bir an yalnız kaldığında örtüyü kaldırmış ve kadına bakmıştı. Kendisi doktor değildi ama arabanın kadının üstünden defalarca geçtiğini görebiliyordu. Daha sonra da araştırmasına başlamıştı. Sedyede yatan kadın daha önce defalarca hastaneye getirilmişti. Bir keresinde merdivenden düşmüştü. Bir başka kez ise bodrum katında ayağı kaymış ve başını beton zemine vurduğu rapor edilmişti.

Polise imzasız bir mektup göndermişti. Cesedi inceleyen doktorlarla konuşmuştu. Ama bir şey olmamıştı. Adama ihmal ve dalgınlıktan ötürü bir ceza verilmişti. Başka da bir şey olmamıştı. Ve şimdi de her şey eskisi gibi sürüyordu. Yalnızca zavallı kadın artık yaşamıyordu, o kadar. Onu kimse geri getiremezdi.

Neler yapacağını planlamaya başlamıştı ama bir şey canını sıkmıştı. Katarina'nın evini izleyen erkekler vardı. Onu durdurmaya gelmişlerdi. Katarina aracılığıyla kendisini yakalamaya çalışıyorlardı. Belki de tüm bu cinayetlerin arkasında bir kadın olduğundan kuşkulanmaya başlamışlardı. Bunu düşünüyordu. Önce katilin erkek olduğunu sandıklarından emindi. Sonra kuşkulanmaya başlamışlardı. Sonunda da yanlış yöne baktıklarını anlayacaklardı.

Kendisini asla yakalayamayacakladı. Asla. Şömineye bakarak Tore Grundèn'i düşündü. Hässleholm'de yaşıyor, Malmö'de çalışıyordu. Birden ona neler yapacağına karar verdi. Aslında yapacakları onun gibi birini utandıracak denli basitti. Çalışırken planını uygulayacaktı. Bu, mesai saatleri içinde olacaktı.

34.

21 Ekim Cuma sabahı erkenden kazıya başladılar. Gün henüz ağarmamıştı. Wallander'le Hansson kazacakları bölgeyi polis kordonu altına almışlardı. Tulumlu ve çizmeli olan polis memurları ne aradıklarını biliyordu. Yüzlerindeki ciddi ve kasvetli ifade sabahın serin havasıyla uyum içindeydi. Wallander kendini mezarlıkta gibi hissediyordu. Toprağın bir yerinde bir cesetle karşı karşıya kalacaklarını hissediyordu.

Kazma işleminde Hansson'u görevlendirmişti. Wallander, Katarina Taxell'i Lund sokaklarında güldüren garson kadının izini sürmek için Birch'le buluşacaktı. Yarım saat kadar çamurların arasında çalışan adamları izledi. Sonra da arabasını park ettiği yere gitti. Birch'i evinden aradı. Birch garson kadının adını öğrenebileceklerini sandığını söyledi. Wallander, aradığında kahvesini içiyordu. Malmö tren istasyonunun önünde buluşmaya karar verdiler.

Bu, soruşturmaya kattıkları dördüncü kadındı. Krista Haberman, Eva Runfeldt ve Katarina Taxell'den sonraki kadındı. Garson dördüncü kadındı. Başka bir kadın daha var mıydı, beşinci bir kadın? Aradıkları yoksa beşinci kadın mıydı? Yoksa garson kadını bulurlarsa hedeflerine ulaşmış mı olacaklardı? Ystad Hastanesi'nin doğum koğuşuna gece yarıları giden kadın o muydu? Wal-

lander nedenini kendisine tam olarak açıklayamamakla birlikte garson kadının aradıkları kadın olmadığını hissediyordu. Belki bu garson kadın onlara bir ipucu verebilecekti ama bundan fazlasını ümit etmenin bir anlamı yoktu.

Eski arabasına atlayarak sonbahar renklerinin hâkim olduğu yoldan geçerken bir yandan da kışın ne zaman geleceğini düşünüyordu. Son birkaç yıldan bu yana Noel'i karsız geçiriyorlardı. En son kar acaba ne zaman yağmıştı? Aradan o kadar zaman geçmişti ki anımsayamadı.

Malmö tren istasyonunun önüne gelince ana girişin yanında bir park yeri buldu. Birch gelmeden içeri girip bir fincan kahve içmek istiyordu ama fazla zamanları yoktu.

Kanalın diğer tarafında köprüden geçmekte olan Birch'i gördü. Arabasını meydana bırakmış olmalıydı. El sıkıştılar. Birch'in başında kendisine oldukça küçük gelen elörgüsü bir şapka vardı. Tıraş olmamıştı ve geceyi uykusuz geçirmişe benziyordu.

"Kazıya başladınız mı?" diye sordu.

"Saat tam yedide başladık," dedi Wallander.

Birch yüzünü asarak başını salladı. Eliyle istasyonu işaret etti.

"Karl-Henrik Bergstrand adında bir adamla buluşacaktık," dedi. "Genelde bu denli erken iş başı yapmazmış, ama bu sabah bizimle buluşacağına söz verdi."

İsveç Tren Yolları'nın yönetim binasına girdiler. Bergstrand onları bekliyordu. Otuz yaşlarında bir adamdı. Wallander onun şirketin yeni ve genç imajını simgelediğini düşündü. Kendilerini tanıttılar.

"İsteğiniz alışılmışın dışındaydı," dedi Bergstrand ve güldü. "Bakalım size nasıl yardımcı olabileceğiz."

Onları saray gibi kocaman olan çalışma odasına aldı. Wallander genç adamın özgüvenini olağanüstü bulmuştu. Oysa kendisi 30 yaşlarındayken hemen hemen her konuda alabildiğine güvensiz biriydi.

Bergstrand masasının başına geçip oturdu. Wallander odanın içindeki möblelelere baktı. Bu da tren fiyatlarının neden bu denli pahalı olduğunu açıklıyor, diye geçirdi içinden.

"Yemekli vagonda çalışan bir garson kadını arıyoruz," diye söze başladı Birch.

"Tren yollarında çalışanların büyük birçoğunluğu kadındır," diye karşılık verdi Bergstrand. "Aradığınız bir erkek olsaydı onu bulmak çok daha kolay olurdu."

"Kadının adını bilmiyoruz," dedi Birch. "Dış görünüşünün nasıl olduğunu biliyoruz."

Bergstrand onlara şaşkınlıkla baktı.

"Hakkında hemen hemen hiçbir şey bilmediğiniz birini gerçekten de bulmak zorunda mısınız?"

"Evet," diye araya girdi Wallander.

"Hangi seferde çalıştığını biliyoruz," dedi Birch.

Annika Carlman'dan öğrendiklerini Bergstrand'a anlattı. Bergstrand başını iki yana salladı.

"Ama aradan üç yıl geçmiş," dedi.

"Bunu biz de biliyoruz," dedi Wallander. "Ama personel kayıtlarınız hâlâ duruyordur, değil mi?"

"Bu benim yanıtlayabileceğim bir şey değil," dedi Bergstrand. "İsveç Tren Yolları birçok kola ayrılmıştır. Yemekli vagonlarla başka bir bölüm ilgilenir. Onların kendi personel müdürlüğü vardır. Sorularınızı onlar yanıtlayabilir, sanırım."

Wallander hem sabırsızlanmaya, hem de kızmaya başlamıştı. "Bir şeyi açıklığa kavuşturalım," diye araya girdi. "Salt eğlence olsun diye bu garson kadını aramıyoruz. Karmaşık bir cinayet soruşturmasına ilişkin çok önemli şeyler bildiğini düşündüğümüz için bu garson kadını arıyoruz. Dolayısıyla sorularımıza kimin yanıt verdiği umurumuzda bile değil. Olası olabilecek en kısa zamanda bu işi tamamlamak istiyoruz. Bize yardım edebilecek birini çağıracağından eminim," dedi. "Burada oturup gelmesini bekleyeceğiz."

"Ystad ve çevresinde işlenen cinayetlerle mi ilgili?" diye sordu Bergstrand ilgiyle.

"Evet. Ve bu garson kadın çok önemli bir şeyler biliyor olabilir."

"Ondan mı kuşkulanıyorsunuz?"

"Hayır," diye karşılık verdi Wallander. "Ondan kuşkulanmıyoruz. Ne tren yollarına, ne de yiyeceklerinize gölge düşmeyecek merak etmeyin."

Bergstrand yerinden kalkarak odadan çıktı.

"Biraz küstah tavırlı, değil mi?" dedi Birch. "Ona bu şekilde davranmakla iyi ettin."

"Eğer aradığımız yanıtı verseydi iyi olacaktı, şimdi beklemek zorunda kalacağız," dedi Wallander.

Beklerlerken Wallander, Lödinge'den Hansson'u aradı. İlk çeyreğin ortasına doğru kazmaya başlamışlardı. Henüz bir şey bulamamışlardı.

"Ne yazık ki, haber yayılmış," dedi Hansson. "Çiftliğin etrafı daha şimdiden meraklılarla doldu."

"Onları kazı yerine sakın yaklaştırma," dedi Wallander. "Bundan başka yapabilecek bir şeyimiz olduğunu sanmıyorum."

"Nyberg seninle konuşmak istiyor. Katarina Taxell'le annesi arasında geçen telefon konuşmasının kaydıyla ilgiliymiş."

"Arkadan gelen sesin ne olduğunu saptadılar mı?"

"Sanmıyorum ama onunla konuşsan daha iyi olacak."

"Hiçbir tahminde de bulunamıyorlar mı?"

"Telefonun yanındaki birinin yere ya da duvara vurduğunu düşünüyorlar. Ama bunun bize ne yararı var?"

Wallander'in umutları suya düşmeye başlamıştı.

"Bu Taxell'in bebeği olabilir," dedi Hansson.

"Telefonun uzaktan mı yoksa yakından mı geldiğini bize söyleyebilecek bir uzmanla görüşeceğiz. Ama bu oldukça karmaşık bir işlem. Nyberg bunun en az birkaç gün sürebileceğini söyledi."

"Beklemekten başka çaremiz yok," dedi Wallander.

Bergstrand odaya geri dönünce Wallander konuşmayı kısa kesti.

"Biraz zaman alacak," dedi Bergstrand. "Üç yıl öncesinin personel listesini çıkartmamız gerekiyor ve o günden bu yana da şirkette birçok değişiklik oldu. Ama onlara bunun çok önemli olduğunu söyledim. Çalışıyorlar."

"Bekleriz," dedi Wallander.

Bergstrand odasında iki polisin oturmasından pek hoşnut olmamakla birlikte yine de bir şey söylemedi.

"Kahvelerinizin çok güzel olduğunu biliyoruz," dedi Birch. "Acaba birer fincan içebilir miyiz?"

Bergstrand odadan çıktı.

"Konuklarına kahve getirmeye pek alışık olduğunu sanmıyorum," dedi Birch muzip bir ifadeyle gülerek.

Wallander karşılık vermedi.

Bergstrand bir tepsiyle döndü. Sonra da çok önemli bir toplantıya katılması gerektiğini söyleyerek özür dileyip yanlarından ayrıldı. Birch'le Wallander odada kaldılar. Wallander kahvesini içerken bir yandan da sabırsızlığının arttığını hissediyordu. Hansson'u düşündü. Garson kadının kimliğinin saptanması için Birch'in beklemesini söylemeyi düşündü bir an. Sonra yarım saat daha kalmaya karar verdi. Ama kesinlikle yarım saatten fazla beklemeyecekti.

"Olanları yeniden düşünmeye çalışıyorum," dedi Birch bir süre sonra. "Daha önce hiç böylesine karmaşık bir olayla karşı karşıya kalmadığımı itiraf etmeliyim. Katil gerçekten de bir kadın olabilir mi?"

"Bildiklerimizi gözardı edemeyiz," diye karşılık verdi Wallander.

Aynı anda da içinde uzun bir zamandan beri hissettiği o huzursuzluğu duydu. Tüm soruşturmayı tümüyle ilgisiz bir yere çektiğini düşünüyor ve bundan ötürü de çok korkuyordu. Sanki bastıkları zemin birden çöküp içine düşeceklermiş gibi bir duygu vardı içinde.

"Bu ülkede bugüne değin hiç seri cinayetler işleyen bir kadın olmadı," dedi.

"Evet," diye karşılık verdi Wallander. "Ayrıca onun bu cinayetleri işlediğinden de emin değiliz. Elde ettiğimiz ipuçları bizi ya ona götürecek ya da onun arkasında çalışan kişiye."

"Kadının Stockholm ile Malmö arasındaki trenlerde düzenli olarak kahve servisi yaptığını mı düşünüyorsun?"

Birch sorularında haklı olabilirdi.

"Hayır," dedi Wallander. "Onun kahve servisi yaptığından kuşkuluyum. Garson kadın tüm bu cinayetlerde belki de yalnızca bir aracı."

Birch soru sormaktan vazgeçti. Wallander saate baktı ve Hansson'u yeniden aramayı düşündü. Yarım saat dolmuştu. Bergstrand hâlâ toplantıdan dönmemişti. Birch masanın üstündeki broşürlerden birini okuyordu.

Bir yarım saat daha geçti. Wallander'in sabrı tükenmek üzereydi.

Bergstrand geri geldi.

"Galiba halledeceğiz," dedi neşeyle. "Ama sizleri biraz daha bekleteceğiz."

"Ne kadar?"

Wallander öfkesini gizleyemiyordu. Hoş olmadığının farkındaydı ama başka türlü davranmak da elinden gelmiyordu.

"Belki bir yarım saat daha. Dosyaları arabayla buraya getiriyorlar. Bu da zaman alıyor, tabii."

Beklemeyi sürdürdüler. Birch broşürü masanın üstüne bırakarak biraz kestirdi. Wallander pencereye yaklaşarak Malmö'yü izledi. Sağ taraftaki deniz otobüsü terminaline baktı. Orada durup Baiba'yı beklediği günleri düşündü. Kim bilir kaç kez orada durup beklemişti? İki kez. Ama nedense kendisine daha çok beklemiş gibi geliyordu. Hansson'u aradı. Hiçbir şey bulamamışlardı. Kazma işlemi zaman alacaktı. Hansson yağmurun başladığını söyledi. Wallander'in iyice canı sıkılmıştı.

Tüm bu çalışmaların bir yararı olmayacak, diye geçirdi içinden. Tüm soruşturmayı yanlış yönlendirdim. Birch horlamaya başlamıştı. Wallander sürekli olarak saatine bakıyordu. Bergstrand geri geldi. Birch irkilerek uyandı. Bergstrand'ın elinde küçük bir kâğıt vardı.

"Margareta Nystedt," dedi. "Büyük olasılıkla aradığınız kişinin adı bu. O gün yemekli vagonda hizmet eden tek kadın garson oymuş."

Wallander yerinden fırladı. "Şimdi nerede?"

"Bilmiyorum. Bir yıl önce işten ayrıldı."

"Lanet olsun," dedi Wallander.

"Ama adresi var," diye sürdürdü konuşmasını Bergstrand. "Bizden ayrıldığı için adresini değiştireceğini sanmam."

Wallander, Bergstrand'ın elindeki kâğıt parçasını kaptı. Bu Malmö'deki bir adresti.

"Carl Gustaf Yolu," dedi Wallander. "Bu yol nerede?"

"Pildamm Parkı'nın yanında," diye karşılık verdi Bergstrand.

Wallander kâğıdın üzerindeki telefon numarasını görmüştü ama aramamaya karar verdi. Oraya kendisi gidecekti.

"Yardımlarınız için teşekkür ederiz," dedi Bergstrand'a. "Bu bilginin doğruluğuna güvenebilir miyim? O gün görevli olan tek kadın garson gerçekten de o muydu?"

"İsveç Tren Yolları güvenilirliğiyle ün yapmıştır," dedi Bergstrand. "Bu da personelimizi yakınen izlediğimiz anlamına gelir. Hem yönetimde hem de trenlerde çalışan personelimizi."

Wallander bu sözlerle genç adamın ne demek istediğini anlamamıştı ama soracak zamanı da yoktu. "O zaman hadi gidelim," dedi Birch'e.

İstasyon binasından çıktılar. Birch, Wallander'in arabasına bindi. Adresi bulmaları on dakikadan daha az sürmüştü. Burası beş katlı binalarla dolu bir siteydi. Margareta Nystedt beşinci katta oturuyordu. Asansöre bindiler. Wallander, Birch daha asansörden inmeden kapının zilini çaldı, bekledi sonra yeniden çaldı. Açan olmadı. Kendi kendine küfretti. Sonra da ani bir karar verdi. Yan kapının zilini çaldı. Kapı hemen açıldı. Yaşlıca bir adam Wallander'e kuşkuyla baktı. Gömleğinin önü açıktı ve elinde de bir at yarışı kuponu vardı.

Wallander kimliğini çıkardı. "Margareta Nystedt'i arıyoruz," dedi.

"Ne yaptı?" diye sordu adam. "Margareta çok hoş genç bir kadındır. Kocası da öyle."

"Bazı bilgilere gereksimimiz var," dedi Wallander. "Evde kimse yoktu. Kapıyı açmadılar. Acaba onu nerede bulabileceğimizi biliyor musunuz diye size sormak istedik."

"Deniz otobüslerinde çalışıyor," diye karşılık verdi adam. "Barda garsonluk yapıyor."

Wallander, Birch'e baktı.

"Yardımlarınız için teşekkürler," dedi Wallander. "Yarışlarda başarılar dilerim."

On dakika sonra arabayı deniz otobüsleri terminalinin önüne park ediyorlardı.

"Arabayı buraya bırakabileceğimizi sanmıyorum," dedi Birch.

"Boş versene," diye karşılık verdi Wallander.

Kendini bir yarışta gibi hissediyordu, durursa sanki her şey berbat olacak gibi bir duygu vardı içinde. Margareta Nystedt'in o sabah kalkan Springaren

adlı deniz otobüsünde çalıştığını öğrenmeleri yalnızca birkaç dakika sürmüştü. Deniz otobüsü Kopenhag'dan az önce kalkmıştı ve terminale yarım saat içinde gelmesi bekleniyordu. Bu süre içinde Wallander arabasını başka bir yere park etti. Birch geliş bölümündeki tahta sıralardan birine oturmuş, kendisinden önce orada oturan bir yolcunun bıraktığı buruşuk gazeteyi okuyordu. Terminal müdürü yanlarına gelerek personelin odasında oturabileceklerini söyledi. İsterlerse deniz otobüsüyle bağlantı kurabileceğini de sözlerine ekledi.

"Geldikten sonra ne kadar boş zamanı olacak?" diye sordu Wallander.

"Aslında bir sonraki gemiyle Kopenhag'a geri dönmesi gerekiyor."

"Bu mümkün olmayabilir."

Müdür çok yardımsever biriydi. Margareta Nystedt'in bir sonraki yolculuğa çıkmamasını sağlayacağına söz verdi. Wallander müdüre genç kadının herhangi bir suç işlemediğine ilişkin güvence verdi. Deniz otobüsü terminale yaklaşırken dışarı çıktı. Yolcular rüzgârda koşuşarak terminalden içeri giriyorlardı. Wallander deniz otobüsünün hafta arası bu denli dolu olmasına şaşırmıştı. Sabırsızlıkla beklemeyi sürdürdü. Son yolcu koltuk değnekli bir adamdı, onun hemen arkasından da üniformalı genç bir kadın çıktı deniz otobüsünden. Müdür onu Wallander'e gösterdi. Sarışın, kısa saçlı bir kadındı. Wallander onun tahmin ettiğinden de genç olduğunu gördü. Genç kadın Wallander'in önünde durdu. Soğuktan üşümemek için kollarını göğsünün altında kavuşturdu.

"Benimle siz mi konuşmak istiyorsunuz?" diye sordu.

"Margareta Nystedt?"

"Benim."

"İçeri girelim. Hava çok soğuk."

"Zamanım kısıtlı."

"Hayır değil. Bir sonraki yolculuğa çıkmayacaksınız."

Genç kadın birden durdu.

"Neden? Buna kim karar verdi?"

"Sizinle konuşmam gerekiyor. Ama endişelenecek bir şey yok."

Wallander birden genç kadının korktuğunu hissetti. Bir an için yanıldığını düşündü. Belki de bu karşısındaki genç kadın peşine düştükleri katildi. Dördüncü kadınla karşılaşmadan beşinci kadını buluvermişti. Ama hemen sonra da

yanıldığını fark etti. Margareta Nystedt genç ve zayıftı. Yeterince güçlü değildi. Ve duruşunda, davranışlarında olan bir şey ona onun katil olmadığını söylüyordu.

Birch'in kendilerini beklediği personel odasına gittiler. Oda boştu. Birch kendini tanıttı. Genç kadın onun elini sıktı. Eli de incecikti. Kuş ayağı gibi, diye geçirdi içinden Wallander.

Genç kadının yüzünü inceledi. 27 ya da 28 yaşında olmalıydı. Eteği kısacıktı. Bacakları düzgündü. Aşırı makyajlıydı. Wallander onun yüzünde hoşlanmadığı bir yeri örtmek amacıyla bu denli aşırı makyaj yapmış olabileceğini geçirdi içinden. Tedirginliği görülüyordu.

"Sizinle bu şekilde bağlantı kurduğumuz için özür dilerim," dedi Wallander. "Ama bazen acil işler söz konusu oluyor."

"İşim gibi," dedi genç kadın. Sert bir sesle konuşmuştu. Wallander şaşırdı.

"Onu sorun etmeyin. Şefinizle konuştum," dedi.

"Yanlış bir şey mi yaptım?"

Wallander ona düşünceli bir tavırla baktı. Birch'le kendisinin neden orada olduğunu kesinlikle bilmiyordu. Bu açıkça görülüyordu. Kuşkularında yanılmıştı.

Genç kadın sorusunu yineledi. Ne yapmıştı?

Wallander, bakışlarını genç kadının bacaklarından ayıramayan Birch'e baktı.

"Katarina Taxell," dedi Wallander. "Onu tanıyor musunuz?"

"Kim olduğunu biliyorum. Onu tanıyıp tanımamam ayrı bir konu."

"Onunla nasıl tanıştınız? Onunla aranızda nasıl bir ilişki vardı?"

Genç kadın birden bir çığlık attı. "Onun başına kötü bir şey mi geldi?"

"Hayır. Sorularımı yanıtlayın."

"Asıl siz benim sorumu yanıtlayın. Benim yalnızca tek bir sorum var. Neden bana onu soruyorsunuz?"

Wallander birden sabırsızca davrandığını fark etti. Çok aceleci davranıyordu. Genç kadının bu tepkisini anlayışla karşılaması gerekirdi.

"Katarina'ya hiçbir şey olmadı. Ve hiçbir şekilde de suçlanmıyor. Siz de öyle. Ama onunla ilgili bazı şeyler öğrenmemiz gerekiyor. Size şimdilik an-

cak bu kadarını söyleyebilirim. Sorularımı yanıtladıktan sonra işinizin başına dönebilirsiniz."

Genç kadın ona dikkatle baktı. İnanmaya başlıyordu.

"Yaklaşık üç yıl önce bir gün onunla buluştunuz. O günlerde tren yollarında yemekli vagonda garson olarak çalışıyordunuz."

Genç kadın karşısındaki polisin geçmişine ilişkin bildikleri karşısında şaşırmışa benziyordu. Wallander onun denetimini yitirmediğini gördü.

"Bu söylediklerim doğru mu?"

"Elbette doğru. Neden yadsıyayım ki?"

"Ve Katarina Taxell'i tanıyorsunuz, değil mi?"

"Evet."

"Onunla nasıl tanıştınız?"

"Bir zamanlar aynı yerde çalışıyorduk."

Wallander sorularını sürdürmeden önce genç kadına şaşkınlıkla baktı.

"Katarina öğretmen değil miydi?"

"Bir süre ara vermişti. İşte o zaman trenlerde çalışmaya başlamıştı."

Wallander başını iki yana sallayan Birch'e baktı. Onun da bundan haberi yoktu.

"Bu ne zamandı?"

"1991 yılının ilkbaharında. Daha fazla ayrıntıyı anımsamıyorum."

"Demek birlikte çalıştınız?"

"Her zaman değil. Ama sıklıkla."

"İzin günlerinizi de bazen birlikte geçirdiniz?"

"Bazen. Ama yakın arkadaş değildik. Birlikte eğleniyorduk. Hepsi bu."

"Onu en son ne zaman gördünüz?"

"Garsonluk mesleğinden ayrıldığında ilişkimiz de bitti. Zaten demin de söylediğim gibi yakın arkadaş değildik."

Wallander genç kadının doğruyu söylediğini görüyordu. Endişeli hali geçmişti.

"O günlerde Katarina'nın erkek arkadaşı var mıydı?"

"Bilmiyorum," diye karşılık verdi.

"Eğer birlikte çalışıp birlikte vakit geçirmişseniz bilmeniz gerekmez mi?"

"Birinden söz ettiğini hiç anımsamıyorum."

"Onu bir erkekle birlikte gördünüz mü?"

"Hayır görmedim."

"Birlikte zaman geçirdiği kız arkadaşları var mıydı?"

Margareta Nystedt bu soruyu bir an düşündü. Sonra da Wallander'e üç kişinin adını verdi. Wallander bu adları zaten biliyordu.

"Başka?"

"Bildiğim kadarıyla bu kadar."

"Eugen Blomberg adını duydunuz mu?"

Genç kadın bir süre düşündü.

"Şu öldürülen adam değil mi?"

"Evet. Katarina'nın ondan söz ettiğini hiç duydunuz mu?"

Genç kadının yüzünde birden çok ciddi bir ifade oluştu.

"O adamı Katarina mı öldürdü?"

Wallander bir süre karşılık vermedi.

"Sizce Katarina birini öldürebilir mi?"

"Hayır. Katarina çok kibar biridir."

"Malmö ve Stockholm arasında sefer yapan trende çalıştınız," dedi. "İşlerinizin yoğun olduğundan eminim ama ara sıra oturup birbirinizle mutlaka sohbet edecek zamanınız olmuştur. Katarina'nın başka bir kız arkadaşından söz etmediğinden emin misiniz? Bu, çok önemli."

"Eminim," dedi genç kadın. "Hatırlamıyorum."

Tam bu noktada Wallander, genç kadının bir anlık bir duraksama geçirdiğini fark etmişti. Genç kadın Wallander'in bunu fark ettiğini anladı.

"Belki, olabilir," dedi.

"Ne?"

"İşten ayrılmadan kısa bir süre önceydi galiba. Ben bir haftadan beri gripten yatıyordum. İyileşip işimin başına geri döndüğümde onun farklı olduğunu görmüştüm."

Wallander sabırsızlıkla bekliyordu. Birch de bir şeylerin gerçekleşmek üzere olduğunu hissetmişti.

"Ne bağlamda farklı?"

"Nasıl açıklayacağımı bilmiyorum. Ruh halinde somut bir değişiklik vardı. Bir an çok neşeli hemen sonra da büyük bir karamsarlık içine giriyordu. Çok değişmişti."

"Bu değişikliği açıklamaya çalışın. Bu, çok önemli olabilir."

"İşimiz olmadığı zamanlarda genellikle yemekli vagondaki küçük mutfakta otururduk. Sohbet eder, bazen de dergilere bakardık. Ama ben iyileştiğimde bunların hiçbirini yapmadık."

"Neden?"

"İstifa etmişti."

Wallander genç kadının sözlerini sürdürmesini bekledi ama sürdürmedi.

"Ayrılırken ne dedi?"

"Hiçbir şey."

"Ama ona mutlaka bir şeyler sormuş olmalısınız. Farklı davranıyordu, oturup sizinle eskisi gibi konuşmuyordu."

"Belki de sordum. Hatırlamıyorum. Ama bana bir şey söylemediği kesin. Öylece işten ayrıldı, gitti."

"Eskiden de böyle davranır mıydı?"

"Hayır. İşten ayrılmadan kısa bir süre önce değişmişti. Tamamen içine kapanmış gibiydi."

"Trende biriyle tanışmış olabilir mi? Yolculardan biriyle ilişkiye girmiş olabilir mi?"

"Bilmiyorum."

Wallander'in başka sorusu yoktu. Ekleyecek bir şeyi olmayan Birch'e baktı.

Deniz otobüsü limandan hareket etmek üzereydi.

"Şimdi dinlenebilirsiniz," dedi Wallander. "Eğer aklınıza bir şey gelirse beni aramanızı istiyorum."

Adını ve telefon numarasını bir kâğıda yazarak genç kadına uzattı.

Genç kadın ayağa kalkarak odadan çıktı.

"Katarina trende kiminle karşılaşmış olabilir?" diye sordu Birch. "Malmö ve Stockholm arasında mekik dokuyan bir yolcuyla mı? Ayrıca sürekli olarak aynı trende çalıştıklarını da sanmıyorum. Mantıklı gelmiyor."

Wallander, Birch'in söylediklerini yarım yamalak dinliyordu. Unutmak istemediği bir şey gelmişti aklına. Katarina'yla aynı nedenden ötürü trende olan başka biri daha olmalıydı.

Wallander, Birch'e baktı.

"Trende kimler çalışır?" diye sordu.

"Makinistler."

"Başka?"

"Kondüktörler."

Wallander evet dercesine başını salladı. Höglund'un ortaya çıkardığı şeyi anımsadı. Vardiyalı çalışan birinin değişen tatil günleri. Trenlerde çalışanlar gibi. Sonra da Katarina'nın çalışma masasının gizli bölmesinde bulunan tren tarifesi. Ayağa kalktı.

"Galiba gidip Bergstrand'ı yeniden görmemiz gerekiyor," dedi.

"Başka garsonların peşine mi düşeceksin?"

Wallander karşılık vermedi. Terminal binasından dışarı çıkmıştı bile.

Bergstrand, Wallander'le Birch'i yeniden görmekten hiç de hoşnut olmamıştı. Wallander hızlı adımlarla Bergstrand'ın odasından içeri girdi.

"Aynı dönemde," dedi. "1991 yılının ilkbaharında Katarina Taxell adında bir kadın tren yollarında çalışıyordu. Katarina Taxell'le aynı dönemde çalışan kondüktörler ve makinistlerle ilgili tüm evrakı görmek istiyorum. Özellikle de 1991 yılının ilkbaharında Margareta Nystedt'in hastalık izni aldığı haftaya ilişkin evrakı görmek istiyorum. Anlaşıldı mı?"

"Ciddi olamazsınız," dedi Bergstrand. "Bu istediğiniz bilgilerin bir araya getirilmesi neredeyse olanaksız. Bu iş aylarca sürebilir."

"Oysa sizin yalnızca birkaç saatiniz var," diye karşılık verdi Wallander dostça bir sesle. "Eğer gerekirse ulusal polis teşkilatı genel müdürünün İsveç Tren Yolları genel müdürünü aramasını bile sağlarım ve Malmö'de istasyonda çalışan Karl-Henrik Bergstrand adında bir elemanın polisle işbirliğine girmekten kaçındığını ileri sürerim."

Bergstrand gülümsedi. "O zaman biz de olanaksızı başaralım," dedi. "Ama bu saatler sürebilir."

"Eğer hızlı çalışırsanız daha kısa bir sürede bitirebilirsiniz," diye karşılık verdi Wallander.

"İsterseniz geceyi istasyondaki yatakhanemizde geçirebilirsiniz," dedi Bersgtrand. "Ya da anlaşmamız olan Prize Oteli'nde kalabilirsiniz."

"Teşekkür ederim," dedi Wallander. "İstediğim bilgiye ulaştığınızda Ystad Karakolu'na bana bir faks çekin."

"Demek o günlerde İsveç Tren Yolları'nda başkalarının da çalıştığını düşünüyorsun?" diye sordu Birch.

"Öyle olması gerekiyor. Başka akılcı bir açıklaması yok bunun."

Birch el örgüsü şapkasını aldı. "Bu da bekleyeceğiz demektir."

"Sen Lund'da ben de Ystad'da. Hedwig Taxell'in telefonlarını dinlemeyi sürdür. Katarina yeniden annesini arayabilir."

İstasyon binasının önünde birbirlerinden ayrıldılar. Wallander arabasına atlayarak kente doğru gitti. Pandoranın kutusunu açıp açamayacaklarını düşünüyordu. Açtıklarındaysa içinden acaba neler çıkacaktı?

Ystad yoluna gelmeden önceki son sapaktaki benzincide durdu. Depoyu doldurdu. İçeri girip parayı ödedi. Dışarı çıktığında telefonunun çaldığını duydu. Hızla arabanın kapısını açarak telefonu kaptı. Arayan Hansson'du.

"Neredesin?" diye sordu Hansson.

"Ystad'a geliyorum. Yoldayım."

"Bence buraya gelsen iyi olacak."

Wallander şaşkınlıktan az kalsın telefonu düşürüyordu.

"Onu buldunuz mu?"

"Sanıyorum."

Wallander arabasına atlayarak Lödinge'ye doğru yola koyuldu.

Kuzey rüzgârı olanca hızıyla esiyordu.

35.

Bir kalça kemiği bulmuşlardı. Hepsi bu kadardı. İskeletten geri kalanların bulunması birkaç saatlerini daha aldı. O gün buz gibi bir rüzgâr esiyordu.

Kalça kemiğini plastik bir örtünün üstüne koymuşlardı. 20 metre karelik bir alanı kazmışlar ve kalça kemiğini toprağın yüzeyine yakın bir yerde bulmuşlardı.

Doktor gelip kemiği inceledi. Doğal olarak bunun bir insan kemiği olduğunun dışında başka bir şey söylemedi. Ne var ki, Wallander'in daha başka bir onaya da gereksinimi yoktu. Artık bu kemiğin Krista Haberman'a ait olduğuna ilişkin içinde en küçük bir kuşku bile kalmamıştı. Kazmayı sürdürmeleri gerekiyordu. Bu şekilde belki de Haberman'ın cesedinin geri kalan bölümünü bulabilirler ve böylelikle nasıl öldürüldüğünü de anlayabilirlerdi.

Wallander o bitmek tükenmek bilmeyen günün sonuna doğru kendini çok yalnız ve yorgun hissetti. Haklı çıkmasına neşelenememişti. İlgilenmemeyi yeğlediği bir korku filmi izliyormuş gibi hissediyordu kendini. Karl-Henrik Bergstrand'ın kendilerine söyleyeceklerini son derece gergin bir şekilde beklemişti. Kazma işlemini yapan Hansson ve diğer bir polis memuruyla birlikte çamurların içinde iki saat kalmış, Hansson'a Malmö'de olanları anlattıktan sonra da karakola geri dönmüştü.

Karakola dönünce de karakolda olan tüm meslektaşlarını odasına çağırmış ve onlara olanları anlatmıştı. Artık faks makinesinden gelecek olan kâğıdı beklemekten başka yapacak bir şeyleri yoktu. Toplantı odasında oturmuş beklerlerken Hansson aradı ve incik kemiğini de bulduklarını haber verdi. Masanın çevresindeki tedirginlik gittikçe artıyordu. Çamurların arasından çıkacak kafatasını beklemeye başladılar.

Uzun bir gündü. Sonbaharın ilk fırtınası Skåne'de kendini göstermeye başlamıştı. Karakolun dışındaki otoparkta sonbahar yaprakları sağa sola uçuşuyordu. Soruşturma grubu olarak konuşacak bir şeyleri olmamasına karşın yine de toplantı odasında oturmayı sürdürdüler. Hepsinin masasında yapılması gereken birçok iş vardı ama Wallander güçlerini toplamaları için o anda birlikte olmaları gerektiğini düşünüyordu. Eğer Malmö'den gelecek olan haber beklediği türde bir haber olursa o zaman çok kısa zamanda çok fazla şeyi birden yapmaları gerekecekti. Zaten bu yüzden de arkadaşlarının biraz oturup dinlenmelerini istemişti.

Birch telefon ederek Hedwig Taxell'in Margareta Nystedt hakkında hiçbir şey bilmediğini haber verdi. Katarina'nın annesi kızının bir süre trenlerde

garsonluk yaptığını söylemeyi nasıl unuttuğunu anlamadığını da söylemişti. Birch, kadının doğru söylediğini düşünüyordu.

Martinsson evine telefon etmek için sürekli olarak toplantı odasından çıkıyordu. Wallander de bu arada Höglund'la konuşuyordu. Höglund, Terese'nin kendini toparlamaya başladığını düşünüyordu. Martinsson artık istifa etmekten söz etmez olmuştu. Cinayetlerin araştırılması demek insanın tüm yaşamını beklemeye alması demekti.

Öğleden sonra saat dörtte Hansson arayarak bir orta parmak bulduklarını haber verdi. Kısa bir süre sonra yeniden arayarak kafatasını bulduklarını söyledi. Wallander ona isterse eve gidebileceğini söyleyince Hansson bir süre daha orada kalmak istediğini belirtti.

Wallander arkadaşlarına aldığı son haberi açıkladığında odanın içinde buz gibi hava esmişti. Svedberg aceleyle yarısını yediği sandviçi masanın üstüne bırakırken yüzünü buruşturdu.

Wallander daha önce de böylesi bir deneyimi yaşamıştı. Kafatası olmayan bir iskeletin pek bir anlamı olmazdı. Kafatası olduktan sonra bu söz konusu kişinin bir zamanlar var olduğunu düşünmek daha kolay oluyordu. Bu gergin havada ekibin üyeleri masanın çevresinde taş gibi oturuyorlardı. Zaman zaman kendi aralarında konuşuyorlardı. Soru soruyorlar, sorularına yanıt veriliyor, kafalarına takılan bir şeyi açıklığa kavuşturuyorlar sonra da odanın içini derin bir sessizlik kaplıyordu.

Svedberg, Svenstavik konusunu açtı.

"Eriksson garip bir adam olmalı. Önce Polonyalı bir kadını ayartarak onun Skåne'e gelmesini sağlıyor. Ona kim bilir ne tür sözler verdi? Belki de evlenme sözü vermiştir. Veya zenginlik? Galericinin prensesi olma şansını? Sonra da kadını öldürüveriyor. Ama bir ayağını çukurda hissetmeye başladığındaysa Jämtland'daki bir kiliseye parasının bir bölümünü miras bırakıveriyor."

"Yazdığı şiirleri okudum," dedi Martinsson. "Zaman zaman duyarlı bir kişilik sergilediği yadsınamaz."

"Hayvanlar için ama," dedi Höglund. "Kuşlar için. İnsanlar için değil."

Wallander boş köpek kulübesini anımsamıştı. Kulübenin ne zamandan beri boş olduğunu merak ettiğini söyleyince Hamrén telefonu kaparak Sven

Tyrén'i aradı ve aradıkları yanıtı aldılar. Eriksson'un köpeği, Eriksson öldürülmeden birkaç hafta önce kulübede ölü bulunmuştu. Tyrén'e bunu karısı söylemişti, o da postacıdan öğrenmişti. Wallander havlamaması için birinin köpeği öldürmüş olabileceğini düşünüyordu. Ve aradıkları kişi de bu söz konusu kişiydi. Bir açıklama daha açıklığa kavuşmuştu. Ama yine de resmin çerçevesi tamamlanmamıştı. Henüz bulanık olan birçok yer vardı.

Saat 16.30'da Wallander, Malmö'yü aradı. Bergstrand telefona geldi. Wallander'in istediği isimlerle diğer bilgiyi kısa bir süre sonra fakslayabileceklerdi.

Beklemeyi sürdürdüler. Bir gazeteci telefon ederek Eriksson'un çiftliğinde ne aradıklarını sordu. Wallander gazeteciye araştırmalarında somut bir ilerleme kaydettiklerini ama bu aşamada ayrıntıları veremeyeceklerini söyledi. Elinden geldiğince dostça davranmaya çalışmıştı. Şef Holgersson da yanlarındaydı. Daha sonra da Åkeson'la birlikte Lödinge'ye gitmişti. Eski şefleri Björk'ün tersine Holgersson pek konuşkan değildi. Aslında birbirlerine hiç benzemiyorlardı. Björk olsaydı büyük olasılıkla ulusal polis teşkilatından gelen en son yazıdan şikâyet edecek ve bunu ellerindeki araştırmayla bir şekilde bağlayabilecekti. Oysa Lisa Holgersson ondan çok farklıydı. Wallander her ikisinin de kendi yöntemleri ve kişilikleri içinde iyi olduklarını geçirdi içinden.

Hamrén bulmaca çözüyor, Svedberg kel kafasında saç olup olmadığını araştırıyor ve Höglund da gözleri kapalı oturuyordu. Wallander de ara sıra yerinden kalkarak holde yürüyordu. Çok yorgundu. Katarina Taxell'in neden annesini aramadığını merak ediyordu. Acaba onu aramaya başlamalı mıydılar? Katarina'nın yanındaki kadını ürkütmek istemiyordu. Toplantı odasının telefonunun çaldığını duyunca koşar adımlarla içeri girip kapının yanında durdu. Telefonu Svedberg açmıştı.

Wallander, Svedberg'e bakarak, "Malmö mü?" dedi. Svedberg başını hayır dercesine salladı. Arayan Hansson'du.

"Bu kez bir kaburga kemiği bulmuşlar," dedi Svedberg telefonu kapatırken."Her kemik bulduklarında buraya telefon edip haber vermeleri mi gerekiyor?"

Wallander yerine geçip oturdu. Telefon yeniden çaldı. Svedberg ahizeyi kaldırdı. Kısa bir süre dinledikten sonra ahizeyi Wallander'e uzattı.

"Birkaç dakika sonra faks elinizde olacak," dedi Bergstrand. "Sanırım istediğiniz tüm bilgiyi bulduk."

"O zaman size teşekkür ederim," dedi Wallander. "Eğer başka bir şeye gereksinmemiz olursa sizi ararım."

"Arayacağınızdan eminim," dedi Bergstrand. "Sizin hemen pes eden biri olduğunuzu sanmıyorum."

Faks makinesinin çevresinde toplandılar. Birkaç dakika sonra sayfalar makineden çıkmaya başladı. Wallander düşündüğünden daha çok isim olduğunu fark etti. Mesaj bitince herkes için bir kopya çıkardı. Daha sonra da yeniden toplantı odasına dönerek sessizlik içinde gelen evrakı incelemeye başladılar. Wallander 32 isimden 17'sinin kadın olduğunu saptamıştı. Hiçbirini tanımıyordu. Çalışma saatleriyle vardiyaların listesi bitmek bilmiyordu. Margareta Nystedt'in adının yazılı olmadığı haftayı buluncaya değin uzun bir süre geçti. Katarina Taxell'in garson olarak çalıştığı günlerde on bir kadın kondüktör çalışmıştı.

Bir an için Wallander güçsüzlüğünün geri döndüğünü sandı. Sonra da kendini toplayarak kalemiyle masaya vurdu.

"Bu listede birçok kişinin adı var," dedi. "On bir kadın kondüktörün üstünde yoğunlaşmalıyız. Listedekileri tanıyan var mı?"

Herkes başını önündeki sayfalara eğdi. Hiçbiri listedekileri anımsamamıştı. Wallander, Hansson'un yokluğunu hissediyordu. Belleği kuvvetli olan tek kişi oydu. Malmölü dedektiflerden birine listenin bir kopyasını çıkarmasını ve bunu arabayla Hansson'a ulaştırmasını söyledi.

"Hadi şimdi çalışmaya başlayalım," dedi dedektif odadan çıkarken. "On bir kadın. Her birini teker teker incelemeliyiz. Bu araştırmayla ilgili bir ilişki bulmayı ümit ediyorum. Kadınları bölüşelim. Ve hemen işe koyulalım. Uzun bir gece olacak."

İsimleri bölüştüler. Wallander sonunda çalışmaya başladıklarına seviniyordu.

Saat 23.00'e gelirken, Wallander yeniden düş kırıklığına kapıldı. Listeden yalnızca iki kişiyi çıkarmıştılar onca saatten beri. Bunlardan biri Eriksson'un

cesedini bulmalarından uzun bir süre önce bir trafik kazasında ölmüştü, diğeriyse Malmö'ye masabaşı görevlerinden birine tayin edilmişti. Bergstrand yaptıkları hatayı fark ederek Wallander'i zaman kaybetmeden aradı. Kesişen noktaları arıyorlardı ama henüz bulamamışlardı. Höglund, Wallander'in odasına gitti.

"Şunu ne yapayım?" diye sordu elindeki kâğıdı sallayarak.

"Kim o?"

"Anneli Olsson, 39 yaşında, evli ve dört çocuk sahibi. Rahip olan kocasıyla Ängelholm'da oturuyor. Aşırı dindar. Trenlerde çalışıyor, ailesine bakıyor ve geri kalan zamanını da el işiyle geçiriyor. Bu kadını ne yapayım? Son bir ay içinde üç erkeği öldürüp öldürmediğini mi sorayım? Ya da Katarina Taxell'le yeni doğan bebeğinin nerede olduğunu mu sorayım ona?"

"Onu bir kenara bırak," dedi Wallander. "Bu da doğru yöne atılmış bir adım sayılır."

Rüzgâr ve yağmur çalışmalarını olanaksız kılınca Hansson, Lödinge'den geri gelmişti. Wallander'e ertesi sabahtan itibaren daha fazla elemana gereksinimi olduğunu söyledi. Sonra da geri kalan sekiz kadınla ilgilenmeye koyuldu. Wallander hiç olmazsa üstünü değiştirmesi için onu eve göndermeye çalıştı ama Hansson bunu kabul etmedi. Wallander onun yağmur altında Krista Haberman'ın cesedini arama işleminden kendini arındırmak istediğini hissetmişti.

Saat 23.30'a yaklaşırken Wallander telefonda Wedin adındaki kadın kondüktörün bir akrabasının izini bulmaya çalışıyordu. Son bir yıl içinde kadın kondüktör tam beş kez taşınmıştı. Kötü bir boşanma deneyimi yaşadığından sürekli olarak hastalık izni alıp durmuştu. Martinsson kapının önünde belirdiğinde Wallander, Bilinmeyen Numaraları aramak üzereydi. Wallander, Martinsson'un yüzünden önemli bir şeyin olduğunu fark edince ahizeyi hemen yerine koydu.

"Galiba onu buldum," dedi Martinsson alçak bir sesle. "Yvonne Ander."

"Onun aradığımız kişi olduğunu nereden biliyorsun?"

"Burada, Ystad'da oturuyor. Liregatan'da."

"Başka?"

"Birçok açıdan garip biri. Bu araştırma gibi anlaşılması zor biri. Ama ilgimizi çekecek bir geçmişi var. Bir zamanlar hem yardımcı hastabakıcı olarak, hem de ambulanslarda çalışmış."

Wallander bir an hiçbir şey söylemeden arkadaşına baktı. Sonra da yerinden fırladı.

"Diğerlerine haber ver," dedi. "Hadi, hemen şimdi."

Birkaç dakika sonra toplantı odasında toplanmışlardı.

"Galiba Martinsson onu buldu," dedi Wallander. "Burada Ystad'da oturuyor."

Martinsson, Yvonne Ander'le ilgili bulabildiklerini arkadaşlarına anlatmaya koyuldu.

"47 yaşında," diye söze başladı. "Stockholm'de doğmuş ve 15 yıl önce de buraya, Skåne'e gelmiş. İlk birkaç yılı Malmö'de geçirmiş sonra Ystad'a taşınmış. Son on yıl boyunca İsveç Tren Yolları'nda çalışmış. Ama daha önce, gençliğinde yardımcı hastabakıcı olmak için kurslara katılmış ve uzun yıllar da sağlık sektöründe çalışmış. Ayrıca ambulanslarda da çalışmış. Ve uzun bir süre de hastabakıcı olarak görev yapmış."

"Peki o süre içinde ne yapmış?" diye sordu Wallander.

"Büyük boşluklar var."

"Evli mi?"

"Bekâr."

"Boşanmış mı?"

"Hiç çocuğu yok. Evlendiğini sanmıyorum. Ama trenlerde çalıştığı dönem, Katarina Taxell'in de çalıştığı dönem."

Martinsson not defterinden okuyordu. Defteri masanın üstüne bıraktı.

"Bir şey daha var. İsveç Tren Yolları'nın Malmö'deki Sosyal Tesisleri'nde faalmış. Bu tesislere giden birçok kişi olduğuna eminim. Ama ilgimi en çok çeken şey de Yvonne Ander'in ağırlıklarla ilgilenmesi oldu."

Odanın içinde derin bir sessizlik olmuştu.

"Yvonne Ander'in güçlü olduğunu düşünüyorum," diye sürdürdü konuşmasını Martinsson. "Ve biz de fiziksel açıdan güçlü bir kadını aramıyor muyuz?"

Wallander hemen kararını vermişti.

"Şimdilik diğer isimleri bir kenara bırakalım ve Yvonne Ander üstünde yoğunlaşalım. Bir kez daha bize bulgularını anlat. Ama daha yavaş."

Martinsson az önce anlattıklarını bir kez daha yineledi. Kafalarında yeni yeni sorular oluşmuştu. Yanıtların birçoğu hâlâ belirsizdi. Wallander saatine baktı. Gece yarısına yaklaşıyordu.

"Onunla bu gece konuşmalıyız."

"Tabii eğer çalışmıyorsa," dedi Höglund. "Ara sıra gece trenlerinde de çalışıyor. Diğer kondüktörler gündüz ya da gece trenlerinde çalışıyorlar, asla ikisinde değil."

"Ya evindedir ya da değildir," dedi Wallander.

"Onunla tam olarak ne konuşacağız?"

Bu soruyu Hamrén sormuştu. Aslında sormakta da haksız değildi.

"Bence Katarina Taxell'in orada olma olasılığı çok kuvvetli," dedi Wallander. "Eğer değilse bunu bir bahane olarak da kullanabiliriz. Annesi merak içinde. Konuşmaya bununla başlayabiliriz. Onu suçlayacak bir delil yok elimizde. Hiçbir şey yok. Ama ben bazı parmak izleri almak istiyorum."

"Tüm ekibi oraya gönderemeyiz," dedi Svedberg.

Wallander, Höglund'a bakarak başını salladı.

"İkimiz gitsek iyi olacak. Bir araba da bizi izler. Bir şey olursa diye."

"Ne gibi bir şey?" diye sordu Martinsson.

"Bilmiyorum."

"Bu biraz sorumsuzca bir davranış değil mi?" dedi Svedberg. "Kadının cinayete karıştığından kuşkulanıyoruz."

"Silahlı olacağız," dedi Wallander.

Konuşmaları dağıtım servisinden birinin kapıyı vurmasıyla kesildi.

"Lund'daki doktordan bir mesaj geldi," dedi görevli. "Bulduğunuz iskelet parçaları üzerinde bir ön araştırma yapmış. Bu parçaların bir kadına ait olduğunu düşünüyor. Ve bu parçalar uzun bir süreden beri de toprağın altındaymış."

"Evet, bunu biliyorduk, zaten," dedi Wallander. "27 yıllık bir cinayeti çözmek üzereyiz."

Görevli odadan çıktı.

"Herhangi bir sorunla karşılaşacağımızı sanmıyorum," dedi Wallander.

"Ya Taxell orada değilse, kadına ne diyeceğiz? Ne de olsa gece yarısı kadının evine gitmeyi düşünüyoruz."

"Katarina'nın orada olup olmadığını soracağız," dedi Wallander. "Onu arıyoruz. Hepsi bu."

"Ya kadın evde değilse?"

Wallander bunları düşünmek istemiyordu.

"O zaman içeri gireceğiz. Ve bizi izleyen polisler de kadının eve gelip gelmediğini denetleyecekler. Bu arada sizlerin burada kalıp beklemenizi istiyorum. Saatin çok geç olduğunu biliyorum ama bu akşam böyle."

Kimse bu sözlere karşı çıkmadı.

Saatler gece yarısını geçerken karakoldan çıktılar. Rüzgâr olanca hızıyla esiyordu. Wallander, Höglund'un arabasına bindi. Martinsson'la Svedberg de başka bir arabaya atlayarak onları izlemeye koyuldular. Liregatan, Ystad'ın hemen ortasındaydı. Arabalarını bir blok ötede park ettiler. Sokaklar oldukça tenhaydı. Polis devriye arabalarından biri yanlarından geçti. Wallander oluşturulması tartışılan yeni komando birliklerinin polisin görevini üstlenip üstlenmeyecekleri geçirdi içinden.

Yvonna Ander yapımında tahta ve tuğla kullanılmış bir binada oturuyordu. Üç katın ortasındaydı dairesi. Evinin kapısı sokağa bakıyordu. Sol taraftaki pencerelerden birinden gelen ışığın dışında tüm bina karanlıklar içindeydi.

"Ya uyuyor ya da evde değil," dedi Wallander. "Ama onun evde olduğunu varsaymalıyız."

Rüzgâr olanca hızıyla esiyordu.

"Bu aradığımız katil mi sence?" diye sordu Höglund.

Wallander çok üşüyordu. Buraya bir kadını yakalamaya gelmemişler miydi?

"Evet," diye karşılık verdi. "Bence o."

Karşı kaldırıma geçtiler. Sol taraflarında Martinsson'la Svedberg'in arabası duruyordu. Farları söndürmüşlerdi. Höglund zili çaldı. Wallander kulağını kapıya dayadı, içerden gelen zilin sesini duydu. Gergin bir şekilde bekledi-

ler. Genç kadına bakarak zili bir kez daha çalmasını işaret etti. Kapı açılmadı. Üçüncü kez denediler ama kapı yine açılmadı.

"Sence hâlâ uyuyor mu?" diye sordu Höglund.

"Hayır," dedi Wallander. "Bence evde yok."

Kapıyı açmayı denedi. Kilitliydi. Caddeye çıkarak arabaya doğru elini salladı. Martinsson arabadan inerek yanına geldi. Kuvvet kullanmadan kilitli kapıları açmakta üstüne yoktu. El feneriyle alet çantasını da yanına almıştı. Martinsson kapıyı açmaya çalışırken Wallander feneri tutuyordu. Kapıyı açması on dakikadan fazla sürmüştü. Sonunda kapı açıldı. Martinsson feneri alıp arabaya geri döndü.

Wallander çevresine bakındı. Kimseler yoktu. Höglund'la birlikte içeri girdiler. Durup sessizliği dinlediler. Koridorda pencere yoktu. Wallander lambayı yaktı. Sol tarafta alçak tavanlı bir oturma odası, sağ taraftaysa mutfak vardı. Az ilerde de üst kata çıkan dar bir merdiven vardı. Basamaklar ayaklarının altında gıcırdadı. Yukarıda üç yatak odası vardı, üçü de boştu. Evde kimse yoktu.

Wallander içinde bulundukları durumu değerlendirmeye çalıştı. Bu evde oturan kadın acaba gelecek miydi? Sanmıyordu. Özellikle Taxell'le bebeği yanında olduğundan beri. Acaba geceleri dışarı mı çıkıyorlardı?

Wallander yatak odalarının birindeki camlı kapının balkona açıldığını fark etti. Balkon büyük saksılarla doluydu. Ama saksıların içinde topraktan başka bir şey yoktu. Hem balkon hem de boş saksılar Wallander'in cesaretini kırmıştı. Hızla odadan çıktı. Koridora geri döndüler.

"Martinsson'u ara," dedi. "Svedberg karakola geri dönsün. Aramayı sürdürsünler. Yvonne Ander'in bu evin dışında başka bir evi daha olduğunu sanıyorum. Belki müstakil bir ev."

"Sokağı ve binayı gözetimaltına almamız gerekmez mi?"

"Bu akşam geri dönmeyecek. Ama haklısın, gerekir. Svedberg'e söyle bu konuyla da ilgilensin."

Höglund tam evden çıkmak üzereyken Wallander onu durdurdu. Bir kez daha çevresine bakındı. Mutfağa gidip ışığı açtı. Tezgâhın üstünde iki kirli bardak duruyordu. Bardakları mendiline sararak genç kadına uzattı.

"Parmak izleri," dedi. "Svedberg'e bunları Nyberg'e vermesini söyle. Çok önemli olabilir."

Üst kata çıktı. Höglund'un kapıyı kapatıp dışarı çıktığını duydu. Bir süre karanlıkta durduktan sonra onu bile şaşırtan bir şey oldu. Banyoya giderek havlulardan birini alıp kokladı. O özel parfümün kokusunu belli belirsiz duydu. Ne var ki, koku ona başka bir şeyi anımsatmıştı. Hatırlamaya çalıştı. Kokunun anısı. Havluyu yeniden kokladı ama neyi anımsattığını tam olarak çıkaramıyordu. Çok yaklaştığını bilmesine karşın yine de hatırlayamamıştı. Bu kokuyu başka bir yerde de duymuştu. Nerede ve ne zaman duyduğunu anımsamıyordu ama yakınlarda olduğunu biliyordu. Kapının açıldığını duyunca yerinden fırladı. Martinsson'la Höglund basamakları çıkıyordu.

"Aramaya başlamalıyız," dedi Wallander. "Yalnızca onun bu cinayetlerdeki rolünü değil ama aynı zamanda da diğer evinin adresini bizlere verecek olan ipuçlarını araştırmalıyız."

"Neden başka bir evi daha olduğunu düşünüyorsun?" diye sordu Martinsson.

Aradıkları kişi sanki yanlarındaymışcasına ve konuştuklarını duyabilecekmişcesine fısıltıyla konuşuyorlardı.

"Katarina Taxell," dedi Wallander. "Ve bebeği. Ayrıca Runfeldt'in üç hafta boyunca bir yerde esir tutulduğuna da inanıyoruz. Burada, Ystad'ın göbeğinde bunu yapamazdı, değil mi?"

Martinsson'la Höglund üst katı incelemeye başlamışlardı. Wallander oturma odasındaki perdeleri çekerek lambalardan bazılarını yaktı. Sonra da odanın ortasında durarak yavaşça arkasını döndü. Bu evde yaşayan kadının çok güzel mobilyaları vardı. Ve kadın sigara içiyordu. Deri kanepenin yanındaki küçük masanın üstündeki küllüğü görmüştü. Sigara izmaritleri yoktu ama kül vardı. Duvarlara resimlerle bazı fotoğraflar asılmıştı. Manzara ve çiçek resimleriydi bunlar ama güzel değildiler. Tablolardan birinin sağ alt köşesinde bir imza vardı: Anna Ander 1958. Bir akrabası olmalıydı. Ander alışılmışın dışında bir soyadıydı. Çerçeveli fotoğraflardan birine baktı. Bir çiftlikte çekilmişti. Wallander bu resmi çeken fotoğrafçının resmi ya bir damın üstünden ya da bir merdivenin tepesinden çektiğini düşündü. Kadının varlığını hissetmeye çalışarak odanın içinde dolaştı. Bunun neden bu denli zor olduğunu düşündü. Her şeyde bir terk edilmişlik duygusu var, dedi kendi kendine. Fazla ciddi bir terk

edilmişlik. Belki de buraya sıklıkla gelmiyordur. Zamanının büyük bir bölümünü başka bir yerde geçiriyordur, diye geçirdi içinden.

Duvarın yanındaki küçük çalışma masasının yanına gitti. Perdenin aralığından aşağıda uzanan küçük bahçeyi gördü. Rüzgâr camın arasından esiyordu. Bir sandalye çekerek oturdu ve en büyük çekmeceyi açtı. Kilitli değildi. Sokaktan bir araba geçti. Wallander bir arabanın farlarının camı aydınlattığını sonra da uzaklaştığını gördü. Rüzgâr olanca hızıyla esmeyi sürdürüyordu.

Çekmecenin içinde birçok mektup vardı. Gözlüklerini çıkararak en üsteki mektup yığınını aldı. Gönderen A. Ander'di ve mektup İspanya'dan bir yerden gönderilmişti. Zarfın içindeki mektubu çıkararak hızla gözden geçirdi. Anna Ander'in annesi olduğu açıkça anlaşılıyordu. Annesi bir yolculuktan söz ediyordu. Son sayfadaysa Afrika'ya gitmek üzere hazırlıklar yaptığını yazmıştı. Mektubun tarihi Nisan 1993'tü. Mektubu diğerlerinin üstüne koydu. Üst kattaki döşemelerden gelen ayak seslerini duydu. Bir elini çekmeceye soktu. Hiçbir şey yoktu. Diğer çekmecelere baktı. Kapılarda bile terk edilmişlik duygusu var, diye geçirdi içinden. Önemli bir şey bulamadı. Ev doğal olamayacak denli boştu. Artık kadının başka bir yerde oturduğundan emindi. Çekmeceleri incelemeyi sürdürdü. Üst katın zemini gıcırdadı. Saat sabahın bir buçuğu olmuştu.

Gece boyunca araba kullanmıştı ve hâlâ da kullanıyordu. Kendini çok yorgun hissediyordu. Saatlerden beri Katarina'nın anlattıklarını dinlemişti. Bu kadınların neden bu denli zayıf olduklarını merak eder dururdu. Aslında kendileri tacize uğramaya, işkence edilmeye ve hatta öldürülmeye davetiye çıkarıyorlardı. Eğer tüm bunlardan kurtulabilirlerse de o zaman, zamanlarını ağlayarak geçiriyorlardı. Oysa kendisi de kadın olmasına karşın bu tür kadınları bir türlü anlayamıyordu. Gecenin karanlığında arabasını kullanırken bu tür kadınları horgörmeye başladığını hissediyordu. Savaşmıyorlardı.

Saat sabahın biri olmuştu. Genelde bu saatte çoktan yatıp uyumuş olurdu. Ertesi sabah erkenden işe gidecekti. O geceyi Vollsjö'de geçirmeyi düşünüyordu ama sonunda Katarina'yı bebeğiyle orada bırakmaya karar vermişti. Katarina'yı birkaç gün daha, belki bir hafta daha orada kalmaya ikna edebilmişti. Ertesi gün akşamüzeri Katarina'nın annesini arayacaklardı. Katarina telefon edecek ve kendisi de onun yanı başında olacaktı. Katarina'nın söyleme-

mesi gereken bir şeyi söyleyeceğini sanmıyordu ama yine de orada, yanında olmak istiyordu.

Ystad'a girdiğinde saat biri on geçiyordu. Liregatan'a sapar sapmaz ve farlarını söndürmüş arabayı görür görmez tehlikeyi hissetmişti. Dönememiş ve arabayı sürmeye devam etmişti. Arabanın içinde iki adam vardı ve kendi dairesinde de ışık gördüğünü düşünüyordu. Öfke içinde gaza bastı. Araba öne fırladı, köşeyi dönerken aniden fren yapması gerekti. Demek kendisini bulmuşlardı. Katarina'nın evini gözetleyen polisler şimdi kendi evindeydi. Başı dönmeye başlamıştı ama yine de korkmuyordu. Polislerin Vollsjö'deki evi bulmaları olanaksızdı. Adının dışında kim olduğunu bilmelerine olanak yoktu.

Arabanın içinde kıpırdamadan oturdu bir süre. Sert rüzgâr arabayı sallıyordu. Motoru susturup farları kapatmıştı. Vollsjö'ye dönmesi gerekiyordu. Neden akşamdan beri eve gitmek istediğini şimdi daha iyi anlamıştı. Kendisini izleyen adamların evine girdiğini hissetmiş olmalıydı. Ne var ki, hâlâ o polislerden çok ilerdeydi. Asla onu yakalayamayacaklardı. Kutunun içindeki son ismin de icabına bakıncaya değin bu işi bırakmayacaktı.

Arabayı çalıştırarak evinin önünden bir kez daha geçmeye karar verdi. Park etmiş araba hâlâ oradaydı. Arabanın 20 metre arkasında durdu. Evinden biraz uzakta olmasına karşın salonun perdelerinin kapandığını görmüştü. İçerdeki her kimse ışığı yakmıştı. Evi arıyorlardı ama hiçbir şey bulamayacaklardı.

Her zaman yaptığı gibi arabayı ikinci viteste kaldırmamaya özen göstererek yavaşça sürdü. Vollsjö'ye döndüğünde Katarina'yla bebek uyyuyordu. Hiçbir şey değişmemişti. Her şey plan doğrultusunda gerçekleşmeyi sürdürecekti.

Wallander çekmecenin içindeki mektupları yerine koyarken basamaklardan gelen telaşlı ayak seslerini duydu. Yerinden kalktı. Önde Martinsson arkada Höglund hızla aşağı iniyorlardı.

"Şuna baksan iyi olacak sanırım," dedi Martinsson.

Yüzü kireç gibiydi, sesi titriyordu.

Siyah ciltli eski bir not defterini masanın üstüne koydu. Defter açıktı. Wallander gözlüğünü takarak öne doğru uzandı. Bir dizi isim yazılıydı. Her ismin yanında da bir rakam vardı. Kaşlarını çattı.

"Sayfayı çevir şimdi," dedi Martinsson.

Wallander söylenileni yaptı. İsimler yineleniyordu. İsimlerin yanında ok işaretleri, karalamalar ve bazı değişiklikler vardı. Bu sanki bir şeyin taslağına benziyordu.

"Birkaç sayfa daha çevir şimdi," dedi Martinsson.

Wallander arkadaşının sesinin titrediğini fark etti.

Yine isimler çıktı karşısına. Bu kez değişiklikler ve karalamalar daha azdı. Sonunda görmesi gerekeni gördü.

İlk ismi hemen gördü. Gösta Runfeldt. Sonra da diğerlerini Holger Eriksson ve Eugen Blomberg'i buldu. Sayfanın hemen altına da tarih düşülmüştü. Öldükleri günün tarihi. Wallander başını kaldırıp Martinsson'la Höglund'a baktı. İkisinin de yüzü kireç gibi olmuştu. Artık kuşkuya yer yoktu. Doğru yere geldikleri kesindi.

"Burada kırktan fazla isim var," dedi Wallander. "Hepsini teker teker öldürmeyi mi planlıyor dersiniz?"

"Hiç olmazsa şimdi sırada kimin olduğunu biliyoruz," dedi Höglund. Bir ismi işaret etti.

Tore Grundén. Adamın isminin yanına da kırmızı kalemle bir ünlem işareti konulmuştu. Ama tarih düşülmemişti.

"En arkada bir sayfa daha var," dedi Höglund.

Wallander sayfayı çekip aldı. Üstünde bazı notlar yazılıydı. El yazısı ona Mona'nın el yazısını anımsatmıştı. Harfler yuvarlak ve kıvrıktı. Bu sayfada karalamalar ve değişiklikler yoktu. Ama yazılanların ne olduğunu anlamak da zordu. Rakamlar vardı, Hässleholm diye bir ad yazılmıştı ve sonra da bir tarifeden alıntı yapılmıştı: 07.50, Cumartesi, 22 Ekim. Bu ertesi günün tarihiydi.

"Bu da ne demek oluyor?" dedi Wallander. "Tore Grundén yarın Hässleholm'da 07.50'de mi trenden inecek?"

"Belki de trene binecek?" dedi Höglund.

Wallander anlamıştı. Oyalanmadı.

"Lund'dan Birch'i ara. Onda Malmö'den Karl-Henrik Bergstrand'ın telefonu var. Bu sorunun yanıtını hemen öğren. Saat 07.50'de Hässleholm'dan gelen ya da Hässleholm'da duran trende yarın sabah Yvonne Ander çalışacak mı?"

Martinsson telefonunu çıkardı. Wallander önünde açık duran not defterine baktı.

"Bu kadın şu anda nerede?" diye sordu Höglund. "Nerede? Yarın sabah büyük olasılıkla nerede olacağını biliyoruz ama şimdi nerede?"

Wallander ona baktı. Genç kadının hemen arkasında tablolarla çerçeveli fotoğraflar duruyordu. Birden anladı. Aslında bunu daha önce anlamalıydı. Duvara yaklaştı ve çiftliğin çerçeveli fotoğrafını aldı. Arkasına baktı. Biri mürekkeple *1965, Vollsjö, Hansgården* diye yazmıştı.

"İşte burada oturuyor. Ve büyük olasılıkla da şu anda orada."

"Ne yapalım?" diye sordu Höglund.

"Oraya gidip onu yakalayalım."

Martinsson, Birch'i bulmuştu. Beklediler. Konuşma uzun sürmedi.

"Bergstrand'ı bulacak," dedi Martinsson.

Wallander elinde not defteri ayağa kalktı.

"Hadi gidelim. Yolda diğerlerini de alırız."

"Hansgården'in nerede olduğunu biliyor muyuz?" diye sordu Höglund.

"Bilgisayardan bulunur," dedi Martinsson.

Artık gerçekten de aceleleri vardı. Sabahın ikisinde karakola geri döndüler. Yorgun meslektaşlarını yanlarına aldılar. Martinsson'un bilgisayarda Hansgården'ı bulması tahmin ettiğinden de uzun sürmüştü. Saat üçe gelirken bulabildi. Malmö'nün dışındaydı.

"Silahlanalım mı?" diye sordu Svedberg.

"Evet," diye karşılık verdi Wallander. "Ama Katarina Taxell'le bebeğinin de orada olduğunu sakın aklınızdan çıkarmayın."

Nyberg toplantı odasından içeri girdi. Gözleri kan çanağına dönmüştü.

"Bardaklarda aradığımız şeyi bulduk," dedi. "Bardaklardaki parmak izleri hem valizdekine, hem de sigara izmaritindekine uyuyor. Başparmak olmadığından bunun kulede bulduğumuzla aynı olup olmadığını söyleyemiyorum. Belki de oraya iki kez gitti. Ama bence aynı parmak izi çıkacak sonunda. Kim bu kadın?"

"Yvonne Ander," dedi Wallander. "Şimdi onu almaya gidiyoruz. Keşke Bergstrand da telefon etseydi."

"Onun aramasını beklemek zorunda mıyız?" dedi Martinsson.

"Yarım saat daha bekleyelim," dedi Wallander.

Beklediler. Martinsson Liregatan'daki binanın gözetimaltında olup olmadığını denetlemek için odadan çıktı. 20 dakika sonra Bergstrand aradı.

"Yvonne Ander yarın sabah Malmö'den kalkacak olan kuzey hattında çalışan trende olacak," dedi.

"Hiç olmazsa bunu biliyoruz," diye karşılık verdi Wallander.

Ystad'dan çıktıklarında saat dörde çeyrek vardı. Fırtına olanca hızıyla sürüyordu.

Wallander son olarak iki telefon konuşması yaptı. Önce Lisa Holgersson'u sonra da Per Åkeson'u aradı. Mümkün olabilecek en uygun şekilde kadını tutuklama konusunda görüş birliğine vardılar.

36.

Dondurucu rüzgârın altında Hansgården'de toplandıklarında saat sabahın beşini geçiyordu. Hepsi de soğuktan titriyordu. Evin çevresini sarmışlardı. Wallander'le Höglund'un içeri girmesi kararlaştırılmıştı. Diğerleri de yanlarında bir meslektaşları olarak evin çevresindeki yerlerini almışlardı.

Arabalarını bir çiftliğin yanındaki ara sokağa bırakmışlar ve yayan olarak eve gelmişlerdi. Wallander evin önünde park etmiş olan kırmızı Golf'u gördü. Vollsjö'ye giderlerken Yvonne Ander'i evde bulamayacaklarından endişelenmişti ama arabası evin önünde duruyordu. Demek evdeydi. Ev karanlık ve sessizdi. Wallander etrafta köpek göremedi.

Her şey çok çabuk oldu. Pozisyonlarını almışlardı. Wallander, Höglund'a içeri girmeden önce birkaç dakika bekleyeceklerini arkadaşlarına telsizle bildirmesini istemişti.

Neyi bekleyeceklerdi? Höglund anlayamamıştı. Wallander de açıklamamıştı. Belki de kendini hazırlamak istemişti. Ya da belki tüm olanları yeniden

düşünebilmek için kendine biraz daha zaman tanımak istemiş de olabilirdi. Orada acımasız soğuğun altında duruyordu. Gerçeküstü bir görünümü vardı. Bir aydan beri garip ve kolay kolay ele geçirilemeyen bir gölgenin peşine düşmüşlerdi. Oysa şimdi hedeflerine çok yaklaşmışlardı. Wallander'in artık kendini bu gerçeküstü duygudan arındırması ve bir an önce içeri girip bu katil zanlısı kadını tutuklaması gerekiyordu. Bunlar için de soluk almaya gereksinimi vardı. İşte bu yüzden arkadaşlarına biraz beklemelerini söylemişti.

Boş bir ahırın yanındaki ağaçların altında Höglund'la birlikte duruyordu. Evin ön kapısı yaklaşık 25 metre ilerdeydi. Zaman geçiyordu. Kısa bir süre sonra şafak sökmeye başlayacaktı. Daha fazla bekleyemezlerdi.

Wallander silah kullanılmasını onaylamıştı ama özellikle Katarina Taxell'le bebeği içeride olduğundan gerekmedikçe ateş açılmasından yana değildi. Bir hata yapılmamalıydı. En önemlisi hiçbirinin paniğe kapılmamasıydı.

"Tamam giriyoruz," dedi sonunda. "Telsizle geç bu haberi."

Höglund alçak sesle haberi telsizle geçti, karşı taraftan gelen mırıldanmalar duyuldu. Tabancasını eline aldı. Wallander başını iki yana salladı.

"Tabancanı kaldır," dedi. "Ama nereye koyduğunu unutma."

Ev hâlâ sessizdi. Hiçbir hareket yoktu. Wallander önde, Höglund onun hemen arkasında eve doğru yaklaştılar. Rüzgâr olanca hızıyla esiyordu. Wallander saatine bir göz attı. 05.19'du. Yvonne Ander eğer o sabah işe gidecekse kalkmış olmalıydı. Kapının önünde durdular. Wallander derin bir soluk aldı, kapıya vurdu sonra da bir adım geriledi. Eli cebindeki tabancasının üstündeydi. Hiçbir şey olmadı. Bir adım öne atarak yeniden kapıya vurdu. Kilidi denedi. Kapı kilitliydi. Bir kez daha vurdu. Birden içinde büyük bir huzursuzluk duydu. Bu kez hızla kapıya vurdu. Hâlâ içeriden bir ses gelmiyordu. Yolunda gitmeyen bir şeyler vardı.

"Kapıyı kırmak zorunda kalacağız," dedi. "Diğerlerine haber ver. Manivela kimde? Neden biz yanımıza almadık?"

Höglund alçak sesle telsizde konuştu. Sırtını rüzgâra çevirmişti. Wallander kapının yanındaki pencerelerden gözlerini ayırmıyordu. Svedberg elinde manivela koşarak yanlarına geldi. Wallander ona derhal eski yerine dönmesini söyledi. Sonra da manivelayı kilide sokarak tüm gücüyle açmaya çalıştı.

Kapı birden ardına kadar açıldı. Koridorda ışık yanıyordu. Tabancasını eline aldı, Höglund arkasından geliyordu. Wallander içeri girdi. Höglund elinde silahı içeri girdi. Evin içinde derin bir sessizlik hüküm sürüyordu.

"Polis!" diye haykırdı Wallander. "Yvonne Ander'i arıyoruz."

Hiçbir şey olmadı. Wallander bir kez daha haykırdı. Yavaşça hemen önündeki odaya girdi. Bir eliyle de silahını sıkıca tutuyordu. Oda bomboştu. Silahlı elini indirdi. Höglund kapının diğer yanında duruyordu. Bir duvarda kocaman bir şömine vardı.

Odanın karşısındaki kapı birden açıldı. Wallander hızla silahını kaldırdı. Höglund bir dizinin üstüne çöktü. Üstünde geceliği olan Katarina Taxell kapıdan dışarı çıktı. Yüzünde korku dolu bir ifade vardı.

Wallander silahını indirdi, Höglund da indirdi. Tam o anda da Wallander, Yvonne Ander'in evde olmadığını anlamıştı.

"Neler oluyor?" diye sordu Taxell.

Wallander hızla genç kadının yanına gitti.

"Yvonne Ander nerede?"

"Burada değil."

"Nerede?"

"Herhalde işe gitti."

Wallander'in artık boşa yitirecek bir saniyesi bile yoktu.

"Onu kim gelip aldı?"

"İşe her zaman kendi arabasıyla gider."

"Ama arabası hâlâ kapının önünde duruyor?"

"Onun iki arabası var."

Her şey bu denli basit, diye geçirdi içinden Wallander. Yalnızca kırmızı Golf değil.

"Sen iyi misin?" diye sordu. "Bebeğin iyi mi?"

"Neden iyi olmayayım ki?"

Wallander hızla boş odaya baktı. Sonra da Höglund'a diğerlerini içeri çağırmasını söyledi. Fazla zamanları yoktu.

"Nyberg'i çağır," dedi. "Evin tepeden tırnağa incelenmesini istiyorum."

Soğuktan donan polis memurları büyük odada toplaştılar.

"Gitmiş," dedi Wallander. "Hässleholm'e gidiyor olmalı. Şimdilik başka türlü düşünmemizi gerektiren bir şey yok. Vardiyası orada başlıyor. Trene Tore Grundén adında bir yolcu binecek. Ölüm listesinde sırada Grundén vardı."

"Onu gerçekten de trende mi öldürecek?" diye sordu Martinsson hayret dolu bir sesle.

"Bilmiyoruz. Ama daha başka cinayetlerin işlenmesini de istemiyoruz. Onu mutlaka yakalamalıyız."

"Hässleholm'daki meslektaşlarımıza haber vermeliyiz," dedi Hansson.

"Bunu yolda yaparız," dedi Wallander. "Hansson'la Martinsson benimle gelsin. Sizler de evi araştırmaya başlayın ve Katarina Taxell'le konuşun."

Wallander genç kadına bakarak başını salladı. Katarina duvarın yanında duruyordu. Işık solgundu. Genç kadının yüzü de kireç gibiydi. İnsan nasıl bu kadar solgun olabilirdi?

Yola koyuldular. Direksiyona Hansson geçti. Wallander ona acele etmesini söylerken Martinsson, Hässleholm'un ilk iki numarasını çevirmişti bile.

"Bunu biz kendimiz halledersek çok daha iyi olacak," dedi. "Eğer bir kaos söz konusu olursa o zaman nelerin olabileceğini bilemeyiz. Kadın tehlikeli olabilir. Bunu şimdi daha iyi anlıyorum. Bizim için de tehlikeli olabilir."

"Elbette tehlikeli," dedi Hansson şaşkınlıkla. "Kadın üç kişiyi öldürdü. Kazıklara çaktı, boğdu, suya attı. Eğer böyle bir insan tehlikeli değilse kimin tehlikeli olabileceğini bilemem doğrusu."

"Grudén'i tanımıyoruz bile," dedi Martinsson. "İstasyonda onu anons mu ettireceğiz? Yvonne mutlaka üniformalı olacaktır."

"Herhalde," dedi Wallander. "Bunları oraya gidince düşünürüz. Sireni çalmaya başla. Kaybedecek zamanımız yok."

Hansson gaza bastı. Zaman kısıtlıydı. Yaklaşık 20 dakika kadar gittikten sonra lastiklerden biri patlayınca Wallander yetişemeyeceklerini anlamıştı. Hansson küfrederek frene bastı. Sol arka lastiğin değiştirilmesi gerektiğini fark edince Martinsson, Hässleholm'u aramak istedi. Hiç olmazsa bir araba gönderebilirlerdi. Ama Wallander bu öneriye karşı çıktı. Kararını vermişti. Başaracaklardı.

Soğuk rüzgârda titreyerek lastiği şimşek hızıyla değiştirdiler. Kısa bir süre sonra da yeniden yola koyulmuşlardı. Hansson bu kez gerçekten de hızlı

sürüyordu arabayı. Zaman giderek daralıyordu. Wallander ne yapmaları gerektiğine ilişkin bir karar vermeye çalışıyordu. Yvonne Ander'in Tore Grundén'i yolcuların gözü önünde öldürebileceğine inanamıyordu. Bu onun daha önceki davranış biçimlerine hiç uymayacaktı. Ama bir süreliğine Grundén'i unutmaları gerekiyordu. Üniformalı bir kadını arayacaklar ve mümkün olduğunca da kimselere belli etmeden onu yakalayacaklardı.

Hässleholm'a gelmişlerdi. Hansson yolu bildiğini söylemesine karşın yine de yanlış yola saptı. Artık Wallander de iyice öfkelenmişti. İstasyona vardıklarında birbirlerine bağırıyorlardı. Sirenleri çalan arabadan hızla dışarı fırladılar ve platforma doğru koşmaya başladılar. Gişeyi soymaya hazırlanan hırsızlara benziyoruz, diye geçirdi içinden Wallander. Tam üç dakikaları kalmıştı. Bir anons duyuldu ama Wallander bunun gelen mi yoksa kalkmak üzere olan trenle mi ilgisi olduğunu anlayamamıştı.

Martinsson'la Hansson'a artık sakinleşmeleri gerektiğini söyledi. Birbirlerinden ayrılarak platformda kadını aramalıydılar. Kadını bulduklarında da yolculara belli etmeden onu kollarında yakalamalıydılar. Kadının nasıl bir tepki göstereceğini bilemiyorlardı. Tabancalarıyla değil ama elleriyle hazırlıklı olmalıydılar. Yvonne Ander tabanca kullanmıyordu. Hazırlıklı olmalıydılar ama Yvonne Ander'i ateş açmadan yakalamaları gerekiyordu.

Rüzgâr olanca hızıyla esiyordu. Tren henüz gelmemişti. Yolcular rüzgârdan ve soğuktan korunmak için platformun en kuytu yerinde bekleşiyorlardı. İstasyon kalabalıktı. Wallander önce, arkasında Hansson ve Martinsson'la platforma geldiler. Wallander'in gözüne sigara içen erkek bir kondüktör ilişti. İçinde bulunduğu gerginlikten ter içinde kaldığını fark etti. Yvonne Ander ortalıkta yoktu. Üniformalı hiçbir kadın yoktu aslında. Tore Grundén'i bulabilmek amacıyla gözleriyle kalabalığı hızla taradı ama başaramadı. Adamı tanımıyorlardı ki. Bu söz konusu adam Yvonne Ander'in ölüm listesinde olan bir isimden öte değildi.

Hansson ve Martinsson'la bakıştı. Yvonne Ander'i görebilme ümidiyle giriş kapısına doğru çevirdi başını. Tam o sırada da tren istasyona girdi. Bir şeylerin yolunda olmadığını iliklerinde hissediyordu. Grundén'i platformda öldüreceğine inanmıyordu. Ama yine de bundan tam anlamıyla emin değildi. İn-

sanların tehdit edildiklerini hissettiklerinde nasıl denetimlerini yitirdiklerini ve içgüdüsel davrandıklarını çok iyi bilirdi. Yolcular eşyalarını toplamaya başladılar. Wallander'in artık başka seçeneği kalmamıştı. Kondüktörle konuşup Yvonne Ander'in trende olup olmadığını öğrenmek zorundaydı.

Tren fren yaparak durdu. Wallander rüzgârdan kurtulmak için bir an önce trene binmeye çalışan yolcuların arasından geçti. Birden bir adamın tek başına platformda durduğunu gördü. Adam eğilip yerde duran valizini aldı. Adamın hemen yanında da üstünde uzun bir yağmurluk olan bir kadın duruyordu. Diğer yönden gelen bir tren daha vardı. Wallander durumu tam olarak anladığından emin değildi ama sanki her şey açık seçik gözlerinin önüne serilmişcesine davrandı. Kalabalığı eliyle sert bir şekilde bir kenara itti. Hansson ve Martinsson nereye gideceklerini tam olarak bilmeden arkasına gelip durmuşlardı. Wallander kadının adamı arkadan yakaladığını gördü. Adamı az kalsın havaya kaldıracaktı. Wallander kadının adamı istasyona gelen trenin altına atmak üzere olduğunu gördü. Zamanında yetişip kadını durduramayacağından trenin gürültüsüne karşın yine de avazı çıktığı kadar bağırdı. Kadın onu duydu. Bir anlık bir duraksama yeterliydi. Kadın Wallander'e baktı. Martinsson ve Hansson yanı başında bitiverdiler. Adamı bırakan kadına doğru koşmaya başladılar. Kadının üstündeki uzun yağmurluğun etekleri rüzgârda uçuşuyordu. Wallander yağmurluğun altındaki üniformayı gördü. Kadın birden elini kaldırdı ve Hansson'la Martinsson'un şaşkınlıktan donup kalmalarına neden olan bir şey yaptı. Saçını başından söküp attı. Rüzgâra kapılan saç platforma doğru uçmaya başladı. Peruğun altındaki saçı kısacıktı. Yeniden koşmaya başladılar.

Grundén başına nelerin geldiğini anlamamıştı.

"Yvonne Ander!" diye bağırdı Wallander. "Polis!"

Martinsson, onu yakalamak üzereydi. Wallander arkadaşının kadını yakalamak için kollarını uzattığını gördü. Ne var ki, kadın sağ yumruğunu havaya kaldırdı. Martinsson'un sol yanağına hızla indirdi. Martinsson sırtüstü platforma düştü. Wallander'in arkasından biri avazı çıktığı kadar bağırıyordu. Yolculardan biri olanları görmüştü. Hansson tabancasını çıkarmaya çalıştı ama çok geç kalmıştı. Kadın onu ceketinden yakalayarak yere fırlattı. Sonra da platformda koşmaya başladı. Yağmurluğunu çıkarıp bir kenara fırlattı. Yağmurluk

rüzgârda uçmaya başladı. Wallander, Martinsson'la Hansson'un yanına gelip durdu. Hansson'un yüzü kireç gibi olmuştu ve acıyla kıvranıyordu. Wallander başını kaldırıp baktığında kadın çoktan gözden kaybolmuştu bile. Elinden geldiğince hızla koştu ve vagonların arasında koşan kadını gördü. Kadını yakalama şanslarının çok az olduğunu biliyordu. Ve Martinsson'un yarasının ne denli ciddi olduğunu da bilmiyordu. Arkasını dönünce Tore Grundén'in gittiğini gördü. Tren yolu işçilerinden birkaçı koşarak platformadan uzaklaşıyordu. O karmaşada kimse nelerin olup bittiğini anlayamamıştı.

Daha sonra Wallander o gün yaşadıkları birkaç saati gerçek bir kaos olarak niteleyecekti. Birçok şeyi bir anda yapması gerekmişti. Platformda kimse onun neden söz ettiğini anlamamıştı. Yolcular çevresini sarmış bağırarak bir şeyler soruyorlardı. Hansson yavaş yavaş kendine geliyordu ama Martinsson hâlâ baygındı. Wallander bir türlü gelmeyen ambulansa küfretti. Uzunca bir süre sonra da ambulansla birlikte Hässleholm polisi platformda belirdi.

Martinsson'un solukları düzenliydi. Ambulans görevlileri onu sedyeye taşırlarken Hansson da ayağa kalkmayı başarmıştı. Martinsson'la birlikte ambulansa binerek hastaneye gitti. Wallander polislere bir kadın görevliyi tutuklamaya çalıştıklarını ama kadının kaçtığını anlattı.

Bu arada tren kalkmıştı. Wallander, Grundén'in trene binip binmediğini merak etti. Ölüme ne denli yaklaştığının farkına varmış mıydı acaba? Wallander etrafındakilerin neden söz ettiğini anlamadıklarını fark etti. Yalnızca gösterdiği kimlikten deli olmadığı, polis olduğu anlaşılıyordu, o kadar.

Yvonne Ander'in nereye gittiğini bulmak zorundaydı. Höglund'u arayarak ona olanları anlattı. Yvonne Ander'in Vollsjö'ye dönme olasılığından söz ederek Höglund'a hazırlıklı olmaları gerektiğini söyledi. Ystad'daki evi gözetimaltındaydı ama Wallander, Yvonne Ander'in oraya gideceğini hiç sanmıyordu. Kadını yakalayıncaya değin de peşini bırakmayacaklardı. Ama nereye gitmişti? Wallander kadının bir uçağa atlayıp oradan uzaklaşmış olabileceği ihtimalini gözardı etmiyordu ama buna da doğrusu pek inanmıyordu. Kadın her şeyi planlamıştı. Wallander, Höglund'a Katarina Taxell'e bir soru sormasını söyledi. Yvonne Ander'in başka bir evi var mıydı?

"Bana kalırsa bu kadının her zaman gizleneceği bir yer olmuş," dedi Wallander. "Belki de bir başka evden ya da adresten söz etmiştir."

"Taxell'in Lund'daki evine ne dersin?"

Wallander, Höglund'un haklı olabileceğini fark etti.

"Birch'i ara. Kontrol etmesini söyle."

"Katarina'nın evinin anahtarları varmış onda," dedi Höglund. "Katarina söyledi."

Hastaneye giden Wallander'e bir polis arabası eşlik etti. Hansson sedyede yatıyordu. Testis torbası şişmişti ve doktorlar onu bir süre gözlemaltında tutmak istiyorlardı. Martinsson hâlâ baygındı. Doktor onun çok ciddi bir darbe yediğini söylemişlerdi.

"Ona vuran adam çok güçlü olmalı," dedi doktor.

"Haklısın," dedi Wallander. "Ama ne var ki, adam değil kadındı ona vuran."

Hastaneden çıktı. Yvonne Ander nereye gitmişti. Wallander'in bilinçaltındaki bir şey onu rahatsız edip duruyordu. Yvonne Ander'in nerede olabileceğine ya da ne tarafa doğru gittiğine ilişkin bir şeydi bu. Sonunda bunun ne olduğunu anımsadı. Hastanenin önünde kıpırdamadan durdu. Nyberg bir konuda kesinlikle haklıydı. *Kuledeki parmak izleri daha sonra olmuş olmalı.* Yvonne Ander oraya daha sonra da gitmiş olmalıydı. Gerginliğinden arınmak için gitmişti belki de oraya. Rahat rahat oturup karar vereceği bir yerdi orası. Tüm davranışları planlarını ayrıntılarıyla yaptığı ve zamanlama açısından da kusursuz olduğu izlenimini veriyordu. Oysa şimdi bu düzenli yaşamı bozulmak üzereydi. Wallander sonunda bunun denemeye değer bir olasılık olduğunda karar kıldı. Bölge kordon altına alınmıştı ama Hansson yardım gelmeden önce çalışmaların sona ermeyeceğini söylemişti. Wallander, kadının daha önce de kullandığı yoldan geleceğinden emindi.

Wallander kendisine yardım eden polisle vedalaşırken günün ilerleyen saatlerinde bu soruşturmayla ilgili ayrıntılı raporu göndereceğine söz verdi. Gerçek ve ciddi bir zarar söz konusu olmamıştı. Hastaneye kaldırılan polisler kısa bir süre sonra iyileşeceklerdi.

Wallander arabasına binerek yeniden Höglund'u aradı. Ayrıntıya girmeden kendisiyle Eriksson'un çiftliğine giden yolun üstünde buluşmasını söyledi.

Wallander, Lödinge'ye geldiğinde saat sabahın onuydu. Höglund arabasının yanında durmuş onu bekliyordu. Wallander'in arabasıyla çiftlik evine doğru yola koyuldular. Arabayı evden 100 metre geriye park ettiler.

"Yanılıyor olabilirim," dedi. "Ama onun buraya kuş kulesine gelme olasılığı var. Daha önce de buraya gelmişti." Nyberg'in parmak izlerine ilişkin söylediklerini Höglund'a anımsattı.

"Buraya sence neden gelmiştir?" diye sordu Höglund.

"Bilmiyorum, ama kaçıyor. Bir tür karar almak zorunda. Ve biz de onun buraya daha önce geldiğini biliyoruz."

Arabadan indiler. Soğuk rüzgâr yüzlerini yaladı.

"Hastane üniformasını bulduk," dedi Höglund. "Ve içinde iç çamaşırları olan plastik torbayı da. Runfeldt'in bir süre Vollsjö'de tutsak kaldığından artık emin olabiliriz."

Eve yaklaşıyorlardı.

"Kadın gerçekten de kuledeyse ne yapacağız?"

"Onu yakalayacağız. Ben tepenin diğer yanına gideceğim. Eğer buraya gelirse, demek arabasını buralarda bir yerde park etti demektir. Sen yoldan yürü. Bu kez tabancalarımızı çekelim."

"Kadının buraya geleceğini sanmıyorum," dedi Höglund.

Wallander karşılık vermedi. Höglund'un haklı olabileceğini biliyordu.

Avluda gizlenebilecekleri bir yer buldular. Krista Haberman'ın cesedini aramak için kazdıkları alanın çevresindeki polis kordonu rüzgârda yırtılmıştı. Kule boştu. Sonbaharın iç karartıcı havasında yükseliyordu.

"Yine de bir süre bekleyelim," dedi Wallander. "Gelecekse birazdan burada olur."

"Kadınla ilgili arama emri çıkarıldı," dedi Höglund. "Biz bulamazsak bile tüm ülke polisi onu nasılsa bulacaktır." Bir süre konuşmadılar. Rüzgâr olanca hızıyla esiyordu.

"Neden bunca cinayeti işledi dersin?" diye sordu Höglund.

"Bu sorunun yanıtını bence ondan başka kimse bilmiyor. Ama onun da cinsel tacize ve fiziksel şiddete uğramadığı ne malum?"

Höglund karşılık vermedi.

"Bence bu Yvonne Ander çok yalnız bir insan," dedi Wallander. "Ve yaşamının amacının başkalarının adına cinayet işlemek olduğunu sanıyor."

"İlk başlarda paralı bir askeri aradığımızı sanıyordum," dedi Höglund. "Oysa şimdi trenlerde çalışan bir kadın garsonun kuşları izlemek için yapılmış bir kuleye gelmesini bekliyoruz."

"Paralı asker konusunun da bu olaylarla bir ilgisi olabilir," dedi Wallander düşünceli bir sesle. "Yvonne Ander bir kadın ve bildiğimiz kadarıyla da işlediği cinayetler için para almıyor. Ama daha önceki inancımızı güçlendiren bir şeylerle karşı karşıya olduğumuzu hissediyorum."

"Katarina Taxell bana onu Vollsjö'deki bir grup kadın aracılığıyla tanıdığını anlattı. Ama ilk olarak trende karşılaşmışlar. Bir süre sonra da Taxell'in şakağındaki bir yara izi Yvonne Ander'in dikkatini çekmiş. Eugen Blomberg'in Katarina'ya fiziksel şiddet uyguladığı konusunda haklısın. Bunların nasıl olduğunu tam olarak anlatmadı, ama Yvonne Ander'in bir zamanlar hastanede ve ambulanslarda çalıştığını onayladı. Ander tacize uğramış birçok kadın görmüş. Daha sonra da onlarla bağlantı kurarak onları Vollsjö'ye davet etmiş. Bir tür destek grubu oluşturmuş. Bu kadınlara şiddet uygulayan erkeklerin adlarını öğrenmiş. Katarina, hastanede kendisini görmeye gelen kişinin Yvonne Ander olduğunu söyledi. İkinci gelişindeyse Katarina ona çocuğunun babasının adını vermiş. Eugen Blomberg."

"Bu da adamın ölüm ilanını imzalamak olmuş," dedi Wallander. "Kadının uzun bir zamandan beri buna hazırlandığını düşünüyorum. Tetiği çekmesine neden olan bir şey olmuş olmalı. Ve ne sen, ne de ben bunun ne olduğunu biliyoruz."

"Acaba kendisi biliyor mu?"

"Bildiğini varsaymak zorundayız. Tabii eğer tam anlamıyla deli değilse."

Beklediler. Rüzgâr bir yavaşlıyor bir hızlanıyordu. Bahçenin önünde bir polis arabası durdu. Wallander kendilerine haber verilinceye değin ortalıkta görünmemelerini söyledi onlara. Ama buna ilişkin bir açıklama da yapmadı. Beklemeyi sürdürdüler. İkisi de konuşmuyordu.

Saat 10.45'de Wallander elini arkadaşının omzuna koydu.

"Geldi," diye fısıldadı.

Höglund başını kaldırıp baktı. Biri tepeye doğru yürüyordu. Bu Yvonne Ander olmalıydı. Durup çevresine bakındı. Sonra da kulenin basamaklarını tırmanmaya başladı.

"Kulenin arka tarafına gitmem 20 dakika sürer," dedi Wallander. "Sen de yoldan aşağıya doğru git. Eğer kaçmaya çalışırsa onu arkadan kıstıracağım."

"Ya bana saldırırsa? O zaman ona ateş etmek zorunda kalırım."

"Saldırmamasına çalışacağım. Ben burada olacağım, merak etme."

Koşarak arabasına bindi ve mümkün olabilecek en hızlı şekilde tepenin arka tarafına uzanan traktör yolunda ilerledi. Tüm yolu arabayla gitmeyi göze alamadığından arabayı bırakarak koşmaya başladı. Yol düşündüğünden daha da uzun sürmüştü. Traktör yolunun başında bir araba duruyordu. Bu da bir Golf'tü ama siyahtı. Wallander'in ceketinin cebindeki telefon çalmaya başladı. Durdu. Höglund arıyor olabilirdi. Yürürken telefona yanıt verdi.

Arayan Svedberg'di.

"Neredesin? Neler oluyor?"

"Eriksson'un çiftliğindeyiz. Şu anda nelerin olduğunu anlatamam. Yanına birini alıp buraya gelsen iyi olacak. Hamrén'i al. Şu anda konuşamam."

"Sana bir şey söylemek için aradım," dedi Svedberg. "Hansson, Hässleholm'dan aradı. Kendisinin ve Martinsson'un daha iyi olduğunu söyledi. Martinsson ayılmış. Ama Hansson tabancasını senin alıp almadığını merak ediyor."

Wallander şaşkınlıktan donup kalmıştı.

"Tabancasını mı?"

"Tabancasının yanında olmadığını söyledi."

"Bende de değil."

"Platformda düşürmüş olamaz değil mi?"

O anda Wallander gözlerinin önünde gerçekleşen olayları daha net bir şekilde görmeye başladı. Ander, Hansson'u ceketinden yakalayarak cinsel organına sert bir darbe indirmişti. Sonra da hızla Hansson'a doğru eğilmişti, o sırada tabancasını almış olmalıydı.

"Lanet olsun!" diye bağırdı Wallander.

Svedberg'in konuşmasına fırsat vermeden telefonu kapatıp cebine attı. Höglund'u büyük bir tehlikeyle karşı karşıya bırakmıştı. Kuledeki kadın silahlıydı.

Wallander koştu. Kalbi göğsünden fırlayacakmışcasına çarpıyordu. Saatine bir göz atınca Höglund'un yola çıkmış olduğunu düşündü. Durup arkadaşını cep telefonundan aradı. Ama telefon kapalıydı. Yeniden koşmaya başladı. Oraya Höglund'dan önce varmak istiyordu. Höglund, Ander'in silahlı olduğunu bilmiyordu. Korku içinde adımlarını hızlandırdı. Tepenin arka tarafına ulaştı. O da kuyunun oralarda olmalı, dedi kendi kendine. Höglund'a telepati yoluyla ulaşmaya çalışarak, ağır adımlarla yürü, dedi içinden. Acele etme. Ne yaparsan yap ama acele etme. Tabancasını eline aldı. Tepeye çıktığında Höglund'u kuyunun yanında gördü. Tabancası elindeydi. Kuledeki kadın onu henüz görmemişti. Avazı çıktığı kadar bağırdı.

"Ann-Britt, kadının tabancası var! Çabuk oradan uzaklaş!"

Kulede arkası dönük olarak duran kadına çevirdi tabancasını. Tam o anda da bir el silah sesi duyuldu. Höglund'un sendeleyerek çamurların içine sırtüstü yuvarlandığını gördü. Wallander bıçaklanmış gibi hissetti kendini. Çamurların arasında kıpırdamadan yatan bedene baktı ve kuledeki kadının kendisine doğru döndüğünü hissetti. Hızla yana doğru sıçrayarak kuleye ateş etmeye başladı. Üçüncü kurşun hedefini buldu. Ander sendeledi ve Hansson'un tabancası elinden düştü.

Wallander arkadaşının yanına koştu. Kuyunun üstünden atlayarak Höglund'un yanına geldi. Çamurların arasında sırtüstü kıpırdamadan yatan Höglund'u görünce onun öldüğünü sandı. Genç kadın Hansson'un tabancasından çıkan kurşunla ölmüştü ve bu da tümüyle Wallander'in suçuydu.

Bir an için kendini vurmaktan başka bir çaresi olmadığını geçirdi aklından. Höglund'dan birkaç metre ötede kendini vurmalıydı. Sonra birden genç kadının hafifçe kıpırdadığını gördü. Yanına diz çöktü. Höglund'un ceketinin önü kan içindeydi. Yüzü kireç gibi olmuştu ve korku dolu gözlerle kendisine bakıyordu.

"İyileşeceksin," dedi Wallander. "İyileşeceksin."

"Silahı varmış," diye mırıldandı. "Neden bunu düşünmedik?"

Wallander gözyaşlarının yanaklarından aşağı yuvarlandığını hissetti. Ambulans çağırdı. Daha sonraları, o sırada hiç inanmadığı Tanrı'ya dua ettiğini anımsayacaktı. Svedberg'le Hamrén gelmişlerdi. Ann-Britt sedyeye konularak ambulansa götürüldü. Wallander çamurların arasında oturuyordu. Arkadaşları onu bir türlü ayağa kaldıramıyordu. Olay yerine gelen bir gazeteci Wallander'in o şekilde resmini çektikten sonra koşarak ambulansın arkasından gitmişti. Wallander'in yüzündeki çaresizliği okumamak mümkün değildi. Svedberg yanına gelip onu uzaklaştırmadan önce Wallander'in resmini çekmeyi başarmıştı gazeteci. Şef Holgersson'un yaptığı onca baskıdan sonra gazete resmi basmamayı kabul etmişti.

Bu arada Svedberg'le Hamrén, Ander'i kuleden aşağı indirmişlerdi. Wallander onu kalçasından vurmuştu. Kanaması yoğundu ama yaşamsal bir tehlike içinde değildi. Ambulansa bindirildi. Svedberg'le Hamrén sonunda çamurların arasında oturan Wallander'i güçlükle yerinden kaldırıp çiftlik evine doğru götürdüler. Ystad Hastanesi'nden ilk rapor gelmişti. Ann-Britt Höglund'un midesine ateş edilmişti. Yaranın ve yaralının durumu ciddiydi.

Svedberg, Wallander'i arabasının yanına değin götürdü. Ystad'da tek başına araba kullanmasını istemiyordu ama Wallander iyi olduğunu, araba kullanabilecek durumda olduğunu söyledi. Arabasına biner binmez doğruca hastaneye gitti ve koridorda otururak Ann-Britt'den haber beklemeye koyuldu. Üstünü başını temizlemeye zamanı olmamıştı. Doktorlar genç kadının durumunun iyi olduğunu söyleyinceye değin de hastanede kaldı.

İy haberi alır almaz ortadan kayboldu. Kimse onun gittiğini görmemişti. Svedberg endişelenmeye başlamıştı ama öte yandan da Wallander'i iyi tanırdı. Wallander yalnız kalmak istemişti.

Wallander gece yarısından önce hastaneden çıktı. Rüzgâr hâlâ olanca hızıyla esiyordu ve hava çok soğumuştu. Arabasına atlayarak babasının gömülü olduğu mezarlığa gitti. Karanlıkta babasının mezarını bularak bir süre başında kaldı.

Sabaha karşı bir civarında evine döndü ve Baiba'yı aradı. Uzun bir süre konuştular. Sonunda soyunarak sıcak duşun altına girdi. Sonra giyindi ve hastaneye geri döndü. Saat sabahın üçünü biraz geçe kapıda korumaların bekledi-

ği Yvonne Ander'in odasına gitti. İçeri girdiğinde Ander uyuyordu. Wallander uzun bir süre orada öylece durarak kadına baktı. Sonra da hiçbir şey söylemeden odadan çıkıp gitti.

Bir saat sonra geri gelmişti. Şafakla birlikte Lisa Holgersson da hastaneye gelmişti. Höglund'un Dubai'de olan kocasına haber verdiklerini söyledi. Kocası o gün akşama doğru Kastrup Havaalanı'nda olacaktı.

Hiç kimse Wallander'in söylenilenleri duyup duymadığından emin değildi. Ya kıpırdamadan bir sandalyede oturuyor ya da pencerenin önünde duruyordu. Hastabakıcılardan biri kendisine bir fincan kahve getirdiğinde Wallander hıçkırıklarla ağlamaya başlamış ve kendini banyoya kilitlemişti. Ama zamanın büyük bir bölümünü kıpırdamadan sandalyede oturup ellerine bakarak geçiriyordu.

Bu arada Höglund'un kocasını getiren uçak Kastrup Havaalanı'na inmişti ve sonunda Höglund'un doktoru bekledikleri haberi verdi. Genç kadın yaşamsal tehlikeyi atlatmıştı ve yakında iyileşecekti. Şansı yaver gitmişti. Ama yine de iyileşmesi zaman alacaktı. Wallander mahkeme salonunda yargıcın kararını dinlercesine doktorun söylediklerine kulak vermişti. Daha sonra da hastaneden dışarı çıkmış ve rüzgârlı havada gözden kaybolmuştu.

24 Ekim Pazartesi günü Yvonne Ander cinayetle suçlandı. Hâlâ hastanedeydi. O ana değin ağzını açıp tek bir şey bile söylememişti, hatta mahkemenin kendisine verdiği avukatla bile konuşmamıştı. O gün öğleden sonra Wallander onu sorguya çekmek istedi. Yvonne Ander gözlerini dikip ona bakmakla yetindi. Wallander tam odadan çıkarken dönüp Ander'e Höglund'un iyileşeceğini söyledi. Yvonne Ander'in yüzünde belli belirsiz bir rahatlama ifadesi oluştu. Wallander onun bu habere sevindiğini anlamıştı.

Martinsson hastalık izni almıştı. Hansson güçlükle yürümesine ve oturmasına karşın işinin başına dönmüştü.

Bu dönemi olanların raporunu hazırlamakla geçirdiler. Eriksson'un tarlasında ortaya çıkardıkları kemiklerin Krista Haberman'a ait olup olmadığından tam olarak emin olamamışlardı. Tersine ilişkin herhangi bir kanıt yoktu ellerinde ama Haberman'ın kemikleri olduğuna ilişkin somut bir kanıtları da yoktu. Yine de emindiler. Kafatasındaki bir çatlak onlara Eriksson'un bu cina-

yeti nasıl işlediğine ilişkin bir ipucu vermişti. Bunun dışında kalan her şey yavaş olmakla birlikte yine de toparlanmıştı. Kafalarında bir soru işareti daha vardı? Runfeldt karısını öldürmüş müydü? Bu sorunun yanıtını onlara verecek olan tek kişi büyük olasılıkla Ander'di ve hâlâ konuşmamakta direniyordu. Ander'in yaşamını didik didik etmişler ve onun neden bu şekilde davrandığına ve kim olduğuna ilişkin bazı ayrıntıları öğrenmişlerdi.

Bir gün öğleden sonra yaptıkları bir toplantı sırasında Wallander uzun zamandan beri düşündüğü bir şeyi açıklamak istediğini söyledi.

"Yvonne Ander yaşamımda gördüğüm hem deli, hem de akıllı tek kişi," dedi.

Bu konuda daha fazla konuşmadı. Herkes onun bu düşüncesine saygı gösterdi.

O günlerde Wallander, Ann-Britt'i görmek için her gün hastaneye gidiyordu. Olanlardan yalnızca kendisinin sorumlu olduğu düşüncesini kafasından bir türlü atamıyordu. Arkadaşları ne söylerse söylesin o yine de inanmıyordu. Olanlardan yalnızca kendisinin sorumlu olduğunu yineleyip duruyordu. Bu duyguyla yaşamının sonuna değin yaşayacağını biliyordu.

Yvonne Ander sessizliğini hiçbir zaman bozmadı. Bir akşamüstü Wallander çalışma odasında Yvonne Ander'in annesine yazdığı mektupları baştan sona okudu. Ertesi gün hapiste onu görmeye gitti. Ve o gün Yvonne Ander sonunda sessizliğini bozmaya karar verdi.

Günlerden 3 Kasım 1994'dü ve Ystad'a yılın ilk karı yağmaya başlamıştı.

Skåne

4 - 5 Aralık 1994

SON SÖZ

4 Aralık günü öğleden sonra Kurt Wallander, Yvonne Ander'le son kez görüştü. Bir kez daha görüşmek için sözleşmemelerine karşın Wallander yine de bunun son görüşmeleri olacağını bilmiyordu.

İşin sonuna gelmişlerdi. Eklenecek fazla bir şey yoktu. Sorulacak ve yanıtlanacak bir şey kalmamıştı. Ve bundan sonra da uzun ve karmaşık soruşturmayı Wallander yavaş yavaş unutmaya başlamıştı. Yvonne Ander'i yakalamalarından bu yana aradan bir ay geçmesine karşın olaylar Wallander'in yaşamını hâlâ etkiliyordu. Dedektiflik mesleğinde ilk kez olayların perde arkasını anlamayı bu denli çok istemişti. Wallander, Yvonne Ander davasında sonuna değin gitmeye kararlı olduğundan kendini gayya kuyusuna düşmüş gibi hissediyordu. Kuyunun dibine ulaşıp ulaşamayacağını kendisi de bilmiyordu.

İlk adım Yvonne Ander'in sessizliğini bozmak için atılmıştı. Ander'in annesine yolladığı, annesinin de ona gönderdiği mektupları yeniden okuduğunda Ander'in yaşamını daha iyi anlamaya başlamıştı. Wallander ancak o zaman Ander'in insanlarla arasına koyduğu mesafeyi kırmaya başladığını hissetmişti. Ve haklıydı da. Bir ay önce 3 Kasım günüydü.

Ann-Britt'in vurulduğu gerçeğinden kendini henüz soyutlayamadığı günlerdi. Gerçi genç kadının iyileşeceğini ve yaşamsal tehlikeyi atlattığını biliyordu ama yine de vicdan azabından kendini kurtaramıyordu. O günlerde kendisine en çok desteği Linda vermişti. Gerçekten de işleri çok yoğun olmasına karşın yine de babasının yanına Ystad'a gelmiş onunla yakından ilgilenmiş ve kendisinin değil koşulların suçlanması gerektiği konusunda babasını ikna etmeyi başarmıştı. Kızının yardımıyla Wallander, kasım ayının ilk birkaç hafta-

sını kendini suçlamadan geçirebilmeyi başarmış ve zamanının büyük bir bölümünü Yvonne Ander'le geçirmişti. Ann-Britt'in yaralanmasına o neden olmuştu. Başlangıçta Wallander, Ander'i her görüşünde ona vurmamak için kendini güç tutuyordu. Daha sonralarıysa onu anlamaya çalışmak daha önemli olmaya başlamıştı. Yvonne Ander'in sessizliğini bozmayı başarmış ve onu konuşturtmaya başlamıştı. Kendini beline bir ip bağlamış ve kuyudan aşağı iniyormuş gibi hissediyordu.

Peki, orada ne bulmayı ümit ediyordu? Uzun bir süre Ander'in deli olup olmadığına karar verememişti. Anlattıklarının gerçek mi yoksa hastalıklı bir beynin uydurduğu fanteziler mi olduğu konusunda çelişkiye düşmüştü. O günlerde kendi kararlarına da pek güvenemiyordu. Olaylara duygusal yaklaştığının farkındaydı. Ama Yvonne Ander'in gerçeği söylediğini de yüreğinin derinliklerinde hissediyordu. Ander yalan söyleyemeyen o ender insanlardan biriydi aslında.

Annesinden gelen son mektup yığınlarının arasında Françoise Bertrand adında Afrikalı bir polisten gelen büyük bir zarf vardı. Önce bu zarfın içindekileri tam olarak anlayamamıştı. Bunlar annesinin kızına yazdığı ama tamamlanmamış mektuplardı. Tümü de geçen yıl aynı Kuzey Afrika ülkesinden yazılmıştı. Françoise Bertrand, bu mektupları Yvonne Ander'e Ağustos 1993'de göndermişti. Wallander sonunda gerçeği kavradı. Yvonne Ander'in annesi Anna yanlışlıkla öldürülmüştü ve polis bu olayı örtbas etmeye çalışmıştı. Cinayetin arkasında politik olaylar olmasına karşın Wallander yine de nedenini tam olarak anlayamamıştı. Françoise Bertrand oturup olanları açıklayan bir mektup yazmış ve bunu Yvonne Ander'e göndermişti. Wallander bu aşamada Ander'le konuşmadan önce Şef Holgersson'la Ander'in annesinin başına gelenleri tartışmışlardı. Şef onu dikkatle dinlemiş ve sonra da ulusal polisle bağlantı kurmuştu. Artık bu konu Wallander'in sorumluluğunda değildi. Ama yine de tüm mektupları bir kez daha oturup baştan sona okumuştu.

Wallander, Yvonne Ander'le hapiste görüşüyordu. Ander yavaş yavaş peşinde koşan adamın aslında Wallander olmadığını anlamaya başlamıştı. Wallander dünyayı yöneten o erkeklerden çok daha farklıydı. İçine kapanık, uykusuz-

luk çektiği anlaşılan ve endişelerinin kendini yiyip bitirdiği birine benziyordu. Ander yaşamında ilk kez bir erkeğe güvenebileceğini anlamıştı. Son buluşmalarından birinde bunu aslında ona da söylemişti.

Ander görüşmelerinde Wallander'e açık açık sormamasına karşın yine de sorusunun yanıtını bildiğine inanıyordu. Wallander büyük olasılıkla bir kadına asla elini kaldırmamıştı. Kaldırmışsa bile bu mutlaka birden fazla olmamıştı.

3 Kasım günü Ann-Britt üç ameliyattan sonuncusuna alındı. Ameliyat yolunda gitmişti ve sonunda iyileşme dönemi başlamıştı. Bu son bir ay boyunca Wallander kendine bir program uygulamıştı. Ander'le konuştuktan sonra doğruca hastaneye gidiyordu. Hastanede genellike uzun süre kalmıyordu ama her şeyi, tüm yaşadığı duyguları, Ander'le konuştuklarını Ann-Britt'le paylaşıyordu.

Ander'e ilk olarak Afrika'daki olayları sormuştu. Françoise Bertrand kimdi? Tam olarak neler olmuştu? Odanın içindeki küçük pencereden içeriye solgun gün ışığı giriyordu. Bir masanın başında karşılıklı oturuyorlardı. Uzaklardan gelen bir radyonun sesi duyuluyordu. Ander'in söylediği ilk cümleleri Wallander tam olarak anlayamamıştı. Ander'in sonunda sessizliğini bozması ona bir gökgürültüsü gibi gelmişti. Ander'in sesini, ses tonunu dinledi. Sonra da söylediklerine kulak verdi. Buluşmalarında genellikle not almıyor ve teyp makinesi kullanmıyordu.

"Annemi bir adam öldürdü. Onu kim yakalayacak?"

"Ben değil," diye karşılık verdi Wallander. "Ama bana olanları anlatırsan ve yurtdışında İsveç vatandaşlarının öldürüldüğünü kanıtlayabilirsen o zaman biz de adaletin yerine gelmesi için gerekli adımların atılmasına yardımcı oluruz."

Şef Holgersson'la birkaç gün önce yaptığı konuşmadan ve Ander'in annesinin ölümünün çoktan araştırılmaya başladığından söz etmedi.

"Annemi kimin öldürdüğünü kimse bilmiyor," diye sürdürdü konuşmasını Ander. "Kader annemi kurban olarak seçti. Katili annemi tanımıyordu bile. Annemi öldürmekle adaletin yerini bulduğunu sandı. İstediği herkesi öldüre-

bileceğini inanıyordu. Emekliliğini gençliğinde parasızlıktan ya da zamansızlıktan yapamadığı yolculuklara çıkarak değerlendiren masum bir kadını gözünü kırpmadan öldürdü."

Acı dolu öfkesini gizlemek için hiçbir şey yapmadı.

"Annen neden rahibelerle kalıyordu?" diye sordu Wallander.

Yvonne Ander birden başını kaldırarak Wallander'in gözlerinin içine baktı.

"Sana mektuplarımı okuma hakkını kim verdi?"

"Kimse. Ama o mektuplar acımasız cinayetler işleyen birine aitti, yani sana. Aksi halde onları asla okumazdım."

Ander başını çevirdi.

"Rahibeler," diye yineledi Wallander. "Annen neden onların yanında kalıyordu?"

"Annemin fazla parası yoktu. Ucuz olan her yerde kalırdı. Bunun onu ölüme götüreceği elbette aklına gelmemişti."

"Bu olay bir yıl önce oldu. Mektup geldiğinde nasıl bir tepki gösterdin?"

"Artık beklemek için bir nedenim olmadığını anlamıştım. Hiç kimse bu konuyla ilgilenmezken ben nasıl elim kolum bağlı oturabilirdim?"

"Ne demek istiyorsun?"

Ander karşılık vermedi. Wallander bekledi sonra da soruyu değiştirdi.

"Ne yaptın?"

Ander ona bakmadan karşılık verdi.

"Onları öldürmeye karar verdim."

"Kimleri?"

"Yaptıklarına karşın hâlâ özgür olanları."

Wallander tahminlerinde yanılmadığını anlıyordu. Françoise Bertrand'ın mektubuyla birlikte içinde bastırdığı tüm duygular su yüzüne çıkmıştı. O ana değin intikam duygularıyla yanıp kavrulmasına karşın kendini yine de denetleyebiliyordu. Ama sonra kabuğunu kırmış ve yasaları kendi uygulamaya karar vermişti.

Daha sonraları Wallander, aslında tüm olayların Lödinge'de olanlardan daha farklı olmadığını anlayacaktı. Yvonne Ander kendi milis kuvvetlerini oluşturmuştu. Kendi yasalarını uygulamaya ve cezalandırılmayı hak edenlerin de cezalarını vermeye başlamıştı.

"Her zaman böyle mi oldu?" diye sordu Wallander. "Yani adaleti sen kendin mi uygulamak isterdin? Mahkeme karşısına bir türlü çıkarılamayan o insanlara cezalarını sen mi vermek istiyordun?"

"Annemi öldüren adamın peşine kim düştü? Kim?"

Ander yeniden derin bir sessizliğe büründü. Wallander her şeyin nasıl başladığını yeni yeni anlamaya başlamıştı. Afrika'dan gelen mektuptan birkaç ay sonra Holger Eriksson'un evine girmişti. Bu ilk adımdı. Wallander ona Eriksson'un evine neden girdiğini sorunca Ander bu soruya hiç şaşırmamıştı. Zaten Wallander'in her şeyi bildiğini hissediyordu.

"Krista Haberman konusunu duymuştum," dedi. "O galericinin onu öldürdüğünü."

"Bunu sana kim söylemişti?"

"Malmö'deki hastanede çalışan Polonyalı bir kadın. Uzun yıllar önceydi."

"O günlerde sen de hastanede mi çalışıyordun?"

"Hastanede farklı dönemlerde çalıştım. Tacize uğrayan kadınlarla konuşurdum. Bu sözünü ettiğim Polonyalı kadının bir arkadaşı da Krista Haberman'ı tanıyormuş."

"Eriksson'un evine neden bir hırsız gibi girdin?"

"Bunun mümkün olabileceğini kendime kanıtlamak istemiştim, ayrıca Krista Haberman'ın orada olduğuna ilişkin somut bir şeyler bulabilmeyi de ümit etmiştim."

"Neden o çukuru kazdın? Neden adamı kazıklara soktun? Krista Haberman'ı tanıyan kadın Krista'nın cesedinin o kuyuya yakın bir yere gömüldüğünü biliyor muydu?"

Yvonne Ander bu soruları yanıtsız bıraktı. Ama Wallander zaten her şeyi anlamıştı. Soruşturmanın her zaman bilinmezlerle dolu olduğu gerçeği bir yana bırakılacak olursa Wallander'le meslektaşlarının bilmeden daha en ba-

şından doğru yolda oldukları anlaşılıyordu. Ander işlediği cinayetlerde adamların acımasızlığıyla özdeşleşmek istemişti.

Wallander'in Ander'le yaptığı beş ya da altı görüşme sırasında Wallander üç cinayeti sistematik bir şekilde irdelemiş, soruşturma sırasında kendisine ve meslektaşlarına bulanık ya da belirsiz gelen noktaları ortaya çıkarmaya çalışmıştı. Ander'le teyp makinesi olmadan konuşmalarını sürdürmüştü. Bu görüşmelerden sonra da arabasında otururak az önceki konuşmaları not defterine yazıyordu. Sonra da onları daktilo ettiriyordu. Notların bir kopyası dava açmaya hazırlanan Per Åkeson'a gidiyordu. Yine tüm bu zaman içerisinde Wallander yalnızca buzdağının görünen bölümüyle karşı karşıya olduğunun farkındaydı. Ander'in gerçek kimliği, gerçek duyguları henüz su yüzüne çıkmamıştı. Ama elde edilen delillerin onu hapse attıracağıysa kesindi. Wallander'in aradığı gerçeklere ulaşması uzun sürmüştü.

Yvonne Ander'in psikolojik tedavi görmesi gerekiyordu. Wallander her şeye rağmen Ander'in doktoru görmesinin ertelenmesinde ısrar ediyordu. O günlerde onunla baş başa konuşmak her şeyden önemliydi. Onun bu isteğine de kimse karşı çıkmamıştı. Sinirlenir ya da öfkelenirse yeniden kabuğuna çekileceğini biliyorlardı. Ander, Wallander'le ama yalnızca onunla konuşmaya hazırdı.

Günbegün, aşama aşama ilerliyorlardı. Hapishanenin dışında sonbahar yerini kışa bırakmaya hazırlanıyordu. Wallander, Eriksson'un Krista Haberman'ı neden Svenstavik'ten alıp çiftliğine getirdiğini ve sonra da öldürdüğünü hiçbir zaman öğrenemedi. Belki aralarında bir tartışma olmuş, sonra da bu kavgaya dönüşmüştü.

Gösta Runfeldt konusuna geçti. Ander, Runfeldt'in karısını buzla kaplı Stång Gölü'nde öldürdüğüne yürekten inanıyordu. Hoş, öldürmese bile sonunun yine aynı şekilde gelmesi gerektiğini vurgulamıştı Ander. Karısını o denli acımasızca dövmüştü ki, kadın ölmek istemişti. Runfeldt'in çiçekçi dükkânında saldırıya uğradığı konusunda Höglund haklı çıkmıştı. Ander onun Nairobi'ye gideceğini öğrenmiş ve ertesi sabah erkenden yapılacak bir toplantı için çiçek alması gerektiğini söyleyerek onun dükkâna gitmesini sağlamıştı.

Sonra da onu bir vuruşta yere sermişti. Yerdeki kan gerçekten de Runfeldt'in kanıydı. Kırık cam da polisi şaşırtmak için hazırlanmış bir oyundu.

Bundan sonra da Wallander'in en çok korktuğu konu gündeme gelmişti. O ana değin Wallander duygularının aklını ele geçirmesine izin vermeden Ander'in anlattıklarını anlamaya çalışmıştı. Ama bunu daha fazla sürdüremiyordu. Ander, Gösta Runfeldt'i nasıl soğukkanlılıkla soyduğunu, bağladığını ve zorla şöminenin içine yerleştirdiğini anlattı. Runfeldt fiziksel gereksinimlerini daha fazla tutamayınca da adamın iç çamaşırlarını çıkarmış ve altına plastik bir örtü sermişti.

Daha sonra da Runfeldt iyice güçsüzleştiğinde onu sürükleyerek ormana götürmüştü. Ağaça bağlamış ve elleriyle boğazını sıkıp öldürmüştü. İşte tam bu sırada da Wallander'in gözünde artık bir canavara dönüşmüştü. Artık onun erkek ya da kadın olmasının bir anlamı kalmamıştı. Ander bir canavardı ve Tore Grundén'i ya da listesindeki bir başkasını öldürmeden durdurdukları için şükran duyuyordu.

Liste Ander'in yaptığı tek yanlıştı, planlarını Vollsjö'de sakladığı not defterine geçirdikten sonra eski defterini yırtıp atmamıştı. Wallander ona bunu neden yapmadığını sormadı. Oysa Yvonne Ander bunun büyük bir hata olduğunu kabul etmişti. Bu onun davranışlarında açıklayamadığı tek şeydi. Daha sonraları Wallander, Ander'in arkasında bir ipucu bırakmak isteyip istemediğini çok düşünmüştü. Belki de yakalanmak ve durdurulmak istemişti yüreğinin derinliklerinde. Wallander bazen bu konuda haklı bazen de haksız olduğunu düşünüyordu.

Ander'in Eugen Blomberg'le ilgili anlatacak fazla bir şeyi yoktu. Üzerinde isimler yazılı kâğıt parçalarını nasıl karıştırdığını anlattı. Kimin öldürüleceğine kura çekerek karar vermek istemişti. Tıpkı annesini öldüren o kader gibi. Wallander işte bu aşamada Ander'in sözünü kesmişti. Genelde onu sözünü hiç kesmeden dinliyor ve Ander'in sözlerini sürdürüp sürdürmeme konusunda kararsızlık çektiğindeyse hemen araya girip bir iki soru soruyordu. Ama şimdi onun sözlerini kesmek zorunda kalmıştı.

"Anneni öldüren kişinin yaptığı gibi davrandın demek sen de erkeklere," dedi. "Kurbanının kim olacağına kaderin izin vermesine ses çıkarmadın."

"Aynı şey değil," diye karşılık verdi Ander. "İsimlerini yazdığım o adamların tümü de ölümü hak etmişti. Kurayla seçerek onlara yaşamaları için biraz daha zaman tanıyordum. Aslında ben onların yaşamlarını uzattım."

Garip bir şekilde Ander'in haklı olduğunu fark edince bu konuyu yarıda kesmeye karar verdi. Ander'in kendi garip yöntemlerinde gerçekleri olduğunu görüyordu.

Görüşmelerden sonra aldığı notlarını yeniden okuduğunda Ander'in aslında itirafta bulunduğunu fark etti. İstediğini elde etmiş miydi? Wallander bundan emin değildi. Daha sonraki günlerde Yvonne Ander konusunda da pek konuşmak istemeyecekti. Kendisine konuyla ilgili soru soranlara aldığı notları göstermekle yetinecekti.

Sonunda da Yvonne Ander'in çocukluğunda yaşadığı bazı kötü deneyimlerden bu şekilde davrandığı ortaya çıkmıştı. Wallander, Ander'le hemen hemen yaşıt sayılırdı ve Ander'le konuşmaya başladığından beri sürekli olarak kendisine şu soruyu soruyordu: Çocuklarımızı gerçekten de iyi yetiştiriyor muyuz? Ander, Wallander'e üvey babasının annesini nasıl dövdüğünü anlatmıştı. Üvey baba annesini kürtaj olması için zorlamıştı. Ander'in bu yüzden hiçbir zaman kardeşi olamamıştı. 1950'li yılların başında bir gece annesinin tüm direnmelerine karşın bebek acımasız bir şekilde karnından alınmıştı. Ander o geceyi çok iyi anımsıyordu. Bunları Wallander'e anlatırken bakışlarını masadan kaldırıp Wallander'in gözlerinin içine bakmıştı. Annesini mutfak masasının üstüne yatırmışlardı, kürtajı yapacak olan doktor ya da Ander'in deyimiyle kasap sarhoştu, büyük olasılıkla sarhoş olan üvey baba da kendini bodrum katına kilitlemişti. O gece kardeşini öldürmüşlerdi ve Ander uzun bir süre belki de hâlâ her dostça gülümsemenin ya da sözcüğün arkasında gizli olan vahşeti aramaya başlamıştı.

Ander geçmişle ilgili anılarından kendini hiçbir zaman soyutlayamamıştı. Eğitimini tamamlamış, hastabakıcı olmuştu ama hiç doğmamış kardeşinin ve çocuğunu doğurmaya izin verilmeyen annesinin intikamını almaya yemin etmişti. Fiziksel şiddete uğrayan kadınların öykülerini dinlemiş, Småland göl-

lerinde ve çamurlu tarlalarda öldürülen kadınların izlerini sürmüş, bunları gerçekleştiren erkeklerin adlarını yazmış ve kurayla birer birer intikamını almaya başlamıştı.

Ve sonra da annesi öldürülmüştü.

Bunu Wallander'e şiirsel bir dille anlatmıştı. *Sessiz bir dalga gibi,* demişti. *Başka türlü değil. Artık zamanın geldiğini biliyordum. Aradan bir yılın geçmesini bekledim. Planımı yaptım, beni onca yıl canlı tutan zaman çizelgesini hazırladım. Sonra da bir gece yarısı kuyuyu kazdım.*

Bunlar Ander'in sözleriydi. *Sonra da bir gece yarısı kuyuyu kazdım.* Belki de bu cümle o sonbaharda Wallander'in Yvonne Ander'le yaptığı konuşmalarının bir özeti niteliğindeydi. Bu Wallander'e yaşadığı günlerin bir resmi gibi gelmişti. Acaba kendisi hangi kuyuyu kazıyordu?

Tek bir soru yanıtlanmamıştı: 1980'li yılların ortasında neden birdenbire meslek değiştirip trenlerde garsonluk yapmaya başlamıştı? Wallander tren tarifesinin onun için çok önemli olduğunu fark etmişti. Trenler onun özel yaşamının bir bölümüydü. Belki de en son bölümü.

Acaba Ander hiç pişmanlık duyuyor muydu? Åkeson bu soruyu Wallander'e defalarca sormuştu. Lisa Holgersson daha az, meslektaşlarıysa hiç sormamışlardı. Åkeson'un yanı sıra bu sorunun yanıtını en çok merak eden kişiyse Ann-Britt Höglund'du. Wallander ona gerçeği söyledi: bilmiyordu.

"Ander beni çok şaşırttı," dedi Höglund'a. "Gerçekten suçlu mu yoksa değil mi, inan bana kestiremiyorum."

4 Aralık günü her şey bitti. Wallander'in soracak sorusu kalmamıştı ve Yvonne Ander de söyleyeceği her şeyi söylemişti. Wallander uzun yolun sonuna geldiğinin farkındaydı. Artık kendi yoluna devam edebilirdi. Bundan sonrasıyla psikologlar ilgilenecekti. Savunma avukatı kollarını sıvayıp çalışmaya başlayacaktı ve yalnızca Wallander nelerin olabileceğinin farkındaydı.

Wallander, Yvonne Ander'in yeniden kabuğuna çekileceğini çok iyi biliyordu. Yanından ayrılmadan önce yanıtlarını alamadığı iki soruyu sordu. Bunlardan birincisi artık hiçbir önemi kalmayan bir ayrıntıydı ama Wallander salt merakından sormak istiyordu.

"Katarina Taxell annesini Vollsjö'deki evden aradığında arka plandan gelen bazı sesler vardı," dedi. "Bu seslerin ne olduğunu bir türlü anlayamadık."

Ander ona önce şaşkınlıkla baktı. Sonra gülümsedi.

"Yanımızdaki tarlada çalışan çiftçinin traktörü bozulmuştu. Traktörünü tamir ediyordu. Bu sesi gerçekten de telefondan duydunuz mu?"

Wallander evet dercesine başını salladı. Son sorusunu düşünmeye başlamıştı.

"Bir süre önce karşılaştığımızı sanıyorum," dedi. "Trende."

Ander evet dercesine başını salladı.

"Güney Älmhult'da, değil mi? Malmö'ye ne zaman varacağımızı sormuştum."

"Seni gazetelerde çıkan resimlerinden tanımıştım. Geçen yaz çıkan resimlerinden."

"Senin peşinde olduğumuzu biliyor muydum?"

"Hayır."

"Ystadlı bir polis Älmhult'tan trene biniyor. Orada ne arıyor acaba? Gösta Runfeldt'in karısının başına gelenlerin izini sürmedikçe, orada acaba ne arıyordum?"

Ander başını şaşkınlıkla iki yana salladı. "Bak bu hiç aklıma gelmemişti. Aslında gelmeliydi."

Wallander'in başka sorusu yoktu. Öğrenmek istediği her şeyi öğrenmişti. Ayağa kalktı, Ander'le vedalaştı ve dışarı çıktı.

O gün öğleden sonra her zamanki gibi hastaneye gitti. Gittiğinde Ann-Britt uyuyordu ama doktoru altı ay içinde genç kadının işinin başına dönebileceğini söyledi. Öğleden sonra saat beşte hastaneden ayrıldı. Hava kararmıştı, ısı sıfırın altındaydı, rüzgâr yoktu. Arabasına binerek babasının mezarına gitti. Solmuş çiçekler toprağın üstünde duruyordu. Roma'dan döneli yalnızca üç ay olmuştu. Mezarın yanında dururken birlikte yaptıkları tatil gözlerinin önünde canlandı. Babasının bir gece yarısı İspanyol Merdivenleri'ne giderken aklından neler geçirdiğini çok merak ediyordu.

Yvonne Ander'le babası nehrin her iki yanında duruyor ve birbirlerine el sallıyorlar gibiydi. Oysa ortak hiçbir yanları da yoktu. Yoksa var mıydı? Wallander, Ander'le kendisinin ortak bir yanı olup olmadığını geçirdi içinden. Bilmiyordu.

O gece, babasının mezarının yanında karanlıkta dururken soruşturmanın artık kendisi için bittiğini hissetti. Elbette okuması ve imzalaması gereken bazı evrak söz konusu olacaktı ama konu kapanmıştı. Psikolojik inceleme sonunda doktor Ander'in aklının başında olduğuna karar verecekti. Sonra da mahkûm edilecek ve Hinseberg'e kapatılacaktı. Afrika'da öldürülen annesinin soruşturması ise sürecekti. Ama bunun Walllander'le bir ilgisi yoktu.

Wallander 4 Aralık gecesi bir türlü uyuyamadı. Ertesi gün kentin kuzeyindeki eve bakmaya karar verdi. Sjöbö'deki hayvan çiftliğine de giderek satılık siyah Labrador yavrularına bakacaktı. Ertesi gün de Stockholm'e giderek polis akademisiyle görüşecekti. Şef Holgersson bu konuyu bir kez daha açtığında neden peki dediğini hâlâ bilmiyordu. Yatağında sırtüstü uzanmış polis akademisindeki öğrencilere ne diyeceğini kara kara düşünüyordu.

O huzursuz gecede en çok Baiba'yı düşünmüştü. Defalarca yataktan kalmış, mutfak penceresinden rüzgârda sallanan sokak lambasına bakıp durmuştu.

Roma'dan döndükten hemen sonra, eylül ayının sonlarına doğru Baiba kasımdan önce Ystad'a geleceğine söz vermişti. Baiba'nın İsveç'e yerleşmesine ilişkin oturup uzun uzun konuşacaklardı. Ne var ki, Baiba bir kez daha bu yolculuğunu ertelemişti. Her defasında olduğu gibi yine geçerli bir neden ileri sürmüştü. Wallander elbette ona inanmıştı ama yine de içindeki huzursuzluktan kendini kurtaramıyordu. Aralarında hâlâ bir ilişki var mıydı? Varsa bile bunu neden göremiyordu? Acaba görmek mi istemiyordu?

Ne var ki, Baiba artık geliyordu. 8 Aralık günü Stockholm'de buluşacaklardı. Wallander onu karşılamak için polis akademisinden doğruca Arlanda'ya gidecekti. O gün akşamüzeri Linda onlara katılacak ve hep birlikte ertesi gün Skåne'e döneceklerdi. Baiba'nın ne kadar kalacağını bilmiyordu, ama bu kez geleceklerine ilişkin kesinlikle oturup ciddi ciddi konuşacaklardı. Bu konuşmayı kesinlikle bir dahaki sefere ertelemek istemiyordu.

Şafak sökmeye başlamıştı. Hava ısınıyordu ve meteoroloji uzmanları kar yağışı bekliyorlardı. Wallander yatağıyla mutfak penceresi arasında mekik dokumayı sürdürdü. Ara sıra da mutfak masasına oturup Stockholm'de yapacağı konuşmaya ilişkin bir iki not alıyordu. Ama yine de sürekli olarak Yvonne Ander'i ve anlattıklarını düşünüyordu. Onu kafasından bir türlü atamıyordu, zaman zaman Ander, düşüncelerinde Baiba'nın önüne bile geçmeye başlamıştı.

Oysa babasıyla ilgili hemen hemen hiçbir şey düşünmüyordu. Babası çoktan uzaklara gitmişti. Wallander bazen babasının yüzünü bile gözlerinin önünde canlandırmakta zorlanıyordu. Babasını unutmamak için de ara sıra resimlerine bakıyordu. Kasım ayında Gertrud'u görmeye gitmişti. Löderup'taki ev ona bomboş gelmişti. Babasının resimlerini yaptığı stüdyoysa soğuk ve tatsızdı. Duygularını pek dışa vurmayan Gertrud'un çok yalnız olduğunu anlamıştı.

Bir süre daha yattıktan sonra saat yedide kalktı. Yedi buçukta arabasına binmiş karakola gidiyordu. Oldukça sessiz bir sabahtı. Martinsson soğuk algınlığından yatıyordu; Svedberg bir iş için Malmö'ye gitmişti. Koridor bomboştu. Odasına giderek Yvonne Ander'le yaptığı son konuşmanın yazılı metnini okudu. Masasında ayrıca Hansson'un, Ander'in Hässleholm'da trenin önüne atmaya çalıştığı Tore Grundén'le yaptığı konuşma metni de vardı. Grundén'in geçmişi de Ander'in listesindeki erkeklerin geçmişine çok benziyordu. Tore Grundén bir keresinde bir kadına fiziksel şiddet uyguladığı için gözaltına alınmıştı. Wallander, Hansson'un bu konuşmada Grundén'e trenin altına itilmesinin an meselesi olduğunu açıkça söylediğini gördü.

Wallander, Ander'in yaptıklarına ilişkin meslektaşlarının arasında yazılı olmayan bir anlaşma olduğunu hissediyordu. Bu da onu çok şaşırtıyordu. Ander, Höglund'a ateş açmış, erkeklere saldırmış ve onları öldürmüştü. Aslında doğal olarak polislerin Yvonne Ander gibi bir kadını desteklemeleri ya da ona arka çıkmaları alışılmışın dışındaydı. Evrakı imzaladıktan sonra bir kenara itti. Saat dokuza çeyrek vardı.

Bir gün önce gidip göreceği evin anahtarlarını almıştı emlakçıdan. Bu Ystad'ın kuzeyinde, büyük ve eski bir bahçenin içinde iki katlı tuğla bir binaydı. Üst kattan deniz görülüyordu. Kapıyı açarak içeri girdi. Odalar boştu. Boş

evin içinde dolaştı sonra da bahçeye açılan kapıyı açtı ve kendini orada yaşıyormuş gibi varsaymaya çalıştı.

Şaşkınlıkla bunun sandığından da kolay olduğunu gördü. Korktuğu kadar Mariagatan'a bağlı olmadığı anlaşılıyordu. Baiba'nın orada mutlu olup olamayacağını sordu kendine. Baiba ara sıra Riga'dan uzaklaşıp kent dışında bir yerlerde oturmayı düşlediğini söylerdi.

O sabah kararını vermesi uzun sürmedi. Baiba evi beğenirse satın alacaktı. Fiyatı uygundu.

Saat onu biraz geçe evden çıktı. Hafta içinde emlakçıya olumlu ya da olumsuz bir yanıt vermeye söz vermişti. Eve baktıktan sonra şimdi de sıra köpek almaya gelmişti. Köpek çiftliği Sjöbo'nun hemen dışında Höör yolunun üstündeydi. Wallander bahçeye gelince kulübelerinin içindeki köpekler aynı anda avazları çıktığı kadar havlamaya başladılar. Çiftliğin sahibesi olan genç kadın Göteborg aksanıyla konuşuyordu.

"Siyah Labrador'lara bakmak istiyorum," dedi Wallander.

Genç kadın köpekleri gösterdi. Yavrular annelerinden ayrılmayacak denli küçüktüler henüz.

"Çocuğunuz var mı?" diye sordu genç kadın.

"Ne yazık ki, artık büyüdü ve evden gitti," diye karşılık verdi Wallander. "Köpek yavrusu almak için insanın mutlaka çocuğunun mu olması gerek?"

"Hayır. Ama bu yavrular çocuklarla çok daha kolay ve iyi anlaşıyorlar."

Wallander genç kadına Ystad'ın dışında müstakil bir ev almayı düşündüğünü söyledi. Eğer evi alacak olursa mutlaka bir de köpeğe gereksinimi olacaktı. Böylece ikisi de yalnız kalmayacaktı.

"Yavrulardan birini sizin için saklarım. Düşünün ama fazla uzun sürmesin. Labrador meraklıları çok, bunu siz de bilirsiniz."

Wallander emlakçıya dediği gibi ona da bir hafta içinde haber vereceğini söyledi. Genç kadının istediği fiyatı duyunca çok şaşırmıştı. Bir köpek yavrusu bu denli pahalı olabilir miydi? Ama evi alacak olursa mutlaka bir köpek de alması gerektiğini biliyordu.

Hayvan çiftliğinden ayrıldığında öğle olmuştu. Anacaddeye çıktığında birden nereye gideceğini bilmediğini fark etti. Bir yere gidecek miydi? Yvon-

ne Ander'i görmeye gitmeyecekti. Şimdilik artık birbirlerine söyleyecek bir şeyleri yoktu. Belki bir süre sonra yeniden karşılaşabilirlerdi ama şimdi değil. Per Åkeson kendisinden bazı ayrıntıları isteyebilirdi ama bundan da kuşkuluydu doğrusu. Yvonne Ander'i suçlayacak yeterince delil vardı ellerinde.

İşin doğrusu gidecek bir yeri yoktu. Kimsenin ona gereksinimi yoktu. Nereye gittiğini tam olarak düşünmeden birden kendini Vollsjö yolunda buldu. Hansgården'in hemen dışında arabayı durdurdu. Ev, Yvonne Ander'indi ve büyük olasılıkla hapiste geçireceği yıllar boyunca da satamayacaktı. Ölmüş annesinin dışında hiç yakın akrabası yoktu. Arkadaşları olup olmadığıysa tartışılırdı. Katarina Taxell tıpkı diğer kadınlar gibi bir süre ona bağımlı yaşamıştı. Ama dostlar? Wallander bu düşünce karşısında omuzlarını silkti. Yvonne Ander'in tek bir yakın dostu bile yoktu. Birdenbire ortaya çıkmış ve insanları öldürmüştü.

Wallander arabadan indi. Ev bomboştu. Evin çevresinde dolaşırken birden bir pencerenin aralık olduğunu fark etti. Bu iyi bir şey değildi. Hırsız buradan kolayca içeri girebilirdi. Tahta bir sıra bularak bunu pencerenin altına itti, içeriye tırmandı ve çevresine bakındı. Pencere dikkatsizlikten aralık kalmıştı. Odaları dolaştı, yüzünü buruşturarak şömineye baktı. Bu görünmeyen sınırdı. Bunun arkasında nelerin olduğunu asla anlayamayacaktı.

Artık soruşturma bitmişti. Ölüm listesi aracılığıyla son noktayı koymuşlar, katilin kullandığı dili doğru yorumlamışlar ve çözüme ulaşmışlardı. İşte bu yüzden kendini gereksiz hissediyordu. Artık kimse ona gereksinme duymuyordu. Stockholm'den dönünce eski Doğu ülkelerine araba kaçakçılığı yapan çeteyle yeniden ilgilenecekti. O vakte değin de kendini boşlukta hissedecekti.

Bir telefon sesi duyuldu. İkinci zilde bunun kendi cep telefonu olduğunu anladı. Telefonu çıkardı. Arayan Per Åkeson'du.

"Seni rahatsız etmiyorum ya," dedi Åkeson. "Neredesin?"

Wallander ona nerede olduğunu söylemek istemiyordu.

"Arabamın içinde oturuyorum," dedi. "Ama araba park halinde, merak etme."

"Galiba haberi duymadın," dedi Åkeson. "Mahkeme olmayacak."

Wallander anlayamamıştı. Bu aslında hiç aklına gelmemişti. Gelseydi hazırlıklı olurdu.

"Yvonne Ander intihar etti," dedi Åkeson. "Dün gece. Bu sabah cesedini bulmuşlar."

Wallander soluğunu tuttu. Hâlâ onu tedirgin eden bir şey vardı.

"İlaç içmiş. Aslında ilaç bulundurması yasaktı. Ama yeterince ilaç yokmuş yanında. Bazı kuşkucu insanlar bu ilacı ona senin verdiğini düşünüyorlar."

Wallander bunun bir soru olmadığının farkında olmasına karşın yine de yanıtladı.

"Ben yardım etmedim ona."

"Kararını vermiş ve sonuna değin de direnmiş kararında. Uykusunda ölmüş. Anlamak kolay, tabii ki."

"Gerçekten de öyle mi düşünüyorsun?"

"Bir mektup bırakmış. Zarfın üstünde adın var. Mektup bende."

"Yarım saat sonra orada olurum."

Wallander telefonu kapattıktan sonra bir süre kıpırdamadan durup duygularını incelemeye koyuldu. Yoğun bir boşluk duygusunun yanı sıra haksızlık duygusuna benzer bir duygu da vardı.

Pencerenin iyice kapatıldığından emin olduktan sonra evden dışarı çıktı.

Bulutsuz ve yağışsız bir aralık günü hüküm sürüyordu dışarıda. Kış iyice yaklaşmıştı.

Wallander yolda hiç oyalanmadan doğruca Per Åkeson'un ofisine gitti. Mektup masanın üstünde duruyordu.

Mektubu alarak limana gitti. Sahil kurtarma ekibinin kırmızı badanalı barakasına girerek tahta sıralardan birine oturdu. Mektup son derece kısaydı.

Afrika'da bir yerde bir adam annemi öldürdü? Onu kim yakalayacak?

Hepsi buydu.

Onu kim yakalayacak?

Adını ve soyadını yazarak mektubu imzalamıştı. Mektubun sağ üst köşesine de tarih atmıştı.

5 Aralık 1994, 02.44

Ander'in zaman çizelgesindeki son kayıt, diye geçirdi içinden Wallander. Sonuncusunu aslında cesedi muayene eden doktor yazacak ve ölüm saatini belirleyecekti. Ondan sonra da her şey bitecekti. Zaman çizelgesi kapanacak, Yvonne Ander'in yaşamı sona erecekti.

Gitmeden önce bir soru sormuştu. Ya da bir şekilde birilerini suçlamıştı. Veya her ikisini de gerçekleştirmişti.

Onu kim yakalayacak?

Wallander mektubu yırtarak denize fırlattı. Yıllar önce Baiba'ya yazdığı bir mektubu da yine aynı şekilde yırtıp denize atmıştı. Ama bu iki mektubun arasında büyük bir fark vardı. Yakında, hem de çok yakında Baiba'yı yeniden görecekti.

Suyun yüzündeki kâğıt parçalarına baktı. Sonra da limandan ayrılarak Ann-Britt'i görmek için hastaneye gitti.

Sonunda her şey bitmişti. Skåne'deki sonbahar yerini kışa bırakmaya hazırlanıyordu.

SON

HENNING MANKELL

Beşinci Kadın

Erkeklerin dünyasında şeytani bir zekâya sahip acımasız bir kadının adalet arayışı...

Afrika'da bir manastırda dört rahibe ve kimliği bilinmeyen bir kadın ölü bulunur. Boğazları kesilmiştir. Binlerce mil uzakta İsveç'te, birisi hunharca işlenmiş cinayetlerin intikamını almak için sessizce hazırlanmaktadır...

Roma'da babasıyla unutulmaz bir tatil geçiren Dedektif Kurt Wallander gelecek planları yapmaktadır. Skåne bölgesinde tatlı bir sonbahar hüküm sürmekte, Wallander de olaysız bir kış geçirmeyi dilemektedir... Fakat yaşlı bir kuş gözlemcisinin ortadan kaybolması soruşturmalara yol açınca, bunun titizlikle planlanmış korkunç bir cinayet olduğu meydana çıkar. Wallander ve ekibi bir kez daha canlarını dişlerine takarak vahşice işlenen seri cinayetler arasında bir bağlantı kurmaya çalışırlar...

ALTIN KİTAPLAR